

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Bogense Byes

og

Skovby Herreds

**Topographi og Historie fra Sagtiden til
Nutiden**

af

Literis Mando.

Bogense.

Trykt i G. Ditleffens Bogtrykkeri.

1859.

Første Afdeling.

Bogensø Byes Topographi og Statiit.

N a v n e t.

Vore Kjøbstædnavnes Etymologi er fuld af Kuriositeter; ogsaa til vor Byes Navn knyttes saadanne morsomme Forklaringer, f. Ex., naar Resen i sit Atlas fortæller, at det hidrører fra en — Jyde, „den 12te jydffe Dømmen“, der hed Bogh, eller, naar Biskop Mag. Jacob Madsen Weile i sin Visitatsbog fortæller, at Navnet Bogense kommer af „Bøge (ø: Bøie) og Sand, som mand skal ombøie“ (med andre Ord fordi de Seilede her maatte gjøre en Bøining omkring Sandodden). Endere er det Sagn, isølge hvilket det skal have Odins Søn, den bolde Bøse eller Bue, til Navnefader, ham der alt som Barn lagde sin Broder Balders Banemand paa Baalet. Det er rimeligt nok, at det var her paa Nordkysten af Odins Ø, at Baldersbaalet brændte, at det var herfra, at Baldersflibet stak i Søen og forsvandt mod Nord med Odins vidunderlige Ring, med Asten af den livsalige Balder og baus i Liv og Død saa trofaste Ranne og med alle Breidabliks eller Straaleborgens Alenodier. Men det Sandeste er dog nok, at Bogense er den eneste Kjøbstad i Danmark, der har valgt Fædrelandets maaffee dengang allerede, men senere endnu mere ke-

renste Nationalstjærhed, Dansthedens, Tapperhedens og Seirens Symbol, (see Fredericia Monumentet), den lyse mageløse danske Bogesov til Navnesfader. Det er bevist, at den Grund, hvorpaa Bogense ligger, i Oldtiden var en Ø, (see Rugaards Historie Pag. 9, 10 og 65). Bevogtet med Bøge, kaldte man den efter disses dengang saa høitsfattede Frugter, der fedede deres Indlingsdyr, Bogensø, o: Bogensø, saaledes som Biskop Reile og saamange Andre have skrevet Byens Navn. Efterhaanden som Vandet aflagte paa denne som paa vore fleste andre Kyster, blev Den til en Hals eller Næs, hvorfor man ogsaa i. Ex. 1327 kaldte Byen „Bofnæs“. Paa Latin har jeg seet Navnet skrevet Bogensia, Bogoniæ og Bogoniensis. „Bogense“ var ogsaa Navnet paa en fra denne By udgaaet laaland-salsterff Præstefamilie, der blomstrede for henved 250 Aar siden. En Landsby midtvejs mellem Nyborg og Kjærteminde hedder ogsaa Bogense, og i Everig ligger det historisk bekyndte Bogesund og i Bohmen Flekken Bogensov, som her anføres, formedelst deres Navnelighed med vor By.

B e l i g g e n h e d.

Man har kaldt Odense „Solen i de syenske Stæders Planet-system“, fordi Odense er størst og ligger omtrent paa Dens Midtpunkt, omkrædet af alle de øvrige syenske Stæder, der ligge temmelig regelmæssige spredte paa den afrundede Kyst. Kjærteminde bliver da Merkur, Navnet paa den Planet, der ligger Selen nærmest, og da Bogense ligger Odense en Kjende nærmere end Nyborg, (den ligesomme Afstand er knap 3½ Mil), svarer Bogense jo til Venus.

Bogenfæs Beliggenhed er ret vakker; fra Kirkebakken havdes en behagelig Udsigt over Havet, over til Byens 2 Miil bortfjernede jydsk Forstad (Ærgestød) Klakring og længere op i Jylland. Afstanden til Fredericia er $2\frac{3}{4}$ Miil, og den ligesværende Afstand til Middelfart er $3\frac{1}{2}$ Miil, men Postveien mellem disse to Byer er endnu — 10 Miil.

Byens Størrelse før og nu.

I Oldtiden gif en Vig op til Hærritslevgaard, der var en stærk Søroverborg. Hvorvel den ligger paa sin gamle Plads, er den dog nu formodentlig den successive Udtørring fjernet $\frac{1}{2}$ Miil fra Havet. I denne nu udtørrede Vig laa en lille flok bevoget Ø, kun bebygget af nogle ringe Jiserøtter, hvis Beboere tilhørte ommeldte Borg og fandt Beskyttelse under deres Jiseri ved de fra Bergen udrustede og med dens Besætning bemandede Krigsfartøier, (see Rugaards Hist. p. 65). Disse Jiserhytter vare Begyndelsen til Bogenfæ, der dog bevidtligt allerede 1220 var en temmelig betydelig By, og skjøndt den tidt skal have lidt af Bøndernes Hjemløghed, steg Byen dog hurtigt til en efter hine Tiders Forhold ganske enorm Størrelse, saaat den i den katolske Tid endog skal have været Duxen (som den nu længe har været Buxen) blandt de syenske Rytstæder og havt ikke mindre end 7 Kirker, der vistnok tildeels kun have været Capeller, 3 Sognepræster og et Annakloster, hvorom Navnet St. Anna Gade endnu minder, ligesom det gamle antike, med Spire forsynede Raadhuus var et Brudstykke af samme.

I Mæret 1576 var den Accise, som Bogenfæ svarede, næsten

dobbelt saa stor som den middelfartste og faaborzste, og fire Gange saa stor som Hjærteminde. Men den rasende Bergrerkrig, som man kalder „Grevens Feide“, Byens totale Afbrændelse og Udslæggelse 1576 og den kort efter her graserende Pest forarmede og formindskede Byens Befolkning i frygtelig Grad, saa Byen snart blev Byens mindste og fattigste Kjøbstad.

Med den første Folketælling i Danmark 1769 talte Bogense kun 435 Indb., og syv Aar senere hed det i „Byens Avis“ af 29. Novbr. 1776, at Bogense havde kun 60 Borgere, hvoraf de $\frac{2}{3}$ vare fattige. Men efterat den i saa lang Tid har siddet i Stampen, har den nu reist sig og er i de senere Aar gaaet fremad med Kæmpeskridt, saa den allerede er skreden forbi 23 andre danske Byer; thi 1769 vare kun 8 Kjøbstæder mindre end den, nu derimod hele 31. I Quinquenniet (o: Femaaret) fra 1840 til 45 forøgedes Befolkningen her næsten 9 Procent, og i det næste Quinquennium $5\frac{1}{2}$ pCt. (Hjærteminde var i samme Tid tiltaget kun med $2\frac{1}{2}$ pCt.). 1855 talte Bogense 1709 Indb., en Forøgelse siden 1850 af $2\frac{1}{6}$ pCt. aarligt, en Forøgelse saa stor, at hvis den fortsattes, vilde den om 41 Aar (1900) kunne bringe Indbyggerantallet op til — 5558! Som Antallet nu er, er det 7 Gange større end Danmarks mindste By Sandvigs, men ogsaa 7 Gange mindre end Kongerigets største Provindsby Odenses.

Grunden til dette betydelige Opfving, især siden Kronprinds Christian Frederik (den afdøde Kong Christian den 8de) blev Gouverneur over Byen, thi han tog sig navnlig meget af denne By, er fornemmelig at søge i det bekjendte Stovværk af Inddæmning, hvorved Byen fræved Havet flere Hundreder (180-

mand siger endog over 1000) Ldr. Land, i den ved kostbare Canals, Havne og Veianlæg og ved Omegnens Velstand foregæde Handel, som ogsaa i den vaagne Driftigheds-, Foretagelses- og Fremstridts-Aand, der allevegne og ikke mindst her har gjort sig gjældende siden Indførelsen af vor fri Forfatning.

Befolkningen.

Af de 1709 Mennesker, som Bogense talte ved sidste Tælling, vare mærkelig nok 85 Mandfolk flere end Kvindfolk. Hiint Indbyggerantal udgjorde 346 Familier. Byens Vdrighed er en Bysfoged, der tillige er Byskriver, samt Herredsfoged og Herredsskriver for Skovby Herred. Af andre Embedsmænd hoo her en Præst, der tillige er Præst for Anneget Skovby, en ordineret Catechet, der tillige er Førstelærer ved Borgerfskolen, en Postmester, en Distriktslæge, en Toldforvalter, en Procurator og tre Toldassistenten. Communalbestyrelsen er sammensat af Bysfogden og sex Borgerrepræsentanter.

Vi tør ikke indlade os paa at skildre Befolkningens Charakter eller den i Byen herskende Aand, der er ligesaa prisværdig som i nogensomhelst anden dansk By, men blot pege hen til, at Byen under Krigen viste sig meget human og patriotisk og ligeledes efter Krigen; baade under Kolerasmitten og under Dyrtiden viste Folk megen Velgjærenhed. I det første Viemed skjenkede Bogense Borgere 300 Rdl. til forskjellige af de hjemfegte Steder, og senere til Korsør alene c. 200 Rdl.; i det andet Viemed samlede strax 800 Rdl., der bleve anvendte til Indkjøb af Rug og Smør, som overlodes de mere Ufermuede for halv Pris.

Bygninger.

Bogensø har ifølge Capt. S. Antjar 283 Gaarde og Huse, hvoriblandt rigtig nok mange gamle, simple og usjønne, men ogsaa en Deel smukke og solide. 243 Bygninger udgjøre den egentlige By, der har 6 Gader og et Torv, der forholdsvis er stort og regelmæssigt. De vigtigste Bygninger ere: Kirken, Raadhuset, der er opført 1846 og 47, Borgerstolen, opført 1853, Præstegaarden, der ogsaa er ny, Gæstgivergaarden, der efter vore Forhold baade er stor og komfortabel, Apotheket og Toldboden. Kirken „St. Nikolai“, der iaar er 453 Aar gammel, er hverken stor eller pragtfuld, men en ret smuk, hvælvet Korskirke, der mærkelig nok har Taarnet paa den østre Ende.

Da Kirken ligger høit og tilmed er forsynet med et høit, ettekantet Spir, bliver den et Smærke selv for temmelig fjerne Seilere ude paa Køltegattet. 1605 fik Kirken sin store Lysefrone, 1718 fik den et Orgel, 41 Aar før dens Navnebreder, Kirken i Middelfart fik et. 1731, Mandagen før Juul, blev Kirken meget ramponeret af Vnild og Uveir.

Brandvæsenet.

Byens samtlige Bygninger ere forsikrede for c. 420,000 Rdl. I de spensse Stæders Brandforsikrings-Forening er i Bogensø forsikret Møbler og Effekter for 246,150 Rdl. og det er 66,660 Rdl. mere end den Sum, Nabobyen Kjærteminde har forsikret for. Siden denne Forenings Oprettelse for 9 Aar siden har den kun havt at betale til Bogensø en Brandskade paa 62 $\frac{3}{4}$ Rdl. (1854). Byen har et Brandcorps paa 230 Mand

Pengevæsenet.

1855 havde Bogenſe en communal Indtægt af 6617 Rdl. (1190 Rdl. mere end i Middelfart); men Bogenſe var ogſaa den By, der næſt efter Evendberg og Odense var høiſt beſtattet, ligesom de ogſaa ere de 3, der blandt Stiftets 9 Stæder ere meeſt i Odfomſt. Naar Skatten blev lige fordeelt paa hvert Individ i Bogenſe, blev det 3 $\frac{1}{4}$ Rdl. af hvert, medens hvert Individ i Hjærteminde under lignende Fordeling vilde ſlippe med 1 $\frac{3}{4}$ Rdl. Byens communale Udgifter udgjorde i 1855 en Sum paa 5960 Rdl. (1462 Rdl. mere end i Middelfart), og i det følgende Aar vare Communens Udgifter ifølge Budgettet 6681 Rdl. I Begyndelſen af Aaret 1854 ſtiftedes en Spare- og Kaanekaſſe i Bogenſe og aabnedes den 8. Marts. Dette Pengeinſtitut var vel det 44de i det egentlige Danmark, men er dog ældre end ſine Eøſtree i Slagelſe, Bordingborg og flere Stæder. I December 1855 indeſtod i ſamme 103,180 Rdl. 1844 indeſtod i Bogenſes Overformynderi 13,246 Rdl. og 1854 20,000 Rdl. Forrige Folketælling opviſte her 20 Penge mænd, d. v. ſ. Particuliers og Penſionifter.

Fattigvæſenet.

Byen har en Fattiggaard, med hvilken er forbunden en Arbeidsanſtalt. 1850 talte Bogenſe 28 Almiſſelemmer (Middelfart fun 14). 1855 vare Udgifterne til Fattigvæſenet her fun 760 Rdl., men overgik dog Fattigſkatten i Middelfart med 120 Rdl. I det næſte Aar var Bogenſes Fattigſkat ſtegen til 920 Rdl.

Skolevæsenet.

Den ny Borger-skole er deelt i 2 Afdelinger: den egentlige Borger-skole (hvormed er forbunden en Realklasse) og en Almue- eller Friskole. Begge Afdelinger tælle c. 240 Elever, der undervises af en Catechet og 4 andre Lærere. Reguleringssummen for disse fem Lærereembeder udgjør ialt 2154 Rdl.

Bogensø er den By i Byens Stift, der forholdsvis anvender meest paa sit Skolevæsen. Saaledes var Skolestatten her i Aaret 1855 = 1770 Rdl., en Sum, der overgik fem andre fynske Staders Skolestatter; den var f. Ex. 570 Rdl. større end i Hjærteminde og 520 Rdl. større end i Middelfart, en By, der dog har hele fire Skoler: en Reals, en Borger-, en Fris og en Biskole. Man kan altsaa af dette Forhold slutte sig til, at Lærerne der dengang have været lønede som Tjenestekarle, ja een af dem skal endogfaa, ifølge et offentlig Udsagn, dengang kun have havt 60 Rdl. i Løn. 1856 var Skolestatten i Bogensø 2550 Rdl.

Handelen.

Handelen med det frugtbare Dymland er Byens vigtigste Indtægtskilde. 1854 udførtes 40,170 Tdr. Korn herfra, men 1855 steg denne Udførsel endog til 53,670 Tdr., deraf 46,260 Tdr. til Udlandet, især til England og Holland. De vigtigste i samme Aar indførte Varer vare: Bomulds-garn 20,568 Pd., Bomuldsstøier 9650 Pd., Jern og Jernvarer 162,480 Pd., Vined 3323 Pd., Salt 680 Tdr. Steenful 5330 Tdr., Sulfur og Sirup 38,480 Pd., Thee 1100 Pd., Lobak 17,365 Pd., Tommer 725 Rom. Lt., Træ 27,550 Kub. F., Uldgarn og

Manufakturvarer 6268 Rdl., Viin 5432 Potter. — Den samlede Indførselstold udgjorde 16,607 Rdl.; de øvrige Told- og Skibsafgifter udgjorde 3949 Rdl., Nettointraderne vare 20,548 Rdl. Det næste Aar vare de 19,510 Rdl., (i Kjørteminde derimod kun 13,332). — 1850 levede her 21 Kjøbmænd (i Odense 44, i Middelfart 18), 1 Apotheker, 1 Gjæstgiver, 4 Værtshusholdere og 5 Hølere.

Her holdes aarligt 6 Markeder (Capt. Ansfær skriver urigtigt kun 2); disse falde iaar paa følgende Dage: 8. og 22. Marts, 5. April, 1. Juli, 27. September og 8. November. Hver Torsdag er Torvedag.

Industrien.

Af industrielle Anlæg ere her egentlig kun et Jernstøberi, en Tobaksfabrik og 10 Brændeviinsbrænderier, der levere aarligt henimod 300,000 Potter. 1854 produceredes c. 225,000 Potter Brændeviin. Nettobeløbet af Brændeviinsafgiften var 10,659 Rdl., 1855 = 11,431 Rdl. og 1856 = 11,718 Rdl., hvorved Byen i saa Henseende langt overgik Rudkjøbing, Nyborg, Middelfart (4218) og Kjørteminde (kun 2553 Rdl.!) — Blandt Deeltagerne i den syenske Industrindstilling i Odense ifjor vare: 1 fra Rudkjøbing, 2 fra Afsens, 4 fra Middelfart, 5 fra Kjørteminde, men 12 fra Bogenf.

Skibsfarten.

At denne altid har været en af Byens vigtigste Næringsveie, derom vidner den Omstændighed, at de Søfarendes Skytsbelgen, St. Nikolai eller Hellig-Niels tillige var Byens og

Kirkens Skytspatron, som ogsaa det, at Byens Segl og Vaaben er et Skib. De 6 danske Byer, der have Vaabensmærke tilføjles med Bogense, ere: Helsingør, Hjerteminde, Middelfart, Ryskjøbing paa Falster, Rysked og Stubbejøbing. Blandt de jydskke Byer er der slet ingen, og blandt de slesvigskke kun een (Tønder), der har et Skib i Vaabnet. 1774 havde Bogense kun 5 Gaarrier, 1856 17 med 319 Læstere Drægtighed. 1855 indfom ialt 276 Skibe af 3510 R. Lst. Drægtighed og Restvning og udgif 249 Skibe af 5385 R. Lst. Drægtighed og Restvning. 1856 afgif herfra 68 Skibe til Udlandet.

Havnen.

Hvor Havnen var for 80 Aar siden er nu en frodig Eng. Den ny Havn, et kostbart og kolossal Anlæg, er anlagt i Aarene 1830 til 1844 og er dannet ved tvende meget lange Steenmoler. Men det er stor Skade, at den ikke er dybere end 8 Fod; thi større Skibe maa endnu indtage den meste Last paa den aabne Rhed. I midlertid er det dog nutildags noget ganske Andet, end dengang, da hver Tønde Korn, der udfiskedes, maatte fjøres ud i Stranden og læsses af i Baade, der endelig transporterede det til Gartsiet. 1854 vare Havneindtægterne c. 3700 Rdl.

Jordtilliggendet

udgjør ifølge „Nordisk Conversations-Lexicon“ 1163 Tdr. Land. Hartkornet er 81½ Tde. Den Jord, der er indvunden ved Juddæmningen og nu dannet frodige Enge, angives meget forskjelligt: Capt. Aufjær skriver 330 Tdr. Land, „en dansk Tourist“

450 Edr. og Flamand endog „over 1000 Edr.“. Denne kolosale Iuddæmning begyndtes i Aaret 1817 og fuldførtes i temmelig kort Tid, men med store Anstrængelser. Paa en lille Høi, hvor i sin Tid et Skib strandede, staaer nu en Beirmølle flere hundrede Alen fra Havet. Men som om Havet fortørnedes over at være frataget noget af sit tidligere Territorium, hævrer det sig ved at nuppe lidt imellemstunder fra Kirkegaardens indviede Jord. Denne ligger nemlig omkring Kirken paa en temmelig høi Skraent umiddelbart til Havet, og man har endog for sege Aar siden maattet flytte noget af Kirkegaardsskiftet nogle Alen længere ind. — Ligesom Middelfart har sine Marfvæn og Kjørteminde sine Raadmænd, saaledes har Bogense sine Kofinier, hvorom det hedder i „Dense Avis“ for 29. Novbr. 1776: I og ved Bogense avles aarlig en Mængde velsmagende Gullerødder, der sendes vidt og bredt omkring i Landet undet Navn af Bogense Kofinier.

Valgstedet

for Ddense Amts femte Folkethingsvalgkreds er Bogense, hvor Prokurator Fr. Jespersen blev valgt 1849, Gaardsfører P. Nielsen Ørtislev 1852 og G. M. Peterfen til Karshøi 1853 og han har siden den Tid været Byens og Kredsens Rigsdagsmand.

Anden Afdeling.

Skovby Herreds Topographi.

Herredets Beliggenhed og Størrelse.

Skovby Herred ligger paa Midten af Jyens Nordkyst, men strækker sig saa langt mod Syd, at dets Grændse nærmer sig Odense paa fem Hjerdingvei. Det er omgivet af Rattegattet, Skam, Lunde, Odense og Vends Herreder. Det udgjør 4 Kvadrat Mil og er saaledes dobbelt saa stort som Lunde og Skam Herredet. Høstkornet, der efter den gamle Matriful udgjør de 4229 Tdr., udgjør nu ialt kun 3932 Tdr., og dets Landbefolkning udgjør c. 10,000 Sjæle; medregnes Indbyggerne i Bogense bliver Antallet 11,700. Baade med Hensyn til Areal; Høstkorn og Indvaanerantal er af Odense Amts 8te Herreder de 3 størst og de 4 mindre end Skovby Herred. Det udgjorde i gamle Dage det saakaldte Ruggaards Løn (1ste Lehn, som ska Rungé skriver) og senere Ruggaards Amt.

Terrainet og Jordsmonnet.

Fra Bispenbjergs („Bispenbjerg“, o: Bjerget med den vide Udsigt) høie, over det halve Jyen synlige Banke, „Jyens Baldaijerger“, daler Skovby Herred jevnt i nordvestlig Retning ned mod Stranden, saaat Herredets sydlige Egne, saafom den

-sydlig Deel af Haarslev, Ulgerølev og Bøvlinge Sogne udgjør kaffede Skovjorder, der igjen omgives af et Bælte leermuldede Jorder i Skovby, Særølev, Gilby og Sønderjøs Sogne og atter tage sig med Stranden til i et, — paa en Nad Banke nær, — aldeles fladt og lavt Terrain med lette og skarpe Jorder i Dre, Skovby, Bogenfse, Guldbjerg og Sandager Sogne. At en meget stor Deel af det nuværende Skovby Herred i gamle Dage har været Bige og Forstrande til Skattegattet, derom vidne saavel Historien som Traditionen, saavel Stedernes gamle Navne som Egnens nuværende Bestaaffenhed og de i Aarene 1680—88 foretagne Opmaalinger i Anledning af den ældre Matriful. Derom vidne de skarpe Jorder i Herredets nordlige Deel og den Række Sandbanke, der strække sig fra Hugget ved Bogenfse til Vester Egenfse Marker over Smidstrup, Sandager og Nørre Esterbølle, der kjendelig nok synes at være dannede ved Havets fordunde Paavirkning, og denne Antagelse bestrykes end mere ved de mange der liggende Kampeffene. Fremdeles kaldes et af Herredets Sogne, nemlig Dre, i daglig Tale „Lyrfiet“, hvilket Navn Vedel Simonfen antager at hidrøre fra Strandens Udtørring. Denne Formodning bestrykes ogsaa derved at Byen, skjøndt den nu ligger over $\frac{1}{2}$ Mill fra Stranden, i gamle Dage kaldtes Dre, ligesom dens Naboby endnu kaldes Drbæk, og i dens Mose opvælder af og til Høvtang ved Tervegravning, ligesom man ogsaa i Stordamf Mosen ved Dre Kirke finder en Mængde smaa hvide og krusede Strandffaller. I Skovby Sogn var der ligeledes før 1817 en betydelig Bugt, som da blev inddæmmet, og da man jævnlig opraver Strandffaller og Søpindsviin i Bogenfse Mose, er det

landsynligt, at hin Bugt i gamle Dage ogsaa har strakt sig over denne Mose og Omegn og maaſee dannet en nordvestlig Indſeiling til den gamle Sørøverborg, der laa, hvor nu Hartzritslevgaard ligger. For Indtægningen 1822 Ost for Bogenſe overſommedes de forſkjellige Enge og Moſer mellem Fredſkov Chriſtianslund paa den ene og Gyldeſteen paa den anden Side. Og i de tilſtodende Marker findes baade Strandſand, Muslingſtaller, Enclehuſe, Belemniter og andre forſtenede Seedyr, og ligesom Bogenſe laa Gyldeſteen eller ſom den forhen hed Enggaard paa en Ø. Bedel Simonsen har paaviiſt, at Dallundſø gjennem Lunde Na i gamle Dage ſtod i Forbindelſe med Odene Fjord og ſaaledes middelbart været en Vig af Kattegattet, og at en anden Vig gjennem den nuværende Stavigs Na gif op til Vigerslev. Beviiſet fører han baade fra Geognoſien og Etymologien, fra Underſøgelsen og Erfaringen. Ørislev ſkal betyde Strandlev eller Strandgods, Margaard betyde Harggaard, Biby betyde Bigby o. ſ. v. Det er en meget bekiendt Tradition at Dverflovs Mølle i gamle Dage var et Told- og Færgſted. Dets oprindelige Navn var „Dverſlugr“ o: Færgſtedet.

I en af de mange Moſer og Enge her, har man fundet et Etikſanker og i mange af dem er fundet en Mængde Vaaben og Smykker fra Oldtiden, hvilket ogsaa gjør det rimeligt at de i ſin Tid have været Strandvige og ſaaledes været Lunlepladſe for Oldtidens Etibe og Vaade, ved hvis Undergang — være ſig i Storm eller Strid — deres Befætning Vaaben og Prydelſer nedſank i ſamme.

J u d s ø e r.

Forhen har Herredet havt en Mængde Søer, der i Tidernes Løb tildeels ere blevene forvandlede til Moser og Enge, saaledes den store Judsø, der har givet Særlev sit Navn. (Det gammel-danske Ord Sær betyder Sø). Den omtales 1668 som en bundløs Sump og udgjør nu den $\frac{1}{2}$ Mil lange Vidiemose. De Søer, der endnu ere tilbage, ere Avnsø, Dallundsø, Langesø, der i Form af en Halvmaane strækker sig en Kvartmil, Padesø og Serup Sø.

B a n d l ø b.

Af disse fandtes her i forrige Tid mange flere end nu, hvilket blandt Andet sees af en heel Deel Stednavne, som Kile og Killeby, der tyde paa Kildevæld, Bække, Leerbæk, Lybæk, Trøbæk, Aagaarde, Hindevad, Rødevad og Skjoldvad. Det største Aløb er Stavigsaa, hvis tre Arme udspringe i Vigerslev Sogn. Den udmunder i Odense Kanal, lidt nord for Byen. Lunda udspringer fra to Kilder i Sønderlø Sogn.

S k o v e.

I Oldtiden var Fyen ialmindelighed, men dette Herred isærdeleshed rig paa Skove, hvorfor det ogsaa fik Navn af Skovbyherred eller „Skovbygden“. Hele 24 Stednavne her have deres Oprindelse af Skove, idet de deels begynde, deels ende med Ordene Skov, Ved, Holt og Lund. Disse Skoves Træsorter antydes i en Deel andre Navne som Birkholm, Bøgelund, Egelund, Ellegaard, Elved, Ellerød Eflertorp, Lindebjerg og Kennemese. Disse Skoves Oprydning antydes i en halv

Snes Navne, som Rydstov, Elverød o. s. v. Skovenes Dybrændelse antydes i Navnene Assby, Brandholt, Brænderup og Brøndstrup. Hele den sydlige Deel af Herredet udgjorde i sin Tid en eneste stor sammenhængende Skov, saa tæt, siger Bedel Simonsen, at selv Jagthundene løbe i Klamme mellem Understovens Stammer, hvorfor flere Skovpartier, f. Ex. ved Elvedgaard og Længensø, endnu den Dag idag kaldes „Hunde-kamme“. En anden stor Skovstrækning strakte sig over hele Herredets nordlige Deel lige til Bogenfse, men af denne „Nordskov“ er nu kun Navnet tilbage, med Undtagelse af de i Moserne opbevarede Skovlævninger. Sletten er og har nok altid været fullet, idetmindste det Sogn, der hedder Grindløse, o: Greenløse eller skovløs. Skovby Herreds Skovfkyld er 81 Tdr. — Af

Ø e r

havde Herredet i hine Dage, da Bogenfse og Gyldesteen laa paa Øer, mange flere end nu. 1589 omtaler Biskop Veile Den Brogholm, hvorpaa „Bogenfse Borgemeister aarligt avlede 4 Las Hø“. Endnu har Herredet 4 Øer: Store- og Lillestegs, Lindholm og Langs med Nolsgaarden Eriksholm paa 200 Tdr. Land. Fra Langs faaes gode Torv, hvis vigtigste Bestanddeel er Levninger af undergaaede Birkeskove.

B a k k e r n e.

Skovby Herred er just ikke meget bakket; det høieste Punkt er det 173 Fod høie Hærrishøi, tre Kvartmiil sydost for Bogenfse; det næsthøieste er Kirkehøien i Sønderfse Sogn, 142 Fod. Fra Guldbjerg Kirkebakke kan man endog see Høiderne

ved Veile og fra en Balke i Haardslev Sogn kan man tælle 17 Kirker. Fra Kullinghjerget i Bøvlinge Sogn haves ogsaa en ret god Udsigt.

Sognene.

Af disse omfatter Herredet 11 og deriblandt findes det største af Odense Amts 107 Sogne, nemlig Vigerslev, der har et Areal af 6900 Tdr. Land. Herredets næststørste Sogn er Haardslev med et Areal af 6437 Tdr. Land, derefter følge Bøvlinge 5176, Særsløv 4579, Skovby 4569, Sønderlø 3922, Dre 2569, Sandager 2064, Guldbjerg 1015, Melby 995 og Gilby med kun — 992 Tdr. Land. Sognene omfatte ialt 56 større og mindre Landsbyer, 10 Hovedgaarde, 13 Avlsgaarde, 550 Bøndergaarde og 715 Huse samt 5 Kroer.

Hovedgaardene

ere: Dalslund med ialt 109 Tdr. Hartkorn og et Areal af 1200 T. L., Elved med 274 T. L. og et betydeligt Haveanlæg, Gyldensteen med 627 T. L., Sugget med 300 T. L., Paritslevgaard med 425 T. L., Langensjø med 1600! T. L., Margaard 500 T. L., Dregaard 458, Rugaard 700 og Sandagergaard 250.

Møllerne.

Af Vandmøller fandtes forhen flere end nu, da mange af de Naer og Bække, som dreve dem, ere udtørrede. Men de vare smaa og simple og havde yderst sjældent mere end een Kværn. Alene i Bøvlinge Sogn ere følgende Vandmøller efter

haanden blerne nedlagte: Elved-, Høved-, Pirrefrogs- og Sær-
ferøds-Mølle.

Herredet har nu ialt 24 Møller, nemlig: 13 Vand- og
11 Vindmøller, 1589 fandtes kun en Vindmølle i hele Herredet,
nemlig Vindmøllen ved Bøgenfse. Herredets Mølleffyd er 84 Tdr.

Agerdyrkning.

„Skovbyggerne“ ere som de øvrige Fyenboer dygtige Ager-
dyrkere. De lægge sig fortrinsviis efter Rug, Hveder, Byg,
Kaps og Humle. Medens Sjællænderne næsten have opgivet
at dyrke Kapsen, som de have givet Kjendingsnavnet „Bank-
roturten“, lader det til at den paa Fyen og navnlig her vil
holde sig i Flor. Uren for Humleavlens Indførelse tilkommer
en Dame, Fru Anne Trolle til Kjærsgaard, som for mere end
to Aarhundreder siden sendte fire af sine meest opvakte Bønder
til Brandenburg for der gunstigt at lære Humlens Dyrkning
og Behandling. Ved disse fire udbredte Humledyrkningen sig
nu fra Gaard til Gaard, fra Sogn til Sogn baade i Skovby
og Bønds Herred. Humleplukningen er Egnens livligste og
travleste Tid og Humleloen, der samler Unge og Gamle, Mænd
og Kvinder, der her, mens Fingrene behændigt afplukke Humlen,
repeterer gamle Sagn og Sange, venter kun paa en fynst Steen
Blicher for at blive foreviget som Lydernes „Vindstov“

Humstid

er en velsignet Ting, naar den som i den større Deel af „Skov-
bygden“ drives med Raade og som en Bibesjæftigelse ved Siden
af det vigtigere Agerbrug; men paa Eletten, hvor den drives

som Hovedsag, bliver den en fordærvelig Uting. Et ubhyggeligt Ode ruger over de flodløse, flade, kun med gamle Granhøie hist og her bestroede Marker, men desmere Bulder er der i Byerne, i hvilke man ikke sporer synderligt til den berømte fynske Rethed og Skjønhedsfands. De gamle lærde Hunsvægge ere fra øverst til nederst bedækkede af colossale Quirlander af — Garn, saa man skulde troe, at Byen var befolket af lutter Edderkopper, en evig Snurren, som den man hører om Aftenen, naar Natravnene flyde, og en vedholdende Klapren fra alle Kanter, som stod man midt i Storhenes Rigsdag, er alt det Liv, der aabenbarer sig her for Die og Dre. Det er Rokken og Bæven, Slettens Alfa og Omega, der forlængst har gjort „den fynske Pampus“ navnkundig og betalt Behoernes Skatter. Men de have tillige bortdraget Sandfen for det, der ellers gjør Livet sjønt og betydningsfuldt; de have trukket Opmærksomheden bort fra Bondens egentlige Gjerning, saa at indtil den nyeste Tid Slettens frugtbare Marker bleve slet og skjodesløst behandlede og benyttede, medens Husene og Hegnene, hvori Fyenboerne ellers sætte saa megen Værd, forfalde. Her er intet Spor af den fynske Livlighed og aandelige Opvaktthed, og den megen Stillesiddende over Bæven giver Befolkningen et blegt og sygeligt Udseende. „Om Hverdagen sidder Kvinden og hænger over sin Rok og Bæv, og om Søndagen har hun ikke Tid til at besøge Guds Hus.“ Som Smaa savne Børnene Pleie og moderlig Omhu, blive de større, sættes de strax til Spolen. Kommer Manden hjem fra Marken, modtager han intet hyggeligt Hjem. Bæv ved Bæv opfylder Stuen, Alt er Støi og Klapren, ingen venlig Lyd naaer hans Dre. Flasken bliver da let hans Trøster

og Udspredet. Naar Markedet nærmer sig bliver Jorden grundløs, Kvinden viger da næsten aldrig fra Bøven Dag og Nat, selv Manden maa forsømme sit Arbejde for at hjælpe sin Kone med hendes. — Imidlertid har man dog i den senere Tid begyndt at lægge mere Vind paa Jordens Dyrkning.

„Skovbyggerne.“

Antallet af Herredets Landboere var 1840 = 9140, 1850 = 9600 (deriblandt 360 Enker) og 1855 = 10,000. Deraf levede 1709 i Haarslev Sogn, altsaa ligesaa mange som i Bogense, men det er ogsaa det folkerigeste af Amtets 107 Sogne næst efter Brænderup, Haarby, Veilby og Bispenbjerg Sogne. Bøvlinge Sogn har 1575, Vigerslev 1450 (o: ligesaa mange som Kjøbstaden Slagen), Skovby 1194, Earslev 1160 (ligesaa mange som Præstø), Sønderlø 1017 (som Eors), Dre 544, Sandager 528, Melby 316, Giltby 309 og Guldbjerg kun 191 Mennesker.

At der er udgaaet en Deel meer eller mindre bekjendte Mænd fra Skovby Herred, derom vidne Familienavne som Kaagaard, Brolund, Giltkov, Fugleberg, Guldberg, Høngsted, Hemmersleff, Skovgaard, Leerbeil, Limkilde, Lindberg, Melby, Nellesmose, Sandager, Serup, Skovby og Ørbeil. — Som Hønsboerne i det hele have ogsaa „Skovbyggerne“ bevaret den Røde Steen Sehested i sin Tid sprog: „En Hønsbo har et herligt Sind“ og „Hvor man paa Høns end gjæster ind, er man hos hver velkommen“.

Kirkerne.

Skovby Kirke, $\frac{1}{2}$ Meil syd for Bogense ansees for at

være den ældste af Herredets 12 Kirker. Den er temmelig stor og har Taarn og Hvælvinger. At den er indviet til St. Morten, den Helgen hvis Skaal de første Christne befaledes at drikke istedetfor Thors, og at dens Baar er en Bul, tyder paa dens høie Ælde; thi senere Kirkebygninger fik gjerne et Lam til Baar. De Gamle havde nemlig den Skik ikke blot at blande Kalken med Blod, men ogsaa at ned sætte et levende Dyr i Kirkens Grund, hvilket saaledes — da Hensigten var at begrunde Bygningens Fasthed og Varighed — ogsaa siden blev anseet for et Slags aandelig Kirkeværge og derfor kaldes Kirkens Baar o: Baretager eller Bevarer. At Skovby Kirke har eksisteret paa en Tid, da der endnu vare hemmelige Hedninger, derom vidner Sagnet, der fortæller, at den fik sin Alterkalk fra de Underjordiske. I gamle Dage holdtes Herredstthinget ved denne Kirke, der var selvstændig indtil den c. 1470 annekteredes St. Nikolai i Bogense. — Dre Kirke, 1 Mil sydvest for Bogense, var ogsaa en selvstændig Kirke indtil den 1626 blev Annex til Brænderup. Som Bogense og Særlev Kirke var den helliget St. Niels. Den Gyldenstenske Grevinde lod den 1820 smukt restaurere. — Guldbjerg Kirke, der ligger $\frac{1}{4}$ Mil sydost for Bogense paa en høi Bakke paa Præstegaardens Mark, har Taarn og Hvælvinger og i Gaardsmuren et udbugget Kæmpehoved. — Sandager Kirke, $\frac{3}{4}$ Mil øst for Bogense, har Taarn, Hvælvinger, to Tilbygninger og endel adelige Familiebegravelser, men ingen — Altertavle! — Gilby Kirke, $\frac{1}{4}$ Mil sydost for Bogense, er indviet „den hellige Ursula og hendes 11,000 Jomfruer.“ Dens Taarnspir er engang afbrændte ved Lynild. Paa Koret er udbugget 3 Ansigter. Her

sees et Monument over Vilh. Oldeland. — Melby Kirke, der ligger 1 Miil sydost for Bogense, er indviet de hellige tre Konger ligesom Særsløv Kirke, der ligger 1 Miil sydsydost for Bogense, er bygget af tilhugne Kampsteen, har et høit Taarn, 3 Prævinger og et Altermaleri forestillende Jerserens Død. Kirken forstjønneæs i sin Tid meget af ovennævnte Grevinde Knuth Gyldensteen. — Gaarslöv Kirke, 1 Miil syd for Bogense, den næstældste i Herredet, har Taarn, Prævinger, en suuk Kirkegaard og et Altermaleri fra 1845. Den var helliget St. Markus. Gaarslöv og Særslöv Kirker ere bygte for Afslad, det vil sige, enhver der bidrog noget til disse under Bygning værende Kirker fik i kortere eller længere Tid (alt efter Gavnens Størtelse) Tilgivelse for de Synder han i denne Tid havde begaaet eller vilde begaae, en saare uchristelig Raade at bygge christne Kirker paa. Derimod tillægges Bærlinge Kirke, 1½ Miil sydsydost for Bogense, den skønneste Oprindelse: Omegnens Bøoeere søffede sig et Gudshuus, Store og Smaa fappedes i Jrer og Arbeide, alle Menighedsens Fattige tilbøde deres Kræfter for Jntet og der fortælles at de tiggede i to Dage for at have Proviant til de 3½ Dags Kirkearbeide. Den skal have været helliget Apostelen Andreas og paa dens Muur sees ogsaa tvende Andreas Kors. 3 Væggen ved Koret fremstiller et Monument, opstillet 1597, Afsl Brasen til Etved og hans to Husfruer i Legemsstørtelse, men som — Beenrade. Under Taarnet er en aaben Begravelse, hvor Stifteren af Baroniet Holstenshuus, Geheimeraad N. K. v. Holsteen og Frue hvile i to Marmorfister. — Bigerslöv Kirke, midtveis mellem Bogense og Odense, en suuk Korskirke med blytæffet Taarnspids.

1846 blev den meget forskjøttet. Den navnkundige Rigskantøler Anton Bryste til Langensø er i Legemsstørrelse udhugget paa sin Ligsteen her, han døde 1566. — Sønderfø Kirke ligger midt imellem Bogenfø og Odense $1\frac{3}{4}$ Mil fra begge, var helligt Apostlene Peder og Poul. Naar Bønderne i den katolske Tid traadte ind paa deres Kirkegaard toge de ærbødigt Hatten af og hilste Kirkens Helgen eller Helgener Godmorgen. Den er en smuk Storskirke med Taarn og Hvalvinger.

Præsterne.

(Den 21. Juni 1859).

Skovby Herred har 8 Præster, hvis samtlige Levealder udgjør 412 Aar. Den Ældste er Karl Paføager, $61\frac{1}{2}$ Aar; hans Sognefald, Sørsløv, har en Reguleringssum af 1640 Rdl. der kun overtræffes af 4 af Amtets 65 Landsbyfald. Joh. Kr. Balslev, 61 Aar, har nu været Sjælesørger i Haarslev i 23 Aar, Fr. Kr. Jürgensen, 55 Aar, har været Præst i Bogenfø i 7 Aar. Ulrik Boesen, $54\frac{1}{2}$, har været Præst i Bøvlinge i 21 Aar. K. B. B. Lund, $50\frac{1}{2}$, Præst i Bisgerdlev i $19\frac{1}{2}$. M. N. Worm, der ifjor ved denne Tid blev Præst til Sønderfø, er $45\frac{1}{4}$ Aar gammel. V. Blauenfeldt i $10\frac{1}{2}$ Aar Præst til Guldbjerg og Sandager og K. K. Heilmann, der i 12 Aar har været Præst til Gilby og Melby, ere de yngste Præster i Herredet, begge kun 42 Aar gamle.

Skolerne.

Skovby Herred har 15 Landsby Skoler med en samlet Reguleringssum af c. 7974 Rdl. Skjøndt Gilby er det mindste

Sogn, har det dog det største Skoleembede med en Reguleringssum af 651 Rdl. Skovby Skolekalds Reguleringssum er den næststørste, nemlig 623, Bøvlinge 549 o.s.v. Den ældste af Herredets 17 Lærere (deriblandt 2 Andenlærere) er L. Nielsen i Skovby, der er 68 Aar gl. og har været Lærer der i 41 Aar.

Tredie Afdeling.

Fortidsminder.

Et nogen Plet i Nord er yndefuld
 Som Odins D, der kaldes Danmarks Have.
 Et noget Sted saa rigt paa Agrens Guld
 Paa Fortidsminder mellem Rømpgrave,

Gravhøie og Oldsager.

Skovby Herred har været særdeles rigt paa begge. 1704 bestrev og afbildede Pastor Birkerød en Deel af disse for Særselev og Sønderøs Sognes Bedkommende. Søgende efter Skatte og Steen udgravede og omrodede Kmj. Fined til Dallund (siden 1767) en Rængde Gravhøie i Sønderøs og omliggende Sogne. Med den statteudvisende Spaastikke („Wüschelruthen“) i Haanden var han den første Spistormer i det Store, men blev ikke den sidste. Mange senere Skattegravere og Steenklovere have fulgt hans Exempel, ligesom ogsaa Bønderne efter Udskiftningen have jævnet mange Høie og benyttet disses Gravstene saa at der ei kan findes saa fuldstændige, uforstyrrede Høie som Brydehøi, Hærishøi o. fl. Tydelige Spor af Thingsteder sees i Sønderøs

og Sandager Eogne. 1728 aabnede Okerst Zineck en paa „Stendyøsemarken“ beliggende steensat Kæmpegrav, der indvendig var 7 Fod lang og 5 Fod bred. I dens ene Ende sad et Skelet af et kjæmpestort Menneske. Under det steenslagte Gulv fandtes en Masse Menneskebeeen. 1839 fandtes i en Hvi i Haarslev Sogn Skeletter af 7 almindelige Mennesker og 1 Kæmpe. Herredet havde forhen tre Runestene og paa sin Grøndse Glavindrupsstenen ved Dallund, den mærkeligste af alle fynske Runestene. Den omtalte Høistormer, Ruj. Zineck, fredede omhyggeligt om een Høi paa Strandmark, fordi der paa den stod en Steen „med Læsning paa, hvoraf han kunde see, hvem, der havde bygget Dallund og laae begravet i Høien og at Dallund vilde forgaae naar Høien forstyrredes eller Stenen borttoges.“ Men den dallundske Runesteen har nu været borte i 50 Aar, og Ingen veed, hvor den er bleven af. Det samme er Tilfældet med Ulvehøiens tvende Runestene paa Gsildrup Mark i Dre Sogn. I de demolerede Offer- og Gravhøie er funden en Mængde Oldsager, hvoraf ovennævnte Zineck dog skal have sendt mange til Pommern; men Bedel Simonsen har dog her fra Herredet ladet indsamle Oldsager i tusindviis. Som de mærkeligste af disse skulle vi nævne: en Kobbertyr med Rugler paa Hornene, fundet ved Gsildbygaard, Guldstænger fra Limkilde, Guldmynter fra Himmelstrup, Guldtsager fra Bolles og Kølting Høie. I Maderup Mose er fundet flere Hundrede Pilespidsjer af Been, i Lykkesborg Mose en Granitøge og to store spiralsformede Armringe af Kobber. I Himmelstrup Mose er funden en 3 Fod lang Gsildyrtaffe i hvis ene Skovl kunde rummes to Potter Vand, i Nierne Mose i Bøvlinge Sogn to Gsildyrtaffer.

i Terringmose et Urogehorn og i Bromose et fuldstændigt Uroegeskelet.

Sagn om Borje.

I Himmelsrup Skov, der tilhører Dallund, ligger en stor Sletobanke eller Borgvold omgiven af dybe Grave. Her stod i gamle Dage det stærktbefæstede Slot Emmelstorp (deraf Navnet Himmelsrup) bygget af en vis Ridder Hentrik, der under Borgerkrigene mellem Brødrene Erik og Abel for 600 Aar siden fiskede saaledes i rørt Vand, at han ciede en stor Deel af Fyen. Men denne Rigdom og Herlighed naaede han kun ved at spille Forræder mod sin Konge og havde om end kun indirekte Deel i Kongemordet og Sagnet har derfor ligesaavel dømt Ridder Hentrik som Brodermorderen Kong Abel til evigt Spøgeri. Som en kullort Rytter farer Ridder Hentrik hen over sit Slots Ruiner. Hans jynsende, ildsprudende Ganger er beslaaet med Sølvsko og mærkelig nok har man her ikke blot fundet Guldmünter men ogsaa en Sølvhestesko. Man fortæller at en af de Bønder, der skal have seet Ridder Hentriks Gjenfærd, her gif fra „Snevsn“ derover. — Skorstenene i Vigerslev Eogn skulle for størstedelen være opførte af dette Slots Muurrester. — Padeborgen i Gaardslev Eogn skal have været et sodomitisk Slot, der fornedetst Dreboernes Ugudelighed sank i Jorden. Det „døde Hav“, som derved opvældede kaldes endnu Padesøhyll. Samme Etjæbne tillægges Sagnet 3 andre ugudelige Gaarde her i Herredet: Avnøgaard, hvor nu Avnø er, Gaarstud og Raffelbo (See Thieles Folkesagn I o). I Nærheden af Bogense skal, ligesom i Nærheden af Middelfart have ligget en saakaldet Høns eller Hegneberg: Dallund skal engang være tabt i Kortfyil.

Sagn om Kilder.

Enogskilden. Strax syd for Lundsgaard i Guldbjerg Sogn findes den forhen over hele Jpen bekendte, fra alle Landets Egne besøgte Sundhedsbrønd Enogskilde ved Foden af Harris-høi. Om dens Oprindelse fortæller et gammelt Sagn saalunde: En Bondemand gik en Sommerdag ned ad Bakken, pludselig fik han Væ paa en Kongesnog, der stak sit kronede Hoved frem af Jorden; nu havde den samme gode Bonde læst i en gammel Bog, at den som kunde faae et Stykke Kongesnog tillivs, vilde derved faae Indsigt i Alverdens Videnskab og Kunst, og da han længe havde søgt Længsel efter at faae Forstand paa mange Ting, lod han ikke Leiligheden gaae ubenyttet hen. Med et rasl Greb fatter han Enogen om Halsen og løber afsted med den. Men de andre Snoge mærkede snart, at de havde mistet deres Konge. 3 Mængde satte de efter Manden, der skyndte sig, som da Grev Henrik den Sorte bortførte Kong Waldemar. Bonden kaster sine „Bøgesko“ og naaer et lille Huus, springer ind i Forstuen, bider en Ende af Snogen og synker den. Næppe har han faaet den kongelige og kostelige Rundfuld ned, førend en heel ny Berden oplader sig for hans Blikke. Han seer nu ligestrax, hvorledes han skal undgaae de forfølgende Snoge; som fordm Apollon og Salomon, Helenus og Melampus forstaaer han nu Juglenes Sang og Kreaturenes Roster, hele Naturen er som en opslaaet Bog, hvori han tydeligt kan læse om Alt og forstaae Alt. Inderlig glad gaaer han tilbage og opdager da, at paa det Sted, hvor Enogekongen stak sit Hoved frem, sprudler nu det klareste Kildevæld. Noe er det, at denne Kilde indtil for et halvt Aarhundrede siden, ved Midsummers-tide besøgte af en

Mængde Bønder og Lyder, deels for at styrke den bevarede, og deels for at gjenvinde den tabte Sundhed og deels for at more sig; thi Snogskilden var i hine Tider brød Skamlingsbanke og endeel Punkter siden have været, Folkfestens Centrum. Herstabet paa Gyldensteen yndede og beskyttede det „hellige Bæld“, gav det en Ramme af Egeplanter med Laag og Laas. Gjennem en stor Hane sprang Vandet frem i en stor Beholder, hvori Badegjæsterne dykkede. Grevinden henlagde 12 Skjæpper Land og bygte et Lysthus ved Kilden til Badegjæsternes Bequemmelighed. Den faste fromme Tiltro maa i Fædrenes Dage have virket vidunderligt gennem det lægende Vand; thi Prof. Raff, Nordens største Sprogmeister, fortæller, at han har talt med flere troværdige Folk, som paastod fuldt og fast, at de ved at drikke af eller bade sig i dette Vand vare blevne befriede fra Gigtten. Men et nyt Herstab paa Gyldensteen, der troede, at Naturen kun havde forundt tydst og ingenlunde synst Vand Lægekraft, foragtede Kilden; Fæstebonden paa Lundsgaard lagde de Besøgende alle Hindringer i Veien, huggede Kildekarmen i Stykker og brændte den. Dette tilligemed den tiltagende Oplysning i dette Aarhundrede, der vel har berøvet Folket mange Fordomme, men ogsaa Folkelivet meget af dets Poesie, gjorde, at Kildens Anseelse snart tabte sig og kun faa Spor men mange Fortællinger minde endnu om det brogede Folkeliv, der i Fortidens Midsomme gjorde sig gjældende om „Skovbygdens Kirsten Pil“, Kongesnogskilden i Guldbjerg Sogn.

Mølkilden. Strag vesten for Særsløv Kirke slaar Galgehøien, hvorom Veien slaar en Bugt. Ved dens Fod findes Mølkilden. Her var det, at en færd og from Jomfrue,

der ved Løverdagssvælde gif til Særstev Kirke, blev krænkter, myrdet og plyndret af tvende Røvere. Samme Tid var der i den Gaard, hvor Knud Jensen boer, en modig Pige, der ifølge et Bæddemaal gif til hin Hvi for at affjære en Spaan af Galgen. Ankommen til Høien berer hun, hvad fantastiske Følf saa tit siden skal have hørt, en yufelig flagende Kvindestemme. Pigen seer sig omkring og opdager nu to ved et Træ bundne Heste og da hun strax anede at noget Mistænkeligt her gif for sig, løste hun Hestene og forte dem med sig hjem. Det var en Midnat kort før Juul, Jorden var bedækket med sit første Sne-tæppe saa det var let for Røverne at efterspore deres Heste, men fandt det dog raadeligt først at afhente dem næste Dag, da Gaardens Følf paa Pigen nær vare i Kirke. Røverne kom og befalede Pigen at disse op for dem og dernæst at hede Ovnen, hvori de saa vilde putte hende. Pigen adlød, men foregivende at ville hente Brænde, undkom hun til Kirken, hidfaldte Præsten og hele Menigheden, som pludselig ouringe Gaarden, fange Røverne og nøde dem til at bekjende deres Ugjerninger. Da Boldsmændene derpaa fortes til Galgehøien fandt man ved dens Fod Liget af den fagre Jomfrue ved hvis Side sprang en liflig Kilde, der efter hende, hvis unge og uskyldige Blod havde givet Vældet Frenspring og Kraft, kaldtes Nøfilden, og i mange Tider efter var et rigt besøgt Lægedomsvæld.

Jomfruernes Kilde eller Taageraa-Vældet ved Rødeskov i Vigerslev Sogn besøges endnu af og til ved Sommertid, „men standser af sig selv, naar de Besøgende komme i Klammeri om Vandet“. Sagnet lader den opstaae, da Arnsgaard forgif, idet tvende, denne Borg tilhørende, Jomfruer spadserede der og

ant i Jorden ved Siden af hinanden i samme Dieblif som Gaarden med Folt og Fæ gik tilgrunde. Kilden fremvælder derfor ogsaa af to tæt ved hinanden værende dybe Huller.

Ved Foden af Sandvadshøien ved Dallund findes ogsaa en i sin Tid bekjendt Sundhedskilde.

Sagn om Underjordiske.

I gamle Dage troede man fuldt og fast, at Bjerge og og Høie ikke blot havde en Rigdom af Skatte, men ogsaa af Beboere. Disse Underjordiske havde Gassbelysning længe før de „Overjordiske“. Her i Skovbygden brændte saaledes i de stille dunkle Nætter Lys paa Alshøi (Skovby), Bolleshøi, Fruerhøi, Kyllingbjerg og Rishøi. Man troede, at det var de skatterogtende Drager, der i de dunkle Nætter stak deres gloende Tunger op af Høiene for at lædsles af Midnattens Dug. Om andre af Skovbygdens Høie f. Ex. Farsbølleshøi, Gildehøi, Glohøi (i Skovby Sogn) Harrishøi og Hjortebjerg fortælles at de mangen en Midnat stode paa funklende Ildstøtter eller hævede sig op fra Jorden paa gloende Bæle, mens de Underjordiske, beruste af deres stærke, for Mennesker giftige Drikke, dansede derinde. Man kalder endnu de usunde, giftsvangre Mosedunster, Dampen af Troldkonens Bryggerfjedel. De Underjordiske havde især Tilhold i Hjorte- eller Herthabjerget i Haarslev Sogn og Bedel Simonsen formoder af flere Grunde, at det var der vore Forfædre dyrkede deres første Gudinde Hertha, hvor hendes straalende Bogn blev trukken i Procession og hvor man bragte hende de blodige Offre af Trælle, Heste og Hancer. — Sagnet fortæller endnu om en kæmpestærk Beboer af Herthabjerget.

der engang optog i sit Forklæde en Bønde med Heste og Plov, forevisende sin Fader fundet med de Ord: See, hvilket loerligt Pindsvin, jeg har fundet; det gif og smølede ude i Marken!" Rystende paa Hovedet saa Njerget bævede sagde den Gamle: Vagt Dig for disse Pindsvin, de vil engang ourode vor Bolig og forjage os. Den samme Høiboerffe havde Strømpebaand, der svarede til hendes Forklæde; til Motion slyngede hun ubyre Kæmpesteen i dem milevidt, og flere af Omegnen's store Steen skulle endnu fremvise Indrids af Høiprindsessens „Beembæste“.

— En Nat kom en Rytter forbi Hjortebjerg, hvorfra en Bjergmand kom dansende ud til ham, rakte ham et Bæger og bød ham driffe. Men Rytteren fastede Bægerets Indhold bag over sig og ved alt hvad Hesten kunde springe tværs over Markerne til Skovby Kirke, forfulgt af den skjælvende Bjergmand. Rytteren fastede Bægeret ind paa Kirkegaardens indviede Jord, hvorfra Bjergmanden ikke kunde hente det. Hjemkommen fandt Rytteren, at den spildte Drif havde affvedet hvert Haar paa Hestens høire Laar. Næste Morgen iler han til Kirkegården, tager Bægeret og skænker det som Altærfald til Skovby Kirke.

Andre Høie vare beboede af fingernemme Bjergpubslinger, Dverge, f. Ex. Smedehøi paa Gamby Mark. Naar Bønderne om Aftenen lagde de beskadigede Plovjern eller Hakkelsekneve paa den, gjorde Dvergene dem istand om Natten. Man hørte dem hamre og saae Guisterne flyve. — Ved Tygeshøi i Dre har man hørt de Underjordiske smække med Ristelaag og klinge med Penge. — Bjergmanden i Karshøi i Gilby Sogn var bleven gift med en Christinde, men da hun skulde føde, kunde hun kun blive forløst af en Christen Kvinde. Bjergmanden

da Rabogaardens barmhjertige Kone, indhyllet i en Laagehætte, practiseret ned i Høien, og da nu Bjergpudslingen var fedt, gav han hende noget i Forflædet til Relønning og fulgte hende hjem. Ved Indgangen seer hun ned i Forflædet og opdager at Bjergmanden har gjækket hende og givet hende Kul. Fortrydelig kaster hun dette Snavs fra sig. En Emule blev imidlertid hængende i en Fuld af Forflædet og aldrig saasnart var hun traadt under Tag, førend det viste sig at være det røde Guld. Hun iler da ud, men Kullene vare borte. Lignende Sagn fortælles om en Høi ved Esterbølle i Sandager Eegn.

En Bonde fra Guldbjerg saae en Aften nogle Dreng (Dverge) lege paa Laadenhøi med Gløder, og næste Morgen fandt hans Børn nogle Kul paa Høien, som de bare hjem og viste sig da at være det pure Guld. — Maler Melchior, der malede Haarslev Altertavle kunde udvise Guld og Sølv. Præsten vilde ikke tro det, nedgravede en Sølvsee i sin Have, men Melchior fandt den. Han forudsagde nu at der fandtes Guld og Sølv i Erikshøi for 500 Daler og dobbelt saameget i Sølsing Høi. Eieren af denne Høi, Klemen, og hans Karl, Niels, begyndte da at udgrave Skatten. Først stødte de paa 3 Drageæg og derpaa paa en umaadelig Masse Ruus. Derpaa viste Klemen sin Karl hjem; men om Morgenen saae han sin Husbendes Bord bugne under Ducater. Men de Underjordiske hevnedes haardt dette Brud paa Huusfred: Maleren døde 9 Dage efter og Klemen mistede Mælet og pib som en Ruus og blev omfaldet, hvad rimeligt kan være, syg og døde. — Om Ellefolk, Alfser, om disse vedre vindlette Smaapudslinger, havdes ogsaa Sagn i Slovbygden. Til deres søde Musik, Bækkens Brønnen

og Guldharpens Eujen, opføre de fantastiske Dandsc. Deres Vandepust det saakaldte „Elleffud“ er berusende. Den Elleffudte bliver fortryllet, faaer „Ellevildelse“ eller Feberfantasier. De smaa lustige Luer, som man nu kalder Lygtemænd, anfaaer vore Fædre for Alfernes Huer. Undertiden bare de ogsaa „Larnekapper“, en Art Laagehætter, der gjorde dem usynlige. Man har derom en lang Fortælling fra Saxebjerg i Skovby Sogn, som staaer at læse i Thiele's Fjolfesagn. Ligeledes fortæller Thiele, sin Magnusen og B. Simonsen om et bladløst men omhyggeligt fredet Elletræ i Rugaards Have, som ifølge Fjolfetroen om Ratten vankede om som Ellekonge, inspicerende Ellefolket i Skovene og Lundene. Ellefjolfesagnet fortæller fremsdeles om, hvorledes Ellekongen beskytter Fiskene i Avnsø, ja man har endog hørt ham raabe til sin Minister eller Domæne-Directeur om at bringe Fiskene i Sikkerhed, naar Fiskerne have nærmet sig hvorfor de ogsaa en heel Dag kun fik en eneste lille Fisk og den var endda baade „stumpumpet og eensiet“.

Om de behjælpelige Nisepuger habes flere lokale Sagn i Sandager og Skovby Sogne.

Sagn om en Konge i Haarslev.

Kong Hare eller Høther skal have grundet og navnet Haarslev. Han havde tre deilige Døtre, der vare trolovede med tre Prindsfer. Mens disse droge i Leding, kom tre Kæmper til Kongen for at fri til hans Døtre. Han holdt dem op med Snak, til Døtrene bleve stulte i en Gravhøi. Kæmperne mærkede nok at Kongen havde dem tilbødste, og da han ikke vilde sige dem, hvor Prindsesserne vare, dræbte de ham og

smuste nu allevegne, men længe forgjæves efter Kongedøtrene. De vare endog komne forbi Høien, da deres lille Hund begyndte at gje. Men da Kæmperne begyndte at grave, stak de trofaste Næer Kniven i Brystet, saaat Kæmperne kun fandt tre Lig i Høien. Men stundom høres endnu Lyden af den forræderste Hund og de støiender Kæmper.

Sagn om Røvere.

Ulfendruprøverne. Poeterne kalde altid Fyen Danmarks Hjerte; men Danmark har desværre stundom gjort en „Røverfuld af sit Hjerte“. Som Næstov og Præsto Eguen i den nyere Tid have været Forbrydelsernes Arena, saaledes var Bispebjerg-Norden og Sønderø Skovene i Fortiden Røverbandernes klassiske Hjem. Juleaften 1505 kom en Røverflokk ind til en Enke i Ulfendrup. Mens de gemyttig spiste hendes Julegrød, sendte hun hemmelig Bud til Lænsmanden paa Næsbøhoved, der i Hast affendte en Afdeling Soldater. Men Røverne forsvarede sig tappert, stoppede Dynerne i Vinduerne for at optage Ruglerne. Soldaterne stode Ild paa Gaarden, hvorved denne og hele Ulfendrup By afbrændte. Men Røverne undkom paa 3 nær. De bleve grusomt martrede paa Pinebænken indtil den yngste forraadte deres Hus i Sønderø Skov, i Nærheden af et Hus, der siden kaldtes Myrdehuset, hvorfra de havde dræbt og plyndret de Reisfærende. Hele Banden, 24 i Tallet, blev nu fanget og steilet. Blandt disse vare endog Bymændene fra Ulfendrup, hvorfor deres By aldrig blev opbyggt mere, men dens Zorder lagdes ind under Dallund Gods i Begyndelsen af Aaret 1506.

Røverne paa Enggaard.

Paa Enggaard (nu Gyldesteen) levede for et Par hundrede Aar siden, den over hele Herredet for sin Gjerrighed bekyndte „Per Puger“, hvis rette Navn dog var Peder Ulfstaud. Han var grundrig og havde kun en eneste Søn. Men denne Søn gjorde ham ingen Glæde, thi her som saa tidt var det Tilfældet at en farrig Gniel havde en vdsel Arving; ja Junker Esben var den største Edelmand blandt alle sine flotte Samtidige paa den hele D. Men ikke nok, at han ærgrede Faderen ved sit teileløse Levnet, det hele Herred betragtede ham ogsaa med Mistillid; thi man yntede om, at han stod i Forbindelse med Menneſker, som retskafne Folk ellers ikke pleie at omgaaes. Desuden havde Junker Esben altid Penge i Overflodighed, endstjondt det var hver Mand bekjendt, at Faderen ikke gav ham uden det Allernødvendigste, og at han spillede høit og ikke sjeldent tabte betydelige Summer, som han dog altid betalte.

Hr. Ulfstaud havde ingen Døttre, men i hans Huus levede en smuk Frøken, hvis Formyndere han var. Denne Dame, der endnu ikke havde fyldt sit attende Aar, var deilig som Dagen og i Besiddelse af en hoihjertet Karakter og en stor Rigdom. Den første Egenſkab brød Ulfstaud sig ikke om, men desto mere om hendes Rigdom, som han stattede saa heit, at han bestemte Frøkenen Katrine til sin Søns Brud. Herimod havde Junker Esben ikke det mindste at indvende, thi det var hans fjæreste Dnske engang at faae ret mange Penge mellem Hænderne, og af dem vidste han at Frøkenen havde umaadelig mange; men havde Hynen intet derimod, havde Frøkenen saameget desmere at indvende; thi den unge Junker var en raa og rød-

haaret, hjulbenet og skrutrygget Person, som besad alle de Egenskaber, der vare istand til at folde et svindeligt Hjerte med Aflyst og Foragt. Da derfor den gamle Ulfstand en Dag, da han var usædvanlig opremt, lod sin Myndling skimte den glimrende Udflugt til et lykkeligt Egteskab med den unge Stamherre, erklærede hun ham reent ud, at saafremt Junker Esben agtede at gifte sig, maatte han banke paa hos en anden.

En smuk Sommermorgen sad dette saa heist ulige Klæreblad ved Frokostbordet, hvorpaa der dampede en med Bløde og Honning velblandet Allebrød; thi Kaffe og Thee vare dengang altfor sjældne og kostbare Luxusartikler til at de skulde komme i Ulfstands Huus. Den Gamle spekulerede paa, hvorledes han bedst skulde faae Pungt med sin Myndlings Hækkstarrighed; Junker Esben suurmulede, thi han havde for nogle Dage siden været i Odense og tabt en betydelig Sum i Spil, og Fruen Trine glæmte at føre Escen til Munden, thi hun havde ved et Indlegilde paa Ajsrup dandsset med en adelig Junker, der hverken var rødhaaret eller hjulbenet som Esben, men derimod havde den i hendes Øine ubetydelige, men i hendes Formynders utilgivelige Feil, at han var fattig.

Som de nu sadde saaledes, enhver fordybet i sine egne Betragtninger, bleve de pludselig forstyrrede af en Larm nede i Gaarden. En Hest travede ind gennem Porten lige hen til Hovedtrappen. Esben reiste sig langsomt af sin Stol, Fruen Trine fløi til Vinduet og den Gamle, der slet ikke holdt af at modtage Besøg, da de altid modførte Beføstninger, spurgte ærgerselig: „Hvem fanden kommer nu her?“ „Det er en ung Herr;“ — sagde Fruen — „han maa have forstrøffet!

Højtvært; hans Fæst-er hvid af Skum og dampen som vor Bryggerfjedel; -- nu kommer han op ad Trappen!

Et Dieblif ceter traadte Tjeneren ind og meldte et Sendebud fra Byfogden i Odense; den Fremmede fulgte ham i Hælene. Det var et smukt ungt Menneske, slædt som en velhavende Borgersøn og, som det led, meget beleven. Med et ærbødigt Blik nærmede han sig til Hrr. Ulfstand og sagde: *Streng og velbyrdige Herre, jeg er Skriver hos Eders Ven, Byfoged Strange i Odense. Fra min Husbønde bringer jeg dette Brev, og da det angaaer Ting af yderste Vigtighed, beder han Eder at læse det i Genrum og ikke at lade et Ord af det, som han beretter Eder, komme til noget Menneskes Kundskab.*

Hrr. Ulfstand udstrakte sin tørre, sittrende Haaud efter Brevet, som det unge, belevene Menneske tog frem af sin Taske og rakte ham med sømmelig Ærbødighed. Herremanden gav derpaa sin Myndling og sin Søn et Blik, hvorpaa de forlode Bærelset.

„Min gamle Ven, Hr. Strange, er dog vel ikke syg?“ spurgte Ulfstand idet han langsomt og forsigtigt aabnede det store Bøxsegl og udfoldede Papiret.

„Nei, streng og velbyrdige Herre!“ — svarede Sendebudet, — „men skynd Eder med at læse Brevet, der er Fare paa Færde og Tiden er temmelig knap!“

Hrr. Ulfstand, der ved den overraskende Opfordring af den unge Mand, var kommen i endnu større Bevægelse, læste saaledes:

„Streng og velbyrdige Herre, ædle Ven!
 Der ventlige Hilsen tilforn! Bliv ikke bange, naar I læser

disse Linter; thi vel var Faren stor, men da vi nu kjende den tilbunds, er den saa godt som forebygget. Det er nemlig lykkes vedt paapaa-sendende og tjenstvige Politi at faae Underretning om, at Eders Herreborg, den gamle Enggaard, inat vil blive oversfaldet af den berugtede Røverbande, der har sit Tilhold i Wisjenbjerg Skov og som jeg til dato trods min og mit hele Korpses Iver og Marvaagenhed endnu ikke har kunnet faae Hold paa. Nok er det, Skjeltringerne have erfaret, at I har en anseelig Sum liggende. og Angrebet vil gaae for sig ved Midnat. Alt vi, der, som I seer, er saa vel underrettede, have truffet de nødvendige Anstalter til at tilintetgjøre Røvernes onde Hensigt, gribe dem paa frisk Gjerning og overgive dem til den længe ventende Røddel, alt det kan I nok begribe af Eder selv. Men da der ved saadan en Leilighed naturligviis vil ranke blodige Pander og megen Gurlumhei, og I er gammel og svag, er det mit indstændige Raad, at I, saasnart I har modtaget nærværende Skrivelse, I da saa hurtig som mulig laver Eder til at aflægge et Besøg hos Eders Søster, den velbyrdige Fru Bille til Njornup, og forbliver der, indtil det Hele er vel overstaet, hvorom jeg imorgen tidlig skal give Eder fuldstændig Rapport; og hermed, strenge og velbyrdige Herre, befaler jeg Eder i Himlens Navn, og undertegner mig

Eders lydige Tjener og hengivne Ven
 Erik Strange,
 Byfoged og Politimester i Odense.

Efterskrift: Jeg maa endnu tilføie, at det vil være raadeligt, at I tager Eders Mundling og alle Eders rede Penge

med. Lillige ville I tjenstligst anmode Eders Søster, Fru Bille, om at sende saamange af sine Tjenestekarle, som hun nogenlunde kan undvære, til Enggaard i aften og lade dem vente paa nærmere Ordre i Tjørnekvættet ude bag Engbaven. De maa møde velbevæbnede med Forker og Hotyve. Den største Forsigtighed er nødvendig og den skal ikke blot være en Borgersmester-Dyd, som Ordspøget siger, men ogsaa min gamle Vens Dyd!

Forbindtligst

E. S.

„Gud Fader fri og frels os!“ — stønnede Hrr. Ulfstand, da han havde læst Brevet til Ende, og stirrede paa det unge Menneffe, som havde bragt det; — „det er jo en skrækelig Historie! „Hvad skal jeg arme Mand gjøre?“

„Jeg troer virkelig, strenge Herre!“ — sagde den unge Mand, — „at I gjør bedst i at følge min Husbondes Raad. I vil derved undgaa at være tilstede ved en Begivenhed, der tegner til at blive baade rædselsfuld og farlig.“

„Ja“, — svarede Ulfstand, idet han reiste sig af sin mægelige Rænestol, — „min gamle gjære Ven, Hrr. Strange, er en klog og forsigtig Mand, jeg vil følge hans Raad i alle Dele. — Gøben! — Trine!“

„Om Forladelse, strenge Herre, et Dieblit endnu!“ — afbrød det unge Menneffe ham, — „tillad mig at erindre Eder om, at det Hele maa være den dybeste Hemmelighed; thi mærke Gæstgærene det Mindste, komme de ikke i aften, men en anden Gang, naar I mindst venter det og ikke er forberedt paa at

modtage dem — og da kan det let komme til at gjælde Eders kostbare Liv.”

„At ja, jeg skal være taus som Graven!“ sukkede Hrr. Ulfstand og rystede som et Espeløv.

I samme Diebtik traadte Junker Esben atter ind; det unge, kjække Sendebud, der havde stort Hæstrærk, sagde Farvel, og han var neppe kommen ned ad den store Trappe og kommen op paa sin rapsfodede Hest, førend Herremanden meddeelte sin Myndling sin Beslutning at fjøre over til Njornup og forblive der til næste Dag.

At gamle Hrr. Ulfstand ikke glemte at følge sin Vens, den odenfiske Politimesters Raad, navnlig med Hensyn til at medtage Monterne og Myndlingen er begribeligt nok. De første havde jo altid havt umaadelig Bærde i hans Wine og den sidste havde ogsaa faaet det, siden den Tanke opstod hos ham at hun med sine mange Penge kunde gjøre en Mand som Junker Esben lykkelig. En Time efterat Sendebudet paa sin lette Hest fløi fra Gaarden sad gamle Ulfstand og hans unge Myndling i den gamle Karosse, som fire adstadvige Heste trak frem ad Veien til Njornup, medens Junker Esben blev tilbage for at passe paa Huus og Gaard.

Hru Bille, der ingenlunde var vant til at modtage hyppige Besøg af sin karrige Broder, blev ganske forundret, da hun saac den gamle velbefjendte Karosse rulle ind i Gaarden; men endna mere forundret blev hun, da hendes Broder, strax efter den første Modtagelse erklærede, at han vilde bede om Nattefy for sig og sin Myndling, da de først næste Dag vilde vende tilbage til Enggaard, men hendes Forundring steg til Forbauselse, da

han under fire Vine aabenbarede hende Marsagen til sit Kønne og bad hende om at sende sine Karle velbevæbnede til Enggaard. Denne Begjæring blev naturligviis strax tilstaaet og en Time efter afmarscherede Ridesjogden i Epidscen for ti tappre Karle, bevæbnede med Høtyve, Røgballer og Øger.

Gamle Ulfstand havde altid erkjendt Sandheden af det gamle Mundheld: Morgenstund har Guld i Mund! Derfor gik han tidlig tilfjængs for at kunne staa tidlig op og „eye“ sine Karle. Men iasten havde han en særlig Grund til at gaa tidlig i Seng: Han ventede, at han strax ved Daggry skulde erholde Underretning om Slaget og Seiren ved Enggaard. Derfor var det neppe blevet mørkt, førend han forlangte at blive ført til sit Værelse, og en Time efter begav Frøken Trine sig ogsaa til det Kammer, der var bestemt til hende. Dette laa en Trappe høit og vendte ud til Haven. I den hele Stucetage vare alle Vinduer tilgittrede med stærke Jernstænger; thi i hine „røver-romantiske“ Dage herskede ikke den samme Sikkerhed i Skovby Herred som nuomstunder. Derimod vare Vinduerne i første Stokværk ikke stængede, fordi man ansaae dem for mindre udsatte for et natligt Indbrud.

I Frøken Trines Kammer, der nylig havde undergaaet en Reparation, laa der endnu en Mængde Haandværksredskaber, som man ikke havde havt Tid til at faae bort, men den unge Pige, der var vant til et langt tarveligere Værelse i sin gjerlige Fornymders Gaard, kastede neppe et Blik paa alle disse Sager, men gik rolig tilfjængs.

Der var allerede hengaaet flere Timer, og vor Frøken, laa begravet i den første faste Søvn, og det kunde omtrent være

ved den skjæbnevangre Midnatstid, da hun pludselig vaagnede op og troede at høre en Kradsen paa Muren udenfor sine Vinduer. Hun reiste sig op i Sengen og lyttede. Maanen var staaet op og gjød en klar Lysstrøm over Gulvet i hendes Kammer, men hun saac eller hørte nu slet Intet, der kunde vække hendes Mistanke.

„Det maa have været en Drøm!“ — tænkte hun, og var just i Færd med atter at lægge sig til Ro, da hun atter hørte den samme Skraben og det langt nærmere og tydeligere end før.

Men vor Frøken Trine var en høihjertet Dame med Mod og Snille. „Jeg maa dog see, hvad det kan være!“ sagde hun idet hun tog sit Uderskjørt paa, kastede et Tørklæde om sig og nærmede sig sagte paa de bare Fødder hen til Vinduct. Harde Trine været en af de mange Nutids Frøker, da havde det Syn, som her viste sig for hende, ganske bestemt paadraget hende en siebliffelig Besvimelse. Men Frøken Trine, der ikke blot var en modig, men ogsaa en behjertet, klog og forsigtig Pige, udstødte ikke engang et Skrig. Sagte listede hun sig kun nærmere og stillede sig saaledes, at hun kunde see alt, hvad der foregik udenfor, medens hun selv var skjult af det lange Gardin.

Nede i Haven stod der fire Karle, som vare i Færd med at sætte en lang Stige til Muren. „Det maa være Tyve!“ — tænkte Frøken og var allerede i Begreb med at forlade Kammeret for at gjøre Alarm, da det faldt hende ind at Gaardens fleste og stærkeste Karle vare sendte til Enggaard, og at det følgerig vilde være Gæstvene, der muligviis vare flere end hun endnu havde seet, en let Sag at overmande de saa, der endnu vare tilbage.

Imidlertid saae hun endnu engang ud; Stigen var sat til Muren og en af Røverne var i Begreb med at slaae op. Nu begyndte Trines Hjerte rigtignok at banke; men hendes Mod steg med Faren; hun saae sig om efter et Værge, men kunde intet passende finde. Der laa Boer, Fjle, Høvle og Sauge, men hvad skulde hun vel gjøre med dem?

Endelig fik hun Die paa et anseligt syvtommers Spiger og en svær Hammer. En Lanke fløi hende som en Lysstraale gjennem Hovedet. „Vil han bryde ind — tænkte hun ved sig selv — maa han vel lægge Haanden paa Bindueskarmen, og saa — !“

I dette Dieblik havde Gavtyven naaet Vinduet og trykkede en Rude ind. Frøken Trine stillede sig saaledes bag det foldelige Gardin, at han umulig kunde see hende. En Skygge hævdede sig nu over det Nederste af Karmen. Det var et rødhaaret Hoved, men dets Ansigt kunde Trine ikke rigtig see, da det jo vendte bort fra Maanelyset. Den Rødhaarede lytter et Dieblik, stikker derpaa sin Haand ind gennem den indtrykte Rude og tager Hænderne af, Vinduet aabnes og hurtigt lægger den røde Røver begge sine Hænder paa Karmen for at svinge sig ind.

„Nu er Tiden!“ — tænkte Trine, strækker sin ene Haand frem med Spigeret og strax derpaa den anden Haand med Hammeren og nagler i samme Dieblik med et vældigt Slag den røde Røver saaledes til Rammen, at Jernet trængte dybt ned i Træet. Endnu et Slag af den tunge Mjølner fuldender den modige Dames Daad.

Gavtyvene udstødte som rimeligt et strækkeligt Strig ved denne uventede og høist ubehagelige Modtagelse.

„Vi ere forraadte; Hjælp! — Hjælp! raaber den røde Røver, med en Stemme, der forekommer Frøken velbekjendt. Hun titter endnu engang ud bag Gardinet og da den fæstede Forbryder i det samme seer sig om efter sine Kammerater, falder Maanens fulde Glænde paa hans Ansigt og vor Frøken gjenkender — sin fromme Frier, Junker Esben. — „Ha, Du toymaalte Skurk! saa har Du rislet udplyndre Din egen Fader!“ — siger Frøken, idet hun i sin Harme hugger Hammeren mod Hovedet af Spigeret, saa at alle den naglede Eisers Nerver rystede og han streg endnu værre end før.

Med dette frygtelige Skrig bleve i en Fart Gaardens Beboere vækkede.

Gamle Ulfstand, der troede, at Røverne alt havde indtaget Enggaard og nu løbe Storm paa Kjørup, rystede som et Espe-løv, men snart var han omringet af hele det bestyrkede Kvindespersonale ligesaa hans Fru Søster til hendes Koffkepige, og da Alle yttrede at Lyden kom fra Frøkenes Bærelse styrtede de ogsaa Alle i en Fart derop.

Enden paa denne kuriose Røverhistorie kan berettes i Korthed. De tre Hallunker dernede i Haven fandt det ikke raadeligt at komme deres strigende Staldbroder til Hjælp, men snurte Hæser og forsvandt i Stoven. Gamle Ulfstand fik ved Synet af sin fastnaglede Søn et Slagtilfælde og døde allerede i den samme Morgenstund. Fru Bille besvimeede, men kom snart til sig selv igjen, da hendes Kammerpige hentede hendes Hovedvandsæg og holdt hende for Næsen. Stuepigen sagde ogsaa, at hun fik ondt og Husholderessen kørkede sig tre Gange. Gaasepigen blev sendt hen efter Smeden, der endelig kom og befriede

Syren med sin Tang. Fru Wille, der nødig vilde være bekendt, at hendes adelige Brodersøn var en gemeen Røver, søgte at dreie Sagen derhen, at Junkeren havde villet aflægge et natligt Besøg hos sin tilbedte Frøken Trine; men da de tre Røvere Dagen efter bleve grebne, tilstode de alt, og det viste sig nu, at den unge, belevne Herre, der bragte Ulfstand Brevet, var sammensrottet med Junker Esben, der paa denne Maade havde villet plyndre sin Fader.

Imidlertid blev den adelige Junker ikke hængt som hans Hjælperc; thi, som man veed, er det kun de smaa Tyve, der straffes alvorligt, men han forsvandt af Landet, og Ingen vidste mere hvor han var støiet eller fløiet.

Fru Holsten og hendes Hunde.

Fru Ida Mathlau Holsteen til Langebo (død i Aaret 1700) har givet Sagnet nok at bestille. Hun var ond og haard mod sine Hovfolk, men heldt desmere af Hunde, hvoraf hun havde en stor Mængde — Professor C. N. Becker siger 60 Stykker — som fik Lov til at gaane op paa Bordet og tage forst, hvad de vilde, naar der skulde spises, og deri maatte ingen hindre dem, men Folkene undte hun kun sine firbenede Nudlinges Levinger og nogle droie Boghvedepandekager, som hun selv bagte og smurte selv Panden med et Stykke Glesfejværl ligesom hun selv gik ud i Marken med Vandgrod til Folkene. Paa sine mange Hunde satte hun Alting overstyr og blev trods sin Rarighed med Mennesker saa fattig, at hun tidt, naar der kom Fremmede maatte laane hos Bondensken i Ulstrupgaard. En gang kom hendes yngste Søn hjem, Frederik Holsten, der senere

blev Hofmarskalk og boede paa Søbysgaard som han 1745 oprettede til et Stamhuus og døde 1752. Grunden til at han besøgte sin Moder var, at han skulde i Krig og manglede Penge til sin Udrustning, men hun havde kun 4 Mark at forstrække ham med. Da blev Sønnen smækket, bebrejder hende, at hun havde sat den Fornue til paa sine Hunde, hvormed hun kunde og burde have hjulpet sine Børn, og gav Befaling til at samle alle Hundene i Gaarden, hvorefter han gik op paa Svalen over den store Dør i Stuehuset og ihjelskød dem alle; men hun fik andre igjen.

En Nat fik Kudsk og Tjener Ordre at komme for Døren med den forspændte Karet. Fruen satte sig ind og de kjørte ned ad den lange Allee, hvorefter Kudskspørgeren spurgte, hvor han skulde kjøre hen? „Eigefrem!“ var Svaret. Paa eensgang hørte Kudsk og Tjener intet mere til Hestens Hovslag eller Hjulenes Rullen. Det var tydeligt nok, at hverken Heste eller Vogn trods den raske Gait bevorte Jorden, og saaledes gik det længe indtil de kom til en stor Gaard. Fruen stod af og gik ind; de Andre bleve holdende. Da det imidlertid varede længe, var bælmærkt og et kærligt Uveir, stod Tjeneren af og kigede gennem Røgløkket, hvor han da saa Fruen sidde og blive kæmmet af en grim Person, saa at Blodet flød efter Kammen. Omfjerd kom Fruen ud, steg i Vognen og de kjørte bort paa samme Maade som de vare komne. Først da de langt om længe naaede hjem til Alleen, hørte de atter Hestens Trampen og Hjulenes Rullen, saa at de nu vidste sig paa Jorden igjen.

Da Tiden kom, at Fruen skulde dø, det var netop en Erndag i Købet af Karet 1700, lod hun alle sine Folk gaa til

Vigerslev Kirke undtagen Tjeneren, som jævnlig maatte gaa ud og see op i Luften efter „Lusker“. Omfæder kom Fanden og førte Fruen ud af et Vindue. Vel gjorde hun Modstand, men det hjalp ikke. Blodet af Fruen sad siden i gamle Langesøes Bygning paa Væggen i det Værelse, hvorfra Fanden bortførte hende. Ved hendes Død istemte hendes Hunde en forfærdelig Confert og føre derpaa ud gennem Vinduerne paa cengang, saa at der neppe blev en heel Rude paa hele Gaarden. Tjeneren, der var Vidvidne til det rædsomme Syn, blev saa dybt rystet, at han siden var „sjantet og strantet“.

Efter Fruens Død blev der sendt Bud efter tvende Rabo-
 loner for at lægge hende i Kisten. Det var Konen i Nykjø-
 bing og Konen i Ulstrup, der begge tidt havde hjulpet paa
 Fruen, imens hun levede. De gjennemsøgte hele Gaarden, men
 Fruens Lig fandt de ikke. Derimod fandt de Liget af en af
 hendes firbenede Indlinger, som de toge og lagde i Ligkisten.
 For deres Uleilighed fik de hver en Sølsfee, som endnu skal
 opbevares i Familiernes. At en Frue, der forsvandt saaledes,
 vilde „gaae igjen“ er saa rimeligt. Man saa hende ofte om
 Natten fjøre gennem Rue Byes Gade med 4 kulsorte Heste,
 hvis gloende Lunger hang ud af Munden, mens Ildgnister
 sprudede fra Skoene. For at forhindre dette Spøgeri strøede
 Bønderne Hørstrø tværs over Gaden ved Suedien, hvorfra Fruen
 ikke kunde komme videre paa Veien, men hun foer da med Vogn,
 Heste og Hunde hen under Jorden, hvorved der blev et gyseligt
 Bulder og Brusen, som om Byen skulde have sunket i Afgrunden.
 Men tilsidst blev hun nedmanet i Sortemose, Sonden for Gaar-
 den i Dyrehaven, tæt bagved Materialhuset.

Resultatet af dette Sagn bliver, foruden Fruens store Forhærlighed for Hunde, at hun har været meget haard, nærig og knap mod sine Folk, samt plaget Bønderne stærkt med Hoveri og Arbeide, hvilket i hendes Hjem i Sydslesvig var almindeligere end her, da man i hine Egne behandlede de Livegne uden synnerligt Hensyn til Menneſkelighed. Almuens almindelige Hævn for en saadan Haardhed var her tillands altid at sende Herſkabet til Helvede, hvilket ogsaa hændtes Fru Ida, der i andre Henseender kan have været en ret skikkelig Kone, men knap og nærig, hvilket den danske Almue heller ikke let tilgiver.

Ligesom jeg begyndte nærværende Afdeling med et lille Bærs, vil jeg ogsaa slutte samme med nogle Dito, der knytte sig til Afsnittets Indhold som en

Atterklang:

Hvor Søer smile, blanke, blaa,
 I gamle Dage tre Borge laa,
 Hvor smukke Piger med Liv og Lyst
 Var Gjenstand og Løn for Ridderdyſt.

Skovbygden havde saamangen Borg,
 Som blev et Sodom med Synd og Sorg,
 Da aabnede Herta sin Kæmpemund:¹⁾
 Og Borgene blunde paa Søers Bund.

Hvor — før stod Slotte i Skov og Park
 Og Kæmpehoie — er Bløiemark;
 Kun Kilder med hængende Klang
 Fortælle om, hvad her var engang.

¹⁾ Angaaende Gudinden Herta, der symboliserede Jorden, see Side 32 og 33, see ogsaa Side 28.

Dg gaaer Du ene en silde Kvæld
 Dg lytter vemodig til Rovens Væld,
 Vist vil Du høre det ringe tyst
 Som Klokketlang fra en fremmed Kyst.

Det er en Gravrøst fra sunkne Borg,
 Som selv maa synge sin egen Sorg,
 Som Bind-Sul over den skumle Sø
 Tonerne dandse og atter dø.

Hvor nu er Plovmark — i dobbelt Forstand
 Stod fordem „Elfkov“¹⁾ i Blomst og Brand —;
 Dg mangen Rose og mangen Eng
 Var fordem Bovernes vilde Seng.

Dg disse Bover har Vikinghær
 Med skarpe Sværde til vidnen Færd,
 Mens Skovens „Skumlere“ brugte Dølf
 Dg Lunden havde sit Ellefolk.

Dg Blus der brændte paa Høiens Isse
 Dg Huset havde en hjælpsom Nisse,
 Da Lygtemænd vare Dragetunger,²⁾
 Da Dvergene vare Djævlunger.

Da Bjergene havde „Gasbelysning“;³⁾
 Havfruen — Husen⁴⁾ — fremlaldte Gysning
 Da man fik Wiisdom af Snogebidsken:
 Paa Bølgers, Blades og Blomsters Hvissen.

1) Elfkov betegner ikke blot Kjærlighed men ogsaa en Skov af El, og at der fordem i Skovbygden var mange af disse, derpaa tyde endnu Navne som Elved, Ellerød, Ellegaard, Elsbj og Elfkov.

2) og 3): See Side 32.

4) Husen. I gamle Dage kaldtes ikke blot Mosedampe og Havaage, men ogsaa „Havfruen“ Husen, og „Havets Frue“ synes ogsaa at være en Personifikation af flere Strandsfænomener, der lidlig have vaft nat-

Forstand paa Fuglenes fagre Trille
 Indsigt i alt, hvad man vide vilde!
 Ja Snogesteg var et Kongegilde,
 Hvor Gjesten til aad sig Mod og Guille.

Da man i Skovbygden saae Prindsesser,
 Men ei Komtesser og Baronesser;
 Da Kilder fremsprang af Møers Barme,
 Hvis Væld gav Sundhed, Liv, Lyst og Varme.

Meget af det, der vidner om
 Vor Gedenold gif i Lydskens Bom¹⁾,
 Hvorfra det ikke som Jonas kom; —
 Dog af Oldfager end her findes en Sum.

Glemt er nu Skovbygdens „Kirsten Pil“²⁾
 Ei Festsfolk stoffes om hende med Pil;
 Men end her sprudler for Sind og Syn
 Et Sandsagsus Væld med syngende Ryn.

Nu er her Slette, fast stovløs bar,
 Faa ane mere, hvad før her var.
 Thi Mange tvivle selv paa de Ord:
 „Vor lille Stad, den var forðum stor!“

Men har Du ikke for lutter Flid
 Forglemt aldeles Din Barndoms Tid,
 Og har Din Stræben til fysisk Gavn
 Ei ganske stillet hvert dunkelt Gavn.

---

lige Vandrerens og Seilerens Dymærksomhed eller Røbsel, f. Eg. den pludselige, mystiske Havguse eller Laage, den harmoniske Lyd, som Binden i Forbindelse med Brændingen frembringer, de brusende Bølgers Dans paa Bredden med det hvide Skum, og det grønne Tang paa Løypen og endelig de usgjerrige Søler med det usgnete Ansigt, de floge Dine og de flagende Stemmer.

¹⁾ See Side 27.

²⁾ See Side 32.

Da dvælg ved Søen en Sommernat,
 Lyt taus til Kilden og Høiens Krat,
 Og Du skal høre det ringe tyft
 Som Klokkelæng fra en fremmed Kyst.

Det er den Verden, som var engang,
 Som selv maa synge sin Sørgesang:
 Som Bind-Sul over den stille Sø
 Tonerne pudse og atter dø.

Fjerde Afdeling.

Den kronologiske Beskrivelse
 fra den første historiske Tid til Dato.

375.

Kong Frode Fredegod var død og nu frygtede hans Hov-
 dinger, at, naar de undertvungne Folk hørte dette Budskab, de
 da vilde gjøre Opstand og atter løsrive sig. De balsamerede
 derfor Kongens Lig og førte det i tre Aar omkring i en Bogn
 og allevegne, hvor Bognen kom raabte Folket: „Leve den gamle,
 fredgode Frode!“ Imidlertid kunde Liget ikke holde sig længere
 og man maatte begrave det. En mægtig Høi „Frodes Høi“
 reistes om Kongeliget ved Bærebros i Sølland; thi her i Dan-
 marks frodigste Egn havde Frode selv ønsket at hvile. Nu lovede
 man Kronen til den, der kunde digte det bedste Mindesvad om
 den afdøde Konge. Skjalden Hjarne vandt Prisen ved følgende
 Sang:

Geel længe den Døde man førte om Land,
 Hvis Liv var al Danmarks Glæde;
 En Græstørv nu dækker den gjæveste Mand,
 Som havde paa Konge-Stol Sæde!
 Na Dannemænd snild med Hjertens Attraa
 Udødelighed før den Gode.
 Nu hvælver sig aaben den Himmel saa blaa
 Og blid over Støvet af Frode!

Hjarne blev nu kaaret og keiset til Konge. Men omfider kom en Søn af den Afdøde tilsyn. Det var Prinds Fridleif, som man havde glemt og forbigaaet, fordi han i saamange Aar havde opholdt sig i Rusland uden at lade høre fra sig. Da Skjaldekongen ikke godvillig vilde vige Pladsen for Prindsen, kom det til Kamp (c. 375), som man mener i denne Egn, hvor hele tre Stednavne endnu skulle minde om den pectiffe Konge, der her skal have haft sine Leire og sit Tilhold, nemlig Jærshave, Jærbove og Jærstrup. Hans sidste Tilholdssted skal have været en Ø, ikke saa langt herfra, nemlig i Indløbe til Horsens Fjord. Her faldt han i Kampen mod Fridleif og Den bærer den Dag i Dag hans Gravhøi og hans Navn, Hjarne.

585.

Ved denne Tid blev den fynske Konge Svend Seier dræbt. Mon ikke han kunde være Navnefader til Bjerne Svendstrup og Seirsløv her i Egnen?

590.

I dette Aar skal den fynske Jarl Thorer være bleven dræbt i det nordlige Fyen af Sørøverne Snekold og Sote. — Om Sørøvere ved Bogenfse, der blandt andet skulle have været med

at plyndre Herreborgen Barritskov, see „gamle danske Følkesagn og Fortællinger“ Pag. 86. ---

970

eller ifølge andre Angivelser

973

fit Iven og altsaa ogsaa denne Egn sin første Biskop i Odinlar Hvide, en Slægtning af Palmatofe og Stamsfader for den berømte Hvide-slægt, der omfatter mange af Historiens mærkeligste Mænd som Asbjørn Enare, Karst Etig, Erkebisperne Absalon, Anders Sunesen, Jakob Erlandsen og Jens Grand. Familierne Baag og Grundtvig ere blomstrende Sideslud af den samme gamle, ærværdige Stamme.

985

Mandagen den 1. November skod den fynske Helt Palmatofe, (den sidste mærkelige danske Hedning), den første kristne Konge i Danmark, Harald Blaatand, der havde regeret Danmark i 50 Aar, siden sin Fader Gorm den Gamles Død. Han efterfulgtes af sin Søn Evend Tveskæg, hvis Moder var en smuk og behændig fynsk Eypige, kaldet Eys eller Somme-Æsa. Det er meget muligt, at hans Opdrager eller Fostersfader Palmatofe har høvt sin Borg mellem Odense og Bogenfse, mellem hvilke ældgamle Byer man har opdaget flere Offersteder, og som Jarl forrettede han Offeringerne. Maaskee har Togerød (eller Tokerød) her i Herredet sit Navn efter ham. Dette er kun en Gissning, men at han før 100 Aar siden gik igjen i Dre Sogu, det maatte en Bønde fra Drbæl til sin Skræk og Skade erfare; thi da han engang ved Midnatstid gif hjem,

herte „Palle Jæger“ falde paa sine halvende Hunde, anede han, at de havde Sigte paa Roget, som de vilde sønderrive, og at dette Roget maaskee kunde være ham selv; han stak da sin Stof i Jorden, kastede sin Kofte derpaa og løb alt hvad han kunde; men han naaede knap at faae Døren lukket, forend de vare i Hælene paa ham. Næste Morgen fandt han sin Kofte aldeles sønderrevet i Laaser. Dog dette var ingenlunde den eneste Raade, hvorpaa Palnatofe gik igjen. Paa en langt væsentligere Raade gik han igjen i den danske Historie, som den, der havde lært sine vendske Troesfæller Svæsen og Fribyggeri og det i den Grad, at deres Plyndringer paa de danske Kyster i Lidenes Løb toge en saa rædsom Overhaand, at de som Palle Jægers vildeste Jagt bragte Danmark paa Randen af Udelæggelsens Afgrund.

1005.

Omtrent ved dette Aar — altsaa 20 Aar efter Kongemordet — skal Palnatofe være død.

1014

Mandagen den 2. Februar døde Palnatofes Fosterfater og den fjerde Bondepiges Søn — Kong Svend Tveskæg — meget pludselig, kun 43 Aar gammel.

1018

døde hans Søn og Efterfølger Kong Harald II.

1019

døde Sjæns første Biskop, Odinkar Hvide, der tillige var Biskop for Sælland og Slaane, saa at Odense i geistlig Henseende var Danmarks Hovedstad i Christendommens første Halvaarhundrede.

1020

blev Regner I. Biskop over Fyen.

1027

Fredagen den 29. September lod den heftige Kong Knud den Store sin Svoger, Ulf Jarl, myrde i Helligtrefoldighedskirke i Roeskilde. Tvende Byer her i Herredet nemlig Ullerup og Estritbo (nu Esterbøl) skulle være opfaldte efter ham og hans Frue, Estrid, en Datter af Kong Svend Tvesæg. (See Odense Byes Historie af B. S. I. S. 51). De skulle her have havt deres Domainer.

1035

Onsdagen den 12. November døde Danmarks, Englands og Norges Konge, Knud den Store, 40 Aar gammel.

1043.

I dette Aar forefaldt flere Træfninger paa Fyen (ifølge de historiske Sagu navnlig her i Herredet ved de derefter benævnedes Byer Slagstrup og Seirsløv (nu Særsløv) mellem den norske Kong Magnus og den ovennævnte Ulf Jarls Søn Svend Estridsen, der kaldte sig saaledes efter sin kongelige Moder. Sagnet siger, at Svends Hovedleir var i Svendstrup, der derefter blev navnet.

1047

Søndagen den 25. October omkom Danmarks og Norges Konge, Magnus den Gode, ved at falde af sin Hest, der blev sty for en opspringende Hare ved Nilsted. Da han personlig kæmpede i ovennævnte Slag her i Eggen, var han kun 19 Aar gammel og kun 23, da han omkom. Endnu have Sagos smukke Eftaldesang om hine Liders usalige Kamp om Krønen:

Røgen slog fuld høit i Sky,
 Fulgt af blanken Luc,
 Fynbo, hvor han søgte Ly,
 Afte fik at ffue!
 Skam fik Tag af Nør og Flæg,
 Klart af Lys omstraalet,
 Skam fik og hver Egeveg,
 Nordmænd stod for Baalet.

Glemme skal vist ei i Hast
 Folk i Dannevange,
 At med Magnus de i Kast
 Gav sig trende Gange.
 Fy'n er fagre Pigers Land,
 Det sig kan betale,
 Her for Mænd at holde Stand
 Og med Sværd at male!

1048.

Efter Magnus den Godes Død fik vi Krig paa Liv og Død med hans Eftersølger, Harald Haarraade, paa Fyen kaldet Harald den Døde. Under et af hans Sørovertog, der henføres til ovennævnte Aar, fangede og bortførte han fra Hærritslevgaard (?) Svend Estridsens Slægtning, Thorkild Bjørnsens Datter, i Bølt og Jern gjennem Hornskoven (som endnu findes tæt sydost for Bogense) til sine Skibe, der kaldtes „Busfer“ og hans Søfolk „Bussemænd“, hvilke lige til Dato have været de fynste ja de fleste danske Børns Stræmmebilleder. — Samme Aar døde Fyens Bispe Regner og efterfulgtes af Helgolandts Apostel Gilbert.

1049

og de næste Somre pshindrede Harald Haardraade og hans Bussemænd fremdeles paa Fyen; saaledes ogsaa i Sommeren

1054,

da de atter gjorde Landgang i det nordlige Fyen, men efterat Fortroppernees Anfører, den vældige Søhane Ralf Arnefen var fældet, bleve de af Fyenboerne i en Fart drevne ud til deres Bøfser.

1065

hedder det om den fynske Biskop Gilbert, at han „var indviklet i mangebaande Laster“.

1066,

Søndagen den 25. September faldt den norske Konge Harald Haardraade i Slaget ved Standfordbro i England, 51 Aar gammel. Det var han der gennem mange Soure feidede paa det nordlige Fyen.

1072

døde den nye affatte fynske Biskop Gilbert og efterfulgtes af den engelske Benediktiner Kunf Hubald, der medbragte St. Albans og Osvalds Reliquier. Han var den første fynske Biskop, der aarlig visiterede sit Stift og altsaa ogsaa nærværende Egn.

1073

omtaler Adam af Bremen „Fion (o: Fyen), en D i Udløbet af den barbariske Bugt (o: Østersøen)“, at den havde 100 Kirker, hvoraf der dog kun var een (Fruekirke) i Odense, som han kalder „Civitas magna“ o: den store Stad. Samtidigt kaldes Odense i Rolf Wangers Historie Hovedstaden paa Fion, og alt dette lader formode, at der allerede dengang eksisterede flere Kjøbstæder paa Ven, og mulig har Bogenfe allerede dengang været til.

1076

Onsdagen den 29. April døde Kong Svend Estridsen, 57 Aar gammel. Han slog Mynt i Odense og skal især i sine yngre Dage have opholdt sig meget i denne Egn.

1086

forfulgte Bendelboerne Kong Knud den Hellige til Odense, hvor de den 10. Juli, der siden kaldtes St. Knuds Dag, dræbte ham foran Alteret i St. Albani Kirke. — Veien fra Middelfart til Odense gik dengang igjennem dette Herred over Brænderup, Bævlunge og Vigerslev, senere over Rugaard og Langesø.

1095

blev Knud efterfulgt af sin Broder Oluf Hunger, hvis Regerings-tid er bleven mærkelig ved at der i den herskede en uafbrudt Dyr-tid og Misvæxt, og det i den Grad, at selv Høffet lidt maatte hungre og Kongen fik derefter sit Kjendingsnavn. Han døde i dette Aar Løverdagen den 18. August. Samtidigt blev hans myrdede Broder, Kong Knud, som Martyr og Helgen ført til den ny Kirke („St. Knuds Kirke“) og

1101

Langfredag den 19. April blev han efter at være kanoniseret af Pave Paskal II. høitidelig skrinlagt, og Hven fik nu sin egen Skjtspatron til hvis Grav man længe valfartede. Ja der stiftedes endog til hans Minde en storartet Forening, kaldet St. Knuds Gilde, hvis Love „Gildeskræa“ ikke blot viste os, at Bi-avlen allerede dengang florerede i Hven, men ogsaa Keveri og Drukkenskab. Angaaende det sidste Punkt skal jeg anføre et Par

Paragraffer, der vise, at det ikke altid gif saa sammelig til i Gildebrodrenes Forsamlinger. Det hedder saaledes i Artikklen 23:

„Hvo, som bryder Lyset i Gildet, han skal bøde en halv Dre Penge. Hvo, som bryder Stol, skal kjøbe en anden og give 6 Penge til Lauget. Om Rogen lader et Driffekar falde med Drif i, bøde 1 Dre. Hvo, som kaster op eller gjør noget andet Urcent, bøde 3 Mark. Hvo, som gjør Ulyd, naar Olfdermanden taler, bøde 6 Penge.“ Og i den næste Artikel hedder det: „Fattes Drif i Gildet, da skal Gærdemænd (saaledes kaldtes de der forestode Gjæstebudet) bøde 9 Skilling. Om Rogen vil sidde, efterat de Andre ere gaaede bort, da skal Gærdemændene sætte en Spand fuld af Ml for ham og et lidet Lys og saa gaae tilfenge. Gaae de bort uden at have gjort dette, da skulle de bøde 9 Skilling. Endelig hedder det i den 29. Artikel: Hvo, som falder i Søvn i Gildehuset og glemmer at gaae hjem, de bøde en halv Dre Sølv.“ Medens Efternølerne saaledes fik en heel Spandfuld Ml, fik han kun en Praas eller „lidet Lys“ at see ved. I vor paa allsens Udstillinger saa rige Tid hedder det omvendt: „Nol see, men ikke røre!“

1103

Fredagen den 10. Juli, altsaa paa St. Knuds Dag døde hans Broder Kong Erik (I) Giegod paa Den Cypren, ifkun 47 Aar gammel. — Han blev efterfulgt af sin Broder Niels, den femte og sidste af Svend Estridsens Sønner, der blev Konge i Danmark; men ligesom hans Broder Knud blev dræbt af Bønder blev han

1134

Mandagen den 25. Juni dræbt af Borgere, „Skindere og Sto-

magere", i Slesvig, idet de revte ham af Hesten og myrdede ham paa Gaden.

1136

Onsdagen den 14. Oktober døde Bisp Hubald, der i 60 Aar var Fyens Biskop. Hans Efterfølger hed Herman.

1137

Lørdagen den 18. Septbr. blev Kong Erik II. med Tilnavn Emun o: den Ravnkundige ihjelslaaet af en jydsk Bonde, kaldet Sorte Blong.¹⁾

1147

Onsdagen den 27. August døde i Odense Kong Erik III. med Tilnavnet Lam. Han var født 1102 paa Fyen. Samtidigt hermed skal en Greve eller Syssemand ved Navn Ellev til „Bistingbær" (Bispenbjerg) være død. Samme Aar begyndte Bøndernes grusomme Hærgen paa de fynske Kyster og Vedel Simonson mener, at „Scrup Vold", „Dallund Bagtaarn", „Hønneborg" (eller Hegneborg) ved Bogenfse osv. hidrøre fra denne urolige Tid, at den saakaldte „Lovegade" ved Bogenfse da blev anlagt som en Forskænsning og at Stege samtidig har faaet Betydning og Navn, da Stege kommer af Etike o: en Befæstning af Bæle og Pallisader.

1150

hærgede Bønderne ogsaa paa Fyen og afbrændte Odense. Næste Aar

¹⁾ Vore Bistoppers og vore Kongers Hedengang ere medtagne i Beskrivelsen af nærværende By og Herred, fordi hine Dødsfald og Succession i sin Tid har haft deres Interesser og Følger ogsaa for denne Egns Befolkning.

1151

fom de grusomme Euytægjæster igjen, sffændte og brændte, myrdede og plyndrede, men denne Gang reiste Fyenboerne sig og greb til Baaben mod Benderne. Slaget var saa djerret og saa drøit og varede saa længe, at Sværd, Landser eller Kaarder sled Rødet af de Skæmpendes Hænder, fortælles der. Valpladsen fik Navn af Bendersnes Skært, det er: Bendersnes Nederlag og vort Nabo Herred skal skylde Slaget og Seiren sit Navn, men to Aar efter, nemlig:

1153

vendte Benderne dog atter tilbage og de skulle da have høvnet sig saa frygteligt, at der kun bleve saa Fyenboere tilbage. Nu skal Evend Grade (en nægte Søn af den ovenfor omtalte Grif Emun) have anlagt flere Kasteller paa de fynske Kyster og blandt andet have anlagt det omtalte Hogueberg ved Bogense.

1157

Fredagen den 9. August myrdede den ovennævnte Kong Evend Grade under et Gjæstebud i Roskilde sin Medfonge den 28 aarige Knud V. Magnusson, men faldt selv 75 Dage efter i Slaget paa Grade Hede i Jylland, Onsdagen den 23. Oktober, 32 Aar gammel. Førend han fik Tilnavn efter den Hede, hvorpaa han tabte Slaget og Livet, var hans Kjendingsnavn Evend den Eviende (o: den Grumme). Nu blev Baldemar den Første, eller den Store, Eufonge og blev kronet Juledag (en Onsdag) i Roskilde.

1162.

Efterat have været Biskop over Fyens Stift i 25 Aar gif

Nikolf heden i dette Aar og efterfulgtes af Provst Linus i Odense, som Pave Viktor den IV. selv indviede. Han døde

1170

og blev efterfulgt af Provst Simon Sunesen. I det samme Aar, nemlig Søndagen den 28. Juni, fødtes en af vore mærkeligste om ikke selv den mærkeligste Konge, Valdemar Seir, og Aaret efter

1171

faae hans Søster, Valdemar den Stores Datter, Regise, første Gang Lyset. Hun eiede her i Herredet blandt andet Hærislevgaard og hele Bogense; hun blev siden gift med den svenske Kong Eric X., der ogsaa var født i dette Aar. Som han var den første Konge, saaledes var og hun den første Dronning i Sverig, der blev kronet. Hun blev Moder til Kong Eric XIII. og Stammemoder til de berømte Adelslægter Dgenstjerne og Sparre.

1180.

I dette Aar skal ifølge Langebeks Formodning en vis Sago Griis til sin Sjæls Frelse have skænket en Gaard i Sønderø til St. Knuds Kloster i Odense.

1182

Onsdagen mellem Kristi Himmelfartsdag og Pindse den 12. Mai † i Vordingborg Kong Valdemar I. med Tilnavn den Store efter 28 Aars Regering ifkun 51 Aar gammel. Budskabet om hans Død lød som et Jordenslag over al Danmark, og Sorgen var vist næppe mindst i denne Egn, som han ved sine mange Tog mod Venderne havde skaffet Fred og Sikkerhed. De danske Vender bare ham til Graven fra Vordingborg.

Ringsfled. Med levende Farver fildrer Sago Sorgen over Tabet af ham, der brød Nagets Bomme og fiffrede Landet for Røvere tillands og tilbands.

1186

Lirsdagen den 13. Mai † Stiftets Bifkop Simon Suneſen, en ſtiv og ſtolt Prælat. Han efterfulgtes af Magiſter Hans (I) Jenſen.

1201

Skjærtorsdagafien den 21. Marts udaandede Erkebiſp Axel Hvide ſin ſtore Helteſjæl. Det var fornemlig hans Heltemod og Krigslykke de danſke D^s og Kyſtboere kunne takke for deres Fred og Sikkerhed i deres Hjem og paa deres Marker.

1202

Onsdag den 12. Novbr. † Kong Knud den Sjette, den første der ſkrev ſig: „De Danſkes og Slavers (o: Bundernes) Konge“. Han regerede i 20 Aar men blev kun 39 Aar gammel. Han efterfulgtes af ſin Broder Valdemar Seir.

1203

ſynes allerede Humleavlen at have floreret her paa Hjen (Mugaard I, 82).

1207

tillod Baven, at den Præſt paa Hjen (om han var Præſt her paa Egnen vides ei) „ſom havde miſtet en Finger i et Slagsmaal, ſik at blive i ſit Embede, da han var kommen uforvarende til ſin Skade“.

1210.

I dette Aar blev Valdemar den Stores Datter Regiſe, der eiede Bogenſe og Hæriſlevgaard, gift med den fienſke Konge

Eril den Tiende. De vare det første svenske Kongepar, der blev kronet, Søndagen den 21. November. — Saaledes kom Bogense til at høre til det svenske Kongehus.

1212

Torsdag den 24. Mai † i Ribe den ættelige Dronning Dagmar, iffun 25 eller 26 Aar gammel.

1213

Mandag den 23. April † Gyens Bisp Hans Jensen og efterfulgtes af Abbed Lopus fra Ringsted.

1214

omtales Skaderud i Bøvlinge Sogn ifølge Suhns Formening første Gang. Navnet tyder paa den allerede da begyndte Rydning af Herredets store Skove.

1216

Paasfedag den 10. April † den ovennævnte Eier af Bogense og Hærrislevgaard, den svenske Kong Eril den Tiende og

1220

Kristi Himmelfartsdag den 7. Mai døde hans Enkedronning Regise, Eierinde af ovennævnte By og Gaard. Hun var Moder til Kong Eril den Trettende og Stammoder til de berømte Adelslægter Dgenstjerne og Sparre. Hendes fynske Besiddelser faldt nu atter tilbage til den danske Krone.

1222

blev det Præsterne forbudt at gifte sig; et Forbud, der blev til ubodelig Skade for Sædeligheden; thi det gif nu snart saavidt, at de Præster, der kun levede med Friller eller „Dejer“ var

ret respektable; thi Fleertallet af dem behjalp sig med deres kvindelige Skriftebørn og vare saaledes til Forargelse istedetfor til Opbyggelse i Menighederne.

1223

Søndagnat den 7. Mai bleve Kong Baldemar Seir og hans Søn fangne paa Lys ved Fyen og bortførte til et tydsk Fængsel af Grev Henrik den Sorte af Sverin.

1225

den 21. Decbr. flay de endelig ud og kom hjem Juleaften.

1226

omtales atter den fynske Humleavl (Rugaard I, 82).

1228

maatte Kong Baldemar Seir jærne en langvarig Strid mellem Bisp Loyus og Fyenboerne angaaende Helligdagsbrøde, ved hvilken Keilighed for første Gang fynske Herredsprovster skulle være omtalte.

1231.

I Baldemar Seirs Jordebog nævnes „Slogby Hæret, Hærøstef (Hærøstevgaard), Drø, Slogby og Bro“.

1236

† Loyus, som i 23 Aar havde været Stiftets 10de Biskop. Hans Efterfølger hed Jver.

1239

stænkede Ridder Astrid Tygefen Griis til St. Knuds Kloster Nydsmølle, al sin Eiendom i „Haustedth“ og Blæsbjerg Skov, alt i Vigerslev Sogn. Denne er den første Rølle, der omtales paa Fyen. — Astrid Griis var ikke den første adelige Griis.

„der mødskede Munkene i Odense med sin Fædme“ thi 1180 skænkede Sago Griis dem Sundrus, eller som Langebek mener Sønderø.

1240

bekjendtgjorde Biskop Iver for alle Fyens Geistlige en Bulle, hvori Paven paa det Bedste anbefaler dem Fransiskanermunkene.

1241

Tirsdag den 5. Marts udkom Valdemars Lov, der længe gjaldt for Jylland og Fyen og indeholder vigtige Oplysninger om Provindsernes Forhold dengang. Tre Uger efter, nemlig Slægtorsdag den 28. Marts, døde denne Lovs Giver, Kong Valdemar Seir i Bordingborg, 71 Aar gammel.

1242

stadsfæstede Kong Eric Plovpenge Knudsbrødrenes Besiddelse af Munkes- og Pjente Mølle i Odense, Ryds mølle i Vigerslev Sogn o. s. v.

1245

† Fyens Stifts Biskop Iver og efterfulgtes af den bergtede Provst Niels, der tvang Munkene til at vælge sig og siden Erkebispem til at indvi sig, endstjønt han var en Frillesøn og, hvad værre var, selv levede offentlig med en Frille (en saakaldet Folarie o: Koffepige) og begik mange andre utilladelige Ting. Han blev derfor

1246

fortrængt af sin Eftersølger en vis Hrr. Jakob.

1247

sejdede Kongens Brødre Abel og Kristoffer paa Fyen, hvor den første klandt andet afbrændte Odense.

1250

Mandag den 10. August blev den 34 aarige Kong Erik Plovpenge myrdet paa Elien (Elesvig Fjord) af Kauge Gudmundsen og Tyge Post, der vare opfordrede dertil af Kongens egen Broder og Efterfølger Hertug Abel.

1251

overlod denne Kong Abel sit fynske Gods til sin tro Drabant, Ridder Henrik Wintorp, eller Emmelstrup, der skal have bygget sig et fast Slot „Himmelstrup“, af hvis Volde og Grave endnu sees tydelige Spor i den sydlige Deel af Vigerslev Sogn. (See foran Sagn om Borge) — Samme Aar nævnes en Fransiskanermunk ved Navn Jakob Skovby, som Paven valgte til Dommer i en Sag mellem den jællandske Biskop Uffe og Lybækkerne.

1252

Lørdagen den 29. Juni blev Brodermorderen Kong Abel efter en Regering af 688 Dage og i sit 34 Aar myrdet af den frisiske Hjulmand Bessel Hummer, ogsaa kaldet Henne Friser. Ingemann lader ham og hans Datter „lille Aase“ flygte til Middelfart, hvor han blev Marsvinslaugets Stifter og Oldersmand. Abels Enkedronning den holstenke Prindsesse Matilde skal have opholdt sig her i Egnen, hvor ogsaa hendes slagne Herres tro Ven boede paa Himmelstrup, og en By nær Herredets sydlige Deel bar endnu 1383 hendes Navn Matildebol; nu kaldes den ved en succesfuld Ændring af hint Nav Magtenbolle. Hun gif samme Aar i Kloster i Odense, men giftede sig dog 9 Aar senere med den svenske Rigsforstander Birger Jarl og blev Stedmoder til Kongerne Baldemar og Magnus Lade

laas, der vare ligesaa fiendske mod hinanden som hendes første Mand's Brødre. — Samme Aar døde Biskop Jakob og efterfulgtes af Regner II. Dette skete førend Kong Abel blev fældet; thi denne tvang Kanikerne til at vælge Regner, der var hans Kapellan og havde Deel i Broder- og Kongemordet.

1255

omtales en Ridder Bærtel de Umeltorp til Himmelstrup. I dette Aar fik Stiftet to Bisper, idet Kong Kristoffer udnævnte (?) Jens Bang uden at den ovenomtalte Regner vilde resignere. Men den utaknemlige og egenmægtige Prælat Jens Bang satte

1259

i Anledning af Erkebispens Jens Brands Fængsling paa Hægenstov ikke blot Kongen, men hele Stiftet i Ban, ifølge hvilket al Gudstjeneste blev forbudt, Kirkerne bleve lukkede og Brevet opslaaet paa deres Døre, ingen Prædiken blev holdt, ingen Messe sunget, ingen Klokke ringet, intet Orgel løb og ingen Død blev begravet i indviet Jord. Denne Forbandelse, som ogsaa kaldes Interdikt, varede i hele 16 Aar. Midt under den Forvirring blev Kong Kristoffer, 40 Aar gammel, forbigivet i Ribe, Torsdagen før Pindse, den 29. Mai, af Klosterforstander Arnfast fra Ny, som man siger i Sakramente. Da Kongens Søn, Erik Blipping, kun var 10 Aar gammel, overtoges Rigets Styrelse af Enkedronning Margrete, (kaldet Sprænghest, fordi hun var en foroven Rytterske) dog kun som Formyndet for sin Søn.

1260

Skædede den unge Kong Erik, at der skulde anlægges et tilstræk-

feligt Antal Kroer, hvor enhver kunde faae det Fornødne for Betaling. Det var især Duebrodrene, der toge sig af de Veisfarende og ikke blot sørgede for legemlig Beværtning, men holdt ogsaa Bøn med og for de Reisende, og deraf kommer endnu den gamle Benævnelse „Bedesteder“, som Kroerne endnu kaldes. Et saadant Bedested anlagdes ved denne Tid i Nærheden af Bøvlinge, hvor Odenseveien dengang deelte sig i Bogense- og Middelfartveien. (See N. T. f. Olddyndighed 3, Pag. 225 etc.)

1267.

I dette Aar døde begge de samtidige fynske Biskopper Jens Bang og Regner og efterfulgtes af Fransiskanermunken Peder I.

1269.

Den for de fynske og nogle jydsk Kjøbstæder gjældende og for deres Opkomst saa vigtige Stadsret blev givet i dette Aar. Den indeholdt Bestemmelser om Byfred og Straffe for sammes Krænkelse, dernæst Politiløve, f. Ex. at Svinesien skulde idetmindste være fem Fod fra Gaden, at ingen maatte lægge sin Rødding paa Allgaden o. s. v., frendeles Anordninger angaaende Kjøbmandskab (især med Flæsk, Hønning, Kern og Skind), Biskeri, Bryggeri, Biinsalg, Kjøds- og Drikænt, Bestemmelser med Hensyn til Haandværkere som Kjødmangere (Slagtere), Skindere (Garvere), Søndere (Skomagere) og fl. Endelig indeholdt denne Stadsret ogsaa Bestemmelser om Byfoged, Ragsstrat, Natvægtere o. s. v.

1272

omtales en Fru Edel Lillie i Vrbæk, der gav Gods til Klara-klostret i Roskilde.

1273

fødtes den svenske Prinds Erik, der ifølge en kongl. Dom kom i Besiddelse af Bogense, Hattislevgaard osv. som sin Modrenes arv. Mere herom skal blive meddeelt under Aaret 1327.

1274

befeglede Kong Erik Glipping tilligemed sin Moder Dronning Margrete et Brev paa Langsøhus (Langsø?).

1275.

I dette Aar ophørte endelig den geistlige Forbandelse eller Interdikt. (See 1259).

1276

indtog Erik Glipping med Vaabenmagt „Castrum Alnetorp“ o: Himmelsrup Slot. — Samme Aar døde Biskop Peder og efterfulgtes af Hans II.

1283

mistede Erik Glipping 2 Døtre, Prindsesserne Elisebete og Astrine, der bleve begravede i Graabrødre Kirke i Odense, samt sin Moder, Dronning Margrete, der døde i Klostet Fredagen før Julefesten.

1284.

I dette Aar kom Familien Holsten i Besiddelse af det bayeriske Slot Bernfels ved Ansbach; fra denne Familie og fra dette Slot stammer ogsaa den Familie der siden 1684, altsaa nu i 175 Aar har eiet og beboet Langsø.

1286

† Biskop Hans II. Det hedder om ham, at han holdt de fynske Præster til anstændige Sæder, at han affattede skadelige

Skiffe og skænkede nogle Jorder til Domkirken i sin Fødeby Ribe, hvor han ogsaa blev begravet.

S. A. Natten mellem Fredag og Lørdag den 22. November blev Kong Erik Slipping, 37 Aar gammel, snigmyrdet i Ginderup ved Viborg af en Deel sammensvorne Adelsmænd, deriblandt flere fra Fyen.

1287.

Fra dette Aar af brændte og skjændte, plyndrede og røvede de fredløse Kongemordere og deres norske Allierede i en lang Række snart hist snart her paa de fynske Kyster.

1288.

I dette Aar døde Dronning Matilde. (See 1252).

1293.

De fredløse Kongemordere havde deres Tilholdssteder deels i Fyen — saaledes Forræderen Kane Jonsen ifølge Sagnet i en Kampehøi ved Nørre Broby — deels paa Verne omkring Fyen som Samsø, Eyrøgs osv., maaskee ogsaa paa Fyens Nordpynt, hvor deres Formand, den djerve Marsk Stig, der døde i dette Aar, i Smug blev begravet i Stubberup Kirke. Der fortælles, at Præstens Pige samme Nat kom fra Kartegilde i Nabolaget, hvorved hun fik det natlige Ligtog at see. Den følgende Dag drev Nysgjerrigheden hende ned i Kirkens Begravelseskjelder, hvor hun fandt den ny Ligtog og ovenpaa samme et stort, sort Klæde med den Afdødes Baaben, en hvostraalet Stjerne, paasyet. Dette fine Klæde fandt hun at have mere Brug for end det ubekjendte Pig, navnlig som Tæppe paa sin Brud seng, naar hun om kort Tid skulde giftes med sin Kjæreste.

Men til al Ulykke var denne netop en af Marskens fortrolige Svende, som da i Brudenatten gjenfjender sin Herres Ligklæde. Han tvinger sin Brud til at aabenbare Sammenhængen hermed og gjenneborer hende derpaa med sit Sværd, forat hun ikke skulde røbe Stedet, hvor hans Herres Been hvilede.

Marsk Stigs fredløse Døtre maatte boie haardt for deres Faders Kongemord, der havde forstyrret hans og dermed da ogsaa deres huslige Lykke. De vare nu forældreløse, og Haand i Haand flygtede de nu ængstelige ud i den vide Verden, indtil de endelig fandt et Hjem hos deres Faders Ven, den norske Konge Eric Præstehader. Hvo kjender ikke den smukke ved Ingemann opfriskede Bise om Marsk Stigs delige Døtre?

1295

Hjænkede Ridder Niels Hamundsen Little til Hnsbygaard (nu Bedelsborg) Kirken i Ræthelby (enten Middelfart eller Melby her i Herredet) 16 Mark (= 208 Rd.) og dens Præst, Hrr. Niels, en rød Ridehest og en Guldring.

Bed denne Tid skal St. Jørgens Hospitalet i Bogense være anlagt. Disse St. Jørgens Gaarde vare Hospitalet for Spe-dalske og anlagdes især i Søstæderne, der formedelt den rigelige Fiskeføde anfaaes for fortrinnsviis at være ndsatte for Spe-dalskhed.

1296

Iod Kong Eric Menved de fredløse Kongemorderes Godser plyndre og deriblandt en Peder Jakobsens Gaard i Bedeleu i Bævlunge Sogn.

1299

den 15. Juli døde den 31aarige norske Konge Eric Præstehader.

der tog Parti med Kongemorderne og tidt havde gjort Tog til Fyen. I dette Aar blev Landet atter af Paven for den myn-
dige Erkebisp Jens Grands Skyld sat i Ban eller Interdikt,
men det blev ikke strengt overholdt, da alle misbilligede Erke-
bispens Fremfærd.

1300

døde den fortjente Biskop Gifko, Gjenopbygger af Stiftets
Domkirke (efter Branden 1247) og Stifter af den første Skole
i Odense (1287), der ganske vist var den første Skole paa
Fyen. Til hans Efterfølger valgte Frue Kirkes Geistlige en
Sortbroder, Peder Pilegaard, der ogsaa tog Bispegarden og
Bispegodset i Besiddelse, men Knudsbrødrene valgte en Graa-
broder, Peder Pagh, der snart fortrængte Peder Pilegaard.

1303

ophørte Rigsbannet eller Interdiktet (o: Pavens Forbandelse
over Riget; see 1299).

1308

lagdes Særlev Kirke under Stolen i Odense og blev Munkenes
Hjerding- eller Lampertkirke som den siden var en Konventkirke.
Man mener ogsaa at have fundet en stor Steen paa Kirkegar-
den der med Kong Knuds Billede paa.

1309.

I dette Aar gjorde Kongen et Tog til Sverig. I dette
Tog deeltog blandt andre en af Marsken Stig Hvides Frænder
(var altsaa af Kongemordernes Familie, ja maaskee en af deres
Meddeeltagere) Hrr. Timme Abildgaard til Margaard i Vigers-
lev Sogn. Men uden Dølv reiste han og flere af hans Fa-

mlie hjem og uagtet denne Forseelse blev ham tilgivet opvakte han dog

1313

de jydste Bønder til Dyrer, hvorfor han nu blev erklæret for sit Fædrelands Fjende og

1314

dømt fra Liv og Gods og halsbugget, (andre sige raddbræffet). Det er første Gang Margaard omtales i Historien.

1315

tillfrev Kongen „alle dem som boede og bygte i Fyen“, at sjønt han havde befalet Oprettelse af Kroer og forbudt at gjæste Munke, Præster og Bønder, maatte han dog erfare, at slikt vedblev, ja at man endog befatte St. Knuds Kloster og dets Gaarde med Feste og Jagthunde, til Munkenes Udælggelse og Gudstjenestens Forstyrrelse; hvorfor han under sin Raades Forsættelse paany forbød det. — S. A. fik St. Knuds Klosters Prior, Hans Barn, Jurisdiktion over Klosters Bønder og Tjenere i hele Stiftet. — S. A. fødtes den Hertug Baldemar, der som Interims-Konge i Danmark stadfæstede Bogense Byes Kjøbstad-Privilegier.

1316

omtales den første fynske Landsdommer, Jakob Hlip til Salts, der i dette Aar faldt i Kampen mod Kongens oprørske Broder Hertug Kristoffer.

1317

stadfæstede Kong Erik Menved, at alle Indtægter af Særslev Kirke skulle tilhøre St. Knuds Kloster og anvendes til Indkjøb af Bøger og til de Studerendes Nytte. — S. A. begyndte den

førgelige saakaldte holstenste Periode, idet Fyen foreløbig paa 3 Aar blev pantsat til Grev Bert af Rendsborg og Hrr. Henrik af Holsten. Grev Bert var før han fik Fyen saa fattig, at han loede paa et Kornloft i Rendsborg og hans hele Personage bestod af 2 forfulnne Jagthunde.

1318

omkom Kong Erik Menveds 14de og sidste Søn ved at vælte. De barnløse Forældre toge sig dette Tab saa nær, at de begge det næste Aar

1319

gik heden, Dronning Ingeborg Skærtorsdag den 5. April (efter hendes Gravskrift Onsdagen den 15. August) og Kongen Fredagen den 13. November, 45 Aar gammel. Han var Konge i 33 Aar.

1320

blev den afdøde Konges slumme Broder, den forhen som Op-rører omtalte Hertug Kristoffer Konge, men da man ikke ventede sig synderligt Godt af hans Regering, maatte han Fredagen den 25. Januar underskrive visse Forpligtelser, hvorefter han skulde regere. Det var den første af de siden saa almindelige „Haand-fæstninger“, derpaa blev han Fredagen den 15. August kronet af Erkebisp Esger. — S. A. pantsatte han Fyen til Grev Berts Broder Grev Hans af Holsten.

1321

voldtog en af Herredets Herremænd, Niels Muus, en Pige, Gertrud Gundes Datter, og maatte derfor betale 65 Daler.

1326

blev Kong Kristoffer affat og flygter til Mellnberg, medens

man vælger den 11aarige sønderjydske Hertug Baldemaar til Konge, under Formynderskab af sin Morbroder Grev Gert, Løverdag den 7. Juni. — Denne unge Konge har gjort sig fortjent om ikke ved andet saa ved

1327

Fredagen den 9. Januar at stadfæste alle de Friheder, Benaadninger og Hertligheder, som tidligere Konger havde givet Borgerne i Bogense („villani nostri in Boknæs“) saaat ingen af hans Lønsmænd (paa Harrislevgaard og Dregd) maatte handle derimod. Bogense havde da allerede længe været en fortrinnsviis begunstiget Handelsstad, en Omstændighed, der ogsaa maa have været af stor Vigtighed for den omliggende Egn og dens Produkters Affætning. Dette den unge Konges Frihedsbrev for Bogense var nu godt nok, men mindre heldigt var det vist, at han et halvt Aar senere, nemlig Onsdagen den 15. Juli i Nyborg sældede den Dom, at Bogense, Broby, Harrislevgaard, Hindsholm og Bertorp (Pederstrup i Skrup Sogn) skulde tilfalde den svenske Kong Waldemars Søn, Prinds Erik, som Arv efter sin Moder, den danske Prindsesse Jutta. Denne Herre, der en Tidlang havde fungeret som Hjelpepræst i Norge, skal have været en underlig Patron, der kunde trøste sig med, at om han end ikke var en ægte Søn, saa var han dog paa Grund af sin svenske Fader, sin danske Moder og sit norske Embede en ægte Skandinav!

1329

Skædede Fru Kirsten af Nagelund til Peder Brok alt sit Gode i Skovby Herred, fornemlig i Hettesløff (Haarølev) og Besslinge Sogne.

S. N. kom Danmark atter i Van og det før den kongelige Formynder Grev Bert's Eskyd; thi han havde faaet og fængslet Bisp Tyge af Berglum.

1330

Mandagen den 25. Februar blev den hjemvendte Gyfonge Kristoffer den Uble atter Konge i Danmark, Kong Baldemar blev atter Hertug i Sønderjylland og Grev Bert, hvis Broder Hans, der før havde havt Fyen i Forlæning, blev Pantelandsherre over Fyen, og saaledes blev den elendige Kong Kristoffer ved at pantsætte af sine Fædres store Rige, at han tilsidst kun eiede Skanderborg og Sagfjøbing, der dengang altsaa udgjorde hele Kongeriget Danmark. Hans Dronning Eufemie, en pomerisk Prindsesse og Baldemar Atterdags Moder, døde i dette Aar Løverdagen den 26. Juli.

1332

Onsdagen den 15. Juli (ifølge N. Fabricius) døde han selv 56 Aar gammel, kort efter at to adelige Kævejægere havde stukket Ild i hans Bolig i Sagfjøbing. Han er den udeligste Konge, men den største Pantsætter, der har levet i Danmark. Ifølge Allen, Dahlmann og Jahn + han først Søndagen den 2. August; men Hvitfeldt og Suhm sige derimod, at det var

1333

Løverdagen den 15. Juli at Kong Kristoffer fik Ende paa sit ulykkelige og foragtelige Liv. I 8 Aar var Landet nu uden Konge men fuld af rovgribske Herrer og plyndrende Horder; det er denne Tid, det tones om, naar vi synge:

Om Danmarks Skide der løb en Sang saa fergellig,
Der var ingen Konge i Dannevang, men Forgerftrig;

Dansten var fredløs paa Hals og paa Hede,
 Herrer vi havde af Himmels Brede
 Da Lydferne reved om Danmark.

1334

blev Grev Gerts Kapellan Arnold Pinnov Hjelpebisp over
 Fyens Stift. I dette Aar fik Graabrødrene Lov til at holde
 Gudstjeneste i Bispenbjerg (som Paven kaldte Wineberg) medens
 Interdiktet fremdeles holdt alle andre danske Kirker lukkede indtil

1336,

da det syvaarige Ban ophævedes. — E. A. den 11. Novbr.
 folgte Grev Bert og hans Søn Junker Jærnhenrik Gods paa
 „Fyn“ til Holsteneren Ditlef Bensynen for 3000 Mark
 (= o. 39000 Daler), nemlig „Haghenstow met Hylgenis
 (Hellenæs) oc Booty (Baagø), item i Wendhærrit: Rodelundt
 oc Swinesbode (i Udby Sogn), Fyns (Føns) met all thæs
 tilliggelse, item i Lundehærrit Gerslow, item i Skowbyhærrit
 Fadersbolgaard (Fadersbøl eller Farsbølle i Haarslev Sogn)
 mit all syn tilliggelse“. Alt dette „solte oc skote Grevffe Bert
 oc Junker Henrik till Hr. Ditlef van der Bensynen for 3 tw
 synde lodugh Mark oc hans arffvinge till ewinneligh eye“.

1337

pantfatte Grev Bert hele Silby Sogn til Holsteneren Hans
 Mogle eller Nyggle.

1339

Tirsdagen den 21. Decbr. † Peder Pagh Cogsaa kaldet Peder
 Baaghus), der i 39 Aar havde været Stiftets Biskop og en
 Mand af stor Autoritet og Anseelse hos Høie og Lave. Han
 skal have slaaet Mynt og førte en Lilie i sit Segl.

1340.

I Begyndelsen af Mæret var der stærkt Røre i Stiftet om Bispevalget, idet den tydske Provst Nikolai Euder eller Niels Skomager til Frue Kirke i Odense af al Magt gransede efter Bispehuen. Han fik alle Stiftets tydske Præster, hvoraf Hjen, som, behersket af Tydskere desværre ikke havde saa faa, paa sin Side, men Danskerne seirede dog og satte den jydsk Graabroder Niels Jensen af Familien Krabbe paa Bispestolen. En endnu langt større Seir vandt en anden jydsk Niels i de samme Dage: idet Niels Ebbesen „Korsjets Søndag“ (o: den sidste Søndag i Faste) den 1. April sædte Fædrelandets Tyran den sorte Grev Gert i Randers. Greven havde hærget Landet, navnlig Jylland, paa det grusomste, men endelig:

Stod Jyden op, da ned gik Sol;
 Frelst var Danmark før Hanen gik;
 Tydske Gert blev et Spand for kort;
 Vinden blæste hans Bødder bort;
 Og atter blev Dansten i Danmark Herre!

Dog ikke paa eengang; thi nu fik Grevens Søner Jærnhentrik og Klaus Hjen i Forklæning. De skændte s. A. et Sogn til Dalum Kloster, for at Nonnerne skulle bede for deres Faders syndige Sjæl. Af samme Grund skændte de ogsaa Korsbjerg i Ubberud Sogn til Knudsbrødrene.

S. A. Søndagen den 24. Juni hylledes Valdemar Atterdag som Konge, efterat han Søndagen i Forveien havde ægtet den omtalte Interimskonge Valdemars Søster Helvig paa Sønderborg Slot.

S. A. skal Dallund nævnes første Gang som beboet af en stolt Adelsmand Markus Brylle (dog stamme Bryllerne langt

snarere fra Bruff Herred i Jylland end fra Eskeland). Om denne ældgamle Borgs Staldgaard og Meierigaard „Gaardstud“ haves det Sagn, som ovenfor er berørt, at den i sin Tid sank, fordi Eierinden, Fru Klara, efter hvem en Banke endnu bærer Navn, lagde en So i Sengen og sendte Bud efter Præsten om han ikke vilde komme og berette hendes dødsfyge Mand. Præsten begyndte sin Tale til den formentlige Herremand, men hans Betsignelse forvandler sig til Forbandelse, da han aabenbarer Sammenhængen, og næppe var han kommen godt udenfor Gaarden, førend den sank i en opstaaet So, hvori man indtil for 100 Aar siden fiskede; nu er den en Deel af Serup Mose og kaldes endnu Gaardstud. (Lignende Oprindelse skal Knuds og Posehyll i Vigerslev Sogn have. I det 15 Aarhundrede var Geistligheden mere liberal; thi den holdt da gjerne — det vil sige for god Betaling — Forbøn og Messer for syge Heste og Køer).

1342

Loverdagen den 2. Novbr. faldt Niels Ebbesen, men som Seirherre, i Kampen mod Grev Gerts Søner Jærnhentif og Klaus.

1343

bekræftede Biskop Niels ogsaa Odense Skoles Udkomst til Indkomsterne af Særsløv Kirke.

1345

tillodes 40 Dages Afslad eller Utilregnelighed til alle dem, der ved Gaver bidroge til Juldendelsen af St. Knuds Kirke efter dens Brand 1305.

1346

iuddød Greverne Jærnhentif og Klaus, der eiede Fyen, der

Fætter, Hertug Valdemar (ham, der som Konge stadfæstede Bøgens Privilegier) af Sønderjylland over til sig paa Jagt, men toge ham paa forræderstviis tilfange og lod ham i henved 2 Aar hensidde i Nyborg Slotsfængsel, indtil han nødtvungen frasagde sig sit Forbund med Valdemar Atterdag, der var gift med hans Søster Helvig.

1347

nævnes Ridder Niels Griffen til Jærstrup.

1348

rasede „den sorte Død“, ogsaa kaldet „Digerdøden“ (O: den store Død) i Danmark og bortrev over en $\frac{1}{3}$ af Befolkningen. Denne frygtelige Pestepidemi viste sig med sorte Bylder og Blodspytning. De Angrebne vare døde inden Døgnet var omme. Man begravede Ligene i store Kuler paa Kirkegaardene og plantede Torn derover, at i Fremtiden ingen ved at bræle eller grave der skulde udsætte sig for Smitten. Et saadant Træ — vistnok Byens største Torn, thi Stammen er $\frac{1}{2}$ Alen i Gjensnemsnit — staaer endnu paa Skamby Kirkegaard mellem Bøgensø og Odense. Paa Bøgensø Kirkegaard, vest for Kirken, stod i sin Tid, en lignende Torn, som ingen turde røre ved, „fordi der laa en Trolld begraves under samme;“ men Trollden, man skulde vogte sig for, var vist ingen anden end den saa ængstelig frygtede Pestsmitte. — S. A. omtales Pastor Niels i „Søndersø“ (Søndersø) og Pastor Hennikin i „Mæthelby“ (Centen Middelfart eller Melby her i Herredet), den samtidige Rektor i Odense hed ogsaa Hennikin.

S. A. indløste Kong Valdemar den nordre Halvpart af Byen med Stæderne Bøgensø, Kjærteminde, Nyborg og Odense

fra de holstenske Panthavere; men disse Blodfugere havde lidt sig saa fast i Jyen, at Egnen her endnu 1369 ikke var befriet for disse Vampyrer.

1349

stadfæstede Bisp Niels, at Nikolaiskirke i Særslev hørte — og fremtidig skulde høre — til Odense Skole. — S. A. paa Herredagen i Nyborg gav han og Søllands Bisp Jakob samt Riber Bisp Peder Luresen til Brænderup Kirke Afslad 9: Ret til at sælge Syndstilgivelse.

1350

omtales Ulvstov (Ulstrup eller Jullstov i Vigerslev Sogn) som tilhørende Baldemar Atterdags Frillesøn Erik Søllandsfar, en Halvbroder til Dronning Margrete. — S. A. kom den første Skinkel (Otto S.) ind i Landet fra Holsten. Denne Familie spillede siden en stor Rolle i det nordlige Jyen.

1351

omtales atter Ridder Niels Erikfen til Jærstrup, der resignerede til Kongen paa Bedele Gods i Bøvlinge Sogn.

1352 og 1353

indløste Kong Baldemar atter en Deel af Jyen fra de holstenske Panthavere. S. A. fødtes hans Datter, Nordens Forenerinde og Styrerinde, Dronning Margrete

1354

udskrev Bisp Niels af hver Præst i Stiftet 2 Mk. 4 Sk. og 18 Penge.

(S. A. † den første Borgemester, som omtales i Odense, Albert Grot).

1356

overfod Adelsmanden Rifard Paris Marfe (Margaards) Mølle i Eskovby Herred til sin Broder Hans Paris.

1357

gjæstede de oprørske Jyder denne Egn; fra Odense forjog de den kongelige Befætning og brandskattede Byen.

1358

† Otto Skinkel, der ciede meget af det nordlige Jyen. (See 1350).

1359

første eller anden Nyaarsdag bleve Rigsraaderne Niels Bugge, Ove Hvide og Peder Hvide (hvilken sidste Kongen havde berovet sin Eiendom Margaard) myrdede af Middelfart Jislere og Færgesfolk, som man mener paa Kongens Dpfordring, hvorvel Beboerne af hine Morderes Huse lige til Dato have maattet betale Blodskat derfor. Nok er det, at Kongen ved denne Begivenhed mistede tre mægtige Uvenner. „Middelfarerne“ haabede maaskee ogsaa ved hint Mord paa Hovedmændene for den jydse Meisning at sikre sig mod Jydernes gjentagne, nok ingenlunde behagelige Besøg.

1360

gav Kongen de fynske Præster et Bestjærmelsesbrev mod Gjæsteri og Paahæng af Omløbere og hans egne Tropper, der laae som Bagt paa de fynske Kyster.

1361

omtales Brøndstrup her i Herredet første Gang.

1362

Søndagen den 20. November † Niels Jensen, der ogsaa

kaldtes Klaus Jonsen, efter i 13 Aar at have været Stiftets Biskop.

1363

blev Erik Hansen Krabbe hans Eftermand. — S. A. den 9. April stod den 10aarige Dronning Margretes Bryllup med Kong Hakon VI.

1365

forpligtede Bisp Krabbe sig til, ei uden med St. Knuds Klosterpriors Samtykke at ansætte Vikarer ved Klosters Kirker og Skoler i Masum, Paarup, Særsløv (Særsløuæ) og Ubberrud.

1369

udstødte Joh. Mogle Kvittering til Grev Henrik af Holsten for de 200 Mark, hvorfor Gilby Sogn var pantsat.

1374

† Dronning Helvig paa Søborg Slot. Hun var Søster til den Baldemar, der gav Bogense Privilegier, og Moder til Dronning Margrete.

1375

Onsdag den 24. Oktober † Kongen, Baldemar Atterdag, paa Gurte efter 35 Aars Regjering, c. 57 Aar gl. — Nu blev Margaard givet tilbage til Fru Cællie, Enke efter den i Mideldsfart myrdede Peder Hvide, „for at Kong Baldemars Sjæl ikke for hendes Skyld skulde lide Kval og Pine“. — S. A. var en Jordbrystelse paa Fyen, hvorved flere Kirker (og da ogsaa andre Bygninger) ødelagdes. See Daugaards Kloster. P. 311.

1376

Kjænkede Fru Margrete, Enke efter Dronning Margretes Halvbroder (see 1350) Ulovstov til Sortebrodrerklosteret i Odense.

S. A. † Erik Krabbe, efter i 14 Aar at have været
Stiftets 20de Bisp. — Samtidig nævnes en holstensk Adels-
mand Hans Hesten som Præst i „Schoubi in Fionia“.

1380

skænkede „to andægtige Matroner“ af Hjelsted Gaver til Bræn-
derny Kirke.

1382

fødtes Kong Erik Pommerincker.

1383.

I et Stiftsbrev efter Arel til Frøbjerg omtales Synderf,
Tværskov og Esterbøl („Estræthebol“).

1384

omtales den fynske Sunneplukningstid i et Document under Navn
af Tempus vindemiarum.

1385

nævnes Sandagergaard første Gang og det som tilhørende Tønne
eller Tomas Nielsen. S. A. † Niels Friis og hans Frue,
Thora Bille, til Drbæklunde.

1386

fik Brænderny Kirke atter Afslads-handelsret.

1387.

Af et Thingvidne angaaende Hævdret til en Gaard i
Biby i Sønderfj Søgn sees, at Peder Rød dengang var „Ad-
volatus in Eskovbyherith, og at Præsten i Eskovby hed Hans.
S. A. Onsdagen den 3. Aug. † den 16aarige Kong Oluf og
næste Onsdag den 10. Aug. blev hans Formynderfste og Moder
hlydet som regerende Dronning.

1388 og 1389

plyndrede Vitalianer eller „Fætalliebrødrene“ fra Rostok og Bismar paa de fynske og søll. Kyster. For at jikre sig mod disse ødelagde mangen By sin egen Seilads ved at sænke Etibe i Havnens Indløb.

1390

omtales Maagens Nielsen som „Advocatus in Scowbyherreth“ og Herman som Præst i Eærsløv.

1391

sejdede Fribytterne „Fætalliebrødrene“ atter paa Fyen.

1392

nævnes f. G. Tidfin Hesten, der skal have bygget Etved, hvis Navn maaskee kommer af dets gamle Tætræ, Helg-vidr, hvilket Træ om altid grent, ei blot i Hedenuskabets Tid, da det plantedes ved Templerne, men endog i Middelalderen, ansaaes for helligt. Ved samme Leilighed omtales ogsaa f. G. „Madrupæ“ (Maderup), „Viglof-ruthæ“ (Rue i Vigerslev Eegn) og Rodeflorsgaard. — Loverdag efter Paaske † Baldemar Pødebuss, i 16 Aar Stiftets Bisp.

1393

atter „Fætalliefolk“ paa Fyen.

1394

nævnes Niels Thomsen Krigov til Sandager som Dronning Margretes Marsk (eller Krigsminister) og som Stifter af en Sjælemesse i Slamby Kirke. — S. A. udstædte Hjelpebispen Jakob Afladsbrevet for Haarslev og Spirup Kirker og indviiede et Alter i Branderup Kirke.

1395

fratog Dronning Margrete de fynske Præster for at betale Subsidiøpenge til Bispen.

1396

nævnes Provst Niels i Saisløf o: Særsløv. S. A. befalede Dronning Margrete, at der hver 4de Miil skulde anlægges Kroer ved Landveien. Ved samme Leilighed skal hun have ophævet den gamle Forbindelse mellem Bogense og Middelfartveien, der nu ikke længere vare en og samme til Elved, men delte sig strax ved Odense. Ved Middelfartveien anlagdes nu Rugaard som en Kongsgaard eller kongelig Station og Herberge. — Mandag den 24. Jan. omtales Eric Pommerinck første Gang som Konge i Danmark.

1397

omtales Hartvig Hesten til Elved. — S. A. † Hjelpebispen Jakob og efterfulgtes af Hans Kristopel, der i Særsløv udstædte et Afladsbrev for Haarslev Kirke (der nu blev opført som Stenskirke), hvorefter han „reiste om i hver en By paa Jyen“, hvilket vel ikke vil sige andet, end at han paa Bisp Tese Bodebuffs Begne vifiterede. — S. A. indløste Dronning Margrete Dre Birk fra Hagenskøvs Læn og lagde det under Hindsøavl. Birkestinget holdtes i en Bøgelund ved Veien mellem Dregaard og Ørbæk, siden udenfor Dregaards Port under 4 Vesttræer, indtil det, forenet med Gylbenstens Birk, flyttedes til Nordstov. — Trinitatisøndag d. 17. Juni kronedes Eric Pommerinck som Konge over de tre nordste Riger, som hans Møster, den uforlignelige Dronning Margrete, en Maaned efter, Fredagen den 13. eller Fredagen den 20. Juli forenede ved den saakaldte Raskmarunion.

1398

gjorde Hættaliebrodrene deres sidste Fribyttertog til Hven. S. A. af Peder Fasti Dregaard i Forlæning.

1399

betalte Ridder Bern Stinkel til Hindsgavl en Sum Penge til Grev Albert af Holsten for Dronning Margrete, som derfor gav ham Rugaard med Bogense og Skovby Herred i Pant eller Forlæning. S. A. af hans Søstersønner de unge Riddere Hartvig og Iver Limbæl Tersore („Tertsvr“) med alt Lilligende i Skam- og Skovby Herreder. — S. A. † Jes Agelsen til Frøbjerg og hans Enke Ingefred Galen tilbagegav Jes Olsen i Særslev sit Gods igjen, hvortil hendes Mand paa sit Yderste havde opfordret hende.

1400

† Bisshop Tese Pødebust (der skal være begravet i Eskelby Kirke) og St. Knuds Klosters Prior Ged, der begge havde noget at sige ikke blot i Odense men ogsaa her paa Egnen.

1403

Hjænkede Bisp Ovesen Afsad til Brænderup og Dre Kirker, ifølge Suhm; men B. Simonsen siger 1404.

Af et Dokument fra s. A. sees at Enkefru Cæcilie Gyldenstjerne eiede blandt andet en Gaard i Hjølltorp (nu Jullerup) i Melby Sogn og at dennes Beboer hed Hin Magnussen.

1405.

Efter et Hjerdingaars Lørke reguede det næsten uafslædelig fra Juli til Decbr., saa at Folk maatte ro omkring paa Mærkerne og afslippe de svange og fordærvede Brandag, hvorefter

der ogsaa paafulgte Dyrtd, Hunger og Pest, og det i den Grad, at hvert tiende Menneske styrtede, ja efter andre (Hvitfeld) blev kun hvert tiende ilive. Ved denne Leilighed skal det saakaldte Glædegilde være stiftet i Odense. Det optog ogsaa Medlemmer paa Landet f. Ex. Pastor Anders i Bigerslev, Gode i Særlev o. s. v.

1406

blev Nikolaikirke i Bogense opført som Stenkirke. Den er en af de fire syvte Kirker, der have en saa original Bygningsform, idet Taarnet ligesom paa Krarup Kirke staaer i Ost, Harndrup Kirkeetaarn der bestaaer af Bindingsværk er anbragt over Baabenhuset ved Kirkens sydlige Side og Kjerste Kirkeetaarn ligger flere Favne fjærnet fra Kirken. — Desuden havde Bogense dengang 3 Kapeller: St. Annas Kloster, (et Nonnekloster, der ifølge Sagnet stod i Forbindelse med Uebel ved en Longang) et St. Gertruds Hospital, (som begge minde Navnene: Annagade og Hjertesstræde), og endelig havde Byen ogsaa dengang et St. Jorgens Hospital med Kapel.

1407

gav Enkefru Cæcilie Gyldenstjerne en Gaard i Rue i Bigerslev Sogn i Pant til Didrik Hesten til Ulved for 15 lybske Mark. Gav Bispen atter Afsad til Brænderup Kirke.

1408

† den ovennævnte Bertram Skinkel til Hindsø og Rugaard ifølge Hvitfeld.

1409

var her Jordstjælv paa Byen Søndagen den 25. August. De tidligere Jordstykker her i Landet vare indtrufne 1277, 1198 og 1073.

1410

gav Henrik Kvikoy til Sandager 2 Gaarde til „Præstens Børd“
i Eskamby.

1411

† Kristen Friis til Lundbygaard og Orbæklunde, efterladende
Enke (Maren Krumpen) og Sønnen Henrik Friis.

1412

Torsdagen den 27. Oktober, men ifølge Hvitsfeldt etc. den 28.
† Dronning Margrete paa et Skib ikke langt fra den syvste Skjst.

J Herden var ingen Mand saa stærk
som denne Kvinded,
og ingen har efterladt et Værk
saa stort som hendes.
Dg hun havde meer af Mandens Sjæl
end Mand tilhøbe;
i Danmark har ingen Drot saa vel
sin Purpurfaabe.
Dg aldrig gjenvinder det gamle Nerd
sin gamle Hæder,
før atter i „Frø Margretes“ Spor
en Slægt der træder.
Dg aldrig vi fange Frihed og Fred
og gode Dage,
før ærligt den Arv vi kjendes ved,
hun led tilbage.
Hil være hun i sit tavse Bur,
den store Kvinde!
Gjenfødselsens mægtige Seirskur
er hendes Minde.

1413

† hendes gamle Feltmarskal Niels Thomsen Kvikoy til Sand-
agergaard.

1414

fløg Erik Bommerincker en Mynt, hvoraf man har fundet mange Stykker paa Bærlinge Kirkegaard.

1415

blev Kristen Splid Fasti Lærnsmand til Dreogaard.

1416

indviede Hjelpebisps Søren et Alter i Brænderup Kirke.

1417

Hjænkede Otto Skinkel, Henrik Kyle (til Kile i Silby S.) og Henrik Kvibov til Sandager Gaver til Guldbjerg Kirke. — S. A. sluttede Hartvig Hesten til Elved paa Kongens Vegne Raabenstilstand med Hertug Henrik af Schlesvig og Grev Henrik af Holsten. — S. A. døde den fynske Landsdommer Hans de Lyfemose.

1418

hed den adelige Præst i Haarslev Hans Bralstrup. — S. A. laante Axel Rosendorf 204 Mark af Hartvig Hesten til Elved mod Pantegods i Nafum og Marslev Sogne. — Det var egentlig først i dette Aar at Rigsraad B. Skinkel gik heden, efterladende sig Dallund, Frøbjerg, Hindsgavl, Ivernæs, Langesø, Margaard og Rugaard med dens Løn, hvortil hørte Bogense og hele det nuværende Skovby Herred, samt Bispenbjerg Sogn. Han og hans Frue, Katrine eller Karen Sture, der døde kort efter, bleve begravne i St. Hans Kirke i Odense.

1419

gav Hjelpebisps Søren Garsløf (o: Sørslev) Kirke Afslad.

1420

† Johannes Døfen efter i 20 Aar at have været Stiftets Bis-
kop. — S. A. nævnes atter Kristen Eplid Fasti til Dregaard.
Hans Efterkommere kaldte sig Ekram.

1421

blev Biskop Navne Jensen (ogsaa kaldet Rafne Krigebusf) i
Besteraas i Sverig Biskop over Jyens Stift.

S. A. udstædtes et Brev af Niels Thorsen, „advocatus
in Scowbyhæret, Præsten Niels i „Scerølesf“, Olaf Laurenson
„advocatus in Ruthægard“ (Rugaard) Otto Skinkel o. fl., at
Pastor Anders i Vigerslev med 8 Mænd for Skovby Herreds-
ting havde bevist, at Hjerdeparten af Stenbjergskov i Vigerslev
Sogn herte til „Præstebordet“.

1422

blev Eten Basse Godseier i Guldbjerg Sogn. — S. A. gav
Hjælpebisp Arne under sit Ophold paa Hensegaarv (Hindsgaav)
Afskad til Brænderup Kirke.

1423

fulgte Klaus Limbel Jersore og alt sit øvrige Gods i Lunde,
Ekam og Skovby Herred (som han havde arvet efter sin Fader
Hartvig Limbel og sin afdøde Morfader Otto Skinkel) til Eten
Basse. S. A. fikkede en anden Otto Skinkel (Landsdommer
over Jyen og Eier af Rugaard og Jvernæs) Skofken til Husby Kirke.

1424

visiterede Biskop Navne Haarslev Kirke og gav den Afskad.

1425

dræbte Gert Jørsen Bryffe til Dallund Adelsmanden

Nielsen. — S. N. omtales en Jes Basse til Vigerstevne, en Søn af ovennævnte Eten Basse.

1426.

I dette Aar, da vor første Konge af den oldenborgske Stamme saae Lyset, stadfæstede Kong Erik Pommerinck Bogense Byes Kjøbstadprivilegier.

1427

gav Ditlev Skinkel en Gaard i Skovby til St. Hans Kloster i Odense.

1428

blev Klaus Rankau Eier af Hagaarde i Haarslev Sogn.

1429

var Bisp Ravne igjen paa Visitation i det nordlige Fyen. (I Fraugde Kirke indviede han et nyt Alter).

1430

fjænkede Klaus Rankau Gods til Sortebrodrækkostret i Odense. — I Begyndelsen af Aaret, Natten mellem Torsdag den 5. og Fredag den 6. Jan., mistede Danmark sin ædle, høihjærtede, men uhykkelige Dronning Filipe, der døde paa en Reise i Everig.

1431

nævnes Dr. Jesper Henriksen Kvigov til Sandager som „Canonicus Roskildensis & Dthoniensis“ (o: som Kannik baade i Odense og Roskilde).

1432

fulgte Bæbneren Thomas Juul sin Part af Dre Skov til Eggert Frille, „Høvidsmand paa Drebyrk“.

1433.

Den ovennævnte rige Sten Basse, der eiede Jærskov, Nørskov o. m. m. her i Herredet (hans Fader, Niels Basse, eiede og skrev sig til Uthby ved Middelfart) havde en Søster, Sofie Basse, der eiede Hvirringe og ægtede Peder Godav mod at han antog Basseernes Navn og Baaben. Frugten af denne Forbindelse var en Søn, Anders Godav Basse, hvis unge Datter, Mette Basse, blev gift med Ditlev Daa. Men det lader til, at den unge „Fru Mettelille“ har været en Fru Potifar, og hendes Mand's Bæbner, eller Riddersvend, Hans Frost, var desværre ingen Josef. Det kom den gamle Sten Basse for Dre, og værnende om sin Søsters Sønnedatters Ære lod han Hans Frost fængsle og fagsøge. Dommen lod paa, at han „i sit rette Brød havde gjort saadanne Ugjerninger, at han derfor skulde henrettes og steiles“. Dommen udfærdigedes ogsaa ved Nyborg, men da brast ogsaa Fru Mettes Hjærte; hun havde taget Gift.

1434

ægtede Lænsseierinden af Dregaard, Fruken Ellen Skram, Erik Bast, imod at han kaldte sig Erik Skram.

1435

solgte Jes Sommer til Drreslef Gods i Skovstrup (nu Skovstrup i Skovby Sogn) til Sten Basse. S. A. var Hartvig Hesten til Elved og Peder Hogensfild til Hagenskov, en Svigersøn af Otto Skinkel til Rugaard, Kong Erik Pommerinkers Forlovere i Stokholm.

1436

overlod Kong Erik Pommerinker sin Fætter Hertug Bugis

Hagenstov, Hindsøavl og Nyborg og, som det synes, hele Døen, fordi han havde til Hensigt at tilvende ham sine Riger. S. A. gav Kongen Laasbrev til Ridder Eten Basse paa alt sit Gods i Lunde, Eskam, Eskovby og Bends Herreder. S. A. kvitterede Hartvig Hesten til Elved for de 200 lybske Mark, han i sin Tid havde laant til Ridder Luther Kabel til Fuglsang paa Laaland, en Farbroder til Fru Brysse paa Dallund.

1437

kjøbte Ridder Eten Basse endnu mere Gods af Klaus Limbæk i Eskovby Herred (Orion I, 379) — S. A. forlod Kong Eric Pommerincker Landet, medtagende sin Frille Sæstlie. Han nedsatte sig som — Sørover paa Gulland.

1438

fik Eggert Frille Dre Birk i Forlæning. Han var en afgjort Modstander af den flygtede Konge og Fører af den fynske Adel, der ogsaa havde Andeel i at Rigsraadet Mandagen den 27. eller Tirsdagen den 28. Oktober d. A. indkaldte Hertug Kristoffer af Baiern som Rigsforstander i Danmark. Men næste Aar

1439

udbrød i den Anledning et Oprør i det nordlige Fyen, navnlig i Bends Herred, hvor Hertug Bugislavs Lænsmand paa Hindsøavl, den pommerste Adelsmand Konrad v. Gaströv, i Forbindelse med den djærve danske Adelsmand Henrik Tagesen ivrede paa det kraftigste mod den ny af Rigsraadet indkaldte Rigsforstander. Bønderne, som de satte i Bevægelse ved „stærke Per Smed“ og „Eric Prinds“ eller Eric Madsen (en vældig Jæger og Søn af den bekjendte jydsk Bøndefører „Mads Kenge“)

lovedes, hvis Kampen mod Adel og Geistlighed fik et heldigt Udfald, Frihed for Goveri, Landgilde og Skat og Ret til at fiske og jage og til at handle med Bispekræmmere. Rigsraadet havde udstedt den Befaling, at enhver, som erkjendte nogen anden for Overhoved i Danmark end Rigsforstanderen, skulde være fredløs, og samtidigt hermed befalede Rigsforstanderen selv, at enhver Adelsmand og Ridder skulde, under Straf af Vre, Liv og Gods, indfinde sig i Kjøbenhavn, for der at opstige hans Morbroder Kong Erik Guldstab og Trostab, samt hylde ham og sværge ham og Rigets Raad Trostabseden. Sastrov og Lagesen besvarede denne Opfordring med i Eydisen for flere tusinde Bønder at rykke frem ad Odense-Beien. Ved Brænderup stred Oprørshæren ind i Dre Birk, der var pantsat til Eggert Frille, der ogsaa mødte Bondehæren og med nogle Ryttere længe vanskeliggjorde dem Overgangen over Brænderupaa og videre Fremrykken over Harndrup, Rugaard, Morud og Bredbjerg.

Rygtet om Rejsningen var faret som en Løbeild gennem Landet og Dens Ridderstab med deres Svende, ialt — 3—400 Ryttere havde samlet sig i Odense. Den gamle Biskop Narve stillede 70 Ryttere og Klostrene ligeledes et Antal, saaat den Hær, der, anført af den unge Borgemeester Hans Mule (hans Fader, Borgemeester Knud Mule, var død i det samme Aar) drog ud fra Odense udgjorde c. 500 Ryttere foruden de fleste af Odense Borgere. Ved Billestøfte traf de Eggert Frille, hvor det nu Mandagen den 10. August under Anførsel af Eggert Frille kom til en blodig Kamp med den fremrykkende Bøndehær. Blandt de Faldne var v. Sastrov til Hindsgaard, hans „Værkmæster“ og førstedelen af hans tydske „Kanonbrægte“,

Tagesen kæmpede endnu længe tappert. „Med sin store Bred-
 øxe huggede stærke Per Smed tilhøire og venstre, og hvert Slag
 dræbte sin Mand“ men trods Smedens, Eric Prindses og Ta-
 gesens Tapperhed kom der dog omsider Forvirring i Bوندهæren
 og efterat c. tusinde vare faldne flygtede Resten til Ueberud
 Skov og Hovedmændene til Hindsgavl og derfra over til Jyl-
 land saaat Eggert Frille, der forfulgte dem med Resten af sine
 Ryttere, fandt Borgen tom, da han ankom der.

Rigsforstanderen belønnede rundeligt sine Forkæmper: Eg-
 gert Frille fik Ridderlaget, Hindsgavls Slot og Læn, den unge
 Borgemeister Hans Mule adledes, den tapre Odense Borger
 Hans Bruu fik Gaard og Gods i Brænderup, Odense Byes
 gamle Privilegier bleve bekræftede og ny tilføiede, som, f. Ex.
 at Byen skulde arve en Tyvendedeel af det, som Fremmede, der
 døde i Byen, efterlode sig og at Borgemeister og Raad selv
 maatte besætte alle borgerlige Embeder. Bønderne i Bends
 Herred maatte ved to Mænd af hvert Sogn forpligte sig til at
 hylde Rigsforstanderen og at være Eggert Frille hørige og lydige,
 aldrig oftere løbe i Samling uden hans Villie, men derimod
 møde Dag eller Nat, naar han tilfagde dem, ikke at bære Arms-
 bryst eller Pandser uden naar Frille befalede det, svare Kongen
 Skat og deres Lænsmand Landgilde. Undlader nogen det, da
 er Lænsmanden pligtig at pante eller gribe ham, uden at hans
 Bymænd maa hjælpe ham eller derfor gjøre nogenfombelst Sam-
 ling. Fremdeles forbydes det dem at fiske, jage og at drive
 Landprang eller Samfjeb (Handel indbyrdes) men udelukkende
 handle i nærmeste Kjøbstad. Skulde nogen ikke ville holde det,
 men gjøre de Dannede ordløse, som dette lovede, da skulde

alle Vends Herreds Mand „gribe dem ved Halsen“, hvorsomhelst de kunde finde dem, og føre dem til Lænsmanden paa Hindsøgaard og hjælpe ham til at fange dem, om de undslippe.

Rigsraadets Opfigelsesbrev til Kong Erik er dateret Tirsdagen den 23. Juni.

1440

Tirsdagen den 9. April hylde den 25aarige Rigsforstander Kristoffer Baiter paa Viborg Landsting til Konge i Danmark. S. A. † Stiftets 24de Biskop, Navne Jensen Krigebusk. Han førte Bue og Pil (eller 2 Pil og 3 Regnbuer) i sit Vaaben og var i 19 Aar Byens Biskop. Han blev ifølge Bloch begravet i Nørre Naby Kirke og efterfulgtes af Magister Henning Thorildsen Ulfeld. S. A. nævnes Præsten Hrr. Peder i Vigerslev.

1441

† Gert Bryffe til Dallund, Lænsmand paa Næsbyhoved. Hans Hustru, Elisabet Bryffe, var en Datter af Henning Skabel til Orkel.

S. A. Tirsdagen den 6. Juni faldt ovennævnte Infurgentgeneral, Henrik Tagesen fældet af Alborgensernes Anfører Mester Peder, hvem Kong Kristoffer derfor adlede under Navnet Peder Marsvin og førte ham ifølge Prof. Becker over, det paa hans Navnebrødre saa rige Lillebælt, til Odense som denne Byes Borgemeister. Fra denne Mester skal alle Marsvin nedstamme.

1442

den 20. November stadfæstede Kong Kristoffer Bogense Byes Privilegier; Bogenjerne maa altsaa i Successionsstriden og Bondekrigen have været ham hengivne.

S. A. laa Eggert Frille til Hindsgavl og Otto Stinfel til Rugaard i Strid om nogle Jorder paa Bastrup Mark i Eskovby Sogn, Striden endte med at de tilfaldt den første.

1443

Nyaarsdag, en Tirsdag, kronedes Kong Kristoffer i Ribe af Erkebisp Hans Lagmand og Bjens Bispep, Henning Ulfeld. S. A. skrev Herman Stinfel sig til Enggaard.

1444

var Kong Kristoffer i Brænderup, hvor han skjænkede nogle Huse til sin ovennævnte tro Stridsmand Hans Brun i Odense. Ved samme Leilighed skal Kongen ogsaa have opholdt sig paa Rugaard, der var kongelig Station, men havde de høie Rejsende travst, da skiftedes Heste under „Bentetornen“ ved Rugaards Høiend, i hvis Nærhed Mørkebøgefro 1771 blev anlagt, og den „mørke Bøg“ tog naturligviis „Eogningen“ fra den traditionelle Torn, i hvis Skygge de fleste af vore Fortids Konger have dvælet og om hvis sidste Ruin Rugaards Eier endnu freder. Endnu kaldes Stedet Bentelyffen og en høiliggende Gaard Bentelyffegaard.

1445.

At Bogense Borgere have været Kong Kristoffer særdeles hengivne, sees ogsaa deraf, at han i dette Aar forundte dem for deres faste Trofskab og villige Tjenestes Skyld et Bessermelsesbrev samt Toldfrihed overalt i Landet „i hvor som hælsst the meth theris Skip, Gots eller Køymandskøp i more Righer kommande wordhe, Skaane Høstmarketh ene unthlagit“. S. A. Søndagen den 26. Septbr., ægtelede han, paa Njebenhavns Slot,

30 Aar gammel, den 14aarige Prindsesse Dortebea, Datter af den brandenborgske Markgreve Hans Guldmager. Ved dette Bryllup var ogsaa Fyens Biskop Ulfeld tilstede og i sin kongelige Bryllupsglæde stænkede han Afskedsbrevet til fem fynske Kirker, nemlig til Kirkerne i Brænderup, Dreslette, Haarby, Haarslev og Kværndrup.

1446

var Hans Broffenhus til Ulkerslev Landsdommer paa Fyen. S. A. skødede Sten Basse sit Gods til Thorbjørn Bille, hvis Søn skulde antage Bassenavnet og saaledes fra Bjørn og Bille blive til Basse. S. A. stænkede Otto Skinkel til Rugaard 3 Gaarde i Nisperup (mellem Bogense og Middelfart) til Præsterne i Bends Herred imod at de aarlig den første Tirsdag efter St. Olafsdag skulde holde en Messe for ham, hans Frue, Sællie Barsbøl, hans Forældre (Bernike eller Bjørn Skinkel og Karen Sture), hans Datter, Hilleborg Skinkel og hendes Fæstemand Knud Gyldestjerne. Denne Messe gif siden over til en Prædiken, der nok 1650 blev holdt for sidste Gang.

1447

den 9. Juni skødede Bæbner Bort Jøensson en Jord paa Thørup Mark til „Her Pær Prest i Vigsløff“ (o: Pastor Peder i Vigerslev). Af Skødet sees ogsaa at Herredsfogden i „Skamnehæret“ hed „Knut Jensen“. — S. A. fik Pethær Hovnstall (Peder Hogenstall) til Dallund Jord i Næraa og s. A. laante Dronning Dortebeas Kammermester Kristoffer Barsbjerg 401 Mark af Hartvig Hesten til Elved. — Historieforfatteren Svitheld siger om Biskop Henning Ulfeld, at „han fortæredede det hele Aar 1447 med Ulte at iudvi og Afsad at uddele til fynske Kirker“

Løverdagen den 6. Januar † Bogense høie Belynder Kong Kristoffer III., 32 Aar gammel og hans Kone og Krone vare nærved at falde i en ung Mand's Lod her fra Egnen. Tingen var nemlig denne, at Enkedronningen Dorthea, der kun var 16 Aar gammel og dertil meget smuk, havde fastet sine Dine paa den smukke ridderlige Knud Gyldenstjerne. Han var jo rigtignok forlovet med Hilleborg Skinkel paa Rugaard, men Enkedronningen erklærede Rigsraadet at hun vilde ægte ham, hvis dette vilde give ham Kronen som hun vilde give ham Haand og Hjærte. Rigsraadet var fornuftigt og fandt, at man i Grunden heller ikke behøvede altid at forskrive Konger derafsen fra, at det dog kunde være godt nok nu at jaa en dansk Mand paa Tronen og bifaldt derfor Dronningens Bestemmelse. Men Plauen straudede dog paa den slesvigske Hertug Adolfs og den danske Ridder Eric Rosenkrands's Agitationer og Bestræbeser til Fordeel for Grev Kristian af Oldenburg, en smuk Mand paa 22 Aar og af en imponerende Størrelse, hvilket nok ogsaa bidrog til at den unge Dronning lod sig af Rosenkrands og flere Riddere, der ikke undte en Eigemand saa stor en Lykke, bevæge til at opgive Knud for Kristian og saaledes kom den oldenburgske Greveslægt paa Danmarks Kongetrone. Hvem der især blev glad ved dette Udfald var jo ganske vist Hilleborg Skinkel og hendes Forældre, der havde været i stor Fare for at miste en rig og ridderlig Ewigerson. At denne Fare imidlertid forsvandt tilskreve Bønds Herreds Præster naturligtviis deres Forbøn, de havde jo allerede i et Par Aar messet for Parret.

Som Bisop Henning Ulfeld havde været tilstede ved Kong

Kristoffers Krøning i Ribe og ved hans Bryllup i Kjøbenhavn, saaledes var han nu ogsaa tilstede ved hans Begravelse i Roskilde. — Trinitatissøndag, den 19. Mai, overlod Dronning Dorthea Nyntergaarden i Odense til Eggert Frille, „som Sten Vaske tilføren i Bære hæffde.“

Henning Pødebuss havde to Døtre; den ene var gift med Eggert Frille til Hindsgravl og Dregaard, den anden med Dffe Tagesen Reventlov og havde i Medgift med hende blandt andet faaet „Holskniv“ o: Holve, der ogsaa dengang laa deels i Bends og deels i Skovby Herred, men han solgte det i dette Aar til sin Svoger Eggert Frille, der formodentlig har været gift to Gange siden en Anna Vanner ogsaa nævnes som hans Frue.

S. A. pantfattede Gode Jinsen sin Gaard i Maderup til Otto Ungersen for 18 Mark. „Mattes Jeypsøn soget i Skovbyherred“ har sat sit Segl derpaa. Samtidig hed Fogden i Dallund Hans Ravensøn, der i d. A. ved et Tingsvidne fra Skovbyherred godtgjør, at Lagmose hørte til Margaard, og at Margaard fra Krists Tid havde hørt til Dallund.

S. A. Søndagen den 1. Septbr. underskrev Grev Kristian Gaandfæstningen i Haderslev og blev derpaa Mandagen den 28. Septbr. valgt og hyldet som Danmarks Konge.

1449

Søndagen den 28. Septbr. blev han kronet og viet og dobbelt glad maa Otto Skinkel til Rugaard have været; thi han beholdt nu ikke blot sin Svigersøn, men fik ovenikjøbet Ridderslaget ved denne Leilighed, ligesom Kongen ogsaa stadfæstede alle de tidligere og af den afdøde Konge saa betydeligt forsøgede Privilegier for

Bogensø, der laa i Otto Skinkels Læn. — S. A. Isodede Anders Lyre en Jord og en Elov i Ustrup i Vigerslev Sogn til Dffe Grib.

1450.

I Begyndelsen af dette Aar † Ridder Otto Skinkel til Enggaard, Iversnæs og Rugaard, som arvedes af hans Evi-gersøn Knud Gyldenstjerne, der nu blev Lænsmand over det betydelige Rugaards Læn og fik siden tillige Bygholm og dets Læn, hvortil Horsens horte. — Den afdøde Skinkel var en Søn af Bjørn Skinkel til Hindsgavl o. s. v. og en Broder til Sæstie Skinkel, der i Medgift bragte sin Brudgom, Peder Høgenstild, Dallund, Lange sø og Margaard. Skinkels Enke, Sæstie Barsbæk, faaer af Enkesfru Grete Wille til Lovitsmose en Gaard i Broby. Gavebrevet er dateret 7. April 1450 og beseglet af Pastor Oluf i Haarslev. — S. A. Skøder Hans Røder søn i Hjelstøthe (Hjelsted) paa Hynbo-Landsting Rødsgaard i „Hymmersløff“ (i Særsløv Sogn) til velbyrdige Sazo Lyges søn i „Aahøterup“ (Aahøirup). — S. A. † Hartvig Hesten til Elved. Hans Frue hed Bekke Krummedige.

1451

folgte Eggert Rankov en Gaard i Rue i Vigerslev Sogn til Eggert Frille, Ridder og Høvidsmand paa Hindsgavl.

1452

lod han en plattysk Krønike udstrive paa Pergament og beprydede samme med sit Vaaben og sin Værdighed som Kongl. Kammermester, Herre til Dre Birk og Høvidsmand til Hindsgavl og Kjøbenhavn.

1453

købte Eggert Frille til „Brberk“ (Dregaard) af Fru Johanne Sappis Arv og Eiendom i Baagberred efter hendes Brænde Anders Hollesøns Død. — S. A. skulle to Fruer paa Lundsgaard have givet Anledning til Opførelsen af en Kirke i Ulsef. — S. A. nævnes Jvo Bruschius o: Jver Bryffe som Jyens Landsdommer.

1454

Fløder Nis Nordby, Bymand i Bogenf, sin Jord til „Klaves Bager“, Borger og Kirkeværge i Bogenf.

1455.

Det anføres som et Underværk, at Stiftets Bisfop, Magifter Henning Thorkildsen Ulfeld i dette Aars Januar Maaned gif over Jfen fra Jyen til Jylland. — S. A. klagede St. Knuds Prior, Hr. Jey Ged, paa Jynbo Landsting, at meget Gods og deriblandt ogsaa Amager i Vigerslev Sogn med Bold og Uret var Klosteret frakommen. S. A. Søndagen den 2. Febr. fødtes Kong Hans.

1456

† den hæderlige Prior Ulf i Dalum.

1457,

og ogsaa før f. Ex. 1455, omtales den ovennævnte adlede Pether Marswyn som Borgemeester og Tolder i Odense, (Et 1439). Han var gift med Margrete Bryffe til Lindved og Fader til den berømte Rigsraad og Rigsfantsler Jørgen Marsvin til Dybæk, Hollufgaard og Lindved og Stamfader for alle adelige Marsvin.

1458

flodede Brødrene Albert, Frederik og Henrik Barslebæk (Brødre til Enkefru Esfilie Skinkel paa Rugaard) til Etved 2 Gaarde i Broby til Ridder Engelbrekt Bydelsbak til Torbensfeld.

1459

† Præsten Mester Peder i Vigerslev og efterfulgtes af Jeppe Andersen.

1460

† Henning Ulfeld, i 20 Aar Stiftets Biskop, og efterfulgtes af Kong Kristians Kantsler Mag. Mogens Borresen Kræffe, uagtet Per Thott ikke blot var valgt af Kapitlet men endog af dets Medlemmer „introniseret for St. Knuds Kirkes Høialter med To Denm og Orgelværks Klang“. Biskop Ulfeld blev begravet i Eskiby (Eteby) Kirke.

1461

skriver Eggert Frille sig endnu til Urberk (Dre Birk).

1462

† Enkefru Elisabet Bryske paa Dallund. Hun var en Datter af Henning Kadel til Orfel og gift 3 Gange og Enke ligesaa ofte efter Klaus Wiggen, Bjørn Dlusfen og Bert Bryske. For disses som for sin øvrige Elægtis og sin egen Sjæl stiftede hun en Messe i St. Hans Kirke i Odense, hvor hun blev begravet.

1463

† Bispens ovennævnte Rival, Per Thott, just som han vilde gjøre sin Ret til Jyens Bispestol gjældende ved at indanke sin Sag for Paven, hvortil han af sin Broder, Dlus Thott til Ballø, havde laant 100 Gylden.

1464

omtales Uggerølevgaard, knap 2 Mil sydøst for Bogense f. G. som tilhørende Hans Fritle. Den tilhørte siden Familien Oldeland, hvoraf den sidste var Fru Anna Oldeland, der engang midt under Prædiken i St. Knuds Kirke stjældte Bispen (N. Jespersen) Huden fuld, fordi han havde affat hendes uværdige Sognepræst, der var hendes værdige Yndling.

1465

† den sidste Præst, Erik Hansen, i Skovby og blev begravet i Kirken, der nu blev annekteret Bogense. — S. A. † Peder Hogenstild til Dallund, Langeø og Margaard og hans Svigersøn Iver Bryffe. — S. A. er Erik Rosenkrands (S. til Elved) med at forlige Kongen og Erkebispen i Upsal og sluttede f. A. som Hofmester og Marsk forbundet med England.

1466

blev Jep Mortensen (Værnstæg) fra Bogense Prior paa Antvorskov og Johannesordenens Overhoved i Danmark. — Entefru Ermegaard Fritle til Uggerølevgaard stænkter Gods i Ulbole og Gilbylunde til St. Hans Kloster i Odense.

1467

stænkter Ridder Eggert Fritle til „Brberk“ Jorden, som ligger til den Gaard, „Klaumes Brok iboer, til Præstegaarden i Bysløffue“ (Vigerølev) — Trinitatis Lørdag bliver den 12aarige Prinds Hans paa Fynbo Landsting valgt til sin Faders Efterfølger. — S. A. † Nigstraad og Ridder Knud Gyldenstjerne til Elved, Enggaard, Ivernæs og Rugaard. Til St. Hans Kloster stænkede han Gaarde i Gilby, Farsbøl, Gamby, Gaardslø,

Hemmerslev, Klosterlev, Melby, Nerud, Særølev og Bæblinge. Han maa være † i Decbr. ; thi han blev først begravet

1468

i St. Hans Kirke i Odense. Det var ham, der 20 Aar tidligere nær var bleven Konge i Danmark. — S. A. omtales Ridder Henrik Barsbæk som gift med Anna Schested og Eier af en Gaard i Gilby samt som Pantsætter af Jorder i Skovby og Vigerølev Sogne til Jver de Skogtorp (Skovby).

1469

var Enkefru Hilleborg Gyldenstjerne til Jversnæs i Process med Pastor Jørgen i Vigerølev om Aagaarde. — Erik Rosenkrands til Elved slutter Recessen i Lybæk og s. A. ægter hans Datter, Kirstine Rosenkrands, Jørgen Rud til Vedby (senere til Elved) og s. A. ægter Esfilie Høgenfeld til Dallund Jver Bryske, der udgaves for en Uetling af den stotske Kong Bruse, men var snarere en Uetling af en Bonde fra Brust Herred i Jylland. Et Ordsprog siger om denne Familie: Bryskerne vare faa og frygtelige.

1470

† Rigsraadinde Else Hvide Rosenkrands 94 Aar gammel! Hun var Moder til Erik Rosenkrands til Elved etc.

Den „velbaarne Bæbner Povel Jepsøn“ kjøber sig Jord- eiendomme i Sønderlø og Vigerølev.

S. A. † den omtalte Borgemeester Peder Marsvin.

1471

Løverdagen den 3. Septbr. fødtes Kong Frederik den Første. — S. A. stadfæster Pave Sixtus St. Knudsloksters Eiendomsret til Særølev Kirke.

1472

sendtes ovennævnte Erik Rosenfrands som Kong Kristians Procurator til Kalmar.

1473

Mandag den 28. Septbr. Kong Kristian den Førstes 25aarige Regeringsjubilæum.

1474

Lørdag den 21. Mai hans Sølvbryllup. Faa Uger efter feirede ovennævnte Erik Rosenfrands og Sofie Gyldenstjerne ogsaa deres Sølvbryllup. De havde 17 Børn, 8 Døtre og 9 Sønner. — S. A. † Mag. Mogens Kræffe, i 16 Aar Stiftets Biskop. Han forskjønnede meget Stiftets Domkirke og bygte ved samme et Kapel, hvor han blev begravet. Han efterfulgtes af Kall Rønnow. S. A. købte Bent Bille til Søholm en Gaard i „Heimersløf“ af Lars Sagesen og en Gaard i Sønderlø af Povl Zepfen.

1475

† Fru Mette Hogenstild Bydelebak til Torbensfeld og ved Stiftet efter hende arvede Klaus Bruste som Ewigersøn Andeel i Marggaard og Jørgen Daa til Enggaard og Rønnebæksholm betydelige Jordeiendomme i Guldberg Sogn. S. A. var der Trætte om Markstjeldet mellem Gilskov og Hølse.

1476

paalagde Biskop Karl Rønnow alle Præster i sit Stift en Bispestat af 3½ Mark. — † den strænge Ridder Eggert Frille til Hindsgeavl og Dre. S. A. lod Erik Rosenfrands sin beljendte Krønike affrive; foran i samme advarer han mod de 7 Dødslynder: Afuend, Gyrikeit, Hofferdikeit, Offuerflodikeit, Bræthe etc.

1477

mageslister Fru Mette Gårdenberg Rønnev 2 Gaarde i Melby og Esterbøl til St. Hans Kloster mod en Gaard i Ulbølle. — Ridder Frederik Barsbæk til Elved skænker Guds til Dues brødrene i Faaborg; de havde forhen ejet denne Gaard. — † Rigshofmester og Rigsraad Otto Rosenfrands til Bjørnholm, Boller og Eklære, Fader til Rigsraad Erik Rosenfrands til Elved, der i det samme Aar var i Meissen at fri for Kronprinds Hans til Kurfyrst Ernsts 16aarige Datter Kristine. Rosenfrands fik ingen Kurv, Kristine blev Danmarks Dronning.

1478

Søndagen den 6. Septbr. stod Brylluppet; at Rosenfrands som Friar og Hofmester var tilstede er en Selvsølge. — S. A. † Hans Bjørnsen til Rødsgaard i Hemmerslev. — Frederik Barsbæk skøder til St. Hans Kloster en Gaard i Sønderfjeld og pantsætter Havsted i Vigerslev Eogn til S. Knuds Kloster.

1479

bliver den lærde Herremand, Jesper Henriksen til Sandager, den første Rektor ved det ny Universitet i Kjøbenhavn. Den titomtaltte Enkefru Hilleborg Gyldenstjerne overlader en Gaard i Orritslev til St. Hans Kloster mod en anden i Odense. — Fynbo Landsting tildømmer Bent Bille til Søholm en Gaard i Hemmerslev.

1480

Skænker Ridder Henrik Barsbæk en Gaard i Gilby til St. Hans Kloster for Sjælemesser. — Den 29. Mai skøder Rektor Jesper Henriksen til sin Svoger Henning Jensen Kvighov Sand-

agergaard og dens tvende Møller; men kort Tid efter bliver hans Frue Mette Bolle Skovbo søg, legeterer en Kapital, 70 Mark, til Bogense Gilde, hvorfor Raadmand Erik Nielsen og Stolsbroder Tor Olufsen kvitterer Pintsedag og takker „den velbyrdig Kvinde, Mette, som nu død er.“

1481

Torsdag den 21. Mai † Kong Kristian I. og Syvogersdagen derefter, Torsdagen den 2. Juli, fødtes i Nyborg hans Sønnesøn, Kong Kristian II. — S. A. fæder Lars Brænder Munkstoven i Vigerslev Sogn til St. Knuds Kloster, der lod en Gaard opføre her og døbte Munkhus, et Navn, den endnu bærer.

1482

Hjænkter Klaus Ulfeld en Gaard i Gamby til St. Knuds Kirke. — Søndagen den 5. Mai hyldes den 27aarige Prinds Hans som Danmarks Konge. — † Pastor Povl i Bispenbjerg. — Pintsesøndag den 18. Mai krones Kong Hans og hans Dronning. — Jesper Henriksen Sandager bliver anden Gang Universitets-Rektor. — Enkefru Sællie Skinkel Hogenstild beslaaer Sønderø Kirkevær med sit Skjold og Vaaben og en Mængde Jærnbogstaver, der indeholde et latinsk Vers. I dette Aar bliver det atter Adelen tilladt at bygge faste Borge.

1484

Hjænkter Henrik Gyldenstjerne til Rugaard Bøvlinge Kirke sin Erkebispestol. S. A. blev hans Svigerfader, Bent Bille til Søholm, Lensmand paa Ræsbøghoved.

1485

den 28. August † Roskilde Biskop, den første Universitetskantale

Magister Oluf Mortensen. Han skal være født i Bogenſe og Broder til den omtalte Kloſterprior Jep Mortenſen, og en anden geiſtlig Jens Mortenſen, ſom i dette Aar ſjænke ſtore Gaver til deres Fødebyes Kirke, St. Nikolai i „Bogues“, nemlig deres Fødegaard i Bogenſe, en Jord i Kjærby, en Altartavle til 42 Mark, et Alterklæde til 8 Mk., en Meſſehagel med Tilbehør til 54 Mk. og et Kors til 20 Gylden. For diſſe Gaver forpligte Kirkeſs Tjenere og Bærger etc. ſig til evig Tid hver Fredag at lade holde en Meſſe for deres, deres Forældres og alle Kiſtneſ Sjæle. — Kong Hans konfirmerer Bogenſe Byes Privilegier og den berømte Univerſitets-Rektor Jeſper Henriksen til Sandagergaard afgaaer ved Døden og bliver begravet i Frue Kirke i Odeneſe.

1486

† den titomtatte Enkefru Cæſilie Skinkel Hogenſild til Dallund etc. og den ſidſte Mand af de ſaakaldte „Ny Baſſer“, Sten Godav Baſſe til Deiberq.

1487

† Rigshofmeſterinde Sofie Gyldenſterne Roſenfrands til Etved, Moder til 17 Børn (ſe 1474). Lørdag den 22. Septbr. vælges den Gaarige Prinds Kriſtian III til ſin Faders Eſterfølger.!

1488

giver Knud Tveſen i Gamby 2 Jorder til Kirken og Præſten i Haarſlev, medens Præſterne Jep Anderſen i Bøvlinge og Gøde Brun i Cærſlev trættes om Koſterslevs Tiende, der omſider tildømtes Bøvlinge Præſt. — † Rigsraad og Prior Jep Mortenſen til Antvoſkov (ſe 1485).

1489.

Giler Bryste til Dallund skøder en Gaard i Brænderup til Et. Hans Kloster, og den bekendte Povl Lagmand til Sandholt mageskifter med det en Gaard i Trøstrup mod en i Træk.

1490.

Hennif Perseu skjenker 2 Stykker Jord og noget Skov og Eng til Haarslev Kirke. Giler Bryste kjober sin Søsterens Klaus Daa's Part af Dallund. Jorgen Rud, Evigersøn fra og Arving til Elved, bliver Lænsmand paa Helbæk Slot. Herredsmændene paa Næsbyhoved Klaus Bryste (Farbroder til Giler Bryste) og hans Hustru, Margrete Bydeløbak, afgaa begge ved Døden. — Hans Olsen i „Hølsith“ sagsøger nogle Mænd, der havde hugget i hans Skov.

1491

† Ridder Frederik Barsbæk til Elved. — Ridder Hr. Ume nævnes som Eier af Hærritslevgaard og Lukas Olsens som Præs. i Dre. Bent Bille til Søholm skøder en Jord til Hans Olsen i „Hølsød“ (Hølse).

1492.

Hans Kolsen i Haarslev giver en Ellepose til Præstegaarden. — Hans Juel bliver Herredsfoged i Skovby Herred.

1493

arvede Sofie Gyldestjerne og hendes Mand, Rigshofmester Erik Rosenkrands, Elved efter den afdøde Frederik Barsbæk. — I Anledning af en Trætte om Skjeldet mellem Jersøre og Nørreby omtales Præsterne Niels i Skovby, Gode Brun i Særslev, Hans Brun i Østrup og Per Sage i Næraa. — Samtidig var

Per Smid Borgemeſter, Klaus Bager og Per Sovel Naadmænd og Lhor Olsen (tilligemed Klaus Bager) Kirkeværger i Bogenſe.

1494

pantſætter Enkefru Hilleborg Skinkel Gyldenſterne en Gaard i Gilby og 2 i Haarslev til ſin Svigerſøn Per Bille til Evansholm, men dør kort efter og begravet i St. Hans Kirke.

1495.

Biſkop Karl Rønnev (hvis Fuldmægtig eller Hjælpebiſp Simon Laurenti † i d. A.) viſiterer „Bogenſe“ (ſaaledes latiniferer Biſpen Navnet Bogenſe) hvis Præſt hed Niels Jenſen. — Tonne Grim til Søgaard i Vigerslev Sogn (egſaa Eier af Jordegødſer i Bends Herred) bliver Lænsmand paa Rugaard. — Tirsdagen den 10. Novbr. † Dronning Dorthea, Enke efter Kriſtoffer III. og Kriſtian I. og Moder til Kongerne Hans og Frederik I.

1496.

Kriſtian Urne til Hærriſlevgaard ſjænker et Relikvi=ſkab til Skorby Kirke. Hvis Frederik Barsbæk til Elved først † i dette Aar, ſom Somme paaſtaa, da har han været over 80 Aar gammel.

1497

† Fru Cæſilie Hogenſtild Bryſte til Dallund, Enke ſiden 1465. Hendes Godſer, Dallund, Margaard og Langeſø, deltes nu af hendes Børn (Giler, Knud, Peder, Tonne og Margrete Bryſte) og Svigerſøn (Tonne Grim). — Den mærkelige Povl Lagmand bliver Eier af nok et par Gaarde i Drbæk. — Hans Klemensſen og Maren Hanſen give 2 Stykker Jord til Haarslev Præſtegaard. — En Per Grilſen følger ſin Gaard i Toderup til

Jørgen Marsvin. Tonne Brysse pantsætter en Skov ved Nyds-
mølle i Vigerslev Sogn til St. Hans Kloster og skøder 8
Gaarde i Bøvlinge til St. Knud. — Jørgen Rud, Svigerfion
fra og Arving til Elved, fører Skyttebanneret ved Sverigs
Erøbring.

1485.

Ståffen Madsen giver Lykkebjerg (en Jord) til Præsten i
Haarslev. — Et Sognevidne godtgjør at Seerbjerg i over 100
Aar har hørt til Haarslev Præstegaard. — † Dallunds Met-
eier etc. Peder Brysse. Af hans Arvinger fik hans Broder
Tonne Brysse blandt andet Iverskøvs Mølle i Vigerslev.

1499

kundgjorde Hans Juel „Herritsfogitt i Skovbyherritt“ og Tho-
mas Grim „Hoffuitsmandt paa Rudtgaardt“ etc. den Pastor
Anders Jensen i Mysleffs (Vigerslev) ved hans Ed „selv toltre
Præst“ og 8 Dannemænds Udsagn bekræftede Hævdret til
Stjernebjerg Skov ved Langesø, en Eng i Iverskø v. s. v. —
Knud Brysse skriver sig til Langesø og Margaard og Ridder
Zelluf Griffen til Herritslevgaard.

1500

† Adelsmanden Erik Klausen, Raadmand i Bogenfæ, og blev
begravet indenfor Kirkenes Nordør, hvor hans Ligsten med latinsk
Indskrift endnu sees. Hans Vaabenmærke var en halv opspring-
gende Bjørn. — S. A. „gil Eiler Brysse Dallunds Euenærker
omkring, satte Pæl og svor Skjæl, lagde Kul under Skjælstenene
for at kjende Stedet, om svigagtige Naboer flyttede dem.“ S.
A. fødtes hans Søn, den senere saa berømte Rigsfantser *Anders*

Bryffe til Dallund. — Morud Skov den første Skov i Herredet, skal i dette Aar være saaet eller plantet. — Rigsraad Erik Rosenkrands til Elved skal ifølge Hofm. Tab. i det ulykkelige Elog ved Hemmingsted i Ditmarsken have mistet 3 Sønner, Henrit, Knud og Lonne og 2 andre Sønner, Jorgen og Dr. Mogens være omkomne paa Reise i Italien. (Se Elvedgaards Historie Pag. 57).

1501.

Bed Eggert Grilles Død 1476 fik Eggert Ulfeld Hindsgaard og Dregaard i Forlæning. Eidsnævnte Gaard overtod han siden til sin Broder Ebbe Ulfeld, der † i dette Aar og efterfulgtes af sin Son Anders Ulfeld. — S. A. maa Kong Hans domme i en Sag mellem Henning Kvigov til Sandagergaard og Jorgen Daa til Enagaard angaaende Marksfjeldet. — S. A. beviser Præsten Anders Brun i Vigerslev med 17 Dannemænd (deriblandt Per Kæmpe, Hans Griis, Hans Hvid, Hans Rageskov, Mads Haard o. s. v.) at Havegaard og Havelvffe laa i hans Eogn og skulde tiende til ham og ikke til Hr. Jeep i Bøvlinge. — Den 26. Septbr. † Karl Rønnoy efter i 27 Aar at have været Stiftets Bisshop. Han blev begravet i Herrested Kirke og efterfulgtes af den jydffe Skomagerson, Jens Beldenaf, der ikke blot blev navnkundig som Bisshop, men ogsaa som Byggherre og Studerpranger, Diplomat og — Tremarksmænd. Hans Rærdom var endogjaa saa stor, at han af mange blev anset for at være en — Troldmand. — Allerede

1502

maatte han holde Bisperet i „Vigsleff“ Præstegaard angaaende Tiendestriden mellem Præsterne Anders i Vigerslev og „Jeip“ i

Bævlunge. — Kong Hans stadfæster, at St. Hans Kloster eier Nydsmølle. — Knud Brylke sælger Margaards Mølle til Klaus Daa. — Tyge Brahe fra Ulved ægter Lene Krognos. — Onsdagen den 22. Juni blev den førnævnte Rigshofmester Povl Lagmand, Danmarks rigeste Adelsmand, der ogsaa havde betydelige Eiendomme her i Herredet, myrdet i Kjøbenhavn af to misundelige Adelsmænd Bjørn Andersen og Ebbe Strangien, der kastede ham halvdød ud i Vandet ved Høibro med de Ord: „Evnm nu Lagmand!“ Kong Hans straffede ikke Morderne, men konfiskerede alt Lagmands Gods, da han havde ham mistænkt for Forræderi, men skal paa sit Nderste bitterligt have angret denne sin Færd.

1503

† tvende af Herredets Herremænd, Jørgen Daa til Enggaard (Gylstensteen) og Rigshofmester Erik Rosenfrands til Ulved; hin efterfulgtes af sin Søn Jesper Daa, denne af sin Erigeren Jørgen Rud. — Lørdag den 12. Aug. fødtes Kristian III. — Onsdag den 6. Septbr. Kong Hans's og Dronning Kristines Sølvbryllup. Naaste var det ved denne Leilighed, at Dronningen fik Aagaards Løn i Livgeding. Hendes Lønsmand hed Lielluf (o: Ditlef) Griffen.

1504.

I dette Aar skal Herredet have mistet trende af sine Præster, Lukas Nsens i Dre, der efterfulgtes af Hrr. Sene fra Bogense, og Gøde Brun i Særlev, der efterfulgtes af en Hrr. Jakob. — I dette Aar skal Dronning Kristine have været i Bogense og have konfirmeret Byens Privilegier ligesom hun ogsaa ved samme Leilighed skal have været paa „enggaard“

(Gyldensteen), og man læser endnu i hendes Regnskabsbøger, hvad hun der forærede „kofken, fædeburdskvinnen, stegerkønen item fattigt folk“; fremdeles hvad hun i „frverstuen paa Dal-lundt“ udgav til „kofen, fædeburdskvinnen of kelderkvinnen“ og ligeledes hvad hun i „frverstuen paa røvgårdh gaff till kelderkvinden, stegerkønen, en fattig krebell og fattigt folk“. Fremdeles findes i hendes Regnskabsbøger anført, hvad hun „gaff fore ell i medelsaer, sem myn drenz of vogenmandenn haffde fortærit i medelsaer, ther the fordde myn godz till Rudgart. — — — gaff jeg vognnulte aff meelsaer of till røvgårdh, som fordde wiin of siistæ — 15 Sk.“ — I dette Aar blev Skovby Kirkeflokke stabt og Bogense Præsts Navn, Niels Jakobsen, anbragt paa samme. — Rigsraad Jørgen Rud til Ulved afgaaer ved Døden og efterlader til sin Enke, Kirstine Rosenkrands, tillige Møglhjør i Jylland og Vedbygd i Sølland. — (S. A. beslog Ole Madsen fra Nøisens Nøisenbjerg Kirkevær med en Munkeindskrift af store Jærubogstaver).

1505.

Tønne Bryffe sælger til sin Broder, Siler Bryffe til Dal-lund, Tverstovs Mølle mod en aarlig Landgilde af 24 Ørter Meel og med at betale 206 gode Gylden og 15 Mk., hvorfor den var pantsat til St. Hans Kloster. I dette Aar fulminere Ulfendrup Røvere. (Se foran Pag. 36). — Ved et Ragesliste overlader Thorbjørn Bille en Gaard i Moderup i Sørbølev Sogn til Per Bille. Kong Hans fejrer Søndagen den 2. Febr. sin 50 Fødselsdag og

1506

Kristi Himmelfartsdag den 21. Mai sit Kongejubilæum, og f. 21.

tildømmer han Eiler Bryffe til Dallund følgende store Eie-
domme: Langesø, Margaard, Margaards Mølle og Ufkendrup,
en By, der nedlagdes formedelt Beboernes Koverier; se P. 36.

1507

fik endelig Thomas Hansen til Kellerved (Haarslev Sogn) og
Knud Hansen til Hjeltebo deres Brodersøn Anders Knudsen ud
af Kalls Jangetaarn, „som han udi var for Evert han thjel-
flog“. Enkefru Lene Bryffe Grim til Skovgaard i Vigerslev
Sogn sælger Sorodgaard (3: Everpegaard i Vigerslev Sogn)
og sin Part ($\frac{1}{6}$) af Langesø til sin Broder Eiler Bryffe til
Dallund.

1508.

Kong Hans konfirmerer Bogenfse Privilegier.

1509

† Enkefru Kirstine Rosentrands Rud til Elved. I sit Testa-
mente betænkte hun blandt andet Bøvlinge Kirke, samt dens
Præst og Degn med Gaver. Gaarden kom senere til Lyge
Brøbe, der blev gift med hendes Datter.

1510

† Otto Rud til Elved (der arvedes af hans Broder Henrik
Rud) og Præsten Nads Nielsen i Haarslev, der efterfølges af
Fr. Seuffren (Søren).

1511

Lirsdagen den 1. April † af Pest Kong Hans's Son den
14aarige Prinds Frands, eneste Broder til Kristian II. Han
blev begravet i Odense, først i Graabrodre og siden i St. Knuds
Kirke. Biskop Beldenak holdt Rigtalen. En Due med øyler

Hale, udspændte Vinger og Glorie om Hovedet sees paa hans Rigsten.

1512

† Henrik Rud til Elved, der nu tilfaldt hans Søster Sofie, der i f. A. blev gift med Tyge Brahe.

1513

bestemtes det, at en hvilkensomhelst Mand i Tyvelskoff (i Haarslev Sogn), der opdyrkede en vis øde Jord, skulde have den til samme stødende Eng.

Søndagen den 20. Febr. † Kong Hans, 58 Aar gammel, efter 32 Aars Regering og efterfulgtes af Kristian II., der udstedte sin Haandsfæstning Fredag den 22. Juli og kronedes Søndag den 11. Juni

1514

(ved hvilken Leilighed Tyge Brahe til Elved blev Ridder) og udsteder f. A. Lænsbrev til Ditlef Griffen og Frue, Mette Skinkel paa Hærtslevgaard, mod at de skulle holde „2 Borgleicheste, Kongen og Riget til Tjeneste og svare 1/2 Nats Gjæsteri“.

1515

Søndag den 12. Aug. ægter Kristian II. (i sit 35. Aar) Keiser Karl Vs. 14aarige Søster, den skønne Isabelle. — Hr. Seuffren efterfølges af Erik Nielsen som Præst i Haarslev.

1516

er det Karstal, der tilligemed et latinsk Vers læses paa Bogense Kirkekloffe.

1517

overlader Dronning „Kjersten“ sin Hoffinde Buss Skinke og

hans Fæstems, Marine Jespersen Rugaard med Læn med at de svare de sædvanlige Borgelseier, yde Gjæstfrihed mod Høffet, holde Gaard og Gods i Hævd og paasee at Eskovene ei blive forbuggede. — Indtil dette Aar havde Bogense kun 1 Mølle, nemlig Nedermølle, men i dette Aar gav Kristian II. Bergemeester Morten Sørensen og den adelige Borger Klaus Griffen Bevilling til at opføre en Mølle ved Bybækken ved St. Jørgens Kapel, hvoraf den fik Navnet Kapelsmølle. De 3 første Aar skulde de ingen Afgifter svare af den ny Mølle, men siden aartlig til Kronen udrede 9 Ldr. Meel. — S. A. stadfæster Kristian II. Bogense Privilegier med det Tillæg, at intet Skib maatte anløbe Nørreby Dyb (i Klinte Sogn) eller andre ulovlige Havne der paa Egnen, for der — Bogense Borgere tilstode — at drive Landfjæs; samt, at ingen under høi Rulst maatte sælge Høning og Smør uden efter ret Vægt og Maal. — S. A. † den ovennævnte Henrik Gyldenstjerne (Søn af Knud G. og Hilleberg Skinkel); og s. A. sødtes Tyge Brahes Søn Otto Brahe paa Elved, der senere blev Rigsraad, Eier af Elved etc. og Jæder til den verdensberømte Astronom Tyge Brahe.

1518

bliver Giler Bryffe til Dallund Lænsmand i Aalborg.

1519

nævnes „Jøren Friis, Provost i Boense“.

1520

† Mikkel Rud til Møglshøj og Medeier af Elved og † Katrine Gyldenstjerne Daa til Enggaard. Tyge Brahe til Elved laaner Kristian II. 100 Mk.

1521

døde flere af Herredets Notabiliteter, saasom Jøer Bryffe (Student fra Wittenberg og Søn af Ciler Bryffe til Dallund), Peder Hansen, Præst i Vigerdlev, Fru Anna Gyldenstjerne Bille og Enkedronning Kristine, der i sin Tid havde Herredet i Livgeding, † Søndagen den 8. Decbr. i Odense og bliver der begravet. — Peder Brahe f. paa Ulved.

1522

beløb Bogense Eise sig til 80 Mk., medens Nyborg paa Grund af Armod slet ingen Eise svarede, Hjærteminde 23, Middelfart (og Alsens) 40, Faaborg (og Evendborg) 50 Mk. Dette tilfældigemed den Omstændighed, at Kapels- og Nædermølle dengang laa i og ved Byen og at denne havde flere Præster paa een Gang, alt dette tyder paa, at Byens Storhed og Flor dengang har fulmineret, men under den næste Lænsmand, Jørgen Skjov, begyndte den stærkt at dale. — Lænsmanden Ditlef Griisen til Hærritslevgaard † og efterfulgtes af Just Urne.

1523

vandt en sørgelig Ravnkundighed i Danmarks Historie. Jyl-lands fornemste Adelsmænd og Geistlige sammenfrærgede sig i Viborg mod Kristian den Anden og opfuge ham Guldskab og Trofskab. Dyssigelsesbrevet, der er dateret Tirsdagen den 20. Jan., overbringes Kongen, der opholder sig i Beile, af den snu Landsdommer og Rævejæger Mogens Munk til Wolstrup allerede Dagen efter, efterladende det i sin Handske, som han med Forsæt glemmet. Næste Morgen, Torsdag den 22. Jan., fandt en af Kongens Børn det og bringer det til sin Fader, der ved Læ-

ningen af samme udbryder: „Guds Dros, saa det var en saadan Rævemynde, han vilde forære os!“ Strax sender han Folk til Herberget for at gribe ham, men han var allerede den foregaaende Aften i en Baad seilet ud af Veile Fjord og ankofn Torsdag den 29. Jan. til Hertug Frederik i Husum, med hvem den misfornøiede Adels længe havde staaet i Forbindelse. „Vil I antage vor Sag og staa os bi, om det saa kun var med 17 Kleppere og Eders egen Person — siger den snilde Mogens — da vil vi for Eder tilskette Liv og Gods; men vil I ikke, saa vi vel andre Veilere til den Brud!“ Men Hertugen var strax villig. „I Guds Navn vilde han paatage sig den Lynge og komme dem til Hjælp og Trøst med nogle tusind Mand, tjenlige til Alver og Skjemt, alting, naar han var hyldet til Konge.“ — Skjønt det kun var den jydsk Adels og Geistlighed, der havde opsiget Kristian den Anden, tabte han aldeles Modet. Ved sin Feighed og Fersagthed svigtede han sig selv og dette gav igjen Anledning til at selv mange af hans Venner svigtede ham. Der var Ubestemthed og Uorden i alt. Vi have fra den Tid et Brev (dateret 10. Marts) fra Giler Bryffe til Dallund til Kristian den Anden angaaende Tvisten mellem Bogense Borgere og Krigsfolket og „Meylfar“ Borgeres Forræderi. Det lyder saaledes:

Myn ydmyghe wonderdannelighe pliftighe trow tjenlighe edheres naadis høgnefttughiedth nu of altidt forsendt medt wor here.

Keristhe naadighe here merdis at widhe, at jeg ifredags redth till Boenss of handledhe medth borgerne of landzfnectenne om neghen lærre of klawne, som borgerne gaff paa thennem, for at the frunde yffe saa theris bettalling for fest og theri

som Ihe themmum gjordt haffue, of thesligth robe of fryghe landzknekttenne, at the haffue yffe at bettalle themmum medt, thy the haffue yffe saedt theris soldth. Thy bether jeg edheres naadbe, at edheres naadbe skyffer themmum pendingen met thet alderjnariste, thy bade reyssenederne of landzknekttenne kreffue yngenn andre end meg paa edheres naadis wegne of tilltaaller meg bordeligh therfore, of haffue the mangbe wnyttbighe ordh, som jeg yffe sandh skriffue edheres naadbe till o. s. v." Efterat have berettet om Middelfart Borgeres Fortæderi og bedet om, at han, der nu, sjønt han var en gammel Mand, i lang Tid ikke havde været paa sin Gaard nogen Nat, men reden fra Leir til Leir, maatte fritages fra sin besværlige Tjeneste, slutter han: — hermet edersnaade ihend aldsommektigeste gud beffaaalindis till ewig tid.

Edheres naadis trow tjener
Eyller Bryffe.

Zuidlertid havde Hertug Frederik sluttet Forbund med Rybberne og drog op mod Jylland. Paa Balkerne ved Kolding modtages han af den jydse Adel og Geistlighed, og Borglum Bisy, den ryggesløse Niels Stygge beder ham med Krokodille-Laarer om at frelse dem. Lørdag den 26. Marts hylides han paa Viberg Landsting og udsteder sin Haandfæstning, der betydeligt udvider Adelens og Geistlighedens Magt. Paa samme Landsting bleve Kristian III. Love, hvorved han allerede havde ophjulpet Borger- og Bondestanden betydeligt, høitideligt brændte „som skadelige og skridende mod gode Sæder“. Saaledes saidt med eet Slag alt, hvad Kristian havde grundlagt til Borger- og Bondestandens Vel, og Folkets Fremskridt stodes uendeligt

langt tilbage. — Ved Efterretningen om alle disse Ulykker blev Kongen end mere modløs. Vakkende og raadvild fattede han tilsidst den mislige Beslutning at forlade sit Rige og søge Hjælp hos sin mægtige Svoger. Han forglemte, at den Ulykkelige og Trængende er allevegne kun til Besvær. Mandag den 13. April forlod han Danmark med sin Familie og Moer Sigbrit, skjult i en Kasse. Da hun endelig aandede frit paa Dækket, trostede hun den flygtende Majestæt med de Ord: „Kan I ikke blive Konge i Danmark, kan I blive Borgemeester i Amsterdam!“ Det klang næsten som Spot. Først ni Aar efter gjensaae han sit Fædrelands Ryster, men som Fange, stændigt stuffet og bejrogen, en Gjenstand for sine lumpne Fjenders Spot og Grubbed. Mange Byer vare ham længe tro f. Ex. Malmö, hvis Borgere allerede Mandag den 7. Septbr. 1523 havde en haard Kamp at udhelde med Frederik Is. Kæll. Blandt de Faldne var Ridderisabets Anfører, Rigsraad Lyge Brabe til Elved, hvis Frue, Eufie Rud, ved denne Tid nedkom med sit 9de og 10de Barn, Tvillingerne Anne og Lene Brabe.

1524

fødtet Jesper Lauridsen i Bogenf. Han blev siden Præst i Særølev og Provst for Skovby Herred. Hans Søn, Jørgen Jesperien, blev siden Rektor i Bogenf. — Jørgen Marsvin (se 1457) †. — Søndag den 7. August blev Frederik I. kronet af Erkebispens Gustav Trolle.

1525

den 31. August faaer Jørgen Henningfen Avigov til Sandagergaard, Jerstrup og Rorbæk, Rugaard, Rugaards Løn og Skov

Hæred i Pant for 2500 Mk. Hæredet baadede intet ved denne Lænsberre, der imidlertid maa have været en fin Hofmand, siden Kong Hans gjorde ham til Landsdommer, Frederik I. til Lænsmand og Rigsraad og Kristian III. til den første Rigskaustler efter Reformationen ifølge Schonau (Pag. 1208). — Lørdag d. 12. Aug. feirer det ulykkelige Kongepar, Kristian II. og Dronning Isabella deres Bryllupsdag for 10de og sidste Gang; thi

1526

Freitag den 19. Jan. † hun, 24 Aar gammel paa et nederlandsk Slot. — 29. April f. Fru Beate Bille Brahe til Elved. — Biskop Beldenak stadfæster Guldhjerg Præsts, Jørgen Knudsens, Besiddelse af en Gaard i Raalsbave, hvor Præstegaarden endnu er. Frederik den Første overlader en Gaard i Kjærby i Skovby Hæred til Jakob Norby paa Ugerølevgaard. — Enkefru Sofie Rud Brahe til Elved ægter Adelsmanden Erik Vølle (o: Vølge; thi hans Vaabensmærke var 2 Vølger).

1527

den 10. August udstedte Frederik den Første paa Rungaard den Befaling til Moskilde Kapitel, ei at forholde Mag. Anders Gyldestjerne sine Renter. — Peder og Else Laymand, Børn af den myrdede Righofmester Povl Laymand, hvis Gods var bleven konfiskeret, faa i Erstatning Gods baade i Baag og Skovby H. — Hartvig Ulfeld faaer Dregaard og Drebyrk i Pant for 2000 Mk. — Præsten Niels Griffen i Haarslev bliver affat for Udygtighed. — Fru Kirstine Ulfstand Bryffe til Hlintholm kommer ved Mageffiste i Besiddelse af Nellerødgaard og mere Gods i Skovby Hæred.

afhænder Frederik den Første ved Magesliste det Kronen tilkomte Lagmandste Gods i Orbæk og Orbæksmølle til Biskop Feldenaf. — † Enkefru Karen Gyldestjerne Daa til Gyldestreen, som nu arves af hendes Søn Jesper Daa. — S. N. f. i Bogense Præsten Lavrits Andersen „Bogensis“.

faaer Erik Bolle til Elved Rugaard med Eskovby Herred i Jorlønning. — Daniel Grot til Kolberg i Norge afhænder den Gaard i „Boensø“ som han havde arvet efter sin Eviigerfader, Raadmand Tue Nielsen (Bjørn), til „erlige og fornuftige Kvinde Anne Jeppis“. Brevet er undertegnet af følg. Bitterlighedsvidner: Hans Jorriensøn, erlig og fornuftig Kirkeherre (Præst) i Boensø, Mads Klausen, Borgemeester, Klaus Grille og Erik Mikkelsen, Raadmænd. — Søndag den 14. Marts overgiver Biskop Feldenaf, mod hvem Hans Tavsen i dette Aar havde udgivet et Skrift, Bispeembedet til Knud Gyldestjerne for 6000 Gyldestrag og 500 Gyldesten aarlig, saalænge han levede, samt Kjørestrop paa Thorshøng og et Børelse paa enhver af Stiftets øvrige Gaarde. — Jovrigt var dette Aar et Ulyffens Aar for Jven: 3 Februar afbrændte Hjerdeparken af Odense og ved Mikkelsdag udbrød Pesten „den engelske Sved“ her og bortrev mange Mennesker som Brødrene Erik og Hans Hvittfeld, Hans Thorsen, Prior i St. Knuds Kloster, den gamle Eiler Pryste til Dallund, Lænsmand paa Odense Gaard o. m. fl. S. N. blev ogsaa Niels Brabe til Eskovbygaard for Drabet paa Thor Ipsen halshugget. Denne Niels Brabe var en af Kristian den Andens Partis foredere og det var nok fornemlig derfor, at han blev henrettet.

1530

kommer Joakim Lykke til Strup i Besiddelse af en Gaard i Njærby i Skovby Herred. I Februar fødtes Berette Bolle paa Elved. Hun blev siden gift med Kristoffer Gjø.

1531

den 3. April laaner Frederik den Første 22 Gyliden, 28 Joakimsdaler og 150 danske Mk. af Erik Bolle til Elved og pantsætter ham derfor 12 Gaarde i Skovby Herred. S. A. nedkom hans Frue, Sofie Rud Bolle, med sit 12te og sidste Barn, Kirstine, der siden blev gift med Jesper Kræffe.

1532

† den sidste katolske Præst i Bogense Niels Jakobsen, hvis Ligsten paa Bogense Kirkegaard endnu for 100 Aar siden var i saa stor Ansæelse, at ingen turde røre ved samme af Frygt for en særdeles paa dens Vanhelligelse følgende Forbandelse. Dog fordrillede man sig 1911 til at forvandle den til en — Kalkbænk. — Frederik den Første overlader den henrettede Niels Brabes Gaard i Skovby ved Bogense til sin Sekretær Joh. Friis til Hæsselager. S. A. omtales en Godseier Mads Henningsen i Gamby, Præsten Jens Leye i Vigerslev og Henrik Skinkel som Gaardeier i Sønderfø. Erik Bolle ombygger Elved og Rigsraad Ridder Johan Urne bliver Lænsmand paa Rugaard. Den 30. Juli føres Kristian den Anden som Fange til Sønderborg Slot.

1533

Skærtorsdag den 10. April † Frederik den Første, 62 Aar gl.
— 22. Novbr. „† erlig mand Jørgen Persen, rådmand i Bo-

gens og bleff begraaffuet hoes sin første Høstro Ane (en Datter af den adelige Raadmand Klausen, se 1500) i Bogens Kirke". — Jørgen Gyldenstjerne, en Sønneson af den titnævnte Knud Gyldenstjerne, kjøber Provsteembedet i Odense for 120 Gylden, hvorfør Jesper Daa til Gyldensteen gif i Kavtion. — Anten Bryffe til Langesø skøder sin Part af Dallund til sin Broder Gert Bryffe. E. A. f. i Bogense Niels Bang, der blev Præst i Aklinte og Grindløse; hans Kone, Katrine, var ogsaa født i Bogense. I d. N. fører Adelsmanden Kristoffer Rankau den fynske Ex-Bispy, Jens Beldenak, omkring fra Sted til Sted i Holsten under megen Mishandling og Syet.

1534

raste den i Danmarks Historie under Navnet Grevens Feide saa befjendte Borger- og Arvesølge-Krig. Bogense maatte i denne Feide betale 300 Lød Sølv i Krigsskat, en Sum, der betydeligt overgif den som Afsens, Faaborg, Nyborg og Svendborg havde at udrede. Svendborgerne, der under denne Revolution vare Danmarks Marsfeilanere, stormede Rugeaard, hvor de foresandt „Skyt, Lød, Krudt, Falkenetter, Slinger, Skærpentiner og Hægebøsser". I den samme Feide bliver Hartvig Ulfeld til Dreagaard og Ørbæk sludt og samme Skæbne har mangen anden Herremand og mangen Borg gaaer op i Lucr (f. Ex. Ræsbby hoved Slot etc. etc.); thi „efter Hærvn de vrede Vender hige, med opbragt Hu de rundt om Borge sværme, som Ulre graa de høit af Blodtørst strige". Man har tykke Boger om denne Krig; her skulle vi indskrænke os til at meddele nogle historiske Data: Mandag den 22. Juni landede Krigens vigtigste Føret og Navnefader Grev Kristoffer af Oldenberg ved Sællands Kyst

og sendte ogsaa Fortropper til Fyen, for der at reise Borgerne og Bønderne til Kamp. Onsdag den 1. Juli f. i Haderslev Frederik den Anden, Søn af Prinds Kristian (den Tredie), der 3 Dage efter vælges til Konge af den jydskke Adels i Ry og ligeledes Torsdag den 9. Juli af den fynske Adels (deriblandt Jørgen Skovhøj til Sandagergaard o. fl. her fra Herredet) i Hjallese ved Odense. Tirsdag den 18. Aug. hylledes Kristian den Tredie af de jydskke Stænder ved Horsens. Imidlertid var Borgerkrigen i Fyen begyndt, Svendborgerne brændte Bispevis Hæstning Uxel, hvorved ogsaa Fyens Stifts Arkiv gik tilgrunde; Odenserne ødelagde Næsbøghoved og Dalum Kloster (under Anførsel af Skræder Skræp) o. s. f. jvfl.

1535

den 11. Juni stod det drabelige Slag ved Dynebjerg hvis Følge var hele Fyens Underkastelse. Allerede Skærtorsdagaften den 24. Marts havde Bogense underkastet sig Kristian den Tredie. Hylningsbrevet er paa hele Fyens Begne undertegnet af: „Jens Kleinsmed, borgemeister, Knud Klaußen, rådmand, andhers bændsen og hans gerdsen, borger udj Bogens“. Paa hele Herredets Begne undertegnedes Hylningsbrevet Paaskeaften (27. Marts) af Herredetsfogden Thomas Hansen i Kellersød, Mads Henningsen i Gamby, Luc Jensen i Vigerslev, Mikkel Jesen i Hemmelev og Lavrits Henriksen i Rue. — Onsdagen den 8. April vare Herredets Præster forsamlede hos Provst Evensen i Særslev, hvor de udstedte deres Hylningsbrev, der foruden af Provst Evensen er undertegnet af 5 Præster: „Jens Petersen af Bislof, Ber Tyggesen af Sønderse, Knud Kristesen af Haa-slef, Jørgen Knudsen af Guldbjerg og Hans Jesen af Tigelby“.

— Skærtorsdag (25. Marts) maatte Jesper Daa til Guggaard udstede sin Gyldningsrevers og stille 3 „gerustne“ Heste; Gent Brysse til Dallund og Jorgen Skvigov til Sandagergaard hver 4, Aagaarde 2 og Harritslevgaard 2. — Anders Ulfeld, Lensmand paa Dregaard, vilde ikke hylde Kristian den Tredie, men holdt med de Grevelige; han mistede derfor sin Forkæning, derimod blev Erik Bolle til Elved og hans Fader Nigbraad Mads Bolle den 3. Decbr. tagne tilfange af de Grevelige og i Januar

1536

tilligemed. de andre Fanger sendte som Gidsler til Mecklenburg, hvorfra de først hjemkom i Oktober. Timme Strand faaer Harritslevgaard i Forkæning istedetfor Just Urne, der som grevelig fundet maatte romme ud af Landet. Mandag den 14. Februar slutter Kristian den Tredie Fred med Lybeckerne. Søndag den 2. April overgav Malmø sig til ham og Lørdag den 29. Juli endelig Kjøbenhavn efterat der intet Spiseligt mere var tilbage, og Borgerne i de sidste Dage endog havde taget tiltakke med Rotter, Mus og Madsler, hvorom man læser i enhver udsørgt Fædrelands Historie. Lørdag den 12. Aug. fængsles Jyens Biskop Knud Gyldenstjerne. Mandag den 30. Oktbr. udsteder Kristian den Tredie sin Haandfæstning og indfører den lutherse Kirkefornyelse. S. A. faaer Dronning Dortebea Rugaards Løn som Livgeding og Anton Brysse kommer i Besiddelse af Laugesø. Anders Rasmussen, der blev Præst i Gilby og Neesby f. i d. A.

1537

maatte Krigsomkostningerne dækkes ved en ny Skatteforordning, hvorefter Kronen maatte udrede 2000 Lød, Svendberg 600, Kjørtensind

500, Børgense 300, Årsjens, Gaaborg, Middelfart og Ryborg hver 200. — De fynske Præster maatte betale 777 Lod purt Soltv og 1804 Mk. i rede Penge. — Klaus Bryske af Dalslund, Broder til Anton Bryske paa Langeø, falder i en Duel i Ryborg. Deres Broder Gert Bryske, der ogsaa kjøber sin Søster Søstlæs Lod, bliver nu Eneejer af Dalslund. — Lørdag den 20. Jan. † Biskop Beldenak i Lybek og bliver der begravet. — Søndag den 12. Aug. krones Kristian den Tredie og Dronning Dorthea i Fruelirke i Kjøbenhavn af den vittenbergske Dr. Hans Bugenhagen. Søndag den 2. Septbr. faaer Fyen sin første evangeliske Bisp i Mag. Jørgen Sadolin, en Sadelmager søn fra Viborg.⁴ — Som Ex. paa en Adelsmands Brevstil paa den Tid anføres her et Brev, dateret 28. Aug. 1537, fra Erik Bølle til Etved til hans Svoger Eske Bille til Esvanholm angaaende en Mønde, som Bølle skænker Bille:

„Kære Hr. Eske! som Eder fortænter (o: erindrer), I vaare eije god Mijnd begerijudes aff mig i Koffuenhaffu, dha sender jeg Eder eijn, then beste, haffuer, saa sandt hælpe mig Gudh! hand hijder Snap, ok stessæ stall eyu (o: en, i Betydning af man) heffen (o: hidse den), dha gør hand bra Skell. Jeg drack paaen (drak dens Skaal) saaatt mett Hoffett verttæ (værkede), dha jeg sek ham; giiffer ham Brødh thene Vijnnter; thet er eyu ung Mijnd, II Dr gamell, nar Zull komer“ (Alevensfelds Samlinger).

1538

den 27. November forærede Bølle ham nok et Par Hunde med følg. Skrivelse: „Kære Her Eske! som I bøde meg y sistens om et godt Mønde, dha sender jeg Eter en rødt Mønde, hand

heter Nemop, Gndt helpe mig, sa sauth ted er tend beste, jeg haffuer! hand skall vell frij sin Loffue-rcengh (fortjene sin Lønke); men en Karll skall stese hidssen of holle affen; hand er kresfen. Item sender jeg Clerff fere Hossffrue (Sofie Krummedige) en godt Hare-Mende, niifs behedst (o: nys dreskeret) of aff tbend beste Hundarth y Fyn liger; hundh heter Kesserinde osv." — Kristian den Tredie stadfæster i Odense Pergamentsbrevet paa Vigerslev Præstegaards Tiliggel'ser. — Mandag den 24. Juni fødes Jakob Madsen Veile, der siden som Hvens Bisop næsten aarlig vifiterer denne Egn.

1539.

En Gaard i Smidstrup i Guldbjerg Sogn, som forhen tilhorte Frue Alter i Bogenfe men ved Reformationen tilfaldt Kongen, overlades af denne til Jesper Daa til Enggaard. — Jørgen Kvihov til Sandager bliver Rigs-kantsler og Pood Ublefeld faaer for de Summer, hvormed han under Krigen havde forstrakt Kongen, Livsbrev paa Dregaard, Skovmøllen, Hugget, Dre, Skaastrup og Drbæk.

1540

den 26. April faaer Herredet en ny Lønsmænd i Aud. Lindenov, der var gift med Margrete Lange til Dregaard, Enke efter den i Grevens Feide faldne Hartvig Ulfeld. — Kristian den Tredie befaler, at Sandager Kirke skal forblive „uodelagt og uferstyret i alle Maader“. Man maa altsaa have søgt om dens Nedlag-gelse. — S. A. f. Simon Andersen Odense, der blev Præst i Vigerslev og Aud. Varsen i Bogenfe, der blev Præst i Wiisensbjerg, hvor han ved Bispevisitationen den 16. Mai 1591 skal have tiltraabt Nøsterne, der ved deres Traumpen med Træstee

forstyrrede ham: „Her komme I trampende paa en Dieffvelmode, tripper føre (hellere) aff i Jendens Raffn!“

1541

den 13. Mai giver Kristian den Tredie Forordning om „presterne's underhollinge ndi vortt land fhyenn“ (Se „Aftstykker til Dplys. af Danmarks indre Forhold i ældre Tid“ ved Hyens Stifts lit. Selskab Pag. 1 og 2).

1542

afsignerer Kristian den Tredie til Hyens Bispestol visse aarlige Indkomster, saaledes af Skovby Herred Landgilden af Skovmøllen, 3 Gaarde i Bøde, 4 i Esterbølle og 6 i Skovby samt „Kirkehavren“ af Rydmølle og 9 Byer. — Jørgen Rvighov til Sandager † og Jørgen Svave og Katrine Buchvald faa Livsbrev paa Harritslevgaard. — Den daarige Prinds Frederik den Anden hyldees paa fynske (og de andre) Landsting.

1543

faaer Dre Kirke sin Klokke og i Decbr. † Pastor Erik i Børgense og bliver begravet i Kirkens nordre Gang. — † Anne Krabbe, Eiler Rønnovs Fru (Se 1565).

1544

f. i Børgense Erik Bang, siden Præst i Gudbjerg, hvor Beboerne dog engang vilde have ham affat, fordi han — snøblede. — Anton Brysse til Langebø bliver Rigs-kantsler og Otto Brahe (født paa og siden Eier af Elved) ægter Beate Bille. Tyge Brahe, den verdensberømte Astronom, var deres Søn. — J. Niels Knudsen i Haarslev, hvor han siden blev Præst og Provst.

1545

beordres Bogense By at komme Kongen og Kronen tilhjælp med 100 Daler. — Den 2. Febr. † den adelige Raadmandinde Karen Bang Klausen i Bogense. — Jørgen Brabe fra Etred ægter Jøger Dze, Søster til den navnkundige Peder Dze.

1546.

I dette Aar „da en Skeppe Bing (Byg) galt 12 St.“ † Luther og f. Tyge Brabe, hvis Fader (se 1544) i. A. fik Gladsjæge Gaard og Læn i Pant for 1000 Daler, som han laante Kongen. — † Mette Skinkel, Enke efter Ditlef Griffen, der havde Rugaard og siden Hærritslevgaard i Forlæning. — Den 20. Juli stadfæster Kongen de fynnste Kjøbstæders Privilegier. (Aftstykker P. 3).

1547

var Jens Nielsen Borgemeester, Jørgen Lukasen Byfoged og Tolder, Hans Bang, Klaus Griffen og Jøp Evensen Raadmænd og Hans Jørgensen Præst i Bogense. — Erik Bolle til Etred bliver Rigsraad.

1548

beordres Bogense at komme Kongen og Kronen tilhjælp med 150 Daler. Til det næste Tog udskrives 4 Raadsmænd i Bogense. — En paa Torvet beliggende Gaard „tildømmes Prædikestolen i Bogense“. — Kristian den Tredie holder Rettergang paa Langsø i Overværelse af Rigs-kantsler. A. Presse, Provst Mikkel Nielsen i Bispenbjerg, Jens Prange, Præst i Vigerslev og „Knut Lusen, Hærritsfogit i Skoffby S.“ — S. A. skal Lave Brabe have dræbt sin Stedson Niels Ulstand. S. A. f. Aud. Lavridsen i Vigerslev, han blev Præst i

1549.

Kristian den Tredie holder atter Rettergang paa Langefø i Nærvarrelse af Kristoffer Grim etc. Gregers Brylle kommer i Besiddelse af Skovsgaard, Jørgen Brylle af Gods i „Fasterup“ og Klaus Broffenbus af Gods i „Hortleff“ (Hårdelev). Denne besylder ved samme Leilighed sin Erigerinde, Fru Inger Rangan Ravensberg til Aagaarde, forat hun i St. Hans Kirke havde opbrudt en i Bogenfæ jærnbeflaet Kiste og taget dens Kostbarheder. — Den 4. Febr. kom Kongens og Dronningens Hoffinder fra Jylland til Rugaard i Gjøsteri hos Lænsmanden, Eiler Rønnow, hvem Kongen paalagde at give dem Herberg, Mad og Al samt Havre, Hø og Strafsoder til deres 155 Heste. Personernes Antal har vel omtrent været det samme; thi foruden Marsken, Erik Pødebusk, nævnes 38 Hoffinder, der førte et stort Tjenerskab med sig. Efterat de havde frembragt betydelig Lombhed paa Rugaard, tog Hofkaravanen til Næsbyhoved, men den 17. Novbr. finde vi den atter paa Rugaard paa Tilbagereisen til Jylland. De bleve nu beværtede af Jørgen Brabe, der imidlertid var bleven Lænsmand over Odense og Rugaards Læn. Hans store Rigdomme og dito Myndighed antydes allerede gjennem hans Kjendingsnavn „den fynske Konge“. Han var sødt paa og ogsaa senere Eier af Elved og en Farbroder til Tyge Brabe og en Svoger til Peder Dye. — S. A. f. Rasmus Hansen paa „Sleten“. Han blev Præst i Røng. — I Slutning af Marts laa Seneen endnu „og jæffne alle Gjærder“. — Søndag den 17. Febr. søres Kristian den Anden fra Sønderborg til et mildere Fængsel paa Kallundborg.

1550

blev den smukke Altertavle og Prædikestol i Bogenſe Kirke be-
 kostet af Raadmand Klaus Griffen (Bjorn) ſom † ſ. A. den
 17. Aug. og blev begravet ved Siden af ſin Fader (ſe 1500)
 og ſin Frue (ſe 1545). — S. A. Onsdag den 1. Oktbr. ſkal
 Bogenſe iſølge en Inſkription være „brændt af i en Glød“. —
 S. A. f. Axel Brahe til Elved, Lænsmand paa Rugaard og
 Broder til Lyge Brahe. — S. A. f. Søren Billumſen i Hol-
 ſtebro, Rector i Bogenſe. — Kristian den Tredie og Dronning
 Dorthens Sølvbrylup.

1551.

Bogenſe By maa atter betale 150 Daler. (Se 1548). — †
 Karen Gyldenſjerne, Enke efter Eiler Bryſſe til Dallund. —
 Kristian den Tredie ſkænker ſin Liende af Sønderſø til Laſeme-
 ſteren i Odense og holder Retteeting paa Langeſø i Overværelſe
 af Jens Prange, Provſt for Skovby Herred, o. ſl. — Den 2.
 Juli feirer Kristian den Anden i ſit Fængſel ſin 70de Fødselsdag.

1552

den 13. Juni † Gert Bryſſe til Dallund og blev begravet i
 Sønderſø Kirke, ſom han havde ſkjænket en Prædikeſtol. Alt-
 tavlen i Haarſlev Kirke ſkal ogsaa være en Gave af ham. Den
 15. Juni ſtadfæſtes kaany de ſynſte Kjøbſtæders Privilegier og
 Beſtemmelſerne angaaende Vægt og Maal. (Altſtykker P. 4).
 Efterat Jørgen Brahe er bleven Lænsmand i Vordingberg, blev
 den berøgtede Jørgen Skinkel til Rammehave hans Eſtermand
 ſom Lænsherre over Odense og Rugaards Læn eller Amt.

1553.

Den ſfinſyge Skinkel, der misunder Jørgen Klauſen i

gense sine skattefri Jorder, stævner ham til Odense for at tvinge ham til at afstaa disse til en Adelsmand; men her i Frue Kirke beviser han i Overværelse af Landsdommeren Berner Svale, Rigsfantileren Anton Brysse, Klaus Brockenbus til Søndergaard, Hans Norby til Ugerslev, Jesper Daa til Enggaard, Niels Sandberg til Toistrup og Knud Mlebye til Skinnerup, at han var ligesaa god Adelsmand som nogen af dem og ligesaa fuldt som de berettiget til at besidde skattefrit Gods. — Den 12. Aug. var Kristian den Tredie 50 Aar gammel

1554

den 4. Juli hans 20aarige Kongejubilæum. — Anton Brysse bygger Langeås. Hans Brodersønner Eiler og Karl bygte siden Dallund og Margaard. S. N. f. Kristen Hansen Thy, der blev Præst i Guldbjerg. Blev Jesper Lauridsen fra Bogense Præst (og siden Provst) i Sønderlev.

1555

† Rigsraad Erik Bolles Frue, Sofie Rud, og Elved arves nu af hendes Søner af første Ægteskab med Rigsraad Tyge Brahe, nemlig Jørgen og Otto Brahe.

1556

f. Breide Rankau til Hærritslevgaard og Niels Kristensen Næraa, der blev Præst i Sønderås. — Hans Nielsen i Skovby stæder en Jord til St. Hans Kloster.

1557

bleve tvende Bønder af Sandager Gods, Brødrene Hans og Mikkel Mikkelsen, for at have taget 3 smaa Æste (hver vurderet til 2 St.) i en Niels Sandberg til Toistrup tilhørende Æst

ved Skovby Herredsting idømt „Tjævd og Tvigjævd“ som de ogsaa betalte, ei blot til Niels Sandberg, men ogsaa til deres egen Herremand, Henrik Kvigov. Hermed skulde man tro, at denne Sag maatte være endt. Men Lænsmanden, den stændige Skinkel, finder, at dette „Tyveran“ paa en Adelsmands Eigendom burde straffes exemplarisk. Han stikker Bud efter de to stakkels Bønder og lader dem af sin Foged og Svend ihjelslaa. I 3 Dage lader han Ligene ligge udenfor sin Gaard, derpaa lader han dem føre til Herredsfogden, Jens Madsen i Gamby, som han formaer til at dømme Ligene „til Galge og Gren“ og de bleve derpaa opbængte i den barbariske Lænsmands Drevværelse. En saa gruelig Medfart maatte fremkalde hele Bønderstandens Harm, men forkeert, som den var, tav den stille. Imidlertid havde de to dræbte Bønder efterladt tvende Brødre, hvoraf den ene, Morten Mikkelsen, besad Aalemosemølle (nu Skovmøllen) i Bøvlinge Sogn. Disse indaank Sagen for Kong Kristian den Tredie, der dømte Herredsfogden fra Embedet og hans Meddommere eller Stofkemænd til Tremærkmænd til og selv at nedtage Ligene af Galgen og besørge dem en ordentlig Begravelse i kristen Jord. Jørgen Skinkel blev afflediget som Lænsmand, i Sandhed en mild Straf i Sammenligning med Forbrydelsen, hvoraf man seer, at ogsaa dengang hængtes kun Tyvene smaa, medens man lod de store gaa. — Nu blev Peder Bille Lænsmand paa Odensegaard og Rugaard. E. N. † Kristen Ulise Erave paa Harritslevgaard og blev begravet i Skovby Kirke, hvor hendes Ligsten afbilder hende med udslagne Haar og tredobbelt Halskjæde. Næst Urne bliver Eier af Margaard. Hertug Magnus, Kristian den Tredies Søn, gjevster Rugaard.

1558

tillægges Bispen (foruden hvad han allerede 1542 havde faaet) 26 Gaarde her i Herredet, deraf 3 i Bæde, 4 i Taagerød, 5 i Nue og 6 i Loderup. — Palle Ulfeld til Haldager og Zershave bliver Lænsmand paa Rugaard. — † Fru Margrete Lange Lindenov (se 1540). — Kristian den Anden feirer Lørdag den 2. Juli sin 77 og sidste Fødselsdag og Kristian den Tredie Fredagen den 12. Aug. sin 55 og sidste Fødselsdag; thi Nyaaarsdag (en Søndag)

1559

† han paa Koldinghus. Den 10. Jun. udgik Brev til Bogense og til Lænsmand Bille paa Rugaard om, at Rigtoget skulde gaa fra Kolding over Middelfart og Bogense til Odense, og om at underholde Kongen, Frederik den Anden, hans Folk og Heste, som vilde overnatte i Bogense. — Ved Efterretningen om Kristian den Tredies Død brast den gamle, haardtprøvede Kristian den Anden i Graad og bad til Gud, at han nu ogsaa maatte gaa heden. Hans Bøn blev hørt; Onsdagen den 25. Januar udaandede han sin Sjæl. Landet havde nu tvende Konge=Lig, der begge førtes over Bælterne til Odense. Lørdagen den 9. Februar førtes Kristian den Tredies Lig fra Kolding til Middelfart, Dagen efter til Bogense hvor Toget overnattede og Lørdagen 11. Febr. gik det til Odense. — Blandt de mange, som mødte i Bogense, for dertfra at følge Kongeliget til Graven, var ogsaa Nigstraad Børge Trolle til Lillo, der mødte med „6 Svende i sort Raabe og Skellert“. Det var første og sidste Gang, at Bogense blev gjæstet af en afdød Konge.

3 Juni erobrer Frederik den Anden Ditmarsken. En va-

triotist Pige skal herved, ifølge Sagnet og Kæmpevisen, have gaaet ham tilhaande; han skal derfor have foræret hende Morud, hvor hun skal have opelstet den deilige Bogeskov. Et andet Sagu siger, at det var Kong Hans hun gif tilhaande 1500 og hendes unge Skov i Morud nævnes jo ogsaa allerede 1535. S. A. i April nævnes Palle Ulfeld som Lænsmand paa Ruugaard og Otto Rud paa Odense Gaard. De havde saaledes begge efterfulgt Peder Wille, der var bleven Lænsmand i Norge. — Søndagen den 20. Aug. kronedes Frederik den Anden. Til Kroningsfejsten var blandt andet i Skovby Herred af Palle Ulfeld indkjøbt 20 fede Stude. — I s. A. bliver den sidste katoliske Biskop i Jyen, Knud Gyldenstjerne, Lænsmand paa Drum og den første evangeliske, Mag. Jørgen Sadolin, afgaaet ved Døden Tirsdag den 19. Decbr. S. A. † ogsaa hans Broder, Jakob Sadolin, den første evang. Præst til Helliggeistes Kirke i Kjøbenhavn. Deres Fader, Jens Jørgensen var Sadelmager i Viberg. 5 af „Kongens Anægte“ laa i dette Aar i Bergeleie i Bogense.

1560.

Mag. Niels Jespersen, en Borgemeister søn fra Viberg, bliver Biskop over Jyens Stift. — Nyaaarsdag sælger og skoder Frederik den Anden Hærristlevgaard med dertil liggende Gøde, Gaarde og Møller til Jørgen Evab for 5000 Daler. — Den 25. Marts † Jørgen Skinkel og blev begravet i Ringe Kirke (se 1557). For et Par Aar siden vilde D. Inge Pender, efter at have læst i Bladene en Beretning (meddeelt af Pseudonymen Elkanné til Søndagsvennen) om hans Grusomhed mod deres Standsfæller, have hans Lig ført ud af Kirken, men de blev

da berøvede med, at hans Lig for længe siden var ført til Famili begravelsen paa Glorup, thi det der endnu staaer paa hans Ligsten i Ringe Kirke, at han derfra forventer en salig Opstandelse! — Et Sagn, som passende her kunde anføres, fortæller, at en Skinkel i Duel dræbte en Daa til Østrupgaard og Stedet (paa Marken mellem Gjørstov og Østrup) kaldes endnu Daasfeldt. — S. A. † Eskild Høye til Gunderslevholm; hans Enke, Søstie Bryste fra Dallund, arver siden Langesø. — † Raadmand Hans Bang i Bogenf. Hans Enke, den adelige Anna Klausen, ægter siden Raadmand Niels Jesper, der blev Borgemeester i Bogenf. — Søndag den 8. Decbr. † Knud Gyldehjerne, Byens sidste katolske Bisp.

1561

den 25. Jan. holder Frederik den Anden Retterting paa Langesø i Overværelse af Rigs-kantsler N. Bryste, Provst Brange fra Vigerslev etc. Ligeledes den 10. Aug. — Skærtorsdag (3. April) stadfæster og forøger Frederik den Anden Bogenf. Privilegier. — Den 31. Aug. ægter den 66aarige Rigsraad Erik Bolle til Elved, Dyrreby og Lersløse Margrete Urup, Datter af Axel Urup og Anna Trolle. Niels Bærtelsen bliver Præst i Dre.

1562

den 6. Marts holder Biskop M. Jespersen Bisittats i Bogenf. og ender med Borgemeester og Raad om Rectors og Kapellanens Lon. Førstnævnte skulde blandt andet have 2 Ekr. Byg og $\frac{1}{2}$ Ekv. i Paaskepene af hver Familie, 1 Ekv. Byg af hver „halff Familie“, 3 Td. Byg fra Grindløse o. s. v. Kapellanen skulde for Præsten, Mester Jørgen, have 10 Daler og

Kosten, 3 Dfferdage i Eskovby Kirke o. s. v. — Kongl. Ordre, at Bogenſe i Madſkat ſkal udrede 14 Eider Flaſk, 12 Edr. Dye- og Faarefjod og 60 Edr. Sl.

† Jeſper Daa til Enggaard.

† Niſtraad Erik Velle til Elved.

† Otto Hvide til Gynderup ved Bogenſe.

† Fru Mette Bang Klauſen i Bogenſe (ſe 1597).

1563

begynder Syvaarskrigen mellem Danmark og Everig. I den Anledning ſaaer Bogenſe Befaling at brygge 144 Edr. Sl af 18 Edr. Malt til Flaaden. Frederik den Anden befaler, at en Enſpænderrogn og en god Klepper ſkal ſtaaе parat i Middelfart til ved Dag eller Nat at føre de kongelige Bud og Breve til Rugaard, hvorfra Lænsmanden, der ſaaledes tillige blev kongl. Poſtmeſter, ſkulde befordre dem til Odense. — Niſtraad Otto Brahe til Elved ſaaer Kongebrev paa 9 Gaarde i Bærlinge. — † Juſt Ulfeld til Øſtergaard. Han ſtrev ſig ogſaa til Dregard, hvor han var født.

1557

Onsdag den 31. Mai ſtaaer Syvaarskrigens blodigſte Slag og Viceadmiralerne Jørgen Brahe til Elved og hans Slægtning Otto Rud ere Dagens Helte. Formedelt deres Mod maa Hjendens Admiralſtib „Mafalös“ flyve i Luften med 200 Kanoner og 1200 Mand. — Bogenſe maa komme Kongen og Hæren tilhjælp med 1000 Daler, 10 „væragtige“ Karle, 4 Læſter Brød og 72 Edr. Sl. — Bærlinge ſaaer ſig en Deguebelig. Deynen: Hans Knudſen. — Fødtes Jeſper Lavridſen, Præſt i Earelev; om denne Ulfemiſt, ſe 1647.

er det Karstal, der tillige med et Skib for fulde Seil udgjør Bogense Byes Baaben og Seel. Blandt de 15 danske Kjøbstæder, der efterhaanden optog et Karstal i deres Baaben og Seel, er Bogense, næst Varde, den første. — Bogense Konge- og Krigsskat var i d. A. 300 Daler. Anton Bryste laaner Frederik den Anden (til Soldaternes Sold) 2255 Daler og faaer Gadsbøl og Skalbjerger i Pant. — Provst Mikkel i Bispebjerg † og efterfølges af den humoristiske Anders Lavridsen fra Bogense. Han var en lystig og gjæstfri Mand, og Frederik den Anden, der holdt saa meget af Bordets Glæder, gjæstede ham oftere og gav ham blandt andet den besynderlige Eneret, at han maatte lade sine Kvæg gaa og græsse, hvorsomhelst han vilde i hele Seagnet. Det var den samme Præst, der under en Bispevistats midt i sin Prædiken holder en Tordentale, som han begynder med et par høie Trunser til de Forsildeskomne, der ved deres Træsketrampen forstyrrede ham. Da Bispeppen (Mag. J. M. Beile) næste Gang vilde vifitere hos ham, undlod han endog at tilsiige sin Menighed derom. Hans Dogn, Mikkel Kjeldermand, forhen Kjeldersvend hos Kai Bryste, var ligesaa lystig, men mindre lykkelig: han fik sin Afsted og Jens Hjulben blev hans Estermand. — Enkefru Anna Pors Daa til Hestholm loffer sin Ewigerinde Enkefru Sofie Daa Hvide til at tilskøde sig og Børn Enggaard til Arv og Gie efter hendes Død. For at fremklynde denne lader Anna Daa hende indespærre og vansmægte i et mørkt og skummelt Kammer under det Forgeivende, at hun er bleven vanvittig (se 1571). I d. A. var Hæren heldig (Daniel Rangkans Seir ved Svarsteaa), men Ma-

rinen det modsatte. Admiral Otto Rud tages tilfange, Herluf Trolle døer og Admiral Jørgen Brahe til Elved og Løstrup og forhen Lænsmand paa Rugaard osv., maa i sin mandigste Alder bukke under formedelst en Skade eller en Forkølelse, han paadrog sig ved at redde Frederik den Anden, der var falden i Vandet under Amagerbro. (Nogle ville paastaa, at de begge vare fulde). Hans Frue, Sofie Dye, — Peder Dyes Søster — bliver Hofmesterinde hos Dronning Sofie. De havde ingen Børn, men en berømt Fosterson i Lyge Brahe. S. N. † Giler Rounov til Hvidkilde, forhen Lænsmand til Hagenskov, Ræsbjoved og Rugaard.

1566

† den berømte Rigskaatsler Anton Brysse til Langebo. Hans Gravminde sees endnu i Vigerslev Kirke. — † baade Rugaards daværende Lænsmand, Anders Emmiffen til Stensgaard, og dets forhenværende Lænsmand, Peder Bille. † Grev Kristoffer af Oldenborg, velbekjendt paa Iyen siden „Grevens Feide“, hvis Fører og Navnefader han var. Hans Bedstefader, Bert den Stridbare, og Kristian den Tredies Bedstefader, Kristian den Første, vare Brodre. — Vigerslev faaer nu ogsaa en egen Deanbolig og Bævlings Kirke nogle flere Stole, der ere forsynede med Givernes Otto Brahes og Beate Billes Naaben og Navnesjre.

1567

var Rigsraad Otto Brahe til Elved med i en Tærfning med Evensterne. — Fødtes Mag. Hans Knudsen Veile, Bisp i Iyen. Palle Ulfeld til Rugaard ægter Margrete Brolkenhus.

1568

bliver Guldbjerg Præst, Lavrids Madsen Margaard, Præst i

Skaarup og efterfølges af Mads Hansen. Otto Brabe forpagter Haarslev Kongetiende for 24 Daler aarlig. — Den 13. Mai (Kristi Himmelfartsdag) † Dronning Sofie, paa 26de Aar Enke efter Frederik den Første.

1569

den 15. April bekjendtgjør Prior Povlsen Bøgense Skole til „Gaffn og Forfremmelse“, at Særsløv Sognekdegn skulde vælges af (eller tages af) Bøgense Skole.

1570

den 27. Aug. fritager Kongen Kjøbstadpræsterne for Krigsskat. Den 10. Okt. (Søndag) brænder det meste af Bøgense. Den 1. Novbr. stor Oversvømmelse paa jydse og fynske Kyster. Jorgen Erave til Harritslevgaard skænker Eskovby Kirke en ny Prædikestol og Guldbjerg Segn faaer ved Kongebrev en fast Præstegaard i Naalsbøve.

1571

Onsdag d. 9. Mai † Rigsraad Otto Brabe til Elved, Hjelmsø og Knudstrup, 53 Aar gammel. Hans Enke, Beate Bille, blev ogsaa (se 1565) Hofmesterinde hos Dronning Sofie. Faa Dage før hans Død skænkede de Bøvlinge Kirke en ny og smuk Prædikestol. Blandt deres 10 Børn var Agel Brabe, der nu arver Elved, og Astronomen Tyge Brabe. — Den 28. Mai † Jer. Erave til Harritslevgaard og den 11. Okt. † hans Frue, Kattrine Buchwald; de bleve begge begravne i Eskovby Kirke. — Lørdag den 7. Oktbr. † paa Sønderborg Slot Kristian den Tredies Enkedronning Dorthea, der i sin Tid havde Rugaards Løn i Livgeding. — Fru Sofie Daa Hvide kommer ud af sit Fangenskab med strax at afstaa Enggaard til sin barbariske Sv

gerinde (se 1565). Hr. Simon bliver Kapellan hos den gamle Pastor L. Oluffen i Vigerslev, efterat hans Formand, Hans Knudsen, var bleven Præst i Dre. — Den geistlige Jordbog, der viser os Præsternes Eiendomme og Indkomster, optages i d. A. S. A. nævnes en Hr. Jens Baggelsen i Morud. — Otto Emmiffen af Lærshave faaer Ruugaard i Forlæning efter den i d. A. afdøde Palle Ulfeld.

1572

Søndag den 20. Juli ægter Frederik den Anden (i sit 33 Aar) den meklenborgske Prindsesse Sofie (i sit 15de Aar) paa Kjøbenhavn Slot. — Haarslev og Vigerslev Kongetiender lægges til Odense Hospital. — Kongen og Jørgen Marsvin mageskifte Gods i Særsløv Sogn.

1573

† Præsten Hans Thomsen i Haarslev; ved denne Leilighed nævnes Provst H. Jespersen i Bogense. — Fru Anna Pors Daa, der havde tilloftet og tiltruet sig Enggaard, forer Process med sine Søner Hans og Knud Daa, der isjen havde frataget deres Moder Gaarden og Godset. — Kongen faaer Skøde paa Niels Nielsens Gaard i Farsbølle. S. A. skal Otto Emmiffen have stukt Karen Bryffes Ridesfoged paa Margaard.

1574.

Høiesteretten tilkjender Enkefru Anna Pors Daa Enggaard. Hendes Søn, Hans Daa, kjober af Erik Rud en Gaard i Faaborg.

1575

Freddag den 14. Oktbr. afbrænder Bogense som det synes paa Kirken og Raadhuset nær samt Kjøbmand Klausens Gaard

Emedens Gaard i Tjæregade, der ifølge Sagnet bleve forskaa-
nede formedeltst Beboernes Nødsædighed. — Fra Prædikestolen
bliver det Hans Tegn i Særlesv forbudt at streife om fra Sogn
til Sogn med Trolddom og Rauen. — Erik Rud til Fuglsang
kjober Enggaard og Kongen forærer den 29aarige Lyge Brabe
Green, hvor han strax opfører sit berømte Uranieborg og Ob-
servatoriet Stjerneborg. — S. A. ægter hans Broder, Axel
Brabe til Elved, Mette Gøye, Datter af Falk Gøye og Ide
Ulfstand til Skærso.

1576

den 13. Febr. gav Frederik den Anden Bøgense i Anledning af
Branden Skattefrihed i 5 Mar. — Pesten bortrykker en stor
Deel af Bøgense Indbyggere. Man kan nu nok forstaa hvor-
ledes Bøgense fra Bicedug kunde synke ned til Fug i Byens
Stifts Stadbræffe. — J. Axel Brabes første Barn, Birgitte Brabe.

1577

† Nigbraad Erik Rud til Enggaard og Fuglsang (og arves af
sine Sønner Jørgen og Knud Rud). Samtidig drukner hans
Broder Lorbjøn Rud ved Magdeborg. — † Borgemeister Jakob
Madsen i Bøgense. — Den 5. Jan. befaler Frederik den Anden,
at da Bøgense Borgere havde berettet, at de havde faaet Fingre
i nogle Troldkvinder, som ved deres Troldskab havde forarsaget
Byens Brand, hvilket de havde tilstaaet og tillige angivet andre
medskyldige Troldkvinder, som opbolde sig andensteds og „da
esterdi ilige folk ikke bør at handthæves, bede og byde vi vore
Fogeder, Embedsmænd, Herredsfogeder og alle andre, at de ere
Bøgense Borgere behjælpomme samme Troldkvinder, som ere
udlagte, at paaagrive og holde tilstede og dennem forhjælpe over

dennem som Lov og Ret er". En deilig kongelig og borgerlig Intelligents i hine Tider, da Hezebaalene flammede om de stakkels ulykkelige, mistjendte Kvinder. — Fredag efter Paaske den 12. April nedkom den 19aarige Dronning Sofie med sin første Søn, Kristian den Fjerde. Sagnet siger, at hun nedkom paa en Spadscretur under en Ternebuss.

1578

den 14. Juni befaler Kongen paa Skoldinghus Borgerne i Bøgense at gjenopbygge deres afbrændte Huse og tække dem med Tegl inden 3 Aar. Bysfoged N. Pedersen sagfoges, fordi han lagde Beslag paa nogle Eko, som en Landsbyskomager salbod i Bøgense. Kongen opfordrer Lænsmanden, Jørgen Marsvin, til at lade Sagen falde. S. A. f. Sofie Brabe paa Elved.

1579

† Rugaards Lænsmand Otto Emiffen og efterfølges af Hjel Brabe til Elved, der f. A. faaer sig Sønnen Otto Brabe, som 32 Aar gl. falder som Oberst i Kalmarfrigen. — † den unge Fru Jde Ulfstand Bryffe til Margaard og Frøken Anna Daa til Skaarupgaard. Hun og Søsteren, Fru Hilleborg Oldeland, ligge begravne i Gilby Kirke. — Korsfats Biffert affaaer en Gaard i Alseby til Kongen.

1580

Fredag den 24. April vælges den 3aarige Prinds Kristian (den Fjerde) til Tronfølger paa en Heiredag i Odense. — Den 28. Novbr. tillader Kongen Bøgense Borgere at indbegne deres By jorder. — † Margrete Brokkenhus Ulfeld, forben Lænsmands inde paa Rugaard.

1581

Pintfredag „stor Ulempe“ i Bogenſe Kirke, hvor Menigheden undlod at ofre til ſin Præſt, Hans Jeſpersen, fordi han ikke ſelv mødte i Kirken, men ſendte ſin Kapellan. — Soren Willumsen Holſtebro bliver Rektor i Bogenſe. — Falk Brahe fødes paa Rugaard.

1582

maatte Nikolaitirke i Bogenſe dele halvt af ſin Beholdning med St. Knuds Kirke i Odense, der reſtaureredes. — Den 14. Feb. † Froken Eliſebet Bryſte til Amager i Vigerslev Sogn, Søſter til Karl Bryſte til Margaard. Paa ſin Ligſten i Sønderſø Kirke er hun afbildet med 7dobbelſt Guldfjæde, 8 Fingerringe etc. — 5. Marts † Biſpiinde Anna Jeſpersen, Moder til Paſtor N. Mule i Bogenſe. Hans Stedfader, Biſp Jeſpersen, giftede ſig atter den 21. Oktbr. med Elſe Dineſen. Den 16. Septbr. ægter Eiler Bryſte til Daſlund Gertrud Lunge paa Tirøbæk. — Kristen Hansen Lybo, Svigersøn af Paſtor A. Raſmuſſen i Gilby, bliver Præſt i Guldbjerg.

1583.

Bogenſe og Skovby fælles Græsmarker, hvorom der i lang Tid havde været Tvæite, udſliffes mellem begge Kommuner af 8 Dannemænd deriblandt Herredsfogden. — F. Anna Brahe paa Elved. Hun blev gift med Rugaards Lænsmand Eiler Røizov til Elved. — Den 21. Juli ægter Karl Bryſte til Margaard Elſe Wille paa Hjørsgaard. — † Henning Ahlefeld til Dregaard.

1584.

Blandt de mange, ſom i d. A. ds af Peſt i Bogenſe, var

ogsaa Provst Hans Jespersen (den 5. Aug.) og hans Kapellan Jens Hansen. Borgerne bede nu Bissen om en mere fredelig Mand end den afdøde Provst Hans og foresloge navnlig en ung Mand, Kristen Nielsen, der i den senere Tid havde prædiket for Provst Hans, men Biskoppen sendte dem sin Stedson Niels Mule, der var bleven affat fra sit Præstekald i Rysted. Han mødte megen Modstand baade i Bogenfje og Eskovby, hvor Menigheden med Jørgen Erave (til Havitølergaard) i Epidsen forgjæves forsøgte at ferdrive ham. Magistraten valgte nu Rektor S. Willumsen til hans Kapellan og bad Bissen om at indvie ham; men Bissen kasserede Valget og ordinerede en vis Hans Jakobsen til Kapellan. Han blev siden Præst i Dre. — Onsdag den 1. Jan. Frederik den Andens Kongejubilæum. 3 Juni gjæster han med Dronning og Born Elved og Rugaard, hvor den 4 $\frac{1}{2}$ aarige Prindsesse Augusta blev svg. Den 25. Juni afreise de til Odense, hvor Prinds Kristian (den Fjerde) hyltes paa Landstinget. Onsdag den 1. Juli fejrer Kongen ber sin 50 Fødselsdag. — Søndag den 27. Septbr. dræber Erik Bille i Duell sin Fætter Jørgen Rud til Enggaard, der nu arves af Knud Rud til Sandholt og Fuglsang. Han blev siden Landmand paa Rugaard. — Søndag den 15. Novbr. † Fru Mette Gøye Brabe paa Rugaard. S. N. fødtes Præsterne Jesper Povlsen Skullerup til Bogenfje og Thomas Nielsen Høu til Sønderfj.

1585

blev Axel Brabe til Elved og Rugaard tillige Landmand paa Næsbøhoved eller med andre Ord Stiftamtmand. — Kapellanen Niels Mns i Vigerslev bliver Præst i Ugerslev, hvor

ægtter den afdøde Præst Jakob Nielsens Enke. Anders Aalborg bliver hans Eftermand i Vigerslev. — Den 27. Jan. † Fru Margrete Vallendorf Skinkel, i 25 Aar Enke efter den slemme Lænsmand Skinkel (se 1557). — Lørdag den 22. Mai f. Jørgen Brahe til Hvedholm etc., kaldet „Jyens Konge“, Lænsmand paa Rugaard. — Lørdag den 14. Oktbr. f. paa Dallund den for sin literære Virksomhed befjendte Fru Elisebet Brylle Bille, der blev 90 Aar gl.

1586

den 4. Mai † Fru Anna Biffert Brylle, i 34 Aar Enke efter Gert Brylle til Dallund. — Pastor A. Aalborg i Vigerslev bliver Præst i Korup. — Eiler Kvigov fra Sandager (siden Lænsmand paa Rugaard) og hans Fætter Sten Bille fra Kjærsgaard studere i Padua i Italien. — Karl Brylle til Margaard vælges til at følge Hertug Ulrik til Strassborg.

1587

Njærker Erik Bille til Søholm Gods til Odense Hospital, fordi han havde dræbt sin Fætter Jørgen Rud til Enggaard (se 1584). — † Kristian Kvigov til Sandager og Rørbæk, efterladende Eulcn Grete Høg. — Den 16. Mai ankom Frederik den Anden til Rugaard og afreiste den 17. til Nyborg. Den 23. Juli befaler han at de Grundeiere i Bogenfe, som endnu ikke inden Aar og Dag havde gjenopbygget deres afbrændte Huse (se 1575), havde fortabt deres „Jordsmon og Huse, Galvparten til Kongen og Galvparten til Byen“ — Onsdag den 22. Novbr. † Mag. N. Jespersen efter i 28 Aar at have været Stiftets Biskop. Bogenferne kunne ikke rose ham for Jorekommenhed (se 1584).

men ellers roses han som Indførelser og Forbedrer af Kirkesangen. Hans Eftermand var Pastor Jakob Madsen Beile i Ribe, hvor han var saa „forelsket“, at hele Menigheden søgte om at beholde ham. — Den 27. December skrev Axel Brahe til Ulvedsaalunde til Fru Berte Gøye: „Kære faster! giffuer ieg eder gandske ventligen, att ieg ndi Gudz nassen haffuer fortagit att giffte mig udigenn; of dersom Gud det haffuer forset, of Elegt of Benner det vyll samtøke, vyll ieg bede om erlig of velbyrdig mand, Erik Hardenberg til Mattrop hans dater, Kyrsten osv.“

1588

bygtes Frangdegaard af Admiral Oluf Daa og Kvivovholm (nu Hofmanskværg, forhen ogsaa kaldet Knyle, Kule, Bøttigerholm og Refencie) af Fred. Kvivov. Anders Emmiksen restaurerer Lenclyst eller Jærstrup. Knud Rud til Enggaard, Sandholt etc. bliver Lænsmand paa Korsør Slot. — Den 25. Febr. indviedes Biskop J. M. Beile; den 22. April udstædte han sit Hyrdebrev til Provsterne og Skærtorsdag den 4. April — i Dag som Frederik den Anden døde paa Antvorskov ved Slagelse — begyndte han sin udfjære Kirkevisitation i Vigerslev Kirke. Præsten, Simon Andersen Odense, roser han som en god Prædikant, men om Kapellanen, Rasmus Faaborg, skriver han, at han havde besøvet en Pige og staaet Skifte derfor. Degnen hed Mads Faaborg. Kirken „god hvald“ havde Kapel, Laarn, Spir, 4 Klokker osv. — Den 22. Mai visiterede han i Bogenfse og maatte efter Prædikenen stife Forlig mellem Provsten Niels Kule og hans Evisgerfader Borgemeister Peder Jørgensen i Raadets Mædelse. Evisgerfaderen har vel sagtens været vred over, at „en beleien Kvinde“ udsagde Provsten som

Barnefader. Kapellanen, Søren Willumsen, der forrettede Embedet i Skovby, havde derfor — „10 Daler og tre Dfferdage“. Rektoren, Jørgen Jespersen, var ansat for 6 Uger siden, men Elevantallet var under ham voget op fra 18 til 29. Hans Løn var c. 46 Daler. Kirken, hvis Børger vare Niels Bang og Mads Ibsen, var under en betydelig Restauration: „Offuerdelen haiffde været aff den“. Her i Bogense modtog Bispen Brev om, at der i alle hans Kirker skulde holdes Sørgedags-tjeneste paa Frederik den Andens Begravelsesdag den 5. Juni, og for at anordne dette reisste han hjem; men allerede den 27. August s. A. kom han igjen („fra Kersgaard till Bogenso“). Han fandt da Kirken „nys dymmet og vel flydt“. Til Skolen lagde han nogle Indkomster i Byg. Saaledes skulde Pastor Niels i Skinte, der havde en Søn paa Skolen, aarlig bidrage 1 Ort Byg til denne. — Jørgen Klausen i Bogense ligger i Proces med Magnus Erave til Harritslevgaard om en Eng. — † Fru Hilleborg Daa Oldeland til Daaholm i Skovby Sogn (se 1579). — Den 26. August viede Bisp Beile i Brænderup Kirke Lavrids Straale og Mette Bille, Datter af Sten Bille til Kjæregaard. — Den 9. Septbr. † Rigdraadinde Birgitte Rosenfrands Brahe, Moder til den „fynske Konge“ Jørgen B. (se 1585). — † Pastor Mads Hansen til Guldbjerg og Sandager og efterfølges af Kristen Hansen Thisted.

1589

gik Bisp Beile i sin reformativiske Iver paa Jagt efter katolske Altertavler, Helgenbilleder, Livandskar osv.; saaledes lod han den 21. Jan. Dre Kirkes tvende Altertavler nedbryde, fordi disse „Skarns Taffler“ vare prydede med Jomfru Marias Bille-

lede. S. D. viede han i Bogenſe Paſtor Mr. Gaſen fra Hedeſelager og Johanne Mourids Datter og ſuſpenderede her Paſtor N. Mule ſormedelt for og anden Forſeelse. Men eſterſom Mule nok var en Stiffen af den forrige Biſp og gift med en Etſtdatter af den nærværende Biſp, blev hans Afſtedigelse nok ſin en temporær Suſpenſion. Rektor Søren Villumſen gif heller ikke Nam forbi, men fik en drøi Reprimande for Drukkenſkab. — Den 28. Febr. † Peder Dyes Søſter, Johanne Dye, paa Rugaard. — Den 10. Marts Viſperviſtats i Hauerſteff (9: Haardslev). „En Skarns Taſte medt Jfr. Marie, 2 Rader Apoſtle of den gamle Gud, ſkal bort of en anden i ſæden“. Den 4. Marts viſiterede han Guldbjerg og Sandager Kirker. — Den 10. Mai blev Paſtor Knud i Haardslev begravet og eſterfulgtes af ſin Søn og Kapellan Niels Knudſen, der var gift med en Datter af Biſkop J. Friis. — Den 16. Mai var Biſkopen atter i Bogenſe. — Den 22. Juni ægter Rigſraad Axel Brahe til Eſved Kirſten Hardenberg til Mattrup og Rigſraad Preben Gyldenſjerne ægter hendes Søſter, Mette Hardenberg. Dette Debbeltbryllup ſtod i Odense. — Den 29. Juni ægter Ludv. Munk den 17aarige Ellen Marſvin, Kriſtian den Fjerdes Evigerforældre (1607). — Den 6. Juli onſom Agernæs Præſt, Lavrids Bogenſe, derved at han fik et Stykke Kjød i Halsen. — Den 24. Juli var Biſpen atter i Bogenſe, hvor han fandt Rektor Søren „ſjug“; han havde nok ſlaet forneget til ſin Navnebroder. — Den 5. Oktbr. holder Biſpen Rigtalen over Grofen Virts Bille i Brænderup Kirke.

1590

den 10. Febr. viſiterer Biſpen „Heſleff“ og „Beſſing“ Kirke

og den 4. Marts Gilby og Meelby Kirker. Om Præsten And. Rasmussen, der var Svoger til Pastor N. Knudsen i Haarslev og Svigerfader til Pastor Kristen Hansen Thy i Guldbjerg, siger han, at han var en god Huusholder, men ulærd Mand, der aldrig studerede, men raabte høit. Den nævnte Præst til Guldbjerg og Sandager, hvor han samme Dag vifiterede, kalder han: en lille Mand med godt Røgte og god Røst, noget jødisk i Udtale, men en flink Lærer. Hans Kone, Katrine fra Gilby, havde da 2 søaa Søner og en Datter i Buggen. Dagen efter vifiterede han i Sørslev og siger om Præsten Jesper Lavridsen, (der var født i Børgense) at han havde en sød Tenor, lærte vel og havde en god Hufommelse, men var meget egenfindig. Med sin Hustru Margrete havde han 7 Søner, hvoraf Jørgen Jespersen nemlig var bleven Rektor i Børgense og Lavrids J. Student. Her kantsjer han ogsaa et Alter og en „Ragistrans“. Børgenslev Kirke faaer et nyt Alter og et Taarnubr til — 60 Daler. — Den 26. April blev Fru Birgitte Konnov Kvigov begravet i Sandager Kirke. Ligtaalen holdtes af Bisp Veile, der, naar han vifiterede i Sognet, „fik Mad“ hos hendes Son, Jørgen K. til Sandagergaard. — Den 5. Juli vifiterer Bispen i Børgense og ansøer som en stor Mærkværdighed, at denne Gang havde man intet at lægge Kirkens Tjenere tillast. 3 Oktbr. (21.) † Sten Bille til Kjærsgaard. Ogsaa hans Ligtaale holdtes af Bispen. Ved samme Tid † Kristoffer og Niels Bille paa Rugaard. — Axel Brahe, der i d. A. ombygger Elved, dømmes Kapellanen ved Frue Kirke i Odense til for en vis Forseelse at give 50 Alen Badmel til fattige Skolebørn. — S. A. fødes Ingeborg Friis, Eierinde af Margaard.

(Se 1669). Jørgen Svave sælger Hærritslevgaard til Breide Rangau.

1591

Skænker Raadmand Mads Ibsen Uhret til Bogenfse Raadhus og Axel Brabe en Klokke til Bøvlinge Kirke, hvor han i f. A. opretter sit Gravmonument, forestillende ham og hans 2 Hustruer som Benrade og i Liglagen med et Svøbelsebarn ved Fodderne. S. A. (18/8) fødes hans Datter Birgitte og † hans Farbroder Jørgen Brabes Enke Jørgen Dre (se 1565). — Lavrids Jespersen fra Særslev bliver Kapellan i Gilby. — Fødes Pastor Niels Snog i Bogenfse (se 1622). — Den 17. Mai † Pastor Herluf i Dre og efterfølges af Hans Jakobsen. — † Kapellanen H. Jaaborg i Bigerølev. — Den 4. Juli blev Præsten Simen Hoff's 32aarige Kone, Maren Allese i Bigerølev, begravet. — Den 19. Mai havde Bispen alle Herredets Præster forsamlede i Bogenfse, hvor de vedtog „Synodabilus actum“. Præsten Niels Mule maatte atter love Forbedring. Bogenfse Skole talte da 28 Elever. Bispen modtog i Bogenfse Brev om at holde Rigtale over en fornem Borger Lavrids Knudsen, der var bleven stikken ihjel.

1592

den 18. April † Pastor A. Rasmussen til Gilby og Næstby og efterfølges af sin Kapellan E. Jespersen fra Særslev, hvis Broder, Jørgen J., i d. A. efterfølges som Rector i Bogenfse af Mads Bors. — † velbyrdige Jørgen Klausen og hans Efter Raadmandinde Anna Klausen Bang. — Den 24. Oktbr. Overtømmelse i Bogenfse. — Den 8. Decbr. visiterer Bispen atter Bogenfse, hvor man klagede over Mads Bors, der forsamle

Skolen. — Agel Brabe til Elved anklager Pastor Fjellerup til Allerup for usømmelig Spøg ved Lav. Straales Bryllup, men Præsten skyder Skylden paa Erik Urnes Page. — Særsløv Kirke faaer en ny Klokke.

1593

den 18. April blev Rektor Mads efterfulgt af Mikkel Vinther, der ved Bisfatsen den 33. Juli fik et „got Vindesbyrd“. S. A. fødes Agel Brabes Søn Tyge.

1594

den 24. Febr. ægter Raadmand Mads Jepsen Maren Bang i Bogenfse. Den 24. Marts (Palmesøndag) Bispevisitats i Bisgerlev og den 4. April i Gaarølev. Den 5. April fødes paa Bøsborg Henrik Gyldenstjerne til Elved. Den 18. Juni forlænes Karl Bryffe til Margaard med Bærns i Norge. — I Juli blev Otto Emmiffen den onde til Stenegaard (han der stod Ridefogden paa Margaard) myrdet af sin Tjener og sin Kof. Tjeneren undkom, men Koffen steiledes. Den Myrdedes Frue, Dorte Hesten, skal have eysfordret dem til Udaaden. — Den 29. Septbr. fødes i Bogenfse Jørgen Jørgensen, der blev Præst i Allerup og Davinde. — Den 14. Oktbr. ægter Mark. Bille til Hvidkilde (siden Lænsmand paa Rugaard) Susanne Brokkenhus til Rallebølle. — Otto Brabe fra Elved og hans Hovmester Mag. H. Bang gaa paa Udenlandsreiser.

1595

den 27. Marts tog Bissen fra Eskovby til „Bogensø“ og „Al Mad“. Den 2. April visiterer han i Sønderfse, hvor Niels Ræraa faaer slemme Ræfer for at have afhændet sin Præstegaard til en Bonde, der havde ladet den forfalde og for i „Dreien“

skab" at have slaaet Degnen Niels Persen en Potte i Panden og sludt hans Kone om paa Kirkegulvet. Den 26. April visiterer han Dre og Eskovby, den 28. Sandager; den 30. April bivaane han og Frue Fru Mette Bangs Begravelse i Bogense. Hun var en Datter af Bisp Hegelund i Ribe. Den 1. Mai visiterer han Bogense Skole, af hvis 44 Elever Povl Mule var den bedste. Skolens Indtægter vare da „8 Sk. aff huer Mand y Byenn — løber till 8 Daler; Koste Pendinge 20 Daler; 4½ Td. Biug aff Hosløff Sogen“, 3 Td. af Særskov, 1½ Td. af Gilby, Grindløse, Guldbjerg, Klinte, Næraa osv. 233 Gieb (Gæd), deraf 56 fra Eskovby, 45 fra Grindløse, 40 fra Klinte, 35 fra Dre, 20 fra Sandager, 18 fra Gilby og 17 fra Melby; 275 Snes Egh (Eg), deraf 45 S. fra Grindløse; 259 Brød, deraf 80 fra Eskovby, 80 fra Dre o. s. v. — Da Bissen den 10. Decbr. atter visiterede Skolen talte den 56 Elever. Dagen efter forligte han de to Frosner Elise og Eleonore Svale med Præsten Niels Mule, men et Par Maaneder efter klagede de dog atter til Bissen over at Mule „met fortælle Ord forgaff dennem i sin Prædiken“. — S. A. fødes Præsten H. Gudmundsen (se 1621).

1596.

Kristen Munk bliver Lærnsmand paa Rugaard. Hans Frue var Anne Stram og hans Vaaben en af Vinranker omslynget Bjælke. — Lønne Bryffe til Langeø og Karl Bryffe til Margaard skænke den store Klokke til Vigerslev Kirke. — J. Skovov bygger det kvipovske Gravkapel ved Sandager Kirke. — Fødtes N. Jakobsen Hindsholm (Broder til Bispen H.) Præst og Provst i Vigerslev og Pærlinge. — Den 23. Mai † Hans Lindens

til Dreagaard. Hans Enke, Margrete Rosenfrands, lod hans uheldige Læge, en Badskar eller Barbeer fra Odense, fængsle. — Søndag den 2). Aug. krones Kristian den Fjerde og Dagen efter ægter hans 16aariige Søster, Augusta, Hertug Hans Adolf (21 Aar). I den Anledning maatte Bogense statte 25 Daler. — Den 29. Septbr. legerer Rigsraad Axel Brabe nogle Jorder til Kapellan og Rektor i Bogense og stifter Hospitalet i Bøvvinge, der nu eier en Kapital af 1085 Daler. Den 4. Decbr. besyldes Dre Præst, P. Jakobsen, for at have døbt 3 Børn af -- Bog!

1597.

Kongen undersøger Byfoged P. Lavridsens Regnskab, der ndviser en Kasseangel af 41 Daler, og befaler Axel Brabe at undersøge sin Broder Lyge Brahés Forhold og at restavrere Rungaard, hvor Karl Bryfte til Margaard bliver Lænsmand. Han skænker Vigerølev Kirke en Klokke og forfølger Særølev Degn for Trolddom. — Den 22. Marts blev Jørgen Jepsen, forhen Foged paa Dre, og hans Kone, Karine (Andre sige Skriveren Anders Ulfens) for Hæveri brændte ved Dre Birk. Dette staaer maaffec i Forbindelse med Sagnet om Jeppe Dre og hans Kone, der narrede Præsten til at døbe deres Griis, og derfor brændte paa Brændehøi østen for Dre. — Samme Skjæbne Dag affediges Dre Præst, Hans Galobsen, der boede i Bogense, hvor han først var Kapellan. Knud Kraft blev hans Eftermand. Den 2. April fødtes Fru Sofie Ulfstand Gyldebrandt til Elved. Den 1. Mai besøger Bispen Bogense Skole (39 Børn). Den 7. Juli stadfæster Kristian den Fjerde Bogense Privilegier. Den 18. Juli ægter Pastor N. Bang af

Skamby en Gule i Bogenſe, der blandt andet bragte ham en Søn i Medgift, der leb hjem fra Odense Skole; men Bispen ſkrev til hans Stiffader, at han ſkulde drive ſin Stifføn til Odense at ſtaa aabenbar Skrift for at have „belagt“ en Pige. Provſt Bang havde mere Glæde af ſin Datter Karen, der blev gift med Klinte Præſt og Moder til Byens Biſkop Dr. N. Bang. Den 19. Juli holder Bispen Møde i Bogenſe med Skam og Skoby Herreders Præſter. — Søndag den 27. Novbr. ægter Kriſtian den Fjerde (20 Aar) Ane Katrine af Brandenburg (22 Aar).

1598

i April beſøger Bispen atter Bogenſe Skole og finder dens Bygning meget broſtſældig. — J. Kvigov ſjænker en Kloſte til Sandager Kirke. — Jens Bang fra Klinte bliver Præſt i Hlemſøſe. — Præſten Jakob Nielsen Bogenſe, Søn af en Bogenſe Pørgger, fødtet i d. A. — Den 25. April holder Bispen Ligſtalen over Frøken Lene Gummiffen i Brænderup Kirke. — Den 13. Aug. døbet Axel Brahes Datter Karen og giftet ham 3 Døtre Ane, Birgitte og Sofie med Giler Kvigov, Henrik Gøye og Roſenfrands — en mageløs Faderlyſke!

1599

† Jørgen Kvigov til Sandagergaard, der arves af hans Brødre Giler og Frederik K.; Biſkopen holdt hans Ligprædiken den 15. Febr. — Den 4. Juli viſiterer Bispen Særſlev og Sønderſ, hvor Giler Puyſte til Dallund ſender ham en Skande Vi. Den 5. Juli viſiterer han Vigerslev, Værlinge og Bogenſe, hvor han tager ind hos Borgemeſter Søren Hegelund. D. 7. Oktbr. ægter Jakob Lyſke til Landerup og Lerp Sofie Rud, Geræder

til Niels Lyffe til Elved. — Den 13. Oktbr. tildømmer Rets-
tertinget Hærtilslevgaard og en Gaard i Bogense til Breide
Ranhan. — Den 1. Novbr. fødes paa Elved Eiler Kvighovs
første Barn. E. A. fødes Soren Glud, Kristoffer Hæselager
og Mads Besse, der efterhaanden bleve Hjelpepræster i Bogense.
— Guldbjerg Kirke faaer en ny Prædikestol og Vigerslev Kirke
en ny Altartæle.

1600.

I d. A. fødes 1) Rigsmarsk A. Bille til Damsbo og
Rugaard, f. A. som hans Fader Eric B. døde, 2) Rigsråd
Niels Lyffe til Elved, 3) Biskop Dr. L. Jakobsen (Hindsholm),
Broder til Præsterne H. Jakobsen i Klinte og N. Jakobsen i
Vigerslev, og 4) Lav. Mik. Gram, der 23 Aar gl. blev Rector
i Bogense. — Eiler Kvighov til Elved etc. bliver Landdommer
over Jven og Jesp. Lauridsen i Særsløv Provst over Skovby
H. 1 April Lavr. Schmidt bliver Rector i Bogense. 13.
April Biskop Veile holder Rigtalen over Pastor Mr. Hansen
Ibsted i Guldbjerg Kirke. Hans Jespersen bliver hans Efters-
mand. 5. Mai Visperisitat i Vigerslev og Værlinge. 25.
Mai Visitat i Gilby, Melby og Bogense. Skolen i B. talte
42 Elever. 28. Mai Rigsråd Axel Brahe til Elved fejrer sin
50. Fødselsdag.

1601

visiterer Bispen Bogense Skole, der nu var istandsat under den
ny Rector Kristian Melkjorsen. — Birkedommer og Foged N.
Kristensen i Hærtilslev † og begravet i Skovby Kirke. — Gste
Bref og Karl Prvise til Margaard foretage en diplomatisk Reise
til Rusland. -- 17 Apr. Mette Nielsen i Gaarslev fremtræder

som Profetinde og Bødsprædikant med hellige Bistoner. (Se Biskop Veiles Bistatæbog S. 308). — 4. Aug. Biskop Veile holder Rigtalen over Sten Villes Frue, Helvig Ulfeld, i Brænderup Kirke. — 24. Oktbr. † den verdensberømte Stjærnefyldige Tyge Brahe. Ved samme Tid gif hans Broder, Agel Brahe til Elved, i Forsøfte for Kristoffer Lunge der i Duel havde dræbt David v. Osten.

1602.

Eiler Kvibov til Kviborholm (Hofmangave) og Sandager bliver Lænsmand paa Rugaard. Hans Svigerfader, Agel Brahe til Elved, faaer Kongebrev paa Gods i Farsbøl og Bærlinge. — Vends Herreds Præster søge om i „den besværlige Pestid“ at maatte betjene sig af den under Hegeprocessen i Dre affatte Hans Jakobsen som Hjælpe- eller Løbeprest, hvilket ogsaa i Rødsfald blev dem tilladt, trods „Fruens“ (paa Kjærsgaard) Indsigelse. — 3 d. A. stod flere Bryllupper i den Brabeste Familie, saaledes ægter Sten Brahe Sofie Sandberg til Østrup, Sofie Brahe ægter Erik Lange og Mette Brahe fra Elved holder Bryllup med Peder Marsvin. — Agel Brahe bliver Lænsmand over Dalum og Karl Bryffe til Margaard i Aarhus. — 8. Apr. Kristian den Fjerdes Svigerfader, Ludvig Munk, †, og hans Enke, Ellen Marsvin, ægter siden K. Knud, kaldet „Knud den store“, Lænsmand paa Rugaard. — 1. Juli. Biskop Veile visiterer Bogense Skole (44 Elever) sidste Gang, Dagen efter Guldbjerg og Sandager Kirker.

1603.

Den humoristiske Præst N. Lavridsen Bogense i Bispebjerg

gaaer heden og efterfølges af sin Søn L. Andersen, der var „Scholmæster i Bogenso“. — 1603 fødtes A. Hansen, der 27 Mar gl. blev Præst i Guldbjerg. 28. Aug.: Sazarias Nielsen bliver Rector i Bogenso. — 13. Novbr.: Dverfvømmelse.

1604

blev Knud Rud den store til Enggaard, Buglsfang, Lundegaard, Højbjerg og Sandholt Lensmand paa Hugaard. Formanden, Eiler Krigeov, faaer Haareveie og Lyffesholm. — Kongen skænker Haarslev og Særsløv Degnefalds Indtægter til Rector Søren Olsen Middelfart i Bogenso. — 6. Febr. Kongen befaler at de fynske Kjøbstæder, der alle og især Bogenso vare i Tilbagegang, at sende en Borgemeester og en erfaren Kjøbmand til Bogenso den 6. Marts for der med de kongl. Fuldmægtige at overveie ved hvilke Midler de fynske Stæders Handel og Haandværksdrift atter kunde ophjælpes. — 1. April. Pastor L. Jespersen i Silby skriver et uartigt Brev til Borgemeester Søren Hegelund i Bogenso, hvorfor denne stævner ham. Den 8. Mai fødtes i Ålsens Lavr. Brodtsen, der 24 Mar gl. blev Rector i Bogenso. 17. Juni. Agel Brabes Svigerfader, Erik Hardenberg †. 18. Juli. Provst Jesper Lavridsen i Særsløv nedlægger sit Embede og efterfølges som Provst af N. Knudsen i i Haarslev og som Præst af sin Søn Jens Jespersen, der

1605

blev sindssvag og maatte holde Kapellan, hvorved Særsløv Sogn paa engang havde 3 Præster. Munkhus i Vigersløv S. bygges. — 6. Oktbr. Den lærde 20aarige Elisabet Brysse fra Dallund ægter i Odense Magnus Krabbe til Vegholm i Skaane.

-- 18. Oktbr. † Fru Beate Bille Brahe paa Lundegaard, Enke efter Rigsgaad Otto Brahe til Elved.

1606.

Breide Ranzau ombygger Hærritslevgaard med Taarn og Svævinger. — Den gamle Guldmager, Provst Jesper Lavridsen, afbrænder uheldigvis for anden Gang under sine femte Forsøg sin Præstegaard i Hemmelev. Under Kongens Englandsreise er Agel Brahe til Elved Stattholder over Fyen. — Den 26. Martz fødes paa Kjærsgaard Eske Billes og Mette Bets Sou Sten Bille til Billesballe, Kjærsgaard og Rugaard. — Onsdag den 24. Septbr. † den titomtatte Mag. Jak. Madsen Beile, paa 20de Aar Stiftets nidfjære Biskop. Han efterfulgtes af Præsten ved Nikolai Kirke i Kbh., Mag. Hans Knudsen Beile, en Borgersøn fra sin Ravneby. Den 23. Novbr. indvies han til Biskop.

1607

Søndag den 11. Jan. ægter Knud Rud den store til Enggaard, Fuglsang, Odensegaard, Kusbjerg, Rugaard og Sandholt Ellen Marsvin til Lundegaard og Rørlund. Blandt de mange Bryllupsgæster var Kongen, der forærede Bruden en kostbar Ring. Denne mærkelige Dame var en Datter af Jørgen Marsvin og Karen Gyldenstjerne og var født paa Landekrone Slot Fredag den 1. Febr. 1572. Sytten Aar gl. ægtede hun Amtmand Ludvig Munk, hvis smukke Skriver, Otto Seblad, stod sig saa godt hos den unge Frue, at, da den flinsyge Hætemand satte ham i Odense Raadhusfjelder, hun i den Grad sergede for ham, at han endog hver Aften havde Musik udenfor sin underjordiske Veliq. Men den „fromme Munk“ kunde nok ligesaa lidt som

Fruen undvære den Affige Fyr. Han faaer igjen sin Frihed, Munk sin Skriver og Fruen sin Tilbeder. Men nogen Tid efter træffer Munk sin Skriver hos sin Frue i hendes Sovestue, men ogsaa af denne fatale Forlegenhed veed hendes Raades Snildhed at frelse Fyren, idet hun kommer sin Mand i Forskjøbet med følgende Udbrud: Tank engang, Otto Esblad er kommen herind for under fire Line at begjære min Kammerpige, Gitte, tiløgte; skulle vi ikke give vort Samtykke dertil?" Munk havde intet derimod og Krisen, der truede med Galgen endte med Giftermaal og ifødetjør at komme i „Brummen“ kom Fyren i Brudesceng rigtig nok „gandte imod sin Tanke“. Imidlertid var denne Forbindelse ikke uden Lykke og Velsignelse, Otto Esblad blev Raadmand og Borgemeester i Odense og hans Birgitte Lærkedatter fødte ham fem Børn, der arbede sig vel. I sit 30 Aar blev Ellen Marsvin Enke efter Ludvig Munk og i sit 40 Enke efter Knud Rud. Nu blomstrede ret den Ellen Marsvinste Periode; hun blev Kongens Erikermoder og Eierinde af det ene Gods efter det andet. — 28. Jan. befalede Kongen Axel Brahe og Eske Brof at reise til Aarhus for at undersøge Lænsmandens (Karl Brylle til Margaard) Forhold, i Anledning af at der paa Domkirken Dør havde været opslaaet en djerv Skandskrivelse mod denne „Tyran“.

1608

var atter et Pest-Aar for Fyen. — Erik Bille til Kjærsgaard afhænder Kaalshave By til Korfits Rud til Enggaard. Rector Søren Middelfart i Bogense bliver Kapellan i Veitby ved Ndf. og efterfølges her af Niels Bredal. — Peder Marsvin til Holsluggaard ægter Mette Brahe, Datter af Rigsraad Axel B.

Elved. — Den 15. Marts fødtes Anders Jørgensen Hindvad, Skræder i Haarslev; han blev 101 Aar gl. — 25. Mai (Onsdag) Kristian den Fjerdes femaarige Søn Prinds Kristian (den Femte) vælges af Rigets Stænder til Thronfølger og s. D. udstædte Kongen i den Anledning Forskringsbreve til alle fynske Stæder om Haandhævelsen af deres Privilegier. — Den 7 Aug. ankom Kongen med sin Familie fra Odense til Rugaard, hvor Knud Rud forærer den 5 $\frac{1}{2}$ aarige Kronprinds en lille Hest. — Den 8. Aug. var Kongen, Dronning Anne Katrine osv. i Børgense, hvorfra de lode sig sætte over til Jylland og gav Færgefollene 5 Daler i Drifkepenge.

1609.

Gilby Kirke faaer sin ny med Billedhugger=Arbejdere indført Prædikestol. — Kasper Markdanner sælger Gods i Sønderfø til Kongen — Otto Brahe fra Elved bliver brandenborgsk Oberst. — Lørdag den 18. Marts fødtes Frederik den Tredie i Haderslev. 23. Oktbr. Korfits Ulfeld til Bøvelse ægter Regise Parsberg fra Skaane og bliver Lænsmand paa Rugaard.

1610.

Niels Bredal, Børgense Rektor, forflyttes til Raskov og efterfølges af Laurids Sand. Korfits Rud stifter Vigerslev Kirke nok en Klokke og Bøvlinge Kirke en Altartavle, der blandt andet fremviste en besynderlig Gruppe af en halvt liggende Kvinde mellem en Løve og et Uffel. — Jakob Høg og hans Frue, Maren Bryffe † og deres Søn, Just Høg, arver Trudshelm efter sin Fader og Dallund efter sin Moder. — Peder Løv. Børgense, en Børgensen fra Børgense, bliver Præst til Hørbelev

paa Falster. — Onsdag den 14. Marts hyltes i Kjøbenhavn Kristian den Fjerdes syvaarige Een Kristian til Tronfølger, Søndag d. 29. April i Odense og Søndag d. 15. Juli i Oslo.

1611

† Raadmand Mads Jepsen i Børgense, efterladende Enken Marren Bang; † Axel Brabes Ewigersøn Henrik Gøye. — Knud Estrøder bliver Rektor i Børgense. — Den 1. Mai fødes Severinus Gardemundanus o: Søren Hjærteminde, Hjelpepræst i Vigerslev og Bøvlinge. 3. Mai (Fredag) begynder Kalmars Belæiring. Under Stormen, Lørdag den 25. Mai, falder Jver Bryffe fra Dallund og Tonne Brabe, og Jørgen Brabe faares. Den 31. Mai (Fredag) falder den 31aarige Oberst Otto Brabe ved Kongens Side. Han var en Søn af Rigsraad Axel Brabe, der selv kæmpede tappert i Kalmarfrigen. — Den 19. Juli bliver Otto Brabes Lig bisat i Helliggeist Kirke i Kbh., hvor hans forrige Lærer, Mag. H. Bang, holder Ligtalen. Hans Lig og Skuglen, der dræbte ham, fortes siden til Bøvlinge Kirke. — Mandag den 22. Juli † den titomtatte Knud Rud den store! Lørdag den 3. Aug. maatte Kristoffer Sommer overgive Kalmar til Kong Kristian, hvem den forbitrede, 61aarige svenske Kong Karl den Niende, desaaarsag udfordrer til Tvekamp. Udfordringsbrevet, dat. Mandag den 12. Aug., er fuld af Bebrejdelser, og Kristian den Fjerdes Svar af 14. Aug. er fuld af Spot og begynder med de Ord: „Som man raaber i Skov saacr man Svar“. — Den 11. Novbr. fødes Jørg. Feddersen Lønder til Amagergaard i Vigerslev Sogn. Han blev 82 Aar gl. og var 2 Gange gift, sidst med Grete Falster, en Præstedatter fra

Odense. — Mandag den 16. Decbr. tager Admiral Jørgen Daa syv svenske Skibe ved Elfsborg.

1612

† Kristen Munk til Gjesfingaard, forhen Lænsmand paa Rugaard. † Fru Hilleborg Daa Oldeland til Daaholm i Skovby Sogn. Den 21. Febr. (Fredag før Fastelavn) staaer Slaget paa Skillinge Hede. Blandt de Faldne er den rige Kristen Barnekov, der opofrer sig for sin Konge. Historien synger en evigblomstrende Mindefrands om hans Urne; thi Fædrelandet skylder den ædle Helt sin feireste Fyrstes Frihed og Frelse. — Søndag den 29. Marts † den næppe 37 Aar gl. Dronning Ane Katrine, Moder til Kronprindsjerne Kristian (den Femte) og Frederik den Tredie. — Kalmar-Krigen raser endnu, men Mandag den 20. Juli aabnes Underhandlingerne om Fangernes Udvegling i Rædød fra dansk Side af N. Bille, Axel Brahe og Tage Thott. Torsdag den 27. Novbr. aabnedes den egentlige Fredskongres sammesteds og

1613

Tirsdag den 26. Jan. undertegnes de for Danmark saa gunstige Fredsbetingelser blandt andre af Rigsraad Axel Brahe til Elved. — Den 5. Jan. blev Brødrene Giler, Henrik (Siden Gier af Elved) og Knud Gyldenstjerne indskrevne ved Universitetet i Pædua i Italien. — Den 22. Aug. † i Aarhus Karl Brysse til Margaard og Langejo. Den 5. Septbr. fores hans Lig fra Aarhus Domkirke til Sønderso Kirke, ifølge Penteydians Atlas. Han var forhen Lænsmand paa Rugaard. — Raadmand Grandseu sælger de Jorder, som Axel Brahe havde Njænkset til Ruge

laniet i Bogenſe. — Den forrige Rektor Bredal i Bogenſe bliver Præſt i Raſkov.

1614

den 23. Marts † Rugaards Lænsmand Korſits Rud. — † Giler Bryſte til Dallund, der arves af hans Datterſon Giler Høj til Nielsſtrup. Hans Frue hed Elſe Krabbe. — Breide Raubau indretter „Kongefalen“ paa Hærritslevgaard. Jørgen Etenſen Brabe til Hvedholm, ham der 1613 i Kalmarſrigen erobrede den ſveſke Kongefane, bliver Lænsmand paa Rugaard. Det var den ſamme mægtige og myndige Mand, der havde Kjendingsnavn af Konge i Fyen. Han eiede Brabesborg, Hjelſebro, Hvedholm, Lundsgaard, Skovsgaard og Viſtrup. Man har hans Portræt, der fremviſer ham med ſtort Hjelm og Overſkæg, Elefantordenen paa ſin langſkodede Hjelmskroie, Sværd ved Siden, Hjelms Knæbuſer og ſtore over Knæet epſlaque og beſporede Støvler. Onsdag den 10. Aug. fødes i Klunte Fyens Biſkop Dr. Niels Bang. Hans Fader var Provſt over Skam og Skovby Herreder. S. A. fødes i Bogenſe Niels Love eller Klamme, Præſt i Odense. 1614^{13/2} † Magnus Krabbe. (Se 1605).

1615

17. Marts. Mark. Bille (ſe 1617) kjøber Raſkebolle til ſin Søſter, Enkefru Anne Brockenbus. — 31. Marts blev Jørg. Jørgenſen Bogenſe fra B. Student. — 15. Juni. Agel Brabe bliver ſtedvigſt Diſcekommiſſær. — 7. Aug. „Fyens Konge“, Jørgen Brabe, ægter Anne Gyldenſjerne (Søſter til Henrik G. paa Ulved). De fik ſiden 4 Sønner og 4 Døtre. — 22. Nov. Overſvømmelſe. — Nyaaarſtafen ægter Kriſtian den Fjerde (36

Mar) Kristine Munk (17 Mar), Datter af den ovenfor beskrevne Ellen Marsvin, der

1616

kjøbte (for 100,000 Daler) og døbte Ellensborg og købte ogsaa Ulfeldsholm (o: Hølfenhamn). — Efter et stormfuldt Liv † den letfærdige og trættefjære Provst Niels Mule i Bogense, Stifson af Biskop Niels Jespersen og Svigersøn af Borgemeester P. Jørgensen i Bogense; han efterfulgtes af den unge Hr. Pugen Beile, der Maret tilforn var bleven Kandidat. Ligeledes † Præsten Niels Kæraa i Sønderfj og efterfølges af Thomas Hem. † den velbyrdige Herremand Rasmus Klausen (Bjorn) i Bogense. — 3. Juni. Den begavede 49aarige fynske Biskop (i 10 Mar) Mag. Hans Knudsen Beile afsættes formedelst afvigende eller friere Religionsmeninger og efterfølges af Dr. Prof. Hans Mikkelsen, Søn af en Odense Borger. Han afslagde Ed som Nyens Biskop til Kongen den 1. Juli. — Den 11. Juli † Rigsraad Præbjorn Gyldenstjerne til Boshørg, Fader til Henrik Gyldenstjerne (til Elved) og Svigerfader til M. Wille (Kænsmand paa Rugaard). — Den 29. Juli fødes paa Krivørholm (o: Hestmanøgarve) Amtmand Oberst Erik Krivør til Sandagergaard. Den 14. Aug. † paa Dalum Rigsraad Agel Brabe til Elved 66 Mar gl., efterladende sig Enke, Fru Kirstine Hødenberg, og 39 af 49 Børn og Børnebørn. Den 26. August † Klavs Pedebust til Skovgaard i Rugaards Amt; hans og Sofie Ulfstands Søn, Henrik Pedebust, ægter en sagitt Dame, Eidenie Einsidel, efter hvem Gaarden fik Navnet Einsidelsborg. — Den 28. Aug. ægter Henrik Wille til Willestev, Skerild, Stjernhol og Drum Glisbet Brysse Krabbe (fra Dallund).

1605 til Vegholm. --- Den 29. Aug. blev Agel Brahe begravet i St. Knuds Kirke.

1617.

„Byens Konge“, Jørgen Brahe, bliver Lænsmand paa Hagenskov og efterfølges som Lænsmand paa Rugaard af Mark. Vilde til Hvidkilde og Rallebølle. — Ellen Marsvin gjør sin Datters ordbeværende Sprogslærer, Biskop Dr. Hans Mikkelsen Bryllup. S. A. f. i Odense Mag. Bærtel Vikmand, der blev Præst i Særsklev. Hans Moder, Karen Leth, blev 99 Aar gl.

1618.

„Byens Konge“, Jørgen Brahe, bygger Helnæs Kirke og Præstegaard, fordi Præsten isølge Sagnet var druknet paa Dverreisen dertil og Søstrene fra Hærtilslevgaard, Eleonore og Elisabet († f. A.) Svave til Skaarupgaard, oprette Høirup Kirke og skænke 7 Gaarde og Huse i Hjørby i Eskovby Sogn til Eskovby (eller maaffe Eskamby) Kirke. 1618 f. Haarslev Præst Jørgen Mortensen og † Brede Rangan til Hærtilslevgaard, der arves af hans Sen, Kai Rangan. — 12. Marts: St. Knuds Kirke faaer et eget Sogn, og Stiftets Kirker fritages saaledes for dens Vedligeholdelse. — 2. Aug.: Hencif Gyldenstjerne til Elved ægter Elisabet Pødebusk. — 1. Novbr.: De syvte Stæder ansættes i følgende Orden til Raadsmandskold: Odense 20 Mand, Svendborg 18, Hjørteminde 16, Bogenje 15, Jaaborg 14, Nyborg 14, Næsens 13, Middelfart 10 og Rudkjøbing 6.

1619.

Kongen befaler at ved Balance skal Brænderup og Dre forbindes til et Pastorat. 1619 f. 1) den middelfartste Borge-

mesterson Mag. Hans Klausen Bang, Præst i Børgense; 2) Niels Knudsen, Rektor i Børgense og 3) den 25. Juli Præbjørn Gyldenstjerne, Son af Henrik G. til Elved og Euanholm. — 1619 † Enkesku Birgitte Gjø, (Datter af Agel Brabe til Elved) og den 13. Oktbr. † Præsten Peter Børgense (se 1610) og efterfølges baade som Præst og Vegtmand af Hans Sadolin. — Flere Fynboer † i d. A. af Pest. — Agel Urne ægter Birgitte Gyldenstjerne.

1620

† 1) Jørgen Kvibov paa Sandagergaard, 2) N. Bille paa Rugaard og 3) Provst Hans Bang til Bøsser, Opdrager af Otto Brabe til Elved. — Truid Bryffe afhænder Langebo til Knud Bryffe. — Jørg. Friis bygger Trritslevgaard. — Jørg. Jakobsen Elagelse bliver Kapellan i Vigerslev. — 16. Mai f. Klare Gyldenstjerne, D. af Henrik G. til Elved og Euanholm.

1621

20. Jan.: Istedetfor Jørg. Elagelse, der var bleven Præst i V. Naby, blev Hans Gudmundsen Kapellan i Vigerslev (siden Præst i Halmstad). — 1. April: N. Hansen bliver Rektor i Børgense. — 17. Aug. f. Jutta Gyldenstjerne, D. af Henrik G. til Elved og Euanholm. — 28. Aug. † Enkesku Elisebet Bille Bryffe til Margaard (f. paa Kjærsgaard)

1622

f. Erik Hardenberg Gyldenstjerne til Elved og Jørgen Maas, Rugaards sidste Læns- og første Amtmand. — † Virkefoged N. Knudsen i Hørritslev og den gamle Præst Simeon Hoff i Vigerslev, der efterfulgtes af den 26aarige N. Raf. Hindshel

(Bispens Broder). N. J. Hindsholm erdineres den 13. Septbr. — Niels Enog bliver Hjelpepræst i Bogenſe. — Mads Hvid — ſiden Præst til Brænderup og Dre — bliver Kandidat. Jaf. N. Bogenſe (j. i B.) bliver Præst i Drstev paa Galfter. — Den 29. Mai begave Brødrene Lave og Steen Bille (ſiden Lænsmand paa Rugaard) og deres Hørmester Ebbe Brun (ſiden Præst og Provst i Gimling) ſig paa Udenlandsrejſe. — Den 11. Juni ankom de til Leipzig, hvor de studerede et Par Aar.

1623.

Bogenſe By kjøber — fornemlig for at ſaffe ſig „Ildbrand“ (9: Brænde) Hbels af Henrik Pødebuſt for 4000 Daler. — Hr. Bryſſe ſælger Langeſø til Hr. Fred. Marſdanner til Renningſøgaard. Reſter Lavr. Mik. Gram i Bogenſe efterfølges af den 24aarige Math. Beſſe. Axel Urne legaterer 200 Daler til Odense Gymnaſium. — Ellen Marſvin maa betale Korſtits Rud, ſom ſkulde arve Sandholt efter hende, 2000 Daler, fordi hun havde nedtaget de 50 forgyldte Floie paa Sandholts kobbertakte Taarnſpir. — S. N. Overſvømmelſe. — Kai Rangau til Hærritslevgaard †.

1624

21. Jan. Brødrene Bille komme hjem fra Universitetet i Leipzig (ſe 1622). — 22. Marts: Jerg. Brahe og Korſtits Rud blive Ritmeſtere, Kriſtoffer Bille og Markus Bille Lieutenanter, Moris Hſterleben og Penning Valkenderſ Jændriker for Høns Hbels Kontingent. — 13. April indſkrives Brødrene Bille ved Sorø Akademi. — 1. Juli f. i Skalkendrup 2. Dan. Keler, Præst i Bogenſe. — 8. Juli † Eleonore Erare (ſe 1618). — 1.

Septbr. blev den meget musikalske N. Enog Præst i Eoby og efterfølges som Kapellan i Bogenſe af Jeſper Kullerup. — 19. Oktbr. f. i Evendberg Smedefønnen Jeſper Lavr. Smidt, Præst i Dre og Svigerſon af Biſkop Ringo.

1625

begynder Bogenſe ældſte Raadſtueprotokol, der udviſer følgende Embedsmænd: Borgemeſter Hs. Bang, Byfoged Mads Andersen, Raadsmændene Abh. Berg, Henrik Hanſen og Jak. Kriſtofferſen, Skriver N. Jeſperſen og Retsvidnerne P. Hanſen og J. Povlſen. — Kriſtian Urlev bliver Rektor i B. — Frederik Marſdan afbønder Langeſø til ſin Broder Kapt. Hs. Marſdan (q. m. Anne Venſin) og Giler Kvigov 3 Gaarde i Holſe til Odense Hoſpital. — 1625 † Falk Brabe fra Elved i England og Ralskov Præst, N. Bredal, forhen Rektor i Bogenſe. — Den 27. Jan. fødes i Rue i Vigerslev Povel Bjørn, der blev 100 Aar gl. — Den 8. Febr. f. i Vigerslev Hoſpræſten Dr. Hs. Letb. — Den 2. Marts blev Henrik Gyldeſtjerne til Elved og Eransholm Landsdommer i Skaane efter Lagmand Gyldeſtjerne. — Den 17. April f. i Sønderſø N. Thomsen, der blev Præst i Gaardslev. — Den 15. Aug. † Henrik Gyldeſtjernes Svigermoder Eſſie Ulfſtand Pødebull. — Den 2. Septbr. var den 22aarige Kronprinds Kriſtian i ſtor Livsfare idet hans Heſte paa Veien fra Nſens til Odense bleve løbſte. 3 Oktober opholdt han ſig paa Harritslevgaard hos den Ictfærdige Enkeſtu Anne Lyffe Rankau. Den 25. Oktbr. Træfning (med Lilly) i Brunsrig; blandt de Faldne var den ſynte Ritmeſter Jak. Ulfeld, Broder til Korſiø U.; hans Lig førtes til Ryberg. — Den 14. Mærk. † den ſernævnte Fru Karen Skram Preſten

hus til Egeskov. — Den 17—18 Novbr. holder Kronprindsen Wynstring i Odense og den 19. Gjæstebud paa St. Hans Kloster. — Den 22. Decbr. blev Erik Hedenstrup til Drelund begravet. — Den 25. Decbr. Doversommelse paa flere Steder i Danmark.

1626.

Søren Glud bliver Kapellan i Bogenfse. S. A. f. Pd. Nielsen Esterballe, Præst i Sønderf, Hs. Oluffen Fangel, Præst i Guldbjerg og Dr. Jak. Semann til Margaard. — Niels Skræder i Bigerslev maa betale 3 Daler i Rullt til Skræderlauget i Odense. — Den 10. April udnævnes Jørg. Bogenfse til Præst i Allerup og Davinde og ordineres den 2. Juni. — Den 22. Oktbr. ægter Tønne Bille til Billeflov Margrete Norby paa Skaarupgaard. — Den 29. Oktbr. ægter Otto Brahe Mette Rosenkrands og den 5. Novbr. ægter Jørg. Skinkel Margrete Afferleben til Jerstrup. — 3 Novbr. blev den ovennævnte letsindige Fru Anne Lyffe, „der med Drif og anden Letsærdighed aarle og silde hos Prindsen sig opholdt og fulgte ham indens og udenlands“ fængslet paa Kronborg. — Den 15. Decbr. † Agel Urne.

1627

blev Kristoffer Hæffelager Rektor i Bogenfse. — Torsdag den 12. April feirer Kristian den Fjerde sin 50 Fødselsdag og faa Uger efter feirer Korfits Rud sin 50aar. Besiddelse af Enggaard etc. — Den 10. Aug. befales det i Bogenfse; at de Kjøbmænd, der handle med Silkevarer, skulle kjøbe samme i Kjøbenhavn. — 3 Septbr. opfordres Bogenfse Borgere til under Krigen at forstrække Kongen med Sølv, men ved samme Tid lede de et flok

Tab, idet alle deres Kreaturer, der græssede paa Uebels, bleve røvede af en fjendelig Flaade paa 70 Skibe under den keiserlige Oberst Elabate. — Den paa Kronborg fængslede, for sin Eupen og Svartmen, „Rippen og Reisen“ med Kronprindsen og hans Hof, vidt og bredt berøgtede Fru Anne Lulle Rankau bliver af Kongen og Rigstraadet forvist til sin Gaard Hærritslev, som hun aldrig maatte forlade, undtagen naar hun vilde i Kirke.

1628

16. Jan. f. Dr. Kanselli=Udf. Kristoffer Balslev paa og til Franzdegaard i Rugaards Læn, Svigersfader til Bisp Ringo og Stamfader for en berømt Slægt, hvoraf nogle senere nævnes. — Den 24. Januar blev Eiler Kvigov til Elved efter Karl. Bille for anden Gang Lænsmand paa Rugaard. — 3 Januar anrettede en Storm en Skade i Rugaards Skov for mere end 1000 Daler. — 9. Febr. 3 Bogense udskrives 12 Mand til Krigstjeneste. — 9. Juni: Eiler Kvigov stævner Vigerslev Præst N. J. Hindsholm for Bisperetten for Ufvæmsord om Kvigov, hvilket Præsten dog fragil. — Guldbjerg og Sandager var ifølge Bispevisitation af 16. Aug. kun daarlig tjent med Præsten, Hans Jespersen, der ikke engang kunde bede sit Fadervær rigtigt. — Den 2. Septbr. forordnedes, at Kjøbstæderne skulle holde Maaneddsbededag hver første Fredag. — Den 8. Novbr. f. den svenske Konge Karl Gustav, der siden valte saamegen Opsigt paa Fyen. — 7. Decbr.: Biskop Mikkelsen ordinerer Rektor Kr. Højselager til Kapellan i Bogense. Han efterfølges i Rektoratet af den 24aar. Lav. Bendtsen Ulfens. Samtidigt † Brænderup Præst, Mads Kolding og den 14. Decbr. blev Amb

Kraft i Dre Præst over begge Sogne, der siden have været forenede.

1629.

Pastor Søren Glud i Bogense bliver Præst i Middelfart. — Lønne Bille og Jørg. Lykke give Hans Markdanner Skøde paa Langesø. — Den 12. Marts f. Ugel Brahe Gyldenstjerne, Søn af Henrik G. til Elved og Euanholm. — 21. April ordineres Alex. Als til Hjelpepræst i Brænderup og Dre. — 4. Mai † Henrik Gyldenstjernes Moder, Rette Hardenberg til Skovsbo. — 20. Septbr. ordineres Jakob Bogense (se 1598) til Kapellan i Rudkjøbing. — 5. Oktbr. f. Erik Bille, Søn af A. Bille (se 1630). — Ved denne Tid saldt Kristine Runk, formedelst sit famose Forhold til den tydske Grev Otto Ludvig, i Kongens Uaaade. — Søndag den 25. Oktbr. † den affatte fynste Biskop P. Knudsen Beile (se 1616) i Franeker. — Juleaften stænker P. Gyldenstjerne (som Landsdommer i Skaane) 300 Daler til Skolen i Ystad.

1630

blev Rigmarsken Rigsraad And. Bille til Damsbo Lænsmand paa Rugaard. — Jak. Bogense (se 1629) bliver Præst i Drølev paa Falster. S. A. f. And. Jørgensen Bogense i B.; han blev siden Præst i Karleby paa Falster. — Bogense Præst, Hans Bugen, bliver Provst over Skovby S. istedetfor L. Jespersen i Gilby. — Rektor L. Bendtsen i Bogense bliver Hjelpepræst i Sønderby og efterfølges i Rektoratet af And. Jensen, der længe ansaaes for en af Landets bedste Skolemænd, men ældre blev han ligesaa spirituos som han i sin yngre Alder havde været spirituel. — 5. Febr. † Korfits Rud. som i 53 Ma

eiede Enggaard, der arves af hans Datter Helvig, der den 30. Septbr. ægter Ridder Gregers Krabbe til Torstedlund. Han blev siden Rigdraad, Admiral og Vicekonge (Stattholder) i Norge. — 3 Marts forvifes Kristine Munk til Boller. — Den 16. Juli (Fredag) f. i Lybel Justitsraad Adolf Hans Holsten til Langesø. — Den 24. Novbr. trolover Biskop Wikkelsen Vigerslev Præst, Niels Hindsholm, med Præsten Jens Bangs Datter fra Flemløse.

1631

fødtes paa Rugaard Jaf. Bille til Damsbo. — Hans Markdanner sælger Langesø til Joakim Buchwald, der f. A. ægter hans Svigerinde Margrete Benfin. — Lavr. Ulfeld til Egefløw ægter Sofie Rankau til Hærtilslevgaard. — Borgemester Otto Seblad (se 1607) og Mark. Bille til Hvidkilde, i 12 Aar Lænsmand paa Rugaard, †. — 9. Febr. udkom Forordning om, at ordinære Bededage skulle afholdes hver Fredag i Kjøbstæderne og paa Landet den første Onsdag i hver Maaned i Hovedfognet og den anden Onsdag i Anneget. — Den 5. Juni ægter Hindsholm Jemfru Bang (se 1630). — 4. Oktober † Dronning Sofie, 75 Aar gl., i 44. Aar Enke efter Frederik den Anden.

1633.

Kongen og Gr. Krabbe til Elved magesliste meget Gods i Eskovby H. — 28. Juni holder Bispen Ligtalen i Bogense Kirke over Jørgen Lyffe til Fældmose i Hjørdsted S. — 20. Aug. † Kristian den Fjerdes 15aarige Datter Ane Katrine af Sorg over at hendes Forlovede, Rigshofmester Frands Rankau, Haret tilføru var druknet i Rosenborg Slotsgrav. — Den 16.

Septbr. blev han begravet og blandt de til denne Høitidelighed indbudne sunste Adelsmænd var ogsaa And. Bille til Rugaard. — Søndag den 11. Aug. blev en af Trediveaarskrigens Dofficerer, den 22aarige Prinds Ulrik snigmyrdet i Slesien. Han var Kristian den Fjerdes og Dronning Katrines yngste Son.

1632 *)

† Præsterne Knud Kraft til Brænderup og Dre (Efterfølges af Mag. Nads Hvid) og L. Andersen i Bispenbjerg, Son af den før omtalte lystige N. Lavridsen fra Bogense. Kapellan Kristoffer Høbselager i Bogense blev den 26. Septbr. hans Eftermand. — E. N. f. i Svendborg Niels Krag, Præst i Vigerslev og den 8. Jan. f. Nads. Nadsen i Kværndrup, Præst i Silby. — Den 17. Aug. holdt Biskoppen Rigtaalen i Bogense Kirke over Anne Kvibø, Søster til Eiler K. til Elved. — Den 16. Septbr. f. Etatsr. N. Bryggemann, Fader til Oberst B. til Elved.

1634.

Eiler Høg og Else Krabbe ombygge en Del af Dallund. — 28. Febr. f. paa Nellemose i Vigerslev Sogn Kanseliraad Henrik Straale Gyldestjerne til Boltinggaard. — 19. Marts indbød Kristian den Fjerde Adelen til sin Datters, Sofie Elisabeths (14½ Aar gl.) Bryllup med Elefantridder Kristian Pents, som senere blev Greve og Amtmand i Hønsborg. Brylluppet var bestemt til at afholdes paa Skanderborg den 21. Aug., men holdtes først Fredagen den 10. Oktbr. i Kjøbenhavn, altsaa Dagen før den frygtelige Drevsommelse, da Nordstrand gik under med mange tusinde Menneſter. — I den f. M., nemlig Søndag den 5. Oktbr., ægtede Kronprinds Kristian (32 A. gl.)

*) Ved en Feiltagelse er dette Aarstal blevet forvejlet med 1638.

Magdalene Sybille af Sagen (16 A. gl.) Dette Bryllup blev fejret med stor Høitidelighed og overværedes af de fleste Adelsmænd og deres Fruer (Indbydelsen er dateret 26. Mai) samt mange fremmede Furster og Statsmænd, der paa Reisen til Kjøbenhavn havde Station paa Rugaard. Ved denne Leilighed kwitterer Aud. Bille som Rugaards Lænsmand og efterfølges af Sten Bille til Kjærsgaard, der ogsaa bliver Formynder for Ulrik Gyldenløve, Søn af Kristian den Fjerde og Bibeske Kruse og født 7/4 1630. Han blev siden Eier af Ulriksholm og saldt som tapper General under Kjøbenhavns Beleiring 1658^{11/12}. — Mandag den 15. Decbr. f. Biskop Ringo.

1635

holder Biskop Dr. Riffelsen Visitats i Bogense og giver Rektor Jensen en drøi Reprimande, fordi han Dagen iforveien i Guldstab havde skjældt Borgemeister Bang og Provst Bugen ud. — Den 28aarige Kasper Hansen bliver Kapellan i Gilby og Melby. — Kristian den Fjerde skriver reent ud af Posen saalunde til Ellen Marsviin: „Kjære Ellen, jeg kan mig ikke noksom over din usorskammede Dristighed forundre, at du tør begjære, at jeg skulde tage din Datter til mig igjen, som vidt og bredt er for hendes begangne Bedrifter ndraabt blandt Høie og Lave. Den store Kjærlighed, du skriver altid at have havt til mig, er ikke at erfare af dine Brev; men kunde du ifkun faae din Datter nogenlunde tilfrette igjen, da var du tilfreds, hvad Verden domte om min Person. Paa Haderslevhus fandt jeg i hver en Braa, din Datter og den tydske Greve sammen at staa og mig staaendes bag med — en bred Hat paa! Jeg mener, at om jeg var saa gal at gjøre det, du begjærer, da havde Verden

blot Aarsag til at male mig med — en Hat paa, men med to Dine behængte med to Brillen.“ — Agel Brabes Enke, Kirstine Hardenberg, opbænger en Mindetavle over Marsk Stig i Stubberup Kirke. — Den 23. Jan. udskedte Kong Kristian i Kolding Lænsforordningen. — Den 12. April ægter Henrik Thott til Boltinggaard Elisebet Hvitfeld paa Harritslevgaard. — Den 26. April ægter Flemming Ulfeld til Dregaard Anne Elisebet Greben. — Den 2. Juni skrev Henrik Gyldenstjerne til Enevold Fortalen til sin „Jesus Sprak i danske Rim“, hvori blandt andet forekommer følgende Vers:

„Ligesom Regenten er
 saa monne og hans Embedsmænd vær;
 og ligesom Raadet er til Sind,
 saa er et Borgeren ud og ind;
 baltstyreng Konge forderffuer sit Land,
 ødelægger den menige Rand;
 en god Regent er en Guds Gaffn,
 Gud være Loff for den vi haffu.“

Den 6. Juni blev Fru Sofie Rankau Ulfeld til Egeflod og Harritslevgaard begravet. — Den 6. Juli fødtes paa Kjærsgaard den rugaardske Lænsmand Eten Billes første Søn. — 14. Decbr. † Aarhus Amtmand (Befalingsmand) Lavrids Lindenov til Dregaard og blev vistnok begravet i Dre Kirke, som han havde stjenket sin smukke Prædikestol. — Den 24. Decbr. forordnes, det at Skovby Herredsting herefter skulde afholdes om Lørdag istedetfor om Onsdag, da Landstinget ogsaa holdtes, hvilket tit havde foranlediget stor Forlegenhed.

1636

anlagdes Strandveien ved Bogense. — Klavs Bogense bliver

Kapellan i Guldbjerg. Frands Jørgensen bliver Pysfoged istædtesfor Mads Andersen, der maassée var død. — Gregers Krabbe ombygger Enggaard. — Kongen og Sten Bille mageskifte Gods i Farstrup og Haarslev. — S. A. f. Hans Larridsen, (se 1675). — Kristen Nielsen bliver Hører (Adjunkt) i Bogenf.

1637.

Ditlev Buchvald sælger 3 Gaarde i Vigerslev til Joakim. Buchvald til Langesø. — Den før omtalte Bispenbjerg Præst, Kristoffer Høselager (forhen Hjalpepræst i Bogenf.) mister sin Præstegaard og flere af dens Adkomstbreve ved Ildbrand. — S. A. f. i Sønderborg Ernst Gynter Helm, Præst i Haarslev, siden i Brøndrup.

1638.

Præsten Th. Hem i Sønderjso maa afbede en Forseelse hos Lensmanden og Bispen. — Onsdag den 4de April Kristian den Fjerdes 50aarige Kongejubilæum. — 23. Novbr. † Fru Helvig Rud Krabbe paa Enggaard.

1639

den 5. Febr. † Guldbjerg Præst Hans Jespersen og efterfølges i Kaldet $1\frac{1}{2}$ af Hans Sørensen Odense, Kapellan i Lunde og forhen Rektor i Middelfart. Hr. Sørensen giftede sig kort efter med Jens Gndfmeds Datter i Bogenf, som ubeldigvis kommer 9 Uger fortidlig i Barselseng ($20/12$) med sin Datter Helvig, hvorover Hr. S. faaer en bispelig Trettesfættelse. — Den 9. April bliver den 24aarige N. Bang fra Klinte Kapellan hos Povl Middelfart i Dalum og ordineres den 18. Juli. — Ved denne Tid † Frederik Markdanner (se foran). — Den 15. Juni

f. paa Nugaard Grevinde Mette Bille Hoff. — Den 23. Novbr. blev Niels Leve („Nicolaus Blamma“) fra Bogenſe Student. — Den 11. Decbr. † Axel Brahes Enke, Kirſtine Hardenberg; hendes Ligtales holdes den 23. af Biſkop Miſſelſen. — S. N. † Axel Brahes Svigerdatter, Birte Brof Brahe, g. m. Lyge Brahe (ſe 1640). — Peder Hjalſe bliver Kapellan i Bogenſe.

1640

† 1) Axel Brahes Søn, Lyge Brahe, til Egebjerg og Bedtoſte i Fyen og 8 andre Herregaarde, hvoraf Creditorerne tog de fleſte, men Datteren Anne Brahe arver dog Mattrup. Han dode den 28. Aug.; 55 Aar gl. — 2) Axel Brahes Svigersøn den ſjuſte Landsdommer Eiler Kvigov til Elved, Faareveile, Kvitzovsholm (9: Hofmansgave), Lykſesholm og Søholt og forhen Lænsmand paa Nugaard, 75 Aar gl., Enken Anne Brahe 57. — Han dode den 14. April og blev begravet den 1. Mai. — 3) Kapl. Hans Markdanner til Langeſø, Søgaard og Veilegaard. Han og den ovennævnte Frederik M. vare Søner af den mærkelige og mægtige Kaſper M., der foregives at være en Søn af Frederik den Tredie og en Skomagerdatter fra Andſt. Kongen adlede ham og gjorde ham til Befalingsmand over Koldinghus og Kolding Amt. Uſle Misundere overſmurt hans Vaaben i Kolding Kirke med Skomagerſværte, men at Hentydninger til hans Skomagerherkomst paa Modersſiden ikke kunne ſværte ham, viſte han ikke blot ved det ſatiriſke Værs, han ſatte over Kirkeøren, men ogsaa ved de 25 gyldne Floie, ſom han i Form af Skomagerlæſter ſatte paa Søgaard. Det var forreſten ham, der opdagede Fædrelandets mærkeligſte Runestene i Tellinge. — 4) Præſten Niels Snog (ſe 1622). — 5) En ung Frolen

Ville fra Rugaard bliver den 21. Febr. begravet i Bøvlinge Kirke. — Niels Lyffe til Elved ægter sin anden Frue, Margrete Wind fra Grundet, og Lars Ulfeld til Hærtslevgaard ægter ogsaa sin anden Frue, Else Parsberg, ved hvilket sidste Bryllup det gif unaadelig slot og storartet til, men Brudeparret fik ogsaa i Brudegaver alene af Guldpenge 350 værdifulde Stykker og af forarbejdet Sølv 5140 Lod, deriblandt 207 Lod fra Sten Ville til Rugaard. Dennes Fader, Erik Ville til Kjærsgaard, var ikke saa rundhaandet mod sin Præst, Nads Hvid til Brænderny og Dre, hvem han endog vilde berøve en Del af hans Jord, hvilket Nads naturligtvis satte sig imod, hvorover det kom til Proces. — Gregers Krabbe bygger den tvende Stofværk høie Hovedbygning paa Enggaard og kjøber 2 Gaarde i Moderny. — Sandagerkirke faaer sig en ny Prædikestol og Sørslev Kirke nok en Klokke tildeels en Gave af Ingeborg Friis til Margaard. — E. N. fødtes Geheimeraad Grev Vilh. Bedell til Bedellsborg og Rugaard, formedelst sit excentriske og myndige Varsen kaldet „den gale Greve“. Dalby Præst, Ole Thesstrup, forben Hovmester paa Elved, fejrer sit Bryllup paa Dømhuset i Bisberg; blandt Gæsterne vare 130 adelige.

1641.

Skapellan Peder Hjallesøe i Børgense bliver Præst i Skydesbjerg og efterfølges i P. af Hans Jbsen Barløse. Baade Skapellanen (Kasper Hansen ^{2/10}) og Præsten (V. Jespersen) i Gulby dø og efterfølges i Embedet af Hans Rasmussen. Ligeledes deer Haarslev Præst, Jakob Bloddal, og Piisken Niffelsen holder hans Rigale den 28. Septbr. Rektor Bert Jespersen Stampe fra Nyborg blev hans Eftermand. — Den 15. Okt.

(Skriver Pastor S. Sørensen i Guldbjerg) blev min Datter Elisabeth født og Fadderne vare Provstinde Maren Bugen fra Bogense, Pastor Alexander fra Naby, S. Klausen til Hasmark o. s. v. — Pastor Niels Bang fra Klinte bliver Magister. — Eiler Høg og Elje Krabbe bygge Laden paa Dallund. — I Juni † Erik Bille til Kjærsgaard, 80 Aar gl. Han var Fader til Lænsmanden Sten Bille til Rugaard, der betalte Bispen for Rigtalen. — Den 28. Septbr. stifter Ingeborg Friis til Margaard Hospitalet i Sønderfø med en Kapital af 1200 Daler. Fundatsen er ogsaa underskreven af hendes Søstersøn Jørgen Kaas til Gudomlund (se 1622). — S. A. † Fred. Markdanners Huse, Anne Gyldestjerne til Langefø. — Alles rede dengang blomstrede Familien Faus i Bogense, der omtales unge og gamle og deriblandt Jørgen Faus, der laa i Strid med Jørgen Prof.

1642

f. i Dalum Hans Bang, Præst i Særslev og Søn af Bispen Dr. N. Bang fra Klinte. — Den 23. Novbr. konfirmerer Kongen Udskiftningen af Bogense Fællesjord. — S. A. † Ernst Gynter Finck til Luslev, en af Forfædrene til Blijen Finck til Dallund. — Den 26. Oktbr. f. Hans Hansen i Guldbjerg (i: Kaalshave) Præstegaard og blandt Fadderne nævnes Præsterne fra Særslev og Vigterlev, Jens Guldsmed fra Bogense osv. — Jørgen Jeddelsen fra Tønder kommer ved Giftermaal i Besiddelse af Amagergaard.

1643.

Præsten Hans Rasmussen i Gitby bliver affat, fordi hans Hustru gjorde Varsel 12 Uger efter Verkluyppet; han efterfulgtes

af Laur. Madsen Trostrup. H. N. blev siden Kapellan i Bisgerlev. — Kongen og Sten Bille mageskifte Gods i Farstrup, Hargaard og Hemmerlev. — Kristian den Fjerdes Oberst, Klavs Holsten, blev af de Evenste dræbt paa sin Gaard ved Segeberg. Hans Søn blev siden Eier af Langebo. — Den 3. Mai † Jubellærer Jens Bang (se 1598 og 1567). — Den 22. Marts ordinerer Biskop Wikkelsen den næppe 29 A. gl. N. Love eller Flamme fra Børgense til ref. Kapl. ved St. Knuds Kirke. — Den 22. Septbr. † Mag. Ludvig Wikkelsen, Præst til Frue Kirke i Odense, 48 A. gl., just som han skal være udnævnt til Bisp i Ribe. Han var gift med Margrete Leth og Fader til Provsterne Bærtel Ludvigsen i Næsbens, Jakob Ludvigsen i Herne og Just Ludvigsen i Faaborg og Svigerfader til Provst H. Sperling i Børgense og dennes Eftermand Mag. And. Medorf og til Præsterne Henrik Hansen og Laurids Hjort i Skamby og Laur. Grensten til Udby ved Middelfart. — Den 14. Juli faaer Sten Bille paa Rugaard Brev fra Kristian den Fjerde om at følge hans (og Kristine Munks ældste) Søn, den 21-aarige Grev Valdemar til Eledvig, til Rusland. De vendte først tilbage om to Aar.

1644

blev den drikkfærdige Rektor N. Jensen suspenderet og den 12. Juli efterfulgt af Hs. Kr. Næsbens. — Soren Hansen bliver designerende Præst i Gaardslev. — Pastor P. Wikmand i Sønderlev udgiver sin Digtning „Eindsens Rolighed“. — Den 19. Mai Pastor N. Hindsholms Jubilæum. — E. N. fødtes 1) Hs. Bang, Præst i Sønderlev og Provst for Skovby H. og 2) Fru Ide Matlov Holsten til Langebo, der har givet Saquet fra

meget at bestille. — 3 Febr. ankommer Eten Bille (1643) til Kjøbenhavn. — Den 14. Septbr. † hans Søsterdatter, Frøken Sofie Brøckenbus paa Rugaard. — Niels Lykke til Hærested ægter Lene Gyldenstjerne til Elved, som de siden arve. — Giler Høj til Dallund og Knud Larsen i Sønderlys legetere 475 Daler til Odense fattige. — Den 1. Juli seirer og faares Kristian den Fjerde i det drabelige Søslag paa Kolberget Heide, hvor han „stod ved hoien Mast i Rog og Damp etc.“

1645.

Præstegaarden i Farsøbolle afbrænder og gjenopbygges i Haarslev. — Guldbjerg Præst mister den 24. Febr. sin Moder og Kristi Himmelfartsdag sin Broder „Jens Guldsmed“ men den 9. Septbr. fødtes hans Søn Jens, som blandt andre havde Gilby og Særølev Præstefoner, Maren og Birgitte til Fadderer. — 3 Juni hjemkommer Eten Bille (se 1643). — 15. Aug. fødtes Ib Barsed, Hjelpepræst i Vigerslev. — Den 18. Septbr. udkom Kristian den Fjerdes Forordning om Njbstædernes Opbelysning i Byen o. s. v. (Se Aftstykker, Side 11—12). — 3 d. A. opretter And. Bille (se 1630) Høværfsbrikken Probyværk.

1646

blev Jens Radsen Hærrislev Borgemeester i Bogenfse og i A. begynde Bogenfse, Guldbjerg og Sandager Kirkebøger. — † 1) Provst Hs. Bussen i Bogenfse og efterfølges af den 26aarige Hs. Rang fra Middelfart, der siden den 26. Mai, d. A. var Kapellan i Særølev; med ham begynder Bogenfse Kirkebog. 2) Haarslev Præst, Gert Jespersen Stampe, der efterfølges af den 30aarige Jørgen Mortensen og 3) Holger Rosenfrands den lærdes

Enkefrue, Eefte Brabe, Datter af Axel Brabe til Elved. Hun blev først begravet den 12. Jan. n. A. — Den 11. Febr. bliver Hø. Nstens Præst til Eoby og Heden og N. Jensen bliver atter Rector. — 3 Martz f. Thon. Viborg, der blev Degn for Gilby og Melby. — Den 15. April f. Kristian den Femte paa Dueborg ved Hlensborg. — Den 17. Mai befaler Kongen, at de Præster, som forsømte at føre Kirkebog skulde afsættes. — Den 26. Mai ordineres ovennævnte Hø. Bang. — Den 11. Juni fødtes Ane Griffen, der blev gift med og Enke efter Særølev Præsterne B. Vikmand og Hø. Bang. — Fredag den 7. Aug. Kristian den Fjerdes 50aarige Kroningsjubileum. — 8. Aug. blev Raadmands sønnen Hø. Norridsen i Bogenf anlagte og siden henrettet for Dyrifhed („krimen bestialitatis, bedreven med en Hoppe“). — Den 4. Oktbr. ægtes Kristoffer Bang i Bogenf Else Hedenstorp fra Dreagaard. — Den 2. Decbr. fødtes paa Sandagergaard Frederik Kvigev, som ved sin Daab den 9. Decbr. i Sandagerkirke havde Jørg. Rosenfrands til Enggaard og 5 adelige Damer til Faddere. — E. N. ejførte Sten Pille den store grundmurede Lade paa Sjærsgaard.

1647

† 1) den udvalgte Prinds Kristian paa Slottet Korbitt ved Treøden Onsdag den 2. Juni, 44 Aar al. Havde han levet $\frac{3}{4}$ Aar til, var han bleven Konge under Navn af Kristian den Femte, en Titel, som hans Broder søn nu først erholdt 23 Aar efter. — Det var denne Prinds, der havde saamegen Masser med Fru Lyffe Mangau paa Hørrittslevgaard; 2) den c. 88 A. gl. Guldmager og Præst Jesper Værridsen i Særølev, ham der

tvende Gange under sine guldgjørende Forsøg afbrændte sin
 Præstegaard, der dengang laa i Hemmerslev, hvor man endnu
 paaviser Stedet for hans alkyemistiske Smedecesse og Smelteovn;
 — 3) Præsten Jakob Bøgense, (se 1622); — 4) Jens Niels-
 sen, Borger i Bøgense, Fader til Præsten ved St. Knuds Kirke,
 Niels Love, der opretter et Epitaf i Bøgense Kirke over ham
 og hans Hustru; — 5) Kristoffer Bang i Bøgense, 5 Aar
 neder efter sit Bryllup; han blev den 20. Marts begravet i
 Bøgense Kirke og 6) Frederik Krivov, 27 Uger gl., den 22.
 Juni begravet i Sandager Kirke; — 1647 begynder Gilby og
 Melby Kirkebøger og fødtes i Dalum Niels Bang, Søn af Dr.
 Niels Bang. Faderen, der var født i Alinte, blev siden Bisp
 i Odense og Sennen Præst i Guldbjerg og Sandager. — Den
 6. Febr. blev et Barn begravet i Guldbjerg, som var fundet
 død ved Moderens Bryst. Den skalles Moder maatte derfor s.
 D. staa aabenbar Skifte og betale 1 Daler til de Fattige. —
 Paaskefasten den 17. April fødtes i Guldbjerg Præsten Hs. Sø-
 rensens Datter, Sara, hvis Daabsvidner den 22. vare Præ-
 sterne fra Sønderlø og Haarslev, Ib. Hem og Jg. Mortensen,
 Provskinde Hindøholm fra Vigerslev og Hs. Klausen til Kriv-
 zovsholm. — Den 25. Mai tages Magistergraden af Brødrene
 Bang, nemlig Hans, Præst i Bøgense, Klavs, Præst i Stens-
 løse og Mads, Hden Professor i Odense. Bøgense Præst di-
 sputerede om den geografiske Underviisnings Nytte. — Den 28.
 Mai ordineres den saabergske Rector, Søren Kartemunde, til
 Kapellan hos Provst Hindøholm, der ved denne Tid havde været
 Præst for Vigerslev og Hævlunge i 25 Aar. — Mandag den
 28. Juni blev Kronprinds Frederik (den Tredie) Stattholder

over Hertugdømmene. — Den 12. Septbr. blev Pastor Jens Barloses Søn Hans kristnet i Bogense Kirke. — I Oktober nævnes Henrik Henriksen som Bysged.

1648

den 21. Febr. førtes den syge Kong Kristian den Fjerde fra Frederiksborg til Rosenborg; den 25. deltog han sidste Gang i Regeringsanliggender og siden den Dag nød han hverken Mad eller Medicin; den 27. (en Søndag) prædikede L. Hindsholm (siden Bisp over Fyens Stift) over ham ved Sengen og næste Dags Eftermiddag Kl. 5 gjorde Døden Ende paa hans mageløse virksomme Liv, der paa 44 Dage nær naaede en Alder af 71 Aar. „Se, skriver Hr. Barfod, titusindfold Ve over den stændige Adel, der havde lammet hans Kraft, brudt hans Anstrængelser, undertrykt hans Folk, færraadt dets Ære i Krig og Fred, sønderstøttet Riget, udmarvet, hvad der var tilbage og sjenket Ædder og Galde i den høihjærte Konges sidste Livsbæger!“ — At elste og agte Kristian den Fjerdes Minde, at elste Folk og Fædreland, og ikke samtidig foragte Danmarks Riding-Adel, er saa utakfeligt som umuligt. Af 22 ægte og nægte Børn overlevede kun 10 ham; men hans mange Elette og Etæder kuede og florere endnu. — Den 6. April ordineres Aud. Sørensen til Kapellan i Særslev og Hans Pørtelsen til Kapellan i Brændrup og Dre istedetfor Daniel Preuter, der var bleven Præst til Herring i Ly. — Onsdag den 19. April underskrive i Kjøbenhavn de danske Kjøbstæders Afsendte Valgbrevet for Frederik den Tredie. Blandt Underskriverne er ogsaa paa Rosense Byes Vegne Borgmester Jens Madsen. Torsdag den 4. Mai valgte hele Rigedagen Frederik den Tredie, Søndag den

7. Mai overrastes ham Stændernes Valgbreve af Korfits Ulfeld og Mandag den 8. udstædte han sin foreløbige Haandfæstning, hvori han lover snarlig at konfirmere Kjobstædernes Privilegier. Bogense Byes Friheder og Herligheder har han konfirmeret med det Tillæg, at Byen tilstaaes af den Eiendom og Overdrift, som til den henhører med Undtagelse af Harritslevgaards Jorder, som Frederik den Anden havde solgt til Jg. Svab, hvilket synes at godtgjøre, at hint store Gods i gamle Dage hørte til Bogense, dengang da den blandt Byens Stæder var Numer 2. Ved samme Tid afhænder Frederik den Tredie 150 Tdr. Hartkorn af Rugaard Læns Gods. — Torsdag den 6. Juli blev den sidste danske Haandfæstning udstædt og Frederik den Tredie hyldest. — Den 23. Juli døbttes i Sandager Kirke Klavs Krabbe, en Søn af Gregers Krabbe til Enggaard, som samme Aar stifter Guldbjerg Kirke en ny Prædikestol. — Tordag den 24. Aug. hyldest Frederik den Tredie i Kristiania. — Den 22. Oktbr. ægtes Hs. Pommerint i Bogense den ovennævnte Enkefrue Else Hedenstorp Bang. — Torsdag den 23. Novbr. krones Kongen og Dagen efter Dronning Sofie Amalie i Gruefielde af Jesper Brofmand og bleve i den Anledning, mange Adelsmænd slagne til Riddere, f. Ex. Gregers Krabbe og Sten Bille til Enggaard og Rugaard. — Den 29. Novbr. døbttes Jens Kvigov i Sandager Kirke. — 3 Decbr. kjøber Rigsraad Henrik Gyldenstjerne til Evanholm Elved af Enkefru Ane Brahe Kvigov. — S. A. † Provst Niels Bang i Skamby (se 1597), Svigersfader til Præsten i Klinte og Bedstefader til Bisp Dr. Niels Bang.

1649

betaler Bogense i Krigsstyr 104 Daler. — † Joakim Buchvall

til Langebø. — Den 18. Febr. blev Pastor Jens Barlsøes Datter Karen baaren tildaabs i Bogense Kirke af Ritmesterinde 3de Bålev, Datter af Eiler Kvigev og Ane Prabe til Elved. — „Den 23. Oktbr. begrov jeg — skriver Guldbjerg Præst i Kirkebogen — Hans Pedersen Kalsbave; han gjorde mig den allerførste Fortrød, han kunde. Gud være Lov, at han stille mig ved ham! Han var 58 Aar; Gammel nok!!“ I samme Kirkebog staaer for dette Aar anført blandt Begravne „en Stedderfonge, som døde i Bøgelund af Børnekopper“. Eric Hørdensberg Gyldenstjerne, Søn af Henrik G. til Elved, bliver den 28. Oktbr. forlovet med Birgitte Keeg, D. af Rigsraad Fred. K. til Tygestrup. — Lørdag den 11. November † den titomtalle Ellen Marjvin til Boller, Ellensborg, Kjærstrup (Lørbøeng) Lundegaard, Rosenbold, Tursø, Beilegaard og Østervalls. — Den 9. Decbr. skjenker Henrik Gyldenstjerne 100 Daler til den ny dannede Skole i Nyborg. S. A. skjenker han en Altertavle til St. Knuds Kirke, som kostede ham 1000 Daler. Den beskrives udførligt af Kantor Rummé i hans St. Knuds Kirkes Beskrivelse Side 105—7.

1650.

Bogense udreder atter 104 Daler i Krigsstyr. — Rigsmarssk U. Bille til Damsbø, Lønsmand paa Skanderborg, forhen paa Rugaard, anlægger Frederiksbodde (siden kaldet Fredericia) og bliver Fæstningens første Kommandant. Ligeledes paabegyndtes Anlægget af Søstodde (efter Dronningen), hvoraf der endnu sees Spor mellem Bogense og Estrup. — Børstel Vikmand fra Odense, der var Magister førind han blev Kandidat, bliver Kapellan hos den skønelige Jens Jespersen i Sørbø med hvem han haant

ikke faa Fortrædeligheder. — Den 6. Febr. blev Egborgemeester Hs. Bangs Søn, Hs. Bang, holdt tildaabs i Bøgense Kirke af 3de Skinkel; blandt Fadderne vare Ritmester L. v. Bülow, Borgemeester J. Madsen og Pastorinde Karen Barløse. Den 15. Marts stævnes denne Egborgemeester af Fru Anne Brabe Kvigov til Lyfkesborg i Haarslev S. (Det maa vist være et tyffeligt Soan, siden det ikke har mindre end 5 Steder, hvis Navne begynde med Lyffe). — Den 7. April (Palmesøndag) blev i Bøgense Kirke Mag. Hs. Bangs Datter Salome holdt tildaabs af Fru 3de Kvigov Bülow; blandt Fadderne vare Præstens Moder Fru Anne Bang og hans Søster Elisebet Bang fra Middelfart, Borgemeester J. Madsen og Præstens Svoger Mag. K. Hammer. Men hans Faderglæde blev brat forstøret ved Stævning fordi den lille Salome var kommen for tidlig til Berden. Imidlertid maa han siden have ryttet Skammen af sig; thi saa Aar efter blev han Provst. — Onsdag den 12. Juni hyltes den 4aarige Prinds Kristian (den Femte) paa den fynske Adels Bøgne af 6 Udvalgte, deriblandt Henrik Gyldenstjerne til Elved, der ved denne Leilighed sælger sin Part af Hjeltebro til sin Svoger Jørgen Brabe. — Tirsdag den 18. Juni udsteder Frederik den Tredie sit Forskringsbrev til alle danske Kjobstæder, at det ikke skal blive til Krænkelser i deres Privilegier, at de have hyltet hans Søn til Tronarving. — 19. Juli f. Kr. Fr. Kvigov paa Sandagergaard. — 2. Aug. † Nibethus Lænskriver Jørg. Persøn paa Enggaard hos Greg. Krabbe, der var Lænsmand i Ribe. — 13. Oktbr. f. hans Datter, Elisebet Krabbe, som døbttes den 20. Oktbr. i Sandagerkirke og havde blandt andre 3 Søstre til Fadderster. — 2.

Decbr. blev Henrik Henriksen taget i Ed som Raadmand i Bøgenſe. (Byfogden hed ogsaa H. H.) — 4. Decbr. blev Pastor Jens Bartſes Datter Ellen døbt i Bøgenſe Kirke. — Den 16. Decbr. blev Hr. Fr. Kvigov, 20 Uger gl., begravet i Sandager Kirke. — Den 17. Decbr. holdtes ifølge kongelig Befaling en Optælling af Værtshusholdere, hvoraf Bøgenſe havde hele — 19, nemlig 3, ſom folgte Brændevin og Trefillingsøl, 9, ſom folgte Brændevin og Toſfillingsøl, og 6, ſom blot folgte Toſfillingsøl, og endelig en Vinhandler — In ſpø: han angav at ville handle med Vin, men havde endnu ingen. Saa nær var allerede Bøgenſe dengang ved at ſaa ſig en — Vin-tapper. Den fornemſte af diſſe 19 Værter var Frands Jørgenſen, der var Erbyfoged, Tolder, Brændevinshandler og Trefillingsølfjenker.

1651.

Bøgenſe maa ogsaa i d. A. erlægge 104 Daler i Krigſſkat. — Hofjunker Kaſper Martdanner til Langefø og Søgaard og Klavs v. Buchvald komme i Fuldstab i Slagsmaal i Løderſtræde i Kjøbenhavn, og Kaſper blev liggende død paa Balpladsen. — Eric Kvigov til Sandager bliver Major. — 24. Martſ — Palmemandag — † Dr. Hs. Miſſelſen, i 35 Aar Jyens Biſkop, efterladende ſig 3 Sønner og 30,000 Daler, en anſelig Sum paa den Tid. Han efterfulgtes af den fornævnte Dr. Laur. Hindsbøhm. — Den 14. April blev Præſtens Datter Saleme Bang begravet i Bøgenſe Kirkes Kor. Kantate Søndag den 27. April ſtod Povl Emed og hans unge Kone Eriſte i Sandager Kirke, fordi hun var kommen „for tidlig“. — Samme Søndag ſtod Jeſper Emed Eriſte i Guldbjerg Kirke, fordi

han i 3 Aar ikke havde været tilstædt. — 15. Mai fødtes Erik Lyffe til Slovsbo, Søn af Niels L. til Elved og den sidste Mand af Slægten. — 5. Juni blev velbaarne Jens Kvigov begravet i Sandager Kirke. — 6. Juni fødtes Pernille Rosen-berg, der efterhaanden blev gift med tvende Guldbjerg Præster, Niels Bang og Jakob Hjert — Den 17. Aug. bar Mette Friis Præstens Datter, Mette Bang, tilsaabs i Bogense Kirke. — Den 3. Novbr. blev And. Bogense indskreven ved Kjøbenhavns Universitet. — Lørdag den 13. Novbr. fødtes Jyens niende evang. Pisp Dr. Kr. Rud. Müller. — Den 27. Novbr. holdt Provst Hindsholm Rigtalen over Guldbjerg Præsts Datter, Karen, der var † i sit 17de Aar.

1652

udskrives for 4de Gang 104 Daler af Bogense i Krigsstyr. — Særølev Præst, Jens Jesvrien, † og efterfølges i Embedet af Kapellanen, Magister Vikmand, der s. A. ægter Ane Griffen, en Raadmandsdatter fra hans Fødeby Odense. — Provst N. Hindsholm i Bigerølev overrækker paa egne og Skovby Herreds Præsters Begne sin Broder Biskop L. Hindsholm et Sølvsulferskrin som Fødselsdagspresent. — Niels Thomsen bliver Kapellan hos sin Fader, Th. Hem i Sønderfj. — Eten Bille opretter Herregaarden Billesbølle. — Den 18. Marts fødtes paa Sandagergaard Anne Margrete Kvigov. — Den 2. April † sørnævnte Hs. Klausen paa Kvigovholm. — Den 30. Juni drukner Axel Gyldenstjerne til Karlsholm, Søn af Henrik G. til Elved og Landkommisær for Jyen. Den 21. Juli blev han bisat i St. Knuds Kirke. Faderen skrev ham selv et Minde- digt, hvori han beretter, at af hans 12 Børn var nu 5 lev-

parten døde, nemlig 3 Søner og 3 Døtre. Han havde endnu tilbage 1 Søn og 5 Døtre, blandt hvilke Sofie Gyldenstjerne, som den 8. Aug. ægtede Klavs Juul. — 26. Septbr. druknede Godsfoged Jak. Rasmussen i Steilen, en tildels udtørret Strandvig mellem Bogense og Gyldensten. — Den 6. Oktbr. døbttes Præstens Søn, Hans Bang i Bogense; Fadderne Sten Vilhelms Frue, Birgitte Kruse, Anne Brahe Kvigov til Lykkesborg, Kristof. v. Bülow og Mag. Vikmand. — 3 Novbr. bleve Alb. Friis og Agate Rødsten Giere af Margaard.

1653

var den Krigsskat, som opkrævedes i Bogense, dobbelt saa stor som i de foregaaende Aar, nemlig 208 Daler. — Fru Margrete Benzin Buchwald til Langeæs kjøber 7 Gaarde i Sønderås af Margrete Ahlefeld. — Truid Bryffe, forhen Gier af Langeæs og Margaard, † 74 Aar gl. — Jørgen Kaas paa Gudumlund bliver den sidste Lænsmand paa Rugaard og siden den første Amtmand i Rugaards Amt. — S. A. fødtes den første Greve af Gyldensten, en fransk Eventyrer ved Navn Job. Henrik Husetan. — S. A. † Bispeens Broder Provst Niels Jakob Hindsholm i Vigerslev. Hans Enke, Karen, var en Søster til den lærde Dr. Thomas Bang. — Pastor E. G. Helm (se 1666) ægter Anne Gude. — Den 7. Marts mønstrede Jørgen Brahe Lænets Mandsskab i Bævlunge og den 8. i Haarslev i Jørbindelse med Ritmester L. v. Bülow. — Den 9. Marts blev Hans Jensens Datter af Sandager slaaet ihjel i en Have i Gilbo, hvor hun var ifærd med at skjæle Kaal. — Den 25. Marts stod Kristen Ladefoged (Sandagergaard) Skifte og kort efter blev „hans Kvind publicos absolveret“. — Den 24. Juni fødtes

Ritmester Axel Gyldenstjerne til Karlsholm og Eranholm, Sønsøn af Henrik G. til Elved. — Den 21. Juli gave flere fynske Adelsmænd skriftlige Tilfagn om at komme Kongen og Riget tilhjælp med Penge og Jødevarer, f. Ex. Henrik Gyldenstjerne, der var Krigs- og Landkommisær for Fyens Stift, 200 Tdr. Byg og 40 Syd. Glest „Kongen til Tjeneste og Fædrelandet til Defension“, Sten Bille endog 500 Daler, 100 Tdr. Rng og 50 Tdr. Byg. — Den 4. Septbr. ægter Knud Bille Mette Gyldenstjerne paa Elved. I denne Bryllupsfest deeltoe foruden Slægtningerne ogsaa Rigets Marsk og Rigsraadets Medlemmer. — Den 15. Septbr. døbtes Pastor Jens Barløses Datter, Eleonore, i Bogenfse Kirke. — Den 9. Oktober staaer den første Lyksborgske Hertugs (Filip) Datters Bryllup med Hertug Ludvig til Lyneborg, der bivaaned af flere fynske Adelsmænd; men Henrik Gyldenstjerne, der vilde have opvartet Prindsessen med 10 Heste paa hendes Bryllupsdag, fik som Stiftets Kommissær Forhindringer.

1654

Hjenkede Juit Fichtel, en Hamburger Kjøbmand, der formodentlig drev stor Handel med Bogenfse, sammes Kirke den 14armede og 154pundige Lysekrone. — Præsten i Skydebjerg, Peder Hjallese, der forhen var Hjalpepræst i Bogenfse, skjenker til Kapellaniet der et Stykke Jord. — Mads Hvid til Brænderup og Dre bliver Præst for Skovby S. og saaer Peder Gærbølle til Kapellan, der endnu i J. N. forflyttes til Sønderfse og efterfølges i Dre af Hans Oluffen Hjelsted. — S. N. skal Hemmerslev Præstegaard for 3die Gang i dette Aarhundrede være afbrændt. Den flyttedes nu til Særelv. — Den 30aarige Niels Thomsen

Sonderfo bliver (3/7) Præst i Vigerslev og hans Peder, Anders Thomsen, bliver hans Giftermand som Kapellan hos deres Fader Ib. Sen i Sonderfo. And. Thomsen blev siden Præst i Gaardskov. — Den rige Bønde Hans Andersen i Ekastrup opretter i Dre Kirke en smuk Mindestøtte over sin afdøde Hustru. 1843 skrev Bedel Simonson om denne Mand: „Han boede i den Gaard, som nu beboes af en Mand af samme Navn, skal have været meget rig og red altid til Kirke, hvorefter han ogsaa plantede en Kist ved Kirkegaardsmuren, hvorefter han bandt sin Hest, medens han selv var i Kirke. Denne Akt blæste om for saa Aar siden“. — Eten Pille vil bygge et Kapel ved Præstderup Kirke. — Den 18. Januar blev Præstens Datter Anne Bang dødt i Børgense Kirke. — Den 14. April blev Barnet Jesias Kriger begravet i Sandager Kirke. — Den 6. Juni blev Karl Gustav (se 1658) Konge i Sverige. — Den 6. Aug. døbtes Otto Kriger i Børgense Kirke; blandt Fadderne vare Rigsmarssken og Rigskansleren, desuden Oluf Rosenkrands, Nielsmesterinde Jde Pülov, Sofianne Juel etc. — Den 29. Septbr. stod Lars Møller og hans Hustru aabenbar Ekriste i Sandager Kirke og gav 2 Daler til de fattige, fordi „deres Barn blev fundet dødt hos dem“. Den 22. Decbr. blev den gamle Borgemeester Hans Bang begravet i Børgense. — Den 13. Januar blev Erik Raas (stedetfor Henrik Gyldenstjerne) Befuldmagtiget for den jynske Adel.

1655.

3 Jan. blev Børgense Støven i Skat for 200 Daler. — 3 Febr. begynder Gilly og Melby Kirkebyg. — 3. Mars + Gemis Pille til Pillestov, Skarildgaard, Lirskov og Drøm

Gift med den lærde, lærere Elisabet Brylle var han en Eri-
gerfon af Eiler Brylle til Dallund. — Mandag den 12. Marts
fødtes Balslev'ernes Stamfader, Bondesønnen Ras. Andersen
fra Balslev. Han var gift med Præstdatteren Elisabet Bang
fra Earslev og i 30 Aar Amtsforsvalter over Odense og Ru-
gaard's Amter. — Den 8. Mai + Fru Else Krabbe Høg paa
Dallund. — Den 20. Juni døbtes Pastor Jens Barløses Søn
Erik i Bogenfse Kirke; blandt Fadderne vare Provst Hvid fra
Brænderup og Fruken 3de Skinkel. — Den 8. Juli stode
Kudsten, Køberen og Staldkarlen fra Enggaard Faddere til Møl-
lerens Søn fra Sandager. — Torsdag den 12. Juli og Sen-
dag den 12. August blev den 10aarige Prinds Kristian (den
femte) hyltet i Kjøbenhavn. — Den 18. Juli fødtes Præste-
sønnen Jakob Lauritsen i Gilby og døbtes den 25. Juli; blandt
Fadderne vare Henning Krivov til Hasmark (o: Hofmandsgave).
— Den 12. Aug. „blev Dnis Madson viet til sin Fæstemø“
i Sandager Kirke. — Mandag den 10. Septbr. blev Prindsens
hyltet i Odense. Paa Bogenfse Byes Vegne hylledes han a
Borgemeister Jens Madsen og 2 Raadmand. — Den 17. Oktbr.
tilvædede den kjøbenhavnste Pyskriver Arent Værnsen Bergen sin
c. tusindsidede Bog: „Danmarks oc Norges Frugtbar Ferlig-
hed“ til Kong Frederik den Tredie, Rigsraad And. Bille, Rigs-
raad, Ridder, Norges Stattholder osv. Gregers Krabbe til Eng-
gaard og Torstedlund (han + kort efter), Henrik Guldensjerne
til Eranholm og Elved (hvilken sidste Gaard han ved denne
Tid overlod til sin Erigerfon Niels Luffe), Lønne Juul til Es-
gaard o. fl. Forfatteren siger heri at Fyen „icke urettelig heldis
for at hafve sit Navn aff Fin, (smuct oc yndeligt)“. „Fra De

delsar it Ruskvætsfud offverfettis til Enoghoy oc fra Bogense 2 Mile ofver til Klafferup. De efterfom disse Byer formedelst samme Sunds Indløb ere aff beleplyg Indseplyng vide Borgerne Sofarten til afkillig Handel dem nyttig at gjøre". „Landets eygentlig Bessaffenhed med fruktbarlig Wilkaar aff Mark, Eng, Skene, Lunde, Aær of Søer land med Billighed sigis at vare de beste, nyttigste oc lystigste blant de danske Lande". Han dræler især ved de fynske Boghvedemarker og Jvenboernes Boghvedegryn, som „de icke allene sig selff til god Dphold oc nafu kundig Fynbo-Grød idelig kunde haffve, men endof vitomliggende Lande forserge". Ligeledes roser han de fynske Humles og Fruget haver. Paa „de utroligmange" fynske Herregaarde stodes aartig flere Læster Most af Ubler og Bærer og dog udføres der bele Skibsladninger. „Offver alt Jven er lystig jact efter Djur, Harer, Keffve, Kaniner of andet". „Aff Hassel kunde til Herlystelse nokfom Rødder hafvis". „Aff Tørffveffyr nok till Indbyggernis Ildbrand". „De anvende Glid med Bier, hafve ster forraad paa Honning, hvilken de synderlig vel vide at blende oc temperere hin herlige berynte Fynske Misd, som til vitfraliggende Steder udforis oc meget afholdis". — Den 7. Decbr. bekjendte gjorde Borgemeester og Raad i Bogense, at, naar der efter en Afød fandtes storre Formue end han havde stattet af, da stulde det øvrige vare forbrudt. — Efter Gregers Krabbe arves Enggaard af hans lærde, men ulykkelige Ewigersøn, Oluf Resens frands. — Gaardslev Præstegaard skal atter i d. A. vare afbrændt. — Mag. Hs. Klausen Bang i Bogense bliver Prorist for Skodby S. —

1656.

Ifølge kongl. Dom skulde Bøgense Præst for Fremtiden dele Tiende af Uebels med Klinte Præst. — Kong Frederik den Tredie besøger Egnen, navnlig Lars Ulfeld paa Harristlevgaard, hvor en Sal endnu til Minde derom kaldes Kongesalen. — Mag. Wikmand gjenopbygger sin afbrændte Præstegaard i Særslev. — † Bispebjerg Præst Kristoffer Hesselager, forhen Kapellan i Bøgense. — Den 1643 omtalte Grev Valdemar falder ved Lublin i et Slag mellem Polakker og Evenste. — 13. Jan. blev Jfr. Holsts Datter døbt i Bøgense Kirke og til Varnes fader „utlakt Ladfogten paa Elvid“. — 28. Jan. paalagdes Bøgense en Krigs-, Raadsmands- og Borgleie-Skat af ialt 413 Daler. — 2. Marts ægtede „Poul i Bøgense Johanne Søffrins, Fadedorbspige paa Sandager“. — Den 9. April blev „Bøgense Byes Vedtægter“ oplæste paa Raadhuset og vedtagne af Borgene i alle Punkter. — 4. Mai ægter Hans Jørgensen af Sønderborg Jfr. Dorte fra Rugaard i Bøgense Kirke. — Lørdag den 21. Juli hyldes Prinds Kristian (den Femte) i Kristiania. — Den 2. Aug. døbtes Provstens Søn i Bøgense, Klavs Bang; blandt Fadderne vare Ritmester L. v. Vilov, Erik Kvigov til Sandager, Fru Birgitte Krabbe Rosenfrands til Enggaard, 3de Stinkel osv. — Den 17. Septbr. fødtes Erik Bille til Høisgaard, Sønneson af A. Bille (se 1630). — Fredag den 26. Oktbr. fødtes Hvens 10de evangeliske Biskop Kristian Muus. — Den 23. Novbr. blev i Melby Kirke „publice absolveret Knud Emed, som havde bedrevet Her med den Kvind, der efter sin Barnefødsel ombragte sig selv i den Brend; — oho!“ — E. A. † Joakim Buchwald til Langelev.

1657

den 17. Jan. † Pøfoged Henrik Henriksen i Bøgense. — 15. Febr. blev Pastor Jens Barløses Datter Eleonore begravet i Kirkenes Sakristi, 4 Aar gl. — I Slutningen af Febr. ledte Kongen og Rigets Stænder en stormende Riisdag i Odense, hvor de frigslystne Rigsraader: Jøer Krabbe, Otto Krag og Gunde Rosenfronds og Generalmaj.: Axel Urup og Ulrik Gyldenløve endelig udvirkede, at Krigen mod Sverig bestemtes og et Krigslyve af 3 Mill. Daler! bevilgedes. — 3. Marts † Gilby Præsts Søn Math. Lavridsen. — 4. April ægtes Pøfoged Jens Jørgensen Raadmand Henrik Hansens Gule. — 17. Mai (Pintsevadag) † Guleprovstinde Karen Bang Hindsholm i Bigerslev. Omtrent ved samme Tid † Gulefru Anne Friis Lindenov til Dregaard, ligeledes ved denne Tid skjenker Gulefru Sofie Knæs Parsberg 6 Gaarde i Bigerslev Sogn til Hospitalet i Odense. — Mandag den 1. Juni blev Krigen med Sverig erklæret. — Den 11. Juni blev en ung Mand fra Guldbjerg ihjelslaaet af en omstyrtende Eg i Troen Eskov i Bigerslev E. — Den 16. Juni gaaer Rigmarsken, den titomtalte Rud. Ville til Damsbo, over Elben og erobrer Bremen og Berden, som tilhørte Sverig, men dermed var ogsaa Gølletogets Lykke forbi. — Torsdag den 23. Juli ruffer den svenske Konge, Karl Gustav, med sin Hær ind i Holsten, og snart var Halveen i hans Hænder. (Den 9. Aug. fødtes Gilby Præsts Datter, Gertrud Lavridsen). — Beleiringen af Fæstningen Frederiksdag (s: Fredericia), hvor N. Ville havde indsluttet sig med 6000 Mand, begyndte Tirsdagen den 25. Aug. Fæstningen fik Tilførsel fra Fyen, saaledes egentlig fra Bøgense 60 Td.

Rug, bagt i Korringer, og 50 Ldr. Malt, brygget til VI , -
 8 Lunder Soldater= VI og 2 Ldr. Officer= VI af hver Lde.
 Malt, eller ialt c. 140 Ldr. VI . Ved s. L. fik Bogense en
 Besætning af 60 Ryttere af Kai Lyffes Regiment. Embret af
 disse Ryttere skulde med at erlægge 12 Sk. daglig have 2 Maals-
 tider Mad, hver paa 2 Netter, samt 3 Potter VI . Saaledes
 befattedes alle Kjøbstæder paa Jyen, som Karl Gustav havde ifinde
 at erobre for bedre at kunne faa Bugt med Frederiksbodde, men
 Søndagen den 13. Septbr. slog vor Admiral Henrik Vjelke
 hans Flaade under Vjelskustjerne ved Røen og forstyrrede hans
 Plan. Brangel fik nu Besæling om mulig at indtage Fæstning-
 en alligevel. — (6. Septbr. døbtes Peate Klausen Tim i Bo-
 gense; den 4. Oktbr. blev Pastor Jens Barlsøes eneste Son
 Ib begravet i Bogense Kirke; 6. Oktbr. blev en Rytter af
 Jndkvarteringen begravet i Gilby). — Søndagnat den 24. Oktbr.
 indtog Brangel Fæstningen med Storm, den gamle haardtfaarede,
 Raiff Wille, der nemlig havde mistet sin Frue, Cosie Rosenfrands
 (født paa Arrislov), idet hun vilde flygte over Væltet, maatte
 straffe Gæver. Han † saa Dage efter (6. Novbr.) af sine
 Saar. Sten Wille, der i d. A. ombvøgte Kjærsgaard, ledede
 den 26. Septbr. som Oberst et Udfald fra Fæstningen, ved
 hvilken Feilighed hans Kornet, Kjeld Gerlak, blev saaret og †
 i Koersted den 8. Decbr. og blev begravet i Åsperup Kirke.
 — Oberst Henrik Gyldenstjerne blev taget tilfange i Vensjøsfel.
 — Lunde, Skam og Storbj Herreder samt Odense, Ræraa,
 Rolsfled, Rønninge og Seden Sognes Landevæbning havde sin
 „Alarm- og Samlingsplads“ ved Bogense paa Harritslevgaards
 Kælle. — (6. Decbr. døbtes Pastor Jens Barlsøes Datter

Eleonore; blandt Fadderne vare N. Parsberg, Morten Skinkel osv.) — Frøken Mette Friis opfører Hølsøgaard af 2 nedlagte Bøndergaarde og Sten Vilde opfører Kjærsgaards Baaningshus og Sagnet siger for sin Søns Kjærestes — Anne Trolles — Penge, hvorfor den fik Navnet Kjærestegaard. Men Kjærsgaard bed den dog allerede 100 Mar tidligere. — Henrik Gyldenstjerne bliver Rigsraad. — Den 19. Aug. var Kongen og nogle hollandske Officerer paa Hugaard paa Overreisen til Frederiksbøde.

1658

9. Jan. begyndte et Frost- og Sneveir, som vedvarede i 3 Uger. — 17. Jan. bevilgede Kongen, at Enkefru Sofie Rosenfrands Vilde maatte indbringe saamange Officerer til sin Mand, Rigmarsken Anders Villes Rigsfærd, som hun vilde. Han blev foreløbig bifal paa Løgsmose. Hun var altsaa ikke druknet i Lillebælt, som Fabricius fortæller i sin Danmarks Historie, og som Rygtet fortalte den døende Rigmarsk. Som Enke bygte hun Villeshave ved Middelfart. Hun mistede i d. A. sin Søn, Henrik Vilde til Damsbo og Løgsmose, der blev slaaet ihjel af sin Ganebærer. — Den 27. Jan. samlede Kong Karl alle sine Tropper ved Foden af Eskanlingsbanke, og Matten derpaa fros Lillebælt til. Den 30. gif Kong Karl over samme med hele sin Hær, et mageløst Vovesstykke, der kun kostede ham Tabet af sin Bøgn, 2 Eskadroner Ryttere og den franske Gesandt Hugo Terlon, der sværløst forsvandt i Dybet. 3000 Mand og hele Svæns Land faldt ved denne eksempeløse Landgang i de Ercullees Hænder. De fandt rigeligt Bytte, ikke blot af svenske, men ogsaa af norske og sønderjydske Skatte og Værdijsager, som man her havde villet stree for Bjænden. De svenske Soldater

frem under Myrden og Plyndring; den ypperlige Krigstugt fra Gustav Adolfs Tid var gaaet tabt under Tredveaarstrigenes blodige Rædsler. Søndagen den 31. Jan. trængte de ind i Aasens Kirke, jaare livsfarlig Præsten Ditlev Monrad i Siden, da han ikke vil slippe Solvalfen, hvormed han just uddeler Vinen for Altret, og i Sandager udplyndre de ikke blot Præsterkonen og hendes 5 Smaa, som de efterlade næsten nøgne, men endog Rigt af hendes nys afdøde Mand. Da de ankom til Billesbølle i Hjelsted Sogn, begyndte de at nedrive Laden, men da de erfarede, at den tilhørte Oberst Sten Bille, blev ikke blot denne Eiendom, men ogsaa Hjørsgaard, forskaanet af dem, fordi han, istedetfor at bidrage til at holde Rættet aabent, flygtede til Odense, hvor han imidlertid Dagen efter, nemlig den 31. Jan., da Kong Karl i en Skæde i Epidsen før sin Hær holdt sit Indtog i Odense, faldt i Hjendeveid tilligemed General Gyldenløve, 4 Rigsraader, 60 Skanener og rigt Forraad. Over hele Hven var Folket slaget med Frygt. Endnu samme Søndagsten overgav Rørborg sig og kun den kække Kaptajn Peder Bredal (maaskee en Uetling af den ovennævnte Pastor Bredal i Bogense) redder med mageløs Udholdenhed sine Eskibe. Mandt de Ofre, hvormed de betegnede deres Bei, var Bonden Jørgen Rasmusen i Gilbo, som de dræbte den 4. Febr. Ratten men 5. og 6. Febr. gif Evenskerhæren over til Langeland og kun nogle enkelte forsvandt i Dybet. Toget gif videre over til Lolland, hvor Fæstningen Malskov strax toges. Den 8. indtoges Fælster. E. D. blev „hæderlig og høylærde Mand“ Mag. Provst H. M. Bang († den 29. Jan.) begravet i Bogense Kirkes Kor. Han efterfulgtes af Mag. H. Sperling, Søn af Guldsmid

(Virkerød siger Provst) Jaf. Sperling i Odense. — Ved samme Tid † ogsaa Haarslev Præst Jørgen Mortensen og efteri. af Jaf. Plovdal. — Den 12. Febr. gik hele Hæren over fra Falster til Sjælland og steg iland ved Bordingborg, den gamle Stad, der havde seet Valdemarernes glimrende Dage, en for-gelig Modsatning! Uden Modstand trængte Landets Hjender ind i Landets Hjærte, for at give det Hjærtestødet, dog denne Gang ei i Slag men i en Fred, der i en Fart blev bestemt i Høietorstrup Præstegaard Torsdag den 18. Febr., et Hastrærks-arbejde, der fuldfæretes ved Roskilde Freden Fredag den 26. Febr., ifølge hvilken Danskerne maatte afstaa Bornholm, deres ældgamle Hjemlande hinsides Sundet, en Del af Norge, 2000 Ryttere o. s. v. — Den 6. Marts blev Freden „med essentiel Trom-pete-Schall paa Gaderne i Odense udblæst og forlyndet og den svenske General Grev de la Gardies Plakat oplæst, hvorefter hans Tropper i Føn befalede sig fra al videre Høstilitet at ent-holde“. Den 21. Marts blev ifølge kongl. Ordre holdt Taffe-guddstjeneste (!) for Freden. „Men denne gratularum actio slet vist med forrigfuldt Mod“. Trods Freden vedblev Føn lige-sfuldt at være besat af Hjenden. — Fredag den 25. Marts bleve 2 Lig begravede i Sandager, der i en Maaned havde henstaaet i Kirken, fordi man formødelst Trost ikke kunde grave deres Grave. Anden Paaschedag den 12. April holdt Kong Karl Gustav i Gøteborg en heitidelig Taffefest for den berlige Seir. Overalt jubledede Folket ham imøde. Aldrig havde Everig vundet saa flere Fordele og saa vigtige Landssaber. Mandag den 19. April affendte han Dalberg fra Gøteborg med Ordre til Branget om at forblive med Tropperne i Sjælland, men da

denne allerede havde indskibet dem ved Korsør, maatte han lade sig nøie med at holde Fyen og Jylland besatte. Den 25. April blev en svensk Soldat begravet paa Vogensø Kirkegaard. Det samme var Tilfældet den 4., 7. og 13. Mai. Den 14. Mai blev Markvard Kaas til Timandsholm begravet. Han var en nær Slægtning til Jerg. Kaas paa Rugaard. — Anden Pintsjedaag den 31. Mai blev Ritmester Kristoffer Due til Krastrup paa Vøgsø mose forlovet med Frøken Elisebet Wille, Datter af ovennævnte Rigsmarsk A. Wille og Sofie Rosenkrands; men Ritmester Due faldt Mæret efter i Nybergslaget. — Den 11. Juni laante Giler Høg til Dallund 600 Daler af Regens Ruse i Odense med 6 Procenter og 2 Gaarde i Vigerslev i Pant. — 18. Juni blev Pd. Jensen „Byens Tjener“ begravet paa Vogensø Kirkegaard. — Den 30. Juni blev Oberst Jergen Rosenkrands, som Mæret tilforn var bleven skudt af Fjenden paa Frederiksbøddes Vold, begravet i St. Knuds Kirke. — Den 16. Juli holdt Svenskerne i Fyen efter Kong Karls Befaling en alm. Faste og Bededag. Den svenske Konge, der havde fortrudt, at han ikke havde taget hele Danmark, istedetfor at lade sig nøie med flere Provindier af samme, brødter troloft Freden og Landskætter Søndag den 8. Aug. sin Hær ved Korsør. Her opsnappede Kong Karl Posten, der blandt andet indeholdt et Brev fra Kong Frederik til Englands Styrer, Oliver Cromwell, dateret 6. Aug., hvori han besværer sig over Svenskerne's Udsigelser paa Fyen og i Jylland og beder ham om Hjælp til at opretholde Nostilfreden. Rygtet om Svenskerne's Landgang skoi samme Dag til Kjøbenhavn og omtrent over hele Den. Alle grebes af levende Færne over det skændige Fredsbrud og bejlt

tede at væрге sig til det yderste. Folket er ligesom forvandlet, og i den overkængende Fare viser det en Kraft og en Udholdenhed, som Nøden mere end een Gang har vaft hos det, naar det gjaldt om at være eller ikke være! Da Kongen var besjælet af den samme Mand som Folket. „Det gjælder Frihed og Ure, men, sagde han med bevæget Stemme, vi ville bede til Gud, at ikke Skændsel skal komme over os, mens vi føre Sceptret! Nei — jeg vil seire eller dø i min Stede!“ Torsdagen den 12. Aug. vegledes de første Skud mellem det beleirede Kjøbenhavn og de beleirende Evenste. Den 13. gjorde Kjøbenhavns Forsvarere et Udfald, fældede 70 og fangede 9 Evenste og ødelagde deres Lebegrave og, vendende tilbage med denne Seir, sang de: „Det første Udfald slete brav, og Hjenden faldt i egen Grav.“ Forbavsset over det dristige Forsøg, udbrød Kong Karl: „Hvad Djævelen gaar der af Dansten, at han overer at anfælde mine prøvede Krigsmænd!“ Den 23. Aug. gjorde Danskerne et Generaludfald, dræbte en 6—700 Mand og toge 300 Mand og 5 Kanoner. Den 6. Octbr. ankom 600 svenske Ryttere fra Eledvig til Odense, den 10. reiste de videre til Nyborg. Under deres Ophold paa Hven „var her en stor Pressur“: Niels Lyffe til Elved maatte saaledes udrede 54 Tdr. Rug, 30 Tdr. Fug og 17 Tdr. Havre, Margrete Vensin Buchvald til Langsø 14 Tdr. Rug og 40 Tdr. Havre, Ingeborg Friis til Margaard 47 Tdr. Rug, 33 Tdr. Fug og 17 Tdr. Havre og Giler Fog til Dallund 50 Tdr. Rug og 25 Tdr. Fug. — (Den 28. Novbr. nævnes som Daabevidner til Kund Anapmagers Parn i Bogense „Jakob Gaarriider og Nils Stalddreng“). — Lørdag den 11. Decbr. † en af Kjøbenhavns tapreste Forsvarere,

tergeneral Ulrik Gyldenløve til Ulriksholm ved Hjærteminde, 28 $\frac{1}{4}$ Aar gl. Han var eneste Son af Kong Kristian den Tjerde og — Wibke Kruse. Af en svensk Fortegnelse over Kænets Herregaarde i d. A. sees, at Lykkeborg havde 32 Ldr. Hartorn, Margaard 174, Langeisø 190, Enggaard 257, Elved 296, Sandager 300, Dallund 448, Dreggaard 532, Hærritslev 700 og Rugaard 1600 Ldr. Hartorn!

1659

28. Jan. † Enkeprovstinde Helvig Sperling i Odense som Folge af et Saar, som en brutal svensk Underofficer „i Guldsfab og Jurie“ havde bibragt hende. Hun var Moder til Magister Hs. Sperling i Børgense og Evigermøder til P. Fredriksen, der siden blev Borgemeester i Børgense. Ved samme Tid † en anden beskjendt Dame her i Herredet, nemlig den titomtatte Ingeborg Friis til Margaard. — Den 11. Febr. blev Erensfernes Storm paa Hovedstaden totalt tilbagegaaet. Kjøbenhavn og Danmark var frelst; thi „den gang laa Danmark bag dets Hovedstads Volde“. — Den 25. Febr. blev „velærlig, viis og velsornemme Borgemeester“ Jens Madien Hærritslev begravet i Børgense Kirke. Han efterfulgtes som Borgemeester af Oluf Strandien. — Byfogden hed Niels Radsje. — „Den 26. Febr. er her i Fyn — skriver Bisshop Hindsholm — aff mange get Folk hørt sterkt Skjuden i Luften som med støtter og mudsucter og seet to Krigsbær med hinanden. Gud formilde sig offtr os for Kristi Skyld!“ — Den 3. Marts blev en Kvinde „som døde i Hans Kullmands Ten“, hvorhen hun var flygtet for Erensferne, begravet paa Børgense Kirkegaard. — I Begyndelsen af April † Pastor Niels Thomjen Sønderis i Vigerslev og efterfølges af Niels

Krag fra Evendborg, der den 24. April foreviste sit Kaldsbrev for Pispen, der nægter at ordinere ham fordi „et Kvindemenneste“, Mette Klavsatter paa Ugerslevgaard, for 3 Aar siden havde for Vends Herredsting udlagt ham som Børnesøder. (Krag maa da dengang have konditioneret i Vends H.) I midlertid udvirkede Krags høie Besynder: J. Kaas (Rugaard) R. Lykke (Stred) og Bendig Mattov et Penaadningsbrev for ham hos Kongen, og Pispen indviede ham derpaa den 14. Decbr. Kort efter ægtede han endog Pispens Proderdatter, Abigael Hindsbolm. Strag efter Pastor Niels Thomsens Død i Vigerslev ørgav hans gamle Fader, Thomas Hem i Sønderso, Kaldet til sin Kapellan, Pd. Esterballe. — Den 14. Mai stikke Svenskerne Frederiksøde ibrand og flygte over til Jven. Hjelptropperne, under Anførsel af Kurfyrsten af Brandenburg, holdt derpaa deres Indtog i den brændende og næsten aldeles ødelagte By; men i Ekandsen paa Pergsøde holdt en Afdeling Svenskere sig endnu tappert til den 17. Mai, da de om Natten flygte over til Jven. — (1. Juni blev Matthis Trompeters Son baaren tildaabs i Bogense Kirke af Oberst A. Sandbergs Datter, Elisebet E.) — Den 26. Juni forsøgte Kurfyrsten med en Flaade, bestaaende ialt af 150 Fartøier i Lillebælt, at bemægtige sig Jven, men forgybtes; dertil forsvaredes Ven allfor godt af Svenskerne under Kong Karls egen Anførsel. (Samme Dag blev Mette Præsens Son, Anders, døbt i Bogense og som Fader udlagt en svensk Soldat, Byrge Karlsson). — Lars Ulfeld til Hærritslevgaard, der, slijent han var en Proder til den svenske Kersits U., maatte flygte til Odense, døde der den 9. Juli. Korsits Ulfeld blev nu Eier af hans flere Godser, og, da hans

Eiendomme siden konfiskeredes, som Harritslevgaard ogsaa under Kronen. — Den 15. Juli overgav Raskov sig til Evensterne efter 10 Ugers tapper Modstand. Den 29. Juli skede de vor heibjærte Patriot Ole Stenvinkel. — (Den 23. August viede Pastor Sørensen i Guldbjerg, Daniel Strog, Kjøgemester paa Enggaard, og „en tyll Kvindsføll“ Marise Birke. — Den 9. Septbr. blev Raadmand Mowrids Bendtsen begravet i Børgense Kirke. Han var Fader til ham, der 1646 blev henrettet for Dyriskhed. — Den 10. Septbr. floge Evensterne Søren Rasmussen, en 38aariig Gaardmand i N. Esterbølle ihjel, fordi han vilde forhindre dem i at røve alle hans Gæs. Den 16. blev han begravet paa Sandager Kirkegaard af Præsten Hans Sørensen, som kort efter selv blev begravet og efterfulgtes i Embedet af Hans Oluffen Fangel, hvis Hustru hed Helvig. — 3 Decbr. † den 3 af Herredets Geistlige i d. A. nemlig Pastor Jens Jøben Bartose i Børgense og blev begravet i Kirkens Sakristi den 23. Decbr. Dagen efter bestilte Borgemeester D. Evendsen, Byfoged Rasse og Raadet Pastor Lavr. Dan. Kølør i Skamby (født i Skalkendrup 1624) til hans Eitermand som Kapellan hos Mag. Hs. Sperling, der skulde lønne ham med — 20 Daler, 10 til Paaste og 10 til Mikkelsdag. — Den 2. Novbr. fødtes Pastor Lavr. Trostrups Datter, Karen, i Gilby. S. D. kom de forste Hjelpeetropper over til Føen ved Middelfart og s. D. „begyndte den svenske Armees ubi Fyn at give alt Landet, undertagen Kjøbstæderne, tilbytte og at plyndre rundt omkring i Landsbyerne forføde“. Den 4. kom den danske Hær og Hjelpebæren „fuldkommelige osver“, Dagen efter kom den svenske Feltherre Stenbof fra den anden Side med 900 friske

Folk. Den 8. forlode Svenskerne Odense, men vare Dagen efter paa Tilbageveien dertil for at plyndre samme, men da de hørte, at den var bleven besat af Danske og Polakker, vendte de tilbage til Nyborg. Endelig stod det afgjørende Slag udenfor Nyborg ved Hjulby, Mandag den 14. Novbr., hvor Svenskerne, hvis Tab var „slug over 3000 Mand dræbte“ (deriblandt General Bødiker) bleve totalt slagne af Feltmarskallerne Hs. Schaf og Eberstein med et Tab af 500 faldne, deriblandt den velste Oberst Piassinsky, Fyrste af Ostrolenda. Dagen efter overgav Nyborg Fæstning sig med 3000 svenske Ryttere, men Anførerne, Kalégrev Sulzbak og Grev Stenbof fandt man ikke. De vare om Natten i en Baad undkomne til Korsør, hvor Kong Karl Gustav i sin Harmen modtog dem med den Hilsen: „Har Fanden taget hele Wedestokken, kunde han gjerne have taget Bullen med!“ Fra dette Dieblif var Kongens stolte Mod og stærke Sundhed brudt og Græmmelse over Jyens Tab lagde ham snart i den kraftigste Alder i Graven. — Nu vare Svenskerne rigtignok gjorte magtløse i Jyen, men denne ulykkelige D fik nu langt værre Plyndrere og Plageaander i Polakkerne og Brandenborgerne, sjønt de vare hidkaldte som Hjælpere, men de hjalp kun Jyen af Aften i Ilden. De mindre Landsbyer og de enseltliggende Gaardes Beboere flygtede ved de vilde Krigsfolks Nærmelse til Moser og Skove, skjule sig i hule Træer, i Hulter i Sneen, der fra Begyndelsen af Decbr. dækkede Jorden. Her fødtes Børn til Verden og her dø hele Familier ud eiter en smertelig Kamy med Sult og Kulde. Iuidertid huere Horderne i deres forladte Hjem, plyndre dem, brænde dem af, eller gjøre dem bekvemme for sig og Heste, krænke de enkelte

Kvinder, de endnu kræffe der, myrde spæde Børn, pine tilbageblevne Gamle og Svage for at udpresse Penge eller tvinge dem til at paavise Steder, hvor virkelige eller formentlige Skatte ere skjulte. Dette er omtrent Totalbilledet af de mange Træk og Fortællinger, der fra Heiderne paa Fyen for 200 Aar siden komme os imøde. Dog er der ved Siden heraf ogsaa opbevaret enkelte oplivende Træk af en Hjendes Udelmod eller af Fynboens eller Fyenboerrens Djerthed eller Smildhed. Til Opfriskning af disse 200aarige Minder om vore Fædres Vilkaar, og deres Kamp med Hunger og Kulde, Gjender og „Benner“ skulle her de vigtigste Efterretninger og Familieoverleveringer fra hine Dage meddeles i Lænets bogstaverdneede Sognerække:

Bogense maatte betale en Brandkat til Svenskerne paa 500 Daler, naaget hele Byens Mandskab ifølge den af den svenske Kommissær Mikkelsted foranstaltede Optægnelse kun udgjorte 85, Borgerne endogsaa medtagne. Hvorledes det omtrent gik til under Brandenborgerne og Polakkerne, sees tildeels af Raadstueprotokollen, som atter blev ført fra den 28. Oktbr. Det heeder heri: Den 28. Novbr. 1659 indskrevnede Borgemeister Oluf Evendsen Bager Aud. Kristensen, fordi han den 7. Oktbr. i Epidisen for nogle brandenborgske og keiserlige Ryttere havde overfaldet, skjældt og slaact ham og givet Marsag til Flyndring. Ved samme Leilighed klagede den kongl. Tolder Brands Jørgensen over den samme Bager, der ved at bilde Hjælpetropperne ind, at en svensk Korporal var skjult i hans Hus, forarsagede at samme blev udplyndret. Ligeledes fremstod Borgeren Peder Brandsen og besvyltde Anders Bager for at have givet de fremmede Tropper Anvisning paa hans Kelder.

som de plyndrede og fratege ham mere end 50 Daler. Flere Bidner aflagde Ed paa, at Anders Bager havde stjælet Borgemeisteren ud for en svensk Sjfæltn, hvorpaa en brandenbergt Rytter huggede ind paa Borgemeisteren med sin Stridshammer. Det var med Rod og næppe, at Borgemeisteren nogenlunde befsindet undslap de forfølgende Ryttere, som nu imidlertid plyndrede hans Hus. — Den 16. Decbr. blev Krigskommissærernes Ordre, at Bogenfe Skomagere skulde levere 30 Par Sko til Soldaterne inden Helligtrekonger, udtrommet og oplæst. — En Borger, Jev Petersen, paastod 1662 for Retten, at de fremmede Tropper havde paa flere Steder i Byen ranet Gods og Kestbarheder for nogle 1000 Daler. En Jørgen Rosenholm mistede „en Stindskædning med Eslvknapper i“ osv. osv. Endelig har Sagnet endnu meget at fortælle om Polakernes Levemaade, om deres Gerkjerlighed for Kattesteg, hvorfor de til Kotternes og Musenes Flor fangede og fortærede alle Byens Midsjer, (ligesom Spanierne 1808) at en polsk Kvinde drufuede sit Barn „fordi det ikke duede, da det havde gule Ben“, at naar deres Soldater bleve syge paa Marschen, bleve de levende begravne osv. Blandt dem, som i

Gilby Eegn bleve dræbte af Fjenden, veed man endnu Navnene paa to, nemlig Jørgen Rasmussen og Jens Brandsen. Den sidste var Gaardmand i Gilby og blev skudt af plyndrende Polakker den 25. Novbr. 1659. Man har beregnet, at hvert 8de Menneske omkom her som en Folge af Hunger og Sygdom, Kulde og Krigsbesværlighed.

Guldbjerg Præst, Hs. Fangel og de fleste af hans Egnesfolk flogtede ved Fjendens Nærmelse. At Red

nøgen Kone at spynde gif her bogstavelig i Opføddelse; thi de i enlige Skjulsteder i Mark og Skov sig opholdende Kvinder skulle have bittet paa at spynde paa Haandtene. Af de Mænd, som bleve hjemme for at forsvare deres Eiendomme, blev blandt andre Soren Eiterbølle dræbt af de Keiserliges Karabiner, da han vilde værne om sine Gæs. I Nordskov var nedgravet en stor Egeliste med Brød i, med en skjult Abning paa Laaget, saa snart, at et Brød deraf kunde optages. Denne Kiste saaes endnu indtil for saa Nar siden i Hans Knudsens Gaard. Det saakaldte „Luskul“ ved Anders Madsens Hus i Smidstrup fik Navn af, at Erenskerne engang badede sig deri, og et stort Egebord i Kaalsbave fremvistes for saa Nar siden med dybe Skaar af Erenskens Sværdklinger. Dette Bord skal have tilhørt den djerre Bønde Niels Povlsen, hvis Ulling, Jesper Povlsen, endnu beboer den samme Gaard. Denne Niels Povlsen vidste at bringe urimelige Erensker, som han hjørte lægt for, til Ræson ved Hjælp af sit Fidskæft, en under sit Læderovertræk jærnbeflaaet Svanstrøksstof. Andre forbyttede deres Stoffe med Knive eller Kaardklinger, for i paafølgende Tilfælde at kunne værge for deres Liv. En tilbagebleven Erensker besatte sig i Smidstrup.

Haarslev Kirke blev ved Erenskernes Nærmelse Tilflugtsstedet for Beboerne, der tyede dertil med deres bedste og kostbareste Sager; men ikke engang Herrens Hus blev skaaet af de rovgribske Hæer. Da Vinduestængerne vare dem for tykke til at saa Bugt med i en Fart, udsarede de paa Kirkedøren et Hul, stort nok til at en bevæbnet Soldat kunde krybe derigjennem. — Bøndernes Dagligstuer indrettede de i en Fart til

Hestestalde og Eriskebordene med Skufferne til Krobbe. — Paa Lufkesborg boede Eiler Krivovs Enkefrue, Anne Prabe, en Broderdatter af Tyge Prabe. Ved Erenskernes Ankomst forklædte hun sig som Bondens og flygtede til Bærlinge, hvor hun med de andre Bondskoner satte sig paa Enogholm, i et stort Uføre og Ellekrat, ved Navn Lyktemose. Her sad hun og duffede sig med de andre Koner, som en Agerbøene med sine Kyllinger, og havde desuden aftalt med dem, at dersom Erensten kom over dem, saa maatte de ikke kalde hende Fru, men blot Moer Anne, forat de Erenste ikke skulde tro, at der var mere at vine ud af hende end af de andre. Fruen frelst sit Liv, men hendes Gaard blev aldeles ødelagt og dens Bygninger afbrændte. — Ligledes reddede Beboerne af Rønnemosegaard sig i en Hule paa Marken ved Gambykshjeldet. — Da Erensten kom til Padesø, opristede Gieren, Klaus Pedersen, en Dyne og fyredte Hølden omkring i Gaarden. Her ved lod det første Eret Erenste sig sluffe og red videre i den Tro, at Gaarden alt var udplyndret. Men da han mærkede, at dette Kneb ikke i Længden vilde forslaa til hans Frelse, saa indrettede han en Hule i Haven for Kone og Børn, og selv red han paa sin graa Hest omkring i Ruggaards store Skove for at samle Hødevarer til Familien, som han besøgte hver Nat og stundom ogsaa om Dagen, men havde da Udfig fra sit Husstaa, saa han enten red paa sit Hus eller sin Hest. Engang kom dog de Erenste over ham, og han maatte i Hast flygte paa sin Hest, men tabte sin Hat i Flugten, og nu maatte han i flere Dage ride med blottet Hoved i den haarde Vinter, men da — siger Sagnet med Beklagelse og Nairitet — fros Hjernen ud af Hovedet paa ham, og han døde. — I Gistov blev en hel

Familie, som havde søgt Tilflugt i en Bagerovn, kvalt i samme.

— Den rige Gier af Nymarkgaard, Hans Pedersen, Lippoldes fader til den nuværende Møller i Lumby, kjøbte sig og sin Eiesdom for en stor Sum Penge fri for Plyndring og Voldsomhed og fik desaarfag en svensk Tilsynsmand („Salvegarde“, „Selvvarer“) i Judkvartering, men derved medgik hele hans Rigdom, saa at hans Søn ikke engang kunde betale en Skat paa 24 Skilling, og hans Svigerfader i Harendrup havde det ikke bedre; thi hans Datter var kun med megen Besværhed bleven saa rigt udstyret, at hun dog slap for at komme særkeløs i Prudseleng.

— En af Gamby Mænd reddede sig for Hjenden ved sin Hests Enilded. — I nuværende Lars Jydes Gaard bosatte en Erenster sig, efter hvem der længe var Rigdom i denne Gaard. En anden Erenster ved Navn Lorents bosatte sig i en Gaard i Diget, der endnu beboes af hans Efterkommere. — En Bonde i Diget skal fra et Ekjulested ved Veien have nedstjult hver enkelt Erenst, der kom ferbi, fordi de havde slået hans Kone af sin Parselseng ud i Eneen, hvorved hun vel saqtens omkom (Polakkerne udøvede dog en værre Bandalisme mod Præstefonen i Tommerup, idet de langsomt dræbte hende ved at stikke hende antændt Svovl i Næsen). I Begyndelsen af Novbr., da Erensternerne bleve kaldte til Nyborg, tvang en af deres Officerer en Bonde fra Diget til at følge med for at føre begge hans Haandheste. Ankommen til Nørud Skov, holdt Bonden noget tilbage, medens Officeren, der havde Hæstværk, ved stærkt til; hurtig frang Bonden ind i en Afsrog af Skoven og opholdt sig der, indtil han hørte om Erensternes Nederlag ved Nyborg, og var han nu vel holden med sine to Heste, medens hans Hæster

harde mistet deres. — En tilbagebleven Erensker blev Husmand i Haarslev. Han led meget af Sindss og Legems-Sigdom, og før sin Død tilstod han at have myrdet en Præst foran Alteret og taget et Barn fra dets Moder, der laa i Partelsen, og holdt det spiddet paa Kaarden, over Ilden. Doende jagde han med bitter Vællagelse, at hans Lidelser vare en velfortjent Straf for disse vandaliske Vederstyggeligheder. — En svensk Oberst blev gift og besatte sig her i Sognet; Sognet siger baade Høgaarde og Skovsøgaarde og viser endnu hans Kaarde og Eporer i Haarslev Kirke, hvor han ligger begravet. — Her som flere Steder skulle Polakkerne have lært Bønderne at ryge Tobak og drikke Brændevin, og den første Bøndefone, der saa sin Mand ryge, blev ganske forstræffet, da hun troede, at han havde Lid i Munden. At Polakkerne have lært vore Bønder at pimpe, er temmelig rimeligt; thi vel drak Wisse Prof Alfovit 1608, og 1628 trang de Keiserlige en Præst i Jylland til at drikke sig ibjel i Brændevin, og vel var der 1650 ikke mindre end 12 Bergere i Bøgnse, der folgte Brændevin og Ol, men at de danske Bønder drak Brændevin før 1659 har man ingen Beviser for. — I Sandhøi strag v. f. Haarslev blev en Polak begravet, da Præsten nægtede at jorde ham paa Kirkegaarden. Man har siden ved at grave Grus her fundet hans Ben. — I det Hus i Hindervad, som nu Johannes Eskroder beboer, og den Tid beboedes af en Smed, kom en Troy Polakker ind og blandt dem to gamle Kvinder, som satte sig til at græde, mens de andre sangede, flaaede og fortærede Smedens Kat. Efter dette Maaltid slog de hine to gamle Kvinder ibjel og be-

gravede dem ved Eiden af Hundehuset, hvor man ogsaa siden vil have fundet deres Ben.

Dielby Segns Sagn fra den Tid dreie sig især om en Lieutenant Henrik Friskmann, der blandt andet dræbte Oberst Fellers Formeister, Daniel, (der blev begravet den 2. August) og krevangrede Karen Larsdatter, som derfor stod aabenbar Strifte. Ligesom i Gilby fortælles her om stor Dødelighed under og efter denne Feide.

Tre Segn er især rig paa Fortællinger fra den Tid. Fønderne havde her vovet at gjøre Evensterne Landgangen stridig og flere af disse vare derved druknede. Men de mange Tilbageblevne hævdede sig grusomt. Skaastrup Beboere skjulte sig i Sneen i Kirhave Skov ved Hugget, hvor mange Mødre og Pørn døde af Hunger og Kulde. — En Enke, som beboede Jørgen Olsens Gaard, flygtede til Skovlykke Kjøret og af Frygt for, at hendes Hund skulde opspore hende og derved anvisv Evensterne hendes Svæthul, tog hun den med sig og lavede sig en Gule i Sneen, hvor de tilbragte flere Døgn. En Mand i samme By flygter med sin frugtlommelige Kone til Vinsebolm (et Sted i Brændmose), skjulte hende der og søgte om Natten Pven for at faa nogle Førnodenheder til hende. Imidlertid var der falden en Sporjue, og han turde da ikke strax gaa ud til hende for ikke at røbe hendes Skjulested. Men da han atter vovede sig derud, havde den Ulykkelige sødt, men baade hun og Førstret vare døde. — En Mand i Dre ved Navn Abraham havde en smuk Datter, der udstørrede sig en Puffel paa Ryggen og en bøl Føste, lagde noget under sin ene Fod for at kunne halte, besvurte sit Ansigt og tog saa flette Klæder paa, at

uagtet hun stedse maatte gaa og opvarte Evensterne, dog ned for deres Efterkrævelser den enseligste No. Forresten flyttede ogsaa denne Pys Beboere ad Stoven til ved Kjendens Ankomst og blandt dem en Moder med sine to Smaa i Arme; men da hun fornem hver vidende feldt det var, og indsaa, at hendes Pørn maatte ensomme af Kulde, vendte hun tilbage igjen, frøb op i sin Dru og luffede Laagen fer. Lidt efter kom de Evenste, og da de havde opdaget Blesset, gjorde de Ild paa Arnen udenfor Druen og gave sig til at stege Blesk. Mens Blesket stegtes gif de to fer at suuse efter Honieærg, og den tredie blev ene tilbage. Kenen kommer til at bofte, Evenstere luffer Laagen op, og da han ved Plusjet af en brændende Spaan faaer Die paa Kenen og hendes Smaa, ræffer han i al Stilhed tre Stuffer Blesk og et Stukke Prød ind til hende og luffede atter. Da derpaa hans Kammerater vare komne tilbage og havde fortæret deres Maaltid forlode de uden videre Undersogelie Huset og Kenen og hendes Pørn fortærede nu deres Blesk og Prød med Velsignelse over den ædelmodige Kjende. Daa i Skaastrup havde en Guse, hvis Mand var falden i Krigen, Med uof til at blive hjemme fer at værne om sin Gientom, som hun ogsaa frelste, ei blot ved Vaas og Luffe men ogsaa ved Rist, om det saa var hendes smulke rede Hente, trods Evensternes Forhærlighed fer dem. — En Ponde ved Navn Prid, der beboede Jørg. Pils Gaard i Skaastrup, havde været i Pørgense eiter et Læs Prædder, som egentlig vare bestemte til Tre Skole (der blev opført i d. A.), og hjemkom ligesom Evenstere satte Ild paa hans Gaard. Hurtig river han en af Hestene fra Vognen og søger at undkomme, men Evenstere sørkede

ikke blot for at Pondeus Bogn med Prædderne ogsaa kom paa Paalet, men ogsaa for at den bortflygtende Pris blev indbentet. Han maatte nu finde sig i at blive Soldat. — Den rige Hans Andersen i Skastrup (se 1654) skal være omfommuen i denne Feide. — 3 Erkeb. vare Konen og Pigen i nuværende Jerg. Anudsens Gaard isærd med at skjærne, da Sjenden strømmede ind i Gaarden. Pøge undkom ad en Bagdør, men forglemte i Forvirringen at medtage et lille Barn, som et Uuenneste blandt de grumme Gjøster tog og puttede paa Hovedet ned i Kjørnen, hvor den ullykkelige Moder siden fandt det kvalt. Hendes Mand havde nedgravet noget Bleg i Jorden og vilde en Aften stille sin egen og Families Hunger med noget af dette Fortaad, men nogle Evenske, som bleve det vaer, jøge ham bort og bemægtigede sig Blegket. — Evenskerne havde megen Respekt for Dre Stormølle, der laa i et Ujøre mellem Skovbækker. De vare bange for at komme paa dette Terrain, hvor de resilerede at Danskerne kunne ligge og saaledes stjæle Livet af dem. Da Omegnens kemidledede Bønder bemærkede dette, sendte de efterhaanden deres Penge og Værdisager til Møllerfolkene med Pøn om at gjenne dem. Men da mange af de Mand, der havde betruet Mølleren deres Kostbarheder, omkom under Krigen, kom han i Besiddelse af stor Rigdom, der siden skal have vedligeholdt sig her. For 70 Aar siden fandt man ved at rydde paa Ekraasningen ned mod Baghusen en Kiste med Flugmel, der var aldeles ubesladiget og derhos sad saa fast, at man maatte støde det ud med en Jærnkang. Lgsaa dette Fund hidrørte uden tvivl fra den svenske Feide og har saaledes staaet 130 Aar i Jorden. — I Aestehjær (mellem Dre og Skastrup) har man for mange

Når siden i en fuld Eg fundet Pauraden af et Menneske, som antoges at være een af denne Heiles mange Lige; thi ikke alle, der søgte Ejsul i hule Træer, saa att. i Togens Læ. I Hæls helms Skov fandt man saaledes ved at kræde en gammel fuld Eg inde i samme Lige af en skallels Piesetræener, der her havde søgt Bred for sine Hærfølger, formodentlig Teltkøjene fra Pogense.

Søndager Sogns Herremand, Graf Frigev, var Dødt ved den danske Hær og saaledes fraværende; de øvrige, især Friinder og Ven, skjulte sig saa godt de kunde i Guler og Gøster, i Meser og Skove, under Trøer og under Sneen, hvor mange emkom af Kulde og Sult. Saaledes fandt man under Trøen ved „Jørgen Wellers Ved“ paa Veien til Gnggaard en Dødt med sit Barn ved Fødslet, begge døde. — I Sandager Skov og i Sandager og Smidstrup Meser bar man fundet Skeletter og Ben af c. 100 Mennesker, der her maa have tilfat Livet. Muligen Evenske, hvoraf ogsaa her i Segnet blev en tilbage i levende Live, nemlig Pødsler Frederik Hall, der bosatte sig i „det røde Hus“ ved Guldsten.

Skovby Sogn. Lars Ulfeld til Hærritslevgaard maatte flygte til Odense, hvor han døde. Ligeledes bortflygtede Beboerne af Brandholt. I Hjørby reddede 3 Pørn sig i et Hunsdehus. I Skovby stal Polakkerne og de Keiserlige paa den uanfærdigste Maade have tilkjendegivet deres Ringegagt for den fynske Gød og ved uretteskelig Voldtaegt dræbt en Kone, medens andre med Magt tvang Manden til at være tavs Tilskuer. — En Evensker, som overfaldt en Pige ved Hjelbæk, blev færdet af en Bonde fra Guldstrup, som vishede i Hærbøden.

Efter at have dræbt ham med sin Plovstav, rødede han Riget ned i Dyndet paa Bækens Bred. En anden Svensker gik det ikke bedre. Som Plynderer gjærkede han en velhavende Kone i Njærby. Hans første Spørgsmaal var naturligvis, hvor hun havde sine Penge, og dette Spørgsmaal søgte han at give Eftertryk ved at svinge sin blanke Kaaarde for hendes Ansigt. Men Konen tabte ikke Fatningen derover, men sagde, at hun ganske rigtig havde en fjøn lille Skat, og den skulde han med Forsnøielse faa, hvis han selv vilde tage den. Dernæst førte hun ham ind i Storstuen, og aabnede en kolossal Egeliste, (som der endnu ere nogle tilbage af i Egnen; en i Haarslev kan rumme 7 Tdr.). Denne Kiste var fyldt til det øverste og oveni laa noget Halm. Dernede paa Bunden laa hendes Penge, sagde hun. Underofficeren gav sig med Hjertens Glæde og Anstrængelse til at rode op i Kisten, men Konen passede paa, smat det tunge Kistelaag ned paa hans Hals, rev med det samme en Sæk Mel, der hang over Kisten ned paa den. Slaget og Vægten gjorde en saadan Virkning paa den for andre Indtryk ufølsomme Mand, at han tabte Sands og Samling, og Konen dræbte ham med hans egen Kaaarde, der opbevarede paa Gaarden indtil den for 30 Aar siden blev omsmedet. — I den Gaard i Esfildstrup, som behøes af Hans Thorsten, logerede en svensk Læge, der fattede stor Gudhed for Gaardens yngste Son og antog ham med Forældrenes Samtykke til Tjener, hvorfor denne Gaard slap aldeles for Plyndring. Da man skulde bryde op for at reise til Nyborg foretrak Sønnen dog at blive hjemme og skjulte sig. Lægen ventede længe paa ham, og da han ikke kom, reiste han bedrøvet bort. — Fremdeles fortælles der, at

Konen i den Gaard i Skaarup, som nu beboes af N. Frow, en Dag betroede sin Mand, at det snart vilde komme til at se galt ud for Erenssen; thi deres Linned saa ud som det var overstænket med Blod. Mauden ansaa det for Sjæs, men kort efter kom Ordre til de Svenske at møde ved Nyborg, og der blev Barfelet opfyldt. -- Tvende Svenske bleve tilbage i Eskovby, og begge skal paa deres gamle Dage bittert have beklaget deres voldsomme Adfærd i Krigen og navnlig, at de hver havde dræbt et Barn. Lignende Beklagelse vtrede en tredje, der bosatte sig i Kjørby. En fjerde bosatte sig i Løste og en femte i Hærritslev (i Ivers Gaard). Om dem fortælles intet Dødt og navnlig roses den sidste, der kaldtes Børge Eskrædder, som en exemplarisk Familienfader. Ætlinger af begge paavises endnu, og end blomstrer Navnet Børge baade i Hærritslev og i Løste. — Til Polakernes Kortjeneste regnes her, ikke blot Indførelsen af Tobak og Brændevin, men ogsaa af — Røtter, formodentlig af den Grund at de aade Rattene. Men at de imidlertid ikke lode sig nøie med Ratte derom vidner Sagnet, der siger, at alt det Hornkvæg som Gorderne efterlode her i Herredet var — en eneste Tyr. Om Polakernes Plyndrogeni og udmærkede Fænger Lugtesands fortælles flere Sagn i Eskovby, dog fik de ikke alle deres røvede Skatte med herfra; thi en Eskovby-Bonde, der skulde føre med deres Bytte til Middelfart benyttede Leiligheden til at forsvinde med Læsset i Skoven, medens de polske Snaresbaner plyndrede i Bro Mølle, og de vagthavende polske Skindere, dels af Nødvendighed og dels af Dumbhed, lode sig narre fra Bonden, der 3 Dage efter vendte tilbage til Byen med Byttet og blev modtaget med Glæde, som da Fader Abraham i

gamle Dage vendte tilbage til Eodoma med Indbyggernes tilbageerobrede Kjøbbarheder.

Særølev Sogn. I Kirkeetaarnets vestlige Gavl er indmuret en Kanonkugle, som Erensterne skal have indstødt fra Baaring Basse. Blandt dem som her bleve udplyndrede vare ikke blot Præsten, Bærtel Biskmand, men ogsaa den fattige Præsteenke Birte Jespersen. I Bidiebussene i Bierne Mose frelste flere Folk deres Liv. I Toderup omkom mange især Børn af Sult og Kulde. Sagnet fortæller ogsaa hvortledes tvende Gaardmænd i Kosterølev og Toderup (den sidste ciede nuv. J. Jespersens Gaard) ved deres Enlidhed længe sikrede deres Eiendomme mod Plyndring, ved nemlig selv at ødelægge lidt Bohave og strø det i Porterne som Tegn paa tidligere Udplyndring. I Hemmerølev reddede en rask Pige et Stykke Lærred, som Erensten havde snuppet andetsteds, ved at styrte det i Brønden. — I Elagstrup har man fundet svenske Gøvær-laase ved at grave en Grøft. — I Erenstrup fortælles om den bange Anesse og Pedrøvelse, hvormed mængden Erenst tog Afsted med Beboerne for at ile til Ryborg. — En af dem ved Navn Johan Israël blev tilbage i Raderup (i nuværende Hans Jensen's Gaard). Som Olding angrede han bittert sin Voldsomhed i Krigen, forærede Sognepræsten en Solvkaude, det eneste Kjø han havde fra Krigens Tid, og skriftede for ham, at han grusomt havde dræbt et Barn og rryvlet en Dansker i Guds Hus, da denne ikke vilde lade ham staa ydrest i Stolen. Forresten var Israël en Jyd: af Hævedvrlning og plantede blandt andet et Ubletr, hvis Brugt længe var bekjendt under Navn af

„Israels Børn“. — I Et. Hans Kjør i Kosterdlev skal en Polak være bleven begravet — levende!

Søndersø Egn har følg. Sagn om Svenskerfejden: Kromanden i S. havde gjemt sit Sølv i et Skrin, nedgravet i Haren, men Kjenden fandt det alligevel. I Vedby toge de 11 Brød af en Kiste, men vare saa menneskelige at leve det 12te. — En af Byens Gaardmænd blev sludt, da han med en Jort vilde forhindre Kjenden i at røve hans smukke graablommede Heste. Da Svenskerne forlode Egnen med deres Bytte, var en velhavende Kone, der boede i Søndersø Skov, juid nok til ikke blot at indbilde dem, at hun alt var udplyndret, men beklagede sig endog i den Grad for dem at de af Medlidenshed udstyrede hende saaledes, at hun skal være bleven en rig Kone. I nuværende Niels Hansens Gaard blev en Svensker tilbage, men som Lig; han blev nemlig sludt af en Bønde, men ogsaa nogle af de levende bleve tilbage her, hvoriblandt en, til hvis Meritter det hørte, at han havde hugget Hænderne af en Kone. Blandt de Tilbageblevne var ogsaa en Officer ved Navn Evend Glin, der siden nedsatte sig som Skomager i Odense. Han var Ols fader til Møller Evendsen til Hoved Mølle. Iøvrigt antages de mange herboende Mænd med Navnene Rogens og Evend at nedstamme fra Svenskere.

I Vigerslev Sagn fortælles gruelige Sagn om Barnemord og Drukninger i „Karpedammen“. — Kisten, der med Præstens Sølvstøi i, var nedgravet, vises endnu i Gravergaard ved Elved; den bærer Årstallet 1623. — For over 40 A. s. opgravede man paa Kirkegaarden en Potte med Benge i fra den Tid. — I Morud Mølle havde man til Juleaften ikke andet

at spise end 2 Gaandsfulde Rugmel, hvoraf man vilde lave sig en Vælling; men indtrædende Polakker sparke til Potten, saa Vællingen spildtes i Jlden og gif deres Wei da de forgjæves havde gjennemsnust Huset; men Mølleren og hans Familie maatte nu „holde Jul i Faste“. Blandt dem Svenstjerne her pressede til Soldater var en ung Mand fra Morud, der undkom fra Nyborg Leir forklædt som Præst i en Messesærl, som en Kone havde syet ham af 4 Eftorter, og derved frelst ham fra at bide i Græsset paa Nyborg Valplads for en Landsmands Kugle eller Kaarde. En Efterkommer af ham i 5te Led boer ved Elved. Paa Aagaarde tog Hjenden Pudevaarene til Poser til de plyndrede Penge og Kofbarheder og lode Hjerene flyve. — Paa Margaard blev en svensk Officer stude paa Trappen af en Gaardskarl. Ligeledes sædeds den stærke Ryds Møller flere Hjender, naar Leilighed gaves. Kom der altfor mange ad Gangen, saa skjulte han sig. Dog bleve her ogsaa levende Svenstjerne tilbage, saaledes Torsten Evendsen til Lunkilde, en lystig Pudsmaager og Pengemand (han stal i Krigen have vist, at han var i Besiddelse af en stærkt om sig gribende Fattes evne), der kunde sjenke sin Dattersøn i Skovsgaarde en hel Gatsfuld Sølvpenge. En Morten Ros blev tilbage i Morud og en Evend Sparf, ogsaa kaldet Svend Evin, slog sig til Ro i Rue (i Jørg. Hansens Gaard). Han var tre Gange gift og er bleven til et Ordsprog, fordi han hver Gang tog den første den bedste til Kone, hvorfor han ogsaa roste sig af at han havde taget tre Lusser og gjort dem til Dannelsvinder. Her og i

Vævlinge Sogn levede Svenstjerne af Heste kun et gammelt Udgangsog. — Da Sognebeboerne saa Svenstjerne

myhre frem „som Myrer“ fra Gaardslev, toge de Flugten til Ellemoser og Skove „hvor de gif som Ervin paa Olden“. Blaudt de Flygtende var ogsaa Fru Rene Gyldenstjerne til Elved, hvis Mand, Oberst N. Lyffe, var bleven fangen af Fjenden i Bendsyssel. Hun skjulte sig med sine Piger i Mørkemoje Ellekrat, mens Fjenden huserede som ellevilde paa Elved, hvor man endnu ser deres Sabelhug i Borde og Pjælker og hvor de ifølge Sagnet afbrændte baade Skole og Mølle. Vist er det, at de afbrændte Hoved Mølle, der aldrig blev gjenopbygget. Rugaards rige Møller mistede ved sin Karls Fortræderi sin hele Formue og havde nær mistet Livet med en Nat, da han over Mølle-dammen vilde liste sig hjem efter en Emule Proviant til sin Familie, der residerede i en Smedbygge. Isen brast, men Mølleren blev heldigvis hængende med Armene mellem Isen. — Mange tyede til den tornbevogede Dal Bøde Hule, hvorfra de om Rætterne ligesom Haverne listede sig hjem til Haverne for at stille Hungeren med Kaalblade. — Klemen Foged, der boede Morten Skaderods Gaard, hvis Lade han havde bygget (over dens Port læses endnu „1647 den 28. April lod Klemen Foged dette Højs opsete. Gud gifve det maa staa of raadne“) toge Fjenden, da han ikke vilde paavise dem stue formentlige Skatte, bandt ham til en Hests Hale og lod ham slæbe tildøde. — Paa Bødele voldtoge og dræbte de tvende Jomfruer. Men Sagnet fortæller ogsaa en Selvhavn over Umeunnefferne og paa-viser Steder som Klavsmark og Biermose, hvor Beboerne sjal Livet af dem. En Hagen og en Troels Erensser skulle her være blevene tilbage ligesom deres Krigskasse, der ifølge et utroligt Sagn skal bero paa Bunden af Rugaards Mølle-dam, hvor

man hidtil kun har fundet Raarder, Klinger og Korsgerører. De mange her og i Omegnen fundne smaa „polske Hestsko“, samt Navnene Hestebanke, Folehave, Ryttergraven og Palisademark skulle betegne de Allieredes Leirsteder.

„Bispenbjerg Ryttere“. Ved Evensternes Ankomst til Bispenbjerg flygtede Kvinderne til Skoven, som Evenstjerne snart fik stor Respekt for, da de mærkede, at Døden lurede paa dem derinde. Her fødte Præsten Hs. Narvs unge Kone (en Datter af den forrige Præst) sine Tvillinger. Konen i nurærende Jørg. Greves Gaard nedkom i en Døn og Konen i Per Thorsens Gaard fødte sin Søn Jeppe i en Ene drive paa et Sted i Skalbjergh Mose, som siden kaldes Jeppestholm. I Skoven fristede Flygtningerne Livet tildels ved Skovfyrer og Barkmel. Men medens Kvinderne flygtede, skulle Mændene her have gjort tapper Modstand og indvundet sig ovenstaaende Kjendingsnavn „de Bispenbjerg Ryttere“ og grundede den berømte Tradition, at Bispenbjerg Folk ere de djerveste Jvboer. Væbnede med langkastede Leer fældede de en Uddeling Svensker; især udmærkede sig en ualmindelig stær og stærk Gaardmand fra Skovby, der med sine Folk dræbte hver fjendtlig Flok, der kom, naar den ikke var større end 6 Mand. En Ponde fra Skellstrup skød en svensk Oberst i Bispenbjerg Gyde. De svenske Dragoner puttede Oberstens Lig i en Sæk og red hurtig bort med det. — En anden Officer sad her en Aften og stirrede paa tvende Skyer, en blaa (lig den svenske Uniform) og en rød (lig den danske), og da han saa Skyerne støde sammen og den røde bedække den blaa, udbød han: „Gud naade os, vi komme aldrig ud af dette Land“. Blandt de her Tilbageblevne var

Sergeanten Thor, der stødte en Landsmand ned, der var uuen-
 skelig nok til at spidde et Barn paa sin Aarde. Thors Navn
 skal endnu blomstre i Sognet. — En Pelskafferne fortæller her,
 at de kunde „gaa tilmunds“ med hvad det skulde være Kræer,
 Hunde, Ratte og Suerge, og det foruden disse Karitetens fere-
 gaaende Regning eller Stegning. Var deres Smagsfands sim-
 pel, var deres Lugtesands desto finere; thi de kunde ved at
 snøste og veire, paa skaar man, opdage de nedgravede Skatte. —
 1664 vare i Wijsenbjerg Sogn ikke mindre end 33 Gaarde og
 Huse, der endnu laa øde siden Krigen. — Idet vi her ved slutte
 de stedlige Sagn om slemme Hjenders og værre Benners Feide
 paa Høen for 200 Aar siden, maa vi tilføie, at ganske vist meget
 af det, som Sagnet har summeret paa Erenskernes Spudertes-
 gifter, er udført af vore raa og grusomme Hjælpetropper.

1660.

Nyaarsdag holdt Pastor Koler sin første Prædiken i Be-
 gense Kirke og dobte „Jakob Haarriders“ (skal vel være Fortis-
 ders) Tvillinger, som havde Fruerne Proffenbus og Pülev til
 Gudmodre. — Den 10. Jan. udfreves 6 Mand af Bøgense
 til Krigstjeneste. — 11.—13. Jan. dobtes 3 nægte Børn i
 Bøgense; og de udlagte Fædre vare alle Svenske, nemlig Kay-
 tein K. og Rytterne Sakarias Ruda og Thor Lupp. — En
 svensk Lieutenant Griffmanns nægte Søn blev ført efter døbt i
 Melby Kirke. — Den 2. Febr. fødtes Karen Broholm, der
 siden blev gift med Provst Holm i Vigerslev. — Mandag den
 13. Febr. † i Gøteborg Kong Karl Gustav af Græmmelse over
 Høens Tab, 37 Aar gl., efterladende en 23aarig Enkedronning,
 Eleonore af Gottorp og en 4aarig Søn, Karl den Ellevte.

Den 23. Februar blev General Klavs Ahlefeldts Ordre af 17. Febr. oplæst i Børgense, hvorved sammes Borgermester, Raad og Borgerstab „strængeligen befalede“ hver Maaned at udrede 100 Daler til Oberst Brockenbus og hans Regiment; „ellers formodes at velborne Hr. Obrist paa anden Maade dennem vill inddrivve“. — Den 2. Marts blev Lars Larsen til Kilehus, som man havde fundet død i Lundebæk, begravet paa Gilby Kirkegaard. Pastoratets Kirkebog udviser, at Mauge i dette Aar (i det første Kvartal 50) ere døde formedelst al den Nød og Besvær Behoerne her dsiede i den haarde Krigs- og Vintertid. Af humanit Gensyn til den fattigdom, hvori Befolkningen her var kommen under Krigen, udvirkede J. Kaas til Mugaard et Forbud mod Nam (i: Jndførsel, Exekution) hos Lænets Pønder. — Den 4. April „blev begravet paa Melby Kirkegaard Larr. Krag, som døde paa Marken“. — Den 1. Mai sødtes Lavrids Hansen, der blev Kapellan i Børgense. — Søndag den 27. Mai sluttedes endelig Freden i Kjøbenhavn, og den 3. Juni „blev paa Odense Torv, der Folk kom af Høimesse, Freden med Trompettskald offentlig udblåst af danske og hollandske Trompetere, og siden af Offiserene udi deres Logementer de samme Frydstegn ved Skaalers Udbriffelse hele Dagen igjennem kontinueret“. — Den 20. Juni holdtes Fredstakkefesten i alle fynske Kirker. — Den 26. Juni indsatte Lænsmand Kaas Hans Jørgensen til Borgmester i Børgense. Ved denne Tid fik Børgense Toldinspektør, Hans Jørgensen, en kongl. Paamindelse om at forhindre Toldsvig. Den gode Told der havde vel sagtens kun liden Tid tilovers fra sine borgerlige Forretninger som Brændeviinsbrønder, Ølbrügger og Bært.

Den 28. Juli fødtes i Kjøbenhavn Mag. Jørgen Karstens, der blev Præst for Brænderup og Dre. — „Den 5. Aug. — bedder det i Gilby Kirkeby — tordnede det om Morgenen, men om Eftermiddagen med Jorskrækkelse.“ — Men Mandagen den 10. Septbr. aabnedes en Rigsdag i Kjøbenhavn, hvor det „tordnede med Jorskrækkelse“ for Adelenes Trer, og det majestætiske Lyn slog ned og afbrændte mange af Adelenes unaturlige Diplomer og Frihedsbreve. Udfaldet og Følgerne af den ulykkelige Krig, hvori Rigsraadet saa ubestndigt havde styrket Danmark, viste tilfulde det Skadelige i Adelsvælden og havde da ogsaa dens Fald til Folge. Folket var, efterat have opmandet sig, kommet til Bevidsthed om, at det selv var en Magt, og at det i Forbindelse med Kongen havde frelst Fædrelandet fra fuldstændig Fortabelse. Folket vilde derfor heller ikke længere finde sig i, at Adelen nød alle Fordele og Hædersposter uden at bære nogen af de offentlige Byrder. Spørgsmaalet dreiede sig i Begyndelsen kun om Adelenes Beskatning; men da Adelen var dum og upatriotisk nok til at protestere derimod, toge Begivenhederne snart en anden Bending, der ledede til en fuldkommen Kuldkastelse af den bestaaende Statsforfatning og Indførelsen af en ny. blandt de her forgjæves modstridende Rigsraader var ogsaa Jerg. Raas til Rungaard og Niels Lyffe til Etved, der nylig som Oberst over syvte Adelsryttere var bevilliget 800 Rdl. aarlig. • Det var ham, der paa Rigsdagen gjorde den frække Paastand, at kun Adelen var født til Frihed. I Begyndelsen af Rigsdagen døde en af dens Deputerede, Mag. Rads Frid til Brænderup og Dre, der blev syg paa Storkælt. Baae som Embedsmand og Egtemand efterfulgte

han af Smedefonnen fra Erendberg, Rector Jesper Smidt i Sorø, der præsteviedes i St. Kunds Kirke den 30. November. Han ægtede som sagt sin Formands Enke, Dorthea Hvid, og efter hendes Død Biskop Kingos Stidsdatter, Mette Worm. — Ved samme Tid + Haarslev Præst, Jakob Plovdal, der efterfulgtes af And. Thomsen Sondersø. — Pastor N. Krag i Bisgerølev ægter Bispens Broderdatter, Abigail Hindsholm. — Lørdag den 13. Oktbr. overdrog de 3 Stænder Frederik den Tredie Arveregering. Professor Villum Lange, der foretrak en fri Forsætning, forvistes Forsamlingen. — Tirsdag den 16. Oktober læseredes Haandfæstningen og dermed Adelsens urimelige, men deri hjemlede, Rettigheder. — Lørdag d. 18. Oktbr. hyltedes Frederik den Tredie som Arvefonge. — I Oktober begynder Børgense Raadstue Protokol. — Liget af den ved Frederiksdødsen fangne og ført efter afdøde Rigsmarsk, Anders Wille, der længe havde benitaaet paa Løgsmose, jorttes endelig den 6. Novbr. i høitideligt Dytog til Odense, for der at begraves. Han havde i sin Tid været Egnens Amtmand (i: Kønsumand paa Rugaard) og eiet 8 Herregaarde, hvorfor han ogsaa nød megen Anseelse blandt sine Kolleger, der, da de saa ubesindigt besluttede Krigen med Everig, valgte ham til Hærfører. Men Hr. Wille gif Kæbsgang og med Krigslyffens Sol dalede ogsaa Adelsens. I Biskop Virkereds Dagbog sees derfor ogsaa, hvorledes Børgersstanden og Geistligheden satiriserede over Adelen ved denne Mandes Begravelse; thi ogsaa dengang gif Skam og Skade Haand i Haand. Hele Staden — hedder det — var ligesom opfyldt af adelige Rebleser og dito Karøser, men man ansaae ogsaa dette Dytog for det sidste i sin Art; man saa deri en

høitidelig Ektinlæggelse af Adelen for saa straalende Glands og almægtige Velde, saa det var et Lighærd, som frydede det befriede Fælk, hvorfor det ogsaa ironisk roste Adelen, der havde udsat deres tapre (!) Kolleges Lighærd indtil Krigs- og Rigsdags- Tragedien var spillet til Ende, for at de i den samme Grav kunde nedlægge baade Marssen og Magten. Denne Anders Pille havde, foruden flere Børn med sin Frue, Sofie Rosenfrands, ogsaa nogle med Pigen Karen Henriksdatter, deriblandt Sten Anderssen Pille, der adledes 1679. — Onsdag den 14. Novbr. blev Frederik den Tredie hyllet af alle Stænder som Arvefonge. Paa Børgense Pves Bøgne hylledes han af en Borger, en Raadmand og Borgemeesteren, Hans Jørgensen, der paa Kvindesiden blev Stammefader til den høderlige Familie Melby, som paa Mandssiden nedstammer fra Melby Smed, Rasmus Andersen, der levede samtidig med Stærgtens kvindelige Stamfader. Stamtavlen kan i Korthed fremstilles saaledes:

Ras. Andersen, Smed i Melby.	S. Jørgensen, Borgemeester i Børgense.
And. Rasmussen Melby, Birkedommer.	Birgitte, g. m. Raadmand S. Jønsen i Børgense.
Ulrik Kristian Melby, Bytmeester i Odense.	Ther Hansen, Borgemeester i Odense.
	g. m. Birgitte Thorsdatter.
Ther Melby, Jubelpræst i Middelfart.	

Han havde flere Børn og deriblandt Pastor M. Melby til Højerup mellem Børgense og Middelfart, bekyndt som en begavet Tale, som en yndet kirkehistorisk Skribent og en ventlig, søkkelig og frjindt Mand.

3 Decbr. blev Magister B. Vikmand i Ezerølev Provst over Eskerby Herred. — Her ogsaa i økonomisk Henseende at paavise Følgen af Feiden paa Hyen for 200 Aar siden anføres her en Fortegnelse over flere forskjellige Produkters Pris før og efter Krigen; det første Tal angiver Prisen for Kr., det andet Pr. efter Kr.:

1 Aaar	3 Mk.	5 Mk.	1 Gaas	6 St.	12 St.
" Lam	1 —	3 —	" Høne	3 —	5 —
" Kald	1 —	4 —	" Sn. Hø	4 —	8 —
" Svin	5 —	15 —	" And	4 —	10 —
" Gød	2 —	7 —	20 Himmelstænger	2 —	12 —
	1 Td. Smør	13 Dlr.	15 Dlr.		
	" — Rug	2 —	4 —		
	" — Byg	4 Mk.	10 Mk.		
	" Rød Hø	1 —	4 —		
	" — Loru	8 St.	24 St.		

1661.

Oluf Rosenkrands og Birg. Krabbe til Enggaard skenke Dist og Kalk til Guldbjerg Kirke og Jørg. Raas og Katrine Buchvald til Rugaard forsyne Bøvlinge Kirke med Alterkalk og Dist. — S. A. var Biskop Hindsholm og Bergemeister Hs. Jørgensen fra Bogenfse samt nogle flere „Velbyrdige“ paa Laugeland for at bejse og beskrive „Landjens Jord og Vilkor“. (Se Kirkebist. Saml. 2, 467). — Den 4. Jan. — skriver Birkerød i Odense — reiste sig en Storm med grusom Bevælt, der nedslag Tøge og Træer, Himlen var som brændende, man mærkede Jordkjælv og i Sønderjylland gjennembrød Havet Digerne. Den 13. Jan. raste atter ifølge s. Dagbog et heftigt Torden- og Hagelveir over Hyen. — Den 22. Jan. blev Lars Ulfeld til Dregaard og Amtmand over Stjernholms Amt endelig begravet i Odense. S. D. blev ogsaa den for et par Aar siden

afdøde Landsdommerinde Jutta Høj Krag begravet. — Den 28. Jan. befalede Kongen de i Søstæderne garnisonerende Officerer at patrouillere allevegne ved Strandsiderne for at forhindre Toldsvig. — Den 10. Febr. (Søndag) † Rigsraad Jerg. Brahe til Hvedholm af Uergrelse, da hans hjemvendte Søner fortalte ham, hvad der var sket paa Rigsdagen. Han havde i sin Tid været Rangaards Lænsmand (se 1614) og kaldtes „Kongen paa Fyen“. Han blev den 7. Marts begravet i Odense af Biskop Hindsholm. Han var den sidste Lænsmand paa Hagenskov og hans Efterfølger, Niels Banner, den første Amtmand over Alsens Amt. Det var hans Søster, Karen Banner, der løb bort med Præsten i S. Røraa. — Den 22. Marts blev Henrik Lindenov til Dregaard (gift med Peate Ulfeld) den første Stiftamtmand over Fyen. — Den 5. Mai viedes i Melby Kirke Hs. Rold og Mette Henningsdatter, „som have fortaldet hos Konsumsjonsforvalter Hans Buss i Bogense“. (Eaa Brudefolk skulde fortoldees for de kunne blive giste!) Et andet Par, som kort efter blev viet der „erlagde i Told 24 p“. — Den 24. Juni skjenker Kongen Adelen, Borgerstanden og Geistligheden visse Privilegier. — Den 18. Juli var Høsten begyndt paa Fyen „dog vaar det ikke for det bedste, at man saa tidlig blev færdig dermed, thi Høsten var meget slet“. — Den 9. August fødtes Guldbjerg Præsts Datter, Margrete Fangel, hvorom hun i Kirkebogen skrev: „Gud giffve, at hun maa udde sin dødis krafft, of Perlen, som er Gud selff, at arffve efter vindis Ruffus Lindelse“ (Margrete betyder Perle). — Gnevoldsmagten var ikke aargammel førend den misbrugtes. Saaledes blev Landets smukkeste og rigeste Adelsmand, den overmedige og letyndige

Kai Lykke, der i sin Tid laa i Garnison i Børgense med sit Regiment og eiede 6 større Gaarde her i Herredet (i Gilby, Gilskov, Gfildstrup, Maderup og Eskovby) med ialt 64 Ldr. Hattkorn Mandag den 2. Septbr. dømt fra Tre, Liv og Gods, fordi han i et Brev til sin Elskerinde, Sofie Abel, for 5 Aar siden havde pralet af sin Gunst hos Dronningen, den stolte Sofie Amalie. Først skulde hans høire Haand afbugges, derefter hans Hoved og dette sættes paa Stage til „Egempel for Andre“. Da Lykke havde forladt Landet, blev Dommen allerede den 4. Septbr. til stor Fryd for Hovedstadens Pøbel udført paa hans Billede. Ligeledes blev Ulfeld den 27. Oktbr. forvist til Ellensborg (Holsenhavn) ved Nyborg og hans Godser, deriblandt Hærtilsevggaard, konfiskerede. — Den 20. Oktbr. — skriver Jens Birkerød (inden Bispe) — blev min Kloster, Karen Rishøj, gift med Dr. med. Assessor Kristoffer Balslev. Til denne Fest, der stod paa Odense Raadhus, vare, foruden Byens egne Plæsere og Spillemand, Haderslev Stads Instrumentister forskrevne. Deres Datter, Birgitte Balslev, blev siden Bispeinde Kingo. — Den 1. Decbr. døbte Gilby Præst, Larr. Erstrup, 4 Pigeborn, der alle fik Navnet Karen. — Byens Stifts Kapittelstagt var 10 og 24 Mf. for Byg og Rug, men

1662

10 og 15 Mf. — 3 d. A. skal Borgemeester H. Jørgensen have ombudget Latinskolen, der laa i St. Annegade øst for Kirken. — Lønene forvandlede til Amter og Lærsmænd til Amtmænd og saaledes blev J. Raas den sidste Lærsmænd og den første Amtmand over denne Egn. — 8. Febr. stor Overfrømmelse, som muligens ogsaa strakte sig til Børgense. — 6.

Marts blev Præsten Lars Trostrup Datter Birte født i Gilby. Blandt hendes Gaddere (Den 2. April) vare Haarslev og Vigerslev Præster, And. Sønderfø og Niels Krag samt Jesper Stamp, „Ekslemester paa Elvid“ o. fl. — 19. Marts befaler Kongen Generalfrigskommisærren „at holde skarp Indseende og Justiz over de i Provinzterne indkvarterede Krigsfolk, saavel Officerer som Gemene, at de ikke mod deres Verter eller Landsaaterne nogen Insolens eller Modvillig skulde bevise“. — 13. April ægter Ped. Frederissen Magdelene Sperling i Bogenf, hvor han siden blev Borgemeester. — 14. og 16. Mai gjorde den titomtatte Enkefru Sofie Rosenfrands Bille (i sin Tid Lænsmandinde paa Rugaard) sine Døtres Bryllup paa Odense Raadhus „i en stor adelig Frequenz“. — Et af Parret bed Børge Trolle og Rille Bille. — Den 30. Septbr. fødtes Guldbjerg Præsts Søn, der døbttes Hans Fangel den 8. Oktober. Blandt Daabsvidnerne vare Mag. Jesper Smidt fra Branderup, Provst Vikmand fra Særslev og 4 andre Herrer samt Præstekonerne fra Bogenf, Gilby, Haarslev, Stenløse, Sønderfø og Vigerslev. — Den 11. Oktbr. fødtes i Evendberg Kristen Holm, der blev Præst i Vigerslev og Provst for Eskovby S.

1663.

Konger: Stoder Hærritslevgaard til Oberst Frederik Arenstorff og 2 Gaarde i Gilbylunde og Evenstrup til Kovris Daglov. — De nye Amtmænd udarbejdede den saakaldte gl. Matrikel. — Niels Kyffe og Grete Gyldenstjerne til Elved Sjenke en Klokke til Børvinge Kirke. — Sten Billes Søn Erik til Rjarsgaard og Eskovs ægter Anne Trolle og hans Svigerføn Grev Henrik Ditlev Holm til Billesbølle dedicerer (1/2) sin „Bilomusen“ til

Kong Frederik den Tredie. — S. A. begynder en af Bøgensø Tingbøger og bliver Bendig Buchvald Eier af Langeø. — 26. Febr. udkom Forordning om den Skibsmaaling, som skulde ske ved alle Søstæder til Toldens og Befragtningens Rigtighed. — Den 23. Mai † i Bøgensø Lyge Brabes Broderdatter Rigsraadinde Anne Brabe Kvigov, 80 Aar gl. „Hun var vel af Sjøen Byrd — siger Biskop Birkerød — men ellers i alt sit Lefnets Varsen et uterligt og Skarns Kvindfolk“. — 16. August blev efter Kongens Befaling „gjort offentlig Taksigelse til Gud af alle Præstestole i det ganske Rige for hans guddommelige Godhed mod det kongl. Hus at aabenbare Korfits Ulfelds forræderiske Udslag“. — Den 30. Aug. † Dr. Lavr. Hindøholm, i 12 Aar Stiftets Biskop, efterladende en Datter, der blev Stammoder for de lærde Luja'er. — Niels Bang fra Klinte blev nu (4/6) Stiftets 7de evangeliske Biskop. Kapittelstaxten var for Byg 6½ Mk. og for Rug 9½ Mk. og

1664

7 Mk. og 9 Mk. — Erik Kvigov til Sandager kjøber Estrø gods af Kongen for 5600 Daler. — Henrik Deyer forbedrer Gaarslev Kirkes kunstige Kalk og Dist. — Biskop Bang bevilger Kapellan Kølør den Indtægt, som Hørerens hidtil havde havet af Eskovby Sogn og udnævner sin Søn, Hans Bang, til Kapellan hos Provst Wismand i Sørslev. — Den 19. Jan. udkom en Forordning om Præstegaardene i Danmark. — Den 27. Febr. holdtes Syn over Dallunds „Ruin i Krigsfeiden“. — Den 28. Febr. skulde de ny Amtmænd, der anviseredes af Birke-, Herteds- og Sognesfogder, være færdige med Matriflen eller Fordebogen over deres Amter. Nærværende Syns er da-

teret Augaard den 7. Marts 1664. Den udviser blandt andet at Skovby Sogn havde 66 Bøndergaarde hvoraf de 25 endnu laa øde siden Krigen. Blandt de fremmede Grundeiere vare den kjøbenhavnske Borgemeister Peder Pedersen, der i Skovby Sogn eiede 9 Gaarde og 9 Huse og den middelfartste Borgemeister Herman Friis der eiede 3 Gaarde her, hver paa c. 6 Tdr. Hartkorn. Ogsaa fremmede Damer anføres som Gaardeierinder i Skovby Sogn f. Ex. Margrete Boyesen fra Kjøbhu., Margrete Hoyer til Thors, Ide og Kristense Lindenov. Guldbjerg Sogn havde kun 1 øde Gaard, nemlig Ørritslevgaard paa 9½ Td. Hf., der eiedes af Morten Niffelsen som led meget under Krigen. Sognets største Gaard, „Keffdroygaard“ (18 Td. Hf.) eiedes af Jfr. Birgitte Hahn. I Sandager Sogn omtales Byen Bogelund med 10 Huse og 6 Gaarde, hvoraf 1 endog havde 15 Tdr. Hf. Denne By blev omtrent 1735 nedlagt og kun nogle Huse mellem Gyldeusten og Smidstrup udvise Stedet, hvor den laa. — I Gilby Sogn laa endnu de tvende største Gaarde (paa 14 og 13½ Td. Hf.) øde; blandt Gierne nævnes Abraham i Pødebust, og i Melby Sogn anføres atter Borgemeister Herman Friis som Eier af en Gaard paa 7 Tdr. Hf., Peder Lavridsen i Middelfart som Eier af en Gaard paa 11½ Td. og N. Bøgvad af en paa 3 Td. — „Ørre“ Sogn havde 4 øde Gaarde. Kristense Lindenov eiede her 4 større Bøndergaarde. — Blandt Haarslev Sogns 11 øde Gaarde var Lykkesborg, der endnu laa i Afse. Ligeoverfor dens Ruiner, nemlig paa Brandsbjerg, laa dengang en Gaard „Brandthjerre“ der tilligemed „Evelskouffjord“ hørte til Søndergaarde. En anden Gaard hørte til Husby Kirke. Den ovennævnte Herman

Friis eiede her tvende Gaarde med ialt $15\frac{1}{2}$ Td. Hfl. Her i Sognet boede baade Evedgaards og Farrislevgaards Jægermestre, hin, Kristen Skytte, paa lille og denne, David Skytte, paa store Ladebel. Sarslev Sogn havde en halv Enes øde og tildels afbrændte Gaarde, deriblandt en i Kosterlev paa $11\frac{1}{2}$ Td. Hfl., tilhørende Hs. Oldeland til Ugerslev. Birte Markdan eiede Prolund og Prof. Mads Klavsen Bang eiede en Gaard i Toderup paa $8\frac{1}{2}$ Td. Hfl. Rigerslev Sogn havde 12 øde Bol og Gaarde. Blandt Gaardeierne vare ogsaa en Lybæffer, som hed Henrik Medeldorf, fremdeles Rogens Mule, Major Roland, Jørgen Vikmand, Dr. Kr. Balslev osv.; blandt Eierinderne vare 4 „Fru Metter“, nemlig M. Brodersen, M. Dinis, M. Friis og M. Mule; desuden Anne Bind, Kristense Lindenov, Kristense Rosenkrands, Margrete Straale og Sofie Markdan. Blandt Eierne og Eierinderne i Bærlinge Sogn, der kun havde 3 øde Gaarde, skal jeg blot anføre Karen Wille til „Ejeldenglad“ og Herredsfogden Mads Jensen i Bæde. I Sønderfj Søgn, der havde 4 øde Gaarde, træffe vi tildels de samme Navne, saaledes Anders Bøgrvad fra Helsingør, der eiede 22 Gaarde her i Herredet, hvoraf de 10 laa i Sønderfj Søgn, desuden ogsaa nogle ny som Prof. Lund, Dr. Skavenius, Jægermester Jæne, Dre Madsen o. fl. — Skovene vurderedes og benævnedes efter det Antal Evin, de kunde ødensøde; saaledes udgjorde alle Lænets Skove dengang „2300 Evin“ eller, da man regnede 24 Evin identiff med 1 Td. Hfl., 96 Td. Hfl. Bispebjergskov var den største, nemlig en „1215 Evins Skov“. Sønderfjøllev var stærk i Aftagen, thi den var fra en „450 Evins Skov“ degraderet til en 200 Dito“. Rigerslev Sogn

harde endnu Skov til 691 Erin; Gaarslev havde forhen havt Skov til 64, men nu kun til 54 og Skovby Sogn kun til 10. — Som Exempel paa hvad Hæsteren eller Hovbonden aarlig havde at svare til sit Herfskab kan anføres, hvad Beboeren af Herman Friis's Gaard i Gaarslev havde at svare til Eieren, der var Borgemeester i Middelfart: 13 Skp. Rug, 13 Skp. Byg, 22 Skp. Havre, 1 Skp. Boghvedegrøn, 1 Hæned (Ro eller Dze), 1 Galt, 1 Faar, 1 Lam, 2 Gjøds, 5 Høns, 10 Ka, 1 Pd. Lyssegarn, 2 Traver Halm, 2 Læs Hø, 15 Læs Ved og 6 Mark i Penge. Hæsteren af Høgaarde maatte blandt andet aarlig levere Otto Pogriff en bel Id. — Hønning og 2 Skjæpper — Smør (= 72 Pd.). I Bispenbjerg Sogn hørte altid Humlestrænger med til Landgildet, hvilket tyder paa at Humleavlen ret har floreret der dengang. Lænet havde dengang 19 Vandmøller, den største var Nedermølle i Skovby Sogn og den mindste „en Skvatmølle“, som eiedes af Bispenbjerg Præst. Odenje Høspital eiede Mørud Mølle og Dallunds Mølle af Lybækeren Henrik Medeldorf. De øvrige Mølleieere vare Oberst Arenstorff, Bendig Buchwald, Jørg. Kaas, Erik Krivkov, Henrik Lindenev og Oluf Rosenfrands, samt Mette Friis og Sofie Markdan. — Den 15., 16. og 17. Marts skulde Folket i „al Dannemark“ ijsølge kongl. Befaling — faste og bede. — Den 23. Marts holdt Pastor H. Fangel af Guldbjerg Rigtalen over Præstens Barn i Gilbye. — Den 27. Marts „bar velbaarne Jfr. Grete Lange paa Sandager et Barn fra Kile i Gilby Kirke“ og Gaardens Høged (Børge) og Hovmeester (H. Thomsen) vare Gædtere. — 1. April kom Jakob Gyldenstjerne fra Elved paa Sorø Akademi. — Guldbjerg Sogn fik sin egen Degn, hvis Forret-

ninger hidtil vare blevne bejrgede af en af Børgense Skoles
 Elever. — Den 4. Juni skrev Rigsraad Henrik Gyldenstjerne
 et Mindedigt eller en rimet Lovtale over den afdøde Kong Kris-
 tian den Tjerde, som han sluttede saalunde:

„En Adelsmand giffver ham denne Ære
 og Alle sambykke det samme here!“

Den 28. Juli blev den brave Læge Dr. Otto Sperling,
 en Elægtning af Provst E. i Børgense, af Høiesteret dømt fra
 Ære, Liv og Gods, ene og alene fordi han havde oversat et
 lille Forsvarskrift af Korsfæts Ulfeld. Livet lod man ham dog
 beholde, men det var en grusom Raade, de viste ham, ved at
 lade ham sukke i sytten Aar i Blaataarnet til sin Død. —
 Den 31. Juli † Laurids Madsen Trøstrup, 49 Aar gl., efter
 paa 22de Aar at have været Præst for Gilby og Melby Me-
 nigheder. Den 8. Aug. blev han begravet i Melby Kirke.
 Hans Huse hed Maren Klausen og hans Eftermand Rasmus
 Madsen Kvarndrup. Han var 33 Aar gl. var Hører i Odense
 og blev siden Provst for Skovby Herred. Til Præst ved disse
 Menigheder blev han udnævnt den 28. Aug., og den 4. Septbr.
 indsat af Provst Vikmand fra Særstev. — 12. August adlede
 Kongen sin trofaste Ven Kristoffer Gabel og udnævnte ham til
 Etatsraad. For Frederik den Tredie blev Konge, var han
 Bisp i Bremen, og da var Gabel hans Skriver. Han blev
 siden Stattholder i Nijbharu og erhvervede sig store Eiendomme,
 saaledes Dreggaard her i Herredet. — Den 15. August fødtes
 Ritmester Fog, der blev Gaardeier i Løgerød. — Den 11.
 Oktbr. bevilgede Kongen Borgemeister Hs. Jørgensens Ansøgning
 om, at en Del af Byens Jorder, øde Damme og Grave (um)

fristed heraf til at tro, at Bogenfe engang har været befæstet maatte blive solgte, for at dække „den store Gjæld og Bidtloftighed, hvori Byen under forleden Feide var geraadet“. Den 10. Novbr. stod Tønderø Amtmand A. G. v. Holstens Prullup. Han blev siden Eier af Langesø. — Den 19. Decbr. blev Pastor Hs. Fangelø Datter, Maren, født og døbt 3 Juledag i Guldbjerg Kirke. Vinteren var allerede saa streng, at man i Julen hjørte over Lillebælt's Is. — Paa den Tid levede i Bøvlinge Sogn den bekyndte Troldmand Las Ben-Hane, der, som han selv fortalte, havde indgaaet Forbund med Ganden, og til Pagtens Bekræftelse 3 Torsdage i Rad havde, revorenter talt, gjort sig „uartig“ i Bøvlinge Kirke. Derved var han bleven en saadan Poffers Karl, at han, endog fraværende, kunde stjæle Smørret, naar Folk hjærkede, tolde tre Ekp. Korn af hvert Læs, der hjørte gjennem Byleddet, helbrede syge Heste og Koer osv. En Tidlang havde han Tilhold hos Generalen paa Frederikslund, hvor han udførte den Gandenskunst at styde Wildænder ved at styde op igjennem Skerfstenen. Engang kom han til Sognefogden Brands Hat (der 1664 nævnes som Beboer af nuværende Mortens Gaard) i Bøvlinge, just som Pymændene skulde jersamles der. Brands Hat tog da Las Hane i Armen og sagde: „Gaa af Veien, du Sk. . . r! og lad stikkelige Jøll sidde!“ Hvertill Las Hane svarede: „Jeg skal nok gaa, men Sk. . . r skal du selv være! og „Brands Hat gif rigtig i et halvt Nar med heftig Mavepine og Diarree“. Men saa led Sognefogden ham ogsaa føre til Odense som Troldmand. Undervejs udførte han flere Kunststykker, lod f. Ex. alle Dallunds Bløve gaa af dem selv paa en nær, hvis Bonn var af Monne

træ, der ikke lod sig trylle. Da han stod for Hegeretten i Odense, kom en stor sort Kat ind paa Raadhuset. „Na — sagde Las — staa tilside, Børn, mens Bispinden dreier sin Svands!“ Og strax — siger Sagnet — var Katten virkelig forvandlet til Bispinden, der stod — nogen for hele Forsamlingen; „thi Las Hanes Trolddom var stærkere end hendes, han løste, hvad hun havde bundet“. (Det er Skade, at det ifølge Tiden ikke kan passe paa Bispinde Munz, der besyldtes for at kunne bege, og havde saa stor Forkjærlighed for Katte, at hendes sidste Ønske var, at 2 af disse hendes Hundinger maatte følge hende i Graven, og endnu sees hendes Ben og tvende baljamerede Katte i en Gravhøjlder i St. Knuds Kirke. Hun † c. 1725). — Omfider tilstod Las Hane, at han stod i Forbindelse med 2 Hege i Eeden, der sad som 2 Krager paa en Høstak paa Eeden Hølm, og at han i 34 Aar havde tjent „den Fule“. De bleve da alle 3 førte til Baalet (Sagnene sige snart i Vade i Værlinge Sogn, og snart Heden ved Odense). Da den første Kone brændte, udbrød Las „Kan nok hælde sig, at hun faaer sin Ende varmet!“ Da den anden besteg Baalet, var han bleven mere alvorlig, og sagde „Det er just ingen Børneleg“. Selv besteg han Baalet med de Dø: „Har jeg ikke nok sagt, at Hancen skulde steges paa Odense Hede!“

1665

var Kapittelstaxten paa Hven baade for Byg og Rug 8 Mk. Bisp Wang gjer Begyndelsen til den første geistlige Enkelskabse, ved at opfordre alle svenske Præster til at sammenslyde et lille Bidrag af deres Hæitidsøfne, for deraf at danne en Kapital, der kunde komme deres eventuelle Enker tilgode. — Den 10. Jun.

† Mag. Provst Børstel Biskmand i Errølev, 48 Aar gl., efterladende en smuk nybygget Præstegaard og en ung Guse, Anna Griffen (en odensisk Raadmands Datter), der blev gift med Sitermanden, den 23aarige Hans Bang, hvis Fader var den ovennævnte Bisp Bang i Odense. Blandt deres 9 Børn var Karen Bang, Stammoder for Familien Balslev. — Den 22. Marts skriver Rigsraad Henrik Gyldenstjerne paa Elved til sin Fætter, Rigsstatmesteren Grev Hannibal Sehested, og bellager sig over at han er „geradet soledis i Decadence, Ruin och Vidtloffthet“, at han nodes til at opgive sit Be. Kort efter havde han den store Sorg at miste sin ældste Son, Jakob Gyldenstjerne, Student i Sorø. — Den 21. Mai stod en Pige aabenbar Skrifte i Gilby Kirke, fordi hun ikke vidste om sit Barns Fader „hvorfra han var kommen hid eller hvor han drog hen“. — Den 4. Juli ægtede Borgemester Peder Pederien Lærke i Kjøbenhavn Dorteia Ranssen, Datter af Præsident Ranssen og Guse efter Borgemester Find. Peder Lærke havde tidligere været baade Raadmand og Kjøbmand i Odense, hvor han var gift med Kjøbmandsken Anna Hasebart. Han var ikke blot Kjøbmand, men ogsaa Landmand og eiede alene her i Herredet ikke mindre end 18 Gaarde med 16 Guse. Han ligger begravet i St. Knuds Kirke. — Den forrige Borgemester i Bogense, Jens Radsen, havde under Reiden forstrakt Byen med 300 Rdl. og hans Eftermand, Hs. Jørgensen, havde siden paa Byens Begne udlagt 134½ Rdl. Han og Arvingerne efter hans Formand fik ved en Raadskeddom af 23. Aug., ifølge kongl. Reskript af 14. Juli, Erstatning i de 1664 omtalte Byjorder, der siden aldrig mere kom tilbage til Byen. — Den 26. August fik

Grev Vilh. Vedel Rugaard af Kong Frederik den Tredie, som var Morbroder til hans Frue, der var en Datter af ovennævnte Grev Hannibal Sehested og en Datterdatter af Kong Kristian den Fjerde.

1666

tilstod Kongen Borgemeester Hans Jørgensen i Bogense Statter og tiendefri Brug og Nytte i 20 Aar af den 1623 for 4000 Daler af Byens Midler indkjøbte Kæls, dels fordi han havde indløst den, da Byen under Krigen havde pantsat den, og dels gjort sig fortjent ved at oprykke dens mange Træsødder. — Præsten Mag. Hs. Jak. Sperling i Bogense bliver Provst i Eskovby S. — Den 28aarige Ernst Gynter Helm fra Sønderborg bliver Præst i Haarslev, hvor han var i 22 Aar og blev derefter Præst i Brændrup og Dre. — Niels Trolle kjober Kjærsgaard af Eten Bille, men da dennes Søn Erik siden ægtede hans Datter, kom Gaarden atter i Billeslægten. — Vilh. Vedell til Rugaard arver Eversnæs, som han fik opkøbt til Grevskab under Navnet Vedellsborg. Han var gift med Hannibal Sehesteds Datter og var saa flokt, at han hver Dag lod sig blæse til og frabords af 12 Trompetere. — Hentif Zuel, der ved at ægte Edel Rødsten Dyre blev Eier af Elved, ser første Gang Lyset paa Lindberggaard. — Enkefrue Margrete Benzin v. Buchvald til Langesø, som hun betydelig havde udvidet, afgaaer ved Døden og efterlader 3 Sønner, Bendix, Ditlev og Hans. — Den 3. Jan. blev Særsløv unge Præst, Hans Bang, mærkelig nok først ordineret af sin Fader, Biskop K. Bang i St. Knuds Kirke. Med ham begynder Særsløv Kirkebog. — Den 10. Febr. befaler Kongen, at af hver 200

Ed. Hartorn skal erlægges en god Dye og en Side Jæst til Flaaden. — Den 17. Mai var ifølge kongl. Befaling alm. Bede- og Fastedag i Danmark i dette Aar. — Den 24. Mai † Pastor Hs. Alsens til Soby, forhen Rektor i Bogenf. — Den 22. Aug. fødtes i Næraa Præstegaard Helvig Rommel, der blev gift med Præsten i Ringe, derpaa med de succesfulde Giere af Drelund, Agel Zil og Lavrids Hansen. — Den 9. Septbr. ægtes Carstev Præst, Hs. Bang, sin Formands Enke, Provostinde Anne Wikmand, der fødtes af Grevinde Sebested, som et par Dage efter mistede sin Mand, dansk Minister i Paris, Rigsskatmester Hanibal Sebested (der faldt om og døde i en Hæve, hvor han spadserede, 57 Aar gl.). Brylluppet, der stod paa Odense Raadhus, bivaandedes blandt andet ogsaa af Hanibal Sebesteds Datter, Fruen Kristine (opfaldt efter sin Bedstefader Kong Kristian den Fjerde), der blev den første Grevinde paa Bedelsborg, og af den sørgste Kurfyrste, Joh. Georg den Tredie, der opholdt sig i Odense paa Rejse til Kjøbenhavn, hvor han den 9. Oktbr. ægtede Frederik den Tredies ældste Datter Anne Sofie. De vare begge kun 19 Aar gamle. — Ved denne Tid solgte Oberst Henrik Harloff Dallund til Adam Bof og hans Frue, Sofie Høg, hvis Broder, Tage Høg, i sin Tid havde solgt Gaarden til Harloff.

Kapittelstaxten var for Byg 8 Mk. og for Aug 7 Mk. 12 Sk.!

1667

var den 8 Mk. for Aug og 9 Mk. for Byg. — I dette Aar † den titomtatte Rigsmarkinde Sofie Rosenfrands Pille paa Løgumosc. Under hendes Portræt læses hendes Symbol: „Gjet

Ret og sty ingen". — Ligeledes + Fru Kristense Lyffe til Hærritslevgaard. Hun var først gift med Oberst Brands Profeskenshus og siden med Oberst Fred. Arenstorff. — Kendig Buchwald til Langebo kjøber Gaarde i Sønderlys og Wigerstev Sogne og Hans Holsten (senere Eier af Langebo) kjøber Gjedstov. — Paa Tegningen over Rugaard fra denne Tid (i Rezens Atlas) sees baade dens Borger- og Ladegaard omgivne af Grave og Bolde. — Den 10. Marts blev Guldbjerg Præst Hans Fangel's Søn, Oluf, født og den 24. Marts dødt. Ved samme Tid fødtes Mette Worm, der blev gift med Provst Skarstens i Haaarslev. — Jey Jæger og Kone af Eskerbolle maa staa Skrifte i Søderlev Kirke, fordi hun kom for tidlig". — Den 27. Juni Prinds Kristian (den Femtes) Bryllupsdag. — Den 11. Aug. holdtes Takkefest i alle Kirker for Freden i Brede. — Den 14. Novbr. + Prof. Nads Klavsen Pang i Odense. Han var en Broder til Hs. Pang i Bogenfse og eiede blandt andet en stor Bondegaard i Søderlev Sogn.

1668

laante N. Lyffe til Elved 100 Rd. af Trinitatis Kirke i Kjøbenhavn mod 6%, Henrik Holsts Skatlon og en Gaard i Pant! Den ovennævnte Hans v. Holsten ægter Jde Natlov til Gærebj i Sydlesvig; det er hende som Sagnet endnu lader spøge paa Langebo. — I dette Aar nævnes „den spanske Kappe" og „Træhesten" første Gang og det i en Vise; Træhesten blev først anvendt som Straf for Soldater i Trediveaarskrigen. — I d. A. + Fru Sofie Gyldenstjerne, Datter af Henrik G. til Elved og gift med Klavs Juel til Rosborg. — S. A. fødtes Magister Povl Lundager, der blev P.æ. og Puvst i Bogenfse.

Hans Fader, Magister Jørg. Povlsen Lundager, var Præst og Provst i Esbønderup ved Helsingør. — Jens Griffen — siden Eier af Dallund, Ebels osv. — bliver Amtsforsvalter over Odense Amt. Hans Børn antog Navn efter hans Jodested, Vestengaard, ved Horsens. — Pastor E. G. Helm i Gaarslev ægter Anne Gødesen af Ugeruæs Præstegaard. — Den 7. Jan. blev Enkeborgemeesterinde Ubigal Hasebart Seblad i Odense begravet, efterat Byens Fornemste efter Datidens Elsk i 11 Dage skiftevis havde holdt Vagt ved hendes Lig. Hendes Mand er forhen nævnt i denne Beskrivelse som spillende en vis Rolle paa Rugaard og selv eiede hun en Gaard i Sønderfys. — Den 12. Jan. blev Pastor Hs. Bangs Søn, Børstel Bang, dødt i Særsløv Kirke. Blandt Fadderne vare Biskop Bang og Byens Landedømmer, Jens Laksen til Dalum. — Noget Tid efter stod Dorte Dines af Esterbølle Skrifte i Særsløv Kirke, fordi hun „laa sit Barn ihjel“. — Den 4. Mai var det 20 Aar siden Frederik den Tredie blev kronet. — Den 20. Mai var Prinds Kristian den Femte og hans unge (18 Aar) Gemalinde paa Rugaard (ligeledes den 18. Septbr.). Ved denne Tid stod et Slag i Odense, der ogsaa gav Anledning til megen Digtale her i Herredet; Biskop Birkerød skildrer det blodige og tragikomiske Drama saalunde: „Den 24. Mai bleve i Odense af Hestegildere, Ryttere og Soldater ihjelslagne ved Vesterport fem Personager, nemlig Skarpretteren, Natmanden og Kafferknægten, samt 2 andre af samme Selskab“. — Den 10. Juni † Gertrud Love af Bogenfse fød sin Søn, Pastor Niels Love, og blev begravet i St. Knuds Kirke. — 1. Aug. blev Biskop N. Bang Dr. theol. — 22. Septbr. blev Pastor Kas. Madse

Kvænderuds første Barn, Lavrids, født og den 4. Oktbr. døbt i Gilby Kirke. — Den 18. Oktbr. Frederik den Tredies og Sofie Amalies Solvbrudrup, samme Dag udstædte Majestæten „en streng Mandat til alle Biskopperne (og saa til Anders Ringes fobing i Aalborg, skjønt han for mere end en Uge siden var afgaaet ved Døden) om den resterende Prindsesindestyr med forderligt hos deres underhavende Geistlighed at inddrøve“. — Kapittelstagen var kun 5 Mk. for Rug og 4½ Mk. for Byg og

1669

kun 4½ Mk. for begge Slags. — En Sag mellem Borgemeister Hs. Jørgensen og Hs. Oldeland til Ugerslevgaard gaaer til Høiesteret. Dr. Semann til Margaard og Slotspræst Bandal laa ligeledes i Proces med Henrik Lindenov til Dregaard. — S. A. fødtes Provst Klavs Vedel, der siden kjøbte Elved. — Den 23. Jan. fødtes Pastor Hs. Fangel's Søn, Dines, og døbtes den 7. Febr. i Guldbjerg Kirke. Blandt Fadderne vare Hs. Bang, Hs. Juul, Oberst Henning Kvihov, „de velbaarne Jemfruer“ Ane Kvihov og Ide Skinkel. — Den 8. Febr. blev Kjøbenhavn's Overborgemeister Peder Lærke, en af Herredets største Lodsjeiere, tillige Høiesteretsassessor. — Den 18. Marts fejrede Kong Frederik den Tredie sin 60 og sidste Fødselsdag. — Den 19. Marts † Kmj. Kr. Urne til Søgaard, 41 Aar gl. Her i Herredet eiede han 3 Gaarde i Sønderlø og 1 i Ugerslev Sogn. — Den 25. April blev Præstedatteren Anne Marie Bang døbt i Sønderlø Kirke og blandt Fadderne vare Amtmand J. Raas. — 19. Mai † ovennævnte Borgemeister P. Lærke, Andendagen efter at have fejret sin 61 Fødselsdag.

felsdag. — Den 27. Juni stod et par Gæstefolk fra Lunde „efter vor ærværdige Bisp Bangs Befaling aabenbare Skrifte i Gylby Kirke for deris Barn de ihjellaa“. — Den 7. Septbr. † den titomtatte fynske Landkommisær Rigsraad Henrik Gyl-
denstjerne, 76 Aar gl. Han eiede i sin Tid Brolykie, Elved
og Skovsbo paa Fyen, Nørre- og Sønder-Bosborg i Jylland,
Karrholm og Swanholm i Skaane og Skedal og Walden i Hal-
land. Hans Enke hed Elisebet Podebuff.

1670

var Kapittelstaxten for Byg og Rug 4 og $4\frac{3}{4}$ Mk. — „De
gevorbnæ Ryttere bleve forlagte fra Kjøbstæderne til de kongl.
Gudsor, saaledes at hver Gaard paa 8 Tdr. Hf. (17 her i
Herredet) skulde mod Skattefrihed underholde en Rytter og hans
Hest. — Den ovennævnte Jens Griffen (Bestengaard) blev nu
Amtsforvalter over Dalum og Rugaards Amt. — Præsten
Peder Hjallesø i Skydebjerg afgaaer ved Døden. Han var først
Kapellan i Børgense og Hjenkede en Jordlod til dette Embede.
— Ib Barfod, en jydsk Præsteføn, bliver Hører i Ribe og siden
Kapellan i Vigerslev, i hvilket sidste Embede han havde det
Uheld, at en fuld fynsk Herremand buggede Enden af hans
Næse. Hans Søn, And. Barfod, blev Præst og Provst i
Lumby. — Med Aaret 1670 begynder en af Børgense Lingsbøger,
s. A. skal Bissop Dr. N. Bang have gjort et Forsøg paa at
indsøre Konfirmationen paa Fyen. — Mandag den 9. Febr. †
Kong Frederik den Tredie, paa 37 Dage nær, 61 Aar gl., og
efterfulgtes af sin næppe 24 Aar gl. Søn, Kristian den Femte.
— Den 13. Febr. blev Smedens Søn i Melby, Anders Klæ-
mussen, baaren tildaabs af Børgense Borgemeisters Datter og

hendes Fader sted Fadder. Gudmoderens Sønnedatter blev siden gift med Gudsønnens Søn, Postmester U. K. Melby. — Den 6. Marts døbtos Præsten Ras. Madsen Kvarndrup's Søn, Hans, i Gilby Kirke, og blandt Daabsvidnerne vare Provst Eyerling fra Bogense, Pastor Krag fra Vigerølev, Hovmester Jak. Kol fra Enggaard og Præsteføenerne Bang og Esterbølle fra Særølev og Sønderfø. — Lørdag den 14. Mars modtoges Erik Krag og Otto Povist Hylningss- og Trofsabseden til Kong Kristian i Odense af Adelen, Hæren og Geistligheden, samt Borgemeister og Raad fra alle syvte Stæder. — Den 2. April sov den 38 Dage gl. Hans i Gilby Præstegaard „sagtelig og sødelig bort“ og blev begravet den 8. April. — Tredie Paaske- dag (5. April) blev den syvte Stiftamtmand Hentrik Lindenovs Ladefoged paa Dregaard ibjelslaet af Koffen. — Den 19. April udgik Skrivelse om alm. Sørgequdstjeneste i alle Kirker den 3. Mai for den afdøde Kong Frederik den Tredie, som Dagen efter blev begravet i Roskilde Domkirke netop 22 Mars- dagen efter hans Udvælgelse til Konge. — Kristian den Femte Radfæster Hs. Jørgensens 20aarige stattefri Besiddelse af Høvelø. — Den 1. Septbr. blev And. Bogense Præst i Skalleby. Han blev gift med den norske Bisp Humles Datter Anne. — Den 1. Novbr. „bleff paa Kettersteden i Serløff udi Jyen en Bondes Kvinde brændt for Tredom. — Den 27. Novbr. blev Særølev Præst, Hs. Bangs Datter, Marie Glisebet, døbt og havde blandt andre Sønderfø Præst, Pdr. Esterbølle til Fadder.

1671

var Kapittelstaxten paa Jyen 5 Mk. for Byg og 7 Mk. for Rug. — Provst Ebbe Brum i Gimlinge, i sin Tid Lærer for

de titomtalte Brødre Lave og St. Pille, afgaaer ved Døden. — Den 18. Jan. † ligeledes Bjørn Kaaß til Veituv, der her i Herredet eiede Levringgaarde. Biskop Birkerød kaldte ham „en temmelig velstuderet men i økonomiske Sager meget uvandt Mand,“ og dog belligede han ham det første Gravvæb, han skrev. — Den 18. Febr. fødtes Korneelius Lærke Jensen i Guldhjerg Skole. — Den 20. Febr. fødtes i Itsehs Oberst Ulrik Bruggemann, der blev Eier af Elved. — Den 4. Marts blev N. Bogense ordineret i St. Knuds Kirke af Bisp Bang. — Den 23. Marts fødtes Præstefønnen Nads Rasmussen i Gilby, og døbttes den 2. April (Marsdagen efter hans Broders Død). Fadderne vare Hs. Fangel, Præst i Guldhjerg, Nis Frederiksen, Skriver paa Rugaard osv. — Torsdag den 25. Mai stiftedes en ny Adels. Blandt de nybaatte Grever vare Vilh. Bedel til Rugaard og Iversnæs og Holst til Billeballe og Skaffo, og blandt Baronerne vare Pødebusk og Oluf Rejensfrands (der ved denne Tid kjøbte 2 Gaarde i Gilby og Erenstrup). Samme Torsdag udfom Danmarks første Rangforordning. — Den 1. Juni fødtes Pastor Hs. Fangel's Søn Dre, der døbttes den 7. Juni i Guldhjerg Kirke og havde 3 af Næbopræsterne (Bang, Helm og Krag) samt Klavs Raab's Frue af Nyborg til Faddere. Samme Onsdag salvedes Kong Kristian den Femte. — Mandag den 26. Juni „vaar jeg — skriver Birkerød — med et stort Kompagni af Ryndinger og Benner af Odense ferreist at se en Troldkvinde bliffve brændt ndi Vidsensbjerg“. — Den 1. Juli befalede Kongen alle Landets Præster „at gjøre Bøn for Dronningen, som Gud, den allersønnestlige nu med Livsfrugt haver velsignet at hende en god og

glædelig Forløsning i rette Tid maa forundes". — Den 12. Septbr. fødtes Thom. Mentze i Kyslinge, den første residerende Kapellan til Vigerslev og Bøvlinge. — Lørdag den 5. Oktbr. † den første Hertug af Pløn, Kristian den Tredies Sønnesøn, Joakim Ernst, der skal have eiet Julstov og Trærstovgaard her i Herredet. — Onsdag den 11. Oktbr. nedkom saa Dronningen med Kronprinds Frederik den Fjerde og Dagen derpaa stiftedes Dannebrogss- og Elefantordenen. Blandt Dannebrogsgriberne vare Uluf Resenfrands til Enggaard, Overjægermester Hane, der eiede 3 Gaarde i Sønderso, samt Geheimeraaderne Erik Krag, Otto Poviss og Kristen Skeel, der alle 3 eiede Gods her i Herredet. — Den 27. Oktbr. † Hans Villumsen, der eiede tvende Gaarde i Gamby og Vedby og var „Kongl. Generalproviandmester for Jyen“.

1672.

Januar. Kapittelstaxten 5 Mk. for Byg og 6 Mk. for Rug. Febr. 15. indviede Bisp N. Bang sin Søn N. Bang til sukkederende Præst i Guldbjerg hos Præsten Hs. Fangel, der den 29. mistede sin Hustru, Helvig Hansen, 33 Aar gl. som blev begravet den 7. Marts. — Fastelavns Søndag „undergave tvende Personer under velbaarne Erik Billes Kompagni sig Kirskens Ligt og stode aabenbare Ektiste i Melby Kirke for Lejermaal, hvorpaa de samme Dag bleve trolovede, den 17. Marts i den bellige Hættelabsstat sammenviede og deris Barn kristnet“. — Den 20. Marts † Prof. Kristian Lund i Odense, han eiede den største Gaard i Melby (12½ Td. Stk.) og en Gaard paa 5½ Td. Stk. i Ørridslev. — 3 April fødtes paa Dregaard Gorpagtersønnen Mads Hvid, der blev Hæret i Odense og var

nær bleven Præst i Haarslev, men da han til sin Proveprædiken oplæste et Evangelium og prædikede over et andet, faldt han igjennem og „blev bindegals“. — Mai 17, ægtede Amtmand Erik Banner Amtmand Henrik Lindenovs Datter Anne L. paa Drengaard. — 3 Juni gjorde Obersterne Henrik Harloff og Niels Lyffe til Enevold Indførsel hos Adam Fosb paa Dallund. — Statsraad Hagtbausen kjøbte en Gaard paa 5 Td. Hk. i Sønderfjøs for — 400 Daler. — Den 18. August holdt Sjæns Stifts Vicebisp, Mag. Moth, i St. Knuds Kirke sin Tiltrædelsesprædiken og midt i samme gav han sig til at læse sin Bestalling op. Han var Broder til Kongens Kærestre, Amalie Moth, „Grevinde af Samso“. — Septbr. 27., fødtes i Roskilde Mag. Jak. Lodberg, der blev Sjæns 40de (den 11te evangeliske) Biskop. — Oktbr. 12, † Rigsraad og Ridder Eten Bille paa Billesbølle. Han havde i 20 Aar været Lænestemand paa Runggaard og eiet Kjærsgaard og flere Gaarde, men det var siden Krigen, hvortil han formentlig spillede Landsforræder (se 1658), gaaet slemt tilbage for ham. Han blev begravet i Prænderup Kirke, Sjænt Sagnet paaستااع, at hvergang man forsøgte at fore Ligkisten ind over Kirkegaarden, gik der altid noget istsyffer eller kom noget iveien, saa man tilsidst maatte sænke den ned i en Hule paa Halsbo Mark, hvor Sagnet baade har set og hørt baade ham og hans Frue, Birgitte Kruse. — Den 13. Oktbr. har Pastor H. Oluffen Fangel sidste Gang ført Kirkebogen og maa kort efter være død, 46 Aar al. Han førte ikke alene Kirkebogen paa Latin, men gav saagar Bønderpiger latinske Attester, hvorpaa han kaldte Sagnet *aurimontanus* (i: Guldbjerg) og sig selv *Johanne Davio Hims*. — Den 13. Novbr. †

Statsraadiinde Eille Bryggemann i Segeberg, 23 Aar gl. Hun var en Datter af Frederik den Tredies Mættresse, Baronesse Margrete Lovendal og Moder til Oberst Ulrik Frederik Bryggemann, der blev Gier af Skovgaard. — Ved denne Tid viste sig en Øval ved Jyens Nordkyst; den blev den 22. fangen i Etige Strand og af Birkerød beskrevet som „et grimme Bæst, ofvør 27 Fødder lang, og bleff aff Indbyggerne der og dennem paa St. Hans Kloster i Stykketal opbuggen, opført og forbrugt“. — Juleaften under Storm og Doversømmelse blev Lavrids Jørgensen fra Kile funden død paa Bøgense Bro og 5 Dage efter begravet paa Gilby Kirkegaard.

1673

var Skaptj. 4 Mk. for Byg og 6 Mk. for Rug. — Adam Jøse følger Dallund til Ørriidslevgaards Gier, Udsæksfor Morten Riksfelsen, der siden spillede den bort i Kortspil. Pastor Bang i Guldbjerg ægter Borgemeesterdatteren Pernille Rosenberg af Odense. — Niels Knudsen bliver Rektor i Bøgense. — Den 12. Jan. stod Provst Sperling i Bøgense Fadder til Præstedatteren Ane Bang i Sørsløv Kirke. — Den 16. Mai fødtes Mr. Broder Birkerød, der blev Præst i Sørsløv og Provst for Skovby Herred. Han var Broder til Bisshop J. Birkerød og Sen af Prof. Jakob B., der eiede 2 Gaarde i Seirup i Sønderjød Eogn. — 7. Aug. † Jyens Stifts Befalingsmand, Amtmand Ridder Henrik Lindenev til Dregaard. — 15., 22. og 29. Aug. fastedes paa Kongens Befaling og i Kjøbstadkirkerne prædikedes 3 Gange, men under Aftensangen „sif adskillige Piger og unge Mennesker ondt, formedelst den lange Faste“. — Den 13. Aug. kongl. aabent Brev, at der i Bøgense aarlig

den 10. Decbr. maatte holdes et Marked. Hidtil havde Pørgense kun haft et Marked, nemlig paa Marie Magdalene Dag

1674

var Kaptj. 6½ Mk. for Byg og 12½ Mk. for Rug. — † Major Henrik Marsdan til R. Søgaard; hans Fader eiede Langesø. — 11. Jan. „begyndte en alvaarlig med Is og Sne liggendis Vinter, der varede 9 samfælde ilger“. 3 Febr. vare Beiene desaaarlæg ufremkommelige. Den 23. fødtes paa Gjeldsføv Major Godske Litlev Holsten til Langesø. — 1. Marts „bar Lieut. Jørgen Nis i Brandholt, hans Kvinde, et Barn fra Østerbøll i Serstøff Kirke“. — 29. Marts pludseligt Løveit og Overfømmelse. — 14. Aug. feirede Jørgen Raas (sidste Køns- og første Amtmand paa Rugaard) og Margr. Natr. Buchwald deres Solobryllup. — 20. Septbr. ægter Amtsførvalteren over Odense og Rugaards Amt Bisp Bangs Datter Maren til Høllufgaard. — 13. Decbr. stod Guldbjerg Præst, N. Bang, Fadder til Serstøff Præst S. Bangs Datter Barbra Katrine. — 28. Decbr. fik Børvinge Hospital i Magesliste af Erik Bille til Skovgaard en Gaard i Kong.

1675

var Kaptj. 8 Mk. for Byg, 9 Mk. for Rug. — 3 d. A. (viisnok i Anledning af 5 Aars Krigen med Everig) fik Skovby S. sin Fane af grøn Silke med Dannebrogskorsen i øverste Hjørne ved Eggestangen og paa Midten en Egestrands om Kristian den Femtes gyldne og kronede Navneskræ og Pf. 84. Over Krandsen et Førsynsøie, ved Siderne: „Herren vor Sol og Skjold“ og under Krandsen „Mandhaftig, lydig og tre. Skovby Herridt 1675“. Den opbevares nok endnu i Dige i

Gaardelev Sogn. — Hs. Lavridsen bliver Kapellan i Dre (hos Mag. Jesper Smidt) og Hs. Rasmussen Bogense i Vigerslev (hos Pastor N. Krag). — Bendig Buchwald til Langesø kjøber flere Gaarde i Vigerslev af Henrik Gyldestjerne og Vigerslev og Hærlinge Kirker af Kongen, der hidtil havde eiet alle Kirker. 1684 blev for første Gang solgt Kirker i Jylland og 1686 bleve Kirkerne solgte ifleng til bremfombelst og 1710 solgte Kongen Resten af sine Kirker ved Auktion, og saaledes kom Kirker og Kaldoret i Privatmænds Hænder. — Den 90aarige Forfatterinde Enkefru Elisebet Brysse Wille (se 1585) afgaar ved Døden og den 26. Marts † den 80aarige Enkefru Margrete Straale Gyldestjerne (Enke efter Rigsraad Niels G. til Zversnæs og Elved) paa Nellemose i Vigerslev Sogn. — Den 19. Decbr. „bleff i alle Kirkerne ndi Dannemark gjort af Prædikestolene Taksigelse og Te Deum laudamus sungen for Bismarcks lykkelige Erobring“ den 13. Decbr., ved hvilken Leilighed den sidste Markdan (Den unge Frederik M. til R. Søgaard) faldt.

•
1676.

Henrik Gyldestjerne til Elved, der havde arvet Nellemose efter sin Moder, sælger samme til sin Svoger Bendig Buchwald til Langesø. — † Provst Lavrids Bogense i Sandby, Søn af Pastor P. Bogense i Hørbelev. — 5. Jan. † Enkestamtmandinde Beate Ulfeld Lindenov til Dregaard og 5 Dage derefter † hendes Søster, Fru Edel Ulfeld Bjelke, hvis Mand, Rigsadmiral Henrik Bjelke, eiede 2 Gaarde i Bispenbjerg Sogn. — Pintsedag den 14. Mai „bleff af alle Prædikestole i Danmark gjort Taksigelse for Gullands Erobring“. — Den 25. Mai oprettedes Baroniet Einsidelsborg. — Om den første

Friherre Mowrids Podeduffs Død i feireft Maanedomsalder fortælles, at man fandt ham en Dag paa sin Stol med Ansigtet vreden om mod Ryggen. — Hs. v. Holsten udsriver Esfolk i de fynste Stæder. — Fredag den 26. Mai domte 10 af Høiestrettens Medlemmer (de 2, Kristen Ekeel [der eiede mange Gaarde her i Herredet] og Kas. Binding, vilde ikke underskrive denne uretfærdige Dom) Danmarks første Statsminister Grev Griffensfeld fra Gods, Liv og Gre; hans Hoved skulde afbugges af Boddelen, hans Baaben sønderbrydes og hans Ravn maatte ei mere nævnes. Paa Retterstedet forandrede Dommen til livsvarigt Fængsel. — 28. Mai stode Provst Sperling fra Bogenfense og Præstefonerne Anne Esterbølle fra Sønderfense og Nille Bang fra Guldbjerg Faddere til Gilby Præsts Datter Anne, som var født 8. April; og den 24. Juni stod Gilby Præst, Kas. Madfen Kværndrup, Fadder til Sønderfense Præsts Datter Elise Katrine Bang. — 17. Oktbr. † Dr. Niels Bang fra Klinte ved Bogenfense 63 Aar gl., efter paa 14de Aar at have været Fyens Stifts 7de evang. Biskop (se 1665). Han blev begravet den 30. Oktbr. i St. Knuds Kirke.

1677

af Bogenfense en kort Beskrivelse og Grundtegning i Resens Atlas. Bendix Buchwald kjøber Enogdal af Margrete Markdan til Damerup og en Gaard i Sønderfense af Iver Høg til Bjørnholm. — Hs. Holsten bliver Amtmand over Abenroa, Lyngskloster og Lønder Amt. — 10. Jan. kunde man høre i Elæde over Bølsterne. — 3 Februar † den gamle blinde Anne Gyldestjerne Bræbe, Enke efter „Fyens Konge“ Rigsraad Jørg. Bræbe, i sin Tid Lænsmand paa Rugaard. Samtidig † Edel Rodsten Dyr,

Moder til Skovgaard's Gier, Jens Dyre. — Den 11. Decbr. blev den 32aarige Digter Thom. Kingo Biskop over Jyen. — 9. Marts † „den gamle Studiosus Nas. Jesp. Smid“ i Gilby Præstegaard. — 17. April var velb. Jfr. Anne Krabbe Kvigov Sandager Møllers Søn tildaabs. — 22. April indviedes Biskop Kingo. — 5. Mai. † Mag. Provst Hs. Jak. Evertling i Bogenf. Hans Enke, Rebekka (Pastor Lud. Mikkelsen's D. fra Odense), ægtede siden hans Estermand And. Jak. Kjeldby. — Ved denne Tid frygtede Jynboerne meget for, at Evensterne, hots Flaade krydsede i Farvandet, skulde gjøre Landgang paa deres Kyster, hvorfor Stiftamtmanden, Erik Banner, fik en Bondevæbning paa Benene og den 28. Mai marscherede Skovby Herreds Mænd og Karle gjennem Odense ad Nyborg til; men 15. Juli holdtes i alle Landets Kirker Taffefester for Niels Juels glimrende Seier over den svenske Flaade i Skjægbugt.

1678

blev Eigvard Proffenhus Gier af Harrislevgaard. — 18. Febr. kjøbte Stiftamtmand Erik Banner til Dregaard Særsløv Kirke af Kongen. — 18. Marts † Amtmand (over Ringstjøbing A.) Oberst Erik Kvigov, den sidste Mand af Slægten, der nu i 140 Aar havde eiet Sandagergaard. — 23. April blev han begravet i Sandager Kirke. — 1. Aug. døbtes Præstefønnen Niels Bang i Særsløv Kirke. — 27. Septbr. † den unge Stiftamtmandinde Anne Kristine Lindenev Banner fra Dregaard af Bledgang, som da græfserede paa Jyen. — 29. September holdtes Taffegudstjeneste i Danmarks Kirker for Kygens Grevbring. — 3. Oktbr. fødtes Oberst Godtse Pryggemann til Ullrichsholm, Broder til Oberst B. til Ulved.

1679

fjøbte Stiftamtmand Erik Banner til Dreggaard Narslev, Drisrup, Haarslev, Naraa, Revninge, Ringe og Eskovby Kirker af Kongen, der derved fik Penge til Femaars-Tienden med Eversig. — Den 4. Marts † Gilby Præsts „hjerterkjære Datter Karen efter at have levet 29 Aar i denne synde- og sukkefulde Verden“. Hun blev begravet den 17. Marts. — Den 26. Marts ægtede den norske Amtmand, Jonas Lilienskjold, Sille Kaas paa Rugaard, Datter af Fru Birgitte Roskirk og den afdøde Bjørn Kaas til Veirup, der var en Broder til Rugaards Læns første Amtmand Jørg. Kaas. — 5. Mai ægtede Oberst Jak. Sparre til Rosrup i Ly Anne Juel til Eskovbo. Prol Inpyet bivaanedes bl. a. af Brudens Mormoder, Rigsraadinde Elisabeth Podeduff Gyldestjerne fra Elved. — 21. Mai blev Guldbjerg Præsts unge Søn Jens Bang begravet. — 30. Novbr. holdtes Tallejester i alle Kirker for Freden i Lund.

1680

† 1) den 1679 omtalte Fru Gyldestjerne, 83 Aar gl. Hun døde Julenatten paa Eskovbo, som tildels arves af hendes Eriksøns Oberst N. Lyffe til Elved og dennes Søn Erik Lyffe; 2) Amalie Proffenbus, Søster til Sigvard B. til Hættislevsgaard; 3) Fru Ide Skvigov, bisat i Bogense Kirke den 11. Novbr.; 4) „Borgemester Niels Tomarson paa Enggaard“; 5) hans Søn Korfets og 6) Overjægermester Ridder Habu, der eiede 3 Gaarde i Bekby i Sønderos Sogn. — Med d. A. begynder de første ordentlig ferte Kirkebøger for Bogense og Eskov. — Den 13. Febr. blev den hollandske Amtsforsalter Statsraad Klavs Bryggemann adlet. Han var Fader til Oberst B. III

Elved. — 1680 blev Baron Helmutz Otto Wintersfeldt Stiftsamtmand over Byens Stift og Mag. Jesper Smidt til Brønsderup og Dre Provst over Vends Herred.

1681

maatte Oberst Niels Lyffe pantsætte sin Hovedgaard Elved til Mads Broberg for — 520 Daler! — Præsten Klavs Mikkelsen i N. Proby sælger sin Gaard i Vigerslev til Baron Pödebuff. — 1681 † Niels Krag (født 1632 i Svendborg) efter i 22 Aar at have været Præst i Vigerslev og Bøvlinge (se 1659). — Den 26. Marts blev en ung Adelsmand ved Ravn Bedel (maaske en Slægtning til Grev Bedel til Bedelsberg og Rusgaard) halsbugget i Nyborg. — 25. Juni forordnede Kongen at Kjøbenhavns Gader i mørke Vinteraftener skulle oplyses ved Lygter, men det varede endnu mange Mennekesaldere før Bogense tilegnede sig dette Gode. Derimod havde Bogense allerede dengang tvende Vægttere: Jens og Per, som nævnes i Kirkebogen for 1684. — 1. Juli fødtes Otto Strud i Odense, som blev Præst i Sønderås. Hans Fader, Stiftsprovst Lud. Strud i Odense, blev siden Bisp i Kristianssand. — 20. Septbr. var Grev Bedel, Baron Pödebuff osv. i Odense at gjøre deres Opvartning for Kongen og Dronningen. 22. Septbr. gjæstede Kongen flere „Dorper“ mellem Odense og Bogense. — 28. Novbr. blev Borgemeester Hans Jørgensen (med Tilnavn Husum) begravet i Bogense Kirke. Han var 2 Gange gift, først med Borgemeester Jens Madsen Harrislevs Datter og siden med Kristine Sten, der tidligere havde været gift med Thor Andersen i Kjøbenhavn, og nu giftede sig 3die Gang og det med Tolder Kristian Pedersen i Bogense. Hans Husum efterlod sig 12

Børn: 1 Etiffon, And. Thorsen, 2 Sønner og 9 Døtre. Sønnerne vare Niels, der blev Præst i Gjedsted og Rørup og Mads, en vidtseftig Person, der blev Kapellan i Aalborg, men flygter derfra til Ubelø, hvor han blandt andet var Helten i et frugtbart Kjærlighedsæventyr. Døtrene vare Anne, gift med Kjøbmand Povl Jespersen i Kjærteminde, Birgitte, gift med Raadmand Hs. Jensen i Bogenfse. (Blandt deres 8 Børn var Odense Borgemeester Thor Hansen, Svigerfader til Præsten Thor Melby), Bodil, gift med Licent. Utte til Brandholt, Else, † ugift i Bogenfse, Kristine, gift med Hr. Hans Jørgensen i Næraa, Kristense, gift med Joh. Ludvigsen, Præst til Næraa og Høirup, Lucie, gift med Præsten Kas. Brun i Alinte, Karen, gift med Oluf Staal og Sofie, gift med Henrik Gaardsmand. — 2. Decbr. viedes i Bogenfse Kirke Licent. Vensel Røder og Brosten Anne Sofie Skvigov til Sandagergaard. — Juleaften † Karlebo Præst, A. Bogenfse, og den forhen omtalte Dr. Otto Sperling. Den sidste † i Blaataarnet.

1682.

En ægte tydsk Spyttstikker, Prof. Skuno havde forfattet et Skrift, som han tilegnede den danske Kronprinds, hvori han haandhøvede den falske Paaastand, at Danmark altid havde været et Arverige, at det danske Folk saaledes ingen Indflydelse havde paa Kongevalg, ligesom han med væmmelig Smiger frembøvede den Lykke, det var for Danmark, at det havde faaet en enes vældig Menge, at Adelens haarde Halske vare bievne koeide under Naget og at det saa fuldstændigt var lykkedes Kong Frederik at forvandle de overmodige Herrer til ydmyge Trælle. Denne plumpe Smiger, skulde man synes, kunde i det høieste

kun behøge den stolte Enkedronning Sofie Amalie, der var
 Emigrerens Landsmandinde. Man kan ikke godt tro, at Hoffet
 ellers skulde sætte Pris paa et Produkt, hvis falske Fundament
 var en Fortolkning af Kongeloven, som den danske Regering
 aldrig har vedkjendt sig, og for den danske Adel var dette Skrift
 i høi Grad stødende. Da greb den 59aarige Oluf Rosenfrands
 til Enggaard (Gyldensten) Pennen og skrev et grundigt og fri-
 modigt Modskrift, et Forsvarsskrift for den danske Adels og den
 gamle Regeringsform, hvori han trak tappert løs paa den tydske
 Professor og frembævede den forrige Forsatnings Fordele uden
 at rive ned paa den ny, men ivrede djervt mod Udlændingernes
 Ansættelse i de høiere Embeder og mod de overdrevne Skatte-
 paalæg, hvilke Beskyldninger desværre med alt for god Grund
 kunne gjeres mod Kristian den Femtes Regering. Men til al
 Ulykke havde den frimodige Friherres Fader, Rigsraad Holger
 Rosenfrands engang givet Bispen Mads Middelfart en Livsuld
 Prygl, og sjænt han derfor maatte bøde en saa anselig Sum,
 at man for samme kunde anlægge Frederiksborg Latinskole, som
 dog først nu den egentlige Hevn, Bispens Søn, Geheimeraad
 Mikkel Vibe, var nemlig bleven Minister, og aldrig saasnart
 udkom hint Modskrift, førend Vibe kastede sig over Bærket og
 udpiller 44 Punkter i samme som anstødelige og foreviser dem
 for Kongen ledsagede dem naturligvis med sin egen ugunstige
 Fortolkning. Kongen skrev strax til Friherren paa Enggaard,
 forkyndte ham sin Vrede, forbød ham at nærme sig Hoffet og
 overgav Sagen til Generalprokuratoren og Generalskatten, for
 hvis Habuisteri man dengang ifølge flere dyre Erfaringer havde
 saa stor Frygt, at den ellers saa frimodige Friherre flere Gange

men forgjæves bønfaaldt om, at hans Bog maatte blive bedømt af lærde Mænd istedetfor af Jiskal og Advokater. Men Eagen gif sin egen skæve Gang, og den 2. Marts dømtes Geheimeraad Baron Oluf Rosenfrands ikke blot fra alle sine Embeder og Bærdigheder men fra al sin Formue og til forstedse at være Hovedstaden forviist samt gjenkalde, hvad han havde streven. Paa Ansøgning formildede Kongen Dommen, Formuens Fortabelse til en Bøde af 22,000 Daler, en Sum saa stor at hans prægtige Borg og hans uhyre Jordegodser (454 Tdr. Hartorn) der nu i det mindste vilde have kostet 500,000 Rdt. dengang næppe ferstøge. Den brave, men fattige og ulykkelige Oluf Rosenfrands døde et par Aar efter af Græmmelse. — Den 14. Febr. † Etatsraad Klavs v. Bryggemann (se 1680). — 1. Mai blev Knud Krag Kapellan hos P. Egerbøll i Sønderø. — 1. Oktbr. viedes i Skovby Kirke „Hans Stalddrenge og Hanne Jakobs.“

1683

begynde baade Bøgense Dombog og Skiftebog. — Oberst Niels Lyffe †, og Enevold arves af hans Datter Helle Margrete, der var gift med Jens Klavfen Dyre. Ligeledes † Udsjæfser Morten Mikkelsen og Dallund, Keffdrup og Driitølevgaard arves af hans Søn, Morten Mikkelsen den yngre, der kort efter kortspillede alle disse Gaarde, saa han kun havde Bøndegaarden Kjøbestov tilbage og endnu hører man Bønderne her i Eagen sige: „Kløver Ks er et godt Kort, det vandt Dallund!“. — 4. Marts „bar Landsdommer Laksens Hædeburspige Kavn Heins Søn fra Hæritølevgaard i Skovby Kirke og Nils Kjellerivend stod Hædder“. — 4. April blev Hæfken Regisise Pappenheim

bisat i Sandager Kirke og 14. Decbr. fød Niels Hansens Kone fra N. Efterbølle Ekrifte i samme Kirke for „hindis tjuffveri“. 1684.

Middelfkapittelstaxten havde for de sidste 22 Aar kun været 7 Mk. for Byg og 8 Mk. for Rug men var i dette Aar 15 Mk. for Byg og 18 Mk. for Rug hvorfor 1684 ogsaa i Børgense Tingbog kaldes „det dyre Aar“, der ogsaa karakteriserede sig med en usædvanlig haard Isvinter, under hvilken man i længre Tid førte over Lillebælt. — Bendix Hans v. Buchvald † og Langejød kjøbes af den ovennævnte Amtmand Hofraad Adolf Hans v. Holsten til Gjeldskov, Søn af Oberst Klavs v. Holsten til Bøtternhofen og Fru Eliabet v. Hønen og født i Lybek 1630. Langejød har nu i 175 Aar været i hans Families Vic. S. A. købte han Vigerslev Korntiende og flere Gaarde i Sønderjød. — Holger Rosenfrands kjøber Enggaard, som Oluf Rosenfrands blev nødt til at sælge for at kunne betale den ubillige Bøde. — 3 Januar † Præsten Niels Bang til Guldbjerg og Sandager og blev 1. Febr. begravet i Guldbjerg Kirke. (Utsaa levde han ikke 1688 som Bloch og Bedel Simonsen fortælle). — 16. Febr. blev hans Eftersmand Jakob Hjort indsat i Guldbjerg og Sandager Kirker af Provst Sperling fra Børgense. — 4. Mai blev Holger Rosenfrands's Søn, Niels N., dødt i Sandager Kirke og blandt Fadderne vare Hrr. og Fru Redder fra Sandagergaard og den fynske Landsdommer Jens Rosenfrands. S. A. er maasse den forrige fynske Landsdommer Jens Rasfon til Hærritslevgaard afskaet ved Døden. Han var en Søn af Kaptein Hs. Rasfon til Krumstrup, der blev fattig ved en Hundeprocess. — 7. Aug. † Knud Wille Ge

1653). — Den 26. Novbr. stode Holger Rosenfrands og Frue, Anne Brabe K., samt „de velbaarne Jomfruer“ Annelie Hovel og Anne Krabbe Jaddere til Licent. Redders Barn, Anne Sofie, i Bogense Kirke.

1685

brændte Annes-Præstegaarden i Eskovby-Kjærby, og udkom kongl. Reskript om, at Odense og Eskovby Herreder skulde fremtidig være forenede. — „Den 18. Febr. blev jeg — (saaledes skriver den ny Præst Jakob Hjort i Guldbjerg Kirkebog) — og den ærdydrige Matrone Pernille Rosenberg (Pastor Bangs Enke) kopulerede i Guldbjerg Kirke.“ — Den 20. Febr. blev Enkefru, Oberstinde Susanne Juel Kvibov begravet i Sandager Kirke. Samme Torsdag † Enkedronning Sofie Annelie paa Annelienborg. — 8. Marts blev den sørnævnte Hollænder Kay Heinz Datter Beate baaren tilsaabs i Eskovby Kirke af Fru Helvig Kruse Oldeland til Ugerstevgaard. — Fredag den 13. Marts † den brave men ulykkelige Friherre Oluf Rosenfrands til Engsgaard. — 25. Marts stode Gilby Præsts Karl og Pige i Gilby Kirke aabenbar Skrifte for frugtbar Kjærlighed. — Paaskefredag den 19. April † Mag. Provst Jesper Smidt til Brænderup og Dre og den 12. Mai udnævnte Eric Banner til Dreogaard Mag. Jørgen Karstens til Præst her. Dette er det første Exempel paa Kaldsrettens Udøvelse af Private her i Herredet. — 20. Mai kom Eleonore Ulfeld, hvis Mand i sin Tid ogsaa eiede Hærstevsgaard ved Bogense, endelig ud af sit 22aarige Fængsel i Maa-taarnet, hvorfra Hans Lindenovs Datter denne Onsdagsten afhentede hende i sin Karet. — 21. Juni ordinerede Biskop Ringo i Brænderup Kirke Mag. J. Karstens til Præst

Br. og Dre og til Provst for Vends Herred. Han blev siden Stiftsprovst i Odense — 16. Juli † Generalprokurøren (se Dommen over Rosenkrands) Statsraad og Ridder, Professor og Høiesteretsadvokat Dr. Peder Skavenius til Nastrup. Her i Herredet eiede han en Gaard i Vritslev. — 22. Juni † den fynske Landsdommer Otto Risbrif — 23. December stod Præsten H. Bang og Hustru fra Særsløv Jædere til Præstefønnen Niels Hjort i Guldbjerg Kirke. Han var født den 19. December.

1686

blev Møllegaard i Vigerslev Sogn sælles Tingsted for Odense og Skovby H. samt Bispenbjerg Hvir. Efterat man her i 34 Aar havde holdt Ting blev det forflyttet til Særsløv. Men Dommerstolen flyttedes ikke med. Den foreviges endnu i Møllegaard hvis Tingstue siden indrettedes til „Karle-Herberg“, hvorom det endnu fortælles, at naar Karlene satte deres Søndagsstolke i Krogen hvor Dommerstolen havde staaet, kom de indbyrdes op at staaes og den rappe Stoffedands ophørte ikke før Karlene rovede at staa op og hver rive sin Stof ud af Striden og pladsfere dem andetsteds. — Med d. A. begynder Bogense Byes 4de Tingprotokol og Sønderlø Kirkebog (Provst Peder N. Esterbøll). — Dr. Paludan-Müller har godtgjort, at Bogense Kirke dengang eiede 5 Gaarde. — 8. Marts † den theol. Student And. Thorsen, Stifson af den afdøde Borgemeester Hs. Hufum. — 15. April blev Hs. Høsten til Langesø Justitsraad. — 28. Mai ægtede Provst Karstens til Brænderup og Dre sin formands Gæf, Mette Worm Smidt. — 16. Juni ægtede Tolderen Kristian Pedersen i Bogense Borgemeesteren Hs. Hufum

Enke, Kristine Eten, der nylig havde kjøbt om ikke hele, saa dog det meste af *Uebelø* for 2100 Daler, nemlig: af *Udsessør* *Klavd Lime* for c. 1500 Rdl., af *Gjeldsted* *Præst Niels Husum* for 500 Rdl. og af *Jofum* *Jofumsen* i *Bogense* for 100 Rdl. — 7. Juli blev *Bysfoged* *Bassens Hustru* „indlæst i *Bogense Kirke*“. — 7. Septbr. blev *Ellen Kvigov* begravet i *Varvinge Kirke* og den 29. Novbr. blev *Enkeprovstinde* *Maren Bang* begravet i *Bogense Kirke*.

1687

fom *Magister Provst Karstens* til *Prænderup* og *Dre* i stor *Forlegenhed* med *Eril Villes Enke*, *Fru Anne Trolle* til *Njærsgaard*, der vilde have en *Hund*, hun elskede overordentlig høit, begravet paa *Kirkegaarden*, og *Rygtet* siger, at *Provst Karstens* virkelig ved *Hjælp* af en *Solvkaude*, fyldt med *Kroner*, lod sig bevæge til at begrave *Fruens* *firbenede Yndling* med al *lirkelig Høitidelighed*, og *Sagnet* sjoer til, at da *Bispen* irettesatte ham derfor, vidste han at afvende *Uveiret* fra den *Kant* ved disse *Ord*: „Ja, men det var ogsaa en ganske ualmindelig *Hund*, rigt begavet, se her hvad den har *testamenteret* deres *Høier* *ærværdighed!*“ Og dermed overrakte han *Bispen* *Solvkruset*, men beholdt naturligvis selv *Kronerne* for sin *Ueilighed*. Men hermed var *Sagen* ikke endt og det gik *Provsten* som en vis *Deqn* i *Bends Herred*, der for nogle *Aar* siden begravede en *Kalv* paa *Kirkegaarden*; de kom begge i en saadan *Miskredit* hos deres *Sognefolk*, at de omfider maatte *fortrække*; *Provsten* (sester et *Sidespring* til *Haarslev* med *hvis Præst* han *byttede*) til *Dense*, hvor han blev *Stiftsprovst*, men *Deqnen* er nok bleven *Kjøbmand*. — 3 d. A. † *Søren Sørensen Raadmand*

i Bogense og Medleier af Ubelo og Stiftamtmand Geheimeraad Erik Banner til Bannerslund (nu Sparretorn), Hølsegaard (som han oprettede af 3 Bøndergaarde i Brænderup Sogn) og Dreagaard. Han eiede hele Dre Sogn og Dre Kirke, i hvilken han blev begravet i en dobbelt Kiste, hvis Sølvsplade fik en meget pompøs Indskrift. Han var i 4 Aar (1671—5) Statholder i Norge og nedførte derfra et stort Magasinhus, der nu staaer som Lade ved Dregaard og udmærker sig ved sit svære Tømmer. Han skal have været en ivrig Jæger og Saguet ved endnu at fortælle om hans storstilede Jagtoptog og hans mange Hunde. Efter Banner blev Borgemeister Thomas Jversen i Ajsens Eier af Dregaard. — E. N. skrev Pastor Hs. Navr i Bispebjerg et Smigertigt til Prof. Elias Navr formedelt hans „Golgata paa Parnasso“. — Nyaaarsdag † v. Pappenbeims 3aarige Datter Justine Frederike og jortes den 10. Jan. fra Bogense til Sandager Kirke. — 1. Marts vare Anne Krabbe og Anna Karifius Daabevidner for Kristoffer Selandts Søn i Sandager Kirke. — 17. Juli druknede Student Jakob Birkerød i Seineslod i Frankrig. Han var Broder til Biskep Jens B. og til Sørslev Præst Proder B. — 10. Aug. fødtes Lavrits Hjort, (en Søn af Guldbjerg Præst Jakob H.) og blev den 17. Aug. baaren tildaabs af Karen Bang, der var gift med Borgemeister Jens Erikien Vestengaard i Odense, der nylig havde vundet Dallund paa — Klover Hs. — 20. Decbr. vare Folger Mosenfrands og Frue Anne Brahe til Enggaard Faddere til Alex. Pappenheim i Bogense Kirke, og den 23. Decbr. vare Anne Oldeland og Oberstinde Gutta Banner v. Kelling (Broderdatter

af Gref Penner til Oregaard) i samme Kirke faddere til Kapt. v. Minsons Datter, Armgard Esfie.

1688.

Nyaarsdag fødtes paa Søbygaard i Ostgötland i Everig Major Gustav Gruner, der blev Gier af Margaard. Hans Fader var Etatsraad Didrik G., der siden blev Amtmand i Sorø, og hans Moder, Ebba Kurik, var en svensk Baronesse. — 16. Januar blev Manderup Parsbergs Plejeføn, 12 Aar gl., begravet i Børgense. — 18. Februar fødtes i Trendbjen Kristian Ramus, der blev Fyens Stifts 12 evangeliske Biskop. — 23. Febr. fødtes i Rellensberg Oberst Gynter Didrik Hinneke, der næsten død blev funden blandt de Døde og Døende paa Balpladsen ved Gadebust, men blev helbredet af en duelig Læge og blev siden Gier af Dallund. — 19. Marts drufuede en Mand af Morud i Bier-Mose. — 20. Marts † Hs. Urne til Sønderup i Sandager Egn. — 21. Marts blev Provst Jørgen Karstens, der byttede Kald med Pastor Helm i Haaarslev, indsat af Biskop Ringo i Haaarslev Kirke og med ham begyndte Kirkebogen der. Den 28. Marts indfattes Pastor Helm i Brænderup og Tre Kirker, men Provst Karstens vedblev at være Provst for Bends Herred. — 17. April bleve Simon Bondesen af Gillsø og Berte Nielsdatter viede i Haaarslev Kirke. De vare Oldeforældre til den fortjente Samler Vedel Simonsen, der døde ifjor. — 2. Mai havde Helger Rosenkrands til Enggaard en „lille Jomfru i Sandager Kirke, som blev kristnet 3de Sofie“, og hvis Faddere vare Etatsraad Jens Rosenkrands, Kapt. Redder og Kr. Pappenheim, samt Fruerne Sibille Søye og Oberstinde Dorthea Juul Offenberg. — 12.

Juni † Dr. Prof. Jakob Birkerød i Odense, Eier af treende Gaarde i Scirup i Sønderso Segn og Fader til Bisp J. Birkerød og Provst K. P. Birkerød i Sønderlev. — 1. August † Bispinde Anne Kølentrünn Bang, Moder til Pastor H. B. Bang i Sønderlev, hvis 17½aarige Datter Marie Elisabeth den 22. Aug. ægtede den 33aarige Næst. Andersen Balslev, Amtsforsvalter over Odense og Rungårds Amter. — 30. August fødtes Statsraad Hannibal Stofletts Datter Anne, der siden blev gift med Oberst Bryggemann til Elved. — 14. Septbr. fødtes Guldbjerg Præst Søn Jens Fjort, der døbtes den 3. Oktbr. og havde blandt flere følgende til Fæddere: Holger Mesenkrands Amtsforsv., K. A. Balslev, Pastor A. Kjeldby fra Børgense, Provstinde Karstens fra Haarslev osv. — 16. Oktober boldt Gilby Præst N. Madsen Rigtaalen over Provst P. Nielsen Gæsterbell i Sønderis, der efterfulgtes i Præstembedet af Knud Krag. Kort før var Vigerslev Præst Jakob Olufsen Dyrhoff ogsaa afgaaet ved Døden og havde efterladt en Enke, Karen, der siden kvælted i — et Kammeis. Hans Gæstermand blev Kristian Holm fra Svendborg, næppe 26 Aar gl., og en saa begavet Taler, at han endog vakte sin Stiffader Pastor Jesper Kildgaards Skynsyge i den Grad, at han engang begyndte sin Prædiken i Frue Kirke i Svendborg med den smagfulde Rigselse: „Nu Kjøte jeie altid bedst, men de gamle maa dog skunne Enavset af!“ Han var udgaaet af Odense Skole hvor han 21 Aar gl. blev Hører og nu af Justitsm. Hs. Holsten til Kongsø kaldet til Præst for Vigerslev og Bøvlinge. Kort efter ægtede han Landstinghører P. Meyers Enke, Karen Probstholm, hvis Fædder, Anders Hemmingsen Prebost, var Herredes

føged over Odense og Eskovby H. Hun skal have været en meget praktisk Dame, der ikke blot var sin Mands Finantsemissær men tillige hans Kælsforvalter, medens H. Holm næst sit Embede kun interesserede sig for Bøger og — Borden, ved hvilket han ikke var meget talende, hvorfor det ogsaa i en Bise om et Bryllup, hvortil alle Eskovby Herredes Præster vare indbudte, hedder om ham: „Sr. Kristen med sin lange Klud (s: Halsklæde), han drev slet ingen med Sladder ud.“ Derimod hedder det om Provst Jørgen Karstens fra Gaarslev: „Mester Jørgen var saa from og saa god: at han nøiedes med en Hønsesød!“ Holm blev siden Herredspræst, og da han døde, vilde Sognemændene absolut bære ham til Graven, sjønt Veien fra Havgaard, hvor han døde, til Kirken var en Kvart Mil. — 10. Oktbr. ægtede Mag. Rads Hvid Anne Rosenberg. — 16. Decbr. døbtas Villas Bangelin i Melby Kirke, „Trompetrens Datter bar Barnet og 4 Ryttere og 2 Rytterkvinder vare Tæddere.“ — 3. d. N. † Lucie Nordenborg i Sønderis Eskov 103 Aar gl. — Og samme Aar nævnes den Niels Griffen i Moderny i Særsløv Sogn, der slog en Kræmmer ihjel ved „Kræmmerfjæret“ i Skoven „Gleskeris“ ved Elved, hvorfor han ogsaa efter sin Død trods alskens Kunst med Hørfis og Heuebær drev et rædsomt Spøgeri; og endelig blev dette Aar mærkelig ved Indførelsen af en ny Matrikel eller Skuldsætning, der blandt andet udviser, at Kongen her i Lønnet eiede 130 Gaarde, hvoraf de 46 laa i Bispebjerg Sogn, de 36 i Gaarslev Sogn og 22 i Eskovby Sogn. — Den førnævnte stolte Grev Bedel den første eiede Hindevaard og Bierne By i Gaarslev Sogn og 15 Gaarde i Vigerslev Sogn. Af kvindelige

Fødseliere vare 5unner, nemlig: A. Derits, A. Gase, A. Krabbe, A. Marsdan og Anne Bind; 3 Kirstener, nemlig: K. Bel, K. Daa og K. Kaa; 2 Margreter: M. Boye og M. Marsdan og 5 Metter, nemlig: M. Friis, M. Grubbe, M. Kaa, M. Kule og M. Rode. — Blandt Rugaards Marker nævnes Kongeled, Steilebjerg, Tranemose, Faarevad, Bødkers, Gartner-, Skomager- og Smede-Lykke, Hans Klausens, Klavs Larsens, Søren Larsens, Jakobs, Klemens og Rasmus Larsens Lykker. Af Elvedgaards Marker anføres Vinborg, Hattemagerlykken, Pallefens Lykke, Kobberbjerg, Kattebjerg, Ulvegravene, Ulvemosen, Ulvehaven, Vibeholm, Bentiste, Lindebjerg, Hjøfventorn (: Hjøfventorn), Drageboi osv.

1689

indgav Rektor N. Knudsen i Bogense følgende Beretning om sine og Skolens Indkomster:

8 Sk. aarlig af hver Borger i Bogense og nogle Sportler ved Bryllup og Barneaab; af Grindløse og Klinte Sogne 10 Td. Byg, 50 Gæs, 2 Lam og 800 Æg, men Beboerne eller Dequen havde i de sidste Aar undladt at yde baade Gæs, Lam og Æg, og samme Beskyldning gjordes mod Høirup og Næraa Sogne, der skulde levere 8 Tdr. Byg, 28 Gæs, 4 Lam og 400 Æg og mod Guldbjerg og Sandager Sogne, der aldeles undlode at yde de 5 Tdr. Byg, 16 Gæs og 240 Æg. Gilstby og Melby Sogn svarede vel 2 Tdr. Byg, men glemte at sende de 20 Gæs, 280 Æg og 8 Brød. Dre Sogn havde istedetfor 5 Tdr. Byg, 12 Gæs og 160 Æg, kun sendt 2 Tdr. Byg, 6 Gæs og et Lam. Særdlev Sogn betalte $4\frac{1}{2}$ Td. Byg, 2

Lam og 6 Enefe Wg og Gaardslev 8 Tdr. Byg og 6 Stpr. Savre. Af de c. 140 Gæs og c. 2000 Wg, der vare en saa væsentlig Indtægt for Skolen og dens Rector havde begge i det sidste Aar kun faaet 6 Gæs og 6 Enefe Wg. — Tingen var denne, at i Sognene vare efterhaanden blivne oprettede Landsbydegnskald, saaledes at 2 Trediedele af hine Indtægter, som vare tillagte Rektoren i Bogenfse, skulde svares af Degnen, der kun turde forbeholde sig den ene Trediedel for sin egen Mund og „hvad der ellers kunde affalde“; men da han naturligvis ikke kunde leve af dette, saa tørrede han paa Rector, idet han lod være at betale hvad han virkelig de jure var ham skyldig. Det var altsaa en Kamp paa Liv og Død imellem Rektoren i Bogenfse og Herredets Degne om hvo, der først skulde — julle ihjel. Den første der faldt i denne Kamp var Gylby-Melby Degn Jens Pedersen, der kun 39 Aar gl. fik Ende paa sin Fattigdem Nyaaarsdag 1689 og blev „medt den højbjudende Patron Baron Winterfeldts Tilladelse begravven i Gylby Kirke“ den 5. Jan. Den næste, som bukkede under, var Gaardslev Degn Peder Nielsen. Provst Karstens holdt den 16. Oktober hans Rigtale „for Guds Skyld“ (=: gratis, thi Degnen havde desværre intet efterladt sig) over den Text: „Den Retfærdige maa grumme meget ondt lide men Gud hjælper hannem ud aff alt :dette ved Døden“. I dette Aar døde desuden General Obrd. Fred. Arenstorf til Hærtilslev, Overgaard og Svandholm, der tilfaldt hans Enke Auguste Elisebet Rumohr. Ligeledes † Regens Hausen i Bække, som „efter den Højbjudende Excellense Winterfeldts Tilladelse bleff begravven i Meylby Kirke den 9. Decbr.“ Den

25. Novbr. blev Særsløv Præsts 18aarige Datter Anne Bang begravet. Samme Aar † Guldbjerg og Sandager Præst Niels Bang, der efterfulgtes af den unge Jakob Hjort, der var født i Gilby, og ægtede sin Formands Enke, Pernille Nielsen, og efter hendes Død Borgemeister Job. Mikkelsen Enke i Middelfart, Mette Bang, en Datter af Provst P. Bang i Bogenfse. — Den 10. Oktbr. blev Pastor Knud Krag i Sønderfø gift med Formandens Enke, Provstinde Anne Høsterbøll. — Den 20. Oktbr. bleve et par unge folk „trolofsvede i Gylby Præstegaard, som havde lagt sig i med hinanden hos Annebønden i Meylsby“. — S. A. brændte Præstegaarden i Dre, men den bygtes op igjen af Pastor Helm.

1690

† Amtsforsvalter Borgemeister Jens Eriksen Bestengaard i Odense, hvor Stiftsprovst Etoud holdt hans Ligtale. Han eiede Dallund, Hollufgaard og det meste af Ubelø. — S. A. fødtes Anders Helm i Vigerslev, hvor han siden afløste sin Fader som Præst og Elias Brink i Odense der siden blev Præst i Sønderfø. — Ved denne Tid skulle Gilby Høvbønder have flaaet Kreds om den strenge Ladefoged paa en Eng n. o. for Ulved, hvor de huggede ham ned med deres Hølcer. Engen kaldes derfor endnu „Gilby Rands Eng“ eller „Gilby Rands Møge“. — 1. Febr. befalede Kongen at Stiftsbøger skulde indrettes, hvortil Præsterne skulde levere en fuldstændig Beskrivelse over deres Sogne og deres Indtægter og den Beskrivelse som Bogenfse Præst Anders Kjeldby heri giver over Bogenfse er ingenlunde smigrende. „Bogenfse Byes Ringhed — siger han —

er altfor rige bekendt; kun saa Indvaanere og de fleste fattige". Blandt disse vare dog 78 Gaardeiere. „Præsten boer i Kirkenes Residens, som er kun stet og ringe, et Stuehus paa 16 Fag, et lille lavt Ladehus paa 14 Fag og en lille Kaaalhauge. Jord dertil er et Gaards-Gie til 4 Esp. Pft." og nogle adspredte Jordstykker, deriblandt 23 i Gammelmark eller Guldjorden „for Wiin og Brød". „Residensen er taxeret for 200 og Grundten for 20 Slettedaler, men er ikke det halve værd. Intet Inventar uden en gammel Kistebank, osv." „Jugen Trolovelsespenge gives her som paa andre Steder, skjønt Trolovelserne ere saa sjældne, at der forefalder kun 1 hvert andet Aar!" „Præsten maa give Personalskat som en stor, rig og mægtig Kjøbstadspræst". „Et gammelt brostfældigt Verhus paa 9 Fag, kaldes de Fattiges Boder, hvor 2 gamle Kvinder nyde frit Hus. En af Bogense forrige Borgemeister, Nads Jbsen, bar stiftet det, men det har intet Tillæg". „En liden Latinskole, 7 Fag med Straatag paa den ene Side, hvor undertiden 6 Disciple frekventere". „Af Documenta publica ikke saameget som et Bogstav uden Kirkebogen, hvori der findes et Ark befrevet Pergament, som dog ikke givner nogen særdeles Oplysning". „Anneegsognet forringes aarlig; ifjor bleve 3 Gaarde øde i Hærrislef, foruden den ene som alt var det, og i Effildstrup og Eskobby ere Folk saa forarmede at de om Foraaret hverken have at æde eller at saa og ved Midsummer hverken Lam eller Grise at tiende af". „Residensen er saa ringe, at Præsten maa leie Hus i Byen til sin Arv og Tiende". Anneegsogarden i Kjærby resterede Landgilde siden den Brand. Præstens „Bis og Hølpenge" beløb sig kun til 6—7 Mk.

Kapellanen Pavn. Dan. Kølørð Lon var 57 flutte Daler, 4 Lam og 4 Efp. Land. Han var nu faa gammel, at han selv maatte holde Kapellan, der „foruden Mad og Øll fik 15 Stettedaler.“ Nektor Knudsen har blandt sine Indkomster opført 33 Lam, 44 En. Hg og 55 Væs osv. og 3 Lam, 77 Væs og 96 En. Hg osv. til — Skolebørnene, men hverken Lærer eller Kiever fik synderligt deraf, som vi ovenfor have feet. — Klokkeren Jørgen Henriksens Indtægter anslaaes til c. 11 Daler og en lille Hare. Degnen i Skovby hed Villum Jensen. Pastor Jaf. Hjort til Guldbjerg og Sandager klager ogsaa over sine usle Indtægter og anfører blandt andet, at hans 3 Høstiddeofre af begge Sogne ialt kun udgjorde 11 Daler „thi Sognesolket er forarmet og har ei Raad at holde Tjenestefolk“. „Paasferenten er 10 Hg af hver Gaard, men naar de iordres, svares tit, de have ingen Høns“. Præstegaarden havde han selv udlig ladet istandstøtte eller ombygge, og af Annegaaarden fik han lidet eller intet. „Præsten har hverken Skoff eller Løfvesker og maa derfor tit om Vintereu med Kone og Børn tude i Næve.“ — Degnen, Jens Hansen, skulde f. Ex. have en Gaad af hver Gaard, men mange vilde kun give 1/2, og andre svare at de vare døde“ osv. — Provst Rasmus Madsen til Gilby og Melby siger, at han af Hamp og Hør kun fik det halve, af hvad han kunde tilkomme, at der ingen Bryllupper havde været i 7 Aar, og de fleste Lig blev begravne uden Tale, Sang og Klokkelang. Blandt Præstegaardens Jorder nævnes Tokeløi og Tokelund, der som man har formodet skulde have Navn efter Palne-Tøle. — Provst Rasmus havde oprettet en

Skole der og ansat Jens Pedersen som den første Degn der, og efterat han Aaret tilforn var død af Sult, havde han betænkt en vis Laur. Megeuseu med dette fede Embede. — Særølev Præst, Hans Bang, har foruden de sædvanlige Indtægter anført 1 „Skriverlam“ af hver By. Præstegaarden var begyndt af hans Formand, men fuldjert af ham. Den havde en Frugthave med flere „rare Frugttræer“ en Humlehøve og en Kaaalhøve og eiede 8 Huse. Degnen hed Niels Knudsen. — Vigerslev og Bøvlinge Præst Kristen Holm skulde have 16 Tiendelam og 10 Skriverlam, 10 Gæs osv. og havde at svare til to Enter i Kaldet 40 Daler, 4 Lam og 4 Eky. Bøghvedegrøn, samt underholde en Kapellan, nemlig den foromtaltte Jø Barfod, hvis Kæje havde samme Skjæbne som Tyge Brages. Præstegaardens 24 Fag Stuehus var ligesom Latinskolen i Besgense straaetagt paa den ene Side og tegltagt paa den anden. Degnen i Vigerslev hed Kristen Jørgensen og hans Kollega i Bøvlinge Hans Larsen Lindberg, der hverken havde „Ildbrand, Løffvesthyr, Hø eller Foderatse“ og hvis hele Jordlod strakte sig fra hans lille Boligs Grundstene til — Tagdrøppet. — Pastor Knud Krag i Sønderjso klager især over sin brostfældige Præstegaard og den afdøde J. Griffen Westengaard til Dallund, der havde berøvet ham størstedelen af hans Tiende. Degnen i Sønderjso hed Peder Mortensen. — 1690 begynder Brænderup og Dre Sognes første Kirkebøger og s. N. til Gaarslev Kirke sit Døbetællen, hvorpaa sees en Due paa en Gren og Hars-tallet. — Den 3. Febr. blev Provstens Ewigerinde Ursel Klæsen begravet i Gilby Kirke. — Den 28. Febr. fødtes Præst Kar-

rens Datter i Gaardslev, Sille Karstens, som den 7. Marts
 bared tildaabs af Amtmandinde Raas og døbtes af „Hans Vels-
 byrdighed“ Biskop Kingo. — Den 9. Juli stode Baron Podes-
 buss, Kanceliraad Jørg. Brabe, Statsraad Jens Rosenfrands,
 Anne Kvihov og Anne Krabbe Faddere til Holger Rosenfrands's
 Datter Anne Dortebe. Samme Dag blev Niels Griffen af
 Moderup jordet, 32 Aar gl. Han skal som sagt have myrdet
 en Strømmer og røvet hans Penge, og derfor optræder han nu
 efter sin Død som en laad Gjenganger, der blandt andet, ifølge
 Sagnet, kom Afle i Grøden, løste Kærne i Stalden, løs Pi-
 gerne om Aftenen og „forjog Manden, der havde ægtet hans
 Enke, af Sengen om Natten og lagde sig hos hende! osv. osv.
 Den skinsyge Mand fik da omsider en Præst — Sagnet siger
 fra Silby (altsaa Provst Ras. Madsen) — til at forsøge paa
 at nedmane Epegelset. Præstens Kuff, Niels Piber, maatte
 først udæsse Gjengangeren ved at udraabe hans Navn i Gaar-
 den. Gjengangeren kom ogsaa paa denne Opfordring i Form
 af et Foderknippe, væltende ned fra en Gavl paa Præstens
 Kjøle. Præsten havde medtaget sine tvende Sønner som Afsk-
 stenter og nu tog først den ene af dem imod Niels Gjenganger
 med Manen og Besværgeren, men denne afviste ham strax, fordi
 han havde havt Omgang med en Pige i en „Malkølle“. Nu
 tog den anden fat paa ham, men heller ikke ham respekterede
 Gjengangeren, fordi han engang havde røvet et Hvedebrod.
 Endelig lykkedes det den gamle Præst at faa ham nedmanet,
 men hvor det var, derom ere Sagnene uenige, thi snart siges,
 at det stete i Porten, snart i Gæters Kjer og snart i en Sump,

faldet Væsteskabet. Sagnet siger til, at Niels Piber blev fjæket og at Præsten*) og hans Søner dede kort efter, hvorimod Gjengangeren mange Aar efter, da Raucpælen var raadnet op, atter steg frem og forkræffede Gødtfolk, sloge Gaardens Heste og Kær løse og førte de Forbigaaende ved Nattetider paa Afveie. — Dette omstændelige Sagn viser, at den papistiske Overtro trods Reformationen endnu holdt sig tappert i Landsbyerne, og i Kjøbstæderne var Intelligensten ikke synderlig storre paa de Tider. — Den 2. Oktbr. blev Regiments-Skriver, Eckfensholder Søren Serups Søn fra Maderupgaard døbt i Særdlev Kirke. — 5. Oktbr. blev Sønderføs Præsts Datter, Elisebet Kristine Krag „født under Skorpionen“ og blev den 22. Oktbr. døbt af Provst Ras. Madsen fra Gilby og baaren af Fru Ide Katlov Høstien fra Langeås. Blandt Gædderne vare 5 Udelige, 18 Præster! „og endnu flere andre fornemme Folk til hendes Bærsel“. — 3 Novbr. † Bonde Simonsen i Gillskov. — Den 30. Decbr. stode Anne Brabe, Fru Pappenheim o. s. G. Gædderne til Mikkil Mühle i Børgense Kirke. — S. A. blev Didrik Schult Stiftamtmand over Jyen.

1691

led Mathis Boldt og Hustru Børgense Kirkes Kær renoveret, Jofum Rudenborg oprettede Galleriet omkring Alteret, og Fru P. Hahn skjenker en Gaard i Farstrup til Frue Kirke i Odense. 3 d. A. † en af Herredets største Lødsiere Jørgen Jæddersen

*) Provst Ras. Madsen i Gilby døde rigtig nok 1691, der tilføjes som det Aar, da Gjengangeren især frøgte.

Lønder til Amagergaard, Blaufegaard, Julstov, Sjaltved, Sværupgaard og Tværstov, 81 Aar gl. og blev begravet i Vigerstev Kirke. Hans Enke, Margrete Falster, ægtede siden „heiaagtbare, velsornemme“ Kristen Brylle. — 18. Jan. var Fru Anne Brahe Rosenfrands Gudmoder til Hans Mule i Bogense Kirke. — 21. Marts fødtes Pernille Marie Hjort i Guldbjerg Præstegaard. Præsten, Jakob Hjort, skriver i Kirkebogen: „Gud gav mig vel denne Smertens Datter, men tog hendes Moder den 1. April, mig til megen Graad og Græmelse og største Hjerterød, min hjærteallerkjæreste, yndigste, ærkyderigste Hustru, den hæderbaarne Pernille Marie Rosenberg, næppe 40 Aar gl.“ — 19. April blev Ludv. Profmand i Gamby myrdet af Hs. Knudsen „Perider“ i Bjørnsbo og blev begravet i Haarslev Kirke. — 5. April døde Prof. Lorenz Edinger i Odense; han eiede 2 Gaarde i Melby og Driestev. — 17. Mai døbles Niels Simonen (Bedstefader til Bedel Simonen) i Haarslev Kirke. — 18. Juni blev Regiments-Skriver Søren Serups Son, Adam Levin Serup, baaren tildaabs i Cærstev af Fruen Helene Redt fra Kjærsgaard. Blant Fadd. vare Oberst Gam og Pastor Mr. Holm fra Vigerstev. — 8. Aug. † Provst Nils. Madsen Kværndrup, 59 Aar gl., efterladende Enken Maren Klavten. Den 17. August blev han begravet i Gilby Kirke. I Kirkebogen kalder Enken ham „min hjærteallerkjærest. Husbond Hr. Rasmus osv.“ og hans Son og Eftermand Lavrits Rasmussen Trane kalder ham „den velærværdige, hæderlige og høylærde Hr. Rasmus Kværndrup“. Den 4. Oktbr. blev denne Lavrits Trane af Biskop Dr. Ringo ordineret til Præst for Gilby og Melby Menigheder og den 11. Oktbr.

indsat i begge Kirker af Provst Hans Bang. — 11. Decbr. †
 ovevnævnte Proprietær Feddersen Lønder. — Den 26. August
 ægtede Axel Fil til Drelund (Broder til Mag. S. Hvalfsøes
 Hustru i Sandager) Enkepastorinde Helvig Jacobsen fra Ringe
 og 21. Decbr. ægtede Lands- og Krigs-Kommissær Otto Him-
 melstrup til Ørritslevgaard (født paa Himmelsstrup i Vigerslev
 Sogn) Borgemeister Jens Erissen Vestengaards Enke, Bispedatteren
 Maren Bang til Dallund, Høllusgaard og en stor Del af Høvels.

1692.

Allerede i dette Aar nøde „de udmærkede gode Gulcrødder,
 som voxe ved Bogense“ den Vre ogsaa paa Tryk at blive tilm-
 lerede „Bogense Rosiner“, der vare saa store og saa gode, at
 „de trykkede Lammesødet af Fadet“ og under dette Kjendings-
 navn a la Kjærteminde Raadmænd optræde de i alle vore Ord-
 sprogsamlinger fra Mathis Noths til Rosbeks. (Se N. Saml.
 3, 188). — „Saa stor som Bogense Døbefont“ er et andet
 lokalt Ordsprog, som forekommer hos Peder Eyr. — 1 Jan.
 blev Justitsraad Edoard Kruse den første Overtolddirektor for
 alle danske Kjøbstæder. — Den 24. Jan. blev Præstens Søn
 i Sønderjys, Gregers Krabbe, døbt og havde til Fæddere:
 Professeverne Thom. Birkerød og Elias Navr, Provst H. Bang
 og Krigskommissær Himmelstrup med Frue samt Fruerne Blan-
 lenborg og Vest. — Den 6. Febr. † den unge Præst Larr.
 Ras. Trane og blev den 15. Febr. begravet i Gilby Kirke.
 Aaret tilforn døde hans Formand og Fader Provst Ras. Krærn-
 drey og kort efter døde ogsaa hans eneste Broder, Studenten
 Mads Ras. Trane, hvilket — mærkelig nok — passer godt
 sammen med Sagnet om Gilby Præst og hans tvende Søn

ners hurtige Død, efter at have nedmanet ovennævnte Gjen-
 gangere. — 28. Febr. † Pastor Larrits Dan. Koler (Kapellan)
 i Bogense, 68 Aar gl. og blev begravet den 8. Marts i Byens
 Kirke. — Den 18. Marts blev Lavrits Esott „Auldmægtiger
 paa Harrilleffgaard“, 24 Aar gl., begravet i Eskovby Kirke og
 f. D. blev Erik Hvid, Søn af Asperup Præst Jakob Arensbak
 (eller som han kaldte sig paa Latin (Akvilomontanus), af Biskop
 Ringo ordineret til Præst for Gilby og Melby Menigbeder.
 Han havde i nogle Aar været Hører (Adjunkt) i Odense og
 blev nu kaldet hertil af Eksistentsmanden Baron Helmutz Win-
 tersfeldt til Zerstrup. Den 24. Marts blev han indsat af Provst
 Hs. Bang fra Særsløv. — Den 10. April stod den ny Amt-
 mand Henning Valkendorf Gadde til en Datter af Regiments-
 Skriver Søren Serup (til Maderup) i Særsløv Kirke. — Den
 3. Mai † Landsdommer Hs. Oldeland, 64 Aar gl. og blev
 den 12. Mai begravet i Eskovby Kirke. — Den 23. Mai blev
 Fru Kristine Jørgensen bisat i den samme Kirke, 44 Aar gl.
 — Den 17. Juni blev „hoyædle og hoyvelbaarne Hr. Amt-
 mand“ Jørg. Kaas til Aagaarde begravet i Haarsløv Kirke,
 70 Aar gl. Han var Egnens fidske Lænsmand og første Amt-
 mand. — Lørdag den 25. Juni feirede Kristian den Femte og
 Sofie Amalie deres Solbryllup. — 20. Juli † den oven-
 nævnte Student Mads Trane i Gilby. — Den 31. August
 ægte de den ny Kapellan i Bogense, Pastor Lavr. Hansen „den
 dybs og gudselkende Ms“ Maren Kapsen, og den 17. Oktober
 bleve den ny Præst i Gilby, Erik Hvid, og Gertrud Hjort af
 Guldbjerg „sammenviede hjemme i Huset“ af Provst Hs. Bang

af Eserløer. — 7. Oktbr. mynstrede Kongen det syvende Rytter Regiment.

1693.

3 Januar blev Eoro Amtmand Job. Vid. Grüner adlet og samtidig fødtes ifølge Hofman hans Søn Gustav Gr., der blev Gier af Margaard. — 3. Febr. blev en af Herredets Ledbeiere, Oberstinde Birgitte Hane Devik begravet i St. Knuds Kirke. — Samme Dag stod Jerzen Vingaaards (eller Vigaards) Bryllup i Bogense. — 6. Marts ægtede Margaards Korpagter Jens Rasmundsen Guldbjerg Præsts Stiefdatter Anne Bang. — 13. Marts † Pastor Niels Løve i Odense, 79 Aar gl. Han var født i Bogense og var i 50 Aar Kapellan ved St. Knuds Kirke. — April: Iskedder Kr. Brun, der var bleven Præst i Allese, blev Niels Arstander Kapellan i Bispebjerg hos Hans Narr. — Karen Eimensen, en Søster til Vedel Eimensens Bedstefader, døde i Gaardløer Kirke. — 2. Mai blev Kapellan Larr. Hansen, 32 Aar gl., begravet i Bogense Kirkes Salvi. — 4. Mai fandt man et spædt Barn ved Overmølle; det døbtes siden i Eskorby Kirke. — 14. Juni blev Degnen Ib. Viborgs Datter døbt i Gilby Kirke og 28. Juni blev Rektor M. Knudsen, 73 Aar gl., begravet i Bogense Kirke. — 15. Juli † Oberst Klavs Dyrre til Kjellerup, Krogdal, Eindingsgaard og Bingsgaard, 83 Aar gl. Han var Fader til Jens Dyrre til Gveed. — „25. Juli bleff jeg (skriver Præsten Jakob Hjort i Guldbjerg Kirkebog) viet ved ren ære og dyderige Matrone Mette Bang. sal. Bergemæster Hans Wikkelsens af Medelsart“. — 28. Juli blev Kristine Sten, 60 Aar gl., begravet i Bogense Kirke. Hun var først gift med Thor Andersen, saa med Borg

mester Hans Husum og sidst med Tolderen Sr. Pedersen 5. Aug. † Admiral Jver Hoppe, Svigerfader til Kanselliraad Bind til Sandagergaard. — 28. Aug. fødtes Ingeborg Dortbea Hvid (eller Hjort) i Silby Præstegaard. — 30. Aug. var Fru Ide Ratlov Holsten Gudmoder til Præstens Søn Peder Krag i Sønderfj. — 3. Septbr. ringede alle danske Kjøbstadkirkeflokker første Gang for Kongens Søster den svenske Dronning Ulrike Eleonore (født 11. Septbr. 1656 † 26. Juli 1693). Og saaledes ringedes 2 Timer daglig med Klokkerne til den 17. Septbr. — 6. Septbr. † Afsesfor Dr. Kristoffer Balslev til Krangdegaard. Han eiede flere Gaarde her i Herredet. — 8. D. blev Præstens Søn And. Kristian Holm døbt i Vigerstev Kirke. — 19. Oktbr. ægtede Sebastian Friis (født i Odense og var Kapellan og Rektor i Bogenfj) „den gudsfrygtige Matrone Inger Pedersdatter“. — 26. Oktbr. døbtes Jens Mule i Bogenfj Kirke. — 28. Oktbr. blev den titomtaltte Jens Birkerød Bisp i Aalborg. — 23. Novbr. blev „den ærlige og velforstandige Jens Andersen begravet i Gaardslev Kirke, 69 Aar gl. Han eiede i sin Tid Maderup By og flere Gaarde i Farsbøll, Maderup og Bierne samt en Del af „Ubeløen“. Han bygte Maderupgaard og Dregaard. — 3. Decbr. blev Kristian Jespersen Schow ordineret til Præst paa „Fæs“ af Biskop Ringo i Gaardslev Kirke og samme Dag og Sted viet til den hæderbaarne, guds- og dydelsfænde Matrone“ Eille Marie Vorm. — 6. Decbr. døbtes Tyge Brabe Buss, Søn af Daniel Buss til Lykkesborg, i Gaardslev Kirke. — 11. Decbr. kjøbte Etatsraad Jens Rosenkrands en Waard af Henrik Holst i Jersøre.

begynder Bogense første Auktionsprotokol. — Gbraads og Generalinde Auguste Elise Kumohr Arenstorff oprettede af 5 Bøndergaardne det saakaldte Lilleharritsølergaard, hvis Bygning siden flyttedes til Bogense hvor den fik Navnet „Trappen“. Folger Rosenfrands sælger Enggaard med alt underliggende Bøndergods i Eskovby og Bends (Blanke og Roerslev Byer) til Seremonimester Martin Konrad Bierman v. Ehrenschild og Admiraltetsassessor Hs. Knudsen til Sandagergaard bortfæster Nedermølle for en aarlig Landgilde af 8 Ldr. Mel. S. A. sælger Absens Borgemeister Thomas Iversen Oregaard til Gbfraad Dittov Reventlov, Provst i Prets, som af Grev Vedel kjøbte Brænderup og Dre Kirker. — 2. Jan. † Gieren af Gjeldskov og Lange's Examtmænd, Justits- og Hofraad Adolf Hans Holsten, 64 Aar gl., efter 36 Aars Egtekab med sin anden frue Ide Ratlov, der ret er bleven Heltinde i Egnens Eysgelseshistorier. — 5. Jan. † Provstinde Mette Worm Karstens i Haarslev, 27 Aar gl. — 11. Jan. Overboummelse og Orkan, hvorom Biskop Birkerød skriver: „Paa Gaderne saae jeg mangfoldige Menneſker, særdeles Kvindfolk ved Vindens Voldsomhed at kuldfæstes, ja langt fra Jorden at føres, naar de vilde staa Veiret imod, hvilken Storm mængstedes, særdeles paa Lolland, Falster og Fyn stor Ekade forarsagede“. — 31. Jan. blev den første Grevinde til Vedelsborg (og Rugaard) begravet i Vedelsborg Kapel. Hendes poetiske Broder, Oberst Eten Echeſted, og Gubbys Præst, Broder Nielsbril, holdt Taler. — 1. Febr. fødtes i Bogense Præsten Niels Gaar. — 15. Febr. ægtede „Karl,

Madts Petersen", Midfoged og Forvalter paa Kvitsvedholm, Guldbjerg Præstis Søster, Berthe Hjort. Den daværende „Juldmægtiger“ paa Enggaard hed, mærkelig nok ogsaa „Madts Petersen“. — 17. Febr. † Tyens Stiftamtmand Friherre Helmuth Otte Winterfeld. — 1. Marts † Borgemeisterdatteren Else Husum i Bogenf. Hun eiede en stor Del af Uebel. — 7. April blev Ulrik Bryggemand (senere til Elved) Kaptein ved det norske Infanteriregiment. — 7. Mai † den 7aarige Anne Friis, Datter af Pastor Seb. Friis i Bogenf. — 20. Mai vare Baron Poдебусс, Amtmand Valkendorf, Jens Dyre, Junker Fr. Holst og Majorinde Lam Raddere til Rensjø v. Støffens Søn af Langeø i Vigerslev Kirke. — 22. Juni blev ovennævnte Hofraad Hs. Holsten begravet i Vigerslev Kirke. — 21. Juli † Dr. Jakob Semann i Odense. Han var i mange Aar Eier og Beboer af Marzgaard. — 1. Aug. blev Peder Ørslev eller Ørritslev Kapellan hos Præsten Peder Gaas i Østrup. — 5. Septbr. viedes i Bogenf Kirke Magister Kas. Brun, Præst til Klinte og Grindløse, og Lucie Husum, Datter af afdøde Borgemeister Hs. Husum. — 13. Oktbr. druknede Peder Andersens Søn i Særsløv „i Gaardens Pus“. — 15. November stode Amtmand Valkendorf og Fr. og Fru Holm fra Vigerslev Raddere til Kristian Fred. Serup i Særsløv Kirke, Søn af Skriver S. Serup til Maderupgaard. — 3. Decbr. blev „en Dreng paa 20 Aar“ fra Lværsløv begravet i Vigerslev, i hvilket Sogn, der i dette Aar døde 12 flo: e end der fødtes. — 19 Decbr. viede Provst Karstens fra Haarsløv Biskop Ringo (61 Aar) og hans 3de Hæne, Birgitte Palslev (29 Aar) til Lraug-

degaard^{*)}. Kort før havde Kingo kjøbt Gaardslev og Skovby Kirker.

1695

holdtes en Synsferretning over de forhen bebyggede Pladser i Bogense og befandttes da $\frac{1}{3}$ at ligge øde fra ældre Tid, uden at man kunde erfare hvem Pladserne tilhørte. Desuden var der 16 øde Pladser fra den nyere Tid, et godt Beviis for at Bogense i Middealderen har været langt større end nu. — S. A. begynder Bogense Skifteprotokol og sluttedes Skiftet efter Bendig Buchwald til Langesø med det usle Resultat, at enhver af hans 3 Sønner fik 400 Rd.! — Etatsraad Gyrenschild til Enggaard kjøber Særølev Kirke og 45 Td. Hk. af Wbels af Borgemeister Niels Bang i Middelfart og Ruffraad Neventlov til Dregaard kjøber 2 Gaarde i Bro og Karstunde af Oberst Krabbe. — 5. Jan. † Provstinde Mette Verm Karstens i Gaardslev, 27 Aar gl. — 13. Jan. blev Sandager Møllers Son baaren til daabs i Gilby Kirke af Næsf. Viborgs Datter fra Sandagergaard. — 17. Jan. blev Provstinde Karstens begravet i Gaardslev Kirke og 8 Dage efter blev Mogens Kaas til Aagaarde, en Son af Amtmand Kaas til Aagaard, begravet i den samme Kirke. — Lørdag den 9. Febr. Kristian den Femtes 25aarige Kongejubilæum. — 13. Febr. viedes Joh. Fred. Buttenschen og Anne Sandsten i Melby Kirke og den 27. Marts stod Kjøbmand Bederfinks Bryllup i Bogense. — 8. April † Overhofmester Etatsr. Villab v. Schindel, Hader til „Frederik den Førdes Grevinde“ og Amj. Leopold v. Schindel, der blev Cier

*) gamle Grundtvig er ogsaa ved sin tredje Fruen bleven Godseier.

af Elved. — 12. Septbr. † Gilby Præstefone, Gertrud Hjort, 39 Aar gl. og blev den 20. Septbr. begravet i Melby Kirke. — 27. Oktbr. vare Amtmand Valkendorf og Frue fra Hølsegaard og Jens Dyre og Frue fra Elved Faddere til Helvig Sofie Thyre Buss, Datter af Daniel Buss til Lykkesborg. — 3. Novbr. blev et Barn døbt i Melby Kirke, hvis Moder udlagde en Mand, „der lagde Vind paa Barnet paa Odensevej og som af Kvinden for eller siden aldrig er hørt eller seet“. — 6. November var Amtmandinde Valkendorf Regimentskriverens Søn, Kas. Serup, tilsaabs i Særølev Kirke. — 27. Novbr. blev Pastor Ib Barfods Søn, Anders Barfod, døbt i Vigerslev Kirke og havde Frøken Holst og Monsjor v. Støffen fra Langejso, Huslærer P. Brandt o. fl. til Faddere. Anders Barfod blev, 35 Aar gl., Præst i Lumby. — 29. Decbr. stod Ladefogden fra Enggaard Skrifte for Synd mod det 6 Bud, men Ridefogden Ditlev Bith og Gartneren stode Faddere til et Barn fra Nordstov. — Den 5. Marts befalede Kongen at der i Kjøbstæderne skulde oprettes idetmindste et Værtshus inden Mikkelsdag. „Værtshuset — siger Forordningen — skal ligge paa en bekvem Sted i Byen, med magelig ind- og udførsel, fire Bærelser, gode rene Senge, fornøden Ildstæder, tætte og velforvarede Vindever og Dørre, Gaardsbrom og Stalde til sex par Heste, skul til trei Karosser og ald anden magelighed till de Reisendis nødtørft. For Døren skal ophængis et Skilt med Byens Vaaben og paaskrift, at der er et offentlig Værtshus. I et saadant aabent Værtshus skal altid være forraad paa got Æde og Drikke, Lys og Ildbrand, Hæse og Høer, alting saa got som Byens beste Borgere det land have i deris egne Huse.

Gange aarlig skal Magistraten besigtige Værts huset og for Mangler være berettiget til at idømme Herbergere fra 4 til 16 Lød Solf". Men Gæstgiverne fik ogsaa gode Privilegier, ikke at tale om Monopol paa at logere Rejsende; han maatte saaledes selv bage Brød, brygge Æl, brænde Brændevin og forhandle samme. — 17. Aug. befalede Kongen at Markhjørderne herefter skulle sættes af Stene istf. af Stavre for at spare paa Skovene. Eldre end denne Tid ere da ingen af Herredets mange Stengjærder.

1696.

Eljont Kapittelstaxten kun var 8 Mk. for Byg og 12 Mk. for Rug, klagede Bøgenserne dog over Kornmangel og ansøgte endog Kongen om at saa noget derværende Skatteform anvist til Brug, da intet Korn sættes til Byen, men indkøbtes af Bønder, Frangere, Præster og Proprietærer „saa at Bødens hele Næring var ødelagt“; thi det var ikke blot med Korn der dreves Forsprang, men ogsaa med „Brændevin, Tobak og Æl“. Ligeledes klagedes over Brændemangel, „da Byen selv intet havde og de ombøende ingen Jildebrand vilde afbønde“. Paa Landet ytrer sig noget mere Liv, og navnlig gif det rask med Eiendoms-handler. Saaledes købte Kuffraad Rørentlov til Dreegaard Nedermølle ved Bøgenfæ af Licent. Nelling, Lyffesborg og 6 Huse i Haarslev Sogn af Daniel Puff og Pastor J. Hjert, flere Gaarde i Skovstrup (i: Skaastrup) og Træk af Hr. Mule og Etatsraad Schøller og Haarslev og Skovby Kirker af Biskop Ringo. Etatsraad Ebrenschild til Enggaard købte Guldberg og Sandager Kirker af Kongen osv. — I Bøgenfæ laa flere Borgere i Proces med Byfoged Basse, til hvis Fortjeneste

det herer, at han i dette Aar indførte og begyndte Byens Maa-
terbog samt dens Pante- og Skøde-Protokol. — 4. Jan. blev
Hører Dve Hansen Guldbergs Søn, Jørgen Kristian Dve Guld-
berg, dødt i Bogense Kirke. — 4. Marts bleve „velagt og
mandhaftig Karl Peder Nyttter og ærlig og gudfrygtig Kvinde
Maren Hemersleff trolovsede“ i Særsløv Kirke. I samme Kirke
stod en Pige fra Kosterlev Skifte, fordi en ukjendt Karl „be-
joff hinde, der huu var hos Kræet paa Marken“. — 14. Marts
forbød Kongen at besøge Kroer og Bærtshuse om Søn- og
Helligdagene før Aftenfangs Gudstjenesten var forbi. — 16.
Marts blev Præsten Anders Keldorfs (Kjeldby) Hustru, „den
hæderlige Matrone Rebekke Mikfelsen efter megen Sygdoms Røie
begraven i Kirkeus Sker“. — Den 26. Marts aabnede Kongen
Højesteretten, der dømte Dallund og Margaard til aarlig at yde
Søndersø Præst 12 Edr. Byg. — 15. April Kong Kristian
den Femte 50 Aar gl. — Ved denne Tid fik „den gale Grev
Bedel“ til Vedelsborg og Rugaard en drøi Reprimande af Re-
geringen, fordi han paa Grund af Mistanke om Utroskab havde
berøvet sin Forvalter, Klavs Brandt, hans Eiendom og „hud-
flettet og kagstrøget“ hans Kone, Marie Borgen*) ved „sin egen
Sfarpretter“. Efterat Kongen havde ladet Sagen undersøge,
befalede han den 5. Mai d. A. at hin egenmægtige Dom og
Exfekution skulde være død og magtesløs og hverken geraade
Klavs Brandt eller hans Hustru eller deres Paarørende til

*) Hun er den første, jeg ved med dette Familienavn, men 20 Aar efter
blev Klavs Borgen Præst til Dalum og Sanderum ved Odense; han
var en Garverjen fra Skive og Oldefader til vor nuværende Kultus-
minister.

mindste Penges- eller Gældsforkelelse eller deres ærlige Navn og Rygte til nogenfømhelst Hindet, Skade og Nafdel i nogen optænkelig Maade; hvorhos Kongen af sær Maade, navnlig formedelst tre Tjeneste af Grevens Broder, for denne Gang vilde „overse“ ham. Samtidig hermed udstedte Kongen et Reskript om, at Grevernes Gaardstet skulde udøves af Birkedommerne (og ikke af Gr. selv), og disses Kjendelser stadfæstes af Kongen. Grev Bedel, som havde foraaariaget dette Reskript, blev ogsaa den første der jorbred sig imod det. Hans Huslærer lob nemlig bort med hans Datter, Kristiane Elisebet. Ifølge Fortællingen flygtede de først til Informatorens Søster, der var Deque- eller Præstefone i Balslev, og hun skal have understøttet deres Flugt ud af Landet. Da den excentriske og despotiske Grev erfarede dette, lod han hende, trods den ovennævnte Reprimande og Reskript offentlig kagstrykke. Pagedster fik han sin Birkedommer til at udsærdige en Dom, hvorefter det skulde være slet; men Sagen oplares, Dommeren bliver selv dømt til Døden, men kommer Skarpretteren i Forløbet med Gift. Grevens dommes til at gjøre et stort Gjæstebud for hele Landets Adel, afhente den mishandlede Madam Muldrad eller Sandvad (Sagnet giver hende begge Navne) i sin egen Karet, pladsere hende ved sin høire Side over alle de mange fornemme Berdgjæster samt betale hende i Erstatning for Lert og Evie 40,000 Daler og ligesaameget til Kongen, i hvis Suverænitæt han nu atter havde gjort Indgreb. Det er sandsynlig, at Sagnet har forsøgt Summen med et eller to Nuller; thi den formaaede ikke at tælle Grevens Lyst til Selvtægt. Snart bragte hans rappe Skaand og Mund ham i en slem Proces med sin Eegnepræst,

Magister Broder Risbriik, hvis første Aft endte med følgende Høiesteretsdom: „De haarde, ubillige og uberisfte Beskyldninger, Grev Vilh. Vedel har bebyrdet Hr. Broder Risbriik med, bør døde og magtløse være og udslattes af Retsprotokollerne, og bør Greven for sin haarde Medfarts og Mundts Skyld bøde 2000 Daler til Præsten og efter Lovte græsse ham 10 Koer for at prædike i Vedelsborg Kapel. Denne Dom blev forkyndt i Vends Herreds Provsteret, der dengang — mærkelig nok — holdtes i Middelfart Kirkes Vaabenhus. Hermed troede Præsten, at alt var klappet og klart, men da han atter besteg Prædikestolen i Vedelsborg Kapel, lod den trodsige Greve ham pisse ned ved sin Hidesoged. Nu faldt der atter Dom over Greven, der maatte give Magisteren en Gaard og 100 Daler. Ved disse mange Bøder geraadede Greven i stor Gjæld og Græmmelse, og da han kort efter døde, maatte Arvingerne endog først pantsætte og siden sælge det prægtige Kugaard. Heller ikke Grevens ny Birkedommer, Ras. Larsen, gif Ram forbi, men maatte for sin „ugrundede Dom og lovstridige Vidners Etedelse“ betale 10 Daler til vor Frelfers Kirke. Hans Formand forgav sig ifølge Fortællingen. — 1. Juni fødtes i Bogense Hannibal Bolt, Søn af Kjøb- og Raadmand Mathias Bolt, der † som Borgemeister i Middelfart. H. Bolt blev Præst i Skydebjerg. — 15. Juni ægtede Gilby Præst Eric Hvid sin anden Hustru, Berthe Matrine Hem. — 29. Juni fødtes Provst Holms Tvillingssønner i Vigerslev, Frederik Kristian Holm, der blev Præst i Evanninge og Fader til 6 Børn og Vulf Godtse Holm, der blev Præst i Korup og Fader til 12 Børn (hvoraf de 10 vare Sønner). De bleve døbt den 2. August. — 31. Aug. var

Digteren Oberst Eten Echeheds Brue, Mette Sofie Parsberg, Gudmoder og hendes Søster, Eille Parsberg, Gadder til Berthe Kristine Bederfink i Bogense Kirke. — 27. Septbr. „har (skriver Søndersø Præst Knud Krag i Kirkebogen) høvedelige Jfr. Margrete v. Holst fra Langsø Søstren Skreders Søn fra Hne og Gadderne vare vor dydædelige Præstekone, Fr. Knuds Kjeriste osv.“ — 3 Oktober fødtes Anne Simonsen i Gilstov, Søster til Vedel Simonsens Bedstefader, og † Jens Klavsen Dyre til Elved. — 15. Novbr. † Kanselliraad Henrik Gyldenstjerne til Bøltinggaard (født paa Elved). — Anden Juledag † den 52aarige Provst Hans Bang i Særlev, hvor han var Præst i 32 Aar. Han var en Søn af Biskop N. Bang og efterfulgtes af sin Svigersøn Broder Birkerød. — 31. Decbr. † Admiralitetssekretær Hans Knudsen Viborg, 66 A. gl., Søn af Knud Sadelmager i Viborg, Svoger til Professor Knud Randorff i Odense og Eier af Sandagergaard ved Bogense og mange Jordegodser og Eiender i Fyen og Jylland.

1697

var Kapittelstaxten 9½ Mk. for Byg og 17 Mk. for Rug. — Striden om Uvels begyndes af dens mange Giere: Etatsraad Ehrenschild til Enggaard, Pastor Ras. Brun i Kiinte, Løder Sr. Pedersen og Kjøbmand Vigaard i Bogense, og Klavs Rast til Rastenberg gjør Indførsel i Hærritslevgaard, men Ehrenschild kjøber Gilby og serpagter Særlev Kongetiende „til evig Tid“. — 5. Jan. blev Provst Hs. Bang begravet i Særlev Kirke, og Bogense Præst, Mag. And. Kjeldby (eller Keldorff), bliver Provst i hans Eted. — 10. Jan. var Oberstinde Sofie Echeheds Gudmoder til Dins Dvøsen Guldberg („Stolmæsters“)

Søn*) i Børgense Kirke. — 18. Januar holdt Biskop Ringo Rigtalen over Nsf. H. N. Viborg i Sandager Kirke. — I Februar reiste Børgense Vicebyfoged*), Albert Friis, til Njøbenhavn, hvor han udvirkede følg. Bevillinger, dateret 2. Mars: 1) at der aarlig maatte afholdes et Kvægmælkemarked ved Stampemøllen den 21. Oktbr. og et Hestemarked paa Torret hver Torsdag i Fasten, samt en ugentlig Torvedag hver Torsdag „for at forhindre Handel om Søndagen“; 2) at det gamle Raadhus skulde restaureres og indrettes til Byting og „et Sæververk“ op sættes der, hvorimod det gamle Tinghus skulde bruges til — Bøgeterbolig. Omkostningerne skulde dækkes ved at sælge et Hus, der hidtil var brugt til Bøgeterbolig, naar der var Indbæretning; 3) Bevilling paa en Aupart af Afsisen; 4) Bekræftelse paa Forbudet mod ulovlig Krohold og Landprang; 5) Udskrift af de i Rentekamret beroende Landmaalingbøger, hvilken her efter skulde være Rettefærdig i Skatteligning og Grændsestrid. Samtidig besluttede Børgenserne at oprette en selvstændig Færgefart fra Børgense til Helleborgsmølle; thi siden Børgense Raadmand, Mathias Bolt, var bleven Borgemeester i Middelfart og havde faaet Monopol paa Færgefarten over lille Bølt, havde Børgense Færgevæsen kun været en Filial af det middelfartske, der selv kunde være maadelig nok, men Børgense Færge, der førtes af Børgense Fiskere i Borgemeester Bolts Tjeneste, var saa ussel, at den knap kunde sætte Følk, end siige Heste og Bøge over, og Følgen deraf var, at de Reisende nu foretrak et mindre Døde fer et større, med andre Ord Middelfart Færge-for Bø

*) Hvor fattig Børgense end dengang var, havde Byen dog ikke blot en Borgemeester men endog to Byfogder, Basse og Friis.

genfe Baad. Ved denne Tid var Broder Birkerød bleuen Præst i Særsløv og ved samme Tid fødtes hans anden Hustru, Anne Luja, Datter af Prof. Luja i Odense. — 2. April † Agel Gil (ogsaa kaldet Agel Vid) til Dreilund, efterladende Enken Helvig Rommel. — 15. Mai fødtes og 21. Mai døbtes Gilby Præsts Datter Gertrud Marie Hjort Hvid. Barnets Mormoder, Madam Fem, bar det og Fadderne vare Mette Bang, Dorthea Bonaventura, Hanne Hvid, Frederik Hjort, Lars Hvid til Dreagaard og Mag. Mads Hvid fra Odense. — 25. Juni blev Huslæreren fra Maderupgaard (for Sekretær S. Serups Søner) Mads Hansson Højrup begravet i Særsløv Kirke, 22 Aar gl. I hans Hodeby Højrup, mellem Bogenfse og Middelfart, fødtes i de samme Dage Provst Ras. Sviger, der blev gift med Margrete Leth. — 27. Septbr. bleve Jesper Nielsen Bro, Degn i Hesselager, og Johanne Tule viede af Pastor Birkerød i Vigersløv Kirke, hvis Kirkebog (hvori en Korporalskone, der „bar et Rytterbarn fra Tøserød“ kaldes Frue) ogsaa udviser, at der i dette Sogn i d. A. fødtes 22 og † 26, deraf de 12 af Børnekopper. — ²¹/₁₀ holdtes det første Oktobermarked i Bogenfse.

1698

steg Kapittelstaxten til 10 Mk. for Byg og 18 Mk. for Rug. — Knfr. Ditlev Reventlov til Dreagaard kjober en Gaard i Dre af Jørgen Rosenfrands til Kvistfossholm. — Den adlede Admiralitets- og Kanselliraad Jens Lassen til Grubbesholm og Harritsløggaard, der viede 40 Bøndergaarde i Odense, Lunde og Eskam Herreder, kjober en Gaard i Ørritsløv. Hans Frue hed Rosenvinge. — Niels Bind kjober Sandagegaard af Ni

Broder Landorff til Billesbølle, som skal have arvet den efter sin Svoger Nsf. Hs. Viborg. — Konferentsraad Konrad Ehrenschildt til Enagaard kjøber 2 Gaarde i Esterbøl af Jørg. Rosenfrands og Kjøbmand Jørg. Vigaards Part af Wbels for 538 Daler og stod i Handel med Tolder Pedersen om hans Part. Samme Aar døde hans Fader. Han var Storkorsridder og Udenrigsminister og eiede ogsaa Buskerud i Norge. Han lod Værelserne indrette og udstyre efter Datidens nyeste og nobleste Smag og anlagde den store Have med sine tre lange Alleer. — De Sofolk eller Hilsere, som havde forpagtet Bogense Færge af Borgemeister Bolt i Middelfart, mulktedes for Forsømmelighed. — Bogense faaer sin første fastlonnede Vægter, der skulde raabe 3 Gange om Natten, nemlig Klokken 10, 12 og 3 og første og sidste Gang ringe Raadhushsklokken og derfor have 13 Rdl. 26 Sk. eller, som det hed, 3 Sk. for en Sommernat og 4 for en Vinternat. — I dette Aar blev Kirkefreden i Bogense flere Gange forstyrret, og det i den Grad, at ikke mindre end 3 forffjellige Sager desangaaende verserede for Retten. At gjøre Etui i Kirken var dengang ligesaa moderne som nu at gjøre Larin paa Theatret. I Budolfi Kirke i Aalborg var det allerede Aaret tilforn gaact saavidt at to Karle traf Tarlebæreren i Gaaret, mens en tredie spændte Ben for ham, for at faa ham til at falde, men da langede han denne en Lussing, saa djervt, at Smækket ikke blot hørted overalt i Kirken, men satte endog Præsten (Provst Kenberg) paa Prædikestolen i stor Alteration. Hvad der som oftest gav Anledning til de hyppige og hædrlige Kirkeoptrin var den fulde Rangslyge, der nu ogsaa var faren i Borgerfolk, saaat de betragtede Kirkefæstene som en

Rangskala, hvorfor det især gjaldt om at komme til at sidde paa en af de øverste, hvilken latterlig Forsængelighed her i Bogense Kirke som saamange andre Steder foraariagede Mundbuggeri og Haandgemæng mellem flere vigtige Borgerkoner, hvoraf der igjen fulgte Retsfager, aabenbar Skrifte eller Boder. — E. A. blev Sebastian Friis Præst i Hjertemunde og efterfulgtes af Dre Guldbjerg som Kapellan og Rektor i Bogense, og Bysfogden opfordrer Borgerne til at yde ham Høitidsoffer „dog efter egen Diskretion“. En Konsumtionsstat paa 534 Daler paalignede Bogense Borgere. — Officerene spillede dengang en stor Rolle i Bogense Omegn som Besiddere af de store Gaarde; saaledes boede Lieutenant Fred. Raas paa Hølsegaard, en Søn af Rugaards første Amtmand Jørgen Raas, hvis Sønesøn og Navner fødtes i dette Aar paa Hølsegaard, ligeledes Lieutenanterne Uk til Brandholt, Dyre til Elved, Hoff, Relling osv. Ligeledes omtales ofte i Kirkebøgerne Lieut. Kabuse i Gamby, Ritmester Holst i Dre og en i Nagaarde, Oberst v. See i Kellersød osv., ikke at tale om de mange „våndhastige“ Ryttere, Korporaler, Kvartermestere og Kornetter, Trompetere og Marktentere, som Kirkebøgerne vrinkle af. — 4. Jan. blev Enkeprovstiinde Maren Radsen Kværdroy bisat i Guldbjerg Kirke, men siden flyttet til Melby Kirke. Hun døde 3die Juledag hos sin Svigersøn Pastor Hjort i Guldbjerg. — 10. Jan. udlom Forordning om Indførelsen af ens Maal og Vægt i Danmark og Norge. Tommer kaldes deri Tol og Linier kaldes Straa. 5 Stæders Magistrat fik Monopol paa „at gjøre, stæmple, brænde og forhandle“ de ny Maal og Vægt, nemlig Kjøbenhavns (som ogsaa skulde forsyne Byens Stæder), Aarhus, Aalborg

borgs, Kristiania og Bergens. — 16. Januar blev Lieutenant Hoff's Søn, Jørgen Patrik Hoff, døbt i Skovby Kirke. Blandt de ikke militære Faddere vare Jakob Sperling fra Børgense og Alb. Friis, fra Hærrislevgaard. — 28. Jan. † Pastor Krags „Kjæreste“ i Sønderlø, 42 Aar gl., men han maa kort efter have giftet sig paa ny; thi 15 Maaneder efter havde han en Søn i Kirke. — 5. Febr. blev Henrik Juel Kapt. og Kompagnischef for det Regiment, der da afgik til Polen. Han blev nogle Aar efter ved Giftermaal Eler af Elved. — 14. April fød Lieut. Jørgen Dyre til Elved Fadder til Præstens Søn i Vigerslev Fred. Kristian Holm, der blev Præst i Granninge. Allsaa var han næppe født 1697, som Gjesling angiver. — 25. Mai blev Kjøbenhavn's Kommandant Sten Wille (Søn af den forhen titomtaltte And. Wille) begravet i Frue Kirke. — 16. Juni blev Hjere Serup fra Maderupgaard kristnet i Særsløv Kirke. — 28. Juni ægtede „Særsløff Sogneherre“ Broder Birkerød, sin Formands, Provst Hs. Bångs, Datter Elise Katrine, der allerede den 6. Juli som „vor dydædse Præstekone“ (som hendes Mand har skrevet i Kirkebogen) var Kapellanens, Ib Barfods, Barn tildaabs. — Den 27. Septbr. var Dispinde Slingo, Gudmoder til Assessor Broder Landers's Søn i Sandager Kirke. — 14. Oktbr. fødtes Gilby Præsts Søn Jakob Hjort Hvid, der blev døbt den 28. Novbr. af Pastor Jakob Hjort fra Guldbjerg. Blandt Fadderne vare Magister Nads Hvid og Proprietær Lars Hvid, Bonaventura og Rebekka Dahmann. — 30. Novbr. ægtede Enkesku Helvig Kommel Gil til Dreilund sin Forvalter eller Aulskarl Lars Hansen.

oprettedes den første Post mellem Bogense og Odense. Den skulde afgaa fra Odense hver Onsdag og returnere Torødag for en aarlig Løn af 14 Rdl., altsaa 2 Rtl. for Tur og Retur mellem Bogense og Odense. Før den Tid havde Bysfogden paa egen Bekostning ladet sine Breve hente i Odense ved et Bud, der vel sagtens ogsaa har medtaget de øvrige Breve til Byen og Omegnen. Dette Aar giver ogsaa Efterretning om, at det gamle Raadstue-Arkiv ikke, som nogle mene, blev forbrændt af Luerne i den store Ildbrand, men er af den Stadstro Bysfoged Niels Basse, der laa i Proces med Borgerne, bortført til Jylland, saaat Byen ikke kunde dokumentere sin Adkomst til flere Jorder, ikke at tale om en Mængde Vink-til Skildringen af Datidens Forhold i Bogense man derved er gaaet Glip af. — Etatsraad Klavs Rast gjør Indførsel i Harristlergaard og da ved Herredsfogden over Odense og Eskovby Herred Rasmus Holmer. — Mag. Jørg. Karstens i Haarslev bliver Præst og Stiftsprovst i Odense og nu meldte Rads Hvid, Hører O: Ad-junkt i Odense, sig som Ansøger om Haarslev Præstefald. Denne Rester Rads havde imidlertid, ligesom flere af denne egentlige Familie, en Skrue løs og navnlig havde han ikke været rigtig ved „Eneversen“ siden en Nat, da han blev vækket af en Gudebul, der tilfældigvis var kommen ind paa hans Kammer. Rads blev strækkelig altereret og troede i lang Tid at hans hornede Ravnebroder var ingen anden end Satan selv, der vilde dele Seng med ham. Hans Fader Lars Hvid, der var Forpagter paa Dregaard, ønskede naturligvis at faa sin Søn i Nærheden og haabede at han nok kom sig naar han blev Land-

bypreest. Dagen kom da Mads skulde holde sin Prøveprædiken for Haarslev Menighed, men Mads læste en Text op og prædikede over en ganske anden eller rettere over en halv Snes andre og da han endelig holdt op, reiste Provsten, Magister Anders Skjeldby fra Bogense, sig op og spurgte Menigheden, hvorledes de vare fornøiede med Kandidaten. Da alle tie, traadte Aagaarde Møller frem og sagde: „Naar Villet er godt, roser det sig selv!“ og dermed var Mads falden igjennem. Da de gik ud af Kirken, sagde hans Fader til ham: „Men Mads, Du glemte jo Evangeliet idag“. „Ja det er sgu sandt, jeg maa paa Stolen igjen!“ og da dette negtedes ham, blev han saa rasende, at han maatte bindes, og hans Fader maatte siden holde ham indeluffet paa Dregaard. Hans Broder Anders Hvid fik derimod ikke blot Skaldet, men ogsaa Broderens Kjæreste, Barbra Sofie Skjeldby fra Bogense, en Broderdatter af Bispeinde Kingo. I 40 Aar var han Præst og tildels Provst her, men spillede dog engang en forargelig Rolle i en styg Studiehistorie, som siden paa sit Sted skal meddeles. — I d. A. fødtes Oberstinde Klare Levehov Hinecke til Dallund. — Kapittelstagen var dette Aar steget til 12 Mk. for Byg og 23 Mk. for Rug. — Nyaaarsdag nævnes Lieut. Tver Dyre „paa Elvid“ blandt Daabsvidner i Haarslev Kirke. — 11. Jan. blev Skyttens Søn fra Bøgelund døbt i Sandager Kirke og bl. Fadd. vare Nisf. Landorf, Præsten Erik Hvid fra „Edelby“ (=: Gilby) osv. — 11. Febr. udkom Kristian den Femtes Rangforordning med 103 Ranggrader for Herrer og 22 for Fruer, „hvorefter alle sig hafve allerunderdanigst at rette under vorris allerhøieste Uaade og Straf som det sig bør“. — 22. Febr.

døbtes i Sandager Kirke en Søn af Mathis „Gartner“ paa Enggaard. Man ser heraf, at den tydske Benævnelse Gartner allerede nu begyndte at fortrænge den danske Podemester og Urtegaardsmand, hvilke Navne dog endnu længe beholdtes i andre af Herredets Kirkebøger som i. Ex. i Melby. — 9. Marts aab. Kristian den Femte sidste Gang Præsteretten. 22. April forbad han alle med Undtagelse af de 3 første Klasse's Rangs-personer og Hoffolkene at bære „Kammererede og baldyrede Klæder“ med en Bøde af 300 Daler til Bornehuset. Estræderen, der leverede en saadan Dragt til en Uberettiget skulde bøde 100 Daler. — 10. Mai blev Præstens Søn Kristian Krag døbt i Sønderjys Kirke. — 16. Juni døbtes Sille Birkerod i Earslev Kirke. — 11. Juli blev Præstens Søn Jakob Hvid begravet i Gylby Kirke. — 21. Juli udstødte Kristian den Femte sit sidste Patent; det angik Judførelsen af Kinges Salmebog i danske og norske Kirker paa Kirkeaarets Nyaaarsdag den 3. Decbr. — 31. Juli fødtes paa Drelund Agel Larsen, der efter sin Hødegaard antog Navnet Lund og blev Præst til Soby og Heden, hvor hans Præstegaard gik op i Luer og tvende unge Damer, Præstens og Degnens Datter, indebrændte. — 8. Aug. blev Vigerslev Præsts Søn Piliy Gregorius Holm døbt. Han blev siden Forvalter for Grevskabet Gyldensten og gift med en Kjøbmands Enke fra Pogensø. — 19. Aug. forbad Kristian den Femte Kernudsørsel fra Danmark og Norge. Dette var hans sidste Verk; thi Fredagen derefter, den 25. August † han, 53 A. gl. og „saasnart Anden vaar af den Salig Herre — skriver Biskop Birkerod — bleff ndraabt aff Vinduet mod Slotspladsen af Grev Reventlov“. Han efterfulgtes af Frederik

den Fjerde, der Dagen efter forordnede om „Sørgeskæder at bære for Sallig og høyslofflig Ibhukommelse Kong Kristian“ og om 4 Timers daglig Klokkeringning i alle danske og norske Kirker „for den stormægtigste Konge etc.“ indtil den 7. Novbr. — 21. Septbr. ægtede Mag. Karstens i Gaarslev Natrine Magdelene Lund og den 18. Novbr. blev han Stiftsprovst i Odense. — 7. Oktober testamenterede Grev Vilh. Vedel Ruggaard til sin Søn Gustav Baldemar Vedel og afreiste saa Dage efter til Norge. — 2. Novbr. blev holdt „Klage=Sermon“ i Kirkerne for Kristian den Femte, som begroves i Roskilde Domkirke Fredag den 3. Novbr. og blev der samme Dag i Kirkerne prædikaet over Texten „Bort Hoveds Krone er affalden“. — 23. Novbr. Frederik den Fjerdes Forordning om „Kop-, Hæste-, Stude- og Huskat“. 28. Novbr. indførte han den ny Tidsregning, ifølge hvilken det næste Mars Februar kun fik 18 Dage. Torsdag den 30. November fødtes Frederik den Fjerdes Søn, Kristian den Sjette, i hvilken Anledning Kjøbenhavnernes vælfedes i Morgenstunden ved „Styfkernes Torden og Trompeternes Stød“ Prindsen døbttes samme Dag af Hofpræst Jespersen.

1700

blev Pastor Jakob Hjort til Guldbjerg og Provst Anders Jakobsen Kjeldby i Bogense Magistere og Adjunkt Knud Klarsskov i Nyberg bliver Kapellan og Rektor i Bogense istf. Ove Guldbjerg, der blev Præst i Barret. Rektor Klarsskov var sødt paa Klarsskov ved Kjærteminde og var 3 Gange gift og havde 3 Børn: Lavn. Hjort Klarsskov, Præst til Ragleby i Sølland, Oluf Klarsskov, der blev Hjelpebiskop hos Dr. Herdleb i Opslo og Ane Klarsskov, gift med Kaptein Hage. — Bogense maa i

d. A. udrede 925 Rdl. 7 Sk. i Skat. — Ghrd. Reventlow overlader Dregaard til sin Eviqerſon Landraad Kaj Rankau til Nibue. — 3 d. A., da Grev Wilh. Bedel havde den fatale Proceſ med ſin Præſt, fødtes hans Søn Kriſtian Bedel. — Kanſelliraad Niels Wind til Sandagergaard ægter Admiral Høypes Datter Margrete og ſamme Aar fødtes deres Datter Margrete Wind, der blev gift med Oberſt Grambov. — Zorgen Bederſink nævnes ſom Kjøbmand og Pøſtmæſter i Bogene. — 8. Januar blev Aſf. Landorſ Søn Zorgen døbt i Sandager Kirke. — 14. Marts aabnede Frederik den Fjerde forſte Gang Høieſterretten. 15. April, Tordſdag efter Paafte, blev han og Dronning Loviſe ſalvede. — 9. Mai blev „Glaſpufferens Søn til Tværſkoff“ křiſtuet i Vigerslev Kirke. — 23. Mai blev „ejer velb., høvær. Biſkops Ordre kaſtet Jerd paa en Enke af Nefby, ſom havde hængt ſig ſelf“. — 28. Mai fødtes Præſtens Een Hans Hvid i Gilby. Den 4. Juni vare Aſſeſſor Landorſ, Magiſter Jakob Hjort, Ditlev Witb, Provſinde Kjeldby fra Bogene og fl. Faddere ved hans Daab. — 11. Septbr. blev Kongen paa Jægersborg angreben af — Børnekopper. — 20. Septbr. fødtes, og døbtes Huſmandſſonnen Bønde Simonſen i Gilſkov og Dejnens og Kromandens Koner vare de enefte Faddere. Diſſe beſtedne Huſſfolk drømte næppe om, at deres lille „Bønde“ ſtulde blive Borgemeſter, Landſdommer, Juſtitsraad etc. og Eier af 3 ſtore Herregaarde. — 20. Oktbr. vare Provſt Holm fra Vigerslev og Paſtor Hvid fra Gilby Faddere til Frederik Kriſtian Serup i Særslev Kirke (Søn af Regimentſſriver Serup til Raderupgaard). — Juleaſten † Juſtitsraadinde Enkefru 3de Rathov Holſten til Langeſø, kun 56 Aar gl., men 30

tællingen lader Handen flyve med den fattige Bruc ud af et Vindue. — Nyaaarsaften befalede Frederik den Fjerde, at de Krosmænd, der ikke boede over 2 Mile fra Kjøbstaden, skulde fra samme forsyne sig med Brændevin og Ol, og hverken brænde eller brygge selv.

1701

† Mag. Provst And. Jak. Kjeldby (Keldorf) i Bogenf og efterfølges i Embedet af Hs. Kr. Junk. — Pastor Brun i Klinte sælger sin Part af Uebels til sin Svigerfader Lolder Kristen Bedersens Bognad for 1363 Daler. — Mag. Jak. Hjort til Guldbjerg og Sandager bliver Provst for Skovby S. — Hans Kingo bliver Kapellan i Bispenbjerg istf. den afdøde Niels Arstander, der er Forfatter af Salmen „Jesus, dine dybe Bunder“. — 14. Januar blev Fru Ide Matlov Holsten begravet i Bygerslev Kirke. — 15. Januar befalede Kongen, at naar en Bonde døde, skulde Arvsredskaberne og „8 dygtige Væster“ blive ved Dødsboet eller ogsaa Penge til at kjøbe det for. — 31. Jan. blev Niels Nielsen begravet i Gilby, 72 Aar gl. Han døde paa en Hjemreise fra Odense. — 22. Febr. oprettedes Landmilitzen. — 2. Marts blev Student Hans Knudsen Tværstov begravet i Bygerslev Kirke. — 9. Mai vare Hs. Landorf og Bispinde Ledberg i Sandager Kirke Gaddere til Margrete Bind, der, da hun blev voksen, blev gift med Oberst Grambov. — 27. Mai blev Præstens Søn Hans Bang Birkerød døbt i Særstev Kirke. — 9. Juli fødtes i Bogenf Kjøbmand og Postmester J. Bedersfink's Søn, Henrik Bedersfink, der blev Præst og Provst i Nykjøbing paa Falster og Stamsfader for en meget frugtbar Familie: en af hans Døtre, Pastorinde Elisebet Pæch

harde 15 Ben, en anden, Frevstinde Maren Ulsing, 16 og en tredje, Bispede Anemie Teten, 10, deriblandt Biskop Steffen Teten. — 29. Juli blev Præstens Datter Birte Johanne Hvid døbt i Haarslev Kirke. — 5. August druknede et Barn paa 3 Aar i en Bred i Farstrup, og maatte Forældrene staa Skrifte derfor. — 2. Septbr. fødtes paa Dreilund Anne Lund, Søster til Søby Præst Ngel Lund og blev siden givet med Præsten Jens Bloch, til Næraa og Narslev og efter hans Død med Giftermanden Kristen Wæye. — 14. September var Pastorinde Hildeborg Ringo fra Bispenberg Gudmoder til Præstens Søen i Vigerslev Niels Arktander Holm, der i 53 Aar var Præst paa Lyr. Blandt hans Faddere nævnes Pastor Hs. Ringo, Forvaret Peiter Knøtter fra Langeso osv. — 16. Septbr. agtede Frosen Edel Rodsten Dyre til Elved Oberst Henrik Juul fra Lindberg, Preder til Admiral Just Juul. — 19. Septbr. fødte Etatsraad Ehrenschild til Enggaard og Kanselliraad Wind til Sandagergaard Fadder til Ksf. Landorfs Datter Mette Kristine. — 8. Oktbr. Dødsfald. — 13. Novbr. blev Pastor Ib Barfods Søen Knud Barfod døbt i Vigerslev Kirke og 7. Decbr. blev Amtmandinde Margrete Katrine Buchvald Raas til Nagaarde begravet i Haarslev Kirke.

1702

første Hrd. Kaj Rankau til Dregaard og Harrildslevgaard's Gierre Knst. Jens Lassen og Etatsrd. Klavs Raff Sag om Tienden af Ladebøll. — I Melby Kirkebog omtales Ritmester Hobbe og i Vigerslev Kirkebog Joakim Rattov. — Jens Eskerbo, Borgemeester i Odense og Gier af Margaard forærer Vigerslev Kirke et Døbefond. Ved denne Kirke havde Ib Barfod emittent

27 Aar været Kapellan, men var nu bleven Præst i Lumby. Han efterfulgtes her af Jens Perring, der 1675 var bleven Præst i Udby ved Middelfart, men blev 1689 dømt fra Kaldet, da en Præsteskenske udlagde ham som Barnefader, men blev nu 13 Aar efter Kapellan her i Vigerslev. Han havde det Mundheld, at alt, hvad der bebagede ham, kaldte han brunt, hvorfor man kaldte ham „Brun-Jens“ og „Brune-Perring“. Hans Kone, Ane Perring, en Datter af hans Formand Lave Grensten i Udby, † 1734 i Odense som — Gjerdemoder. — 21. Jan. Frederik den Fjerdes Forordning om Toldsvigs Afkæffelse i Jyen. — 2. April bar Grevinde Bedel fra Søndergaard Hannibal Bedel Serup fra Maderupgaard tilbaabs i Sandager Kirke. blandt Fædd. vare Grev Hannibal Bedel, Baron Vilh. Gylsdenkrone, Oberst Gam, Ritmester Rabe, Jænderik Banner og Birgitte Kaas. — 28. Juni fødtes i Eskamby Marie Lermann, en Datterdatter af Jens E. Vestengaard til Dallund og en Datterdatters Datter af Biskop Niels Bang, der var født i Alinte. Hun blev gift med Præsten Henrik Bederfiul fra Børgense og Stammemoder for en meget stor Familie. — 7. Juli stode Statsraad Ehrenschild, Assessor Landorf og Admiralinde Høppe Fædd. til Hans Fred. Vind i Sandager Kirke.

1703

fjober Statsraad Ehrenschild til Enggaard Njærbytoft i Eskoby Eegn. — Sandagergaards Ladefoged og hans „Kvind“ staa Skifte for Hoer. — Paa lille Hærritslevgaard ser den lille Auguste Elisebet Arenstorff første Gang Lyset. Da hun blev voksen blev hun gift med General Karsten Silbern til Værns i Norge. — 22. Januar døbtes Præstens Søn Jaf. Birkerød i

Særsløv Kirke. — „29. Januar — skriver Guldbjerg Præst Magister Jak. Hjort — behagede det igjen min naadefulde Gud at lade min deilige Hus Sol gaa ned og gjøre det mørkt hos mig, da han ved min alleryndigste Kjærestes Mette Bangs Bortfaldelse i hindes 63 A. atter satte mig i den bedrøvelige Enkesstand med megen Graad og Græmelse“. „Den 6. Febr. blef min hjerteallerkjæreste ærdyderigste Katrone Mette Bang ved hæderlig og hoianselig Komitat i Guldbjerg Kirke bensat“. — 18. Juli var Etatsraadinde Ehrenschild Gudmoder til Johanne Bind i Sandager Kirke. — 14. Oktober † Dr. Th. Kingo efter i 26 Aar at have været Stiftets 8de evang. Biskop. Faa Dage før sin Død udnævnte han Pastor Holm i Bigerslöv til Viceprovst. Hans Son, Hans Kingo, blev i de samme Dage Præst i Wisjenberg efter den gamle da afdøde Hans Navr. — „13. Novbr. — skriver Guldbjerg Præst — blef efter den alvise Guds Forsyn min lille hjerteallerkjæreste, den dydfulde, Gud høytelskende Jomfru Johanne Frederike Badenhorpts og mit Bryllup høitideligen baade i helbove og naadrige Personers Nærvarrelse holden og stor Erelennitet gjort af Hs. Ex. vorris beynsunlige høyyvelb. Hr. Stiftamtmand Didrik Schull og den gode høyyvelb. Geheimeraadinde, dem den gode Alnaadsens Gud altid velsigne!“

1704

kostede Raadhusets Reparation 172 Daler. — 14. Jan. blev Povl Bogelund, 35 Aar gl., begravet i Sandager Kirke. Han var Helligtrekongeaften bleven myrdet af sin Tjenestekarl Niels Jørgensen, der strax efter Udaaden rømte bort. — 14. Febr. dødtes paa Drelund Hans Lund, der blev Degn i Alles.

14. Marts † Frederik den Fjerdes Søn den lille Prinds Georg. — 19. Marts blev Etatsraad Ehrenschilds Tjener, Ernst Gul, begravet. — 8. April (Paaſtedag) fødtes Peter Bøgvad i Bøgenſe, hvor han efter ſin Fader, den tit omtalte Kr. Pedersen Bøgvad, i 51 Aar var Tolder og tillige Poſtmester. — 26. Mai blev Kanselliraad Niels Bind til Sandagergaard paa en lumpen Maade bragt af Dage kun 27 Aar gl. Hun lod nemlig Gaardens vestre Fløi ombygge, men Bygningsfolkene, der vare lede og lede af hans hyppige Beſøg forvandlede Stillsadſet til en Vippe. Kort efter kommer Kanselliraaden atter op paa Stillsadſet, hvorfra han hurtigt vipper ned, og væk er Niels Bind. Folkene havde næppe ment det ſaa ſlemt med ham; alligevel var det en umenneskelig Epøg, men Ordsproget om Ligheden mellem Herre og Tjenere fandt vel ogſaa her Etadsførelſe. Han var ſaaledes i dette Aar den anden Huſbonde her i Herredet, der maatte bukke under for deres Folks Had og Hævn og det i en ung Alder, ſaa man uvilkaarlig kommer til at tænke paa Talemaaden: ſtræng Herre regerer kun kort. Den 5. Juni blev han „efter foregaaende Parentation hæderlig henſat“. — 10. Juli fødtes Præſtens Datter i Gilby Hedevig Hvid, der den 21. Juli bares tildaabs af Friherreinde Varnſted til Jerſtrup. Blandt Fædderne vare Lars Hvid fra Dreggaard og hans Søn Paſtor And. Hvid fra Haarslev, Paſtor Knud Klarſkov og Poſtmester Bedertink fra Bøgenſe oſv. Dagen efter blev Ane Birkerød døbt i Særſlev Kirke. Faderen, Præſten Broder Birkerød, udgav i det ſamme Aar en Beſkrivelse af Omegnenes Kæmpehoie og de i ſamme fundne Oldſager. — 6. Auguſt ſtode Baron Podebuſt til Skrup og Etatsraad Kaj

Støtten Faddere til Karl Ehrenschild, Søn af Statsraad Ehrenschild til Enggaard. — 10. Oktbr. Frederik den Fjerdes Forordning „om Kjøbshytters Straf uden ald Naade andre dielige ryggeløse Mennisker till Exempel og Affly“. — 1. Novbr. bar Provstiinde Holm Margaard Møllers Søn tildaabs. — 2. Decbr. † den lille Hedvig Hvid i Gillsby Præstegaard og Juledag † den titomtatte Stiftamtmand Geheimeraad Didrik Schult.

1705

blev Magister Provst Jakob Hjort til Guldbjerg og Sandager Præst til Dalum og Sanderum. Peder Klarskov, Broder til Kapellan Klarskov i Børgense, blev hans Eftermand; — fødtes Hans Bang Birkered i Særslev, hvor han siden blev Præst; — stjænkede den titomtatte Tolder Kr. Pedersen Bogvad den 10armede Lysekroner til Børgense Kirke; — fik Kaptein Hans Lassen til Hærritslevgaard kongelig Tilladelse til at ægte sin Kousine Elise Lassen; — købte Statsraad Ehrenschildt til Enggaard Særslev Kirke; — fødtes 25 og † — 50! i Vigerslev Sogn.

1. Jannar begynder Dre Kirkebog. — 8. Jan. † Statsraad Høiesteretsassessor Klavs Rast til Hærritslevgaard og Rastenberg, og samme Dag blev Hvøns Stiftamtmand Geheimeraad Didrik Schult begravet i Faaborg, hvorhen hans Lig blev ført i en af 6 fortbelladte Heste trukken Liggvojn i Epidisen af „22 adelige Karosser“. Den ny Stiftamtmand bed Joakim Priisbuer. — 27. Febr. blev Kapellanen Jb Barfod, 60 Aar gl., begravet i Vigerslev Kirke. Hvis der altsaa er Sandhed i den efter Vedel Simonsen under 1702 meddelte Bemærkning om, at Jb Barfod da blev Præst i Lumby, da maa han siden

bare renonceret derpaa. Han efterfulgtes som Jøgt af Jens Bering, der imidlertid nok kan være bleven Kapellan her et par Aar før den sygelige Jb. Barfod døde. — 4. Marts blev Oluf Rasmussen „Lagmand for Eskstrup“ begravet ved Dre Kirke. — 8. Marts vare Madam Hvid fra Dregaard og Lieutenant Stelbom Faddere til en Korporals Barn i Dre Kirke, og samme Dag blev Jofum Fred. Ratlov fra Langeø, 52 Aar gl., begravet i Vigerølev Kirke. — 16. Marts døbttes Præstens Søn And. Hvid i Haarslev Kirke. — 15. April viedes i Vigerølev Kirke Pastor Peder Brandt fra Gjelsted og Karen Tomesen fra Amager; 27. Mai bar denne Madam Brandt sin Søster til Daabs i den samme Kirke og Gudmoderens og Guldatterens Mormoder Søster og Broder vare Faddere. — 24. Juni † Simon Etork i Sønderø. — 24. Juli lagdes „med stor Eolennitet den første Sten“ til Odense Dom og Raadhus, hvor der siden holdtes Landsting for Fyen. — 27. Juli blev den „høiagtbare og velfornemme Karl Peder Wis fra Haderslev og den ærbaarne dydbæle Mø Marise Kabus fra Gamby“ kopsulerede i Haarslev Kirke. — 3. Aug. † i Barsølleng i Odense Amtsforvalter Ns. Balslevs 34aarige Frue „den ærbaarne og dydefulde“ Marie Elisebet Bang fra Eørsjev (en Sønnedatter af Biskep Bang). — 22. Aug. † Biskep Mag. Ludvig Stoud i Sønderø. — 26. Aug. bleve „Konstjer Mikel Billedbugger“ og Katrine Daler viede i Guldbjerg Kirke. — 30. Aug. ægtede Oberst Ulrik Fryggemand (til Skred) den næppe 17aarige Ane Stofletb, Datter af Etatsraad Hannibal Stofletb i Kristiania. — 11. Oktbr. udnævnte Frederik den Fjerde paa sin 34te Fødselsdag 6 Dannebrogsskibdere deriblandt Amf. Grev Hannibal

Vedel og Hans Georg v. Holsten. — 19. Oktbr. døbtes Jakob Birkerød i Sarslev Kirke. — 16. Novbr. vare Erik Hvid fra Gilby, Jørgen Borgesen fra Bubbølgaard og Søstrene Helene og Sofie Trolle fra Barberg (Broderdøtre af den bekjendte Fru Anne Trolle Wille til Kjærsgaard) Gaddere til Dorte Hvid i Dre Kirke. — 23. November † Frederik den Fjerdes Broder, den 19aarige Prinds Wilhelm, som blev begravet i Roskilde den 3. Decbr. — 13. Decbr. gjorde Grev Vilh. Vedel sit Testamente paa Rugaard. — 20. Decbr. fødtes Gilby Præsts Søn Jakob Hvid.

1706.

Jørgen Wederkiul, der fører Sag med Byfoged Alb. Friis, er ikke blot Byens første Postmester og Konsumtionsfører valter, men tidlige Byens første Kjøbmand. Han udsliber saaledes i d. A. ikke mindre end 1400 Tdr. Korn, hvoraf de 1026 Tdr. vare Malt; fremdeles udførte han 47 Tdr. Mjød (til Jøland), 29 Tdr. Smør, 12 Tdr. Æbler (til Kjøbenhavn), 175 Pbd. Flesk, 210 Pbd. Ost, 7 Pbd. Tølg, 100 Pbd. Kommen, 32 Pbd. Annis og 400 Alen hjemmegjort Lærred. Samtidig indfører han 81 Pbd. Stangjærn, 650 Prædder og Løgter og 4 Færne Birkeved. — S. A. † Justitsraad Jens Lassen til Hærritslevgaard (som nu arves af Sønnen, Kommanderskaptein Hs. Lassen). Han eiede ogsaa Overmølle og 4 Bøndergaarde i Klinte. — Erik Bestengaard (Søn af Borgemester Jens Griffen B. og Stifteen af Krigskommissær Otto Himmelsstrup) sælger Dallund til Regimentsfoartermester Børstel Hauch. — Tobias Frederiksen bliver Degn i Haarslev. — 3 Januar bar Baronessen fra Zerstrup den ovennævnte Præstesøn

Gilby, Jakob Hvid, tildaabs og blandt Fadderne nævnes Kap. Lange, Pastor Peder Klarskov, Ditlev With osv. — 6. Febr. † den 66aarige Grev Bith. Bedel, hvis Kjendingsnavn er „den gale Greve“ men hvis hele pompøse Titel var Greve af Bedelsborg, Friherre af Bedel, Slotsherre til Redts, Borgherre til Nyrnberg, Herre til Rugaard, Storkorsridder, Geheimeraad, General og Kammerherre. Han var 2 Gange gift, først med Hedevig Malene Dankvort (Laf. Ord) og sidst med Kristian den Fjerdes Datterdatter Kristiane Sofie Ehested, som gif i de 90 da hun †. Hans Søn og Efterfølger Hannibal Bedel blev sig Greve til Bedelsborg, Herre til Rugaard, Sparretorn, Søndergaard og Lybrind, Ridder, Kammerherre og Amtmand over Alsens og Hindsgavls Amt. Paa Bedelsborg opbevares blandt andet Kongens Kvittering for den Ridehest, som den ny Greve ved sin Tiltrædelse havde leveret høistfamme. — 20. Oktbr. blev Henrik Zuel til Elved Major. — 3 Vigerslev Sogn fødtes 32 og † 47, deraf 25 af Børnekopper.

1707

† Bispenbjerg Præst H. Kingo, der efterf. af Sørdlev Præsts Søstersøn Jens Rosenvinge. — Kristian Holm i Vigerslev bliver virkelig Provst for Skovby Herred og hans Søn Anders bliver Student fra Odense Skole og faaer af Major Godtke Ditlev Holsten til Langsø (som han i d. A. fik ved Lodkastning med 3 Brødre) Gyvelstøtse paa Faderens Skuld. — 3 d. A. udfører Vederfink fra Bogense 1150 Ldr. Malt, 90 Ldr. Rug, 56 Ldr. saltet Kjød, 48 Ldr. Smør, 21 Ldr. Kjød, 1½ Lde. Gnebar, 1 Lde. Æbler, 3 Dttg. Agurker, 175 Alen hjemmegjort Lærred, 433 Lpd. Høst, 113 Lpd. Øst, 34 Lpd. røget

Rjød, 6 Lpd. Røg, 13 Eneje Ug og 9 Fuder. Derimod
 hjemfører han c. 100 Tylt Brædder og Lægter, 320 Lpd. Jærn
 og 1 Dgch. Vin. Denne vidtomfiggribende Rjødmand, der
 ogsaa handlede med „Sille og Elor“ og var baade Volsbruger
 og Møller, klager til Kongen over Omegnens Kromænd, at de
 ikke toge deres Varer fra Bogense, men „brændte og bryggede
 selv“. Han eiede 7 Gaarde og en Hestemølle i Bogense. —
 10. Jan. fødtes i Gilby Kapt. Ranges Søn, Filip Henrik Lange,
 som bares tildaabs af Baronessen fra Jerstrup og Kroen Høppe
 fra Sandagergaard. — 20. Jan. blev Gaardslev Præsts Søn,
 Anders Hvid, døbt. — 18. Febr. blev Justitsraad Valde Dyré
 til Eindringgaard myrdet af en Ritmester, med hvem han i
 Fuldskab var geraadet i Alammeri. — 28. Decbr. † i Bed-
 dum Præstegaard i Ly den sidsbovage Statsraadinde Helvig
 Lott, Datter af den lærde, men ulykkelige Oluf Rosenfrands til
 Enggaard. — 31. Decbr. † Henrik Juul til Lindberg, Fader
 til Oberst Henrik Juul til Eked.

1708

anlagde Henrik Arenstorff en Kro i Hartslev, derimod ned-
 lagdes Kroen ved Odense og Skovby Herreders Tinghus i Vi-
 gerslev og Herredsfogden fik en Rettesættelse for nansændige
 Ord. (Fogtmann, 185). — S. N. blev Henry Hugvetan Bar-
 ron af Odyl og Povl Lundager Magister. Hin blev siden Hier
 af Gyldensten og denne Præst i Bogense. — B. Hauch sælger
 Dallund til Land- og Krigskommissær Otto Himmelstrup. —
 3 Jan. var Oversømmelse i Bogense i den Grad at al Her-
 bindelse med Landet standsede en hel Dag. — 24. Febr. fødte
 Oberst Varnstedt, Lieut. Ulfeld, Ritmester Rohan og Pastor

P. Klarstov Faddere til Kapt. Langes Datter Hedevig Mar- grete i Gilby Kirke. — Den 26. Febr., om Aftenen Kl. 10, skak Vagtmester Babino Korporal Jes Markussen ihjel paa Gilby Gade og rømte strax bort. — 16. April † Grev Hau- nibal Vedel, hvis Enke, Anne Banner, pantsatte Rugaard og Gods (310 Edr. Hk.) til Grev Raben for 12,000 Daler. — 9. Mai † i Odense Fru Eille Risbril, Moder til Biskop Bir- kerod og til Provst B. i Særølev, som begge fulgte hende til Graven i St. Knuds Kirke den 31. Mai. S. D. blev Haars- lev Præsts Søn, Anders Erik Hvid, døbt. — 10. Juni bes- søgte Biskop Birkerod sidste Gang sin Broder i Særølev Præ- stegaard. — 3. Juli blev Kas. Jensen, Gaardmand i Gamby, 29 Aar gl., dræbt af Lorens Rytter, der rømte ligesom Kor- poral Markussen. — 20. Aug. ægtede Feltlægen Joh. Lenger- sen 3de Høy fra Nagaarde i Haarslev Kirke. — 28. Septbr. ægtede hendes Søster Elise Høy Eskynten paa Dreagaard Joh. Staby. — 28. Oktbr. ægtede Major Tyge Esfeld til Mar- gaard Frøken Eufanne Baudig. — 18. Novbr. vare Fruerne Holst fra Nagaarde og Lengerken fra Gilstov samt „alle Kvinder fra Dre“ Faddere til et Barn i Dre Kirke. — 26. Novbr. blev den 101 Aar gl. Skræder And. Jørgensen Hindvad af Haarslev begravet. — 6. Decbr. † Biskop Birkerod.

1709

er der Dyrtid paa Jyen, hvis Kapittels'agt steg til 2 Daler for Byg og 4 Daler for Rug. — Eten Echefteds Enke, Fru Mette Sofie Parsberg, klager over Byfoged Friis's Forhold ved en Auktion over Pantegods hos Daniel Puff, Borger i Bogenf. — 6. Marts blev Kapt. Neumanns Datter døbt i

Melby Kirke. — 25. Marts blev „høderlig og velfornemme Sogneedegn“ Jens Hansen, 71 Aar gl., begravet i Guldbjerg Kirke. — 1. April blev den 99aarige Søren Eskovstrup begravet ved Dre Kirke. — 1. Mai stod Gotsk. Hertsø Bryllup paa Enggaard. — 27. Mai ægtede Vidsenbjerg Præst Jens Rosenvinge (Søsterføn af Provst Virkerød i Særslev) Elise Møller, en Bergemeisterdatter fra Odense og den 5. Juni ægtede Major G. D. Holsten til Langesø Elise Sof. Knuth. — 1. Aug. † den unge Frue paa Margaard, Susanne Sefeld, i den første Barselseng. Den 8. blev hun og hendes Lille begravede i Bigerslev Kirke. — 12. Oktbr. blev en katolsk Rytters Datter, Ursula Steinberg, døbt i Gilby Kirke. — Hans Eyl (siden Præst paa Bege) og Niels Nygind nævnes som Huslærere, denne i Gilby og hin i Bigerslev Præstegaard.

1710

†† Bogen og Sønderø Sognepræster: Hans Kristian Junck og Knud Krag. Junck var født i Absendrup i Jylland og efterlod 2 Døttre: Elise gift med Pastor Kr. Abild i Ringsted og Stine gift med Stadsmusikanten. Junck efterfulgtes af Mag. Povl Lundager (en sjæll. Provstesøn) der blev 94 Aar gl. og den sidste langslægtede Præst paa Byen. Sønderø Sognepræst efterf. af Otto Stoud, hvis Fader var Bisp i Norge og hvis Svigerfader var Provst Kr. Vellejus i Lintrup. And. Holm fra Bigerslev bliver theol. Kandidat. — Major Holsten til Langesø arver Finstrup (Holstenhus) efter sin Broder Adolf Holsten. Kommandør Lassen til Hærtilsøgaard er ikke saa heldig; thi for det første mister han sin unge Frue ved Døden og for det andet maatte han pantsætte flere Gaarde, deraf 4 i

Bends H. nemlig i Aabøirup, Asperup, Boring og Kjærby. —
 I Stiftamtmand Friisbuers Indberetning om de fynske Stæders
 Tilstand faaer Bogense Byfoged Friis megen Roes for sin Flid
 og Omsorg for Byens Opløst. — 5. Jan. druknede Bærtel
 Træk i Dre. — 5. Febr. blev Niels Bind Vilfens fra Esper-
 bolle døbt i Sandager Kirke. — 10. Marts bliver de Danske
 under Jørg. Rangan i Skaane slagte af Magnus Stenbol med
 en noget Hær af „Gedehyrder og Træstokarle“. Blandt de
 Faldne vare Niels Bang, hvis Fader, Præstefønnen Søren
 Bang, var Gaardeier i Guldbjerg og Ritmester Grambov fra
 Sandagergaard. Til hans Minde ophængtes 2 Faner i Sand-
 ager Kirke. (Den i dette Aar for Danskerne saa uheldige 10.
 Marts var for dem en Mandag, men for Svenskerne, der reg-
 nede efter gammel Stil til 1753, var det en Fredag). — 9.
 April vare Pastor Helm fra Brænderup, Børgesen til Bubbels-
 gaard o. fl. Faddere til Pastor And. Hvids Søn Ernst Helm
 Hvid, som bares af Frøken Helle Trolle fra Varberg i Dre
 Kirke. — 11. April † Ritmester Just Ludolf Kumm i „Kap-
 tein Langes Hus“ i Gilby. — 14. April fødtes og 24. April
 døbtes Gilby Præsts Datter Kristine Hvid, som blev baaren af
 sin Mormoder og havde bl. a. Guldbjerg, Haarslev og Cær-
 lev Præster til Faddere. — 27. April ægtede Mads Foged til
 Himmelstrup Sille Lind paa Langesø. — 10. Mai blev Ulrik
 Bryggemand Major. — 4. Juni blev Sognefoged Thomas Vi-
 borg begravet i Gilby Kirke. — 7. Juli stod Trompeter Brus's
 Bryllup paa Hærritslevgaard. — 8. Juli ægtede „den høytægt-
 bare og konjertfærne Karl Konnsjor Martinus Nissen den dyd-
 og gudselvende Mademoiselle Ane Katrine v. Støffen paa Eng-

gaard". Hun var Søster til Ane Elise Støcken og Fru Ane Margr. Ebreuschild; der alle tre hed Ane. — 23. Juli fødtes i Gilby Kapt. Langes Datter Auguste, blandt hvis Faddere (13. Aug.) nævnes Ritmester Kaas, Rud. Lassen, Majorinde Juel til Elved osv. — 20. August bleve Andreas Gudmand Lund og Marie Matr. Brammer viede i Bogense Kirke. — 18. Septbr. stode Amtmand Brissner, Etatsr. Ebreuschild og Major Holsten til Gjældløs Faddere til Adolf Holsten fra Langebo. — 22. Oktober ægtede Peder Hansen til Risumlund i Agerup Sogn Gilby Præst's Svigerinde Ane Matr. Hem. — 18. Novbr. ægtede Meinert Melhop Matr. Lystrup paa Sandagergaard. — 3. Decbr. bleve Niels Rasmussen og hans Nette giftte, 2 Mdr. efterat de havde holdt Barnedaab og det uden det sædvanlige Gæstersmæk — Ekristemaal, men Rasmussen var ogsaa, vel at mærke, Ridefoged paa Margaard. — 18. Decbr. blev Pastor Lundagers Søn Jørgen døbt i Bogense Kirke i Overværelse af Henrik Urenstorff og Broder Birkerød.

1711

talte Bogense 122 Skatteborgere, deraf 1 Dreier, 1 Garver, 1 Garver, 1 Glarmester, 1 Handffemager og 1 Væver, 2 Bagere og 2 Bodfere, 3 „Brændere og Østappere“ og 3 Skrædere, 4 Smede, 5 Kjobmænd, 6 Skomagere, 7 Færgemand, 8 Snekfere og Tømmermænd, (9 Somænd), 15 Dagleiere, 16 Avlsbrugere osv. 3 Byen levede dengang 20 Enker, hvoraf flere betlede. Børgervæbningen udgjorde ialt 96 Mand. Desuden havde Byen Indfrartering af Militære under Kapt. Wille, Lam og Etengel. Und. Hjort i Kjøb. legaterer 80 Daler til Bogense fattige.

12. April ere Oberst Holsten til Langeſø, Major Sefeld til Margaard, Henrik Aenstorff til Sandagergaard, Statsraadsinde Ehrenſchild til Enggaard og Fru Juel til Elved Faddere til Kapt. Villes Søn Daniel Ernt Bille i Bogenſe Kirke. — 3. Mai ſtaaer Elytten fra Sandagergaard Andr. Neusborg aabenbar Skriſte for Afhold fra Kadveren, og en Pige fra Gilby „ſom var befovet i Skaane af en grøn Grenador ved Navn Hs. Agasant“. — 28. Mai fødtes General Baldemar Bryggemand. — 17. Juni ægter Mikodemus Sommerfeldt Margrete Bering, Datter af Kapellanen i Vigerslev. — 6. Juli ægter Gilby Degn Erik Hordleff Margrete Brummer. — 8. Juli blev Gaarslev Præſts Søn Mads Hvid døbt. — 11. Juli blev Hannibal Belt (der var født i Bogenſe) Student. — 31. Juli † Provſtinde Karen Helm i Vigerslev, 51 Aar gl. Hun var en Datter af And. Broholm til Broholm i Brylle, Herredsfoged over Odense og Skovby H.; hun var ferst gift med Landſtingshører Meyer. — 17. Aug. ægter Naſ. Elytt Kirſten Lyne i Bogenſe. — 4. Septbr. bliver Ane Margrete Holsten fra Langeſø baaren tildaabs af Stiſtamtmandinden. Blandt Fadderne vare Staldmeſter Hartzhaufen til Dallund, ſom han havde kjøbt af Otto Himmelſtrups Enke Karen Bang. — 18. September bliver Ulrik Bryggemand Oberſt., og det ſamme bliver Henrik Juel til Elved den 28. Septbr. — 15. Oktbr. var Baronessje Wintersfeldt fra Zerſtrup Gudmoder til Gilby Præſts Datter Margrete Hedevig Hvid, og ſ. D. blev Præſtekenken Karen Dyrhoff fra Vigerslev begravet, 70 Aar gl., der kvælted af et — Laumevie. Ved denne Tid † ogſaa Jens Dyrøſ Enke Helle Marqr. Poſte til Elved. — 28. Novbr. blev And. Kurſy

stes Datter (altsaa en Prindsesse!) døbt i Gilby Kirke. — 9. Decbr. † Prof. Knud Landdorff i Odense. Han havde megen Familie her i Herredet, hvor han ogsaa eiede nogle Gaarde s. Ex. i Jarstrup.

1712.

Sognepræsten i Soderup i Sjælland Klavs Bang (Søn af Bogense Præst Hs. P.) skjenker en Gaard til Bogense (for Vedligeholdelsen af hans Forældres Grave) og en Have til Skolen. — Byssriver Niels Sørensen Lange i Bogense ansøger om Lønningstillæg. — Landraad Kaj Ranzhan afhænder Halvparten af Dre Gaard, Gods og Kirke til Otto Blome. — Kapittelstaxten kun 6 Mk. for Byg og 7 Mk. for Rug. — 1. Jan. blev Kr. Juel Degn i Vigerslev. — 12. Jan. † hos sin Svigersøn, Præsten i Vesterberg, Dr. Kr. Rud. Müller, efter paa 9de Aar at have været Høens Stifts 9 evang. Bispep. Han efterf. af Kr. Mus. S. D. blev Præstens Datter Charlotte Amalie Lundager døbt i Bogense Kirke. — 13. Jan. blev Ritmester Langes Søn Emil begravet i Gilby Kirke, men fort efter flyttet til Sandager Kirke. — 21. Jan. staa Fru Barnsted, Fruen Ulrike Hoppe, Major Hoppe, Ritm. Lange o. fl. Faddere til en Datter af Sandagergaards Wartner Joak. Ernst Wilken. — 19. Februar jordes den lille Junker Adolf Eggert Holsten fra Langebo i Vigerslev Kirke. — 3 Marts nævnes i Gilby Kirkebog „Kurfyrstens Stene“ som Fadderse. — 9. April jordes „den lille Fruen“ Ane Margr. Holsten i Vigerslev Kirke. — 30. April jordes Lars Hvid (Jorpagter) til Dregaard, 71 Aar gl., i Dre Kirke. — 16 Mai (2 Pintsedag) † Henrik Arenstorff til L. Hærritslevgaard og blev begr. i Skovby Kirke.

sem han havde stjenket en kostbar Messchagel og Tralværket omkring Alteret. Han var gift med en Datter af Oberst Bind og var født i Gyernjorde, hvor hans Fader, Obrd. General Fred. Arenstorff til Evanholm, dengang opholdt sig. L. Hær-ritsklergaard flyttedes siden tildels til Bogense („Trappen“). — 6. Juli drukner Sille Høiberg i en Brønd i Skaastrup. — 11. Oktbr. ægter Lars Hjort Katrine Lyne i Bogense. — 18. Oktbr. staa Fru Ehrenschild, General Brodvorff, Erik Eskeel o. fl. Fædrene til Eggert Kristoffer Holsten fra Langesø. — 22. Oktbr. „bleff begravden Langesøes Amme“. — „3 Julen — skriver Admiral Just Zuel — fik jeg den sørgelige Tidende, at min Broder, Oberst Henrik Zuel til Elved udi Slaget ved Gadebust den 20. Decbr. med sit Blod havde beseglet sin Troslab mod Konge og Fædreland, eftersom han i bemeldte Slag blev ihjelskudt paa Ballesten. Han var den 4 og sidste af mine Brødre, som jeg alle haver mistet udi Hans Majestæts Tjeneste“. Blandt de Haardtsaarede var Oberst Gynter Didrik Zinecke, men han kom sig dog, og tager til Danmark, hvor han bliver Eier af Dallund, og Stammefader for vor nuværende Udenrigsminister.

1713.

Kapittelstakten 6½ Ml. for Byg, 7½ Ml. for Rug. — Major Holsten til Langesø kjøber flere Gaarde i Bigerslev Sogn af Birgitte Birkerød, Iver Krabbe (til Søbyfogard), Lektor Navr, Jørg. Rosenkrands og Helvig Urne. — 1. Jan. er Pæstorinde Bering Gudmoder og Ridefogden fra Himmelstrup, Lafejen fra Langesø og Urtegaardsmanden fra Margaard Fædrene til Skyttens Søn fra Rue i Bigerslev Kirke. — 25. Januar bliver Enken Ane Sofie i Farstrup i sit 95 Aar begravet.

28. Jan. klager Byfoged Friis til den ny Stiftamtmand Gedde over „den svære Indkvartering, som denne Kjøbing, der er bleven den ringeste i Landet, ikke kan udholde uden at blive en øde Hob, som den var før min Tid“. Blandt Kommandorerne for denne Indkvartering nævnes Obersterne Brosdorff og Daney. Samme Dag (en Lørdag) komme tvende for denne Egnss Vedkommende ret mærkelige Personligheder til Verden, nemlig den fortjente Legatstifter Kjøbmand og Proprietær Peder Gillskov, der tager Navn efter sin Fødeby i Haarslev Sogn og Præsten Kristoffer Strøberg, en Vtling af Jakob Dannefærd. Han fødtes i Kjærte og blev Kapellan i Sørslev. — 30. Jan. bærer Fru Bille Bogenfse Præsts Datter Gyftrosyne Lundager tildaabs. — 26. Febr. bliver et Pigebarn i Dre Kirke døbt Erife Svendsborg Knudsen. — 12. Marts ægter Konrad Sibert Pernille Hjort i Bogenfse. — 5. April begravnes Pasterinde Barbra Eske Hvid i Haarslev Kirke, 41 Aar gl. Hun var en Datter af Provst Kjeldby i Bogenfse. — 9. Mai staar den „konstforjættede og mandhaste“ Trompeter Kristoffer Bisfels Bryllup i Eskorby. — 7. Juni klager Byfoged Friis atter over den svære Indkvartering, der var bleven forsøgt med 154 Mand „og 12 Koner med mange Børn“. — 17. August indskrives Brødrene Hans og Henrik Vedertink fra Bogenfse paa Odense Kathedralskole. — 31. Aug. † Præsten Kas. Brunn i Alinte, der første Gang var gift med Bergemesterdatteren fra Bogenfse Lucie Husum og 3die og sidste Gang med en Kjøbmands Enke fra Faaborg ved Navn Kirsten. Ved denne Tid affaaer Provst Holm i Vigerslev Kaldet til sin Søn Anders, der kun var 23 Aar gl. og havde før 4 Aar siden udgivet sine „Trias Thesium“. Den 10. Septbr.

blev han ordineret. — 17. Oktbr. blev Hannibal Bolt theol. Kandidat. — 29. Oktbr. blev atter døbt en „Prindsesse“ i Gilleby Kirke, nemlig en Datter af den før omtalte Anders „Kurfyrste“, der havde været Tjener hos den sagsiste Kurfyrste. Hans Efterkommere, der udmærke sig ved deres dværgagtige Figurer, blomstre endnu, men Slægtnavnet Kurfyrste er blevet til Kulfus og Makulfus. — 22. Novbr. ægter Major Hans Henrik Grambov Kanselliraad Vinds Enke Margr. Hoppe til Sandagergaard. — 23. Decbr. ægter Knj. Henrik Leopold Schindel (en Broder til „Frederik den Fjerdes Grevinde“) Oberst Juels Enke Helle Margr. Lyffe til Elved.

1714

holder Stiftamtmand Gedde Visitats i de syvte Stæder. I Bogense finder han hverken Brandanstalter eller Kassebeholdninger. Fattigvæsenet eier dog hele 30 Daler og Færgvæsenet 4 Baade. Kirken er i meget slet Stand. — Otto Stoud i Sønderø bliver Herredsprovst. — 17. Jan. bliver den 96aarige Maren Frederike fra Farsstrup begravet paa Farsstrup begravet paa Vigerslev Kirkegaard. — 26. Febr. døbes 3de Margrete Holsten fra Langesø. Blandt Fadderens Navne findes et splinternyt: Oberstl. Fineske til Fargaard. — 27. Marts † Kristian den Femtes Enkedronning Charlotte Amalie. — 2. Mai † den unge Eggert Holsten paa Langesø. — 12. Mai begravet Karen Rasmine fra Rue paa Vigerslev Kirkegaard. Hun var i sit 99de Aar, og 5 Dage efter begravet en Enke fra Vigerslev, Mette Morud, som gif i de 92. — 3 Kirkebøgerne nævnes „Zomfrupigen Engel“ fra Sandagergaard som Fadderke og „Smedens Tjenestebind“ i Melby, som hele 2 Gange i d. A.

maatte staa aabenbar Skrifte. — 13. Juni † Provst Kristen Holm i Vigerslev, kun 52 Aar gl.; den 20. Juni bæres han til Graven af sine Segnemænd og fulgtes af sine 5 Sønner, Præsterne Anders (i Vigerslev), Frederik (i Swaninge), Godtse (Korup og Ubberrud) og Niels Arftander Holm (Lye), samt Goddsbestyrer Gregorius Holm. — 27. Juni vies Erik Mule og Anne Kristine Vogvad i Bogenfse. — 26. Juli døbtes Kapt. Villes Søn, Sigvart Bille i Bogenfse. — 16. September staa General Holsten, Oberst Holsten, Rmd. Lassen og Kapt. Høppe samt deres Fruer Jæddere til Hans Ernst Grambov, Søn af Major G. til Sandagergaard. — 10. Oktbr. vies i Haarslev Pastor Knud Klarskov af Bogenfse og Eufanne Magdalene Kjeldby, Datter af den afdøde Provst K. i Bogenfse og Svisgerinde til Haarslev Præst. — 2. Novbr. ægtes Klostet Agel Lundager (Præstens Broder) Kirsten Bold i Bogenfse. — 9. November vies Urban Schurz og Birgitte Vederkiuf i Bogenfse. — 3 Decbr. ægtes Oberstl. G. D. Zincke Klara Levehau, Datter af General Theodosius Z. til Bygholm og faaer 16,000 Daler med hende.

1715.

I en Tiendestrid mellem Præsten (Magister Lundager) og Borgerne i Bogenfse hedder det, at man for at komme ud til Byens „81 Gaardsæjer“ maatte passere et par „Saltvande“ og undertiden forhindrede Havet al Samværdsel i flere Dage. — Forpagterfken af Dreagaard Enkemadame Johanne Hvid og hendes Søn Peter And. Hvid i Haarslev legatere 3 Huse i Jundslev til de Fattige i Jundslev og Dre Segne. Dreagaard eiedes dengang af Landraad Blome og den navnkundige Friherre Georg

Henrik Otto Gorch (ved at ægte Kaj Konzans Enke, Kristine Heventlov). — Kmj. Schindel til Gved laaner 1000 Daler af Oberst Hans Puls til Rygaard og pantfætter ham derfor 19 Gaarde med 108 Tdr. Hf. i Gilby, Haarslev, Skovby og Bærlinge Sogne. — 21. Jan. † Ernst Gynter Helm 77 Aar gl. efter at have været Præst i Haarslev i 22 Aar og i Brænderup og Dre i 27. Han efterfulgtes her af sin Kapellan og Svirgersøn Anders Hvid, der efter sin første Kones Død ægter Kjøbmandskenen Helene Hennings fra Faaborg. Om deres Datter, Helene Hvid, der blev henrettet, se 1732. — 24. Jan. bliver Konferentsraad Konrad Ehrenschild til Enggaard bisat i Sandager Kirke. Hans Enkefrue, Mårgrete Støffen, skal kort efter have bortsollet Gaard og Gods til en Høffavaller (Gabel?); men da Kongen bebrejdede Kavalleren dette, var denne saa gallant at give Gaard og Gods tilbage til Fruen igjen. — 12. Februar troloves Vigerslev Præst Anders Holm (24 Aar gammel) og Sille Birkerød i Særslev. — 15. Februar bærer Grevinden fra Vedelsborg Eggert Kristoffer Høsten fra Langesø tildaabs. Blandt Fadderne anfører Kirkebogen „Hagstusken“ (S: Hagthausen) til Dallund. — 24. Marts † Oberst Grambovs Søn paa Sandagergaard. — 12. April vies med kongelig Tilladelse Jørg. Vederfink og Sille Verlak i Bogense „Præsterefidens“. — 22. April fødtes Postmester Ulf. Kr. Melby, Søn af Birke-dommer And. Melby og Sønnesøn af Emeden i Melby. — 13. Mai døbes Præstens Datter Inger Lundager, og 21. Juni døbes Særslev Præsts Marie Elisebet Birkerød, hvis Søster allerede var troløvet. — 13. Juli drukner en Pige sig i Straaden. — 29. Juli jordes den 104aarige

Thomas Trafn ved Vigerslev Kirke. — 30. Juli staa And. Hvid fra Haarslev, Axel Fredriksen fra Bubbelgaard, „Borgemeister Willers Datter og Mademoiselle af Midelsfard“ og fl. Faddere til Jorgen Hamborgs Barn fra Dregaard. — 24. Aug. † Lieutn. Ergen Bartrams Datter paa Enggaard. — 12. Decbr. døbes Oberst Grambovs Søn Karl, hvis Broder † den 24. Marts. Blandt Fadderne ere Statsraad Faxthausen, Oberst Hagedorn og „hans prinselige Hsibed“ Prinds Karl, der var Frederik den Fjerdes eneste (dalevende) Broder (født 26. Oktbr. 1680, † 8. Juli 1729 paa Venmetofte).

1716

er der Krævsyge i Bogense, idetmindste ansøger Byfoged Friis af denne Grund om fritagelse for Indkvartering af Rytterbeste. — En stor Del af de ved Lønning fangne Evenslere, navnlig af Regimenterne Aßberg, Bassewik, Dahl, Helsing og Bærumland ere indlagte i Bogense, hvor Ritmester Wittinghoff † og hvorfra mange borttrømte, men nogle af dem blive atter anholdte i Nyborg. I Anledning af denne Indkvartering fordrer Bogense den 7. Januar 1306 Rdsr. — S. A. skal Kongen have kjøbt Dregaard, eller faaet den for Skatterestanser og derpaa foræret den til den berømte Seirherre den tapre Admiral Kr. Karl Gabel, der kaldte den Gabelstykke og fik betydelig Skatterfrihed med den. Han var sin Tids eneste Kammerherre paa det herrerige Hven. — Det er forhen fortalt, at Amj. Schindel til Elved var en Broder til Frederik den Fjerdes Frille Helene Schindel, Grevinde til Frederiksholm. De vare Børn af den Schindel, som Kristian den Femte indkaldte fra Elesten for at indrette det kongl. Akademi i Kjøb. Frederik den Fjerde havde

foræret denne sin Frille 2 store Herregaarde, Bavelse og Næsbyholm, men „formedelst Dmgang med General Bülow“, der var Amtmand over Antvorskov og Korsør Amt, bliver hun i dette Aar landsforvist og Amtmanden Gen. Bülow faar sin Afsted og efterfølges af Knj. Schindel til Elved, der stey ved Søsterens Fald. Han var nemlig saalidet gunstig mod sin Søster, at Kongen havde brugt ham til at undersøge hendes Forhold. Ved samme Tid bortkøster han et Ered i Bøvlinge til en tilbagebleven Svensker, Sven Suof, og „Lappernoie“ til sin Skovfoged Jørg. Rasse. — Nyaarsdag † Eggert Holsten paa Langesø. — 6. Febr. fødtas Jakob Ramus, der blev den 13de evang. Biskop over Fyens Stift. — 8. Marts kommer Kong Karl den Tolvte til Holand i Norge, hvor han om Natten overrumpler den sovende Oberst Bryggemand og tager ham og hans 300 Mand tilfange. Da Kongen spørger Obersten, hvad han hedder, og denne svarer „Bryggemand“, smiler Kongen og siger: „Du burde hedde Tryggemand; thi du er forbandet tryg i din Rede!“ Denne Bebreidelse frænkede Bryggemand i den Grad, at han tager sin Afsted og kjober kort efter Elved. — 8 April døbes Pastor Jens Berings Datterdatter (!) i Vigerslev Kirke og blandt Fadderne vare 2 — Suedkersvende. — 24. April holdes ekstraordinær Bededag 3: Tuffesest i de fynske Kirker. — 30. April jordes paa Vigerslev Kirkegaard Trine Travn, der var i sit 96de Aar og var Enke efter den 104aarige Thomas Travn. — 3. Mai døbes Hr. Adolf Holsten fra Langesø, bl. Fadd. ere Grev Bedel og Obersterne Raas og Schaf. — 4. Mai ægtes Næsbyholms Møller Lars Olsen Ane Jørgensen i Bogenf. — 27. Mai holdes Bededag i de fynske Kirker for

Sæden. — 13. Juni holder Hannibal Vost fra Bogenſe ſin Demisprædiken. — 25. Juni bæres Præſtens Søn Jørgen Lundager tildaabs i Bogenſe Kirke af Kapteininde Wiſle. — 3. Juli ægter Vigerſlev Præſt Anders Holm Eille Virkerod, en Datter af Særſlev Sognepræſt. Ved ſamme Tid † Eille Grubbe til Øſtrupgaard, der arves af General Frelſch. — 27. Juli bliver Gilby Præſts 20aarige Datter Gertrud Marie Hvid jørdet og hendes 8 Dage gl. Søſter og Navnearver dødt. — 23. Aug. ſtaar Degnen Jens Søffringsſøn Hærrisſleffs Bryllup i Eskovby. — 1. September † Biſpinde Sofie Etoud hos ſin Søn, Paſtor Otto Etoud i Sønderſø. — 20. Oktober ægter Urtegaardsmændene Peder Pil Hofman Huſholderſſen paa Langesø. — 16. Decbr. jordes „Katrine Kniplekone“ i Vigerſlev.

1717

ſtal Oberſt Godſke Holſten til Langesø have ſjænkent den endnu værende Altertavle til Værlinge Kirke. — 10. Jan. bæres Paſtorinde Klarskov fra Kaalshave Povl Pøls Datter tildaabs i Bogenſe Kirke. — 9. Febr. begravet den 45aarige ſindſvage Mads Hvid fra Dreggaard (ſe 1699). — 23. April Bededag i de ſynde Kirker. — 5. Mai fødtes Ulrif Bryggemands Søn Oberſt Rif. B. — 10. Juli tager N. Haar theol. Examen (ſe 1694). — 9. Auguſt vies Øſtrup Degn H. Jeſperſen i Sandager Kirke. — 16. Septbr. døbes Paſtor Lundagers Datter Kriſtine Margrete. — 18. Septbr. fødtes paa Langesø Adam Kriſtoffer Holſten, der bliver Amtmand (i Ryborg), Ørd., Ridder og Baron. — 12. Novbr. ſtaar Peder Hvalſ Bryllup i Bogenſe. — 10. Decbr. † Mag. Kr. Muſ, efter i 5 Aar at have været Høns 10de evang. Biſkop, et Embede fem

kunde talle sin Ansøgnings sirlige Værk for. — Zuledag stor Oversømmelse.

1718

† Kommandør Hs. Rasfon til Hærtilslevgaard; og hans Enke, Kristiane Hoppe, faar Lov at sidde i uskiftet Bo. — Konferentsraadinde Ane Margr. Etosten Ehrenschild sælger (Sagnet siger bortspiller) Enggaard (hvis forrige Eierinde den gamle Fru Anne Brahe Rosenkrands endnu levede som Eierinde af Brusgaard i Jylland og hendes Søn Niels R. som Eier af Søbygaard) til Amb. Admiral Gabel til Dregaard. — Oberst Holsten til Langesø kjober 3 Gaarde i Vigerslev af Jilly Hagedorn. — Grev Hannibal Bedels Enke, Anne Katrine Banner, sælger Rugaard til Kongen, som overlader hende Jæns ved Middelfart. — Børgense Kirke faaer sit Orgel; i Kirkebogen nævnes Borgeren Søren Borring. — I Dre Kirkebog nævnes „en Dreng fra Skoftrup“ som Barnefader. — 31. Jan. er Borgemeesteressen fra Middelfart, Fru Viller, Gudmoder til Jørg. Hvid fra Dregaard. — S. D. jordes ved Vigerslev Kirke Mikkell Smed fra Morud i sit 93 Aar. — 18. Febr. Oversømmelse. — 6. Marts begravet paa Dre Kirkegaard Gaardmand Steffen Skofstrup, der var funden død udenfor Børgense. — 3. Mai døbes Kapellan Klarskovs Datter Ane Marie i Børgense. — 16. Juli begynder i Odense Auktionen over det kongl. Ryttergods i Fyen, hvoraf Oberst Fincke kjober 61 Tdr. Hfl. for 2188 Rdl. og Oberst Godtke Høsten til Langesø kjober 222 Tdr. Hfl. for — 4910 Daler! — 9. September † Ulrik Bryggemands Svoger Ghrd. Storkorsridder Rasper Herman Husmann, en Halvbroder til Norges Stattholder eller Vicekonge Ulrik Gyldenløve, en Sø

af Kristian den Femte. — 22. Septbr. begraves 2 unge Piger, Døtre af Degnen Tobias Frederiksen paa Guldbjerg Kirkegaard. — 4. Oktbr. fødtes Provstens Datter i Silby, Johanne Hvid. — 31. Oktbr. ere Kapt. Briff, Lieut. Laagesen, Forpagter Faber fra Hølsegaard og „alle Kvinder fra Dre“ Faddere til Skyttens Søn fra Dregaard. — 5. Novbr. † den titomtatte Amtsforsvalter over Odense og Rugaards Amtsr. Balslev, 64 Aar al. — Julaaften † Ritmester Kristoffer Etilmanns Datter Elise Marie i Melby.

1719

følger Amb. Admiral Gabel Enggaard og Dregaard til den særdeles mærkelige Eventyrer Hans Henrik Hugvetan, hvis Historie her er paa sin Plads. Hans tidligere Liv er som Eventyrerens naturligvis temmelig indhyllet i Taage, og hans Adkomst til en stor Del af den uhyre Rigdom, han bragte med til Danmark, uden Tvivl mindre hæderlig. Inmidlertid ved man saameget, at paa Ludvig den Hjortendes Tid var Hugvetan en rig Bankir i Paris af hvem Kong Ludvig tit laante Penge. Men da den spanske Arvefølgekrig aldeles havde fordærvet Frans rigs Finanser, betænkte Regjeringen sig ikke paa at udstrive tvungne Laan, og hvem, der især skulde pynge ud, det var Hugvetan. Da han kunde indse, at dette vilde ende med Bankerot eller Bastillen, beslutter han at flygte, og fuldfører Beslutningen, da Regjeringen hos ham deponerer flere Millioner, som skulde anvendes til Armeerne; Hugvetan sender den hele Sum til — Amsterdam, dels i Bøxer og dels (Guldstykkerne) i Glasflasker for bedre at forebygge Mistanke, og flygter derefter selv til Amster-

Dødt og lader sig baronisere. Ludvig den Hjortende er naturligvis yderst forbitret over dette Puds, hvorved han ikke blot gik Glip af sin gode Kasse, men ogsaa af sine egne Penge og sværger hans Undergang, samt befaler sit vidtforgreneede Politis at fore Flygtningen tilbage til Frankrig, det koster, hvad det vil. Politis-Agenter og Espioner udsendes i alle Retninger, og en skjon Morgen, da Baronen i Silkesløprok i No og Mag sidder og nyder sin Pibe og sin Kaffe, trænge der pludselig Folk ind i hans Værelse; Baronen bindes, kuebles og transporteres ud i en Karet, og det saa hurtigt og med en saa fuldkommen Beregning af Omstændighederne, at hverken hans Frue, Datter eller Folk mærke det, før den stakkels Baron er langt borte. Den ulykkelige Hugvetan ligger imidlertid i Bunden af Karet i fuldkommen Erkjendelse af hvad der venter ham — et vist trangt Halsbaand eller i heldigste Tilfælde evigt Fængsel i Bastillen, en Kaae som dog maasse kunde kjøbes for hans Formue; thi han indser vel, at Kongens Garme og Hevn ikke formilides ved mindre. Under disse lidet behagelige Betragtninger for en Bamsfir og Baron gaaer det i fuldeste Fart gjennem Holland og Belgien, der dengang kaldes de spanske Nederlande og netop er Eskuepladsen for en langvarig og ødelæggende Krig. Paa den sidste Station for de Reisende naa fransk Grund, det vil sige Land, som er besat af fransk Tropper, holder Vognen og vedkommende Politis-Agent gaaer ind i Bagten for at forevise sine Papiirer og derefter drage over Grændsen. Eskildvagten er netop en Gynbeer, en Soldat af de Hjelpeetropper, hvormed Danmark i denne Krig understøtter de Allierede mod Frankrig. Han staar der med Geværet i Armen og leder sig ret af Hjortens

Grund, da den flyvende Karet holder stille og en Herre stiger ud. Soldaten kaster et Blik ind ad Vognsdøren, og faaer, hvor hurtigt denne end lukkes, Die paa en Silkesjole. „Der er altsaa en Dame i Vognen — tænker Soldaten — hvordan monstro hun ser ud? det var dog nok Umagen værd at se efter, og det bryder Lieutenanten sig vist heller ikke om“ (Synboen svigter ikke Kulor, om han endog sendes til Holland). Sagte lukker Soldaten Døren op og vil til at gjøre en Undskyldning for sin Ekjonne, som han imidlertid sparer, da han ser en bunden og kneblet Mand i Silkesjopet ligge paa Bunden af Karet. Opdagelsen er hurtig anmeldt, Hugvetan befries, og den franske Epion sættes i Vagten; men den Høielse, hvormed Hugvetan saae den røde danske Uniform i dette Frelsens øderste Dieblik, glemte han aldrig; den danske Soldat forekom ham som en Engel fra Himlen, der tillige skulde antyde ham den eneste Maade, hvorpaa han kunde sikre sin Fremtid, nemlig ved at drage til Danmark; med hele sin Formue ankommer han til sin Frelsers Fødest, hvor den rige Hjæst naturligtvis var meget velkommen. Enggaard er netop tilfals, han reiser hen for at bese det; Forvalteren viser den Fremmede om og bemærker, at Gaarden nok vil blive dyr; „lad den det, — svarer Baronet — jeg har Penge nok til at forgylde hver Sten i den!“ Han prutter heller ikke og kan inden Aften skrive sig Herre til — Enggaard, Dreggaard og Uggerølevgaard, en Titel der dog snart afløstes af Greve til Gyldesten, som Enggaard nu kaldtes til Minde om hans opsigtsvækkende Ytring, der som et Lyn var faret over det halve Rye, og under dette Navn begynder det gamle Enggaard en ny Æra. Den første Greve af Gyldesten

bliver Geheimeraad, Elefantridder o. s. v. og nyder saa stor Væ, at endogsaa en uægte Søn af ham som Frier ikke forsmaaes af Grevinde Frijs til Frijsenborg, der ansaaes for Danmarks rigeste Dame. Men trods Grev Gyldestens Herlighed og Rigdom maatte han dog i lang Tid stedse vogte sig og var endogsaa ligeved at blive bortført fra Kjøbenhavn, idet en fransk Røver, som laa paa Reden, havde indbudt en stor Del af den fornemme Verden til et Bal ombord paa Skibet, deriblandt Greven, som ikke aner Svig og er netop isærd med at træde over paa Dækket, da hans tro Ljener bagfra griber ham om Armen og standser ham. Den snilde Svend havde mærket Uraad, og det kom ogsaa snart for Dagen, at det hele var et Fjif for at faa den Mand ombord, paa hvis Paa-gribelse den franske Regering satte saa stor Pris.

Samme Aar (1719) bliver Wobels solgt fra Bogense til Amtmanden over Alsens og Hindsøgaard Amtens Justitsraad Iver Andersen, der sætter 30 Gaar og 180 Røer paa Græs der. Ligeledes kjober den titomtatte Oberst Ulrik Bryggemand Elvedgaard og Gods (c. 200 Tdr. Stk.) af Amtmand Schindel, og af Oberst Fineke kjober han Havggaard, hvor han opslaaer sin Myndigheds Mærke, „Herligheds-Trosæen“, den noksom berystede Træhest. I Møllefløven ved Elved opretter han et Teglværk, men da der hver Nat kommer en stor fort Hund med glødende Tunge og Dine (altsaa en Infarnation af Satan selv, eller som Tydskerne sige: der eingefleischter Teufel) og forjager Teglværkerne, maa Bærket flyttes til Stedet, hvor det gamle Kloster havde staaet, der som indviet Jord var sikret for Spøgeriet, og her brændes nu Stenene til det nye Elved. — 1719

† Gieren af Dreilund Lavrits Hansen Lund, der først var gift med Helvig Rommel fra Næraa Præstegaard og sidst med Berline Hvalfsø fra Sandager Præstegaard. Hans Son Axel Lund var Præst til Esby og Heden. — Provst Peder Otto Ludv. Stoud og hans Brne, Lene Bellejus, ere i Lindrup ved Ribe i Anledning af Provstindens Søster, Karen Bellejus's Bryllup med Salmedigteren Peder Hygom, der er Forfatter af den delige Salme: „Jesus, din søde Forening at smage“. Hygom blev siden Biskop i Aarhus. Dette Bryllup fik et fergeligt Minde, idet Brudens Søster den ovennævnte Provstinde Stoud under samme blev syg og døde. Af Sorg bliver Provsten syg og beder til Gud om at maatte følge sin trofaste Hgtefælle i Døden; Gud hører hans Bøn: paa en og samme Dag beres begges Lig til Lindrup Kirke. Provst Stoud efterfølges i sine Embeder af Pastor Erik Hvid i Gilby som Provst over Ekerby S. og som Præst i Sønderstø af den næppe 20aarige Elias Briul fra Odense, der bestilles af Landorff til Hillebølle. Han blev siden gift med Mag. Limes Datter fra Middelfart. S. A. † ogsaa Staldmester Etatsraad Jørg. Fred. Hagthausen til Dallund efter mange Ubehageligheder med den stærke og stridige Dallunds Møller angaaende dennes Gaar. Under denne Zeide skal Mølleren flere Gange have banket Etatsraaden og tilsidt gif det saavidt, at Mølleren beleirede Etatsraaden paa dennes egen Gaard og skød Skud paa Skud gennem Vinduerne efter ham. — 25. Jan. døbes Præstens Son Hans Hvid i Haarslev. — 24. Marts begravnes Kapt. Frisfs Brne, Katrine Margrete Ravn 43 Aar gl. i Gilby Kirke, hvor samme Dag deres Datter Elisebet Katrine døbes. Bl. Hadd. vare Bysfoged Fris

fra Bogenſe, Præſterne Birkerød fra Særslev og P. Klarskov fra Aaalehave. — 10. April bærer Majorinde Stifmann Ekrederens Barn i Melby tildaabs og „Konſjor Lars Volder, Skolemæſter hos Madam Stifmands“ ſtaaer Fadder. — 2. Mai ægter Kommander Hans Laſſons enkefrue Kriſtiane Hoppe til Hærritſlevgaard Oberſt Jilip Hans v. Hagedorn. Ved Stiftet, ſom Fruen førſt maa afholde, opgives Boets Formue til 34,000 Daler. — 22. Mai døbes Præſtens Søn Godfred Lundager i Bogenſe Kirke, ved hvilken han ſiden ſelv blev Præſt. — 23. Mai ſtaaer Ladefogden Brig Andersens Bryllup paa Hærritſlevgaard. — 6. November døbes Præſtens Datter Barbara Sofie i Hærslev ($\frac{3}{4}$ Aar eſter Broderens Daab). — 25. Novbr. døbes Oberſt Grambovs Datter Eliſebet Eugendreich G. fra Sandagergaard. Blandt Fadd. ere Kapteinerne Baurenfeldt og Grambov og Kommandant Hoppe.

1720.

Admiral Gabel kjøber Kirke og Kongetienderne af Brænderity, Hærslev, Dre, Skovby og Særslev S. af Landraad Otto Blome, og Valentin Falsen kjøber Havggaard og Bølsgaard af Oberſt Bryggemand for 4400 Daler. — 3 Hindevad oprettes en af „Frederik den Tjerdes Skoler“. — Vigerſlev Kirke miſter ſit Spir og Viſſenbjerg faaer ſin førſte Kirkebog, der dog ſiden brænder med Præſtegaarden, ſaaat den ældſte Kirkebog der er fra 1766. — 2. Jan. døbes Ane Margrete Holſten fra Langeſø. — 13. Febr. døbes i Bogenſe Jorgen Holſt, Søn af Ridefoged Martin Holſt paa Elved. — 14. Febr. † Regimentſkriver Søren Serup til Maderupgaard, 64 Aar al. — 8. April (en Mandag) oprettes Grevſkabet Gyldenſten, ſom Kongen døbte

det, da Hingvetan ogsaa til ham ytrede at han var Raad for at kunne forgylde hver Sten i Gaarden efter at have betalt den. Sagnet siger ogsaa, at han landede ved Hven med 3 Kartotier fulde af Glasser, der igjen var fyldte af Dufater. For ikke for tidlig at vække Opsigt, vare Glasserne saaledes dækkede, at det saa ud som 3 Ladninger — Urter! — 7. Juli ere Fru Hingvedorn, Birkedommer Fred. Lakmann og mange flere Faddere til Gartner Johans Barn fra Sandagergaard. (Samtidig omtales Gartner eller Urtegaardsmand Ewend Svale paa Margaard, Nlemens og Peter Pil paa Langeø). — 8. Juli døbes Præstens Søn Filip Johan Lundager i Bogense. — 25. Juli † den titomtatte Karen Bang Himmelstrup (forben til Dallund) Moder til Etatsraad Niels Bang Himmelstrup til Ornbæklunde. — 8. Septbr. † en Søn af Major Holsten paa Langeø. — 5. December (en Torsdag) Frederik den Fjerdes og Dronning Lovises Solvbryllop. — 31. Decbr. Oversømmelse.

1721

stævner Bysoged Friis Oberst Bryggemand til Etved for ulovlig Jagt paa Bogense Bymarker og Oberst Hagedorn til Hattidslevgaard taber ved Landstinget sin Sag med 5 Bønder i Eskovby. Hospitalet i Sønderø gjenoprettes og Oberst Bryggemand bliver færdig med at ombygge Etved. Han planter i dette Aar flere Træer, som artede saavel, at flere af dem endnu florere som betydelige Størrelser, saaledes en Fyr af 7, Linde af 10 og 5 Kastanicetræer af 11 Fods Omfang. Ved samme Tid hedder det om Hugaard, at den havde 2 Lyst- og Frugthaver, 2 Kaaehaver og 2 Humlehaver. — Henrik Vedertink fra Bogense dimitteres som Dux fra Odense Gymnasium til Universitetet.

10. Jan. befaler Frederik den Fjerde Amtmanden over Odense og Rungårds Amt og Skaarad Ridder Kristian Lente at sende den Discipel som sig til Fanden haver forstrevet, Hans Wille Milfelsen fra Ottense Skole, med en sikker Skipper til Arbejde i Bornehuset paa Kristianshavn. — 18. Februar ægter Provst Bolle Mørk Frøken Lovise Himmelstrup paa Orbækunde. — 12. Marts fødtes Edsbergernes Stamfader Bondesønnen Ras. Edsberg, der blev Præst for Brænderup og Dre. — Lørdag den 15. Marts † Frederik den Fjerdes Dronning Lovise 53 $\frac{1}{2}$ Aar gl., men allerede den 4. April ægter han Frøken Ane Sofie Reventlov, med hvem han alt for 9 Aar siden blev hemmelig formølet i Skanderborg. Den 30. Mai krones hun som Danmarks Dronning paa det nu afbrændte Frederiksborg. — 25. Marts staaer Ladefogden Knud Dinesens Bryllup paa Hårlevgaard. — 23. April ægter den spanske Greve, Antonio de Monteleone (=: Bjergløve) Grev Gyldenstens eneste Datter Margrete G. Hendes Moder, den første Grevinde af Gyldensten, hed Mauritia Margrete og var Grevinde af Nassau-Dranien. — 11. Mai ægter Bøvlinge Degn Jørg. Hansen Stuevigen paa Langesø. — 20. Juni vies i Vigerslev Kirke Præstens Broder Fred. Kr. Holm (Præst i Svaninge) og Elisebet Nielsen. — 23. Juli er Oberstinde Jineke Gudmoder til 3de Kristiane Holsten. — 31. Juli døbes Lambert Lundager i Børgense, en Son af Præsten Magister L. — 20. August vies i Vigerslev Bulf Olsen og Sofie Bering, en Datter af Kapellan B., der ved denne Tid efterfølges af Thom. Reutts fra Ryslinge. — 24. August † Ritmeister Fog i Tøgersød, 57 Aar gl. — 11. September vies i Vigerslev Pastor Neufse og ~~Maren~~

Lindflor; og samme Dag og Sted ere Obersterne Bryggemand, Holsten og Esfeldt Gaddere til Elise Halsen til Havggaard. — 27. Septbr. fødtes Fru Birgitte Melby, en Sønnedatter af Børgense Raadmand Hs. Jensen. Hun bliver siden gift med Postmester Mr. Kr. Melby (en Sønnesen af Melby Smed), hvis Fader, And. Melby, i d. A. bliver Postmester i Odense. — 11. Oktober † Fine Bager i Raalsballe Præstegaard; i d. A. fejrer Frederik den Fjerde sin 50 Fødselsdag. — 19. Novbr. vies Jeppe Tornmand i Børgense og døbes Præstens Datter Hanne Helene Hvid i Haarslev. — 17. December bærer Fru Hagedorn til Harrislevgaard Skyttens Søn Karl Gustav Horn tilbaabs; bl. Gadd. ere Gartner Anton Egting. — Juledag † Oberst Bryggemands Svigersfader Overhofretsass. Etatsraad Hannibal Stofstedt i Kristiania. — 24. December † Markus Wævers Moder i Nørdrup 114 Aar. gl.

1722

er Høens Kapittelstaxt kun 5 Mk. for Byg og 7 Mk. for Rug; alligevel gif det rafl med Eiendoms-handelen: Enkesfru Amalie Bind Arnstorff sælger lille Harrislevgaard (ialt 122 Edr. Hf.) til Oberst Hagedorn til store Harrislevgaard for 7500 Daler og Amalie Raben, Etatsr. Pazthausens Enke, sælger (Saguet siger — bortspiller) Dallund til den 34aarige Oberst Gunder Didrik Zincke fra Møllensborg, i hvis Families Eie det nu har været i 138 Aar. — Provst Laur. Luja Balslev til Guldbjerg (siden til Haarslev) ser Lyset i Tommerup*) og i Hjærteminde † Præsten Sebastian Fris, der i 6 Aar havde været Kapellan

*) Hans Hærmøder var en Datter af Provst Hs. Bang i Særslev.

og Rektor i Bogenſe. — Major Eſfeld til Margaard kalder
 Godſte Buſk Holm fra Vigerslev til Præſt for Korup og Ub-
 berød. — Oberſt Bryggemand, der havde jaget paa Bogenſe
 Byjorder, hvis Jagtherlighed ligesom alle andre Kjøbſtadmarker
 var Kongen forbeholdt, ſlipper for denne Gang med en Reprî-
 mande. — 3. Jan. bliver den 114aarige Kone fra Reveldrup
 jordet paa Guldbjerg Kirkegaard. Hun er det ældſte Menneſke,
 der i de ſidſte Aarhundreder har levet her i Herredet. — 2.
 April tager Hønr. Vederſind fra Bogenſe Kloſt. Examen med
 Udmærkeſe. — 7. Mai jordes en 92aarig Kone fra Smidstrup
 paa Guldbjerg Kirkegaard. — 12. Mai ere Lakmann, Mygind
 og Kaſt Jæddere til „Hollænderens“ Barn fra Guldſten. —
 5. Juni vies Kaptein Rimand og hans Frue fra Tøgersød; et
 Fjerdingsaar eſter døbes deres Barn, men Kapteinen ſtod natur-
 ligvis ikke aabenbar Skriſte. — 17. Juni vies i Vigerslev Pd.
 Vinther fra Odense og Margrete Bering. — 28. Juli ægter
 Gilby Degn, Lavr. Math. Trane, den forrige Degns Enke
 Margr. Brammer. — 31. Juli vies Otto Langmark og Enkes
 madam Bager i Guldbjerg Kirke. — 8. Auguſt † Fru Amalie
 Soſte Bind Grøner (ſe 1725). — 9. Oktober døbes Paſtor
 Reuſſes Datter Helwig i Vigerslev Kirke. — 18. Novbr. døbes
 Oberſt Hoſtens Datter Soſte i Vigerslev Kirke; blandt Jædd.
 Oberſt Schubart. — 30. November døbttes Trillingen i Sand-
 ager Kirke (2 Sønner og 1 Datter). — 21. December vies
 Lægen Jens Aſted og Johanne Eleby i Bogenſe.

1723

„Hæi Fanden bort med Fruen fra Kjærsgaard“ ſiger Sagnet,
 der tilføier, at det ſete Juleaften, uagtet Fruen havde ſaaet

Præsten til at slaa Kors for Døre og Vinduer. Handen snjser og puster da saalænge, at det bliver til en hel Stormvind, der faster en Aft om paa Taget, og gennem det Hul, som derved dannes, bortfører han Fruen ud af „den gule Stue“. Ligkisten fyldtes da istedetfor af Fruens Støv af Sten og Afselv. Slige diaboliske Bortførelser vare dengang ligesaa almindelige som de romantiske i den nyere Tid; saaledes bortførtes (vel at mærke ifølge Fortælling) Baron Moritz Pödebusk til Einsfeldsberg, Fru Ide Holsten til Langesø, Oberst Zineke til Dallund etc. Deres Efterkommere kunne imidlertid trøste sig med et Ordsprog, der er nok saa sandt som hine Sagn, det nemlig, at det er ikke de fletteste Frugter, som 'Besperne angribe. Saaledes var nær værende Frue, som Fortællingen gjør til Fandens Inklinasjon, en meget fortjenstfuld Dame. Hendes Navn var Ane Trolle og hun var Enke efter Erik Bille til Njærsgaard og Barbjerg, og havde med store Bekostninger indført eller grundforbedret Egnens Bavl, Humleavl og Skolevæsen. Men hvad havde Fanden da med Fruen at bestille? Sagnet besvarer dette Spørgsmaal kun ved at anføre den under 1687 meddelte Hundebegravelse. — Oberst Zineke bygger østre Fløi af Dallunds Borggaard over hvis Indgang hans og Fruens, Klare Levepans, Rævne og Vaabner endnu prange. Ved samme Leilighed skal han ved Hjælp af et Regiment Soldater have fyldt Borgens Boldgrave. — Oberst Holsten til Langesø opretter Hindstrup til Stambuset Holstenshus med 680 1/2 Td. Htt. — 1. Jan. begynder Værlinge Sogns ældste Kirkebog. — 13. Jan. ere Oberst Grambov, Birkedommer Ralmann fra Bogenfse o. fl. Kadd. til Overmøllerens Søn i Slooby Kirke. — 5. Februar først

Himmelstrup tilbaabs i Vigerslev Kirke af Fru Fincke fra Dal-
lund. — 31. Marts fødtes Frederik den Femte. — 19. April
bliver General Henrik Simen Danoy Amtmand over Antvorskov
og Kersør Amtet ifldf. Elveds forhenv. Eier Etatsraad Henrik
Leopold Schindel, der da maaste var †. — 5. Mai † Oberst
Hans Puls til Nygaard og hans Datter Agnes Margr. arver
bl. andet de 3000 Daler, som hendes Fader havde staaende i
Elved mod 5% og 18 Bondergaarde her i Herredet i Pant.
— 22. Juli døbes Præstens Søn Mads Trane i Gilby Kirke;
bl. Fadd. ere Kapt. Dan. Frisf og Marie Rosenholm. — 18.
Aug. vies i Eskovby Kirke Nidefoged Pd. Mosegaard og Ellen
Listed fra Harrislevgaard. — 22. Septbr. døbes Hans Gylfing
Holst i Bogense Kirke, Søn af Martin Holst til Maderupgaard,
der i samme Aar var bleven Bysfoged i Bogense efter Alb. Friis;
bl. de mange fornemme Fadd. nævnes ogsaa „velborne Fryggen
paa Ellevidt“. — 18. Oktbr. ægter Sønderø Sognepræst Elias
Brink Elise Marg. Lime, Datter af Mag. L. i Ndf. og Enke
efter Pastor Rosenvinge i Hjeldevrup. — 8. November begravet
Major Sefeld til Margaard i Vigerslev Kirke efter et meget
pludseligt Dødsfald. Enken, Margr. Due, var hans anden
Frue. — 7. Decbr. ægter Guldbjerg Degn, Just Mejer, Maren
Bogvad i Bogense, en Datter af „Sotolderen“ Kr. Pedersen.
Bogvad. — 20. Decbr. ere Dne Guldbjerg og Datter Fadd.
til Kapellanens Søn Mads Reutse i Vigerslev Kirke.

1724

Kjøber Grev Gysdensten 10 Bondergaarde i Omegnen og op-
fører den store Ladegaard. — Enkepastorinde Kirsten Jaaborg
Brun i Klinte udgiver sin Bog „Enkens Skærv i Guds Riste“

— 19. Februar ægter den 90aarige Kristen Jønsen i Eskovby den 66aarige Ane Radsdatter. — 15. Marts begravet Jørg. Strivers 103aar. Moder i Vigerslev Kirke. — 24. Marts bisættes Elise Grambov i Sandager Kirke. Ifølge en Feil i den danske Almanak feires Paaschedag den 16. April istf. den 9. — 30. April begravet i Vigerslev Kirke Fru Margr. Falster, 82 Aar gl., Enke efter Proprietær Heddersen Tønder og siden efter Kristen Prylle til Amager. — 1. Mai bliver Hannibal Bolt fra Bogense Kapl. i Allose og ordineres af Biskop Lodberg den 19. Mai. — 27. Mai fødtes en af Egnens stærke Notabiliteter, den bekjendte Theodesius Ernst Frederik Zincke, der † 1801 efter paa 55de Aar at have været — Kammerjunker, og som alle danske Junkeres Oldermann. — 14. Juli tager Henrik Bedertink fra Bogense theol. Examen med Udmærkelse. — 8. August ægter Korup Præst Bull Godske Holm fra Vigerslev Sofie Amalie Lommerup. Frugten af dette Ægteskab var 2 Døtre og 10 Sønner. — 11. Aug. † i Raalshave Præstegaard den 72aarige Marie Grubbe, Enke efter Etatsraad Jørgen Arnfeld til Rugaard og Tjele. — 10. Septbr. døbes Birkedommer Lakmanns Barn i Dre. — 20. Oktober døbes Præsten Elias Brinks Datter i Sønderj. — 26. Oktober holder Sønderis Degn Ras. Rod Bryllup i Vigerslev. — 9. November ægter Ugerslev Præst Ras. Elytte Katrine Faber paa Margaard og Pastor Hannibal Bolt ægter Ageline Bang i Stydebjerg. Frugten af sidste Ægteskab var 5 Døtre og 6 Sønner.

1725

bliver den 21aarige Pd. Bøgvad Tolder og Postmester i Bogense efter sin Fader Kr. P. Bøgvad; — kjøber Grev Wyldeusen

Gaard i Melby paa $7\frac{1}{2}$ Td. Hff. af Fred. Lakmann, og Oberst Bryggemand Hober Brolund i Sørslev Sogn af Knud Landerffs Enke Virgitte Birkerød. — Oberst Grambov bygger Laden paa Hærrislevgaard. — Provst Hvids Avlskarl i Gilby og hele 3 Piger der i Sognet, som han har besvangret alle 3, staa i d. N. aabenbar Skrifte. — Fred. Lakmann, Birkedommer paa Gyldensten, har et Barn, der begravet, og et andet, der døbes i d. N. — Paa Dre Kirkegaard begravet en Kone og en Pige, begge med Navnet „Evedberg“. — 1. Jan. bliver N. Arftander Holm fra Vigerslev Huslærer paa Elved. — 27. Februar begravet 3 Eodstende († af Børnekopper) fra Gamby paa Haarslev Kirkegaard. — 28. Febr. begravet den 92aar. Mas. Pjergmand paa Guldbjerg Kirkegaard. — 26. Marts ægter Major Seefelds Enkesrue, Margrete Due til Margaard Kapt. (Siden General og Kmh.) Gustav Grüner, der var Enkesmand efter Amalie Bind. Han var født 1688 og var en Søn af Sørs Amtmand Etatsraad Hs. Did. Gr. og Ebba Rant, en svensk Baronesse. — Ved denne Tid fødes i Haarslev Pastor Hans Balslev og den fortjente Forfatter Fred. Kr. Gillskov. — 23. Juni ere Finese, Grambov og Grüner med Fruer fadd. til Fred. Holsten fra Langesø. — 29. August ægter Hs. Dnsf Bondorff Kristine Bering, Datter af afdøde Pastor B. i Vigerslev. — 11. September døbes Præstens Søn Anders Hvid i Haarslev og Degnens Datter Marg. Mejer i Guldbjerg Kirke; blandt dennes fadd. fra Bogense nævnes Dorte Bering, Meinert Melhoppe og Margr. Melhoppe. — 7. November holder Niels Haar fra Bogense sin Dimisprædiken og bliver Amanuensis hos Bisy Nyrop i Kristianssand. — 8. November ægter

Dre Degn Lars Volder Eleonore Holm paa Dreegaard. Han var en Søn af Lys Præst Pærtel Volder og hun en Datter af Provst Holm i Vigerslev

1726

Kjøber Oberst Brøggemand en Gaard i Hemmerslev af Enkefru Birgitte Birkerød Landorff paa 7 Tdr. Hfl. for 800 Rdl. og Oberst Holsten en Gaard i Løgerød paa 6 Tdr. Hfl. for -- 600 Rdl. af Kapt. Aud. Nimand (ogsaa skrevet Nymand) og Gaarden Linskilde for 2000 Daler. — † Herredsfogden over Lunde, Odense, Skam og Skovby H., Mikkel Thomsen, og efterf. af Niels Jakobsen, som den 10. Oktbr. vies til Sille Brun i Silby Kirke. — Karen Hansdatter i Dre heurattes fordi hun dræbte sit nægte Barn. — 25. Febr. bærer Pastorinde Marikow Degnen Just Mejers Datter i Guldbjerg Kirke. — 3. Marts døbes Pastor Reutjes Søn Hs. Ove R. i Vigerslev Kirke. — 5. Marts (Fastelavnsmandag) drukner Sandager Møllers Søn i Mølledammen, og maatte Forældrene derfor staa aabenbar Skifte. Kort efter faa de dem en anden Søn, som Oberstinde Grambov bærer tildaabs. — 30. April døbes Degnens Søn Pærtel Holm Volder i Dre. — 3. Mai døbes Præsten Elias Brinks Søn Hs. Lime Brink i Sønderlø. — 3. Juni drukner en lille Pige i Skaastrup i en Vandgrav i Haven. — 15. Juli døbes Forpagterens Tvillinger fra Dreegaard og deres Moder, Sofie Amalie, holder sin Kirkegang. — 19. Aug. † den 80aar. Ane Griksdatter, der først var gift med Mag. — Pærtel Vilsmann og sidst med Provst Hs. Bang, begge Præster i Særsløv, og i 30 Aar Enke efter den sidste; den 25. Aug. begravet hun i Særsløv Kirke. — 11. November jordes den 91aarige

Margrete Masmine af Nue paa Vigerslev Kirkegaard. — 14. November fødtes Justitsraad Steffen Bang til Jægerspris og Evanholm. Hans Oldefader var Præst til Guldbjerg og Sandager. — 17. Decbr. fødtes Apollone Lange, der blev gift med Provst L. Balslev i Gaardslev.

1727

lader Oberst Zineke en meget stor Sten, paa Strandmark nord for Dallund, fløve, og det viser sig da, at den er Overliggeren paa et bedenskt Gravkammer, hvori sidder halvt opreist en Benrad af et kæmpestort Menneske. — Stiftamtmanden udnævner mod Bysoged Holsts Dnske 2 Borgere i Bogense til „Byens Larf og det gemene Bedste med Bysogden at deliberere“. Vi se saaledes her allerede for 133 Aar siden en Begyndelse til en sammenfat Kommunalbestyrelse i Bogense. — Oberst Grambov bygger en Del af Sandagergaard. — 12. Jan. døbes Deguens Datter Dorte Johanne Sorine Mejer i Guldbjerg Kirke. — 15. Febr. bliver Niels Haar fra Bogense Præst til Hvidese i Norge. — 20. Marts bærer Mdm. Holm fra Bogense Søren Henriksen (Søn af Foged Niels H. paa Margaard) tildaabs i Vigerslev Kirke. Søren H. bliver siden Præst til Guldbjerg og Sandager. — 23. Marts nævnes første Gang Forlovere i Gilby Kirkebog. — 1. Juli † Kapt. And. Nimand i Løgersød. — 10. Septbr. ere Forpagterne fra Hjærsgaard og Dregaard og deres Madamer samt Præstens Døttre fra Brænderup, Dorte og Helene Hvid, Gæddere til Birkedommer Frederik Lalmanns Barn i Dre Kirke. — 1. Oktbr. ægter den „ærlige og velfornemme“ Skipper Holger Hans i Bogense den „hæderlige“ Skovby Degns Villum Jensens Datter. — 18. Oktbr. bærer

Oberstinde Hagedern en Datter af Doktor Nig tildøbs i Bøgense Kirke.

1728

Kjøber Provst And. Hvid i Haarslev Høfsegaard af Oberstinde Steensen. — 29. Febr. jordes den 92aarige Pærtel Vedler af Esterbølle paa Sandager Kirkegaard. — 1. Marts † Frands Jarine i Bøgelund, Son af Wibieren paa Hyldeken Filip Jarine. — 15. April fødtes i Sønderås Skole Anders Nød, der blev Præst i Seden. — 18. April vies Niels Kvist og Lene Lind i Sandager. — 23. April er Rasmus „Tobaksspinder“ faddet til Jens „Postriders“ Datter i Bøgense. — 8. Mai bliver Huflæreren paa Elved, N. Arktander Holm fra Vigerslev, Præst paa Lys, hvor han var Sjælesørger i 53 Aar. — 9. Mai bærer Herredsfogden N. Jakobsens Frue en Son af Gilby Degn L. Trane tildøbs; blandt fadd. er Sergeant Præmer, der kort efter faaer en sørgelig Navnkundighed ved (maaske af Bandare) at fiske en Soldat ibjel i Melby. Den Ulykkelige lever et par Dage, tilgiver sin Drabsmand, modtager Sakramentet og døer. — 1. Septbr. vies Fred. Martin Wismand af Odense og Gertrud Klarslev i Guldbjerg. Samme Dag † Provst Erik Hvid efter i 37 Aar at have været Præst i Gilby. Den 8. Septbr. holder And. Hvid fra Haarslev hans Rigtale. Den Alldøde suffederes af sin Son Hans Hvid, der var giet med Ane Belt. — 22. Septbr. døbes Pastor Klarskovs Datter Ane Margr. M. i Bøgense Kirke. — 10. Oktbr. døbes Pastor Reutzs Son Kristen R. i Vigerslev Kirke. — 3 Novbr. bliver Ag. Lund fra Dreilund (Huflærer i Sandager) Præst til Esby og Heden og ordineres den 3. Decbr. af Biskop Ledberg.

E. H. bliver Huslærer Pavin paa Hærtslergaard Præst til Klinte og Grindløse (se 1732).

1729.

30. Jan. døbes Hilsrens Søn fra Gyldesten Gregorius Zeisj Fariue. — 30. Marts † den 56aarige Provst Kr. Broder Pirkerod i Særsløv og efterf. af sin næppe 24 Aar gl. Søn Hs. Bang Pirkerod. — 10. April (Palmesøndag) † den 82aar. Kirsten Jensdatter, der først var gift med en Kjøbmand i Faaborg og siden med Præsten i Klinte, Kas. Brun, som † 1713. 1724 udgav hun sit Skrift „Enkens Skærv i Guds Kiste“. Hun † i Gilby, men den 16. April førtes hendes Lig til Klinte Kirke. — 13. Mai † Oberst Gunder Didrik Hineke paa Dalslund. Men Sagnet vil ogsaa her fortælle, at Handen førte den første Hineke ud af den gule Stue, saa Tjeneren (Anders Magnus, der siden boede paa Himmelstrup) maatte fylde Oberstens Ligliste med Etene. Men dette Sagn vil naturligvis ikke sige siert mere, end at Obersten ikke blot har været en temmelig streng, men tillige en ualmindelig drivtig og heldig Mand; thi ualmindelig Lykke tilskrevs Pønderne dengang saa gjerne „Fandens Kunst“. 23. Mai biskattes Oberstens Lig i Skamby Kirke. — 24. Mai bærer Oberstinde Grambov en Søn af Lægen Nig i Bogenfse tildaabs. — 1. Juni bliver den 27aar. Henrik Bederliak fra Bogenfse Præst til Esborg. — 1. Juli fødtes Statsraadinde Frederike Rosenvinge Himmelstrup til Drøbakslunde og Drritsløv. — 1. Aug. † Degnekonen Mdm. Trane i Gilby. — 6. Septbr. ere Oberstinderne Bryggemand og Hagedorn, „Frøgen Guede“ Grambov o. fl. Fadd. til Byfoged Holsts Søn Pd. Mik. Holst. — 12. Septbr. ægter Henrik Bederliak

Marie Lermann (se 1702). — 31. Oktober bæres en Son af Underofficer L. Nolenfrands tilbaabs i Gilby Kirke af Fruen Margr. Wind. — 10. Novbr. ægter Gilby Degn L. Mat. Trane Birgitte Dorschæus. — 20. Decbr. bæres Birkedommer Lasmanns Barn tilbaabs af Byfoged Holsts Frue i Dre Kirke. — 30. December bæres Fruen Elise Lassen (siden Oberkinde Bordenfleth) „Ratmandens“ Barn fra Hærritslergaard tilbaabs i Skovby Kirke.

1730.

Præsten i Særeslev, Hans Bang Birkerød, næppe 25 Aar gl. ægter Fruen Ane Katrine Ruja. — En hundreedaarig Olding ved Narn Knud Kragelund begravet paa Klinte Kirkegaard. — 3 Gilby Skole lærer Gerhard Brammer Trane første Gang Løst. — 24. Febr. legateret Gustav Grüner 2500 Rdl. til Sønderø Hospital. — 2. Marts aabner Frederik den Fjerde sidste Gang Høiesteret. Den 8. Septbr. udstæder han sin sidste Forordning og det paa Odense Slot, som han selv havde bygget, og hvor han døde saa Timer efter at have fyldt sit 59de Aar. Det var dengang 583 Aar siden en Konge (Erik Lam) ndaandede paa Hven. Den 16. Decbr. bliver Frederik den Fjerdes Lig høitidelig bisat i Roskilde Domkirke. Hans 31aarige Son og Efterfølger, den bigotte og indskrænkede Kristian den Sjette, udstæder den 17. Oktbr. paa „Friedrichsberg“ sine første Forordninger „Om Serge-Klæder at bæres og Klokkerne overalt i Danmark og Norge at ringe (4 Timer daglig) for Salig og Høyløvelig Ibukommelse Konge Frederik den Fjerde, saa og Forbud paa Epil og Leg i Kirkerne og udenfor“. 3 Forordningen om Kornskatten af 13. November nævnes kongelig Proviantsfor

valter Erik Vestengaard, en Søn af afdøde Jens Vestengaard til Dallund. — Oberst Grambov ombygger Sandagergaard. — I Guldbjerg og Sandager Sogne vies kun 2 Par, døbes 6 og † 24. — Den 15. Marts jordes Herredsfogdens Svoger Kasper Klit Ringkjøbing paa Gilby Kirkegaard. — 20. Septbr. † Provstens 19aarige Datter Margrete Hedevig Hvid i Gilby, og ved s. L. fødtes Pastor Neutjes Søn David i Vigerslev. — Enkegeneralinde Mette Margr. Torn Bind paa Margaard skænker 200 Daler til Sønderø Hospital.

1731

er Høens Stifts Kapittelstagt kun 5 Mk. for Byg og 6 Mk. for Rug. — Anders Jbsen Barfod, der var født i Farstrup i Vigerslev Sogn, bliver i dette Aar Præst (og siden Provst) i Lumby. — Oberst Adam Grambov til Løistrup ægter Fruen Margrete Bind paa Sandagergaard. — † Oberstinde Edel Rodsten Dyre Juul (se Elved II Pag. 7). † Frands Fuglesang ved Elved 90 Aar gl. — 19. Jan. † Rektor Prof. Th. Broder Birkerød i Odense, Broder til den afdøde Provst Kr. Broder Birkerød i Sønderø og altsaa den daværende Præsts Farbroder. — Den 6. Juni salves Kristian den Sjette og hans Dronning Sofie Magdalene af Biskop Kristen Børn i Frederiksborg Slotskirke. — 17. Decbr. slaar Lynet ned i Bogenfse Kirke, hvor det anretter en betydelig Ødelæggelse (Gilby Kirke, 3 Fjerdingvei s. o. f. Bogenfse, har ogsaa engang lidt meget ved Lynild, navnlig mistede Taarnet ved denne Leilighed sit Spir, som det aldrig siden fik erstattet). — Nyaarsaften † Magister Jakob Lodberg, 58 Aar gl., efter i 14 Aar at have været en retsindig og virksom Biskop over Høens Stift. Han oprettede den fjerde geist.

lige Enkelske og bragte Skolevæsenet i betydelig Opkomst. — Oberst Hagedorn kjøber Nederkvælle af Ritmester Rosenkrands til Skovsbo. — 7. Marts ægter Kjøbmand Stoll fra Ryberg Kjøbmand Søren Borring's Datter Dorteia i Bogenf. — 7. Mai døbes Præstens Datter Else Katrine Bang Birkerød i Særblev. — 28. Juli fødes Krigsraad Jakob Vedel til Hølsesgaard og Kjærsgaard. — 18. Septbr. ægter Kjøbmand Niels Melhof Karen Bogvad i Bogenf. — 1. Oktober jordes den 93aarige Sofren Etteffensen af Emidstrup paa Guldhjerg Kirkegaard. — 3. Oktbr. ægter Kaptein Grambov Fruen Johanne Bind paa Sandagergaard. — 8. Novbr. † Oberstinde Katrine Margr. Hørpe Grambov til Sandagergaard, 50 Aar gl. — 17. Decbr. døbes Lieut. Liliengranats Datter Elue Lovise L. i Vigerblev Kirke.

1732.

Kapittelstaxten er som foregaaende Aars. — Den sjøbenshavnske Præst Kristian Ramus bliver Gyens 12te evang. Biskop. — Hannibal Bost bliver Præst i Stydshjerg og Niels Gaar i Tjæreby. Begge vare fødte i Bogenf. — † Præsten Dre Guldhjerg i Svirring. Han var født i Guldhjerg, ½ Mil s. v. f. Bogenf. og havde i en Del Aar været Rektor og Skapellan i Bogenf. — Oberst Bruggemand til Etved pantsætter en betydelig Del af Godsset (133 Ldr. Stk.) til Fruen Karen Brahe for 1000 Daler og antager Børstel Høst som Forvalter. — Jørgen Pawlin, Præst til Klinte og Grindløse, ægter Fruen Ane Elisebet Hagedorn paa Hærritslevgaard, hvor han havde været Skolelærer, ogsaa for den Fruen, der nu blev hans Fru. — Den 31aarige Henning Altonius (Orsted) bliver personl. Ad-

yellan og Rektor i Børgense, hvor han omfider kommer i stort
 Ny som Maner og Iggjenvifer. — Grev Gyldensten kjøber 2
 Gaarde i Kongstrup (nu Rindstrup) i Gjelsted Sogn. — He-
 lene Hvid Hornemann henrettes paa Odense Hede som Meddel-
 tageriske i hendes Mand, Pastor Hornemanns, Mord i Kjørt-
 minde. Hun var en Datter af Provst And. Hvid til Brænder-
 rup og Dre. Dette var ikke hans eneste Fadersjorg; en Søn
 af ham var; maasse ved Sivtermaal, bleven Eier af en stor
 Herregaard i Jylland, men han spiller den bort og maa saa
 fattig som en Kirkerotte atter ty til Brænderup Præstegaard.
 Samme Dag og Sted, som Præstefonen Madam Hornemann
 og hendes Kjæreste, Student Mørk, henrettedes bleve endnu 3
 andre Personer her fra Herredet henrettede for en lignende For-
 brydelse. Det var den unge og smukke Kone Katrine Kroghsøi,
 som af sine Forældre (Gaardjolk i Baarup Sogn) var bleven
 tvungen til at ægte den gamle men rige Jakob Nielsen til Him-
 melstrup, forhen Nides og Skovfoged paa Dallund. Hun og
 hendes Kjæreste, en ung Karl ved Navn Nikolai, leie, efterat
 de forgjæves havde forsøgt at forgive den Gamle, Bærthusholder
 Jens Zyde i Odense til for 7 Daler at slaa ham ihjel. Konen
 faaer nu sin Mand til paa en aftalt Aften at ride til Ryds
 Rølle; Jens Zyde passer ham op og slaaer ham ihjel med en
 Rølle, der er beslaaet med en Hestefko, forat det skulde se ud
 som om han var slaaet ihjel af Hesten. Alligevel opdages For-
 brydelsen og de fængsles alle 3. Den kæmpestærke Jens Zyde
 bestier sig fra sin Jærnlænke, bryder ind til Student Mørk, be-
 frier ogsaa ham og bærer ham paa sin Ryg fra Odense Raads-
 hus til Veitrup, hvor de anholdes. Et Dievidue til Henrettelsen

(Lærer Grøndal, dengang Elev paa Latinskolen) fortæller, at han ikke havde set et smukkere Pår end den unge Kone og hendes Kjøreste. Med en henrivende smuk Stemme sang hun en Bødselsalm og besteg derpaa Skaffottet. Den herkuliste Bærtshusbønder vakte ligeledes megen Opmærksomhed. Man havde formodet, at han vilde vriste Øgen af Bøddelens Haand og med den bane sig Vej gennem Mængden, men det var ikke Jens Jydes Agt; med gravitetisk Holdning og hilsende til alle Sider paa gamle Gæster og Medborgere gaaer denne Herkules til Hentretelsen, lægger høflig sit Hoved paa Blokken for at modtage Hugget af den altid seirende Duckant Kristian Skarpretters Øge. En sørgelig Viser besang naturligvis i mange Vers disse Ord og Hentretelser og endnu skal den herkuliste Bærtshusbønder i Form af en stor sort Hund gjøre Hurlumhei paa Himmelstruy. — 3 d. A. vies i Børgense Kirke Frands Anton Smidt „Bildsbuigger i Ottense“ (26/6) og Jørgen Hans og Ane Kristoffers datter (8/6). — 7. Mai døbes Pastor Klarstovs Datter Abel. Katrine Kl. i Børgense. — 3 Guldbjerg og Sandager Sogne fødes 9, deriblandt Degnen Just Mejers Tvillinger og † 20, deriblandt en Kone fra Eskerhølle, som var i de 94. — 15. Mars † Birkedommer Fred. Laumann i Dre og Byfoged Holst bliver nu tillige Birkedommer for Gyldensten. — Præsterne Brink i Sønderlø og Reutse i Vigerslev har hver en Datter tildaabs i d. A.

1733.

En fortjent Forfatter har forsøgt at inndeile Danmarks Historie efter de sulsedesive Landbrugsmaader i de 3 Perioder: Skov- eller Snive-Tiden, Eng- eller Stude-Tiden og Ager- eller

Korntiden. Vi ere i 1733 endnu i Døgtidens Guldalder, der strækker sig fra „Studehandelens og Studedefningens Fader“ den fynske Bisp Bøldenat (1501) til Føllesflabets Døbhøvelse (1781). I denne Periode er der en levende Konkurrence i Studedødrat og Studehandel mellem Møller, Proprietærer og Præster. De første Studehandlere her i Herredet ere Oberst Hagedorn til Hærrislevgaard og N. Hvid i Hæarslev, der er Præst, Provst og Proprietair (eiede Hølsegaard i Brænderup S.). Af denne Hr. Hvide Hundrede Høveder er et borte idet en Flok skal afgaa til Kjøbenhavn. Men Provstens Røgter er ikke raadvid: Paa Mæderup Mark ser han en Stud, der nok kunde ligne hans Husbondes og fører den hjem, hvor Provsten brændemærker den som sin. Snart savner Obersten en Døge og stævner paa grundet Mistanke Provst Hvid. Af de mange Tingsvidner fremgaaer det at den af Provsten brændemærkede og bortsolgte Stud virkelig tilhører Oberst Hagedorn, at han har kjøbt den paa Bøgense Marked, at den bar hans Brændemærke førend Provsten tillige paafatte den sit, at Provsten maaste nok eu kort Tid havde savnet en Stud, men den fandtes nu atter paa hans Stald og afveg ogsaa noget i Tegning fra dens stjaalne Stedsfortræder. Provsten erklærer sig uvidende om Sagen; dog tilbyder han at betale Studen men ikke Sagens Omkostninger. Hermed er Hagedorn ikke tilfreds, Sagen gaaer videre og ender med at Provsten mister betydelige Kontanter, Kald og Kjøle samt Kongens Raade og til Gjengjæld for alt dette fik han Kjøndingsnavnet „Studeprovsten“ (Hans Formand Mag. Karstens slap ganske anderledes heldig fra sin Hundehistorie). Den uheldige Hvid var en Forpagter søn fra Dregaaes

og var først gift med Barbra Keldorf (D. af Bispeinde Kingos Broder Provst Keldorf eller Kjeldby i Bogense) og siden (c. 1730) med Marg. Bang (D. af Provst P. B.) — Oberst Bryggemand laaner med første Prioritet i Elved 2300 Daler af Fru Abel Lühov og f. N. bygger og sætter Oberstens Projektmager Mikkel Hoved Mølle. Den siden saa bekendte Mikkel Møller er egentlig kommen til Elved som Herrens Tjener, men bliver snart ved sin Fingerrædighed og Snildhed dets Jaktotum. Han optræder saaledes som Geaerverdestillatet, „Gaasespiller“, Kaninepdrætter, Maltgjører, Mjødoblender, Møllebygger, Møller, Snekker, Skytte, Skovfoged, Eksteforvalter, Tjener osv. med et Ord som Tusindkunstner. Han er tillige Veirprofet og endnu kaldes de saa milde Dage i Novbr. her paa Egnen efter ham „Mikkel Møllers Soumer“. Til hans Opfindelser høre ogsaa det Læringspil der kaldes „Mikkel Møllers Væs“. Han anlægger Enebærplautagen, Kaninbolmen og Hovedmølle ved Elved samt de Kanaler („Mikkel Møllers Bygange“), der skulde forsyne Møllen med Vand, og da dette ikke forslaaer, hitter han paa at benytte Vandet 2 Gange; men da tørre Soure i den Grad generede ham, at man sagde: „Mikkel Møller kan male, naar Møddingvandet løber over“, er det rimelig nok, at han, sjønt han vidste at hjælpe sig i den Grad, at han kunde forvandle Markstene til Møllestene, dog maatte dele saa mange Projektmageres Lod: Han bliver nemlig tilsidst saa jattig, at han maa ty til Værlinge Jattighus. — Oberst Hagedorn nedbryder lille Hættelergaard og opfører den i Bogense („Trappen“). — Oberst Grambov til Sandagergaard bliver Kommandør for Kadetterne. — Student Bendix Ny, Huslærer i Skolen

Præstegaard, udlægges i Dre Kirke som Barnefader. Frosen Finck og D'Her. Lindholm, Gundorf og Simonsen nævnes som Faddere til en Son af Dallunds Skotte, Andreas Magnus til store Himmelstrup. — 8. Juli ægtes Procurator Præbjørn Langsted af Odense Katrine Blangsted paa Harrislevgaard. — 7. Oktbr. forbyder Kongen Præsterne mod en Bøde af 50—100 Daler til nærmeste Hospital paa Prædikestolen „at sliende og larme paa Pietisterne“. — 3 d. A. † Henning Altonius's Formand, Knud Alariskov efter i 33 Aar at have været Kapellan og Rektor i Børgense. Han var 3 Gange gift (sidst med sin Husholderste Dødbild) og efterlod 3 Børn: Dns, Famulus hos Bisp Herleb, Lars Hjort, Præst i Magleby og Marie, gift med Lieut. Page. — † Kr. Arnstorff til Euanholm, Broder til Genr. A. til Harrislevgaard og Larværg for hans Enke Amalie Wind. — † Oberst i Grambovs Evigerinde Frosen Ulrike Hoppe paa Sandagergaard. — Som ny Verdensborgere bemærkes: 1) Lonne Bloch (7. Jan.) der bliver den fjortende fyste evangeliske Bisp; 2) Islænderen Eigil Thorhallsen (10. Novbr.) der bliver Præst og Provst i Børgense; 3) Kjørtøminderen, den fortjente Forfatter Ludvig Boesen, der bliver Præst til Vigerslev og Bøvlinge og Stamsfader til en anseet Slægt af Borgere og Geistlige; 4) Joh. Fris Hvid til Dregaard; 5) Høstrupperen Kamr. Tavlov Eviger, Toldinspektør i Nyborg og 6) Birgitte Brink i Sønderfj Præstegaard.

1734.

Efterat Studesagen har verseret for Skovby Herredsting og Gyldenstens Birketing, nedsættes en Kommission til at undersøge samme. — 30. April udsædes Kong Kristian paa Ny

dersfløv „Forbud om Utilladelige Kroholdere og Brænderier paa Landet“ Straffen var Barernes Fortællelse til de Fattige og 20 Daler til nærmeste Kjøbstad, men man har mange Fortællinger om hvorledes Bønder og Kromænd her i Herredet som de fleste Steder vidste at narre Inkvistorerne („Epederne“). En Dag faaer saaledes en Mand i Haarslev Ibsud om, at „Sogerne“ fra Bogense ere i Gambby og at de nok agte sig til Haarslev. Manden er just ifærd med „at brænde“ og da han hører, at han muligvis faaer Fremmede, kommer han Bøghvedesaaer paa Møstekarret for at dæmpe Dampen og i Skedelumundingen anbringer han af Hø en improviseret Hønserede. Sogerne komme, se Reden og vende om. En anden Gang komme Bogense Betjente til Badesø; en af dem vil just til at undersøge Maltet, hvor Brænderitoiet er skjult; paa engang erindrer den snilde Kone, et gammelt Rygte om, at denne Betjent engang havde stjaalet Gless, og udraaber: „Der er Gless! pas han paa, at han ikke atter smører sig paa Gless!“ og dermed ilede Betjenten flamslaaet bort. Forslog List ikke brugte Pønderne Magt, stode Betjentenes „Mærker“ og gennempryggede Inkvirenternes Rygsstykker, som Tilfældet var i Sønderso Eegn ifølge Saguet. — 3 d. A. † Mdm. Konstante Bolt paa Harrilslevgaard (48 A.) og Enkepastorinde Ane Bering fra Vigerslev, Datter af Udby Præst Lavge Grensten, † i Odense som — Gjordemoder. — S. A. døbes: Guldbjerg Degns Søn Herman Mejer, Jørgen Ploddal Guldbek fra Dregaard og Hans Rosendal Bremer i Vigerslev. — 1. Decbr. fødes Kjøbmand Jørgen Hans i Bogense og Drøsløv Præst, Fred. Lund, Søn af Axel Lund fra Dre, ser i f. A. Lovet i Søby Præstegaard. — S. A. vis

1) Hjere Broholm og Mette Skeel i Bigerslev, 2) Byrværter Did. Due i Bigerslev den 7. Juni, 3) Frederik Guldabild paa Harrislevgaard, og 4) „Kongl. Maj. Ober-Kornmaaler Søren Holst“ og Dorteia Katriue Tenner i Bogense den 11. Mai.

1735

† Skovby Degn Joh. Hartvig og Skovby Skole bliver vakant, Brev Gyldesten og Bisp Ramus ligger i Strid om, hvem af dem der skal besætte samme og Bispens gaaer af med Seiren. Brev Gyldesten tjober 3 Gaarde i Sørslev. — Ovennævnte Agel Lund har den store Sorg ved en Ildbrand ei blot at miste sin Præstegaard, men ogsaa sin Datter som tilligemed Degnens Datter indebrændte. — 12. Marts udstæder Kristian den Sjette — den Konge, hvis Faare-Hyffonomi med tilsvarende Forstand træffende er paavist af Historiemaler Sofus Schak — en urimelig, mere i jødisk end i kristelig Aand affattet Sabbatsforordning, der under streng Straf befaler enhver at indfinde sig til enhver Gudstjeneste. I Stæderne straffedes Forsømmelser med Mulfter, som Politimesteren skulde inddrive. Paa Landet skulde den, der blot forsømte en Høimøsse eller Aftensang eller foretog sig det mindste Arbejde paa en Søn- eller Helligdag staa i Gæbetsfæste 1 Time, anden Gang han forsømte — 2 Tiner osv. hvordan Veiret end var. Det paalagdes Kirkecierne at oprette Gæbestolpe udenfor Kirkedøren, et saare opbyggeligt Syn! Bøndernes gamle og uskyldige Fornøielse „at ride Sommer iby“ forbydes som en Ustil „hvorved Gud fortørnes“. I Kjøbstæderne forbydes Dands, Mafferader, Skuepil osv., og intet „Brollup, Jaerd, Gjæstebudder eller Spill (saavel Instrumenters Lyd som Raart-Spill)“ maatte holdes om Søn- eller Helligdage.

eller Astenen forud. Ingen maatte fjøre eller spadsero ud før efter Klokken 4. Denne despotiske Lov skulde Præsterne oplæse paa Prædikestolen 2 Gange aarlig. — 15. Mai jordes Jørgen Jespersen fra Vigerslev og Morten Radsen fra Morud — begge lidet over 93 Aar gl. paa Vigerslev Kirkegaard. — 18. Mai vies i Børgense Just Kavridsen, „Postridet mellem Nøsens og Nyborg“. — 1. Juni † Oberst Ulrik Bryggemand til Eved 64 Aar gl. efterl. Enken Ane Etolfeth, 2 Sønner, 4 Døtre og 8000 Dalers Gjæld. 13. Juni begravet B. i Everslev Kirke. — 20. Juli † Enkeprovstinde Elise Katrine Bang Birkferd i Everslev. — 6. Septbr. staaer Jens Brandts Bryllup paa Sandagergaard. — 16. Septbr. udstæder Kristian den Sjette paa „Friderichsburg“ en verdslig Lov, der er ligesaa taabelig som den ovennævnte kirkelige, nemlig den for Agerdykning og Handel saa fordærvelige Kornlov, der forbød allehaande Kornværes Indførsel og befalede Nordmændene at kjøbe deres Korn i Danmark. Følgen af denne uforstandige Forordning, der blev værre vedvarede til 1788, var, at ingen brød sig om at arde godt Korn, da man altid var vis paa Afsetning, og at Prisen paa disse flette Væres opstruedes altfor høit. — 23. Oktober døbes Pastor Reutjes Søn Dve Guldberg i Vigerslev Kirke. — 23. Decbr. befaler Kongen, at Præsten skulde haandhæve Kirketugten blandt andet ved paa Prædikestolen med stränge Ord at navngive den Synder, som stod udenfor i Gabelstokken. Det var en sunn Inlegave til det danske Folk i den gode gamle Tid!

1736

Munkes Skovby. Degns Enke, Eleonore Hartvig, 219 Daler

et Orgel til Bogenſe Kirke. — Herman Melhoff, Søn af Kjøbmand P. Madsen og Marie Volt i Bogenſe og født den 9. Febr. 1709 bliver Kapellan i Guldbjerg og Sandager og siden Præst i Gaarſlev. — Junker Mik. Bryggemand fra Elved maa bøde 60 Daler (foruden Sagomkoſtninger) til Oberst Holſten til Langesø for Krybſtytteri. — Emedens Kone i Melby maa ſtaa aab. Skriſte „for hindis Baren, der døde uden Vidne“. — I Studesagen falder Kommiſſionsdom, ſom appelleres til Høieſteret af Provſt Hvid i Gaarſlev. — 11. Jan. døbes Præſtens Datter Elſe Katrine Bang Holm i Bigerſlev. — 13. Jan. udſtæder Kristian den Ejette ſin bedſte Lov, den hvorved Konfirmationen indførtes, ſom nu ſnart i 5 gang 25 Aar har havt velſignelsesrige Følger for kristelig Dplyſning. Den afholdtes f. Ø. i Bogenſe og Eskovby Herreds Hovedkirker den 28. April. — 18. April begravnes Oberſt Grønners Frue Marg. Due fra Margaard i Sønderſø Kirke. — 24. Oktbr. ægter Gilby Præſt Hans Hvid Ane Volt paa Gyldeſten. — 31. Oktober feires Reformationens 2 Jubelfeſt. — 20. Novbr. † hæderlig og vel lærde Tobias Frederikſen, 56 Aar gl., efter i 30 Aar at have været Degn i Gaarſlev. Han efterfølges af Kornelius Smidt. — 14. Decbr. forbyder Kong Kristian den Ejette Bønderne „at holde Brøllups- eller Barnedaabs-Gilder, Gjaſte-Budder, Epill og Keeg“ paa Søn- og Pelligdage.

1737.

Grev Gyldeſten-bygger Borgens tvende Sidekøje. — General Grambov til Sandagergaard bortføſter Gremertvylke i Indſlev Eogn paa 7¼ Ld. Hff. for 165 Daler. — Ved Elved bygges en Mølle. — Kornelius Smidt bliver Degn i Gaarſlev

og ægter den 6. Febr. Sofie Sandager. — 17. Febr. døbes
 Forpagter Hans Guldbek's Søn fra Dregaard. — Stiftamtmand
 Chr. Kr. Sehested til Ravnholt, Amtmand over Odense og
 Rugaards Amt, har udarbejdet en Brandanordning for Stæ-
 derne i Stiftet, som Kongen konfirmerer den 22. Febr. I en
 af dens 57 §§ hedder det, at enhver By i det mindste skulde
 have 2 „Spøtter“, og i en anden hedder det, at „Spøttemæ-
 steren skall være en god Mand, fri for Byens Bestillinger,
 Brandmæsteren en forstandig Blytækker eller Lømmemæster aff
 god Conduite, Straalemæsteren og hans Hjelper være hurtige
 og usforstrækelige Murere osv.“ — 15. Marts † den fynske
 Landsdommer Just. Jak. Birkerød. — 30. Marts falder søl-
 gende Høiesteretsdom i ovennævnte ominøse Døgsag: „Provsten
 Anders Hvid bør betale till Obrist Hagedorn den ham berøvede
 Stud med 10 Daler og skall de udi Sagen aff Provsten og
 Fuldmægtigen mod Obristen brugte Uudtryk døde og magt-
 tesløse være, og bør Provsten, som videndis har tillegnet sig
 denne Stud og skudt paa Hjemmel som hannem brusten er, og
 till faldte Vidnesbyrd Vidner har villet forføre, dernest tilbudd
 sin forportlige Sed paa hvad siden er medbevist — for sodant
 sit ugudelige og høyst forargelige Forhold være Generalskiftens
 Tiltale underkastet. Udi Reparation og Sagomkostninger bør
 Provsten betale 1500 Daler, samt bøde for sin skammelige og
 formastelige Omgang till Frelseres Kirke 300 Daler og till Jus-
 titsklassen 329 Daler.“ (Det blev ham saaledes en handfat
 byr Stud, ja den kostede ham ovenikjøbet Kald og Skole) „Ge-
 neralskiftalen bør dernest tiltale de mistænkelige Vidner og skall
 Prokurator Præbjørn Langsted for sin vrange og uretvisse

tergang have sit Procurator Embede forbrudt, og skal Procurator Lavsens bøde 50 Daler till Frelsers Kirke og 50 Daler till Justitskassen". — 20. April holdes første Gang Konfirmation i flere af Herredets Kirker. — 18. August † Oberst Godske Hans Bryggemand til Østergaard og begravet i Røslstrup Kirke. Han var Broder til afd. Oberst B. til Elved. — 2. Septbr. er det 200 A. f. Zyens Stifts første evang. Bisp indviedes. — 19. Septbr. døbes Gilby Præst Hans Hvids Søn Erik Arnsbak. — 1. Oktbr. udstæder Kristian den Sjette paa Fredensborg sin fordærveligste Forordning, ifølge hvilken der oprettedes en Art Inkvissjonsret med det pompøse Navn „General-Kirke-Inkvissions-Kollegium“, hvis Hoved var den virksomme men hovmodige Hofpræst, Sønderjyden Hans Værtel Bluhme, der søgte at blive protestantisk Bave. Folgerne af disse Gabelstoks- og Inkvissjons-Forordninger ere at Folk blive Hængehoveder og Hyltere, Jorden en Jammerdal, Livet et Fængsel, Salmer og Prædikener blive Jeremiader, Værkhellighed trives godt midt i den traurige tydske Pietisme; den affyrligste Ekinhellighed skyder ligesaa frodig frem, fordi Folk snart fatte, at de kunne opnaa alt ved at hænge med Hovederne, hyle og sukke, og intet uden ved disse væmmelige Midler. Ligesaa utrykkelige vare hans militære Love: Bondesønnen skulde være Soldat i 12 Aar og derefter gifte og gaardsætte sig efter Godseierens Godtbefindende eller ogsaa tjene 10 Aar til. Udstrivningstiden udstrækkes til det 40 Aar og Godseierens Ret til det unge Mandskab skal allerede begynde med det 9de Aar; kort: Kong Kristian den Sjette, der i 4 Maanedes havde ladet den danske Bøndestand smage Friheden ligesom for at gjøre den dens Tab desto smerteligere, omstøbte

den danske Embedsstand til Hylere og Hangehoveder og den danske Bondesstand til en Hov forkuede og forpinte, stønnende og stavnøbundne Tralle! Men han var dog en af vore „gode gamle“ Konger!

1738.

Ifølge Brandsforordningen fra forrige Aar skulde Straatage afløses af Tegltage, men denne Bestemmelse medte megen Modstand især i Bogenſe, „hvis Judvaanere vare uforuende og ſaa og Huſene meſtendeels ſmaa“, hvorfor de ſil en toaarig Friſt til Straatagenes Aflaffelſe. — 3 Kjøbmænd klage til Kongen over Indgreb i deres Handelsrettigheder, hvilket har et Reſkript tilfølgende, der forbyder Haandværks-Borgerne i Bogenſe at drive Kjøbmandſkab eller Krohold. — Dregaards Medceier Landraad Blome †. — Gulcoberſtinde Ane Stoffleth Bryggemand fører et flot Liv og pantsætter Etved til Froken Abel Luja (4000 Daler), Oberſt Røg (1000) og Borgemeſter Ponde Simenſen (600). — Af Guldbek's Børn paa Dregaard dø 2 af Skæpper og et tredje døbes. — Ved en Barnedaab i Viſerſlev Kirke ere alle Sønner fra Ane Gaddere og ofte „hver 1 Skilling“. — 21. Marts forbyder Kong Kriſtian „Komodiant- og Taſten-ſpillere, Linie-Dangere og Lyffe-Potte-Holdere ſig udi Danmark at indfinde“. — 5. Aug. rief i Sandager Kirke Huſlærer Jakob Jaaborg og Ane Hansbatter, begge fra Sandagergaard. — 31. Oktbr. befalet Kongen paa Frederiksborg, at Beboerne af Rugaards Amt og „Lundeslam Hærred“ ſtulſe levere deres Skatteſtein i Bogenſe til Amtſforvalter Anr. Lave Lund.

1739

omtales i Bogenſe Kirkebog Ditlev Felbereder, Jens Brandt

Jesper Fano, Jørgen Ambos, Jørgen Raffenberg, Peder Bøgvad o. fl. I Vigerslev Kirkebog nævnes „velbyrdig Junfer Fyrverf“ (): Grenaderkapt. Bryggemand fra (Løved) Konstjernerne Lindner, Peiter, Skeby, Binding o. fl. — Analsie Tommerup (se 1724) † og efterlader sin Mand Præsten Godstse Holm 2 Døttre og 10 Søner. — 23. Januar finder Kongen det endelig for „en usforligiengelig Nødvendighed“ at forordne Skoler oprettede overalt paa Landet, at „den gemeene Ummue ikke som hidtil skal opvoxe i en saadan ynkelig Uvidenhed, at den hverken i det Mandelige eller Regemlige veed rettelig at søge deres eget Beste“. — 19. Marts fødes og 4. Mai døbes Gilby Præst Hs. Hvids Søn Pd. Mat. Arnshol, der siden bliver Præst i Tanderup. — Latinskolen i Bogenf, der nok altid havde været en pædagogisk og videnskabelig Undermaaler og i den senere Tid tillige i en heuslyguende Lilstand, bliver nu endelig flaaet rent ihjel ved Forordningen af 17. April. Dens Indtægter kom næsten alle til Nyborg Skole. Istedetfor oprettes en dansk Skole eller en Borgeriskole i Bogenf. Klokkeren, der fik den gl. Latinskolebygning til sin „Klokkerboligs Forbedring“, skulde „forsyne Kirken med Sang og Kristendoms-skolen med Læsning“. Jørgen Fabricius havde dengang været Klokker i Bogenf i 25 Aar. — 24. Juli bliver Guldbjerg Kapellan, Herman Melhof fra Bogenf, Præst i Haarslev ifsf. den afsatte „Studeprovt“ Anders Hvid, der siden døde i stor Armod*). — 6. Aug. døbes i Bogenf Kirke Lolder Pd. Bøgvads Datter Mette Marie og 5. Oktober døbes Jens Brandts Søn i Bo-

*) Som Herredsprøvt efterfulged han af Pd. Klarstov til Guldbjerg og Sandager.

genfe. — 11. Decbr. døbes Kjøbmand Henrik Melhofs Datter i Bogenfe.

1740.

Januar 14.: Frederik den Fjerde havde forbudt Godseierne at nedlægge Byer og Gaarde og inddrage disses Jorder under deres Sædegaarde (¹⁰/₃1725), en god og nødvendig Lov som Kristian den Sjette tildels ophævede (¹⁰/₃31), men Følgerne deraf bleve saa isinesfaldende ruinerende for Landet, at Kongen atter maa gjenoprette sin Faders Forordning, som denne for 15 Aar siden havde udstædt paa det samme Slot (Frederiksberg), hvor det nu fornyes. Det var paa den høie Tid; thi det var bleven en alm. Træff, at Godseierne nedlagde Gaarde, ja hele Byer (som Bøgelund her i Herredet), for deraf som Kongen siger i Motiveringen af sin Modforordning „att giøre anseelige Avels eller Sædegaarde, hvorved deres Bønder ey allene betynges med mere Høveri, men Landet blottes for Indbyggere som paa de øde Stæder kunde avles og underholdes, ja Vi Selv med Liiden lede fiendelig Afgang udi Konsumtions Intraderne“. — 26. fødes Svare Brandt i Bogenfe, siden g. m. Johannes Hvid paa Dreagaard. — Februar 20: Jens Pitman omkommer paa Bro Mark i Dre Sogn. — Marts: Enkefru Bryggemand til Elved laaner 3200 Daler af Jens Drejer mod Pant i 336 Edr. Hfl. næst efter 14,900 Daler. — April 16.: (Paaskeaften) † Oberst Hagedorn til Hartislevgaard, Maret efter at have siddt Provst Hvid ved Kald og Kjole. Bogenfe Præst Mag. Lundager satte ham følgende Epitaf: „Disse Blomster strøes paa den Himmelsalige Herres Grav, Høiædle og Høibuarne Hr. Oberst Jilip Hans v. Hagedorn, som † den 16. April 1740

udi sit 74 Aar og blev den 27. April henfat over Jorden i Eskovby Kirke. Tre Ting høiest ere: først fød og kommen være af brave Fædres Rod, saa lyskom Ugteære, men sidst en salig Død, den kroner over alt; vor tappre Hagedorn tildeel de tre Ting faldt. Giter Kamp og Strid: Triumf, Krands og Krone!"

-- Da Godsæierne omme sig ved de Udgifter, som ville være forbundne med Oprettelsen af Skoler paa deres Gods, giver Kongen ved Forordning af 29. April hele Sagen i Herremændenes Haand, og hermed er da denne gode Lov saagodt som begravet, thi de Skoler, som disse fandt det nødvendigt at oprette kunde snart tælles, idetmindste her i Herredet. — Mai: En flensat Kæmpegrav opdages ved Dallund med et kæmpestort i Graven opretstaaende Menneskeskelet. — Juni 7.: Anrd. Otto Rosenørn ægter Frøken Eva Margrete Gruner paa Margaard. — Juli 22.: holdes det 50 Jultmarked i Bogense. — August: Th. Birkerøds Enke skjænker Amagergaard (Vigerølev S.) til Skolevæsenet i Odense. — Septbr. Amtsforsvalteren over Rungårds Amt Kurd. Lave Lund † og efterfølges af Jens Baar. Oktober den 3. f. General Joh. Fred. Bardenfleth til Harrislevgaard, Søn af Oberst Joh. Fred. B., der i Begyndelsen af dette Aar havde ægtet Frøken Ane Etieeb. Lassen paa Harrislevgaard: Den 13. ægter Evaninge Degn Kr. Lorenz Rast Vigerølev Degns Datter Ane Katrine Juel. Den 19. udgiver Kong Kristian atter en uklog Lov, som forbyder Udførsel af Korn og Smør. November: Den 2. døbes Dre Degns Søn Vilb. Farenholt Blangsted. S. D. ægter Fred. Lovensørn Frøken Frederike Sofie Holsten paa Langevo. Den 15. ere Madamerne

Ufton og Raffenberg Jaddere til Kjøbmand N. Melhois Datter i Bogense.

1741.

Genleoberstinde Kristane Høyre Hagedern Hjenker en Tavle og en Sølvkloffe til Eskovby Kirke og Genleoberstinde Ane Stesfleth Bryggemand opretter Bærlinge Skole og bortgiøder sin Datter Katrine Nikolaine B. til Kapt. i Søetaten Hs. Georg Wih. — 14. Marts f. Bærtel Hauch Bedersink, der bliver Præst paa Samsø. Hans Farsfader var Kjøbmand i Bogense. — 5. April indskrives N. Rod fra Sønderis Skole paa Skole-draisskolen i Odense. — 26. Mai begravet Langesø Skovfoged Jørgen Skytte og Dagen efter † hans Enke. — 27. Mai døbes Litlev Guldbef fra Dregaard. — 2. Juni vies Hs. Mosegaard Dorte Bang i Guldbjerg Kirke. — 27. Septbr. fødes i Høglvig Procurator Hs. Jørg. Trojel, Birkfoged paa Langesø etc., Broder til Digterne Trojel og til Præstefonen i Brønderny, Mdm. Gdsberg. — 25. Aug. ægter Højsunker Fred. Kr. Lud. Penz til Hjeltebro Fruen Ane Marg. Holsten paa Langesø og f. D. fødes Fruen Sofie Margrete Loveneru, der siden bliver Generalinde Bardenfleth til Hærrislevgaard. — 2. Novbr. f. Præstens Datter Gregorie Jilypine Hvid i Gilby, som den 19. bæres til daads af sin Moster Mdm. Bryde fra Hølsegaard. — 3. Decbr. døbes Pastor Reutjes Søn David Karl Kristian N. i Vigerslev. — 14. Aug. befaler Kongen fra Frederiksborg at $\frac{1}{4}$ af enhver Kjøbstads Jorder skal bejaaes med Hamps eller Hørstrø eller bruges til Tobaksplantager. — 27. Oktbr. forbyder han fra samme Slot al Udsørsel fra Danmark af Svin, Gæss, Ost og Talg.

1742.

Bøvlinge Bylov undertegnes af Fru Bryggemand, hendes Koged N. Hjort osv. — 3 Bøgense † 19; i Guldbjerg og Sandager vies 5 Par, døbes 5 og † 10 i d. A. — 18. Jan. er Byssriver Lange Fadd. til Tolder Bogvads Søn. — 5. Febr. ægter Grev Eggert Kristoffer Knuth Grev Gyldenstens Datters datter Fransiske Isidore Kasade Margrete Maurice Markwise Montelcone. — 2. Marts oprettes ifølge kongl. Reskript residerende Kapellanier i Brænderup, Vigerslev og Bispenbjerg. Paa sidste Sted legaterer Præstenen Rosenvinge 100 Daler til fem fattige Hønsfædre). — Paa Skedag (25. Marts) † Provst Pd. Oluf Klarstov til Guldbjerg og Sandager og bisættes den 2. April i Guldbjerg Kirke. Som Eskovby Herreds Provst efterfølges han af Maz. Poul Lundager i Bøgense og som Præst af Pd. Jak. Jørgensen Naby, der var født 28. 29. Septbr. 1716 i N. Naby og var sine Forældres (Provst Jor. Frederiksens og Marg. Juels) 13de og sidste Barn. Men man sagde rigtignok, at Grev Gyldensten gjorde det til en Betingelse for den unge Mand's Udnævnelse, at han skulde ægte hans Hønsfædres Datter Mette Malene Suthorn, og deres Bryllup staaer virkelig ogsaa den 23. Oktbr. — 6. April bærer Herredsfoged N. Jakobsens Frue Kansld. Hs. Bruns Barn fra Hølsegaard tillaabs i Dre Kirke. — 16. April jordes paa Vigerslev Kirkegaard „Dorte Slagters uden Klang og Sang, som dog var en velstaaende Kone!“ — 25. April døbes Kristiane Frederike Grambov fra Sandagergaard. — 12. Juni døbes Præstens Søn Pd. Gregor Mat. Melhoff i Gaarslev. — 10. Juli ægter Sergeant Godtse Ditlev Lind Ingeborg Binding i Vigerslev.

14. Aug. udstæder Kongen paa Frederiksborg Forbud mod „efterdags udi Kongens Wildtbane udi Sædland, Fyn osv. at spolere Fjedervildtets Reder eller borttage deres Ey, eyheller Rattergale eller andre Smaafugle ihvad Navn de have fandt at bortfange eller deres Reder ruinere. „Forsæelsen herimod skulde straffes som Tyveri: Børn med Ris ved nærmeste Ting og Bøgne enten med Pengebøder af „ueggle Rixdaler“ eller med Band og Brød i Fængsel „paa nogen Tiid“. Denne Lov var ikke saa ilde endda, men det gik vel sagtens med den som med hans saa andre gode Love: de bleve ikke gjenneførte. — 8. September føres Liget af Oberstiinde Elise Sofie Holsten fra Langebo til Djerniske Kirke. Hun var 57 Aar og en Datter af Guburd. Grev Kristoffer Knuth. — 12. Oktbr. befaler Kongen, at Guds- eiernes Ret til det unge Mandskab skulde begynde med det 9de Aar! 26. Oktbr. befaler Kongen, „at hvo som efterdags be- findes at have lydte eller stændet anden Mandts Hæste eller Acre- turer enten ved at afflære Man eller Kump, skal betale Eier- manden Kreaturets Værdie, dømmes til Rogen, have Tyrs Merke i sin Pande, og til Arbeide, om det er en Mandts Per- son, i Jern udi nærmeste Fæstning, og om det er en Kvindes Person i Spindehuset sin Livs Tiid“. (Altsaa en firdobbel Straf). 12. Novbr. forbyder han „at ingen Skipper maa i sit Færetø have hemmelige eller fordulte Luger, item at de Told Betientere, som tiltale nogen Skipper for Told Seiglets Brydelse, nyde de $\frac{2}{3}$ af Bøden“. — 20. Novbr. ere Zirnerne Lakman og Skotte og Herrerne Dittl. Guldbel og Mads Hvid Fadd. til Degnen Joh. Blangstedts Børn i Dre; og den 26. Novbr. ere Birkedommer Holst til Maderupgaard og Kromand Rosenkrands

i Sønderso Gadd, til en Søn af Dregaards Forpagter Jørgen Jørgensen. — Juleaften † And. Holm 52 Aar gl. efter i 30 Aar at have været Præst i sit Fødested Vigerslev. Hans Enke, Sille Birkerød fra Særølev, ægter siden Kristoffer Strøberg, Sognepræst i Herringe. — S. A. † And. Holms Broder Erasmus Sognepræst Fred. Kr. Holm. 46 Aar gl.

1743

† 23 i Bogense. — 2. Jan. jordes Vigerslev Præst A. Holm. — 4. Jan. bliver Kristoffer Strøberg fra Kjærte Kapellan i Særølev. Hans Moder, Pernille Krogh, var en Datterdatter af den berømte Jakob Danneviærd. — 7. Januar † Frederik den Kjerdes Enkedronning Sofie Reventlov, næppe 50 Aar gl.; en nær Elægtning af hende eiede forhen Dregaard. — 8. Februar ordinerer Biskop Kr. Ramus Kr. Strøberg til Kapellan hos Særølev Sognepræst Hans Bang Birkerød, der saa Dage efter afgaaer ved Døden og begravet den 28. Febr. En Maaned før var hans Søster, Sille Birkerød, bleven Enke efter Pastor Holm i Vigerslev; hun bliver siden gift med nævnte Strøberg. I Birkerøds Sted bliver Peder Naby (se 1742) Præst i Særølev, og denne efterfølges igjen som Præst i Guldbjerg og Sandager af Skolelærersønnen fra Odense Hans Kristian Schjern, som var gift med KATRINE MARG. SUHR. 2 Maanedet efter Pastor Birkerøds Død i Særølev † hans Enke Ane KATRINE KUJA den 20. April. — Den 26. April bliver den 24½ Aar gl. Kristen Skaarup Vestergaard fra Aarhus Præst (siden kaldet „Prokurator-Præsten“ formedelst hans Forhjelplighed for at føre egne og andres Professer) i Vigerslev iflj. afdøde Holm. Han blev siden Provst for Skovby Herred og var gift med DORTA

Margrete He, Datter af Stiftsprovst Jens He i Odense og Søster til Biskop Jørg. He i Aarhus. — 30. Mai jordes den 101aarige Niels Jensen Piber, der i de sidste 55 Aar havde opholdt sig i Gilby Præstegaard. -- 4. Juni bærer „Mikmæster“ Bardenfleths Frue Estrader Manselins's Søn fra Gillerbølle i Eandager Kirke. Blandt Gædd. ere Pastorinde Naby (se 1742), General Grambov, Knud Fog (Zerstrup) og Hans Bryde (der i d. A. ombygger Hølsegaard). — 5. Juni befaler Kongen fra Frederiksborg „Kjøbstædindvaanerne, Birkes og Herreds-Jogder, Birkes og Herreds-Skrivere, item Land Hissalerne, noye at have Indsende med Ulovlig Arobolderie, samt Brøggen og Branden paa Landet“. Opdagene af noget Ulovligt i saa Henseende skulde have Boderne. — 6. Juni f. Digteren Pt. Ragnus Trojel i Fuglevig. — 6. Juli døbes Jens Brandt Hølst i Bogense. — 7. Juli bære Præstedøttrene Ane Marssov og Inger Lundager Lorenz Mejer's Tvillingssønner tildaabs i Bogense Kirke. Mejer's Broder, Guldbjerg Degn Just Mejer, havde ogsaa Tvillingssønner. — 14. August staaer Stuepigen Abigal Østrup og 14. Septbr. Skytten fra Langesø's Skifte for Synd mod d. 6 Bud. -- 15. Oktbr. kalder Etatsraad Fred. Beng til Hjeltebro Kristoffer Strøberg i Sørdlev til Præst i Herringe. Kongen konfirmerer Kaldelsen den 8. Novbr. — 5. Decbr. bærer Oberstinde Hagedorn Kaufeld. Bruns Barn fra Hølsegaard „et Frøgen ved Ravn Ingeborg“ tildaabs i Dre Kirke. Bl. Gædd. vare „velb. Obrikt Bras (v; Brahe) til Bildisbølle“, Ane Trolle til Hjærsgaard o. fl.

1744

† 16 i Bogense. -- 8. Jan. ægter Ar. Strøberg (Præst)

Herringe) Præsteenten Sille Birkerød Holm i Vigerslev. S. D. døbes Præstens Datter i Særslev Henriette Marg. Echjern. Al. Gadd. et Lavr. Steby, Foged paa Margaard, men s. A. Foged p. Raissenberg, som 1742 var hjøbt af Kjøbmand Anslrd. Zens Drejer i Odense, hvis Datter han siden ægter og bliver Gier af Drritslevgaard og Østrupgaard. Hans Fader, Bedstes fader og Oldefader havde alle været Præster i Steby (i 117 Aar); selv blev han Bedstefader til Konfrd. Vedel Simonsen. — 20. Febr. jordes Pastor Melboffs Kone Katrine Viland i Haarslev; men Præsten giver sig atter ved Juletid. — 27. Febr. ægter Præsten Mikkel Boisen i Lindrup Lene Etoud fra Sønderso. — 3 Marts bortforpagter Fru Bryggemand Elved til Huldmarctig Rogens Kelleman for 3400 Daler, 20 „Bæstevs“ 8 Aars og 16 Aars Underhold aarlig. — 3 April opgraves i Serup Mose en Helt 3: en udhulet Træstamme eller Didsidsfartoi. — 7. Mai ere Niels Mund, Povl Priibbur og fl. Gadd. til Teguens Datter i Dre. 3 s. Kirkebog nævnes s. A. „Frands fra et fremmed Land“ som Barnefader. — 9. Mai døbes Zens Brandts Søn i Aegense. — 12. Mai døbes Katrine Kallager i Sandager Kirke, Datter af „Herren till Jullskoff“. — 29. Mai befales Præsterne at indføre Konfirmanderne i Kirkebogen. — 10. Juni døbes Lavr. Hs. Kingos Søn Zens Otto Kingo i Vigerslev. — 8. Jull^e døbes Præstens Søn Bernhard Echjern i Guldbjerg Kirke. — 15. Aug. døbes Teguens Datter Dorte Margr. Gram i Haarslev: — 28. Septbr. s. Thor Melby (Kangs og Jubelyræst); hans Oldesødre vare Ras. Sued i Melby og Raadmand Hs. Jensen Aegense.

1745.

I Bogenfe, hvor der i d. A. † 15, nævnes 3 Håndflemagere Erik, Jens og Jørgen, en „Hæstemøller Anders Eoffrins søn“ osv. — General Guftav Grüner ombrygger Margaard i italiensk Stil og indretter Haven efter fransk Smag. — Enkeoberlænde Ane Stoftefs Bryggemand udfædter Regulativet for Børlinge Skole, erholder toaarig Skattefrihed for en Gaard i Børlinge paa 7 T. S., som afbrændte i d. A. og laaner endelig 4800 Daler af Oberst Fugl, hvorved hendes Gjæld ialt udgjørde omtrent 20,000 Daler. I sin 10aarige Enkeskab havde hun faaledes forøget Gjælden med 12,000 Daler. Det var derfor paa den høie Tid, at hun i d. A. folgte Gaard og Gods for 36,600 Daler til Provst Klavs Vedel i Runkels, hvis Oldefader var den udsødelige Hifteriograf Anders Serensen, der antog Ravnet Vedel efter sin Fedeby Veile, hvis Navn dengang stredes Vedel. Selv var han født Paaftedag den 11. April 1669 i Rustrup Præstegaard, hvor hans Fader Hs Vedel og siden hans Broder Lave Vedel (der oprettede de første Teglbryggerier i Eslevig) vare Præster. 1695 blev Klavs Vedel Præst i Runkels og her drev han Aalefiskeriet i den Grad, at han ikke alene erholdt Kjendingsnavnene Aalepræsten og Aaleprovsten, og ikke alene fornyede Jpen, men, faa siges der, bele Landet med Aal. Hans Gjoren og Læden gif faa ganske op i Aalefangften, at han ikke alene fra Prædikestolen nedbad Himlens Velsignelse over den, men endog engang i en Aaledisput med Deanen nær havde vanbelliget Herrens Hus ved Gaandgribeligheder. Men herved blev Præsten rig; faaat han ikke alene var iftand til at optræde og værdigt at udfyre sin egen

Søn (Krigsraad Jakob Vedel til Kjærsgaard og Hølsegaard), 5 Stifsborn og 11 fattige og forældreløse Waptiv-Børn, men endog sat istand til at kunne købe Godset Elved, hvilket han dog siden fortrød, da han mærkede, at han ikke havde den Lykke som Godseier, som han havde som Fjller og Præst; af de 120 Kreaturer, som han fik med i Kjøbet, overlevede saaledes kun de 13 Kvægsygen, som i d. A. græsserede her paa Egnen og hvorefter et Ris (o: en Komet) havde varet og i hvilken Anledning en lokal Sang (af Degnen eller Præsten i Dre) blev forfattet og begynder saaledes: Det er en Faders Vis: han viser Børnet Ris, at det skal lydigt være og hønne ej vanære; naar det saa hønne lyder, han Riset sønderbryder. Skjent der blev oprettet „Eygehuse“ eller Stalde i Skove og Jordhuler for det syge Kvæg, greb dog Eygdommen om sig i den Grad, at Værdien af en Ko steg fra 7 til 70 Daler. Paa Vædele døde de saa nær som 2, paa Hølsegaard døde 55, paa Rugaard 70, paa Elved 107, paa Gyldeusten freperede Kvæget ogsaa hundredevis; et par Bønder fra Ellby flygte dertil, efter at have flaaet 15 Stude, da de ikke kunde holde ud at flaa flere denne Dag. Den 9. Juli forbyder Kongen indtil videre alle Kvægmarkeder paa Egnen og Udførsel af Kvæg, som ikke vare ledsagede af troværdige og tydelige Attester fra Proprietærer og Værdigheden. I manglende Fald skulde Kvæget „straxen ihjelslaaes og dybt i Jorden begravet“. Kjød kunde ikke engang udføres ved Hjælp af Sundhedsattester. Det skulde „straxen i Stranden udkaftes“. 29. Juli udstæder han paa Frederiksborg en Forordning angaaende Kvægsygen, hvorved han søger at hænne Smittens videre Udbredelse, blandt andet ved

„straxen at ihjelskyde alle Hunde og Ratte, som kunde komme til Kræget“; de døde Dyr maatte nok slaaes, men strax derpaa nedgraves 3 Alen i Jorden paa et affides Sted. Ja saa stor var Frygten for Smitten, at Kongen forbyder „de Byer og Stæder, hvor Sygen er eller kommer, at entholde sig fra all Dmgang med andre ubefængte Stæders Beboere, og ikke komme videre, end udi deres egne Marker, alt under undeblifvellig Straff af 1 Maanets Arbejde udi neste Fæstning om det er Mandes og udi Spinde Huset om det er Kvindes Persener“. Guds tjeneften skulde tildels opføre „men skulde en Præst til en anstulken By at døbe eller berette, da bør han ved Alæder at kiste og sig med Guebær og deslige at røge, bruge ald mulig Forsigtighed, at Krægsygen ved hannem eller Rudsst ikke tilbage bringes“. De „befængte Beboere“ skulde lade deres Brødsorn „maale“ til en vis Tid, da ingen andre kom til Rølle. 3 6 Uger efter Sygens Opbør maatte ingen Dmgang pleies med „omliggendes Naboer“, men derimod „vel to deres Gang Alæder, slittig reuse, røge og kalle deres Fæhuse osv. Amtmanden skulde ogsaa sørge for saavidt mulig at anwise Bei for Posten udenom de „anstukne Stæder“. Naar de Reisende, som havde passeret befængte Stæder, havde været inde i en Landsky Kro skulde „Vertshuus Manden røge med Guebær, Malurt eller Eævenbom“. Og endelig hedder det i den 14 og sidste s „Jngen Betler, Bisse Krummer, Glasemager, Ekterslipper eller andet deslige maa lade sig finde paa Landet, og gjør hand det, da have sit Medbringende forkrudt till dem hannem anholder“. — 11. April døbes Præstens Søn Jørgen Vestergaard i Vigerslev. — 30. April vælter Etatsraad Ekeel til Arresten Jørgen

paa Dallund. — 1. Mai † Gipsmesterken (Gyldensten) Farine i Bøgelund. — 13. Juni drukner et treaars Barn i en Gaard i Gilby. — 16. Juni døbes Guldbjerg Præsts Søn Filip Hans Iver Schjern. — 24. Juni mister N. Henriksen (Forvalter p. Gyldensten og Konsumsionsforv. i Bogense) sin anden Hustru, Elise Lommerup. — 10. Septbr. og 22. Oktbr. blev der ikke som ellers holdt Marked i Bogense paa Grund af Kvarghygen. — 27. Oktbr. døbes Haarslev Præsts Datter Karoline Viland Melhoff. — 25. Novbr. † Godse Ditlev Holsten, Herre til Langeæs og Stamherre til det af ham oprettede Stambus Holstensbus, 72 Aar gl. Som 5 af hans Forældre var han Oberst. Hans 5te Forfader Rudolf Holsten levede A. 1500. Selv var han en umaadelig ivrig Jæger og førte mange Jagtprofeser; af 12 Børn med Elij. Sofie Knuth efterlader han sig 3 Døttre og Sønnen Adam Kristoffer Holsten, som forefinder 80,000 Daler i rede Penge efter sin Fader, hvilken Sum tildels anvendtes til Ombygningen af Langeæs. — 10. Decbr. førtes Oberstens Lig høitidelig fra Langeæs til Vigerslev Kirke. — 28. December † den første Grevinde til Gyldensten, Maurice Margrete af Nassov-Dranien, 75 Aar gl.

1746

† 18 i Bogense. — Knj. Adam Kristoffer Holsten til Langeæs udgiver paa Dansk og Latin sine Forældres Erminde. — 3 d. A. fødes N. J. Gjesfing, der bliver Præst i Bogense og Hans Henrik Knuth, der 3 Aar gl. arver Gyldensten; hans Moder var nemlig en Datterdatter af Grev Gyldensten. — Den 32aarige Frøken Sille Bryggemand fra Elved †. Provsten og Proprietæren Klavs Bedel bliver Konfistorialsjæfesor. — 3 Sand-

ager Kirke staa flere Skrifte for Synd mod det 6 Bud (der iblandt endog en ukonfirmeret Pige) og Jakob Lang for flammelig Forargelse i Guldstab i Kirken. — 27. Februar døbes Præstens Søn Jens He Vestergaard i Vigerølev. — 22. Mai er Pastor Nygind med Hustru og Datter fra Alsperup Fadd. til Nads Nygind Plum i Vigerølev Kirke, hvis Fader, Pd. Plum i Rue, var Pastor Nyginds Svigersøn. — 8. Mai f. Dr. Pd. Hansen, der bliver Biskop over Fyen. — 13. Juni døbes Amalie Holst fra Madrupgaard. — 1. Juli ægter Søndersø Degns Søn Hs. Rod, Præst til Langaa, Thorup og Binge, Johanne Kavn paa Dallund. S. D. eftergiver Kongen de Egne, som havde lidt under Kvargsøgen, Skatten for sidste Halvaar, og træner sit midlige Lovgivningsværk ved at stavnsbinde Bønderne. Denne hans sidste Lov udstædes paa Rosenborg og var vel for Godkeierne en liflig Rosenkrands, men for Folket et blodigt Tornesaand. — 6. Juli bisættes Major Frederiksen i Søndersø Kirke. — 11. Juli døbes Degnens Søn Hannibal Serup Mejer i Guldbjerg Kirke. — 6. Aug † Kong Kristian den Sjette, 45 $\frac{3}{4}$ Aar al., (havde han levet 1 Dag til, havde han oplevet sit Sølvbrølup) og efterfølges af sin eneste Søn, den 23aarige Frederik den Femte, der formødelst sin Kjærlighed til alt, hvad der var dansk spotvis af sin yndste Moder Magdalene kaldtes „der dänische Pring“. Kirketøfferne maatte nu i lang Tid ringes fra 10 til 12 og fra 4 til 6. — 15. Aug. bæres Guldbjerg Præsts Datter Dorthea Kristine Ehjerna tilbaabs af Diakterne Tropels Moder fra Julevig. — 4. Oktbr. begravnes Kristian den Sjette og Rigsrådshener holdes i alle

Landets Kirker. — 17. Oktbr. døbes Præstens Søn Andreas Hillerup Melhoff i Haarslev Kirke.

1747

† 19 i Bogenfse. † Guldbjerg og Sandager Sogne s. 12, † 24 og vies 3 Par. — Elias Brink ombygger sin Præstegaard i Sønderfj. — Theodosius Zinel paa Dallund bliver Kammerjunker og Hert Hjort bliver Foged paa Elved istf. Niels Hjort. — 10. Jan. † Fruen Gesille Bryggemand fra Elved, 40 A. gl. — 11. Febr. er Fr. Minselius Gudmoder til And. Fyrs Søn i Sandager Kirke. — 19. Februar staa 4 Følk Skifte i Meilby Kirke for Tyveri af Afstræet fra Sandager Kirkegaard. — 2. Marts aabner Frederik den Femte første Gang Høiestret. — 22. Marts døbes Præstens Søn Pd. Krysting Bestergaard i Vigerslev. — 9. April døbes Degnens Datter Ane Blangsted i Dre. — 30. April ere Susanne Klarskov og Lotte Lundager Fadd. til Snekker Mikkel Lunds Søn i Bogenfse. — 19. Mai ophæver Frederik den Femte Forbudet mod Erins Udsørsel og opfordrer Landsbyfjell til at lade deres Kalve leve og derved bidrage til Kvægmangelens Erstatning og forbyder dem at sende dem levende eller slagtede til Rjovstæderne. — 10. Juli f. Frederik den Femtes Datter Vilhelmine, der bliver den første Kurfyrstinde i Hessen. — 4. September salves Frederik den Femte og hans ædle 22aarige Dronning Lovise fra England af Biskop Pd. Hersted i Frederiksborg Slotskirke. — 10. Septbr. døbes Guldbjerg Præsts Søn, Joh. Fred. Bardenfleth Schjern. — 6. Oktbr. † Guldbjerg Degns Datter Kristine Marie Mejer, 22 Aar gl. — 12. Novbr. døbes Præstens And. Hillerup Melhoff i Haarslev. — 14. Novbr. † Madam Nellesmann (Forpagter

Mogens N. S. Sustrø) i Barsjelseng paa Elved. -- 13. Decbr. ægtesk. And. Kristiansen Boring Jfr. Ane Katrine Rahmann i Dre.

1748

† 31 i Bogense. — 21. Februar døbes Dequens Datter Joh. Katrine Kingo i Vigerslev. — 22. Marts følger Sørsløv Præst P. Naby sin Fader, Provst Jg. Frederiksen, til Graven paa Naby Kirkegaard og den 2. April sin Sustrø, Lene Suthorn (se 1742), til Graven i Sørsløv Kirke. Den 25. Septbr ægtesk. han Ane Katrine Amager, hvis Fader, Provst Fedder Amager til Gaverlund, var født paa Amagergaard i Vigerslev Sogn. -- 14. April (Paaafedag) indvies Orgelet i Bogense Kirke. — 19. April † Konsistorialassessor Provst Klavs Vedel til Elvedgaard, efter at have været Præst i Munkebo i 53 Aar, Provst over Bjerge Herred i 35 Aar og paa 3die Aar Gier af Elved. 1740 Helligtrekongersaften afbrændte hans Præstegaard. Han var 2 Gange gift, først med begge sine Formænds (Klavs Nielsen † 21/2 1684 og Kas. Jensen † 1696) Enke Sofie Rastov, hvis Fader, Klavs Gabritius Rastov, der ogsaa var Præst i Munkebo, 1659, 47 Aar gl., blev myrdet af Evenskerne, da han ikke vilde forraade Stjuleskedet for sine egne og andres ham anbettede Kjøbbarheder. For omtrent 12 Aar siden fandt en Gravgravner i Nærheden af Præstegaarden en hel Del Bøger, Efters og andre Sager af Sølv med den uslyselige Præsts Navnehogstaver paa. Efter Sofie Rastovs Død frier den 61aarige Provst Vedel til Provst Jakob Berge næppe 20aarige Datter Ane Elise Amalie i Svindinge og faaer en Kuro; men hendes Fader var ikke blot en lærd Orientalist og „flog Mand“ (s: praktisk Mediciner), men tillige en saa stræng

Fader, at han uden videre knuser Nøkken, som hans Datter sidder og spinder paa, og sværger at gjøre ligesaa ved hende, hvis hun ikke forskaaner Klavs for Kurven, og saaledes bliver Ane Amalie Berg Provstinde Vedel. Brylluppet stod den 21. Juni 1729. Næst efter Vedels Død ægter hun den rige Justitsraad Bende Simonson. Ved sin første Mand blev hun Moder til Krigsraad Jakob Vedel til Holstegaard og Kjærsgaard og ved sin sidste til Kanselliraad Klavs Vedel Simonson til Elved. Den afdøde Provst Vedel var 79 Aar gl.; hans Moder Dortea Allegaard Ahlesfeld blev 90 Aar og † 1726. Hun var en Søster til Pæren til Hindsøgaard, Kaj Ahlesfeld, og var først gift med Magister P. Hjort, Præst i Nustrup og derpaa med Eftermanden Lave Vedel. Med sin første Mand havde hun Sønnen Kaj Hjort til Ulriksholm, der saaledes var Klavs Vedels Halvbroder. — 15. Mai † Høstkerer Jens Fog paa Gylldensten, 35 Aar gl. — 26. Mai døbes Præstens Søn Joh. Arnt Vestergaard i Vigerslev. — 3. Juni † Frederik den Fjerdes eneste Søn, Kronprinds Kristian. — 4. Juli ægter Regimentskrætermester Knud Bellinge Sara Simonson, Søster til ovennævnte Justrd. B. S. — 6. Septbr. f. Rjebmandsønnen Knud Knudsen i Nyborg, der omtrent 22 Aar gl. bliver Kapellan i Bogense. — 30. September ægter Hans Frydendal, Degn i Eskamby, Præstens Søster Hanne Hvid i Gilby. S. D. døbes Byfoged Holst Søn i Bogense. — 15. Decbr. døbes Præstens Søn-Hans Bryde Echjern i Guldbjerg Kirke. — 22. Decbr. døbes Pastor Melhoffs Søn Lars Hillerup i Haarslev Kirke.

1749

† Lun 12 i Bogense. — Den første Greve til Gylldensten, den

mærkelige 96aarige Gbfrd. Hans Henrik Hugvetan † og Grevskabet arves af hans Datters Dattersøn Hans Henrik Knuth, der tillige var Stamherre til Verkenfeld, men da han kun var 3 Aar gl. blev Grevskabet Gyldesten bestyret af Stiftamtmand Stoltfleth, der stænker eller rettere renoverer Altertavlen i Haarslev Kirke. — 7. Jan. † Kapt. Joh. Georg Bith, 39 A. gl., efterladende sig Enken Katrine Nikoline Bryggemand fra Ulved. — 14. Jan. f. Kong Kristian den Syvende. — 24. Febr. † Haarslev Præst Herman Melhoff, 40 A. gl. Hans Forældre, Pd. Madsen og Marie Boldt, vare Kjøbmandsfolk i Pogenie. Selv var han i 3 Aar Kapellan i Guldbjerg og Sandager og i 10 Aar Præst i Haarslev, og var 2 Gange gift, først med Katrine Biland og sidst med Karen Hillerup. — Han begravet den 3. Marts og efterfølges i Embedet af Guldbjerg Præst Hans Kr. Schjern, som igjen efterfølges i Guldbjerg og Sandager af Soren Henriksen, der kun var 22 Aar gl. (f. ²²/₂1727 paa Margaard). Hans Fader var den titnævnte Foged og Forvalter Niels Henriksen først paa Margaard og nu paa Gyldesten; hans Moder hed Konstanse Boldt. — 25. April ægtes General Kristian Scholler Ebbe Ovidie Gruner, Datter af Amb. General Gustav Gruner til Margaard, som General Scholler siden arver. — 1. Mai: Hannibal Boldts 25aarige Præstebiblum. — 1. Juni ere Mdm. Gram, Birkedommer Hannibal Serup, Lient. Friis, Mads Hvid og Kristian Schytte fadd. til Degnen Joh. Blangstedts Søn i Dre. — 6. Juli døbes Præstens Datter Else Vestergaard i Vigerslev. — 18. Juli ægtes Enkefru Ane Amalie Berg Bedel paa Ulved sin rige Kreditor den fnyttede Landsdommer Bende Simonsen til Ringstedgaard og

Torpegaard. Han kjober f. N. 2 Gaarde i Eskovby for 435 Daler eller 66 Daler pr. Td. Land. Den interessante Biografi af denne heldige Pengenegociant og dygtige Ubeddsmand skal blive meddelt under 1751 og 1765. Her skal blot tilføies, at hans Forældre vare fattige Husfolk i Haardlev Sogn og at Konferentsraad Vedel Simonson var hans Sønneson. — 29. Aug. ægter Kmj. Adam Kr. Holsten til Lange sø den 18aarige Adelsheide Benedikte Rangan, et Egteffab der velsignedes med 4 Sønner og 4 Døttre. — 31. August døbes Haardlev Degn Ulrik Grams Søn Bonde Simonson Gram. — 7. September bærer Oberstinde Hagedorn Præstens Datter Barbra Katrine Altonie Naby tildaabs i Særlev Kirke. — 10. Oktbr. ægter den 22aarige Hertug Ernst Frederik Karl af Sagen Frederik den Fjerdes 23aarige Søster Lovise paa Hirschholm, og i den Anledning paalægger Kongen den 4. Novbr. sine „Kiøer og Troe Undersaatter ndi Danmark og Norge“ en Skat, som han kalder „Princesinde Etyr“. — 20. Novbr. døbes Klofter Jørg. Fabricius's Datter i Bogense. — 2. Decbr. begravet Frøken Ginel fra Dallund i Sønder sø Kirke. — 31. † i Odense Generalinde Dlette Margrete Dorn Bind fra Dallund.

1750

† 11 i Bogense. — 9. Jan. føres Generalinde Dlette Binds Lig fra Odense til Sønder sø Kirke. — 5. Febr. nævnes Holger og Jesper Jansens Døttre som Fadd. — 11. Februar døbes Præstens Datter Ane Mette Sofie Schjern. — 27. Marts bærer Ane Boldt en Søn af Andreas Monrad tildaabs i Gilby Kirke. — 3 April f. Baron Karl Filip Bligen til Dallund. — 1. Mai ægter Guldbjerg og Sandager Sognepræst Søren Henriksen

Margrete Dalin paa Gylbensten. — Pindsedag (17. Mai) staaer „et gruseligt Slagsmaal“ paa Gaarslev Kirkegaard. Smeden var den „gruseligste“ og maatte siden staa Gabelstok og Skifte. — 24. Mai bærer Mdm. Bryde fra Hølsøgaard Bonne Høst fra Maderupgaard tildaabs i Sørslev Kirke. — Efterat Landdommer Bonde Simonson den 5. Juni har nedlagt Borgemeisterembedet i Odense (efterfulgt af Avg. Martfeldt), flytter han til Elved, hvis Høllønderi (134 Røer) han bortjerpagter til sin Frues Fætter Nils Lærke for 1280 Rdl. aarlig. — 6. Juli bliver Godfred Lundager adjungeret Præst hos sin Fader Mag. Poul L. i Bogenfse. Hans Hustru Ane Pegrav var ogsaa født i Bogenfse. — 13. Juli ægter Udby Degn Hans Dupen Omeis Husholdersken paa Sandagergaard Elise Katrine Konvilius. — 15. Juli bliver Mikolaj Bryggemaund fra Elved Ritmester i Norge. — 16. Juli bliver Klavs Vedel Simonson født paa Elved og den 22. døbt. Blandt Fadd. ere Stiftamtmand Stofleth og Frue, Grev Fr. Vedell og hans Søn Hannibal Vedell og fl. Grevnen giver i Fadder gave et Vaskesfad med Vandkande, Perle og 4 Kuffer, alt af Sølv, men hans Karet var ogsaa saa høi, at man maatte nedbryde Porten for den. — 3 August mistet Præst Bestergaard i Vigerslev baade sin Søn (Job. Arnt) og sin Datter (Else). — 6. September jordes den 93aarige Ane Strasborg paa Gaarslev Kirkegaard. — 20. September: I Skovby Kirke døbes Jørg. Buk, Søn af Nils Buk til Brandholt. — 29. Septbr. bærer Fru Simonson fra Elved Præstens Søn Jørg. Fred. Naby tildaabs i Sørslev Kirke. — 8. Oktbr. ægter Lavrits Ekeby (til Østrup) Fruen Valborg Drejer paa Rassenberg. En af deres Børn, der alle kaldte sig Drejer,

blev Moder til Konferentsraad Vedel Simonsen. S. D. † en her fra Egnen stammende af dansk Literatur og Sprog saare fortjent Forfatter, Fred. Kr. Gillov. Han døde af Kopper, og skjønt han kun var 25 Aar gl. havde han dog beriget Literaturen med interessante „Filosofiske Breve om adskillige nyttige Ting“ og flere populære Smaaafskrifter, samt skabt og indført mange ny danske Ord, som vi nu bruge uden at ane deres Ungdom; han var saaledes den første, der skrev Ordene: Ansand, Beviisgrund, Høresal, Kunstdommer, Kunstord, Omkreds, Personlighed, Sandsynlighed, Selvbevidsthed, Selvstændighed, Tilbageblif, Valgsprog og Velanstændighed. — 14. Oktober bærer Fru Simonsen fra Elved Præst Bestergaards Søn til daabs i Vigerølev Kirke. — 1. Novbr. døbes Severin Svarthoy i Sandager Kirke. — 25. November † den ovennævnte (norste) Stiftamtmand Ridder Kristian Stokfleth til Brædøborg, Frederikslund, (Krøngerny), Esholm og Ulriksholm. Som Administrator for Guldusten skænker han Gaardslev Kirke en Altertavle. — 3 December † Byskriver Lange og efterfølges af Morten No,

1751

† 9 i Bogenfse. — Den unge Grev Knuth skænker en Klokke til Gaardslev Kirke. — Justits- og Kommerseeraad Kr. Utr. Bles til Graugdegaard dør, efterat han efterhaanden havde været Postmester, Raadmand og Borgemeester i Odense og tilsidst Prosyritær. Da engang hans med 6 Heste forspændte Karet ruller igjennem Gaardslev By, overkjører han en af de legende Smaadrenge paa Gaden, uden dog at tilføie ham videre Skade. Drengens Forældre, fattige Husfolk, komme til og tillade om-

sider, at den fornemme Herre maa medtage deres Barn til Odense mod Lovte om at forge godt for ham, og Herren holder Ord. Den lille Bonde Simonsen, thi saaledes hed den saa heldigt Overtjorte, kommer nu paa Skole i Odense og følger siden Skridt for Skridt sin Pleiefader paa Forfremmelsens Bane: Da Postmester Bles bliver Raadmand, bliver Bonde Simonsen Postmester, da Bles bliver Borgemeester, bliver Bonde S. Raadmand, og da Bles bliver Herremand bliver Bonde S. Borgemeester og Landsdommer og kort efter Herremand ligesom sin faderlige Belynder. (Se mere om Bonde Simonsen 1765). — 1751 var Bogense Pofoged J. L. Bangs Fødselsaar. — 3 Febr. holder Frans Herman Leonhard i Bogense Præd. — 11. Marts † Hannibal Boldt fra Bogense, efter i 19 Aar at have været Præst i Skydebjerg. — 9. April f. Simon Amager, der i 61 Aar eiede Rugaard og blev 91 Aar gl. — 18. April (Konfirmationsfondag) † Gilby Degn Larr. Mat. Trauc 55 Aar gl. Han efterfølges af Jakob Esraim Frølich. — 26. Mai † Nils Kofsberg paa Margaard. — 13. Juni bærer Mdm. Bryde fra Hølsegaard Guldbrand Grens Son tildaabs i Eskerby Kirke; bl. Fadd. ere „Monsjornerne“ Bul fra Brandholdt, Gaas fra Hærrislevgaard og Frid fra Dreagaard. — 16. Juli bisættes Hans Bryde til Hølsegaard i Dre Kirke, og et Hjerdingaar efter ægter hans 35aarige Enke, Dorteia Holm, den 19aarige Jakob Bedel fra Ulred (Halvbroder til Kanselliraad Alars Bedel Simonsen). — 31. Juli bliver Anders Rod fra Sønderfö Skole Student. — 31. Aug. f. i Rønninge den syvende Landsdommer Morten Bendz, Stamfader for en fortjent Slægt, der navnlig har fostret udmærkede Læger. — 3 September † Bogo Præst

Nils Solle, som i 6 Aar havde været Huslærer og Hjelpepræst i Vigerslev. — 24. Oktbr. finde nogle Mænd fra Egense Liget af en ukjendt Mand paa Langø; det begravnes den 30. ved Sandager Kirke. — 7. Novbr. døbes Jørgen Fabritius Vermund i Børgense. — 14. Novbr. bærer Fru Simonsen fra Elved Føropgørelsens Datter Ane Amalie Elise Lerke tildaabs. — 19. Novbr. bliver Henrik Vedekind fra Børgense Præst i Nykjøbing p. F. — 22. Novbr. ægter Pd. Aud. Ibberød Elise Højer i Skovby Skole. — 19. Decbr. † Frederik den Femtes elselige Dronning Lovise, Dagen efter at have fyldt sit 27de Aar. S. D. bærer Fru Simonsen Præstens Datter Maren Elisebet Westergaard tildaabs i Vigerslev Kirke. — 23. Decbr. døbes Præstens Datter Jfsdore Margrete Henriksen i Guldbjerg Kirke. — 26. Decbr. bærer Oberstinde Hagedorn Præstens Datter Margrete Magdalene Naby tildaabs i Sørslev Kirke. — 30. December ægter Kanselliraad Jørg. Fred. Hvalssø den 19aarige Sara Simonsen paa Elved. Hun var en Datter af Bonde S., var 16 Aar gl. bleven gift med Regimentskvartermester Billinger og 18 Aar gl. Enke. — 31. Decbr. ægter General Lønsberg Frøken Hagedorn paa Harrislevgaard. — Ved denne Tid vare Lærerne her i Herredet: Blangsted i Dre, Højer i Skovby, Frølich i Silby, Gram i Sørslev, Grønbeil i Maderup, Lerke i Hindervad, Joh. Petersen Skovby i Harrislev osv.

1752

† kun 8 i Børgense. — Sørslev Præst har 38 Konfirmander. Blandt Sørslev Sogns Afdøde ere „Ane Lyffers“ og „Aplone Fransmands“, Klavs Madsen Elstov og Sofren Steffensen Skovgaard, alle „meget ældgamle“. — Paa Nagaard ser Sy

bille Brandt Passe Lyset. — Nyaarsdag holder Vedertink fra Bogense sin Tiltrædelsesprædiken i Ryfjåbing og 2. Marts bliver Nils Haar fra Bogense Præst til Stælbj paa Falster, og 9. Mai tager A. Rod fra Sønderjøs Skole filosof. Examen med bedste Karakter. — Grevinde Margrete Maurise Monteleone (se 1742) †. Hun var gift med Gmurd. Grev Eg. Knuth til Knuthenborg og Lerkensfeld H. af Elef. og Union, og var en Datterdatter af den første Greve til Gyldensten, som nu arves af hendes haarige Søn Hans Henrik Knuth Gyldensten, der siden bliver Storkorsridder, Amt. Stiftamtmand osv. -- S. A. † Hofmarskal Fred. Holsten (fra Langebo) til Søbysegaard. (Se nærv. Beskriv. Side 47 og 48). Ligeledes † „Frederik den Fjerdes Grevinde“ Lotte Helene Schindel i Glensborg. Hendes Broder eiede forhen Elved, før han blev Amtmand paa Sølland. — Oberst Kristian Bilken ægter Ulrike Bryggemand fra Elved. — Strax efter Nyaar begravet Frederik den Fjerdes Dronning Lovise og den 8. Juli ægter han paa Frederiksborg den 23aarige Juliane Marie af Brunsvig. Den første var afholdt som en Dagmar, den sidste blev berygtet som en Bengjærd.

1753.

Den syvte Kapittelstægt er 6½ Mk. for Byg og 7 Mk. for Rug. — General Gustav Gruner til Margaard forsynet Sønderjøs Kirke med Epir, og Oberstinde Kristiane Pøppe Hægedorn ombygger eller restavrerer Hærislevgaard. — Den første Eierinde af Elved, Enkeoberstinde Ane Hannibaline Stofsteth Bryggemand †. — De Afdodes Antal i Bogense er 9. — 21. Jan. bærer Fru Vedel fra Hølsegaard Haarslev Brude

Datter Karlotte Amalie Echjern; bl. Fadd. ere Lieut. Ditlev Friis, Byfoged Holst og Forvalter Hvid fra Dreagaard. — 2. Februar bærer den samme Fru Vedel Guldbjerg Præsts Datter Konstanse Henriksen. — 7. Februar bærer Fru Simonsen fra Elved Præstens Datter Else Vestergaard i Vigerslev; bl. Fadd. nævnes en Pontoppidan fra Margaard. — 15. Febr. † Guldbjerg Degn Just Mejers Hustru, Birgitte Bogvad fra Bogense. — 18. Febr. Vandfled i Bogense. — 31. Marts bliver Genf. Bederkin fra Bogense Provst. — 13. April afbrænder Lyuet et Hus i Holst. — 4. Mai ægtes Indslev Kromand Hans Holskander Katrine Amalie Schytte i Haarslev. — 20. Mai jordes Guldbjerg Kromand og hans Moder i samme Grav, han 37 og hun 67 Aar gl. — 27. Mai døbes A. Gurresens Søn Gurre Andersen Farstrup i Vigerslev Kirke; bl. Fadderne ere Mattis Gurren fra Etige og Pd. Gurren fra Lumby. — 9. Juni bisættes Major Laasens Søn Hs. Fred. L. i Eskerby Kirke. — 13. Juni døbes Forpagter Raases Søn af Aagaarde. — 25. Juli bærer Frøken Auguste Margr. Vangelin Præstens D. Kristiane Naby tilbaabs i Egerslev Kirke. — 26. August kristnes „Maren Kurfyrstes uægte Søn“ i Gilby Kirke og som Fader til „Prindsen“ udlægges Dallunds Skytte. — 30. Aug. † Kanselliraad Jens Drejer til Rastenberg, forhen Kjøbmand i Odense; han blev gjennem sin Datter Krigsraadinde Balberg Eskerby Oldefader til Konferentsraad Vedel Simonsen. — 4. Septbr. † den gamle Helger Hunderup i Haarslev. — 5. Oktbr. ere Fr. Gregorie Bogvad og Gedste Pavlin og Mdm. Fabritius Faddere til en Datter af Byssriver No i Bogense. — 7. Oktbr. bærer Mdm. Nellesmann den lille Jens Balslev tilbaabs

i Bogenſe Kirke. — 13. Oktbr. f. Bønde Simonsens Datters datter Kristiane Eliſebet Hvalſø, ſom 22 A. gl. bliver gift med Provſt Langhoff i Lyndelſe. — 28. Oktbr. ere Huſtlærer Braad fra Elved og Forvalter Sviher fra Langeſø Faddere til Lærer Kingøſ Søn i Vigerslev. — 29. Novbr. legaterer Statsraad Jens Andrefen til Benzonsdal og Frue, 3de Amalie Barfod (Datter af afdøde Kapellan Ib Barfod i Vigerslev) 500 Rdl. til de eventuelle Kapellaner i Vigerslev og Bærlinge eller, hvis der ingen var, til de Fattige der. — Ernst Braad bliver Foged paa Elved iſt. Kristoffer Schytte, ſom flytter til Maderupgaard, hvor han den 10. Decbr. ægter Fruen Helſt, Datter af Bogenſe Bofoged. Denne Etoffer Schytte var en vældig Schytte og Gyns Munkhauſen: han loi ſaa mageløſt og madſiſt, at en eneſte af hans „modificerede Sandheder“ vilde være iſtand til at gjøre ham til Helſt i en martyrtiſt Roman. Jeg vil indſtrænke mig til at anføre 1, men den er egsaa ſaa god ſom 24: „Jeg var — omtrent ſaaledes fortalte han engang i et Selskab i Bogenſe — til Middag paa Elved, hvor Fruen opvarter med Kirſebærſuppe, og ſer ikke at plette hendes fine Dug, putter jeg Stenene i Beſtelemmen. Da jeg nu om Aftenen gaaer hjem med Pøſſen paa Ralken, ſer jeg i Vie Roſe en Miffel. I en Gart vil jeg lade Pøſſen, men — Hagelpungen er borte. Imidlertid er jeg ikke raadvild, men putter Kirſebærſtenene i Pøſſen iſt. Hagl. Jeg flyder, men Miffel var iſte til at finde. Et par Uars Tid eſter kommer jeg den ſamme Wei og forbarſes ved Synet af nogle unge Kirſebærbuſſe med modne Bær, og da jeg gaaer hen for at plukke dem, finder jeg Pøſſeraden af min Miffel, i hvis Etrog Kirſebærtræerne nu florerer.“

Det kan man kalde at plante og gøde paa engang. Manden; der fortalte mig denne Historie, saaledes som den i et helt Se- kulum har gaaet fra Mand til Mand, tilføiede: „Endnu paa- vistes Bussene, men det er rigtignok Ellebusse, men hvad kan der ikke ske i 100 Aar?“

1754

† 12 i Bogense. I Haarslev Sogn j. 24 og † 28. — 24. Febr. døbes Tvillinger i Haarslev Kirke, men s. D. † deres Moder. — Laur. Eskby kjober Østrup, og her fødes hans første Datter Ane Elisebet Drejer, der 18 Aar gl. bliver gift med Præsten Kristen Vegtrup. Konferetsraad Bedel Simonsens Moder var hendes Søster. — 1. April ere d'Fr. Arebo (Degn i Bræn- derup), Palske fra Aagaard, Hvid fra Dregaard, Even Skov- hulle fra Sandagergaard og Bedel til Hølfegaard Faddere til Lærer Grams Datter i Haarslev. — 3 Mai † Etatsraad N. Bang Himmelstrup til Ørbækllunde og Ørrislevgaard; hans Enke, Frederike H., ægter siden Stiftamtmand Heinen. — 11. Juni erholde de slittige Studenter fra Sønderso, Brødrene Rod, Bi- stop Mikselsens Stipendium. — 13. Oktober er Fru Bedel fra Hølfegaard Gudmoder til Kristoffer Schyttes Søn fra Nades- rupgd. — 23. Oktbr. døbes Præstens Datter Ane Vestergaard i Bigerslev. — 18. Novbr. indfattes Jørg. Ræss til Degn for Guldbjerg og Sandager Sogne; Just Mejer maa da være afsaaet. — 20. Novbr. jordes i Bigerslev „Rads Karetmagers“ Margrete. — 5. Decbr. begraves den 8aarige Råd. Stejs- fensen i Silby.

1755.

I Bogense dø kun 8, men i Omegnen gradfere de femme

Børneskopper, der f. Ex. berøve Sørstev Præst 3 Pærn. I Guldbjerg og Sandager Sogne † 21 og jedes kun 14. I Præsteindberetningen giver den gamle originale Pastor Lundager en ret kurios Beskrivelse over sine Menigheder, hvori han blandt andet siger, at Bogense Kirke er omtrent ligesaa vid som lang, at Laarnet ligger paa den østre Ende, for at Havet ikke skal sluges Klokkelyden, at en Storm havde nedblæst St. Nikolais Billede fra Klokkelaarnet osv., at Adalgaden bar Navn efter Adelsfolkene paa „Trappen“, Tjæregaden efter Kjobmændene osv. Hærritslevgaard, som beboedes af hans Veninde Fru Hagedorn, har han beskrevet med Fortjærlighed, lige fra den treetagede Hovedbygning's gotiske Gavl og Kviste „der gjøre en yndig Parade“ til Havens „Geræsthus“ — Om Gyldensten hedder det, at dens Boldgrave lignede næsten en Sø, at dets Have næppe fandt sin Lige i Danmark, især formedelst dens tre ialt 5000 Fod lange Alleer. Den største af disse, Kirkealleen var opstaaet derved, at den første Greve havde gjort det til Pligt for hver ny Fæstet paa hans Grevskab, at plante et vist Antal Bøge. — Adam Kristoffer Holsten til Langsø bliver Kmh. — Ved Elved foresalde ved denne Tid et par Færtegn: 1) En Stene forfølges af en gal Tyr, men redder sig op i en Eg, som siden kaldes „Ane-Brandens Eg“. 2) Hørfolkene forene sig om at låa Ladefogden Ernst Braad ihjel, ligesom deres Færtjædre engang havde gjort. En vis Bøde bestemmes for den, hvis Le eller Rive ikke bar Mærke af Braads Blod. Ladefogden staaer i Nag og støtter sig paa sit Nagtsymbol, den tykke Hækselstol, paa hvis Haandtag han holder sine Hænder og de aptrukne Hænder. Da Hørfolkene nu paa engang bevngsødende

ringe ham, og Formanden vil til at bugge til, falder Hæsselsstøffen og Håndterne fra den forstrækkede Foged, saaledes at Håndterne med Støffen danne et regelmæssigt Krikkors. Da Høllene se dette Jærtegn, betages de af en panist Ekral og ile atter til deres Arbeide. Attentatet skete paa Bierne Mark ved Hordammen. — 10. Jan. ere Ritmester, Tolder Arnstorff Bogvad og Byfoged Holst Fadd. til Lieut. Bonniffens Datter Kartrine i Bogense Kirke. — 3. Februar ægter Guldbjerg Degn Jør. Ræss sin Formands Datter Elise Ernestine Mejer. — 16. Febr. begravet Præstens 6aarige Datter Sofie Echjern i Haarslev Kirke og den 23. Februar † ligeledes af Børnekopper den 15aarige Jørgen Ulfen Steman i Haarslev Præstegaard, hvor han paa 3die Aar var for at undervises. Kort efter forflytted Præsten fra Haarslev til Halsled og efterfølges af Pastor S. Henriksen fra Guldbjerg. — 11. Marts † Præstens Datter Henriette Katrine Naby i Sværsløv og 11. April begravet hendes Broder og Søster Frederik og Kristine. — 1. April bliver Dre Guldbjerg Neutse fra Vigersløv Student. — 2. April fejrer Præsten Hans Kristian Echjern sin 50 og sidste Fødselsdag i Haarslev. — 7. April † Præsten Agel Lund (se 1699). — 3 Mai kjøber Mogens Kellermann fra Elved Lerbæk ved Veile. — 10. Juni begravet Guldbjerg Degn Just Mejer, 59 A. al. — 16. Juli fylder Bønde Simonsens Søn Klavs Bedel S. paa Elved sit 5 Aar og faaer samme Dag Student Søren Peter Krog til Huslærer. — 2. August begravet med Etiftamtmand Rangkens Lilladelse den forulykkede Brands Jespersen fra Fogered i Vigersløv. — 7. September † i Frederiks Bønde Simonsens Datter Kanselliraadinde Sara Svalls, fun 23 Aar al.

I begge sine Egteskaber blev hun Moder til en Datter: Nittimesterinde Marg. Holvig og Provstiinde Elise Langhoff i Lyndelse. — 21. Septbr. døbes Præstens Søn Hans Kr. Rødder Naby i Særslev. — 2. Oktbr. begravdes Degnens Kone i Bigerslev Sofie Sibr. — 3. Novbr. † Rdm. Elisebet Haderup paa Kjøbestov. — 6. Decbr. fødes paa Østrup Vedel Simonsens Morbroder Jens Drejer, der siden bliver gift med en Datter af Biskop Ramus. — 10. Decbr. døbes Præstens Søn Frederik Vestergaard i Bigerslev. — 14. Decbr. døbes Degnens Søn Just Mejer Næss i Guldbjerg. — 29. Decbr. begravdes Præstens Datter Sebille Sofie Henriksen i Guldbjerg Kirke.

1756

† 7 (Det mindste Antal man ved) i Bogense. — Kmj. Theofius Finel paa Dallund forfatter et Skrivt paa Fransk om Eprogenes Oprindelse. — Remin maler i Legemsstørrelse Hr. og Fru Simonsen paa Elved, hvilke Portræter (ligesom deres Brudsfeng fra 1749) endnu opbevares paa Elved. Det var Synd at sige, at Bonde Simonsen var smuk: Portrættet afbilder ham som en lille Mand med et magert og myndigt Ansigt, smalle og strenge, smaa og graa Dine, stærke Bryn, tyk Næse og bred Mund. Hans Udtyr var en stærk pudret Allongeparul med 9 Rader Buksler, hvidt Halsbind, blommet Kalvekrøs, rød Livjole med sølvknappede Opslag og udtungede, broderede og blommede Mansletter med Guldknapper, en hvid Gensjændervest uden Krave, men med en bred Bord af brogede Blomster og lange Elsder med Lommer i, røde Skarlagens-Knæbuget med store Stolesmansletter samt endelig en stor „Keiser-Kridrybe“ i Munden. Hans Karaktertræk svarede ogsaa saa temmelig til denne Tegning

(se 1765). — Fruen (Ane Amalie Berg) var derimod smuk, med blide blaa Dine, kastaniebrunt krøllet Haar osv. Hun var som anført næppe 20 Aar gl. bleven tvungen til at ægte Provst Bedel til Munkebo (og Propt. til Elved), der var i sine 62; og efter dennes Død ægtede hun sin ovennævnte Kreditor Bønde Simonfen. Hun omtales altid som en klog og hjærlig Kone. 28. Febr. er hun Gudmoder til Martin Schytte, Søn af den morsomme fynske „Münkhansen“ Kr. Schytte til Maderupgaard. — 8. Marts fødes Wibke Trolle, der siden bliver Generalinde Schøller til Margaard. — 12. Marts ægter Kanselliraad P. Jør. Hvalso Marie Boldt paa Gyldesten. — 19. Marts er Wdm. Basse Gudmoder til en Søn af Handslemager Jak. Mørk i Børgense. — 26. Marts staaer Major Grambovs og Froken Høstens Bryllup paa Harrislevgaard. — 3 April kjøber Knud Fog Jerstrup. — 25. Mai tager And. Rod fra Sønderfs theol. Attestats med bedste Karakter. — 28. Juni ægter Nils Buk til Brandholt Karen Nellerod i Haarslev. — 27. Juli begravet Præstens Søn Fred. Vestergaard i Vigerslev. — 3 Aug. ser (Oberst) Stig Tønsberg Lassen Lyset i Børgense. — 17. Septbr. døbes Lieut. Bonniffens Søn Bonne i Børgense. — 3 Oktbr. bliver A. Rod Kapellan i Nordborg. — S: Henriksen i Guldhjerg bliver Præst i Haarslev og her fødes hans Datter Auguste Sofie den 5. Novbr. — 24. Decbr. † Skelby Præst N. Haar fra Børgense, 62 A. gl.

1757

† 8 i Børgense. — 7. Januar fødes Godfred Bekker, der blev Kapellan i Brænderup og Dre. — 1. Februar: Frederik den Femte befaler: . . . „da mange særdeles af Almuen henfalde til

Byderi og Drukkenskab, den Allerhøieste til Fortørnelse, deres
 Helbred til Hinder og Belsærd til Skade, ville Vi af Høy-Kon-
 gellig Forsorg for Vore kære og tro Underfaatteres sande saarel-
 som det alm. Beste forbyde alle Kromænd at udsjænke Brænde-
 vin og Øll til andre end Kjøfende, og Bønder forbydes det at
 sidde og drikke i Kroerne. Betrædes dette Forbud, bøder Kro-
 holderen 5 Daler til Vores Kistum og 5 Daler til Angiveren,
 og hver Gæst 1 Mk. som Angiveren allene tilfalder. I lige-
 maade forbydes Brændere, Kjeldere og Bærtshusmænd driffende
 Vare for nogen Bønde at skænke, mod Bøde som ovenfor. Dog
 bliver det Bønderne usormcent i Kjøbstaden at kjoibe de Drifte
 Vare, de forbruge hjemme." Ikke desto mindre forbydes det
 under 10 Dalers Bøde Landsbysfolk ved „noget slags Gilder eller
 Vertskaber at give eller bruge noget slags Brændevin, Aquaviter
 eller Liqueurs;" men derimod maatte „Vore paa Landet boende
 civile og militaire Betientere, saavel som Proprietairer, Forpag-
 tere, Præste, Degne og detslige som hidindtil usormcent brænde
 Brændevin, men ikke deraf noget at sælge; hvo som betrædes
 herimod bøder ey allene 10 Daler til Angiveren, men haver for
 Livstid tabt all Frihed til Brændevin at brænde." Fremdeles
 hedder det, at „naar Almuen befindes at have drukket sig druk-
 ken, bøder han første Gang til Sognets fattige 2 Mk., anden
 Gang dobbelt og saa fremdeles." Denne smurrige Lov er da-
 teret Kristiansberg 1. Febr. 1757 og indeholder 15 §§. — 22.
 Marts døbes Oberst Grambovs Datter Margrete Henrike i Sand-
 ager Kirke. — 27. Marts er Birkestriver Hannibal Serup fadder
 til Lærer Grønbæls Søn fra Maderup. — 17. April konfir-
 meres Præstens Datter Marie Filippa Hvid i Gylby Kirke.

8. Mai indsættes den 35aarige Kavrits Luja Balslev til Præst i Guldbjerg og Sandager. Han var mærkelignof udnævnt af en tydsk Kyrste, Grev Henrik af Reuss, der dengang var Administratør for Gyldensten. — 9. Mai begravnes Axel Lundagers Enke i Bogense Kirkes Vaabenhus. — 24. Mai bliver Ane Marie Drejer født paa Nstrup; hun bliver siden Kanselliraadinde Vedel-Simonsen til Elved. — 19. Juni døbes Axel Godfred Vermuth i Bogense. — 1. Juni ægter Løgen Didrik Joh. Jvens Kristiane Jans i Bogense. — 3 August † Præstefonen Sille Strøberg i Sønderbroby, Datter af Provst Broder Birkerød i Sørslev; hendes første Mand, And. Holm, var Præst i Vigerslev. — 30. Septbr. ægter Vinhandler Kristoffer Skov af Odense Sybille Brandt i Bogense. — 7. Oktbr. bliver Landdommer Bonde Simonsen til Elved Justitsraad og Høiesteretsassessor. — 1. Novbr. døbes Løgens Søn Jesper Jans Jvens i Bogense. S. D. slaaer en Hest en Mand ihjel i Melby. — 18. Novbr. ægter Naab. Skøtt Else-Blof i Sørslev. — 6. Decbr. † Elefantridder General Grev Kristian Lørke til Nstrup, Nonsø, Birkende, Døvrup, Kallundborg Ladegaard, Lerkenborg, Besterbygaard og et Palais i Kjøbenhavn, og da han ingen Børn efterlader, griber Justitsraad Simonsen (som givt med den Afdødes Næstfølsende barn Ane Amalie Berg) med begge Hænder efter dette store Grevskab, men faaer en lang Næse, da Grevens efterladte Testamente indsætter den Afdødes Farfaders Brodersøns Sønnesøn (Gebrd.) Georg Flemming Lørke til Universalarving. — 18. Decbr. bærer Frøken Holten Degnens Søn August Næs tilbaabs i Guldbjerg Kirke.

1758

† 19 i Bogenſe, deriblandt Licut. Bonniffens 2^d Døttre Dortea og Katrine. — 22. Jan. døbes Nads Hvid Baſſe fra Aagaarde. — 5. Februar (Faſtelavnsſøndag) ſtaaer Gartner Nørſ Pige Striſte i Guldbjerg Kirke og udlægger Gartner David Dan paa Harrislevgaard ſom Barnefader. — 8. Febr. døbes Jorpagterſønnen Bernhard Lerke fra Margaard, men den 24. Febr. begravet hans Moder Sille Kjær Lerke. — 19. Marts (Palmeføndag) døbes Præſtens Datter i Sørſlev Henrike Katrine Naby; bl. Fadd. er Præſtens Huſlærer Kannererj. S. D. † den 84aarige General Grambov og begravet 7. April i Sandager Kirke. Sandagergaard tiltrødes nu af Sønnen Oberſt Karl Grambov og hans Frue, Frederike Holten. — 9. April døbes Præſteſønnen Niels Henriksen i Gaarſlev, men den 22. April begravet hans Moder Margrete Dalin. — 26. Mai begravet Katrine Edinger i Bogenſe, Datter af Prof. Lorenz Edinger i Odense og Enke, forſt efter Provſt Kjeldby i Bogenſe og ſidſt efter Provſt Kiſten Kiſtensſen i Pedſted. — 3 Juni bliver ſødt Sr. Tidemand Lind, ſiden Præſt i Gilby. — Lavr. Skeby til Øſtrup bliver Krigsraad og Elias Brink i Sønderſø bliver Provſt for Skovby Herred iſt. Povl Lundager i Bogenſe, men miſter ſin vogne Datter Elſe Katrine Brink. — 12. Septbr. begravet Katrine Bonniffen i Bogenſe Kirke. — 6. Oktbr. † Major Laſſens Gaarige Datter Kriſtiane Hoppe paa Harrislevgaard. — 1. November er Oberſtinde Grambov Gudmoder til Guldbjerg Præſts Søn Jens Baſſlev, og Præſterne Henriksen fra Gaarſlev, Naby fra Sørſlev og Veſtergaard fra Vigørſlev ere Faddere. — 4. Novbr. ſer (Amtsprovſt) Niels Felm L

i Viborg; han bliver siden residierende Kapellan til Brænderup og Dre.

1759

† 14 i Bogenſe, deriblandt Major Jens Laſſon til Ugerſlevgaard, der, ſkjønt han arvede en ſtor Medgift efter ſin Fader, Kommandør Laſſon til Hærrislevgaard, og ſkjønt hans Moder ſiden ſom Enke efter Oberſt Hagedorn aarlig ſkjænkede ham 300 Daler ikke at tale om hans Majorgange, efterlader en ſtor Gjæld, ſom hans Moder imidlertid betaler. — Kapittelſtagten er 7 Mk. for Byg og 14 Mk. for Rug. — Fred. Grüner bliver Kapellan for Brænderup og Dre. — 25. Febr. ægter Værlinge Degn, Kriſten Keutſe, Karen Gilſkov, en Broderdatter af Juſtitsraad Bonde Simonen til Elved. — 27. Marts biſættes i Skovby Kirke Oberſtinde Barner, ſom † paa Hærrislevgaard. — 13. April begravet Forſten Evendſen af Linnilde i Vigerslev 120 Aar gl. (ſe 1659). — 25. April ægter Gartner David Dan Jfr. Beate Melhoff i Bogenſe. — 25. Mai bejaler Frederik den Femte, at Ungdommen ſkal konfirmeres mellem det 14 og 19 Aar og Søndagen efter Konfirmationen gaa til alders. — 27. Junt ægter Ekomager Georg Gavl Enkemadam Holm i Skovby. — 16. Juli giver Juſtitsraad Bonde Simonen til Elved 800 Daler, Eoren Haderup til Rjøbeſkov 133 1/3 Daler og hans Ewigerinde Jfr. Niſen-Riber 33 Daler til Dyrettelſen af et Hoſpital i Værlinge. — 22. Auguſt † Oberſt Kr. Bilken, Ewigerſøn af afdøde Oberſt Ulrik Bryggemand til Elved. — 30. † General Finck paa Dallund. — 12. September døbes en Søn af Vulf Didrik Laſſen, ſom ſamme Aar har etableret ſig i Bogenſe ſom Ekomager. — 14. Septbr. begravet Præſens vogns Datter

Amalie Lundager i Bogense Kirke. — 18. Septbr. er Farver
Schulze Hustru fra Middelfart Gudmoder til Læge Jøens Datter
Johanne Katrine Ekenbrof i Bogense, Mdm. Raffenberg staaer
hos og Prl. Bonniffen staaer Fadder. — 30. Septbr. bærer
Oberstinde Bardenfleth Søren Smeds Søn fra Hærsløv. —
8. Oktbr. døbes Vigerslev Præsts 12te Barn Fred. Vestergaard.
— 19. Oktober døbes Pt. Hartvig Bonniffen i Bogense. —
27. Oktbr. døbes Pt. Mik. Holsts Søn i Bogense. — 8. Novbr.
ægter Jørgen Nordstov Vilhelmine Rør i Sandager Kirke. —
11. Novbr. staa Forvalter Lind og Gartner Lumbel fra Langesø
Faddere til Lærer Kingos Barn i Bøvlinge Kirke. — 28. Decbr.
forordner Frederik den Femte tildels Fællesskabets Ophøvelse i
Fyens Stift til „Land Væsenets Fremtari“.

1760

er den syvende Kapittelstøt kun 10 Mk. haade for Byg og Aug.
— I Bogense † 16. Bogense Kirke faaer et nyt Spir og
Vigerslev Kirke en ny Klokke. — Rmb. General Gustav Grüner
til Margaard dør og arves af sin Svigersøn General Kr.
Schøller. General Grüner var R. af Dvg. og af en fransk
Orden, Kommandant paa Kronborg, General for det danske
Infanteri og Sjef over Armeen i Norge. Herredsfoged Jakob
sen i Særsløv havde Inspektionen over Gaarden i Generalens
Fraværelse, men selv overraskede han tit sine Folk ved at komme
hjørende til Gaarden forklædt som Bonde. Da han endelig
skulde begraves, maatte Kirkedøren i Sønderlø tages af, og
Aabningen gjøres større, da den var altfor snevet til Generalens
dobbelte Ligkiste. — 31. Jan. ere Klavs Lang fra Gyldehusen
og Hannibal Serup Fadd. til en Søn af Schytte til Raderup

gaard. — 13. Febr. ægter Pastor Fred. Grüner i Brænderup Ane Marg. Breinholm, Datter af Bedelsborgs Forpagter Søren B. — 15. Febr. begravet den 27aarige Jørgen Ræfs, efter i 6 Aar at have været Degn for Guldbjerg og Sandager, og f. D. døbes hans Søn; Pastor Aaby fra Særslev, Postmester Bogvad og Oberst Grambov ere Fadd. Hans Enke, Elise Ernesine, Datter af hans Formand Just Meier, ægter 5 Maaneder efter (18. Juli) Peter Limkilde, der den 20. April bliver hans Eftermand. — 16. Februar ægter Ekomagter Volsdidrik Larsen Barbra Trane i Eskoby. — 16. Marts er Justitsraadinde Sirmonsen Gudmoder til en Søn af sin Svoger, Degnen Kristen Kcutse i Bøvlinge. — 8. April døbes Præstens Datter Ane Marg. Hentriksen i Særslev og hans Svigerfader Kjøbmand Kristen Webo fra Faaborg er Fadder. — 13. April er blandt Konfirmanderne i Guldbjerg en Pige fra Smidstrup paa 29 Aar. — 27. April staaer „Trine Tobaks“ fra Hølse aab. Skifte og „udlægger en Knippelkræmer fra Hølfsten“. — 1. Mai bliver Råd. Edsberg Degn i Dre. — 18. Juni 58. Ar. Schjerns Præstjubilæum i Hølfsted; i 13 Aar havde han været Præst her i Herredet (Guldbjerg, Særslev). — 22. Juli døbes en Søn af Forvalter Lind paa Langeø. — 25. Juli ægter Kristian Oluf Skytte Eskoby Degns Datter Abel Katrine Fister. — 17. Septbr. bliver Strøby Præst i Herringe (se foran). — 28. Septbr. jordes Præstens toaarige Søn Jens Balslev i Guldbjerg. — 20. Oktbr. (20de Søndag efter Tr.) ser Fred. Klavsen Plum Lyset i Jørgen Hattemagers By Korsør. Han blev siden Jyens Stifts 16de evang. Biskop, men som Videnskabsmand den første af dem. Han er Stifter af Jyens Stiftsbibliotek. — 16. Oktbr.

holdes i alle Kirker Jubelprædikener over Enevoldsregeringens
 Fødselse. — 1. Novbr. befaler Frederik den Femte, at af Høns
 Stift skulde svares 4 Mk. 12 Sk. af hver Td. Hk. istf. den
 sædvanlige Kornskat. — 2. November fødes i Middelfart Niels
 Griffen, Skipper og Borger i Bogense. — 5. November døbes
 Jens Grebo Hvid, Søn af Dregaards Forpagter Mads Hvid.
 Bl. Fadd. til den lille Jens, der siden bliver Præst, Jubelærer
 og Konfistorialraad Hvid i Vrsted, ere d'Fr. Brandt fra Bo-
 gense, Hs. Hvid fra Gyldeusten og Klavs Lommern. — 22.
 Novbr. begravet i Vigerslev den unge Mads Hvid Lette fra
 Margaard. — 5. Decbr. bærer Majorinde Lusson Skomager
 Voldsdideriks Søn i Bogense, og Fadderne ere Oberst Grambov,
 Ritmester Bardenfleth og fl. S. D. ser Kjøbmand L. Bor-
 ring Lyset. — 31. December udnævner Frederik den Femte en
 „General-Tobaks-Direktør,“ der skulde oprette et storartet To-
 baksmagasin i Kjøbenhavn og Filialmagasiner i Provindsstæderne,
 hvorved Magistrater ell. Byfogder skulle være hannem-adsisters-
 lige“. Samme Lov, som Kongen udstødte paa Jægersborg „af
 berøgende Aarsager, til Rigets Beste og den indenlandske Tobak
 Arls Fremtars“ indeholder tillige en Priskurant for Detailhand-
 lerne, som skulle kjøbe i et af Direktørens Magasiner. Der
 nævnes en Enes Sorter af Røgtobak til en Pris pr. Pd. fra
 14 Sk. til 4 — Daler! Utsaa kostede 1 Pd. af den bedste
 Tobak ligesaa meget som 2½ Td.-Rug. 1 Pd. „Biskop“ kostede
 4 Mk. „Snus-Tobakkerne“ varierede i Pris fra 3 Mk. („Per-
 gamot-Rappe“) til 8 Daler („Brasille-Snus“) Pundet; med
 andre Ord: 1 Rod af bedste Sort Snus kostede 1½ Skp. Rug!

1761

er Kapittelstaxten 8 Mk. for Byg og 10 Mk. for Rug. — 3 d. N. † Brænderup og Dre Præst And. Hvid og efterfølges af Næs. Edsberg fra Edsberg i Prylle, der giøter sig med en Søster til Digterne Trojel; ligeledes † den 94aarige Magister Provst Povel Lundager i Bogense, hvor han havde været Præst i et halvt Aarhundrede; han var den sidste Præst paa Fyn, som aldrig lod sig barbere og skal have været meget extravagant og fritalende selv paa Prædikestolen, hvor han engang hævdede sin Belynderinde Fru Hagedorn til Hærrislevgaard til Skyerne, men paa Bogenseynes Bekostning som han tiltorduede saalunde: „Na I stakkels Bogense Høns! I skal engang komme til at syde i Helvedes Suppefedel!“ I vor Tid vilde sligt have været en mageløs Skandale, men dengang ikke, da en Næbpræst endnu tog sig en større Frihed, idet han fandt det bekvemmere under Ekristemaalet at uddele Absolutionen ved sin Stof istf. ved Haandsvaalæggelse. Foruden Provst Lundager døde 9 andre i Bogense i d. N. og blandt Brudgomme der nævnes 2 „førfarne Enkemænd“, Job. Justesen og Lorens Mejer. — 27. Januar ægter Kjøbmand Søren Borring Dortea Brandt i Bogense og 25. Marts ægter Lægen Hs. Hinkel Bodil Lund sammesteds. — 28. April begravet N. Holstis Frue i Bogense Kirke. — 19. Mai ægter Anton Buchholm Marg. Sofie Holst, begge fra Sugget og 22. Mai ægter Forvalter Ernst Braad Bertel Gillskov paa Elved. — Krigsraadiinde Balberg Drejer Ekeby (Wedel Simonsens Bedstemoder) dør paa Vitrup. — 26. Aug. ægter Høning Ulrik Næs (Søn af den afdøde Degn, Jørg. N. i Guldhjerg) Esfille Brandt i Bogense. Af deres mange Børn leve

endnu 2: Konfistorialraad Kr. Neefs og Provst Vilh. Neefs. — 16. Septbr. ægter Hr. P. Euvoldsen fra Roskilde Klare Marg. Brink i Sundersø Præstegaard. — 20. Septbr. bliver for f. G. her i Herredet et Barn (Pd. Beldt) baaret tildaabst (i Sandager K.) af en Mand (Forvalter Henriksen). — 28. Septbr. begravet Provst Lundager. — 6. November bliver A. Rod fra Sundersø Kapellan i Afsens. — 13. November indes brænder en Kone, Lisbet Hansd., i Hølse. — 13. Decbr. nævnes Jens Rosinbel og Jfr. Raffenberg som Fadd. til Volvids dervilts Søn i Bogenf. — 21. Decbr. ægter Lærer Klavs Møller i Hærsløv sin Formand Joh. P. Skovbys Enke. — 13. Jan. giver Kongen en Brandsforsikringsanordning og 24. Januar en Brandsforordning (52 §§) for alle Kjøbstæder i Danmark. — 18. Februar udskriver Kongen „Hauvre“ (=: Havre) af „Kjøbn“ som for Rugaards Amt og Lundes-Kam Hærrit“ skulde leveres i Bogenf. til Amtsforsalter Jens Baar, som 1760 var bleven Justitsraad. Nyborg og Tranefjær Amter skulde levere „Hauvren“ til Amtsfv. „Lærge Naby“ i Nyberg, Broder til Præsten i Særsløv.

1762

er Kapittelstaxten 12 Mk. for Byg og 15 Mk. for Rug. — 3 d. A. f. Etatsraad M. Knugen, Herredsfoged over Lunde, Stam og Skovby S. — 11. Febr. døbes Præstens Søn Ras. Balslev og Degnens Søn L. Limkilde i Guldbjerg Kirke. — 10. Marts døbes Forvalterens Søn fra Elved Bondo Braad og 2. April døbes Præstens Datter Barbara Katrine Naby i Særsløv. — 2. Mai døbes Jaf. Kr. Benniksen i Bogenf. — 6. Mai ægter Pastor A. Rod (se 1761) Kristine Krug i Drenth.

— 23. Mai bærer Ellen Verke en Søn af Hs. Ringo tilbaabs i Vigerslev Kirke. — 4. Juni brænder Gilby Præstegaard. — 24. Juli ægter Præsten Godfred Lundager Ane Røgvad i Bøgense. — 25. Juli brænder Peder Jakobsens Gaard (Marieros) i Hved. — 1. August begravet Gilby Degn Jak. Frølich og 29. August begravet en 96aarig Olding fra Gilstov. — 12. Septbr. † Emeden Nils Basse i Orbel, 91 Aar gl. — 24. Septbr. vies Hr. Kallager og Katrine Henriksen paa Gyldensten af Brudens Broder Pastor Henriksen i Haarslev. — En af de 11, som i d. A. † i Bøgense, er Kapellan Altonius' Kone, Kirken Hoffmann, som begravet i Bøgense Kirke. 28. Oktober. — 3. Novbr. ægter Jarver Joh. Anton Schulz fra Middelfart Jfr. Annise Mette Rassenberg i Bøgense. — 10. Novbr. begravet den 92aarige Anders Bødler fra Esterbølle. — 3. Decbr. ægter Degnen Josias Barfod i Gilby sin Formands Datter Ane Elise Frølich. — 14. Decbr. † den 75aarige Hr. Ramus efter i 31 Aar at have været Sjens 12 evang. Biskop. Han var 3 Gange gift og havde 13 Børn, deriblandt Esterfølgeren Jakob Ramus. Han er den eneste fynske Biskop, der er bleven efterfulgt af sin Søn. — 3. Septbr. forbydes foreløbig alle Markeder og al Handel med Kreatur i Jylland og Fyn, hvor Kræge sygen atter begyndte at ytre sig, og 17. December udfædtes en Forordning om Foranstaltninger med samme.

1763.

Kapittelstakten er 10 og 11½ Mk. — 3 Bøgense † 11; i Haarslev S. 30 og f. 25. — Hent. Schytte bliver Kapellan i Vigerslev. — Mikkel Møller opfinder sit Gaasespil, som endnu opbevares paa Elved. — 13. Februar † Amb. Grev Gustav

Grüner til Margaard, som han saa smukt restavrerede; den arves nu af hans Eriigersøn General Kr. Scholler. S. D. er Oberstinde Pardenfleth Gudmoder til Degnen Klavs Møllers Søn Joh. Fred. M. fra Hårdelev. — 29. Marts † Provstinde Elise Marg. Brink i Sønderis, Datter af Provst Line i Mdf. — 4. Mai bliver Lbor Welby (1744) Kandidat. — 12. Mai (Kristi Himmelfd.) ordineres Biskop Jak. Ramus. — 13. Mai bærer Grev Reuss Præstens Søn Henrik Balslev tilbaabs i Guldbjerg Kirke. — 8. Aug. begravet Bysoged Høllis Fru i Sønderis Kirke. — 9. Septbr. Forordning om Postbefordring gjennem Byn. — 14. Septbr. ægter Kyndby Præst Kr. Urfin Jfr. Katrine Jørgensen i Børgense. — 22. Septbr. begravet Degnekonen Ane Elise Frølich Parsfod i Gilby Kirke, 20 A. gl. — 28. Septbr. ægter N. Naby Præst Minbart Nelbof Røsfenberg Præstens Datter i Gilby Marie Gregorie Filipe Arndt Friid. — 23. November ægter „mandhaste“ Konrad Lede Bodil Røse i Børgense. — 10. Decbr. † Degnens 17aarige Søn Anders Gram i Hårdelev.

1764

holdes Auktion over Ryttergodset, hvoraf Byns Stiftamtmand, Gehrd. Grev Karl Zuel, kjober for 32,000 Rd. især i Hårdelev, Vigerslev og Bispenberg S. Middelpriisen er 3—400 Rd. pr. Td. Hfl. Drejer fra Østrup kjober Grøntehjerg, Amb. Rosenfrands Skovgaard, Kjobmand Brandt i Børgense kjober 17 Td. Hfl. for 8500 Rd., Justitsraad v. d. Maase kjober 24 Td. Hfl. osv. Biskop Ramus kjober Bispenberg Kirke for 13,633 Rd. — Amb. Høllis til Langeis bliver Amtmand i Nyborg. — Kapittelstøtten er 10½ Rfl. og 14 Rfl. — Hs. Kr. Scholler

i Halsled, Søn af Degnen Nils Hansen Skjærn i Odense og Oldefader til de to nulevende Professorene H. N. Clausen og F. E. Schjern, afgaaer ved Døden. Han havde i 13 Aar været Præst her i Herredet (i Guldbjerg og i Gaarslev). — Nyaaersdag er der Dødsbommelse i Bogenfse og paa flere Steder af Landets Kyster. — 20. Febr. † Provstens Datter i Sønderfse Joh. Katrine Brink og kort efter resignerer han Provstembedet, som overtages af Bestergaard i Vigerslev. — 28. Marts ægter Provst Ude Høst i Ekeby Enkepastorinde Karen Hillerup Melhoff i Gaarslev. — 2. April f. Marie Sofie Balslev i Kaaleshave Præstegaard. — Blandt de 12, som i d. A. † i Bogenfse, er Præstens Søster Evfresvne Lundager. — 10. April legaterer Præsten Godfred Lundager 100 Rd. til Bogenfse Fattige. — 7. Mai begravet Gyldenstens Forvalter Nils Hennissen (Fader Pastor S. S. i Gaarslev), 76 A. gl. — 15. Juli staaer Hovmester Hs. Stenbuch (Bedstefader til den nuværende Præst ved St. Hans Kirke i Odense) fra Margaard Fadder til Lærer Sandbergs Datter i Værlinge Kirke. — 18. Juli døbes Præstens Datter Marie Sofie Luja Balslev i Guldbjerg Kirke. — 20. Juli † Forvalter Kallagers Kone paa Gyldensten, 20 A. gl. — 17. Juli døbes Justitsraad v. d. Maasens Søn Kristian i Bogenfse. — 18. August ere Bøgrvad, Broby, Rassenberg og fl. Faddere til Degnens Datter Elise Linilde i Guldbjerg. — Pintsedag (9. Juni) hanger Koffepigen paa Stred sig i Kullefejderen, „hvor det siden har spøgt“. Hun var en Datter af Møller Hs. Jensen i Høved, der skjændigt mishandlede hende, fordi hun var kommen i en vis Dunstøbed. — 14. Novbr. kjøber ovennævnte Amtmand Just Rugaard

for 61,000 Rd. og ombygger Gaarden. — 1764 udgjorde Tolden i Bogense kun 705 Rd.

1765

† 14 i Bogense. — Kongen overlader Enkefrn Hagedorn til Hærrislevgaard og hendes Efterfølgere Jagtberligheden over Bogense Byjorder. — Kapittelstakten er 13 Mk. for Byg og 19 Mk. for Rug; der klages meget over Dyrtid. Amtsforvalteren over Odense og Rugaards Amter Justitsraad Jens Baar (til hvem Beboerne i „Lundes-Ram og Skoffby Hærrider“ gennem mange Aar havde leveret deres Skattehorn i Bogense) dør og efterl. af Kr. Skovbo Østrup. — Student Nils Brun bliver Degn i Skovby og ægter den 29. Jan. sin Formands Datter Kristiane Fister. — 27. Jan. begravet i Vigerslev Kirke Nils Lerke til Tverflov Koller og s. D. og Et. døbes hans og hans efterladte Enke, Sofie Amalie Bastes Søn. Den afdøde Koller var en Onkel til Justitsraadinde Simonsen. — 22. Febr. begravet den 90aarige Sille Simonsen af Vierne i Haarslev Kirke. — 2. April døbes Lieut. Bonniffens Søn Hans i Bogense. — 24. Juni ægter Oberst Nif. Bryggemand fra Elved Bibese Penh. — 20. Juli døbes Rjsbmd. Søren Borrings Datter i Bogense. — 11. Avg. bliver Valdemar Bryggemand fra Elved General i Norge. S. D. døbes Degnens Søn Joh. Fred. Brun i Skovby. — 3. Septbr. f. i Nyseby Provst Jens Fred. Boesen til Vigerslev. — 4. September dør Fru Bonniffen Klotter Ferslevs Datter i Bogense Kirke. — 6. Septbr. † den titonde talte fynste Landsdommer Justitsraad Bonde Simonsen til Elved. Han var en saa streng Gudsbeier, at hans Bønder engang gjorde Oprør og truede ham paa Livet; men han var en særde

driftig Mand, der anlagde Linde-Aller, Kalk-, Mur- og Tagstensbrænderiet, 8 Fiske-damme osv. og var en heldig Pengene-gosiant. Den 20. Septbr. 1700 saa han første Gang Lyset i et lille Hus i Haarslev, men en heldig Overtjersel havde hans Førfremmelse tilfølge. 1729 blev han Raadmand i Odense. 1731 ægtede han Kjøbmand Jugs Enke Marg. Sofie Hamaan. 1732 blev han Borgemeister, 1743 Landsdommer over Fyn og Langeland. 1749 ægtede han Konfistorialassessor Bedels Enke Ane Elise Annelie Berg til Elved, 1757 blev han Justitsraad og med det samme ifølge Mandig Høiesteretsassessor. Hvorvel en Justitsraad dengang var en langt større Katador end nu, var han dog ikke tilfreds med denne Titel, men stræbte nu ivrig efter at faa sit Guds forøget til 400 Td. Sk. og da „til Guds Ære og Familiens Konfervation“ at faa det oprettet til et Stambus, og faa blive Statsraad, en Titel, der alt var ham lovet. Dette sked for ham, den fattige Husmandsøn, som det høieste og sjonnest Maal her paa Jorden. Ved Auktionen i Efteraaret 1764 over det kong. Ryttergods købte han 27 Tdr. Sk. og i Begyndelsen af d. A. kjøber han 8 Gaarde, og mangler nu kun 1 til for at kunne naa sit Maal, — da Døden overraster ham. I samme Stund bliver hans eneste efterladte Barn, den 15aarige Klavs Bedel-Simonson, baaren som død op til sin Moder fra Læden af, hvor et Læsetræ var styrtet ned paa hans Hoved. Han kommer imidlertid atter tillive igjen, og af Taknemmelighed opretter hans gode Moder Hospitalet i Bøvlinge. Efterat hans Fader den 28. Septbr. var bleven begravet i Haarslev Kirke, kom han i Hus hos Pastor Lønne Bloch i Middelfart. Haarslev Degn, Mester Gram, hvis Søn var opfaldt efter Justits-

raaden, udgiver i Anledning af dennes Død en „Grundig Klage
 over Dødens ugrundede Andfald paa Palmetræet, Hans Kongl.
 Maj. velbetroede Justitsraad osv.; offereret af det sørgelige Husets
 samt høie Families ringeste og ydmyeste Tjener, som tager Deel
 i Graaden“. Dette furiose Ligfarmen begynder med følg. ener-
 giske Strofer: „Du søle, sorte Død! hvad har Du gjort paa
 Elved? Hvi blevst Du ikke i din dybe Afgunds Helved?“
 Justitsraaden efterlod en Broder, Husbond Nils Simonsen i
 Gillskov, og en Søster, der var gift med Kristoffer i Odense,
 hvis Son Bonde Jerklev blev Præst. — 9. Oktbr. f. Provst
 Præben Sægtorp, Kapellan for Brænderup og Dre. S. D.
 udlægges Degne sønnen Rads Fibiger fra Hilerklev som Varnes-
 fader i Bogense Kirke.

1768.

Administrator Grev Neufs paa Gyldesten kjober 5 Gaarde
 og Huse i Ugerklev af Johanne Lindholm. — E. A. skal man
 her i Herredet have indført den Skik at spise Mellemmad (for-
 modentlig for at cyrette, hvad man Aaret tilforn havde forfemt
 formeddelt Dyrktid og Hungersnød!) — 14. Januar † Frederik
 den Femte kun 42 Aar gl. vel som den mest virksomme, vis-
 dende og udsværende Konge af den oldenborgske Stamme, lidende
 af Batterfot og af Benbrud, forarsaget paa Jagten, som han
 drev saa lidensabeligt, at hans Jagthundes Stemmer, som han
 selv sagde, morede ham mere end Musik og Sang. Medens
 han saaledes odelagde sig selv, vilde han dog gjerne have fremmet
 Folkets Vel, og fornærmede han nogen i Hidseghed, skyndte han
 sig nedse, at gjøre det godt igjen, og Digteren Doktor Løbe
 var ingenlunde den eneste, der skyldte en kongelig Ordfyger

hurtige Forfremmelse. Han efterfulgtes af sin næppe 17aarige Son Kristian den Eyvende, som den 16. Januar udstæder sin første Forordning „Om Sørgekæder at bære for Salig og Høylevlig Ihusommelse Kong Frederik den Femte, og om Ringen med Klokkerne overalt i Danmark (4 Timer daglig), saa og Forbud paa all Spill og Leg udi Kirkerne og udenfor“. 19. Marts begravnes Frederik den Femte i Roskilde Domkirke, og Dagen tilforn holdes Vigprædiken i alle Kirker over 1 Mose Bog 48, 21. — 28. Februar ægter Lømmermester Sven Eir fra Odense Jfr. Kattine Vette i Haarslev og Blytælleren Augustinus Skilling fra Odense er Forlover eller Brudgømsfører. — 9. Mai ægter Seneca Sorensen af Skovby Anette Larsen paa Ladebøll. — 17. Mai bærer Oberstinde Grambov Præstens Datter Salome Balslev i Guldbjerg Kirke og bl. Fadd. ere Provst Broge og Fruen fra Klinte. — 18. Juni tager Værtel Hauch Vederfink Examen og bliver Kapellan hos sin Fader Henrik V. fra Bogenf. — 14. Juli begravnes Benjamin Rildegaard i Haarslev. — 3. Aug. † den 95aarige Kapellan Tomas Reutse Vigerslev (født i Ryslinge Præstegaard). Han efterfulgtes af Henrik Schytte. — 5. Aug. ægter Joh. Abildkvist fra Høllstenshus Degnens Datter Dorteia Gram i Haarslev og 12 Dage derefter bæres deres Datter tildaabs af Præstens Kone. — 25. August sælger Stiftamtmand Øhrd. Juul Rangaard til Kamrd. Nils Dns (Eviqersøn af den rige Byllriver Pp. Ved i Evendeborg) for 95,000 Rd. To Aar tidligere havde Øhrden. kjøbt Gaarden for 61,000, men han havde nu ogsaa ombygget den; endnu sees han og hans Fru tilbest og i Jagtdragt i et Væggesmaleri paa Rangaard. — 24. Septbr. tager Henrik Vederfink

anden Søn og Efterfølger, Jørgen W., Exam. — 17. Oktbr. forbyder Kristian den Syvende Seirsdag den 11. Febr. (paa hvilken Dag der siden 1660 var bleven holdt Gudstjeneste i alle Landets Kirker) i Anledning af hans 20aarige Efter Sofie Magdalenes Biftermaal (4. November) med Kong Gustav den Tredie. — 8. Novbr. ægter Kristian den Syvende den 15aarige Karoline Metilde. — 3 Bøgense † i d. A. 12; i Bispenberg † 37, men der fødtes ogsaa 51. — Henrik Henriksen bliver Gudsforvalter paa Elved ifk. K. F. Heilmann.

1767

Skriver Biskop Pontoppidan om „Bovense“, at den ligger 3 M. n. v. i Odense ved en Fjord, som løber ind fra det store Belt (!), der vel giver en sikker Havn, men ifknu for smaa Fartøer, da Vandet er udybt; herfra udflødes aarligen nogle Kornvarer, Havestruer, Dynevaar og andet hjemmegjort Løv til Norge, men Borgernes Antal er som Næringen kun liden. — De Afdødes Antal for d. A. er 13. (3 Bispenbjerg S. † 60). — Krigsråd L. Skelby til Østrup kjøber Ørrikslevgaard, og Enkeoversinde Klare Levehov v. Finck overlader Dallund til sin Søn Amj. Teodosius Ernst Fred. v. Finck. — Amb. Antemand Holsten til Langejs hædres med Ordenen l'union parfaite. — 19. Jan. † den 77aarige Provst Elias Brink til Sønderø og efterfølges af Hovmesteren paa Margaard Rads Kannevorff, Søn af Niels K., Klokker ved St. Hans Kirke i Odense, og givet med Kirsten Morud, som tjente paa Margaard og som han vel sagtens har maattet ægte for at faa Kalbet. — 26. Martz ægter Adam Sindel Ane Jensen i Haarslev. — 2. April seier Jakob Naby i Eerslev sit 20aarige Præstefjubilæum. — 12

April f. Kapt. Fred. Lud. Bryggemand „den sidste Adelsmand med dette Navn“. — 26. April ere blandt Haarslev Præsts Konfirmander tvende af hans Døttre: Zfidore og Konstanse Hentriksen. — 29. April ægter Klavs Ræfs Jfr. Nette Bograd i Bogenfe. — 1. Mai salves Kristian den Syvende og Dronning Matilde af Biskop Ludvig Harbo. — 3. Juni døbes Premierlieut. Bonnifens Søn Hørke B. i Bogenfe; bl. Fadd. er Kontrollør Thors. — 5. Juni ægter Mads Raffenberg Hedvig Tejsen i Bogenfe. — 8. Juni aflæsses det aabenbare Ekstremaal i alle Landets Kirker. — 19. Juli døbes et Pigebarn i Dre Kirke med Navnet Drude. — 13. Aug. drukner en 14 Aars Dreng i Bro Na. — 2. September † Stiftamtmand Gbfrd. Dannebrogsmænd og Serafim-Ridder Karl Juel til Thorseng (og Rugaard, hvor han og hans 3die Gemalinde Amalie Rabensees i Jagtoptog). — 6. Septbr. aabnes Hospitalet i Børlinge, hvis Opsørelse kostede Enkesru Simonsen 108 Rd. — 28. Oktbr. f. Frederik den Ejettes Dronning Marie. — 15. Novbr. døbes „Søren Spurtes“ Søn af Gillskov. — 14. Decbr. blive Minister Gs. Hartvig Bernstorff og hans Broder Andreas Gottlib B. Grever. Den sidnævnte var Bedstefader til den første Grev Bernstorff til Spidenslen, som igjen var Bedstefader til den nuværende Besidder. — 16. December ægter Otto Brandt Birgitte Jørgensen (Jans) i Bogenfe. — Palmesøndag † Søren Mortensen Harendrup til Storelsjøbestov og begravet den 28. April i Børlinge Kirke, over 100 Aar al. (ifølge Kirkebogen, men 89 ifølge Hofman). Han var en Søn af den 1683 afdøde Absesfor Morten Mikkelsen (Harendrup), der skal have spillet Dallund og to andre Herregaarde bort. Sønnen Søren

var selv en snurrig Personlighed; han gik saaledes med rød Kjole og hvid Pant (Daupte Farver!) og tillod aldrig sin Kuds at hjælpe sig af Bogen før end denne havde sat sin Hat fra sig. Han var en stor Elsker af Krydsor (som han selv dyrkede i sin Have), Høns, Duer og Katte, og havde udsøgte Exemplarer af disse Vindlinger i Encseviis. Han var ikke lidet stolt af sine Bogetræer, og da hans Kuds engang med Hatten i Haanden fortalte ham, at nogle Hartvire havde stjaalet en af hans Bøge og med Respekt at sige gjort sig urene paa Embet, afbrød han ham med det heftige Udbrud: „Det lægger jeg Pinedød bag mit Dre!“ Det var forresten en Træsk, som Dattidens Lyve betjente sig af „da de stode i den Formening, at deres Lyveri ikke kunde opdages, naar de efterlode noget af deres eget, som et slags Bederlag paa Stedet“. Den afdøde Søren Sparndrup havde givet 134 og hans Hustru Elisebet Nielsen Riber 33 Rd. til HOSPITALET I VÆRLINGE.

1768

† 9 i Gulbjerg og Sandager Sogne, 10 i Bogense, 26 i Gaardslev (f. 23) og 30 i Vigerslev og Værlinge. — 8. Januar dødes Dequens Søn Niels Puf Prun i Eskovby. — 15. Jan. befalet Kristian den Syvende, at „ædende Vabre som Giff, Kjød og detølige, som indføres skal straxen anmeldes for Prageren og vrages“. — 28. Jan. ser Kong Kristian den Syvendes eneste Søn Frederik (den Sjette) Udsat paa Kristiansborg, saa Tinet før det Dieblif, da hans Fader før 19 Mar siden kom til Verden paa det samme Stot, hvor han ogsaa blev faldet, medens alle de andre Encveldsfanger ere blevene salvede eller kronede paa Frederiksborg. — 24. Jan. bliver Amb. Amtmand Adm.

Kristoffer Holsten til Langeø N. af Dbg. — 12. Februar forbyder Kong Kristian al Handel med Manufakturvarer paa Marskeder „hiemmegjort Løj allene undtagen“. — 18. Febr. begravet Pastor Kentses enke og Guldbrud, den 72aarige Karen Lindskov (f. i Gjørtskov Mølle) i Vigerslev Kirke. — 21. Marts † Skovby Degn Hans Jisser. — 13. April brænder en Gaard i Ekerbølle, som Enkefru Simonsen gjenopbygger for 540 Rd. — 26. April havde Provst Vestergaard i Vigerslev været Præst der i 25 Aar og den 12. Oktbr. feirede han sin 50 Fødselsdag. — 14. Mai ophæver Kong Kristian den Syvende Salttolden, men lægger en 8 Sk. Saltkat paa enhver, der var 12 Aar og derover, og paalægger Bøder fra 1 til 10 Rd. for Evig i Salt-handelen. — 19. Mai ægter Jørgen Suedler Berte Melhoff i Bogenf. — 21. Mai (Pintsesten) f. i Viborg Avg. Stensfeldt, i 4 Aar Kapellan i Vigerslev og B. — 27. Juni ægter Joh. Ras. Lys fra Holstenshus Bodil Gram i Haarslev. — 30. Juni f. Joh. Jak. Edsberg, i 12 Aar Kapellan i Bogenf. Hans Enke er nylig død i Middelfart. — 9. Juli forordner Kongen en ny alu. Landmaaling. — 29. Juli ægter Simon Petrus Aarhus Ane Kentske fra Vigerslev. — 26. August f. i Nynkeby Justitsraad, Ridder Joh. Boesen, Broder til Provst B. i Vigerslev. — 1. Septbr. bliver Kr. Anton Foged paa Gved. — 11. Oktbr. udstæder Kong Kristian i London Loven om Kornskatten, som for „Lundestamm og Skovby Hærreder“ skulde leveres til Amtsfors. Kr. Skovbo Østrup i Bogenf. — 26. Oktober døbes Holger Hanses Søn Jørgen Peder J. i Bogenf. — 3. Novbr. ægter Maler Niels Henrik Borchhardt Søren Møllers Datter, Marie Møller i Bogenf. — 11. December

døbes Enefa Eurenjens Søn i Skovby. — S. A. (ja allerede 1750) nævnes „Pervbemageren“ Andr. Vermuth i Bogenf.

1769

rafer Kvægpesten atter paa Fyn: 400 Kvægstrope nedgraves i Nærheden af Dallund Rolle, 111 frepere paa Elved, 70 paa Rugaard, 44 paa Dregaard, 40 paa Kjærsgaard osv.; i Kaalsbøve Præstegaard bliver kun 1 Ko tilbage, paa Madernsgaard 2, paa Fugget 3 og paa Amagergaard 4 osv. De faa Tilbageblevne brændemarkes af Herredsfoged Jakobsen og stige til 60 Rdl. Dog kunde endnu kjøbes Koer i Jylland (til Eygen ogsaa udbrød der 1771) til 20 Rdl., hvilket var drøit nok paa en Tid, da en vegen Pige kun fik 20 Rk. i Løn. Emseret stiger til 3 Rk. Pd. og maa tilfaldt erstattes ved Melpap, Eidd og Sirup. — 3 d. N. foretages den første Følletælling. Skovby Herred har (med Bispenbjerg Sogns 1120 Sjæle) kun 6565 Indvaanere. Bogenf. Indbyggerantal var ifølge Regtrup kun 430, og kun 8 Stæder havde færre; nu, da dette Antal har fordoblet sig hvedes 5 Gange, ere hele 39 Byer mindre end Bogenf. — Aurd. Dus sælger Rugaard til Jørgen Juel. — Nyaaersdag † en 96aarig Onke i Smidstrup i Guldbjerg Sogn. — 28. Jan. † Jfr. Matr. Lommerup af Kaaberg i Gaardslev Præstegaard. — 29. Jan. fylder Kong Kristian sit 20 Aar. — 12. Febr. † Hanibal Volt, Lysfoged i Grøstjbg., Connexion af Rijkmand M. B. i Bogenf. — 28. Febr. bliver Arnobal Gvid fra Ellby (1737) Præst i Landerup. — 15. Martz † Meierforpagter N. Pel paa Elved. — 2. April konstrueres Degnens Døtre Ane Elise og Marie Gram i Gaardslev. — 20. April f. Palle Saaby Menrad, Præst i Alinte. — 26. April døbes

Hs. Jor. Møllers Søn i Børgense og 3. Mai Matr. Bonniffen. — 13. Mai nedfættes Tobaksprisen til 12 Sk. for Pd. af rine gæste og 4 Rdl. for Pd. af bedste Sort. — 19. Mai begravet Deguen Jens Handberg i Vigerslev og efterf. af Pd. Lind. — 11. Juni † den 82aarige Oberstinde Kristiane Hoppe Hagedorn og begravet 10 Dage efter i Skovby Kirke. Harrislevgaard arves af hendes Svigersøn Oberst Joh. Fred. Vardenfleth. — 18. Juni døbes Amalie Lindov i Børgense af Præsten Lundager, som f. D. fyldte sit 50 Aar. — 5. Juli ægter Hr. Ratlev Jfr. Paulin paa Harrislevgaard. — 18. Juni bærer Justitsraadiet Simonsen Rapt. Sufvss Søn i Børlinge Kirke. — 21. Juli ægter Virked. Hs. Holm Elise Hartvigsen til Rønne-mose. — 29. Juli Forordning om Fællesskabets Ophævelse. — 8. Aug. Forordning om „Haufter-Livrance“ til Rytter-Regimenterne i de fynske Stæder (den eneste Forordning som Kristian den Syvende har udstædt paa Frederiksborg). — 5. September bærer Oberstinde Grambov S. Borrings Barn i Børgense. — 27. Oktbr. ægter L. Munk af Skovshøjrup Marie Røller paa Digetgaard. — 5. Novbr. f. paa Gyldensten Justitsraad Jøer Peder Brandt Hvid til Sandagergaard, der ligesom Lars Profstenhus til Eggeskov og Jørg. Marsvin til Aunsborg af Bønderne fjildres som en Samson i Størhed og Styrke. (Ved denne Tid levede ogsaa den stærke Foged Sparrevogn paa Dallund (se 1759), der engang ligesom Blichers Sejfr traf et helt Læs Træ, og en anden Gang vandt fem Ankere Vin, ved at bære dem op af en Hælder paa engang, idet han ved Hjælp af en Snor bar et i Lænderne, to under Armene og to i Hænderne ved Hjælp af de aabnede Spundshuller). — 16. Novbr. ægter

Hs. Hans Gertrud Mikkelsd. i Bogense. — 7. December begravet Hs. Thorsen i Bogense Kirke, 2 Maanedet efter hans Bryllup med Berthe Ostermann. — S. D. f. Ul. Kr. Boesen, Præst i Faaborg, Brøder til Provst B. i Vigerslev og Fædet til den nuværende slesv. Bisp. — 10. Decbr. ægter Kornelius Gram i Haarslev Bodil Guldberg. — 3 d. A. † 10 i Bogense og 67 i Bisshøj, deriblandt Præsten Tomas Trojel den 19. Decbr. efter at have været Præst der i 31 Aar. Hans Søn, Kapellan Hofod Trojel, vinder i d. A. Landvæsenkollegiets Guldmedalje for et Prisdiskurs om Humleavl. — Kapittelstapten 8½ Mk. for Byg og 12½ Mk. for Rug Stiger

1770

til 12½ og 20 Mk. — Jørg. Juel gjør Opbud og N. Dux bliver atter Eier af Rugaard, og Krigsraad Jak. Bedel til Hellegård kjøber efter Kmh. Oberst Trolles Død Kjærsgaard for 60,000 Rd. — 3 Bogense, hvor der i d. A. † 12 nævnes 3 Familiefædre med Navnet Hans: Hans, Solger og Kristian. — Byksriver No udslægges af Jørgen Hattemagers Datter som Børnefader (han var saaledes næppe i Familie med Paggens Ridder No). — 3 Herredets Kirkebog nævnes Kas. Dreier og Mat. Jør i Esterbølle, And. From i Kjørby, Virkefriver Bied i Dre, Jens He, Huslærer hos W. Stergaard i Vigerslev, Henrik Vædte til Rugaards Mølle. — 2. Jan. begravet Bisshøj Præst Tomas Trojel og efterf. af Jman. Kent. Lud. Smalh. Blandt 58 Døde der er en 91aarig Kone fra „Håndebølle“. — 5. Febr. døbes Degnens Søn Hs. Prun i Eskovby. — 3 Martz bliver Erik Arnobal Hvid (1737) Kapellan hos sin Fæder i Gilby. — 22. April. konfirmeres Oberst Grambovs Døtre Helene

og Henrike i Sandager K. — 28. April † Fruen Schubart paa Margaard. — 4. Mai ægter Stadsmusikant Jensen fra Odense Zfr. Falkenberg paa Margaard. — 17. Mai † Anton Bøgholm til Gyldestens Mølle. — 27. Mai † den 70aarige Dronning Sofie Magdalene, og Dagen efter forordner Kong Kristian den Syvende, for „pligtskyldigt“ at hædre sin tydsksindede Bedstemoders Minde, at bære Sørgelæder og forbyder Epil og Leg. — 15. Juni ægter Forvalter Anton fra Elved Karen Henriksen paa Dregaard, Søster til Haarslev Præst. S. D. bliver N. Rod fra Sønderøs Skole Præst til Aasum og Seden. — 25. Juli bliver Klavs Vedel Simonsen Student. — 4. Aug. brænder Herredsfoged Jakobsens Gaard i Everslev, og Rytget siger, at Kuj. Finel til Dallund, der havde tabt en Sag ved Herredsstretten, havde kjøbt en Mand til at paasætte Jlden, og at han med neroist Glæde fra Sønderøs Kirkehøi betragtede Branden. — 22. Aug. er Student Bull Fadd. til Maler Borkharts Søn i Bogense. — 1. September bliver Dve Guldberg Keutse fra Vigerslev Kapellan hos Jor. Baggelsen Leth i Dalsum og ordineres af Bisp. Ramus 26. Oktober. — 28. Oktbr. bærer Grev Knuth Fr. Bolts. Søn tildaabs i Sandager Kirke, og Provst Broge i Klinte staar Fadd. — 18. Novbr. jordes Jor. Jespersen Jordvad i Vigerslev i sit 99 Aar. — 1. Decbr. ægter Elveds Elytte Jørgen Jensen Berthe Basse og Langes Elytte Jak. Kalstrup Grete Gasholl. — 13. Septbr. oprettes det kueneske Ministerium og den 7. Decbr. Generallandvæsenkommissionen. — 29. Decbr. † Gartner Rør paa Gyldesten, 78 Aar-
 gl.

1771

f. i Skovby Herred 154 og † 180, deriblandt mange af Børnekopper; blandt de 44 der † i Bispenberg S. ere den 9Aar. Karen Kolberg og den 9Aar. Ane Bødgers i Skalbberg. — Kapittelstaxten stiger til 15 Mk. for Byg og 26 Mk. for Rug. — Med Kartoffels og Kloveravl gøres de første Forsøg i Sønderlev og Sønderfos Sogne. — Ernst Braad til Mariers bygger Ventslykke og Kroen Mørkebøge (Mørkenberg) i Bøvlinge S. — Sagnet siger, at Kristian den Syvende slog sine Søglinger for at uddele dem til de Kvæglidte i Fyn og Jylland. — 12. Jan. bærer Majorinde Lassen Bøver Oftermans Søn Andreas tilbaabs i Bogense Kirke. Andr. D. blev siden Præst. — 5. Febr. † Forvalter Henrik Hunderup paa Harrislevgaard, men endnu ved Folk at fortælle meget om, hvor stort et Skarn han var mod Bønderne, og hvorledes han vilde prygle de unge Karle til at øgte Enterne paa Godset osv. Han gaaer naturligvis igjen, men en Aften møder Pastor Henning Altonius fra Bogense hans Gjenfærd i Skovby og nedmaner ham paa Kirkegaarden. (Se Folkesagn og Fortællinger Side 117). — 20. Febr. bliver Bondens uble Tilstand forbedret en Smule derved, at Hovetiet, som før var vilkaarligt, bliver bestemt. — 21. Marts begravnes Premierlieut. Bonniffen i Bogense Kirke, og f. D. begravnes den 9Aarige Kristen Knudsen Kjærby i Skovby. — 2. April f. Isak Eidenius i Asteby. — 12. April f. i Midelfart Niels Jensen, Kjøbmand i Bogense. — 16. April † Stiftamtmand Grev Kr. Ranhav, 88 Aar gl. — 25. April † Oberst Joh. Fréd. Bardenfleth til Harrislevgaard, 77 Aar gl., og begravnes 13. Mai i Skovby Kirke. — 26. Juni og 18.

Skipper Bull Amalie Gram i Gaarlev. — 12. Juli forbydes al Kvægudførelse fra Fyn og Jylland. — 14. Juli bliver Estruense i Virkeligheden Landets Regent, under Titel af Geheimsekretær og Greve. 27. Juli tillader han Hjemmedaab. S. D. staar Teglmester Pavn Bardinus Bryllup paa Langsø. — 6. Septbr. ægtes Oberst Joh. Fred. Bardenfleth den yngre til Hærislevgaard Sofie Magdalene Løvensørn, D. af Konferentsraad Fr. L. og Frederike Holsten. — 26. Oktober døbes Tvare Georgine Borring i Bogenf. — 3. Decbr. begravet den 9aarige Karen Rjærby i Skovby. — 19. December † Guldbjerg og Sandager Sognefoged Pt. Rimkilde, 40 Aar gl. — 30. Decbr. indføres Retsvidner ifst. den saakaldte Karpe Examinations („Lamp og Rø“).

1772

f. i Skovby S. 148, deraf 54 i Bispenbjerg S., og † 121, deraf 64 i Vsb. S. — Kapittelstaxten er for Havre, Byg og Rug 11, 17 og 22 Mk., en Hoide som den, hvad Byg og Havre angaar, hidtil aldrig havde naaet, og det hedder derfor ogsaa i det første Nummer af Odense Adresselontors Efterretninger af 3. Jan.: „Her i Fyn er alm. Dyrtid paa alleslags Korn, Grøn og Fedevarer og næsten intet at falgjøre.“ — 12. Jan. indsettes Gartnersønnen fra Spilstenen, Karl Rør, som Degn (Siden Præst) i Guldbjerg og Sandager. — 17. Januar søres Brandt og Estruense til Kastellet og Dronning Matilde til Kronborg. S. D. † Kapt. v. Løvenberg i Bogenf., 29 Aar gl. og begravet den 29de. — 19. Januar † Oberstinde Elise Lasfon Bardenfleth paa Hærislevgaard, 75 Aar gl. og begravet i Skovby Kirke den 3. Febr. — 31. Jan. faar Provst Westergaard

gaard i Bigerslev Ordre til i sit Herreds Kirker at lade for-
 anskaffe Taffigelse for Guds Baretægt over Kongen og Staten
 „i denne Tid i Besynderlighed“, (i Anledning af Struenses
 Fald), og disse Prædikener blive holdte d. 2. Febr. Den
 Tale, som Kundager i Bogense holdt, findes i Odense N. N.
 C. Nr. 15. — 18. Febr. † den fortjente Minister Hs. Hart-
 vig Ernst Bernstorff, en af den gyldestenke Grevs Forsædre.
 — 29. Februar raser over Bogense og Omegn et forskædeligt
 Tordenveir. — 8. Marts † Mdm. Ulrike Borring i Bogense,
 66 Aar al. — 15. Marts f. i Perleberg i Preussen Dr. Pt.
 Kristef. Vol, Læge i Bogense. — 4. April f. Lavrits Best til
 Jyllested Mølle. — 5. April dommes Brandt og Struense til
 Døden. — 6. April separeres Kristian den Eyvende og Dron-
 ning Matilde. — 10. April forbydes al Kjøbmandshandel om
 Søndagen. — 16. April er Huslærer Love fra Raalshave
 Præstegaard faldt til Lærer Bruns Søn i Eskobj. — 26.
 April ere blandt Konfirmanderne i Haarslev Kirke Præstens
 Datter Sofie Henriksen og Søstrene Marie og Sofie Hvid fra
 Ny-mark. — 28. April henrettes paa barbarisk Maade Brandt
 og Struense. — 19. Mai staar Postmester Kr. Bøgvads Bys-
 lup. — 21. Mai holde den fra Dresden hjemkomne Grev Hs.
 Henr. Knuth (Stiftamtmand over Sjælland), og Grevinde Alex-
 andrine Konstantine v. Kossel deres høitidelige Indtog paa Gyl-
 densten. Ved Siden af Kareten ride Forvalterne Hs. Hvid fra
 Gyldesten og Mads Hvid fra Dregard; Forpagterne Eilerseu
 fra Gyldesten og Kallager fra Dregard; samt Jægerne Boldt
 og Bruun. Høitideligheden er vidtløftig beskrevet i Atr. N. C.
 Nr. 22. — 30. Mai forlader den unge ufækkelige Dronning

Matilde Danmark. — 18. Juni bliver Ove Guldberg Neuge Præst til Allerup og Davinde. — 22. Juli ægter Povl Falk Jutta Nilsen i Haarslev. — 9. Aug. f. paa Harrislevgaard Ordensseremonimester, Storkorsridder Joh. Fred. Bardenfleth (den 3 med dette Navn). — 9. September bærer Enkefru Simonfen Henning Anton fra Nusbæk tildaabs i Haarslev K. — 13. Septbr. falder den 70aarige Frands Flue i Harrislev ned fra sit Loft og slaar sig ihjel. — 28. Septbr. † den 77aarige Præst i Korup, Vulf Godste Holm fra Vigerslev; blandt hans og Sofie Tommerups 10 Sønner vare Estermanden Knud Tommerup Holm og Naturforskeren Dr. Prof. Tyge Holm. — 30. Septbr. ægter velleerde Ditlev Vith Jørgensen Ane Rassenberg i Bogenf. — 16. Oktbr. ægter Præsten Kristen Begtrup paa Østrup den 18aarige Elise Drejer, Søster til Fru Bedel Simonfen. — 23. Oktbr. ordineres den nyborgske Kjøbmands søn Knud Knudsen (f. 6. Septbr. 1739) til Kapellan i Bogenf. og Skovby, hvor han holder sin Tiltrædelsesprædiken den 15. Novbr. — 13. Novbr. holder Rmh. Holsten til Langesø ifølge Jndførsel Auktion over Kjøbmændene Rølers Gaarde, Skibe og Varer i Odense. — 16. Novbr. bærer Grev Knuth Alex. Hvid tildaabs i Sandager Kirke (f. 1 $\frac{1}{11}$). — 20. November ægter Gartner Konstantin Legaard Else Møller i Bogenf. — 17. Decbr. f. en Komtesse paa Gyldensten, som den 19de døbes Frederike Henriette Konstantine Knuth, og f. D. modtager Grev Knuth Kammerherrenøglen. — Kurb. Dus holder hæsligt Hus med Rugaards Gods og Skove, som han med et vil realisere: Han sælger 4 Læs Brænde for 1 Rdl. og giver et Læs i Til-

gibt; tvinger Hæsterne til at rydde hans Rolledam (hvor man finder mange Oldfager) og til at kjøbe deres Hæstesteder.

1773

f. 147 (deraf 64 i Bispebjerg S.) og † 188 (80 i Vsb. S.) i Skovby S. — 1. Jan. † Skolelærer Nils Vel i Hindevad og kort efter † hans Enke. — 2. Jan. døbes Komtesse Konstantine Knuth i Sandager Kirke. — 3. Januar bæres Soren Nordstovs Trillinger tilbaabs i Guldbjerg K. af Grev Knuth, Oberst Grambov og Forvalter Hs. Hvid. — 13. Jan. bærer Grev Knuth Skovfogedens Søn Hs. Genr. Brun. — 15. Febr. † Skoledisipel Jor. Kr. Fædder Naby fra Særsløv i Densle, 18 Aar gl. — 20. Febr. † Oberstinde Alare Levehav v. Finel til Dallund, 74 Aar gl. — 2. Marts † Degnekonen Eske Gram i Særsløv. — 18. Marts oprettes Ane Lundagers Legat for Fattige i Bogenf. — 5. April † Degnen Bissers 83aarige Enke i Skovby. — 15. April døbes Degnens Søn Karl Kr. Rør i Guldbjerg. — 24. April † Pastor Genr. Schytte næppe 53 Aar gl. i Vigersløv, hvor han i 10 Aar var Kapellan. — 28. April † den 81aarige Martin Holst paa Maderupgaard, Birkedommer for Gyldestens B. og Byfoged i Bogenf. (i 49 Aar). 6. Mai begravet han i Særsløv Kirke. — 20. Mai bærer Grevinde Knuth Emedens Søn fra Gyldesten og Grevens Fædder. — 9. Juni døbes And. Leth i Skovby K. — 10. Juni bliver Baggelsen Byfoged i Bogenf. og Mads Krebo Hvid Birkedommer paa Gyldesten (Stadsfæstet den 23. Juni). — 10. Juli ægter Adjunkt Lejtnant Jfr. Sams paa Sandagergaard. — 12. Juli f. i Bogenf. Kontrollør Karl Kr. Mønsters Søn Hs. Pt. M., der siden bliver Præst, Amtspræs. Ridder, Dr.

theol. og Biskop. — 16. Juli ordineres Ditlev Naby til Kapellan i Vigerslev. — 30. Juli ægter Husby Præst Villas Borffenius Provst Vestergaards Datter Elise W. i Vigerslev. — And. Møller til Bærlinge Eskovmølle besvoldes for at have druknet sin frugtsummelige Pige i Mølleedammen, hvor hendes Lig findes den 3. Aug. — 12. Aug. forværrer Bøndernes udele Lidskand ved den befyndte flumme guldbærgske Høverilov. — 20. Septbr. sælger Justitsr. Drejer til Ellegaard 6 Gaarde i Vidsebjerg S. — 26. Septbr. jordes en 9Aar. Enke i Vigerslev. — Kristoffer Eten Bussman bliver Amtsforvalter over Odense og Aagaards Amter efter Kr. Eskovbo Østrup, som maaste var †. — 6. Oktbr. sælger Kund. N. Dns Aagaard til Henning W. Refs fra Odense. — 15. Oktbr. holder K. Bedel Simonsons Halvfoster A. Svalls Bryllup. — 16. Oktbr. † Generalinde Auguste Elisebet Arnstorf Sibbern til Bærns i Norge, f. 1707 paa Hærrislevgaard. — 27. Oktbr. forbyder Kong Kristian „fremmede Dulsøbere med Dyr, Konster og andet deslige at indfinde sig i Danmark, hvor de kun komme for at udsue Bore fiere og tro Underfaatter“. — 23. Novbr. ægter Lærer P. Nilsen i Hærrislev Enken efter sine tvende sidste Formænd, Marie Møller. — 24. Novbr. ægter Kapellan Knud Knudsen i Bogenje Sille Hoffmann. — 4. Decbr. ægter Kjøbmand N. Bork af Odense Marie Møller paa Digetgaard. — 7. Decbr. afbrænder Runkebo Præstegaard; samme Skæbne havde den 33 Aar tidligere, da Justitsraadinde Simonson til Elved var Præsteskone der. — Dve Høgh-Guldberg, der paa moderne Side nedstammede fra Guldberg S. ved Bogenfe, bliver Adelsmand og

i Virkeligheden den Regerende under Titel af Geheimkabinetsekretær.

1774

tæller Bogense kun 60 Borgere, deriblandt 7 Kjøbmænd og 35 Haandværkere; 5 Fartøier fra 7—16 Læster, 104 Gaarde og Huse, tagerede til 25,840 Rdl. Konsumtionen er 650 Rdl. — 3 Skovby S. f. 178 (deraf 65 i Vfbg. S.) og † 96 (45 i Vfbg. S.). — Rmh. Holsten ombygger Langesø, som ved denne Tid især roses for sin Dyrehave og Karpedamme. — 7. Jan. † Borpagter Hagen Kallager til Dregaard 32 Aar. — 8. Jan. † Bispenbjerg Præstefone Magdalene Platfod Smatp 40 Aar. — 21. Jan. begravet den 101aarige David Eilersen af Esterbolle i Sandager. — 3. Febr. fik en Mand i Bispenbjerg Landhøfsts. Guldmedalje for sine Segn; samme Mand begynder s. A. med „at plante Potæter“ : at dyrke Kartofler. — 2. Marts døbes Gartnerens Søn Nils Hunderup Legard i Skovby K. — 13. Marts døbes Bøder Ostermans Tvillinger i Bogense K. — 22. Marts f. paa Hærrislevgaard (Oberst og Ridder) Povel Kr. Ditlev Pardenfleth. — 24. Marts bærer Rmh. inde Moltke Komtesse Isidore Margrete Knuth tildaabs i Guldberg Kirke. S. D. † Jfr. Mikoline Georgine Raasbøll i Brænderup Præstegaard 24 A. — 31. Marts † Hofraad Bendt Dittel paa Gyldesten 54 A. og begravet 5. April. Eiden holdes Auktion over hans Efterladenskaber, deriblandt Guldur, Sølvlaarde, Samlinger af Instrumenter, Mineralier og Rariteter osv. — 18. April f. Benjamin Eidenius, der blev Præst i Særsløv. — 28. April † Mik. Wittelsen til Elved Mølle. — 1. Mai bærer Grevinde Knuth Parfymager Vermuths Søn i Bogense og Greven

Fadder. — 12. Mai døbes Degnens Datter Ane Daline Bruu i Skovby. — 27. Mai ægter Bispenbjerg Præst Imanuel Smalsh Præstens Datter i Særsløv Magdalene Magrete Naby. — 1. Juni begravet den 100aarige Pd. Bjørn i Bispenbjerg. — Oberst Grambov afstaaer Sandagergaard til Oberst Konrad Brink, der 27. Juni ægter hans Datter Margrete Grambov. — 24. Juni ægter Lorens Nastrup Hindevad Jfr. Abeline Haslund i Haarslev. — 5. Juli † Bysskriver Roes Frue Ingeborg Lange i Bogenf. — 6. Juli ægter Vigerølev Degn Pd. Lind Margr. Maurisfen. — 13. Juli ægter Justitsraadinde Simonsens Brodersen Jakob Berg fra Elved (Siden Degn i N. Naby) Jfr. Henriette Hansen (af spansk Herkomst) i Guldbjerg Kirke. — 20. Juli bliver Rosod Trojel af Bispenbjerg (se 1769) Præst til Nebbelunde. — 26. Juli bærer Grevinde Knuth Skovfoged Bruns Barn fra Hugget tildaabs i Dre Kirke og Grev Knuth, Oberst Bardenfleth og Frue, Kmj. Zincke og Frøken Kjærulff fra Dregaard ere Fadd. — Ifølge Forord. af 14. Septbr. oprettes Exerserpladser ved Silby, Skovby, Vigerølev og Bispenbjerg Kirker, hvor Omegnens unge Mandskab hver Søndag skulde øves i Vaabenbrug. — 16. Septbr. ægter Organisten fra Mdf. Joh. Georg Stein Kirstine Hansen paa Gyldensten. — ³¹/₁₀ feirer S. Herriksen i Haarslev sit 25aarige Præstjubilæum. — 1. Novbr. ere Præsterne Arnshol og Altonius Fadd. til Otto Brandts Son i Bogenf. — 2. Novbr. begravet den 93aarige Karen Skildstrup i Bispenbjerg. — 9. Novbr. ægter Bysskriver Morten No Karen Vorl. — 14. Novbr. jordes den 91aarige Karen Davids af Skovstrup i Dre og den 18de † Lars Jensen 102aarige Enke i Bogenf. — 28. Decbr. døbes i Ho-

genſe Byfoged Baggeſens Barn: Jnger Margr. B. — 29. Decbr. bliver Thor Melby reſid. Kapellan i Koſens (ſe 1744). — S. N. bliver J. K. Siller Klofter i Bogenſe efter Ferſlev.

1775.

Dette Aarſtal og Ordene: „For Eſterkommere og ikke for mig, Adam Kr. Holſten“ ſtaar over Hovedindgangen paa Langſø. — Kapittelſtaxten er 10 $\frac{1}{2}$ Rk. for Byg og 18 Rk. for Rug. — J d. A. f. 189 og † 82 i Skovby H., deraf f. 63 og † 41 i Biſpenberg. — 30. Jan. tilſjender Landhuſholdningſſelſkabet 50 Rd. i Præmie til Paſtor N. Edeberg i Br. og Dre for Gjerdeplantning og Gaſbølle Bymænd 100 Rd. for Fællesſkabet's Ophævelſe. — J Febr. drukner den unge And. Leih i Kjerby og ved f. L. drukner Næsbyhoved Røller. — J Mart's ordineres Thor Melby af Biſp Ramus. — 5. Mart's døbes Søren Skovbyes Tvillingſønner. S. D. ere Grev og Grevinde Knuth, Major Overkam og Bedel Simonsen Faddere til Alexandre Henriette Schytte paa Naderupgaard. — 8. Mart's † Landmaaler Hans Brændholt af Bøde 83. — 11. Mart's † Kr. Skaarup Beſtergaard 57 A. gl., efter i 32 A. at have været Præſt for Vigerslev og Bøvlinge og i 12 A. Provſt for Skovby H. Med ſin efterladte Enke Dortea Margr. He (Eſter til Biſp He) havde han 12 Børn. — 17. April døbes Skolelærer Adam Bangs Barn i Vigerslev. — 20. April bliver den gemyllige Præſt i Swaninge Naſ. Viſtrup Præſt i Vigerslev og Bøvlinge og indſættes $\frac{17}{8}$ af Provſt Lavr. Balſlev. D. var en Søn af Hoſpitalsforſtander Fred. D. i Odense, var f. 1735 den 16. April, og g. m. Ane Brun. — 28. April afbrænde 2 Gaarde i Sønderſø. S. D. brændte 10 Gaarde

i Birkende. — 1. Mai Pastor S. Henriksens og Margrete Dalins Sølvbryllup i Haarslev. — 11. Mai bliver By-
 skriver Morten Ro tillige Bysfoged i Bogenſe. — 1. Juni
 fælder Pastor Rannevorf i Sønderſø ſit 50 Aar. — 21. Juni
 døbes i Haarslev Kirke Kristiane Erneſtine Lerte Bülow, Datter
 af Majoren paa Musberg. — 6. Juli vies Bysfogedsønnen
 Martin Holſt og Enkemadam Holſt af Pastor Godfred Lundager,
 ſom ſ. D. havde været Præſt i Bogenſe i 25 Aar. — 26.
 Juli begravnes Rdm. Ane Marie Friſ af Aſenbølle i ſit 93
 A. i Wiſenſberg. — 2. Aug. ſ. paa Harrislevgaard Hs. Jilip
 Bardenſeth, der døbes den 11. Septbr. og har Greve og Greve-
 inde Knuth, Baron og Baroneſſe Løvenſkjold og Lieut. Iver
 Raſſon til Faddere. I „Adr. Rt. Eſterr.“ Nr. 40 hedder det:
 Den 24. Septbr. nedkom hendes Naade Fru Grevinde Knuth
 til Gyldenſten med en ung Greve og befinde ſig begge vel til
 det høygrevelige Huſes og mange fleres Glæde!“ Den unge
 Greve døbes ſiden Eggert Kriſtoffer og blandt Daabsridnerne
 ere Knfrd. Fabricius til Beilegaard, Knh. Løvenſkjold osv. —
 23. Oktober ægter Gilby Præſt Eric Arnſdal Hvid Rjæbmand
 Jens Jørgenſens Datter Dorteia i Bogenſe. — 4. November
 ægter Skolelærer Ole Jilſtrup af Kaalberg Jfr. Johansen i Wiſ-
 ſenſberg. — 10. Decbr. udlægges Snekker Lindhardt i Bogenſe
 i Haarslev Kirke ſom Fader til „Maren Jæſ 6te H... unge“.
 — 12. Decbr. bærer Fru Neſſ til Rugaard Otto Brandts Søn
 i Bogenſe. — I Vigerslev Kirkebog nævnes Lieut. Jøgløde,
 Hahn og Liſienpalm.

1776.

Med d. A. ender Bedel Simonsens Beſkrivelse over Glæde

og Omegn, der gaar fra 1640 til 1776. Denne Beskrivelse har for dette Lidsrum i Forbindelse med mange andre Skrifter og Ovttegnelser været Fundamentet for nærværende Beskrivelse.

6. Jan. ægter Niels Nilsen af Bogenſe Dre Degns Datter Ane Margr. Blangſted. — 19. Jan. begravet et par Ægtefødt af „Andebøll“ i ſamme Grav paa Viſſenbjerg Kirkegaard. — 4. Februar ere Lærer Adam Bang og Urmager Adam Madsen fød. til Adam Anderſen i Vigerslev K. — 10. Febr. mærket en let Jordrytſtelse paa flere Steder i det nordlige Fyn. — 12. Febr. faar en Mand i Gasbolle Præmie for Stensætning. — 15. Febr. ægter Klokker og Organift Hs. Kr. Silber Hedevig Etenberg i Bogenſe. — 23. Febr. ægter Provſt Langhoff til Lyndelſe Eliſe Hvalfs, Datterdatter af Juſtraad. B. Simonsen til Elved. — 2. Marts ere General Kr. Schøller til Margaard (ſom ſ. A. aſgaar ved Døden), Rejs til Ringaard og fl. fød. til Kjøbmand Borrings Barn i Bogenſe. — 13. Marts dødes Mærgr. Gram i Haarslev K. — 29. Marts ægter Proprietær Ritmeſter Bolvig Juſtitsraadinde Simonsens Datterdatter og Pleiebarn Margr. Sofie Belliger paa Elved. — 30. Marts † Juſtitsraad Jens Steby Drejer, 40 A. al., Svrgerson af Biſp Ramus og Morbroder til Bedel Simonsen. — 13. April † Jubelbrudgommen den 72aarige Pd. Bøgvad, efter i 51 at have været Poſtmæſter og Lødsforvalter i Bogenſe; en af hans 15 Børn, Kr. Bøgvad, efterfulgte ham i begge Embeder. — 21. April jordes Frederik den Femtes Laſſeldæcker den 70aar. Hær. Egeberg i Viſſenbjerg. — 3 Mai foretage Landmaalerne Brnn, Jonſen, Morville og Veſſel Opmaatinger i Skovby H. — 13. Mai myrdes And. Hauſen i Kolbjerg af ſine Etedøner.

31. Mai ægter den 26aarige Klavs Vedel Simonsen fra Ulved den 19aar. Ane Marie Drejer Steby, D. af Krigsraad S. til Østrup og Ørrislevgaard. Konferentsraad Vedel Simonsen figer om denne sin Moder, at hun havde faaet en god Opdragelse efter Datidens Fordringer: at kunde sin Katekismus, skrive maa- deligt, regue ved Hjælp af Søren Matisen, klinte paa et for- stent Klaver, fremstige franske Glosse, gjøre sin Kompliment, træde en Mennet og hoppe en Engelsklands efter Kunstens Reg- ler. Desuden havde hendes muntre, jagtlystne Brødre vant hende til at deltage i „Jagt og alskøns Drengesvelser“, hvorved hun, et par Aar før hun blev gift, nær havde mistet sine Dine: Brødrene havde nemlig taget Ungerne af en Uglerede i Haven og Søsteren bare dem hjem i sit Forklæde, men om Aftenen hævuede Uglemoderen sig ved at slaa ned paa hende og tilføiede hende med Næb og Kløer „slige Klønger og Rifter i Ansigtet, at man i flere Dage frygtede for, at hun skulde miste sine Dine“. „Men hvad hun bedst havde lært — figer hendes berømte Søn — var at binde og spinde, brodere og filere, knipse og knytte, sy og strikke og om just ikke at forestaa, saa dog at være til Nytte i Husholdningen“. Disse mange Bryllupper (se 23. Febr. og 29. Marts) gaa Justitsraadinde Simonsen saa nær til Pung- en, at hun maa give Krigsraad Vedel Obligation paa 8000 Rd. og Major Axel Rosenfrands til Søby Søgaard paa 11,000 Rd. — 1. Mai f. og 5. Juni døbes Oberst Brinks Søn Godske Karl i Sandager Kirke og bl. Fadd. ere Grev Knuth, Oberst Skinkel og Amj. Finel. — 24. Juni raser et forstræffeligt Uveir over Bogense og Omegn med Lyn, Torden og Hagel saa store som Balmødder. — 6. Juli uddeles de gudelige Bøger,

som Kr. Elidstrup og Kristine Sønderborg havde testamenteret Skolebørnene i Dre, — 13. Juli ægter Simon Andersen Amager (siden Eier af Rugaard) Kirsten Eriksdatter af Badesø og 17. Juli ægter Povl Borg af Bogense Jfr. Matr. Lambert paa Harrislevgaard. — 14. August f. i Gilby Præstegaard Kristine Ulrike Arnshaf Hvid og f. D. † Herredsfoged Jakobsens 76aar. Frue i Særølev. — 25. Aug. bærer Justitsraadinde Simonen Klavs Vedel Mosegaard tildaabs i Gaarølev R. — 13. Septbr. begravet den 97aarige Lieutenantinde Eliseb. Kristine Diglen i Gaarølev. — 20. Septbr. bærer Pastorinde Græner fra Brænderup Fruen Ane Margrete Rast Vilov tildaabs i Gaarølev. R. D. af Majoren paa Musbjerg. — 5. Oktober ægter en Ungarer Georg Kobanka Sille Hansen i Bispenbjerg. — 15. Oktober † den 57aarige Godfred Lundager i Bogense, efter at have været Præst der i 26 A. 21. Oktbr. begravet han under Prædikestolen. — 29. Oktbr. sifter Ane Kristine Bøgvad Lundager et Legat for de Fattige i Bogense og det samme gjøre Hs. Brandt og Kr. Bøgvad den 10. Novbr. — 29. Novbr. bestrives Bogense i Odense „Ad. R. Esterr.“ — 2. December † Pastorinde Ane Bolt Hvid i Gilby, 64. — 22. Decbr. udvæbnes Missionæren Eigel Thorhallsen til Præst i Bogense. — I Skovby S. f. 224 † 149 Deras i Bispenbjerg Sogn f. 48 og † 60.) Iskandt de fødte vare ogsaa Patrioten og Oldsagsamlere Knud. Tomas Kenke, der døde. ijjord i Wien.

1777

begynder Bygningerne i Bogense til 26,000 Rd. — Knib. Høsten bliver særdig med Ombygningen af Langej. — Thorhallsen tiltræder som Embede som Præst for Bogense og Skovby.

— Kandidat Drejer, en Slægting af Herflabet paa Elved, bliver Præst i Østrup efter den afdøde Ras. Sleby, der havde været Kanselliraadinde Vedel Simonsens Lærer. — And. Jensen, kaldet „den røde Ørn“ og „Benedød“ fordi han svor saaledes, bliver Foged og Godsforvalter paa Elved. Der fortælles endnu løierlige Ting om hans Tankeløshed: Engang fjører han f. Ex. til Odense efter Kommenskringler, hvormed Justitsraadinden vilde opvarte Godsets Koner, som næste Dag skulde aflevere deres Hovspind, men Anders, der tænkte paa „etwas Anders“ kom om Aftenen hjem uden Kringler, undskyldende sig for Raadigfruen med de Ord: „dem har jeg Benedød glemt!“ Den røde Ørn maa nu tage en anden Hovbonde lægt og samme Nat rulle til Odense efter Kommenskringlerne. — 2. Jan. f. Konfistorialraad Sr. Otto Andresen, der bliver Præst i Bogenfse. — 21. Januar bærer Frøken Jentzen Degnens Datter Tue Lind i Bigerslev Kirke. — 30. Januar Forordning om, at det unge Mandskab „De Rationale“ skulle øve sig ved Kirkerne 2 Timer om Sommeren og 3 om For- og Efteraar hver Søndag. — 22. Febr. f. Justitsraad R. Lange til Ørbækfunde. — 3. Marts fejrer Haarslev Præst sin 50aartige Fødselsdag. — 4. Marts f. og † paa Elved Elise Amale Berg Simonsen. — 3 Fokaret drukner Ras. Harrislev i Dre Søgn. — 28. Juni døbes Ras. Rør i Guldbjerg R. — 30. Juli udstedes Justitsraadinde Simonsen Fundatsen for Trefoldighedshospitalet i Bøvlinge. — 3. Oktbr. jordes den 93aarige Katrine Tue i Bispenbjerg.

1778.

11. Marts f. Dvidie Nese paa Rugaard, der siden ægter Alex. Hvid, Forpagter af Gyldesten. — 22. Mai † U. R.

Melby (se 1660 og 1715). — 23. Mai † Hs. Hvid, efter i 50 Aar at have været Præst i Silby; han var gift med Ane Bolt fra Bogenfse. — 4. Juli f. Kristiane Holm, der siden ægter Præsten Ridder Benj. Eidenius i Sørslev. — 16. Juli bliver Klavs Vedel Simonsen paa Elved paa sin 28de Fødselsdag Kanselliraad. — 18. Juli † den 51aarige Søren Henrik- sen, efter at have været Præst i Guldbjerg i 6 Aar og i Haarslev i 23 Aar. Han efterfølges af Provst Laur. Luja Balslev fra Guldbjerg og Sandager, som igjen efterfølges af Degnen der, Karl Kor. — S. A. † Geheimeraad Elefantridder Des- merk, er naturlig Søn af den første Greve til Gyldensten.

1779.

Bogenfse: Postmester Kr. Bøghvad bliver Toldinspektør og Toldkasserer. — 14. Jan. ser Ane Elisebet Brandt Lyset; hun og hendes Mand, Kirkeværgen og Havnefoged Jørg. Zahns † for næppe 8 A. f. — 18. Marts stifter Ditlev Vith Jørgensen et Legat for Fattige i Bogenfse. — 16. April fejrer Kjøbmands- sønnen fra Bogenfse Provst Henrik Vedertink sit 50aar. Præsles jubileum.

Hæretet: Svad der vækker mest Omtale er et Dobbelt- mord, hvorfor man mistænker de to Skovmøllere i Bøvlinge, baade den fratrædende og den tiltrædende. — Bøvlinge By- marker ndstiftes og her † den gamle Anders Bødker. — Hs. Krebo til Nellerød † i Haarslev Præstegaard. — For at fore- bygge at Kvægsygen, der graserer paa Laaland og Langeland, ikke atter skal hjemføge Fyn, slaes Kordon med skarpladte Ge- været. — Henrik Aken, Forvalter paa Gyldensten og Broder til den originale Expostmester i Middelfart ser Lyset den 16.

Septbr. i Odense. — Ranghoff i Lyndelse (se 1776) bliver Provst.

1780.

2. Marts † Marie Hermann Bederfink 79 A. gi (se 1729).
 — 8. Marts † den ærværdige 72aarige Fru Elisebet Amalie Simonsen til Elved, Datter af Provst Jakob Berg i Sviudinge og Onke først efter Næfesor Provst Klavs Bedel og siden efter Justitsraad Bonde Simonsen til Elved. Sendes Lig stod i sex Uger i den store Sal paa en med Gueridoner og Lys omgiven Paradeseng under en Tronhimmel. 12 fortlædte Bønder bare hendes Kiste ud paa Ligvognen og fulgte den til Gaardslev Kirke, medens Skytten i Jægeruniform og med alle Jagtrekvisitter og Insignier red foran dem og et talrigt Følge af Omegnens Honoratiorets. Endnu i dette Aar nemlig den 20. Decbr. fødtes hendes Sønnesøn paa Elved, den i flere Henseender saa fortreffelsfulde Konferensraad Laurids Eleby Bedel-Simonsen. Blandt andre bekendte Mænd, som i d. A. første Gang ser Lyset, er ogsaa Dannebrogssridder Augustin Herman Stenbuch, (s. i Ugerslev den 14. Marts) Præst i Sønderlø og siden i Odense. — I d. A. bliver Jens Se Bestergaard (Søn af Provst B. i Bisgerleslev) Forvalter paa Elved. Han var en lille og i den Grad en fysisk Ubetydelighed, at den unge Frues Brødre veiede ham paa en 4Pund. Vismer, at en Værtshusb pige engang tog ham for et Barn og vilde løfte ham af Bognen, at Portbetjentene endvidere, engang han kom til Odense paa en stor sveirygget Høppe, spærrede Porten for ham og siden undskyldte sig med, at de ikke havde set, at der var „noget“ paa Hesten; ja, at endelig Gasserne og de kalfunste Gauer i Gaarden ikke engang

vilde lade ham „fare i Fred“, og at han derfor maatte gribe til det pubflice Middel at tage Sporer paa og faaledes i Ordets bogstavelige Forftand fægte med allfens Fjender med Hælene. Men var hans Regeme kun lidet og vansørt, vare hans Sjælekræfter defto ftrøtte. Som Dildtidens Ufop befad han en hvas Tunge, en ftryp Pen og en Undtømmeligbed af Skjæmt og Satire, ligefom han ogsaa var Gaardens og Gudsrets juridiffe Konfultent og var i den Henseende nær ved at tage Luven fra den gamle fnakkefalige og faft uendelige Herredsfoged Jakobsen, der var ligefaa ftrøt en Stilift i fin Tid fom „den likeruffike“ v. Levehou i vore Dage. Han begyndte faaledes engang paa Tunge at forelæfe „om den flemme uvorne Orne, Kammerjunfer Finkel, der i faa og faa mange Aar havde høet paa Dallund og vift fig faa og faaledes“, og uophørlig vedblev at tale om denne Kammerjunfer, fom tilfidsft fpringer op og kræver alle de Tilftedeværende til Bidner paa, at Herredsfogden havde udfkjædt ham for en flem uvorn Orne, og det falder nu meget beføvs ligt for den langtrukne Jurift at overbevife Kammerjunferen om, at han ikke har villet figte til dennes formentlige Libertinage, men at det hele kun havde været en Mellemfætning om Ornens Eier, medens det egentlige Galtum om felve Ornen ftrøt fom paa Indlægets — tredie Foltiofide!

1781.

Eigel Thorballefon i Bogenfe bliver Provft over Skovby H. Iff. L. P. Balslev i Haarslev. — Henning Ulrik Neff fælger Rugaard til Simon Andersen Amager og dennes Svigerfader Erik Jørgensen Padefø for 13,000 Rdl. — 12. Februar fejrer Kammerherreinde Adelsheide Benedikte Raughan Holften

Langesø sin 50 Fødselsdag. — 31. Marts † Birgitte Thorsdatter (f. 1715). — 11. Septbr. feirer And. Rod fra Sønderø sit 25aarige Præstjubilæum i Seden. — 29. Septbr. f. Joh. Henrik Nielsen, der i 48 Aar var Degn i Sørslev. — 20. Aug. † den 80aarige Niels Arktander Holm fra Vigerslev, som efter i nogle Aar at have været Hovmester paa Elved i 54 Aar var Præst paa Lys; hans Søn Børstel Holm var siden 1665 Præst i Allested. — Den fortjensfulde Statsmand, Rentekammerpræsident Grev Joakim Godske Roltke hjober Cinsidelsborg, et par Mile n. v. f. Bogenfse og bevirker den fortrinlige Forordning af 23. April om Fællesflabets Ophøvelse. Ingen i Danmark har stænket saa store Summer til det Offentlige som han; til Kundskabens og Kunstens Fremme legaterede han tre Tdr. Guld. Han hjober Wbels ved Bogenfse for 13,000 Rd. af Knh. Heinen til Høllusgaard, til hvilken Gaard den var kommen for 40 Aar siden, da Justitsraad Iver Andersen (Amtmand over Afsens og Hindsøgaard A. † 1726) hjohte den for 600 Rd., for hvilken Sum han Aaret efter solgte El, Pil og Vidier fra Den.

1782.

20. Jan. Overfømmelse ved Bogenfse. — 21. Febr. † den 73aar. Kapteininde Katr. Bryggeman With fra Elved. — 8. Mai Provst L. Luja Balslevs 25aarige Præstjubilæum i Haarslev. — 20. Oktober f. i Bogenfse Havnefoged og Kirkeværge Jørg. Zahus. — 1. Decbr. (1 Søndag i Advent) opretter Knj. Teodosius Ernst Fred. Finkel Dallund til et Stamhus for sin Slægtning Baron Karl Filip Blixen, hvis Moder var en Finkel; hans Fader var fra Pommern, hvor Blixen

Slægten nu i henved 600 Aar har ejet Godset Regentin. Baron Blixen var født 1750 og blev 38 Aar gl. General i svensk Tjeneste.

1783.

Nils Eg bliver Degn i Brænderup og ægter Jfr. Elise Engel paa Elved, Datter af Brandmajor Engel i Kbhavn. og Søsterdatter af Justitsraadinde Simonsen. — Bøvlinge mister ved Døden sin gamle Degn Student Hs. Kinge, der undertiden prædikede i Bøvlinge Kirke. — J. d. A. † ogsaa Søstrene (og tillige Svigerinder) Oberstinderne Johanne Bind Grambov og Margrete Bind Grambov; den sidste var født paa Sandagergaard 1700 og var gift med Oberst Adam Didrik Grambov til Løistrup, som han saa smukt ombyggede og † 1766. — 27. Juni f. J. Fyhr, Kolsbruger og Bager i Bogenf.

1784.

Erst Padesø afstaaer sin Part af Rugaard til sin Svigersøn Simon Amager for 3900 Rd. Ernst Braad til Bentelykke kjober tillige Kølholt. — Lyngsborg afbrænder, men gjenopbygges af Grev Knuth til Gyldensten. — 31. Marts † Provst P. Ulfing til Lørstrup, og ved f. L. † ogsaa hans Svigerfader Ksttd. Gentil Bederkink fra Bogenf. — 14. April overtager Kronprinds Frederik den Sjette Rigets Styrelse og til alles Glæde bliver A. P. Bernstorff (Oldefader til den nuvæ. Eier af Gyldensten) Minister, og Guldberg (se 1773) bliver den 25. Mai Stiftamtmand i Aarhus. — 28. Juni bliver J. Hæbo Hvid fra Dre teol. Kand. og kort efter Huslærer hos Rangkav paa Frederikslund. — 23. Septbr. f. M. B. Bränich, der siden blev Postmester og Toldinspektør i Bogenf. — 16.

Oktbr. f. i Majum Kistbaas. Hans Jak. Fich, Præst i Bogenfse, Son af Bæver Hans Fich og Hanne Boje. — $7/12$ † den 38aarige Præstekone Ane Jakobine Brun Østrup i Vigerslev fra 8 Bern.

1785.

13. Febr. † Allerny Præst Lve Guldberg Keuge fra Vigerslev. — 22. August † Vigerslev Præst den 50aarige Kas. Østrup ved af en Feiltagelse at nyde Rottetrud (se 1775). — 25. Aug. f. paa Einjeldsberg Gebrd. Grev Adam Vilh. Rolffe, der lever endnu og efterhaanden har været Geheimestats-, Finans-, Marines-, Udenrigs- og fiesvigsk Minister, Rigsraad og Rigsraadspræsident. — $17/12$ † Hs. Hvid til Dregaard. — Julkaften † den 70aarige Jak. Ramus efter i 15 Aar at have været Stiftsprovst og i 24 Aar Bisp over Jyds Stift. 3. Febr.

1786

efterfølges han af Dr. Lonne Bloch, der 1775 var bleven Bisp i Ribe ifølge Fortælling formedelst en Feiltagelse. Man paastod nemlig, at den svenske Konge Gustav den Tredie paa en Gjennemreise logerede hos den residerende Kapellan Pd. Engel i Middelfart og at Majestæten var saa tilfreds, at han paa det varmeste anbefalede „prestan uti Rdf.“ til sin Svoger Kristian den Syvende. Denne antog, at den svenske Konge mente Sognepræsten og saaledes kom en Bloch iff. en Engel paa Bispestolen. Bloch viste sig siden at være denne Lykke værdig og var navnlig en meget virksom Visitator. Engel blev siden Præst i Bogenf. — 31. Marts † Postmesterfruen Birgitte Lørd. Melby (se 1660). — 15. Juni væder Steffen Jørgensen (siden $11/1285$ Landsdommer over Jyn) Kjøbmand S. Pørrings Datter

Eybille B. i Bøgenſe. Han var født 1758 den 18. Septbr. og var en Son af Krigsraad Jor. Jørgenſen til Knapſtrup og Venmetofte og Magdalene Lindemann, der var en Wtling af Luther. — 2. Septbr. † Generalsinde S. M. Lovensorn Bardenfleth til Harrislevgaard. — 18. September f. Kristian den Ottende paa Kristiansborg. — 3. Oktober † Oberſtinde Ulrike Bryggeman Willen fra Elved. — 26. Oktober opretter Kunſt. Adelf Kristoffer Holſten Høſpitalet i Vigerslev.

1787.

Kaufmannraad Vedel Simonſen til Elved anlægger en Bøgeplantage, hvis ſtorſte Træſtamme nu er 7 Fod i Omfang. — Ernst Braad ſælger Mørkebøge Kro til Juſtitsraad Lavr. Lindgaard til Jerſtrup for 3300 Rd. og Simon Amager til Rugaard kjober Tranemoſe (1 Eſp. Htt.) for 228 Rd. af Anders Bærtshusholder i Bøgenſe. — 28. November ordineres Jens Grebo Hvid til reſiderende Kapellan for Brænderup og Orr. — J. D. A. † Krigsraad Lavr. Eſeby til Driſlevgaard og Øſtrup. Han var født Langfredag 2. April 1711 i Eſeby, hvor hans Fader Alex. Hanſen († 1741) var Præſt i 51 Aar og Provſt over Lunde S. i 16. Hans Moder var Marie Hvid fra Dreggaard. L. Eſeby blev Student 1733, Bøged paa Marsgaard 1737. 1750 g. m. Frøken Balborg Drejer efter hvem hans Børn toge Navn; kjohte 1754 Øſtrup og ſiden tillige Driſlevgaard. Hans Dattersøn Konferensraad Lavrids Eſeby Vedel Simonſen fortæller om ham, at han havde en grændſeløs Modbydelighed for Bluer, ſom han anſtillede formelige Klavjagter efter, men derimod en mageløs Forkjærlighed for Vibear og Duer, hvilke Paſſioner ſatte hele Omegnenes Drengene i Aktivityt.

Med Hensyn til den første narrede Drengene Vibem, som de ved at sætte Pinde i Reden fik til at lægge langt flere Æg end ellers, (for ved ny Æg at dække Pindene, saa den kunde komme til at ligge paa Æggene); men med Hensyn til den sidste, da narrede de Krigsraaden selv, da han blev gammel og svaglynet; idet de i dyre Domme folgte ham glimrende Duer, som i den første Regn tabte deres Glæds, -- de vare malede!

1788

† et alldigt Geni, Mikkel Røller (se 1733) i Bøvlinge — fattighus. — Stamherren til Dallund Baron Blitzen bliver (i Sverig) General, Rigsherre og Serafinridder. — Simon Amager til Rugaard faar Landhusholdningselskabets Medalje for en „Hængst“. — Konfirmationsøndag, den 30. Marts, † Provst Boesen i Vigerslev Kirke; han efterfølges i Embedet af sin 22½ Aar gl. Søn Jens Fred. Boesen den 16. Juli. — 9. Mai bliver Kapellan Jens Erebo Hvid i Dre Præst i Drsted og den 31. Oktbr. ægter han Abalone Sommer paa Frederikslund. — 6. Juli f. i Børgense Gjæstgiver Fred. Andersen.

1789.

Fyns Stifts Kapittelstyre er 3 Rd. 24 Sk. for Aug og 2 Rd. 36 Sk. for Byg. — 14. Jan, bliver Rådmand Børings Evgerson (se 1786) Steffen Jørgensen Bysfoged i Rudehøbing og Herredsfoged over Langeland. — 16. Jan. † Provst Eigel Thorhallsen i Børgense, 55 Aar gl. og efterfølges af Pastor Engel i Middelfart, der formedelst en kongelig Zeittagelse gif Slip af Bispehuuen (1786). — 30. Januar stifter Biskop Bloch Fyns Stifts geistlige Entekasse. — 8. Marts ægter Ge-

neral Gustav Gruner v. Scholler til Margaard Bibese Trolle.
 — 3. April ægter Alex. Drejer (Broder til Kanselliraadinde
 Bedel Simonsen paa Elved) Frederike Østrup, Datter af den
 titrævante Amtsforvalter D. — 19. Juni s. Dr. theol. N. Faber,
 Biskop over Høns Stift, Søn af den fynske Sagfører Kad. F.
 — 3 Juli † en af Egnens Ynglinger S. Bødele, Elev i
 Odense Katedralskoles øverste Klasse. Ved denne Tid † ogsaa
 den næsten 89aarige „kloge“ Pastor Heuning Altonius i Bogense,
 hvor han i 7 Aar var Rektor (den sidste) og i 31 Aar Ka-
 pellan. Redmaningen af Godeforvalterens gruelige Gjenfærd
 (se 1771) regner Fortællingen med til hans Fortjenester. Ved
 s. L. † ogsaa Drølev Præst Fred. Lund, Søn af Axel Lund
 fra Dre (se 1734). — 3 December tager Provst Lavr. Luj
 Balslev i Haarslev sin Afsked og efterfølges af sin Søn N. B.
 — 30. Decbr. † Mogens Kellemann til Verbøl 80 Aar gl.,
 forhen Forpagter af Elved.

1790.

6. Januar ordineres N. Balslev til Præst i Haarslev. —
 15. Jan. † den fra Bogense stammende Kristoffer Bedersfiak i
 Sønderby, Præst i 52 Aar, født 15. August 1712. — 26.
 Januar ægter Hr. Ammisskoll Jfr. Bang paa Rjærsgaard. —
 18. Febr. † Proprietær Ernst Braad til Røsholt og Bentelykke,
 hvilken sidste Gaard ved Auktionen den 21. April tilslaaes Si-
 mon Amager til Rugaard for 3300 Rd. — 18. Marts † Præs-
 sten Rasmus Edeberg til Brændrup og Dre, 68 A. gl. En-
 ken, Margr. Trojel fra Bispenbjerg, var Søster til Digteren
 Trojel (se 1761). — 14. April ægter Sagfører Pt. Kr. Varien
 af Odense Jfr. Eva Petrine Nejs fra Rugaard. — 20. April

hedder det i Ahr. St. Str. „Biskoppen er udreist paa Visitats i Skovby og Bends H. — 1. Mai blev Sagfører Marxilius Knugen (siden Herredsfoged over Skovby og fl. Herreder) Overauditor. — 18. Juni † i Odense Generalinde Jde Bryggemann Nordenfrone (j. 12. Novbr. 1734). Et par andre Medlemmer af denne Elvedste Elægt † i d. A., næmlig Konventualinde Margrete Bryggemann, 87 Aar, paa Bisjelsfeldt og hendes Broder Oberst Mik. Bryggemann, Svigersfader til Kammerherre Benzou til Kristiansdal. — 25. Juni ordinerer Biskop Bloch Pastor Præben Saxtorph til Brændrup og Dre. — 31. Juli ægter Frederik den Sjette Prindsesse Marie paa Gottorp, i hvilken Anledning ogsaa Bogenserne slagede osv. — 2. August ægter Grev Hans Hartvig Ernst Bernstorff (Søn af den berømte Geheimestatsminister A. P. B.) Arvingen til Gyldesten Komtesse Konstanse Knuth. — 3. Anledning af Kronprinds Frederiks Formæling oprettede Toldforvalter Bogvad og flere af de mere formuende Borgere et Festsmaalid paa Bogense Raadhus den 14. September for Byens uformuende Indvaanere, 58 Mænd med deres Familier; de Syge, som ikke kunne møde, bleve be- værtede hjemme; — i Sandhed en smuk og ædel Maade at vise Loyalitet paa! — 28. Oktober uddeler Landhusholdningen sine Præmier: Klavs Kristensen i Bred erholder 30 Rd. for Høraaf, Gaardmand Gormsen i Skallebølle Solvmedaljen for Plantningen af 3300 Alen levende Hegn, Husmand Pd. Nielsen i Farøbølle 3 Rd. for Biaaf og Gaardmand Kr. Mt. Madsen i Gilsføv 33 Rd. for Kløverraaf og Bandedledning. — 24. November ægter Pastor Præben Saxtorph til Brændrup og Dre Dortea Willumsen.

1791.

14. Jan. Kristian den Syvendes 25aarige Kongejubilæum. — 3 Feraaret kjøber Simon Andersen Amager til Rugaard Mørkeboge Kro af Larrids Lindegaard til Jerstrup og Jullfov for 3000 Rd. S. A. erholder han Præmien for den bedste Hingst i hele Amtet. — 22. Juli bliver Pastor Bræden Saxtorph til Br. og Dre Præst til N. Høirup og Gjøstelv. — 10. Aug. fødtes Amh. Kristian Schøller til Margaard og samme Dag fødtes Skolelærer Nielsen i Skovby, den ældste Lærer her i Herredet. — 12. Septbr. fødtes i Randers Larrids Esberne Dahl, Præst i Brændrup og Dre, hvor han døde. — 3 d. N. † Nils Zeuthen efter i 3 Aar at have været Huslærer paa Dallund og i 43 Aar Præst i Skamby, hvor han efterfølges af Knud Grønvold.

1792.

2. Juli fødtes Hs. Joakim Ewald Knudsen, Provst for Skovby og N. Herredet. — 14. Juli † Fru Vedel Simonens 38aarige Søster, Provstinde Elise Drejer Begtrup. — 24. Septbr. † Provst Larrids Luja Balslev i Gaarslev, født 1722. — 4. December stadfæstes Grundtatsen for Stamhuset Dallund og Amh. Hineke legaterer i den Anledning en Sum til Gudssets Fattige. — 11. December kalder Grev Knuth til Gysdensten Kandidat Nils Holm til residierende Kapellan for Br. og Dre, hvilken Kaldelse Kongen konfirmerer den 4. Januar.

1793,

men endnu i j. A. næmlig den 24. Mai bliver han Præst til Sandager og Helevad og siden tillige Amtsprøfst, Ridder og Ddm. 3 Brændrup og Dre efterfulgtes han den 15. Novbr.

af Godfred Bøller. — 4. Jan. (f. D. som Holm blev Kapellan i Dre) fejrer Kristoffer Strøberg sit 50aarige Præstjubilæum i S. Broby; forhen Kapellan i Særslev († 1794). — 3 d. U. f. (Margaard) Kmh. General Tomas Georg Schøller, Rmd. af Dbg., R. af Sværdordenen osv. og † Enkepræstinden Elise Trojel i Bispenbjerg, Søster til Ghrd. Dr. Prof. Rosod Anker og Moder til Digterne Trojel og Enkepræstinde Edsberg i Brænderup.

1794.

29. Jan. ægter Pastor Ditlev Kristoffer Juel Naby i Bigerslev Ane Katrine Jonsen paa Pølsgaard og bliver den 23. Mai Præst paa Lys, efterat han i 21 Aar havde været Kapellan for Bigerslev og Bøvlinge, hvor han efterfølges den 13. Juni af Avg. Stensfeldt, der ordineres den 20. August. — 28. Marts bliver Joh. Jak. Edsberg residerende Kapellan for Bøgense og Skovby og ordineres af Bisshop Bloch den 25. April. Hans Formand Knud Knudsen var bleven udnævnt til Præst i Svendborg efter at have virket i Bogense i 22 Aar. Han var en Kjøbmands Søn fra Nyborg. — 24. Oktbr. blev Synboen Mas. Rasmussen teol. Kand. og siden Kapellan i Særslev. Han var født 1771 $\frac{1}{4}$. — 8. April † Enken efter Provst Skaarup Bestergaard i Bigerslev, Dortea Margrete He, Søster til Bisshop He i Aarhus.

1795.

3 d. U. f. i Kjærtænde Dr. Peter Klausen Larsen, som nu i 35 Aar har været Læge her og i de sidste 29 Aar Distriktskirurg for Bogense By, samt Skam og Skovby Herreder; hans Broder Professor E. G. Larsen, R. af Dbg., er Over-

æge ved Alnr. Hospital i Rbh. — Marsilius Knudsen (se 1790) bliver Hof- og Stadsrets-Ressessor. — 15. Juni er det 25 A. f. A. Rod fra Sønderfå blev Præst i Edden. — 10. Juli oprettedes Forligskommissioner, der meget have formindsket unødvendige Retsstrætter og ere tagne til Konstre for andre Lande. — 31. Juli bliver Tor Melby (se 1660) Præst i Middf. — 28. Aug. fejrer den fortjenstfulde Statsminister A. P. Bernstorff (Fader til den første og Oldefader til den nuv. Grev B. til Gyldensten) sin 70 Fødselsdag og overalt i Danmark og Norge høitideligholdes Dagen som en Nationalfest, Legater og Skoler stiftes og døbes med hans Navn, Hylningsadresser og Hædersmedaljer overrækkes den fejrede.

1796.

I d. A. anvendtes første Gang her i Herredet (næmlig i Vigerålev S.) en Mosemølle, hvilkke siden bleve meget almindelige og have forvandlet Moser til Markter. — I d. A. † den 12te og sidste af Pastor Tomas Keuzes Børn i Vigerålev Hædvig Keuze, Søster til Præsten Ove Gyldbjerg Keuze i Allerup. — Ligeledes afgaar ved Døden den 6. Juli Konfistorialraad Fred. Grøner, Præst for Bispenbjerg Sogn, tidligere Kapellan for Brænderup og Dre. — Bogislav Mathiesen (f. 1772) bliver den 2. Mai teol. Kand. og siden Kapellan i Sønderl. — Blandt de ny Verdensborgere ere Karl J. A. Svellus, Sognedegn i Sønderfå. — I d. A. † Frederik den Femtes Enkedronning Juliane Marie (¹⁰/₁₀) og f. Kristian den Ottendes Enkedronning Karoline Amalie.

1797.

1. Febr. ophævedes Lømpettererne. — Torsdag den 27.

April f. i Pedersker paa Bornholm Dr. Pt. Kr. Stenersen Gad, Biskop over Jyens Stift. — Onsdag den 21. Junn † Statsministeren Grev Andr. Pt. Bernstorff (se 1795). — 15. Septbr. bliver Pastor Pd. Avg. Stensfeldt i Vigerslev Præst til Korup og Ubberrud. — 29. Septbr. fødtes L. M. Artur Arctander, der nu i 24 Aar har været Præst til Klinte og Grindløse. — 24. Novbr. feire Præsten Knud Knudsen og Kristine Hoffmann deres Eolubryllup (se 1794).

1798

blev Kristoffer Boof fra Perleberg i Proussen praktiserende Læge i Bogenf. — 3. Jan. fødtes Karl Hassager, Præst i Særsted. — 16. Januar tog Andresen (se 1777) teol. Examen med Udmærkelse. — 8. Mai ægter Vilh. Rees (se 1771) Sofie See. — 18. Mai udkom et kongl. Reskript om, at Herredsfogden over Bends Herred skulde af sine rigeligere Indkomster afstaa 60 Rd. om Aaret til Byfogden i Bogenf. — Anden Pintsedag den 28. Mai fødtes Joh. Kristian Balslev i Haarslev, hvor han er Præst. — 23. Juli bliver Benjamin Eideinius teol. Kand. og holder sin Dimisprædiken den 28. Novbr. Han blev siden Præst i Særsted. — 21. Decbr. fødtes i Bogenf. den berømte og virksomme Zitelog Prof. og Ridder Laur. Etejan Borring, Søn af Kjøbmand Lars B. og Katrine Zahns. S. D. blev Pastor Godfred Bekker i Dre Præst til Ulsted og Hjemisdov.

1799.

Kanckelliraad Vedel Simonsen til Elved sælger alt sit Boudergods (244 Ldr. Hk.) til Fæsterne. Simon Amager til Rusgaard (hvis Søn og Eftersfølger, Bendt Simonsen, fødtes i d.

2.) kjøber den lille Gaard Rongslev for 140 Rd. for hver Skp. Skf. — 29. Jan. var Kong Kristian den Syvende 50 Aar gl. — 30. Januar f. paa Gyldesten Henning Johannes Hvid til Nordslev Mølle. — 3 Febr. † i Bogense Ane Kristine Bogvad Lundager, Enke efter Præsten Godfred Lundager. — 5. Juli præstevies Benjamin Sidenius af Biskov Bloch. — 29. August † den fortjente Rigmand og Legatslister Pt. Gilskov (se 1713), om hvem det paa et Marmormonument paa St. Knuds Kirke mur hedder: „ . . . Peter Gilskov, Handelens Lys og Ære i Odense, som ved sin redelige Klogskab vandt sjældne Midler; men agtede Rigdom for intet mod Guds Ære og et godt Navn, laante Herren villig af sin Rigdom og da Hjælpens Haab var ude for dette Laarn, skjænkede han det i dets Nød 6000 Rd. til et nyt Spir 1783 den 9. Oktober. Hans efterladte Enke Ane Bekker, Kjønnets Ære og Prydelse, skjænkede adelmødig endnu 2000 Rd. den 1. April 1784 til at dække Spiret med Klobber og deskedre befæste Laarnet med Fremtiden“. — 10. December † Bærlinge Skomager Hs. Henrik Andresens Kone, Karen Gastrup, Søster til Eskovrider Gastrup paa Tybring. — Kapittelstaxten var d. A. 3 Rd. 88 Sk. for Rug og 2 Rd. 84 Sk. for Byg.

1800.

Nyaarsdag stærkt Jordnævir over det nordlige Fyn. — 19. Jan. † Præsten Hs. Fred. Ekeby (en Slægtning af Herkabet paa Elved) til Allersø, 34 Aar gl. Langesø Præst, Jens Næraa, fatte ham („hans elstelige Svoger, listige Ven og grundige Kristen“) i Stiftsavisen følgende „velfortjente, men ikke noksom fortjente Æreminde“: „Død! hvor du er bitter,

vilde du sælde det frugtbare Træ, Hrr. Hans Fred. Skeby? Var der ei nok unyttige, flere endnu skadelige paa Jorden? over hvilke du kunde have svunget din Le! Hvorfor skulde denne fromme unge Mand, herlige Ven og Fader, grundige Lærer, store Kristen og ædle Borger just bukke for dig? Dog din Ordre maa have været fra Livets og Dødens Herre: „sæld mig dette unge til Ewigheid bekvemme Blommetræ!“ Derfor vil jeg nu tie, thi du Herre gjorde det; men, salig Gensovende, dit Minde skal staa evigt!“ — 1. Febr. bekjendtgjør Jakob Borkhardt i Stiftsavisen: „Da her i Bogense ingen Gjestgivergaard findes, saa anmeldes herved, at Tilreysende kunne faa Logis hos mig, som stedse skal stræbe ved billig og brav Behandling, at fortjene deres Tilfredshed, som betjene sig af min Leilighed.“ — 12. Marts ægtes Skræder Kristoffer Stegmann Juliane Marie, Enke efter Maler Dalin fra Gyldeusten, som hun ægtede 1790. Hun har som bekjendt nylig fejret sit Diamantbryllup med sin anden Mand, en Lykke, der ikke vides at være bleven nogen anden dansk Kvinde forundt. — 15. Marts fødtes Elise Ruse Hertz, eneste Datter af Digteren Biskop J. M. Hertz; hun blev siden gift med Konfistorialassessor Fich i Bogense. — 22. Marts † Jørgen Urnsbøl Hvid fra Gilby Præstegaard i Odense. — 26. Marts udkom Brandsforordningen for de danske Provindser. — 11. April indeholder Fyns Stiftsavis et Mindedigt af Pastor N. Dreyer over hans i Bogense den 24. Marts afdøde Fader. — 28. April raste atter et stærkt Torden- og Hagelveir; i Bogense blev mange Binduer under ituflagne af Haglene, der vejede indtil 1/2 Lod. — 29. April f. paa Gyldeusten Propriatar Jvar Hvid til Stutterigaarden. — 1. Mai blev Skand. J. B.

Hvalsø Degn i Gilby. — „Den 23. Majns — skriver den løierlige Præst P. Aaby i Særsløv i Stiftsavisen — misfede jeg i min Alders 84de og i mit Embedes 59de Aar min fjære Husfrue, den dydigste og bedste Præstekone i hele Fyens Stift, i sit 73de Aars Alder og i sit første og sidste Egetskab.“ Saaledes kunde Særsløv Præst skrive, uden at blive tilrettevist, fordi han vidt og bredt var bekendt som Humorist, der overalt og uden hvilketsomhelst Hensyn ubindret havde sit „Frisprog“. Den gamle procuratorlistige Herredsfoged Jakobsen kaldte han selv paa Dffersedlerne „Mikkel Ræv“, „den Røde“ eller „den Raadne“; og naar han fortalte om sine Jagtæventyr, brød han sig slet ikke om at være interessant paa Sandhedens Befolning. Gik det forvidt, saa Tilhørerne ytrede Tvivl, henvendte han sig til sin Kone med de Ord: „Er det ikke sandt, hvad jeg siger, lille Moer?“ Og med et „Det kan maasse nok være sandt, Faer!“ udtalt af „Fyens Stifts dydigste Præstekone“ var han selv meget veltilfreds. Han var ogsaa i Birkeligheden en Nimrod, dog var det bedste Skud, han gjorde, hverken et Hjorteskud eller et Hjorteskud, men et „Eggeskud“. En Dag, da han næmlig som saa ofte gik paa Jagt med Greven fra Gyldensten, jaar han dennes Løfte paa, udelte for sig at maatte beholde det første, han skød den Dag, hvorefter han strax brændte løs paa et af de største og værdifuldeste Eggetræer i Morudskov, som Greven da ogsaa lod ham beholde som Jagtbytte. Han var altid ledsaget af idelmindste 1 af sine 4 „Erkeengle“, som han kaldte sine Støvere; ja saa levende var hans Lidenskab for Jagt, at, da han som en 88aarig Olding ikke kunde udholde Jagtens Strabadser, fik han en Dreng, som førerede ham en fludt Hæ.

til at stille denne op over et Andvarpestud, som om den var i fuld Fart, og den Gamle havde da den Glæde at nedskyde den Graa, som han til sine Husfolks Forbavselse fremviser som Jagtbytte. Med sit Offer var han meget nøteregnende, og ligesom han kunde blive overgiven glad ved et klækkeligt Offer (han gav engang Alex. Drejer fra Østrupgaard et Kys ved Alteret, hvor denne havde ofret ham en Krone), saaledes kunde han ogsaa blive snysende vred, naar der ofredes ham for lidet, hvilket han spyndigt foreholdt Bedkommende som en formastelig Gudsbespottelse og som en Vanhelligelse af Herrens hellige Alter. Ja, engang da Flertallet af Menigheden havde været altfor karrig imod ham, vendte han sig om og fastede de Ofrende Ofrene i Hælene med de Ord: „I Afskötter (fra Afsköt) og Afskötter, I Maderupper og Slagstrupper, I gaa alle ad Helvede til, baade Store og Smaa, Forældrene rende først, og i Hælene paa dem komme Børnene, og tro I saa, at jer gamle Præst skal staa i Porten og møde for jer? Nei, saa min S... og S.....! gjør han ei.“ Ogsaa udenfor Kirken kunde han blive meget ivrig, og ikke sjældent maatte han med sit Lærklæde viske Sporene af sin sprudende Iver af den Tiltaltes Ansigt. Naar han saaledes i Hjemmet eller i Herrens Hus tog paaveie søgte hans gode og jagtnodige Kone at bringe ham til Fjernst ved lydeligt at sukke, og det var vel en af Grundene, hvorfor han kaldte hende Stiftets dydigste Præstekone. — 28. Mai blev N. Larsen den første Branddirektor for Odense og Rungårds Amt. — 1. Juni † Mdm. Mette Røller i Bogense, og den 24. Juni indfalder Silby Præst Morten Bilmann (født 1765) Arvingerne efter en der afdød Enke Berthe Klavsen.

16. Juli fejrer Kanselliraad Klavs Vedel-Simonfen til Elved sin 50 Fødselsdag. — 1. August ordineres i St. Knuds Kirke Kandidaterne Gorm Linilde og Bogislav Mathisen. Den første stammede her fra Herredet og den sidste blev resid. Kapellan i Særølev hos ovennævnte Præst P. Aaby. — 6. August strev (Knsfd.) Vedel Simonfen sit første trykte Digt, et Mindeverd over Toldinspektør Ritmester Kr. Ramus i Odense. — 4. Aug. † Tommerup Præst Karsten Bloch Balslev, 42 A. gl. og efterfølges den 24. Oktober af Kapellanen i Særølev Rad. Rasmussen. — 31. Oktbr. bliver Rads Hvid fra Gyldensten eller Dre Borgemeester i Aarhus. — 24. November blev Bispebjerg Præst Eiler Dan. Skofod Dr. teol. — Personel Kapellanen Bogislav Mathisen i Nyborg (f. 1772) bliver den 5. Desember resid. Kapellan i Særølev. — L. N. Lund, Degn i Klinte, ser f. G. Lysset i Kjærby. -- I d. A. sløides hele 7 Ræmpshoje paa Farsbølle Mark, ved hvilken Leilighed man finder en Mængde Oldsager.

1801.

10. Oktober † Kr. Pedersen Bøgvad i Bogenfse. Han, hans Fader (P. B.) og Bedstefader (Kr. P. B.) havde da i 120 Aar været Toldere og Postmestere i Bogenfse. Han efterfølges af Pt. Hammond. — En akm. Folketælling foretages; i Bogenfse er Antallet kun 760. — Hofretsassessor, Overauditor Marfilins Knugen bliver Herredsfoged over Odense, Lunde, Skam og Skovby Herreder. — Provst Boesen i Vigerslev begynder Udgivelsen af „Magasin for danske Sandhedseffere“. — Gilby Skole bygges. -- Simon Amager til Rugaard kjober Bøghylfte (3 Tdr. Hfl.) af Søren Berring til Rounemose for 1800 R.

— 9. April fødtes i Gaarslev Nif. Balslev, Præst for Eilby og Melby og gift med Gertrud Eidenius fra Særsløv. S. A. fødtes ogsaa Hans Bærtel Reimer, Degn i Gaarslev. — 23. Mai fødtes paa Gyldensten Aue Hvid der opholder sig hos sin Broder Proprietær Hvid paa Stutterigaarden. — 2. April stod det evigt mindeværdige Skærtorsdagslag paa Kbhs. Red; blandt de Faldne vare ogsaa 3 unge Mænd med Navnene Bogense, Minte og Skobby. Tvende Veteraner fra denne Tid leve endnu her i Pastoratet: A. J. Dalsgaard i Bogense og Morten Madsen Jersøre i Kjærby. Blandt de mange, som i høi Grad udmærkede sig var Hans Holsten, Kommandør paa „Elven“. S. A. † hans Fader, Kmh. Amtmand Adam Kristoffer Holsten, den første Friherre til Holstenshus og Langesø. Samtidig † en anden af Herredets Notabiliteter, Teodostus Ernst Fred. v. Fincke til Dallund, som alle danske Kammerjunkeres Oidemand, og arves af sin Slægtning Baron Blixen, svensk General, Rigs-herre og Serafimeridder, som

1802

optages i den danske Friherrestand (29. Oktbr.), siden blev han Storkors af Dbg. — 3 d. A. fødtes: 1) i Bogense Bataljonskirurg Kristoffer Vilh. Boel, — 2) paa Gyldensten Kristoffer Skov Hvid, Kontrollør i Ribe (en Søn af ham, Kr. S. skal være jur. Kandid.), — 3) i Særsløv Skole den 14. Febr. (Septuagesime Søndag) Pdr. Fred. Nielsen, den første Seminarieforstander i Jellinge, nu Præst i Frørup, — 4) Stænderdeputeret Karl Adolf Maals til Aagaarde (i Barløse 3. Oktbr.), — 5) Karoline Kristine Vilhelmine Hammond, f. 14. September i Bogense, hvor hendes Fader Pt. Hammond var Toldinspekter og

Postmester. Hun blev siden gift med Præsten David Borgen. — Evende af Herredets Honoratiorees gaa heden, næmlig Km. Hs. Henrik Kruth, Stiftamtmand og Storkorsridder, Ghrd. og Greve til Gyldensten og Hr. Anton til Musbæk og Aagaarde, forhen Godsforvalter paa Elved og siden paa Gyldensten. — 22. Novbr. † Præsten Jørg. Vederfink i Nykjøbing p. Falster, Sønnesøn af en Bogense Borger, og den 4. Novbr. † Solinge Præst P. Andresen, Fader til Pastor Andresen i Bogense. — 26. Marts blev Steffen Jørgensen (se 1786) By- og Herredsfoged i Faaborg. — 19. Marts blev Benjamin Sibenius Kapellan i Særølev. — Den gamle Exherredsfoged Jakobsen i Særølev legaterer den 3. Desember 1900 Nd. til Fordel for Husarme og Syge i Sogkne Skovby, Særølev, Vigerslev og Bøvlinge. Hvis det er sandt, hvad Bedel Simonsen beretter om ham, at han 1726 blev Herredsfoged over Skovby h., maatte han nu være en Olding paa c. 100 Aar. Han bar altid en stærkt pudret Allongeparuk, en Dragt af rødt Plyds fra Top til Taa og en Guldring paa hver Finger, og hans fatrifle Sognepræst (Naby) saa deri en smuk Harmoni af Røvefnd og Røvefnd.

1803.

8. Marts f. Eieren af den før omtalte Gaard „Trappen“ eller „Lille-Harrislevgaard“ Skomager Povl Bedel, Søn af Toldkontrollør Bedel i Bogense og Sønnesøn af Provst Bedel i Jellinge, en nær Slægtning af den navnkundige kongl. Historieforfatter N. S. Bedel. — 15. Marts fødtes paa Gyldensten Eybille Hvid, der er gift med Skovfoged Dannebrogsmænd Simon Bundgaard i Sundeved. — N. J. Lind bliver Dean i Vigerslev.

— 5. Juli udkom Reglementet om Fattigvæsenets Organisation i de danske Kjøbstæder. — 5. Septbr. † Fyns Stifts Biskop Dr. Lønne Bloch (se 1786). Det var ham, der engang i et muntert Selskab spurgte en af Stiftets yngste Præster: „Hvad vilde vel Deres Sognefolk sige, hvis de saa Dem dandse?“ „De vilde sige — svarede Pastoren —: Vor Præst er en lystig og vakker Mand, han dandser, men vor Bisp, han er en liderlig Fugl, han spiller!“ Men denne sarkastiske Bemærkning havde nær kostet den unge Præst baade Kald og Kjøle; thi Bloch var en myndig Prælat. Han efterfulgtes den 30. Decbr. af Bispen i Kristiansand Dr. Peder Hansen, som nu blev Biskop over Fyns Stift. Hans Fader, Rads Hansen, var Stomager i Kjøbenhavn, hans Moder var Kristian den Syvendes Aunne og „Bartfrue“.

1804.

Kapittelstaxten 6 Rd. 30 Sk. for Rug og 3 Rd. 66 Sk. for Byg. — 27. Januar stadfæstes paany den Bestemmelse at Herredsfogden over Bends H. skulde aflaa 60 Rd. aarlig til Børgense Byfoged. — 2. Febr. fødtes i Hummerslev Rigsdagsmanden Pdr. Nielsen, Gaardmand i Ørrislev. — Den 88aar. Pd. Jak. Jørgensen Naby, en Provsteson fra N. Naby ved Mdf., † efter i 1 Aar at have været Præst i Guldbjerg og Sandager og i 61 Aar i Særslev. De mange Exempler paa hans Eysentriktet, Æriertighed og Lunefuldhed kunne her suppleres med endnu nogle, som tildeels skyldes en agtet og velvillig Haand fra denne Egn: Pastor Naby i Særslev var en stor Særling og Sattriker, og Kirkebøgerne fra hans Tid indeholde en Mængde Sarkasmer; thi hans Ben staaede, ligesaa tidt som hans Mund,

Dem han ikke kunde lide, og navnlig var han meget ødsel med Egenavne, under hvilke han endog opførte dem i Kirkebøgerne, rigtignok med forklarende Tillæg in parenthesis; saaledes kaldte han Kirkeværgen „Kirkenværst“, en vis Selveier „Selvstaaddeven“, en Mand i Loderup „Per Winter i Frostveir“ osv. og enhver, der forekom ham at være noget lun eller listig, sun og snild, kaldte han uden videre — selv i Kirkebogen — Mikkel eller Mikkelisen, hvad Navn han end ellers forresten bar. — Naar Folk fra andre Sogne stode Gæddere i Særsløv Kirke, skulde han altid før Daabshandlingen have en lun Pasfar med dem, under hvilken der af og til faldt en „Rinsalighed“ fra hans Velærværdighed. Engang skulde en lille, nys konfirmeret Pige bære et Barn tildaabs i Særsløv Kirke, og da hun var bange for den gamle Brumbæsse, havde man bedet ham om ikke at forbløffe den bly Pige, hvilket han ogsaa lovede. Men da han saa den unge Pige nærme sig Døbefonten med Barnet, glemmer han sit Løfte og udbryder med sin Basstemme: Her kommer jo, min Salighed! det ene Barn slæbende paa det andet!“ Den unge Gudmoder omkom dog ikke af Ekstræk, thi hun døde først 1856. Han havde først været gift med Hønskepigen Mette fra Gyldensten, og da han anden Gang blev Enkemand, var Tegneenfens Mdm. Love en Tidlang hans Husholderske til hun blev gift med Morten Murmester. Naby holdt deres Brudevielse, men da han kom til de Ord i Ritualet: „Jvo, som faaer en Hustru, faaer en god Ting“; tilføiede han: men, hvem, der som her, faaer en stidt, skeis Kabaaldermæx, — — — aa, Morten, Morten, hvad vilde du der?“ Men Velærværdigheden havde ogsaa god Grund til at være vred paa denne „Lovvilde“.

som endog engang gav sig i Slagsmaal med den 80aarige Døding og derpaa raabte høit, at hans Belærværdighed vilde voldsom tage hende. Selv ved Graven kunde han ikke frigjøre sig fra sin Lyst til at være lystig, og da han engang skulde jordsætte et halvt fortæret Lig af et ungt Menneske, der en streng Vinternat var omkommen paa Marken mellem Hemmerslev og Kosterlev, sagde han: „Af Jord er du kommen, til Jord skal du blive (det, som her er) og af Jorden skal det igjen opstaa, som Næven ei har ædt! Hans sidste Pindseprædiken sluttede han med de Ord: . . . og Gøvmøddjæveln er, min Himmerigs-part! fare i jer alle tilhobe! Her komme I med jeres Silkeforklæder og Høielstørklæder — og hvad er det hele saa andet end et Skift, som Satan hænger ud? Ja, I ride, min Himmerigs-part, alle tilhobe til hede Helvede, og jere Børn rende bag efter og tage Helhesten i Halsen! Amen! — Kapellanen Benjamin Sidenius blev den 4. Mai hans Eftermand. — 10. Mai (Kristi-Himmelfartsdag) f. i Kbhavn. F. Kristian Jürgensen, der nu i 8 Aar har været Præst. her i Bogenfse. — 14. Juni fødtes Even Kristoffer Meldal, der blev Kateket og Førstelærer i Bogenfse og Præst til Guldbjerg og Sandager. 19. Juni fødtes hans Eftermand som Kateket og Førstelærer i Bogenfse nemlig Hans Kristian Ebeling. — 17. Juli blev Hr. Nees fra Rungaard teol. Kandidat; han lever endnu i Stroby som Præst og Konsistorialraad. — 17. August fødtes Jørgen Zahnoe, Kirkeværge, Kæmmerkasferer, Forligskommissær og Bestyrer af Konsulatet i Bogenfse samt Medstifter af og Formand for Areatur-Forsikringsforeninghen for Bogenfse og Omegn; han er, mærkelig nok, den 3die med Navnet Jørgen Zahnoe. — Blandt de

97 Mandfolk, der † i d. A. i Odense (der † ogsaa 97 af Kvindeskjøn og f. af begge Kjøn 234, deriblandt 40 nægte) var ogsaa en Skræder, Søren Skovby, fra Skovby ved Bogenfse og en Skomager Simon Basse fra Dre.

1805.

Krigsraad Vedel til Kjærsgaard, der interesserede sig meget for Omegnens Humleavl, skjænkter Humleedyrkerne et eget Fartsøi til at hente Humlestænger paa ovre fra Rosenbold. Før havde de af selve Stængerne dannet en Flaade, hvorpaa de med stor Livsfare styrede til Jyns Land. Engang druknede ogsaa Besætningen, og Flaaden drev ud i Skattegat. Krigsraaden udgiver i d. A. en lille Bog om Humle dyrkning, hvori han blandt andet anslaar Humleproduktionen i Brænderup, Dre og Haarslev Sogne til omtrent 14,000 Lpd. aarlig. — Benj. Sidenins ombygger Særsløv Præstegaard. — 7. Jan. fødtes Ulrik Boesen i Vigerslev, hvor han siden blev Kapellan, nu Præst i Bævlinge. S. D. † Flemlose Degn Andreas Simonsen Svenstrup, født i Svenstrup ved Bogenfse. — 19. Januar † Kjøbmand Herman Borring i Svendborg (født i Bogenfse). — 1. Febr. † Knud Danielsen paa Elved. Fuldmægtig Maar paa Elved indkalder hans Arvinger, deriblandt Børnene efter hans Broder, Gaardeier Jeppe Danielsen i Asperup. — 2. Februar † Degneenten Bodil Riiddorff i Dre. — 18. Febr. fødtes Hr. Holger Hald, Provst over Lunde, Skam og Skovby Herred. — 20. Feb. † Premierlieut. Hans Filip Bardenfleth, født 2. Avg. 1775 paa Harrislevgaard. — 22. Februar indkom Følforordningen om, at Eigene skulde begravnes paa Kirkegaardene, og selv de, som henstode i Kirkerne, skulde jordes. — 1. Marts blev Oberst K.

Schøller til Margaard Regimentssjef. — 9. Marts holder Auktionsdirektor Andfær fra Kjærsgaard Auktion over 20 Jordlodder i Gilby. S. D. ægter Skomager H. Falk af Odense Ane Bondesen af Bødelse. — 23. Marts † Garver Martin Holst i Middelfart (født i Bogenſe 1765). — 17. April holdes Auktion paa Gyldeſten over 10 „Beeſter“ og 30 Svin. — 20. April ſælger Juſtitsraad Hvid til Sandagergaard ved Auktion 13 Jordlodder i Melby. S. D. blive Provſt Thorhallerſons Enke i Bogenſe og Muſikfer Hunds Enke paa Gyldeſten delagtige i den aarlige Uddeling af de Giſſkovſke Legater. — 26. April flyttede „den ædle, gode, retſkafne og virkſomme By- og Herredſfoged“*) Steffen Jørgenſen fra Faaborg til Viborg ſom Landſdommer og Overretſaſſeſſor. (Han var en Svigerſøn af S. Borring i Bogenſe). — Overauditør Marſilius Knugen, Herredſfoged over Lunde, Odense, Skam og Skovby H. bliver den 3. Mai tillige Birkedommer over Einſidelsborg og Korup Birk og ſiden tillige over Langeſø Birk. S. D. bliver Joh. Jakob Edsberg, efter paa 12te Aar at have været Kapellan i Bogenſe, Præſt i Alleſø. — 1. Juni feirer Sønderſø Præſt, M. Kannevorff, ſin 80de Fødselsdag. — 25. Juni beſjendtgjør Stiftesforvalter N. Bang i Bogenſe, at Garver Ole Aalſtad var rømt bort fra ſit Bo, der beſandt ſes at være fallit. — 6. Avguſt † Degneenken Dvidie Rod Klavſen i Sønderſø, 74 Aar gl. — 8. Avguſt fødtes Dr. Engelſtoft, Jyſk Stifts nuværende Biſkop. — 13. Avguſt fødtes i Særſlev Kr. Arant Holm Sidenius, Præſt til Brænderup og Dre. — 8. Septbr.

*) Saaledes kalder en Indſender ham i Stiftsavisen.

† Kjøbmand Jørg. Fabus i Børgense, 71 Aar gl. En R. L. Thane skrev et Vers til hans Minde. — 11. Oktbr. † Eskelendrup Præst Nils. Holst. — Anden Juledag † Enkefrue Beate Bøgvad i Børgense, 74 Aar gl. — Nyaarsaften † Forvalter N. Ibsen paa Høgget. — 1805 blev i Personalhistorien ogsaa mærkelig ved Nordens første Eventyrdigters Fødsel paa Fyn, (Prof. H. Kr. Andersen s. 2. April 1805) og ved begge de ulpfælige Grever Struensses og Brandts Brødres Død, hin som preussisk Minister, denne som dansk Geheimeraad.

1806.

Særsløv Sognepræst Eidenius bliver færdig med Ombygningen af sin Præstegaard, 112 Fag Hus, Stuehuset 24 Fag og med Kvist. — 3 Januar faar den 81aarige Nads Jakob Skannevorff sin Afsked, efter i 39 Aar at have været Sognepræst i Sønderfås (og tidligere Huslærer paa Margaard). 7. Februar bliver Augustinus Herman Stenbuch hans Eftermand. I samme Time, som han den 14. Marts 1780 saa Lyset i Ugersløv Præstegaard, † hans Moder Katrine Viland Melhoff, hvis Bedstefader var Kjøbmand i Børgense. Den 12. Marts blev Augustinus Stenbuch ordineret. — 8. Marts † Dvidie Svind paa Gyldensten, men den 14. April fødtes hendes Søster, der arvede hendes Navn. — 24. Juli s. Peder Bessel Brown, der blev Kapellan i Brændrup og Dre. — 11. Septbr. fejrer A. Rod fra Sønderfås sin 50aarige Præstejubilæum i Seden. — 2. Novbr. † Vilhelmine Bartholin i Odense 72 Aar gl., i 34 Aar Enke efter Pastor L. Keuze i Vigersløv. — 12. Novbr. ægter Augustinus Stenbuch i Sønderfås Rebecke Sofie Verlauff, Søster til vor berømte Historiker Dr. Prof. og Råd

Erk Hr. Verlauff, Storkors af Dbg., R. af Nordstjernen, Egekronen, den røde Drn og Hreslegionen. Hun var født den 2. Avg. 1783.

1807

købte Simon Amager til Ruggaard (saaledes skrives Navnet i nyere Tid) 145 Edr. Land af Rorud Skov paa 4 Edr. 5 Skp. Skt. fra Gylldensten for 27,500 Rd. og Storkelykken ved Storlebaek af Henrik Bædele for 5000 Rd. — L. S. Vedel-Simonson indgiver til den antikvariske Kommission en Beskrivelse over Gravhoiene og Stensætningerne i Sønderø Sogn. — 26. April f. Brændevinsbrænder etc. P. Rasmussen i Bogenfse. — 30. Juni fødtes Nas. Vilh. Balslev i Haarslev, hvor han 25 Aar gl. blev Kapellan. S. D. fødtes Improvisatoren Steffen Lindemann Jørgensen, Søn af Etatsraad St. J. og Dattersøn af S. Borring i Bogenfse. — 10. Juli ægter Vedel-Simonson Sofie Franssøke Kræg. 12. Septbr. † hans Farbroder Krigsraad Jakob Vedel til Hjørregaard og Hølsegaard, født 1731 den 28. Juli. Han var eneste Søn af Konfistorialassessor Provst Niels Vedel til Munkbo og Elved, der havde den berømte Historieffriber And. Sørensen Vedel til Oldefader. Provst Vedel havde opdraget denne sin eneste Søn meget strængt, han maatte saaledes selv om Vinteren bade sig i Munkbo Strand, gaa lige af Sengen nogen ud og bade sig i Havens Sne hver Vintermorgen, naar det havde sneet, det blev ham aldrig tilladt at ligge i Varme, at drikke Kaffe eller Brændevin, eller at lege. Hans Dragt skulde fra Top til Taa bestaa af hjemmegjorte Varer; i de 6 Dage maatte han arbejde strængt og Søndag Eftermiddag læse 10 Kapitler af Bibelen, som hans Fader for

klarede ham og derpaa udbetalte ham -- 10 St. Denne strænge Opdragelse gjorde ham haardsør i høi Grad, og som bedaget Olding forsikrede han, at han ikke kjendte til Sygdom, at Veirets Strængthed aldrig havde generet ham og at han altid havde havt let ved at faae sine Ønster tilfredsstillede, da han attraaede intet uden det, som Naturen krævede til Livets Ophold. Ja han ytrede ogsaa, at han var maasse den rigeste Mand i hele Landet; thi — sagde han — rigest er den der begjærer og trænger mindst, og ikke den, der eier mest. Men ogsaa i sædvanlig Forstand var han rig; thi han sad lunt inden Døre med 2 Herregaarde og med gode Papirer.

1808

† Kong Kristian den Syvende og fødtes Kong Frederik den Syvende. — Danmark var dengang allieret med Keiser Napoleon, som igjen var allieret med Spanierne, som han narrede op til Danmark for bedre at kunde underkaste sig Spanien. I Marts kom de under General Romianas Anførsel til Fyn. Ankommen til Nyborg blev Bøstet af vore Hjender spærret for dem, og nu udbredte de sig over hele Den. Endelig fik de Efterretning om Napoleons Forræderi mod dem og det lykkedes dem den 11. Avg. at undkomme fra Fyn til Langeland, hvorfra de den 21. Avgust ved engelsk Hjælp indskibede sig, for 9000 Mand stærke at vende tilbage til det betrængte Fædreland. De derimod, der flode paa Sjælland og i det sydlige Jylland, bleve afflaarne og under fransk Bedækning førte som Fanger til Frankrig, hvor de maatte grave St. Kvintin-Kanalen; men den kække Ritmester Lakoste af Regimentet Meyna (Dronningens) jøg sig heller en Kugle gennem Hovedet, end han vilde overleveres.

han ved sin Ankomst til Lyngsodde overfor Rdf. fandt Overgangen over Bæltet umuliggjort og sit Regiment omringet af franske Tropper. Med saa men hjærtelige Ord taltede han sine trofaste Folk og bad om Skaansel for det hos de Franske, vendte derpaa sin Hest om og skød sig med sin Pistol førend nogen kunde forbinde det. En fransk Skandsgraver grov en lille Grav, og hans dybtrykede Folk maatte med Taarer se deres afholdte Anførers varme Lig uden videre at puttes ned i den blotte Jord. Men den danske Ritmester Karl Bardenfleth fra Harrislevgaard lod siden den kæffe Krigers Lig lægge i en smuk Kiste og bejrgede det høitidelig begravet paa den katolske Kirkegaard i Fredericia. Af de paa Fyn tilbageblevne Spaniere lever endnu en, nemlig Bonden Panduro paa Hindsholm. En Sou af ham er Kateket i Maribo. Nu blev Fyn besat af Franske under Marskal Bernadotte (siden Kong Karl den Tjortende i Sverige) og af 2 Batt. Danske. Først den 27. Septbr. blev Fyn befriet for Franskmænd. — 16. April † Grevinde Georgine Buchwald Moltke (født 1759^{21/3}, gift 1783^{6/11}, se foran 1781 og 1785). — 25. April f. paa Gyldensten Esklie Hvid, gift med Lærer Kronholm i Aarhus. — 8. Mai † Minister Dve Fogh-Guldberg, se 1773. — 8. Juli ægtede Præsten Andr. Oftermann (født i Bogense) til Sønderbjerg og Odby Margrete Hagen. — 10. Oktbr. fødtes i Odense Jens Kr. Edr. Ed. Man, i 3 Aar Huslærer paa Gyldensten, nu Præst i Skællerup. — 29. Oktober † Sønderø Sognepræst den 84aarige Mat. Jaf. Kannevorff. — 10. Novbr. † Oberst Joh. Fred. Schjern (se 1764). — E. N. fødtes i Barring Hans Trent Hestmann, Degn i Grindløse.

Bed denne Tid skal Grevinden paa Gyldesten have modtaget følgende Ansøgning fra en vigtig Smed: „Deres høiheraabelige Raade, Grevinde til Gyldesten med mere! — Jama har fortalt Deres salig Faders forhøiende Smedesvend, mig selv Povl Pølsgaard, at min gamle Mæster Mads Busse har hængt sig. Han snapserede temmelig meget, men var ellers en god Smed. Men uden at pralere tør jeg nok sige, at jeg kan monstre ham, og jeg spekulerer derfor paa at supplifere Deres høigrevelige Raade om at faa min selvhængte Mæsters Fæstested ifæste. Vel har jeg ikke spyderligt af det, der i salig Kas Matijens Arrigmetifas — som jeg har gennemregnet — kaldes Befunia i Pungen, men jeg har desmere Røndervitter i Hoved, Haand og Hammer. Jeg har i Sommer baade skoleret danske, franske og spanske Bæster; jeg har smedereret baade for Spidsborgere i Keilser og i Odense og for Herflaber, baade Deres Raades salig Fader og Herren paa Hindesgavel. Jeg har slinkeret baade Skaretejul og Møgvognejul, tænderet Harver, jærneret Bløve, bladeret Knive, laaseret Døre, fabrikeret Høstyre og bodset mange Tingester. Faar jeg Bussemændens Sted ifæste, lover jeg Dem, aldrig som han at sikanere Deres Raade ved at hængere mig, nei jeg skal nok leve saalænge Deres Raade og Gud vil og som en ærlig Smed begegne Dem med skyldigst Befunia og altid være Deres høigrevindelige Hestes Hovsmed, og Deres egen Fin- og Grov-Smed Povl Pedersen Pølsgaard.“

1809

fødtes Lægerne Henning August Rees, død som praktiserende Læge i Bogenf, og H. Gedalje, en Tidlang praktf. Læge for den sydlige Del af Skovby H. — At Fyn det foregaaende

havde været besat af danske, franske og spanske Soldater, gav sig i dette Aar tilkjende paa en egen Maade, idet omtrent hvert 7de Barn som fødtes i d. A. paa Fyn var uægte, ja i Odense var endog Hjerdeparten af de fødte uægte. — Fyns Stifts Karpittelstaxt steg til 8 Rd. 24 Sk. for Rug og 6 Rd. 74 Sk. for Byg. — 20. Jan. fødtes Kasper B. B. Lund, der nu i 20 Aar har været Præst i Vigerslev. — S. A. fødtes Kr. Ludvig Bilmann i Silby, nu Præst i Lømmerby, og Nikolai B. Schjæffmann, Degn i Silby. — Om Foraaret fandt man i Dre Røse et Drillehorn og flere Sager fra Oldtiden. — 8. Avg. fødtes Engel Marie Hvid paa Gyldesten. — Den juildeste Affære i Krigen d. A. forefaldt den 7. Novbr. og Helten deri var Lieutenant Frederik Holsten fra Langesø. Han gik om Natten ind i en stor engelsk Konvoi for at gjøre Priser. Drølogsfartøier laa fordelte rundt om og midt i den; ikke bedmindre lykkedes det Lieut. H. at kaste Mandskab ombord i to Koffardisflibe, som han strax lod staa tillands i den mørke Nat. Selv gik han længere ind i Konvoien, hvor han fik Nie paa et svært tremastet Skib, der, antog han, maatte indeholde en god Ladning. Han lagde tilborde. Skipperen, en gammel Hollænder, raabte ham an. Holsten svarede paa Engelsk, at det var Patrulliefartøiet, og besteg uhindret Skibet. I en Fart vare Skipperen og hans Mandskab afvæbnede og Skibet taget, men til sin Forbavselse opdagede H., at der laa et engelsk Rangskib i et Riffelskuds Afstand. At komme ubemærket bort med Prisen var umuligt. Han greb da til følgende List: Hollænderen inde-spærrede han i Rummet, tog selv Skipperens Kavai og Paryf paa, og lod sine Kolf Jette Anker under en Opfang, der i Louen

er fælles for Danske og Engelmænd. Der kom snart en Patrouille fra det engelske Linieskib, som spurgte, hvorfor han lettede. Med megen Høflighed og paatagen Tugsteligbed svarede H. paa Plattydsk, at han havde mærket danske Krydsere i Konvoien, hvorfor han var bange for at blive taget; bad altsaa om Tilladelse til at lægge sig paa den anden Side af Orlogsskibet, midt i Konvoien. Man lo ad den forsigtige Høllønder, men opfyldte gjerne hans Anmodning, og spurgte kun, hvor da vel de danske Snaphaner omtrent kunde være. H. var naturligvis ingen Nar, at han skulde vise Henden den rette Vej, men medens Patrouillen fulgte hans Anvisning paa Jagt efter Rapere, førte H. sin rigtladte Prise lykkelig forbi det engelske Linieskib i sikker Havn. — 19. Novbr. † Trojel, se 1741. — 9. Decbr. blev Tomas Georg Schøller fra Margaard Lieutenant, nu General. — 28. Decbr. † en Skægtning af Hærskabet paa Ulved Provstinde Karen Bang Steby i Nistrup, 77 A. gl. — S. A. † Ras. Rasmussen, Præst i Loumerup og Brylle, forhen Kapellan i Særslev.

1810

(50 Aar siden).

Nyaarsnat bleve en Mand og hans Kone overfaldne og myrdede udenfor Bogenfse af et par Stratenrøvere, som den 16. Novbr. s. A. bleve henrettede paa en Bakke i Nærheden af det Sted, hvor de havde begaaet deres Udaad. — Nyaarsdag blev for første Gang siden Krigen Udbrud atter ringet med Bogenfse Kirkeklokke. S. D. † i Svendborg Præstefonen Kristine Hoffmann Knudsen, der var født i Bogenfse, hvor hendes Mand Knud Knudsen i 22 Aar var Kapellan; 11. April ægtede han

hendes Søster Margrete Hoffmann. — 18. Januar udstødtes Indbydelsen til Dyrettelsen af Jyds Stifts patriotiske Selskab af Stiftamtmand G. Rostke (Amtmand over Alesens, Hindsøavls, Ødense og Ruggaards Amter), Biskop Dr. Pd. Hansen, Amtmand Pd. Kr. Schumacher i Nyborg, Oberstl. Andr. Heide til Xavindsgaard og Propert. Karl Adolf Dines Mourier til Hindermae. I Programmet give de blandt andet en Skildring af de daværende industrielle Forholds Forsald paa Jyn og omtale kun en eneste Industri med Ros, nemlig Husfliden (Spinding og Bævning) paa Sletten. Ved s. T. stillede Biskop Hansen sig i Spidsen for en Subscription til Fordel for vore fangne Landsmænd i England, hvortil Bogense By (ved Byfoged Friis) gav 44 Rdl., Provst Balslev i Gaarslev 7 Rdl., Sidenius i Earslev 6 Rdl., Lind i Giby 5 Rdl., Møller til Ørrislevgd. 5 Rdl. osv. Ligeledes samledes Bidrag til en ny Flaade istedetfor den, som Engländerne røvede os fra, hvortil Provst N. Holm (forhen Kapellan i Br. og Dre) gav 320 Rdl. — 19. Jan. fik Rand. farm. Kr. Barsøe Bevilling som Apoteker i Bogense, men allerede den 25. Mai udstødtes den samme Bevilling til Rand. Arktander Reinike. I d. s. A. 25. Mai fødtes hans Søn, Apoteker Reinike. — 28. Januar blev Rentekammerpræsidenten etc. Grev Joak. Godtke Rostke (se 1781) Rand. og Kmh. Kapt. H. Holsten (se 1801) R. af Dbg. S. D. † den rige Partifulier Otto Hvid i Slaarup, Søn af Mads Hvid til Dresgaard. I Februar indkaldes hans Arvinger, nemlig hans afdøde Broders Søner: Justitsraad Jver Hvid til Sandagergd. og Forpagter Alex. Hvid til Hofmangsgave, samt hans 3 afdøde Søstres Børn: Nikolai Brekling, Forvalter paa Arrestov, Marie

Brekling, gift med Forpagter Byskov paa Nybøllegaard, Birgitte Brekling, gift med Pastor Strøberg i Sønderby, Marie Nielsen, gift med Skolelærer Bender i Hillerølev (hun † den 9. Decbr. d. A.), Margrete Nielsen, gift med Skomager Lunde-
gaard i Kjøbenhavn, Elisebet Nielsen, g. m. Skolelærer Rasmussen i Lunde, Margrete Nielsen, g. m. Kjøbmand Johansen i Aalborg, Axel Vinther, Skipper, Sofie Vinther, g. m. Kjøbmand Groth i Svendborg, Marie Vinther, g. m. Skovrider Støtz i Evenstrup og Margrete Vinther, g. m. Ritmester Bülow.

— 1. Marts ægtede Bager Hs. Jaf. Brandt Jr. Katrine Marie Nielsen i Børgense. — 3. Marts afhjænkede det kongl. Økonomi- og Kommerce-Kollegium hvert Eogn et Exemplar af Prof. Vegtrups Anvisning til Tobaksavl med Løfte om at forsøge dem, der ønskede det med billig og „got Tobaksfrø“.

— 24. Marts døde Foged Klavs Abraham Rosendal paa Frederikslund og Dagen efter † Foged Jens Hansen Eskovstrup paa Øydensten, 36 Aar gl. — 30. Marts † Kristian Estrup til Kristianslund, 66 Aar gl. — Ovennævnte Grev Zeal. Wedske Roltke havde affaaet Einvidelsborg med Wbels osv. til den vestindiske Eggenøse Ulrik Wilhelm Røpstorff; som patriotisk renoncerer paa Skattefriheden af sine mange fra Havet indvandrede Jorder, og den 4. April opretter han Baronierne Einvidelsborg og Kjørup til Grevskabet Røpstorff for sin Søstersøn Alex. Peterstorff. Dette Arrangement stadfæstes af Kongen den 12. Juni og begge faa Grevetittel, hin af Røpstorff, denne af Peterstorff. — 28. April ægter Andreas Jespersen til Benteslykke Jfr. Marie Kristine Simonsen. Han var nærved at op-
leve sit Guldbryllup. — 1. Mai † Pastor Stenbuchs Datter

Sønderfö Wilhelmine Et., 3 A. gl. — 11. Mai holdes Auktion paa Gølsegaard over afdøde Krigsraad Bedels Indbo. — 16. Mai Auktion over afdøde Bøver Johannes Ostermanns Gaard i Bogenfö. — 15. Juni havde A. Rod fra Sønderfö været Prøst i Seden i 40 Aar. — 17. Juni † Præsten til Ugerslev og Hvirup Hs. Stenbuch, forhen Huslærer paa Marsgaard og Lader til Sognepræsten i Sønderfö. — 25. Juni udkom Forordning om Jordernes Udskiftning. — 6. Juli blev Toldkassereer Lieut. K. Döllner i Bogenfö Kammerassessor. — 10. Juli kadsfæster Kongen det Knuthske Grevepatent af 2. Marts 1714 og udvider det til, at alle Kmh. A. K. Knuths ægte Efterkommere maatte føre Grevetitel. — 17. Juli indkaldte Skifteforvalter Krag paa Harrislevgaard Arvingerne efter Niels Bolds Enke Marie Disen i Kjørby. — 11. Juli blev Skodby Herredsfoged Marsilius Knugen Lovkommisær for Fyens Stifts patriotiske Selskab, som stiftedes dette Aars 12. April. Kontingentet var 5 Rdl. aarlig, men Kapit. Lund til Gyldensten tegnede sig for 10 Rdl. — 1. Avg. folgtes ved Auktion Anneypræstegaarden i Værlinge. — 8. Avg. folgte J. N. Møller i Bogenfö ved Auktion sin Gaard (Nr. 65 i Adelgade) og 6 Jordlodder. — 10. Avgust. (paa Monumentet i Sønderfö Kirken mur staar rigtigt nok den 17. Avgust) † Generalmij. Gustav Grüner v. Schøller til Margaard, 56 Aar gl. efter 20 Aars Ugteskab med Wibke Trolle. — 11. Avg. ægter Snekernester A. Clausen fra Odense Ane Hagaard fra Sørslev. — 20. Avg. blev Kr. Neefs fra Ruggaard residerende Kapellan i Hjørring. — 30. Septbr. † den 83aarige Kristiane Mejer Drejer, født i Guldbjerg Skole og Moder til Præsten Pd. Drejer i Hvirup. — S

Oktober † Garver Samuel Guldbandsen og Murmester Brig
 Griffen i Bogense. — 6. Oktbr. † Eieren af Dværstov Mølle,
 Ungkarl Hans Rasmussen Møller, efterladende sig Moder (Zus-
 geborg Møller), en Broder og 6 Søstre. — Den 31. Oktbr.
 holdt det patriotiske Selskab Møde, hvori oplæstes den kongelige
 Bekræftelse af Selskabet under Navn af „Fyens Stifts patrio-
 tiske Selskab“. For første Gang forevistes Gjenstande til Sel-
 skabets Bedømmelse, og den første der nød den Ære, at faa sit
 Arbejde fremstillet til Patrioternes Bedømmelse, var en blind
 Pige her fra Bogense Egn, nemlig Ane Hansdatter fra Slaad-
 skrup, Husmand Hans Larsens Datter. For hendes nette Kurs-
 vearbejder tilkjendte Selskabet hende Præmie. — 10. Novbr.
 † Kontrollør N. Hjorts Kone i Odense, Baldborg Bondesen
 fra Bogense, 55 A. gl. S. D. ægtede Kæslager J. Hansen
 fra Odense Karen Mortensen fra Sønderlys Sogn. — 16. Novbr.
 bleve Morderne Ole Andersen og Ras. Rasmussen henrettede
 ved Bogense (se Begyndelsen af 1810). — 13. November †
 Grevens Søster paa Einisdalsborg Sofie Røpstorff 80 Aar gl.
 og den 19. Novbr. † paa Rjorup den første Grevinde Peters-
 torff, Berthe Katrine Juul, som i et Mindevers kaldes „Danne-
 kvindernes udmærkede Bryd, Armodis sjulte Veninde og Num-
 mers hulde Trosterinde“. — 23. November ægtede Sadelmager
 N. Drejer K. N. Hansen fra Haarslev. — 7. Desbr. † Apo-
 teker Morten Gillskov, 58 A. gl., i Kolding, der ligesom hele
 den fortjente eilskovske Slægt stammede fra Gillskov ved Bogense.
 — 22. Desbr. † Morten Gram, Degn i Haarslev. — 3 d.
 A. fødtes tvende af Hertedets Skolemænd: Ras. Boje i Havn-
 rehed i Vigerslev Sogn og L. Huunderup i Maderup († ijsk)

Zulcasten svært Torden- og Uveir over det nordlige Fyn og det østlige Jylland. — Anden Juledag † Dr. Peder Hansen efter i 7 Aar at have været Stiftets femtende, evangeliske Biskop. Ved sin Omsorg for Skolevæsenet og sin Medvirken til Oprettelsen af det patriotiske Selskab, gjorde han sig ikke lidet fortjent, men ellers var han som hele hans Samtid i høi Grad nationalistisk. Han efterlod sin Enke, Juliane Marie Raab, og 7 tildeels uforsorgede Børn. Pd. Hansen efterfulgtes i sit Embede som Stiftets høieste Geistlige af Dr. Frederik Plum, der blev Fyns 45de Biskop og den 16de siden Reformationen. Han var født i Korsør den 12. Oktbr. 1760. I denne By, hvor Jens Baggesen ogsaa første Gang saa Lyset, var hans Fader, Klavs Plum, Sognepræst. Denne satte sin Søn i Odense Katedralskole, hvorfra han 1778 dimitteredes til Universitetet. Næppe 29 Aar gl. blev han 1789 Præst ved det stivle Arresthus i Kjøbenhavn og tog Aaret efter den filosofiske Doktorgrad. 1791 blev Plum Præst i sin Fødeby Korsør og det næste Aar Doktor i Teologien. 1794 blev han Provst og 1803 Præst ved Frue Kirke i Kjøbenhavn samt Stiftsprovst over Sjællands Stift. 50 Aar gl. blev han, som sagt, Biskop over Fyns Stift, i hvilket Embede han gjorde sig fortjent ved sin ivrige Omsorg for Almue-skoleundervisningen baade ved hyppige Visitationer og som pædagogisk Forfatter, fremdeles er det ham, man har at takke for et fynsk Stiftsbibliotek og et fynsk literært Selskab; thi han er Stifter for dem begge. Han er en af Danmarks lærdeste Bisper. 1792 ægtede han Marie Sofie Runk Hvid, Enke efter Regensprovst Professor A. K. Hvid, som stammede fra Eskerby Herred.

indsendte Vedel Simonsen til Elved flere Oldsager til den antivaristiske Kommission, blandt andet en meget mærkelig Glasurne, opgravet ved Killerup. — S. A. blev den titomtalte Østrupgaard ombygget, efter at have staaet siden 1550 da den blev opført af en Adelsmand. Paa denne Gaard var Vedel Simonsens Moder født og han fortæller at dens umiddelbare Nabostab med Kirken ikke blot var trist nok formedelst Uglens rastløse Tuden, men at det endog kunde have sine farlige Følger i hine Tider. Det maatte hans Morbroder Alex. Drejer bekjende; thi da han engang kom hjem ved Midnat, saa han en lang hvid Gestalt sidde paa en af Ligsteneene, sydselsal med at strabe i Jorden. Alexander var imidlertid ingen Kyster, der troede paa Spøgeti, men vilde have Sagen undersøgt især da han troede, at det var et Menneske, der havde Dødt istænde; han springer hurtig hen og spørger: „hvem er Du?“ Men istedetfor Svar, fik han en saa vældig Drefsig af den Hvide, at han tumlede om over Graven, og da han endelig fik sig sundet og samlet op igjen og vilde til at betale den modtagne Kapital tilbage med Renter, saa han blot et Glimt af Gestaltens hvide Klædemon idet den forsvandt bag Kirkegaardsmuren. Først mange Aar senere opklarede denne Gaade derved, at en Karl bekjendte, at det havde været ham, som stillestående stulde hente Jord paa Kirkegaarden for dermed at helbrede sin syge Moder, og derfor havde staaet et Lagen om sig for saaledes at bortkøbe enhver Nygjerriig, der kunde friste ham til at tale, men da han desuagtet blev antastet, havde han for at forebygge alle videre Spørgsmaal, som han

ikke turde besvare mundtlig, svaret med Ræven istedetfor med Kæven. Blandt Dagligstuenes Bæggemalerier var en Mand, der sad og regnede, og ved Siden ad ham en Rulle Pergament med de Ord: „O, aurea vanitas!“ (O, Rigdoms Forsængelighed!). — S. A. bleve det lille Antal af Skibe i Bogenfse forøget med et Fartøi paa 12 Ræster kaldet „De to Benner“. — S. A. fødtes i Sønderfö Lægen Mat. Stenbuch, og den 8. Marts fødtes paa Gyldensten Jens Kr. Hvid, Kjøbmand i Aarhus. Ved denne Tid fødtes ogsaa Proprietær Krarup til Birkeholm, Godsforvalter paa Gyldensten. — 2. Mai blev Dr. Frederik Plum, som den 28. Jan. var bleven Ridder af Ddg., Biskop over Fyns Stift. — 5. Juni † Povl Lud. Roepstorff til Einsbeldsborg 73 A. gl. — 13. Mai ægtede den forannævnte Pastor Kr. Neefs Ane Torstrup. — 28. Juni fødtes Jørgen Kristian Gravenhorst, der i Aarene 1846—49 var Hjælpepræst i Bogenfse. — 19. Novbr. indførtes Vaccinationen overalt i Danmark. — 25. Novbr. fødtes i Deibjerg Frederik Jespersen, som 1846 blev Procurator i Bogenfse og 1855 konstitueret Brandsdirektør for Lunde, Skam og Skovby Herreder. Han var en af de 3 første Rigsdages mest frifindede Medlemmer.

1812

blev Kr. Eiers Høj Student (Siden Byfoged i Bogenfse). — S. A. blev M. K. Lund fra Skjærteminde Lærer i Bøvlinge. — 10. Marts † Pastor Jakob Rosbø Trojel i Nebbelunde, der i sin Tid virkede meget for vor Egns Gavnleavl, se 1769. — 6. Marts legaterede Jakob Østrup til Jerstrup 1300 Rdl. til Husflids og Oplysnings Fremme i Gilby og Melby, Klinte og

Grindløse Cogne. Kapitalen skal nu være voget til en Sum af over 1600 Rdl. — 15. April fødtes Laurids Hansen der i omtrent 20 Aar var Skolelærer i Maderup. — 23. April † Byfoged Bang i Bogense. — 1. Juni fødtes paa Gyldensten Vilh. Bartolomæus Hvid, Kjøbmand i Aarhus. — 15. August ægtede Forvalter Henrik Kr. Alen paa Gyldensten Jfr. Pram. — 1. Oktbr. † Bogense Præst Rasmus Jørgen Gjesfing, der var født 1746 og havde været gift med Jakobine Soumer, der døde den 29. Septbr. 1796. Deres Søn Hans Jørgen Gjesfing, født 3. Mai 1784, blev den 9. Juli 1804 teol. Kandidat og den 5. Septbr. 1806 Adjunkt i Viborg. Han blev siden Præst og Ridder af Dbg. — Den 20. Decbr. fødtes Bager sønnen Peder Pedersen i Roskilde; han var i 5 Aar Kateket og Førstelærer ved Borgerkolen i Bogense.

1813.

Dette Aar staar endnu i alle de Eldres Erindring som et Vendepunkt i de fleste af vore Forhold. Man havde længe skrevet „Usandheder paa Papir og kaldt dem Penge“. Men jo mere Papirpengene vogte i Antal jo mere vogte de ogsaa i Værdiløshed. Saaledes fik — for blot at anføre et Exempel — Bispenbjerg Bønder, naar de folgte Lørd i Odense en hel Sælsfuld Sedler for hvert Læs, som de saa paa Hjemreisen benyttede som Sæde istedetfor Agestol, og mangen Rigsdalersfeddel blev brugt som Fidibus naar man vilde have sig en „flot Pipe Tobak“. Da Seddelmassen var stegen til 142 Millioner! kom endelig Statsbankerotten. Den 5. Januar oprettedes Rigsbanken.

Den 5. Januar † Kmh. Alexander Peterstorff, den første Greve til Euenfeldsborg. — Den 22. Jan. † Godsforvalter Hr. Fred. Nyholm paa Lange sø. — 16. Februar havde Jens Fred. Boesen været Præst i Vigersted i 25 Aar. — 4. Juni blev Søllinge Sognepræst, Kristoffer Otto Andreas Andreisen, Præst i Bogense istedetfor den afdøde R. J. Gjesing. Ved denne Tid bereiste den siden saa berømte, saa hædrede og for-tjenstfulde Literat Kristian Molbech nærværende Egn og skrev den 16. Juni fra Elved et Brev, som findes i hans „Ungdoms-vandringer“, en Beg, der nu er temmelig sjelden. Brevet gjen-gives her forkortet: . . . Egnen her har mindre Frugtbarhed, men mere malerisk Skjønbed end Egnen omkring Odense, her er langt større Afvegling af Bakker og Bække, Skovpartier og Eletter. Ogsaa her findes gode Indbegynder og fortrinlig Kultur. Store Humlehaver begynde at vise sig og gode Frugt-haver ved Bøndergaardene blive temmelig almindelige. Gaar-dene ere velbyggede, Folkene ordentlige, vindskibelige, velhavende og berømmes meget for deres gode Kvægavl. — Elved er en gammel Herregaard med en Hovedbygning fra 1721, endnu om-givet med usædvanlig brede Bandgrave fra ældre Tider. Be-liggenheden i en Stov (paa 3 Sider) er ensom og rolig, men venlig og fortkrolig, ganske efter min Smag. Venstak og hjær-telig Velvillie har her skjænket mig glade Timer, hvis Erindring ikke let vil forlade mig.

Jeg har herfra besøgt en af Byens herligste Herregaarde, Grevesædet Gyldensten, 1/2 Mil fra Bogense 1 1/2 M. s. Elved. Veien derfra var ikke meget interessant, Jordbunden sandet og skarp og Rugen stod tyndt, men meget ren og med tunge Vix

per og flandom vejlende med Byggaere og Enge. Fra Guldbjerg Kirkebakke har man en herlig Udsigt mod Bogense, over Havet til Høiderne ved Veite. Gyldesten er en meget massiv, gammel, to Loftet høi Bygning, opført af Gregers Krabbe og følger Højsættands 1640. I Høgegaarden staa smuktklippede Lindetræer. Gaarden er omgivet med meget brede Grave med altid klart Vand. 1810 anlagdes her et saakaldet engelsk Anlæg, gennem hvis stængede Gange, Græsplætter og Lunde er gravet en sjøn og dyb Kanal, som har to Broer ligesom Bygningen og paa den ene Side en Flydebro. — Efter en noget langtrukken Beskrivelse af Gaardens store og romantiske Bogslov, slutter han med nogle Ord om den „aandrige og meget berøiste Grevinde, lige interessant ved sit Væsen og Anstaa, fuld af Adel og Værdighed, som ved sin fine godmodige Artighed og yderst underholdende Samtale“, ligesom han heller ikke glemmet at anføre, at hun viste ham Gaardens Prydelser, deriblandt „de 3 Grafsier“ og „Samson, der overvinder Løven“. — Den 18. Juni ægtede Knj. Bedel-Heinen til Kjærsgaard (Siden By- og Herredsfoged i Udj.) Fruken Elisebet Krogb paa Langeis. — Den 28. Juli fødtes Joh. Georg Dohner, der i 3 Aar var Kapellan og i 4 1/2 Aar Kateket i Bogense. — Den 10. Juli indgif Frederik den Sjette et niere Forkund med Napoleon, ifølge hvilket en dansk Hær paa 12,000 Mand rykkede ind i Mecklenborg under Anførsel af Prinds Frederik (Broder til Frederik den Sjettes Dronning Marie og Morbroder til Prinds Kristian til Danmark, i flere Aar Stattholder i Enebvig og Holsten og † 1845^{24/2}). Disse 12,000 Mand (hvoriblandt mange Byboer) smeltede ved Eydeu og Emaatræjninger

nogle faa Maaneder sammen til 9000 Mand. Af disse leve endnu 3 Veteraner i Nærheden af Bogenſe: Simon Byrgeſen, Søren Buſſe og Anders Kjærby. Den 4. Decbr. jog Major Frederik Løvensrøn Bardenfleth (født 1787 paa Hærrislevgaard † 1852) de fremtrængende Preuſere tilbage i en hæderlig Træfning ved Boden ved Oldeslo i Helſten. Men Gjenderne vare altformange og Stillingen altfor ſvag, man maatte ſe at trække ſig tilbage til Rendsborg. Man kunde ikke gaa den lige Veien over den nøgne Heide, hvor der ingen Beſkyttelſe var at finde. Derfor slog man Veien om over Eggeberg og Bornhøved ad Kiel til. Ved Bornhøved indbentedes Danſkerne af Suenſkerne under Feltherren Anders Frederik Eſjøldebrand. Begge Parter tilſtreve ſig Seiren, men vi (under Prinds Frederik) miſtede kun 2 Kanoner og 80 Mand, medens Suenſkerne miſtede 213 Mand. Men bagved ſig havde Danſkerne Suenſkerne under Eſjøldebrand, tilhøire Preuſjerne under Dornberg og tilvenſtre Hannoveranerne under Grev Ludvig Valmoden. Der var endnu 6 Mile til Rendsborg og den lille Helteſkærs Undergang ſyntes uundgaalig. Den 9. Decbr. gik den over Eideren i tre Kolonner, anførte af Prinds Frederik og Generalerne Kallemann og Ludvig Schulenburg († 1828). Veiene vare bundløſe og de udmattede Tropper maatte hjælpe Heſtene at trække Kanonerne. Efter en kort Nattehvil i ſtræng Froſt fik Folkene lidt Brød og Brændevin, og det gik atter fremad. De vare næppe 8000 Mand, hvoraf kun de 5000 kunde bringes i Fegtning. Ved Daggry den 10. Decbr. ſtodte de paa Valmoden, der var dem langt overlegen og havde ſat ſig ſærdels faſt i Seſted (Seheſted), ſom vore dog maatte tage ſer at komme til Rendsborg. Kampen begynde

strax og havde allerede været til Middag; den ene Stilling efter den anden var taget og atter taget, da gaaer Stormen løs paa Gæstet; Fjenden forsvarer sig haardnakket, Stormkolonnen maa vige, men Schulenburg samler den paany, gaaer selv i Spidsen, tager Byen ejter langvarig og morderisk Kamp og forfølger den flygtende Fjende ad Østerade til. Især udmærkede sig de fynske Dragoner under Oberst Hans Hedemann, der her blev haardt saaret: 200 fynske Dragoner angreb med mageløs Mod og Behændighed det 4—5 Gange saa stærkt fjendtlige Infanteri, sprængte det aldeles, fældede en Mængde, fangede fem Hundrede Mand og erobrede 3 Kanoner. Paa Veien til Østerade blev ogsaa et tydsk Jægerkorpss hugget synder og sammen og dets Anfører, en melfenborgsk Prinds, saaret og fanget. Efter 8 Timers Kamp maatte Valmoden med et Tab af 2000 Mand træffe over Sideren, hvor mange af hans Folk druknede, medens Veien til Rendsborg nu stod aaben for de seirende Danske, der kun havde mistet 542 Mand. I Rendsborg traf de fynske Dragoner sammen med de jydsk Dito, der heller ikke vare komne her uden Kamp. Med udmærket Mod og Tapperhed havde de den 6. Desbr. slaaget sig gjennem Preussernes og Russernes Rækker ved Raisted ved Vandsbæk. Men her mistede de deres Fører, den brave Oberst Bonke Bonnichsen (født i Bogense), som blev gjennemboret af Kosakernes Landsker, efterat Hesten var styrtet med ham. Men Oberst Nils Engelsted († 1816) var ikke mindre brav; ogsaa efter hans Hoved var Landsken sigtet, men den gjennemborede kun Sjakoen, og paa sin gule Hest gjorde Hesten det ene af med tre Kosaker, som senere et Kobberstik har afbildet os.

1813 var Fyns Stifts Kapittelstagt for Rug 166 Rd. 72 Sf. D. R. = 27 Rbd. 76 Sf. (1812: 42 Rd. 37 Sf.) Byg 72 Rd. 6 Sf. D. R. = 12 Rbd. 1 Sf. (1812: 30 Rd. 23 Sf.) og Havre 38 Rd. 38 Sf. (1812: 21 Rd. 55 Sf.) 1813 fødtes i Fyns Stift 4289 (1812: 4617, og mærkelig nok var der begge Aar blandt de fødte 116 Tvillinger og 3 Trillinger; udenfor Høgtessab fødtes 1812 512 og 1813 431. 1812 † 3607, deriblandt 5 Oldinger over 100 Aar. Blandt de ved ulykkelige Hændelser omkomne vare en ung Sømand fra Bogenfse, en Dreng i Farstrup ihjelslaaet af et Føl, en Dreng fra Vigerstev knust i et Røllehjul, en Dreng dræbt af løbske Heste i Bogenfse og en Karl i Dre omkommen ved Vaadestud. 1813 † 2987, deriblandt 2 i en Alder over 100 Aar; blandt de ved Vaade omkomne vare en Kone ved Elved, der blev staaget ihjel af en Ko og en Mand i Morud, der blev knust af det Træ, han var isærd med at fælde.

Den alt meddeelte Skildring af det i flere Henseender saa mærkelige Aar 1813 kan endnu suppleres ved følgende af Fyns Stiftsavis for dette Aar uddragne Bemærkninger angaaende denne Egn: 1. Januar blev Skovrider Karl Zinn paa Grevskabet Gyldesten Skovrider paa Grevskabet Løvrig. S. D. opsluges Kateketæmbedet i Bogenfse vakant. — 5. Jan. indkaldte Lunde, Skam og Skovby Herredsfoged Marcellus Knuzen Arvingerne efter afdøde Skolelærer Johannes Schmidt i Hasmark. — 8. Januar opsluges Bogenfse og Skovby Præsteskab som ledigt. — 10. Januar ægtede ovennævnte Skovrider Zinns Proder Agent Job. Fred. Zinn til Lidselholt Fruen Margrete Oldeland. — 20. Jan. blev Vedell til Kjærsgaard Medlem af det patriotiske

Selskab. — 28. Jan. blev Urnager Sparrevoegn, Søn af den omtalte stærke Foged S. paa Ruggaard, Dødsmand. S. D. indbød Dr. J. P. Laxen i Aarhus til Oprettelsen af et Videnskabs-Selskab for Fyn og Jylland. -- 1. Febr. Soljers mærkelse og stærk Storm. -- 23. Febr. opgjøres i Stiftsavisen Krugten af den antikvariske Reise, som Vedel Simonsek, ifølge lgl. Brev af 20. April 1811, havde foretaget: foruden arkæologiske Beskrivelser over de undersøgte Egne og Steder, samt historiske Supplementer til Pontoppidans Atlas, havde han indsendt 464 Oldsager til det antikvariske Museum og 1104 Dokumenter og Manuskripter til det kongelige Arkiv. — 25. Februar indeholdt Stiftsavisen et Mindedigt af Gvældrup Præst N. Drejer over den afdøde Inspektør Kr. Fred. Nyholm til Langesø, Broder til Præsten i Nyborg, der døde for et Aarstid siden. — 8. Marts blev Styrmand Hans Sørensen af Middelfart af den stærke Storm styrtet overborde og druknede mellem Bogense og Ahels. — 10. Marts † Stomager og Arisbruger P. A. Søllested i Bogense. — 6. Marts udgik Kausalksriavelser til Værdighederne i alle danske Kjøbstæder om at fastholde Tækten for Udsalgsprisen paa Brændevin, Bryn, Mel, Malt, Öl, Fløsk, Urter og Hg. — 24. Febr. blev Kystbefalingsmand, Landvæfens- og Liendekommissær Jver Hvid til Sandagergaard Kammeraad. — 15. Marts † Skibskaptein Albert Klaisen i Bogense. — 22. Marts † Kjøbmand Kristen Fabuse i Bogense, 81 Aar gammel, efterladende Sønerne Jakob og Jørgen F. — 30. Marts opgives Fyns Stifts Folkeantal til 16,059 Personer i 2797 Familier, hvilket Antal næppe er saa stort som det nu værende Indbyggerantal i Odense og dets Landdistrikt. — 11

April: „I de fleste Kjøbstæder har man nu Prisuranter over alt, lige fra et Døgehoved Vin til en Snaps“. — 3 April lod Forpagterne Grandjean paa Kjærsgaard og Langhoff paa Jersrup holde Auktioner over „Bæster, Køer, Faar, Sviin, Avlingsredskaber og Møbler“. — 17. April fastsatte en Plakat, at tredie Tirsdag i April og Oktober skulde være Fyrtedage i de danske og norske Kjøbstæder. — 15. Mai † i Odense Musketter And. Pedersen Skovby fra Skovby ved Bogense, 32 Aar gt. — 21. Mai blev M. Fahnø Kapellan. — 5. Juni indkaldte Brodrene Jakob og Jørgen Fahnø Legatarierne til de af deres Forældre Kjøbmand Kristen Fahnø og Hustru Gertrud Larsen den 11. Novbr. 1798 legaterede Kapitaler, deriblandt Gertrud Holm, der skulde nyde Renten af 1000 Rd., Gertrud Kruse (gift med Forvalter Kruse paa Lammehave), Gartner Fjelsenborg og hans Datter Bibete paa Hjeltebro osv. — 10. Juni holdt N. Knudsen paa Margaard Skifte efter afdøde Oberst Trumpper. — 11. Juni udnævntes den første Kateket for Bogense, nemlig Huslærer Lars Frederik From hos Brev Petersdorff paa Jersrup. Han var en vægte Søn af Bager Lars From i Odense og Pigen Kirsten Kemmer i Ubberud og døbtet i Ubberud Kirke den 21. April 1782. Den 21. Oktober 1800 blev han Student fra Odense Skole og Aaret efter, den 6. Oktbr., filosofisk Kandidat, begge Dele med Udmærkelse. — Den 1. Mai 1804 blev han theologisk Kandidat og aflagde 1810 den 25. Marts kateketisk Prøve med fjelden Udmærkelse. I Bogense var han paa syvende Aar Kateket og Forstrelærer, var derpaa i nogle Aar Præst i Jylland (i Baarbasse, Heinsvig, Berst og Balle) og † 1830^{27/2} som Præst i Kørup ved Bogense. — Den 30. Juni

var der stor geistlig og verdslig Heitidelighed i Odense, hvor det patriotiske Selskab holdt Generalforsamling og valgte en ny Præsident (Overlærer Bjørn, istedetfor den fratrædende Prof. Heiberg, der holdt en kraftig Tale om Fædrelandskjærlighed. Til Landvæsenkommitteret gjenvalgtes Mourler. (Aurd. Hvid til Sandagergaard ved Bogense fik nogle Stemmer). Medlemskontingentet nedsattes til 3 Rdl. aarlig. S. D. ordineredes Stiftets første Kateketer: Klavs Becher (Aalborg; han lever endnu som Præst i Vesterbævinge), Joh. Henr. Edsberg (Rdf.), Dantsvart Aalborg (Odense; han ægtede Maanedsdagen derefter Jfr. D. Sigvartsen), L. F. From (Bogense), Joh. Kristoffer Ambrøsius Krebs (Rudkjøbing) og Nils Joh. Lindenhau (Groskjøbing); desuden ordineredes Nils Tobias Lange og Hans Petersen til Kapellaner i Odense og Nordborg. Sidstnævnte holdt endog s. D. i de syvte Præsters Landemøde et Foredrag om hvorefter man med Sandhed kunde sige, at „den nærværende Tidssalder har gjort langt videre Fremskridt i sand Moralitet end alle de andre Aarhundreder“. Provst J. F. Boesen til Vigerslev og Bærlinge holdt Foredrag over Almuekolens ny Undervisningsgenstande. — 6. Juli † Konstabel Joakim Hansen Holse af Brænderup i Odense, 27 A. gl. — 4. Juli holdt Pastor Andersen sin Afskedsprædiken i Sollinge (hvor hans Præstegaard brændte den 22. Marts d. A.) og den 18. Juli holdt han sin Tiltrædelsesprædiken i Bogense og Skovby Kirker. — 3 Aften for 28. Juli nævnes Lærer Vestergaard i Hærsløv og Nabs Gram til Tyrefrog ved Bogense. — 29. Juli forårsagede en Skypumpe endel Glæde „paa Bogense Kanten“. — 1. August slog Lynet ned i en Gaard i Drefflette og dræbte Konen; s. D. slog det ned og dræbte

2 Koer i Røstrup ved Kjærsgaard. — 28. August udkom følgende noget besynderlige kongelige Resolution: „Histerne maa ikke gaa længre ud, end de ved Raab eller Bøsseskud kunne kaldes tilbage, og kun fiske om Dagen, hvis de ikke vilde fortabe al Ret til at fiske; ligeledes forbydes — for at forebygge at flette Mennesker skulde signalisere med Hjenden — alle, uden Militære, at opholde sig paa Høiderne i en halv Meils Afstand fra Kysten.“ — 1. Septbr. blev den forhen omtalte Borgemeester Justitsraad Hvid jordfæstet paa den ved samme Leilighed indviede Kirkegaard i Aarhus. — I Bæltet mellem Rdf. og Bøgense fangedes den 10. Septbr. en 10 Fod lang, 200rundig Sværdfisk. — 5. Oktbr. falbydes i Stiftsavisen en Merstumsrube til — 1000 Rd.! — 14. Oktober holdtes Auktion i Bøgense over afdøde Pastor Gjesfings Indbo. Ved samme Tid efterlyser Gaardeier Jens Hansen i Bøvlinge tvende fra hans Mark bortstjaalne „svalebrune, snuppede og storskjorne Vester.“ — 25. Oktober saa Regjeringen sig nødsaget til at vaalægge enhver bosiddende Mand i Stad og Land en saakaldet Mobiliseflat. — 22. November blev Major Anton Toyverdt Land- og Søkrigs-Kommissær for Jvns Stift. — 26. Novbr. ankom endel fangne Esfolk til Bøgense. — 8. Decbr. opslug ovennævnte Pastor Andreßen og Byfoged Friis Andenlærer-, Klokker- og Organistembedet i Bøgense valant. Lønnen ansloges til omtrent 101 Rbd., 12 Stp. Byg og fribolig med det allerførste. — I Julen † i Odense Enken Berthe Blæjenborg, 102 Aar gl., født i Sønderfj Søgn. — 1813 førte Odense Kommunitet Profes om Tienden af Grindløse Søgn. S. A. skrev Vedel Simonsen „Jvns Vilkaar i Grevens Heide“, der stildes

Fyns Trængsler i Aarene 1534—36 og ledsagedes af et Raad over Balspladsen Øgnebjerg. — I Begyndelsen af Aaret 1813 oprettedes Søndagskolen i Bogenfse. Undervisningen besørgetes af en Hr. Menrad, der begyndte med 13 Elever, et Antal, der dog snart voxte op til 20. S. A. havde Amtsprovst Lütken i Lumby indsamlet 1800 Rdl., som uddeltes til tolv trængende Præstecener i Odense Amt. S. A. uddeltes 173 Rdl. til ti Trængende i Odense af afdøde Sønderfss Sognepræst Rannesdorffs Legat. Han havde næmlig legateret Trængende i sin Fødeby Odense 1000 Rdl. S. A. (1. November) blev Hans Bærtel Reimer Lærer i Haarslev.

1814.

20. Januar ægtede Jæger Hans Kr. Gilby Else Marie Jakobsen af Skovby. — 29. Jan. udstødte Kongen i Ryborg et Reskript til Biskop Plum, ifølge hvilket han havde at foranstalte Fredstakkefester i alle Kirker i Fyns Stift den 6. Febr. Glæden kunde imidlertid ikke være stor, da man saa, at Udfaldet af den heltmodige Kamp var en Fred (Freden i Kiel den 14. Jan.), hvorved vi mistede Norge. Derfor bemærkede en humoristisk Pelt og Hofmand (Schroderse) til Kongen, der favnede ham ved en saadan Gest: „Se, jeg var tilstede, men jeg stod bag Alteret for at høre, hvad Vorherre vilde sige, naar Deres Majestæt talte ham“. „Nu — spurgte Frederik den Sjette — hvad sagde Vorherre da?“ „Han sagde: Ingen Aarsag!“, svarede den satiriske S.

13. Febr. † Lægen Dr. Werh. Friis i Prets, en Slægtning af Byfoged F. i Bogenfse. — 18. Febr. † den ved Sæfled færede Soldat Hans Kr. Andersen af Esildstrup. — 23. Febr.

bleve følgende Krigere fra denne Egn dekorerede med Dannebrogsgordenen: Kapt. Ridder F. Holsten, Korporalerne Koler, Henning Griffen og Jørgen Jørgensen Jullerup, Dragon Anders Evenstrup, Underofficer Basse og Bagtmester Søren Sørensen Sandager. S. D. † den lille Alexander Hvid paa Gyldesten. — 18. Marts † i Bogense Bager Blochs Hustru Lovise Marie Mortensen. — 22. Marts indbød Joh. Fadersen lysthavende Kjøbere til sin Gaard Nr. 131 i Østergade i Bogense. — 29. Marts erholdt Jøderne lige Ret med de øvrige Undersaatter til at ernære sig paa lovlig Maade. — 2. April udkom en Toldforordning. — 12. April overrakte den kommanderende General over Fyn, Grev Ablefeld Laurvig paa Torvet i Odense Dannebrogsgordenen til de ovennævnte og flere andre fynske Krigere. S. D. entledigedes efter Ansøgning osv. Storkorsridder Ghfrd. Grev G. Moltke (Medstifter af det patriotiske Selskab) som Stiftamtmand over Fyns Stift og Amtmand over Odense Amt, fra 1. Avg. at regne, og udnævntes den saalandskstærke Stiftamtmand Kmh. Ridder F. B. Cederfeld de Simonsen til hans Efterfølger. — 21. April be kendtgjør Biskop Plum en Fortegnelse over de ydede Bidrag til det paa hans og Stiftsprovst Dr. Steffen Letens Opfordring (³²/₁₃) oprettede Bibliotek for Fyns Stift. Ghfrd. Bülow gav dertil 500 Rbd. og 700 Bøger, Baron Bille-Brabe 235 Rbd., Grevinde Gyldesten 40 Rbd., Kmh. Baron Holsten 35 Rbd., Baron Bligenzineke til Dallund 20 Rbd. og Cederfeld de Simonsen ligesaa. S. D. udkom Plakat om, at de unge Mennesker som vilde lade sig oplære i — Grovmedeprofessionen, vare fri for Udskrivning til de havde fyldt deres 24de Aar. (Samme Torsdag fødtes i

Kjøbenhavn Lovise Kristine Rasmussen, nu Grevinde Danner). — 23. April ægtede H. Henriksen til Bierne Rolfe M. Kristiansen i Odense. Ved denne Tid fødtes Lægen Vilh. Nielsen i Særsløv Skole, Broder til Præsten i Frorup, og ved i. L. + Pd. Hammond i Kjøbenhavn, forhen Postmester og Løds-kasserer i Bogenfse. — 4. Mai + Pastor Fichs Moder Ane Matrine Hahn Fich i Aasum 82 Aar gl. og efter 59 Aars Ægteskab. — 8. Mai + Loldinspektør Knud. Lars Fabnøe i Roskilde, og Maanedsdagen derefter døde hans Enke, Margrete Lange. — 9. Mai blev Lieut. K. A. Bind ved de fynske Dragoner Anjunker. — 10. Mai + den ved Ested saarede Soldat Simon Olsen Dre. — 11. Mai forbød Kongen al Handel og Samkrem med Norge. — 12. Mai bekjendtgjorde Biskop Plum at der i alle Stiftets Stæder var oprettet Søndagskoler, der i deres første Undervisningsaar 1812—13 havde været frekventeret af følg. Antal Elever: Kjærteminde 17, Bogenfse 20, Nyberg 22, Middelfart 23, Aalsens 31, Faaborg 34, Svendborg 50 og Odense 120. — 13. Mai ordinerede Biskop Plum Kapellanerne Henrik Bondo (Gudme) og Henrik Gøvsche (Biesentbjerg). — 14. Mai + Grenader Gamby fra Gamby ved Bogenfse, 23 A. gl. — 15. Mai + i Odense Soldaten Anders Pedersen Skovby fra Skovby ved Bogenfse, 32 A. gl. — 26. Mai læses i Fjnd Stiftsavis: „Ved et Sammenstud af Borgere i Bogenfse af Beløb 3184 Rdt. er en Skolebygning 1812 bleven kjøbt og indrettet. Ved Sognepræsten Andrefens og Kateket Froms beldige Ansættelse har Byen foruden den duelige Lærer Simonfse faaet et par virksomme Skolemænd (en Tredeleærer og Skolfer var nylig ansat). Borring, Fabnøe, Friis, Jørgensen og Klæfen

ere Navne, som især fortjene at optegnes, fordi de ved deres betydelige Pengebidrag og øvrige virksomme Deltagelse saa sukkert have fremstødet Skolevæsenets Sag". — 28. Mai ægtede Bager Fr. Raab i Odense Karen Dorte Dittlers Datter fra Dallund i Sønderfö Sogn. — 8. Juni blev den fjerde Dragon Niels Jørgensen Jerstrup Dannebrogsmænd. — 9. Juni blev Rmb. Kommandør-Kapt. Ridder og Dbgmd. Baron G. Holsten til Langsø Deputeret i Admiralitets- og Kommissariats-Kollegiet. — 18. Juni ægtede Forpagter M. A. Engelsted til Katrineberg Fru. M. F. Friis og s. D. ægter Gartner Jakob Frydendal i Odense Katrine Rasmussen af Bogenfö. — 26. Juni efterlystes den fra Odense Raadhus-Arrest undvegne Forbryder Jørg. Madsen fra Bøvlänge. — 29. Juni holdtes Distriktskonferens paa Langsø over Opførelsen af et Lædehus ved Hævede Skole og i Steubroe i Vigerslev Sogn. S. D. valgtes Generalen Grev Ahlefeld Laurvig til Præsident for Fjens Stifts patriotiske Selskab istf. den fratraadte Biskop Plum. Fr. Lund til Gyldensten var det eneste ny Medlem, som optoges i Selskabet. — 6. Juli tilegnede Professor Fr. Høgh-Guldberg sin Bog „Grundlag ved grammatikalske Forelæsninger“ tvende af sine Elever, „Ærens og Venkabets Søner, Dannerheltene“ Karl Bardenfleth (fra Hævedegaard ved Bogenfö) og Kristian Høgh Guldberg, (der som tidligere paavist stammede fra Guldberg Skole ved Bogenfö) i følgende smukke Ord:

Kæffe, der med intet Blik tilbage
 styrkede i Kamp fra Kjæres Favn,
 mindedes, hvor Kampens Ordner braged,
 Danmarks Krav, men aldrig eget Savn,

hæveded tapre Danstes gamle Vre,
 føre som til Leg mod Sværd med Brust,
 stred som heiled. I til Valhals Lyst;
 vel bør Danneffjalde Gder ære!

7. Juli † Toldinspektør Daniel Melby i Aalborg, 65 Aar
 gl. Han stammede som paavist fra Melby og hans Enke A.
 R. Nøde fra Sønderfj. — Først den 16. Juli blev Kong Kris-
 tian den Syvendes Lig begravet i Roskilde. S. D. blev
 Johannes Hvid fra Solsiden Kjøbst i Kjøbenhavn. — 24.
 Juli udkom Skoleloven, hvorefter hele Landet inddeltes i visse
 Skoledistrikter. — 3 Juli foretog Prof. Kas. Nyrup en anti-
 kvaritets Rejse gennem Fyn. Ved samme Tid laa Slagter Ernst
 i Særskov og Kromanden Kas. Bernsen i Sønderfj. i Sag med
 hinanden. Slagteren klagede over at Krokonen havde „fuglet“
 ham med Jidfleumen, og Kromanden besvarede „den tykke Slagter
 Jydevom“ for, at han efterat han havde drukket en Pøgel
 Brønderin og et Krus Gammeløl, havde kastet hans Kone det
 andet Krusfuld i Hovedet. — 4. Avg. hed det i Fyens Stifts-
 avis: En liden Gris, som for fire Uger siden kostede 27 Rdl.,
 kan nu kjøbes for 9 Rdl., et par Vender for 4 Rdl., et Pund
 Smør for 3 Rdl., en Ed. Hvede for 75 Rdl., en Favn Brænde
 50 Rdl. og en Ko for 225 Rdl., som forhen kostede 6—700
 Rdl. — 5. August † den næstfjorrige Stiftamtmand og Amts-
 mand over Odense og Ruggaards Amtet Kunh. F. Buchwald paa
 sit Landssted ved Lufka i Italien. I de samme Dage nedlagde
 Grev G. Moltke de samme Embeder, som overtoges af oven-
 nævnte Gederfeld de Simonsen, som dog først ankom til Odense
 den 25. August, efterat han den 13. August havde ægtet Fruen

Elisebet Rastenskjold. S. D. blev Hans Jørgen Gjesling fra Bogense Overlærer ved Latinskolen i Viborg. — 25. Avg. op-
 slog Byfogden i Bogense begge „Vægter-Bestillinger“ vakante.
 — 26. Avg. † Bøssemager Teodor Lind (født 15. Juni 1730
 i Vigerslev eller Bøvlinge) i Odense. — 15. Septbr. holdtes
 Auktion paa Bogense Raadhus over 225 Tdr. Korn. — 30.
 Septbr. † Generalinde J. D. Løvenørn Bardenfleth paa Hær-
 rislevgaard. Dødsfaldet meddeltes af hendes sørgende Søner,
 hvoraf en ovenfor er omtalt. Stiftsavisen af 7. Oktbr. inde-
 holdt et smukt Digt til hendes Minde. — 8. Oktbr. bekyndt-
 gjorde Hans Henrik Hansen i Maderup: „Min brune, bliseede,
 hvidsøddede Høppe er bortkommen mig; den gode Ginder bedes
 aflevere den til mig mod en billig Gindelse“. — I Anledning
 af den glædelige Efterretning fra Norge, at det Rygte, som
 havde fortalt, at Kapl. Fr. Holsten (Søn af Baron Holsten til
 Langeø, der havde været Amtmand i Nyborg) var bleven bragt
 af Dage, var faldt, skændte en brav Borger i Nyborg 16 Tdr.
 Rug til de Fattige. — 25. Oktbr. bekyndtgjorde Biskop Plum,
 at Provst Drejer i Østrup havde skændt 10 Rdl. til Stifts-
 biblioteket, Grosserer Nathanson i Kjøbenhavn 100 Rbd., Pas-
 tor Stenbuch i Sønderø 7 Rbd. (og aarlig 3½ Rbd.). Bi-
 skopen og Stiftsprovsten gave hver 10 Rbd. aarlig, Pastor Bals-
 lev i Haaerslev og Provst Poesen i Vigerslev hver 4 Rbd. aar-
 lig; Præsterne Monrath i Klinte og Sidenius i Cærsløv hver
 2 Rbd. aarlig. Blandt dem, som havde givet Boger nævnes
 Kateket From i Bogense og Provst Drejer i Østrup i Forteg-
 nelse baade af 25. Oktbr. og 30. Desbr. — 3 Novbr. † søl-
 gende i Bogense: 1) Elomager N. Davidsen, hvis Datter H.

bertine var gift med Maler Raskov i Sorø; 2) Lødsassistent Hs. Henriksens Hustru, Kristine Jakobsen, efterladende 3 Døttre: Bertrud Gadsbølle (g. m. Dugmager Die Gadsbølle i Hjertsholm, Marie, g. m. Tegnelærer Olsen i Kjøbenhavn og Karen, konditionerende i Odense; 3) Fru. M. Hansen, 30 Aar gl.; Datter af Gaardeier og Avlsbruger A. Hansen, og 4) Ane Elisebet Røller Drejer født i Sandagergaards Mølle 1747 og ægtede 1767 Urmager Rasmus Drejer i Bogense (født 1734 og † 1800). 1768 den 4. Avg. fødtes deres Søn, Poeten Rikis Drejer, der 1788 blev Student, 1795^{10/10} Kandidat, holdt sin Dimisprædiken den 31. Oktbr. 95 og blev saa strax Huslærer paa Legtved i Fyn, anlagde 1799 et Opdragelsesinstitut i Gislelev, som han bestyrede i over fem Aar. Her ægtede han den 4. November 1799 Tomasine Nikoline Kenze (født 27. Juli 1775). Hendes Fader Magister Dve Guldberg Kenze var Præst i Allerup og hendes Bedstefader Tomas Kenze Kapellan i Bisgerdlev. Den 13. April 1804 blev han (i Urmagerens søn Rikis Drejer fra Bogense) residierende Kapellan til Simested, Grissom og Svam og Aaret efter (1^{1/11}) Præst for disse Menigheder, hvis Præstegaard ligger i Evedrup ved Søbro. Man har endnu en Prædiken af ham, som han holdt den 21. August 1798 i Odense. Minerva af 1792 og Fyns Stiftsavis er gjennem mange Aargange indeholde en Mængde Digte af ham. 1828 udkom hans „Mindesange“ i Randers. I Smidths Andagtsbog findes en Salme af ham. Han var en brav og dygtig, i sin helse Kreds almindelig agtet Mand, der med sin lige fortræffelige Hustru vidste at fræmbringe et Husliv i Evedrup Præstegaard, som i sin Afpejling i Sønnens Digte saa særdeles fint frem

evigedes. Den omtalte Søn var den begavede Digter og Læge Dve Kristian Drejer, født 8. Mai 1806. Hans Broder Salomon Tomas Nikolai Drejer, født 15. Febr. 1813, blev en berømt, begavet og begejstret Forster i Naturvidenskabens vidtstrakte Rige, men ligesom sin Broder døde han saa ung, næppe 30 Aar gl. blev han bortreven ved en tilfældig Forgiftelse (i Snustobak). Men forinden havde han beriget den naturvidenskabelige Literatur med grundige og interessante Arbejder i Naturhistorien ialmindelighed og Botaniken isærdeleshed, ja selv Fortsættelsen af „Flora Danica“ var ham betroet; saa vor lille Byes Haandværkstand bør være stolt af, at en saa berømt og fortjenstfuld Familie er udgaaet af dens Midte. — Den 11. Desbr. reddede Skipper Stoffeby af Bogense Besætningen af et synkefærdigt Skib i Skagerak. — 20. Desember brændtes i Odense indløste Kurantsedler lydende paa en Værdi af 5 Mill. Rdl., hvorved der i Jyngs Stift ialt var indløst og brændt Sedler til en Værdi af 16 Mill. (16,000,000) Rdl.! — Zulcasten f. Kjøbmand Niels Jensens Kone Kirstine Sörine Tomsen i Bogense, 32 Aar gl. — J. d. A. blev Profurator Lars Hansen Bang eller Banggaard i Odense, som indviklet i en mislig Sag dømt fra Væge og Væbende og til at betale de ominøse og navngivende „3 Mark“. Som Tremærksmand flyttede han til Skibhusene, hvorfra han efter at have tabt sin Sag med sin Tjenestekarl, som han havde pryglet, flyttede til Kjøbenhavn, hvor han døde som Høser. Han var født i Bangsgaarde i Værlinge Sogn 1761 og var tidlig bleven Tjener paa Elved, i hvilken Stilling han var ligesaa upraktisk og uheldig: engang spille han saaledes en Terrain Kørvelsuppe ned paa Krigsraad Skebys Hoved, saa hans Allonger

parryk blev grøn istedetfor hvid og hvad værre var infam kaseret og Tjeneren var nær gaaet samme Vej; dog blev han til han en Dag faldt i Døren med en Terrinfuld Eyreruppe, saa de haardkogte Eg trillede rundt i Episefalen, men hvad der var værst, var, at Fruens Hund var bleven stamfaldet. — Det var mere end Lars kunde udholde; han løb derfra, gav sig til at studere Jura og blev en dygtig Advokat, der desværre var oplagt til alt, hvilket, som vi have set, bekom ham meget ilde. — 1812 viedes i Fyns Stift 1138 Par, 1813 1181, men 1814 steg Brylluppernes Antal til 1505. 1814 fødtes 4659, deriblandt 70 Tvillinger og 537 nægte. De Dødes Antal var 4179, deriblandt 1 over 100 Aar. Blandt de Hedengangne vare 28, som vare druknede ved Ulykkestilfælde, 1 omkommen i Snefog og 3 ved løbste Heste samt 12 ved Selvmord. I Odense viedes 64 Par, fødtes 207 (35 nægte) og † 197. — Endnu skal kun tilføies, at den 6. September tiltraadte Kong Frederik den Sjette sin Reise (over Fyn) til Kongressen i Wien, og at hans Svoger, Generalen Prins Kristian af Hessen, Chef for de fynske Dragoner (født 1776 og Korbroder til vor Tronsfølger) † den 14. Novbr. 1814 i Odense, hvor han med megen Høitidelighed blev bisat den 3. Desbr. De fynske Dragonofficerer bare Liget fra Slottet til St. Knuds Kirke, hvor en Kantate af Bispenbjerg Præst, Professor Andresen, blev affungen af 8 hvide klædte Damer, Døtre af Fyens Embedsmænd, og hvor Biskep Plum holdt Talen. Professjonen gik for sig Kloden 6 om Morgenen og Gaderne, den passerede, vare smukt illuminerede. Dette Dødsfald er baade det første og sidste forstelige Dødsfald paa Fyn, siden Frederik den Fjerdes Død 1730.

1815

af St. Knuds Kirke en Lynafleder, hvortil man overalt i Fyn havde ydet Bidrag. — 3 d. A. fødtes 1) Kristian Frederik Ferdinand Weiss (f. paa Skjolden i Odense den 19. April 1815), der blev Kapellan i Sønderø; 2) Peter Mathiesen, Skolelærer i Hindevad i Haarslev Sogn, og 3) Kristian Georg M. Thomsen, Skolelærer i Smidstrup i Guldbjerg Sogn. — 3 Marts blev Kronprins Kristian (VIII) Guvernør over Fyn, og Bogense blev den By, der fortrinsvis blev Gjenstand for Guvernørens Dømmekraft og Virksomhed, og tildels ved hans Medvirking og Tilskyndelse. Af Bogense efterhaanden en Arbejdsanstalt, et Hospital, en Kanal og en Havn, en ny Skole osv. Den 22. Mai (Mandagen efter Trinitatis søndag) ægtede han, 29 Aar al., den 19aarige Prinsesse Karoline Amalie paa Augustenborg. — Frederik den Sjette blev Søndagen den 4. Juni Hertug til Lauenborg. Den 1. Juli hjemkom han fra Kongressen i Wien. Fredag den 14. Juli tiltraadte han det tydske Forbund som Hertug til Holsten og Lauenborg „til Danmarks Sorg“. Mandag den 31. Juli kronedes Frederik den Sjette og hans Dronning Marie i Frederiksborg Slotskirke af Biskop Münter. Dagen var tillige deres Solbryllupsdag. — 3. November † Pastor Godfred Bekker til Alsted og Jenneslev, der paa sjette Aar havde været residierende Kapellan for Brænderup og Dre. — 17. Novbr. blev Kristoffer Nyholm (Broder til den afdøde Inspektør Kr. Nyholm paa Langeø) Præst ved Kontingentet i Frankrig. Blandt hans Tilhørere der vare ogsaa flere fra denne Egn. Her var han en Dag saa heldig ved en raff og livsfarlig Daad at redde en Mand fra at drukne.

1816.

I dette Aar stiftedes en stor Kæmpehøi, kaldet Ruggingsbjerg (med dette Navn gives der endnu en Høi ved Ruggaard og en i Bispenbjerg) ved Vædele i Bøvlinge Sogn. Indvendig bestod den af en Stenskive eller Tættestue, hvis Vægge dannedes af glatte Stene og med en Trappeindgang af lignende Stene. Man fandt naturligvis endel Urner og Oldsager. — S. A. købte Simon Amager til Ruggaard Lykkegaard i Haarslev Sogn paa 10 Edr. Hartkorn for 10,600 Rdl. — S. A. † Amtspræsident Præben Saxtorph til Nagleby paa Langeland; han var i sin Tid Kapellan for Brænderup og Dre. Til Kjøns Stiftsbibliotek stjænkede han 10 Rdl. — 13. Januar f. i Sønderfs Teodor Stenbuch, Præst til St. Hans Kirke i Odense. — 28. Febr. blev Hans Jørgen Hjesling fra Bogense Præst til Herdlev og Vio og ægtede den 8. November Sofie Raben fra Frørupgaard ved Hæderdlev. — 16. Septbr. † Rasklov Præst Jørgen Raskenberg, født i Bogense.

1817

† Præsten Ditlev Kristoffer Juel Aaby, 74 Aar gl., efter i 21 Aar at have været Kapellan for Vigerslev og Bøvlinge og i 23 Aar Præst paa Lys. Hans Hustru, Ane Katrine Jensen, var født paa Pølsgaard i Vigerslev Sogn. Til Kjøns Stiftsbibliotek stjænkede han endel Bøger. — S. A. ombyggede Simon Amager Ruggaards Vandmølle og f. A. begyndtes Inddæmningen ved Bogense. Det, hvor for et par Aar siden stod Bogense Sø, er nu frodig Eng, og paa en lille Høi, hvor i sin engang et Skib strandede, staar nu en — Vindmølle, flere hundrede Alen fra Havet. Sagen er saaledes, at i Aaret 1817

paabegyndtes en kolossal Iuddæmning af en stor Vig vestlig og sydlig for Byen, der ogsaa fuldførtes i kort Tid, men naturligvis ogsaa med stor Bekostning, men den anvendte Møse og Mønt blev dog snart erstattet; thi det fra Havet erobrede Jord udgjorde ikke mindre end halvfjerde hundrede Tdr. Land, der nu afgiver fortræffelig Eng. — 6. U. blev P. K. Boof Distriktslæge i Bogenfse og Joh. Kr. Balslev fra Haarslev Student, nu er han Præst i Haarslev. — 2. Jan. feirede Bogenfse Præst, K. D. N. Andresen, sin 40de Fødselsdag. — 3. Febr. † Musikketteren Morten Mikkelsen fra Melby 28 Aar gl. tildels af sit Saar fra Gested-Slaget. — 18. Marts fødtes Jens Karl Brøchner, der nu paa syvende Aar er Kateket og Førstelærer i Bogenfse. — 1. April fødtes Præsten Frederik Adolf Kristian Røller til Uldbjerg og Lynnerup i Viborg Stift, Svigersøn af Justitsraad Baadsgaard i Bogenfse. — 14. Mai (Kristihimmelfartsaften) fødtes Vikmann Blauenfeldt, der nu paa tolvte Aar er Præst for Guldbjerg og Nørresandager Menigheder og boer i Raalshave. — 15. Juni brændte Kas. Hansens Hus i Hølse. — 16. Jull stærkt Torden- og Haglveir over det nordlige Fyn. — 6. Avgust fødtes Edvard Emil Frederik Albert Schive, der i nogle Aar har været Kapellan for Brændrup og Dre og er nu Præst i Kornum ved Viborg. — 31. Avg. fødtes Rasmus Kristian Heilmann, der nu i 13 Aar har været Præst for Gylby og Melby Menigheder her i Herredet. — Søndag den 7. Septbr. fødtes Prins Kristian til Danmarks Gemalinde, Lovise Vilhelmine Frederike Karoline Avguste Julie, Prinsesse (og vordende Dronning) til Danmark, Datter af Landgrev Wilhelm af Høesens-Kassel og Sønnedatterdatter af Kong Frederik den Femte. —

1. Oktbr. optoges Karl Frederik Balslev i Odense Katedralskole. Han var født den 10. Jan. 1805 i Gaarslev ved Bogense og er nu Stiftsprovst i Ribe. — 24. Oktbr. blev Andreas Bonnit Bonnichsen (født i Bogense den 30. Jan. 1780) Præst i Dybbøl i Slesvig. Den 17. Juli 1805 var han bleven Kandidat og den 31. Oktbr. Præst i Vedsted. — 31. Oktober fejredes her som overalt i Danmark Reformationens Jubelfest. — 13. Novbr. druknede en ung Sømand fra Bogense i Lillebælt. — 31. Desbr. konstrueredes Grundtatsen for Sjys Stifts geistlige Enkelskole.

1818.

20. Jan. Oversvømmelse ved Bogense som paa flere Steder af Landets Kyster. — 28. Jan. fejrede man ogsaa i Bogense Frederik den Sjettes 50de Fødselsdag. — 8. Marts † Gaardier Hans Henriksen Bro i Dre. — 8. April (en Onsdag) fødtes paa Lykkeborg Prins Kristian, designeret Tronfølger i det danske Monarki, ifølge Tronfølgeordenen af 31. Juli 1853. — 25. April fødtes i Sønderøs Pastor Erik Kristian Verlauff Stenbuch. — 2. Juni ægtede A. S. Clausen af Odense K. Hansen af Bogense. — 4. Juli (en Lørdag) blev for end yderligere at sikre Pengevæsenet den kongelige Rigsbank gjort til en privat „Nationalbank“, som fik en af Regeringen uafhængig Bestyrelse, og som endelig efter et kvart Hundreedaars Anstrængelser, har bragt det dertil, at rede Sølvs (eller Sedler, der paa Forlangende vegles med Sølvs) nu er det eneste gængse og gjældende Betalingsmiddel. — 22. Juli † Fru Dorthea Borring i Bogense, Ridsmand og Proprietær S. Bornings Frue, født 1737 og Moder til Statsraadinde Jørgensen (se 1786). — 25. Juli blev Lars Nielsen Degt i Skovby. — 6. August † Gaardier

Nas. Kristoffersens Kone, Marie Andersen i Skaarup ved Bogen, født i Harendrup Juledag 1763. — 4. Oktbr. fødtes i Herslev Præstegaard Ane Marie Katrine Gjesling, en Sønesdatter af den forannævnte Præst N. J. Gjesling i Bogen og gift med Kjøbmand Grimm i Bogen. — Mandagen den 5. Oktober † Ghlfraad og Ghlstatsminister, Overkammerherre og Ordenskansler, Elefantridder og Greve Joakim Godtke Moltke (se 1781). For Renterne af hans Legater er mangen Skoledreng bleven undervist, mangen Student har ved dem faaet No til at uddanne og udvikle sig; dygtige Skolelærere og flinke Bønderbørn ere ved dem blevne opmuntrede; for ikke at tale om alle de øvrige Retninger, hvori forskjellige af Legatsummerne (ialt omtrent tre Tønder Guld) efter deres særlige Bestemmelse have virket til mangefold Belsignelse. En Planteslægte er til hans Hæder kaldt „Moltkea“. — 13. Novbr. brændte en Gaard i Sønderfø Sogn. — 2. Desember blev Augustinus Herman Stenbuch, efterat han i 13 Aar havde været Sognepræst i Sønderfø, Præst for St. Hans Menighed i Odense og holdt Ny-aarsdag

1819

sin Afledsprædiken i Sønderfø Kirke. — 19. Jan. tog Lieut. Kr. Glerø Herp jur. Embedsexamen (Laud.) og blev siden Byfoged i Bogen. — 9. Marts † Nasum og Seden Sognepræst Anders Rod, 91 Aar gammel. Hans Fader, Nas. Rod, Sognebegn i Sønderfø, blev 85 og hans Moder 75 Aar gamle. Den 13. Marts blev A. Rod begravet i Odense, hvor Stiftsprovst Tetens holdt hans Ligtale og hvor tvende af hans Døtre vare gifte (med N. Haugsted og E. Leisen). — 14.

April (Paaskeonsdag) feirede Frederik den Sjette sit 25aarige Regeringsjubilæum. — 31. Mai (anden Pinsfedag) fødtes paa Karlshøi i Holse ved Bogenſe Hans Matias Petersen, der gjorde Felittoget med 1848 ved 12te Batalion og siden 1853 Kollestingsmand for Odense Amts 5te Valgkreds (Bogenſe), Boldgistsmand ved flere Høveriafløsninger, Repræſentant, Næstjormand og Lovforfatter for det fynſke Brandforsikringsſelskab for Udſtøttere og Medſtiſter af og Formand for det fynſke Brandaſſurandſelskab for Evendeklaſſen. — 3 d. A. fødtes ogsaa Niels Peter Lund, Degn i ſin Fødeby Bøvlinge, og Hans Pentil Møller, Forvalter paa Dallund, nu Jorpagter af Margaard. — 27. Auguſt blev Overretsaſſeſſor Steffen Jørgenſen Statsraad (ſe 1786). Han var den nys afdøde A. S. Ørſteds første Lærer i Jura. — 6. September fødtes i Bogenſe Løgen Andreas Teodor Nareſtrup. — 20. Oktober blev L. Fr. From efter paa ſyvende Aar at have været Kateket i Bogenſe Præſt til Baarbæſſe og Heindvig. — Kapittelſtragten for Fyns Stift var dette Aar 3 Rbd. 64 Ef. for Rug og 2 Rbd. 68 Ef. for Byg, men

1820

ſank den ned til 2 Rbd. 24 Ef. for Rug og 1 Rbd. 65 Ef. for Byg. — 3 Janvar 1820 † i Bogenſe: Garder Johannes Raſſenberg, Håndſtemagerenken Hanne Garder og Jomfru Sofie Jespersen. — 3 Februar paabegyndte Grevinde Gyldenſten en omfattende Reſtauratiſon af Dre Kirke. — 25. Marts † Jomfru Geſſlie Koſttrup paa Sandagergaard. — 22. April fødtes Rjebmand etc. Gøde Laueſen. — 7. Mai fødtes Paſtor Søren Sommer Gjeſſing, Kateket i Nyſted, Sønneſøn af Bogenſe

Præst N. J. Gjedding. — Søndag den 14. Mai fødtes i Ribe Bogtrykker Kristian Ditleffen, Stifter, Redaktør og Udgiver af „Bogens Avis og Skovby Herreds Tidende“. Omtrent ved samme Tid fødtes paa Birkeholm Birkedommer Andsjærs Søn Jørg Andsjær, Skolelærer i Hærrislev, og Skibskaptein Kristian Friis i Bogenfse, Eier og Fører af Skibet „Charlotte“, (Søn af Byfoged Friis i Bogenfse). — 19. Mai udnævntes Kandidat N. Kjærn til Kateket i Bogenfse. — 3. Juni † Fru Margrete Pålsov til Løistrup, Datter af Oberst Grambov til Sandagergaard, i sit 86 Aar. — 5. Juni fødtes den poetiske Præst Herman Mikael Teodor Herg, der i nogle Aar var Kapellan i Bogenfse, hvor hans Farbroder, Kr. Elers H., havde været Byfoged og hvor hans Fæster (Konstitorialassessorinde Rich) var Præstefone. Han er en Sønnesøn af Digteren Biskop Jens Mikael Herg og tillige en Dattersøn af dennes Søster. — 7. Juni blev S. Omann Præst i Bispenbjerg. — 8. Juli dræbte Lynet en Mand og hans Hest ved Bispenbjerg Skov. — 14. Avg. † Dorine Joakimine Fahnse i Bogenfse, 10 Aar gl. — 3 September udkom „Morgen- og Aftenbønner“ af Haarslev Præst N. Balslev, og i f. M. erklærede Kmj. A. Vedel Heinen til Kjærsgaard sig fallit, og til Stiftelommisfæret udnævntes Herredsfoged Justitsraad Marsilius Knugen og Kirkd. J. Hvid til Sandagergaard. — 11. Oktbr. † M. Vedertink, 88 A. gl. (se 1779). — 11. November Doversvømmelse; i Bogenfse var Vandstanden 7 Fod over det sædvanlige. — 17. Novbr brændte en Gaard i Nørreby i Klinte Sogn. — 23. Novbr. † Eierinden af Ruggaardsmølle, Entemadam Børdel, 76 Aar gl. — 3 Desember † General Gerhard Fred. Krogh i Norge. **Sat**

var født 1732, og var først gift med Elisebet Schøller fra Narsgaard her i Herredet og siden med Margrete Leike. Uderede i Syvaarskrigen udmærkede han sig som Offiser i Frederik den stores egen Stab, og indvandt sig navnlig stor Berømmelse i Slagene og Seirene ved Prag (Storebededags-Fredag den 6. Mai 1757) og ved Rossbach (Lørdag den 5. Novbr. s. A.). „En nordisk Klippe var hans Sindbillede, Konge og Fædreland hans Valgsprog, Redelighed hans Lovregel, Lapperhed hans Liv og Lust og Vren hans Belønning“. — 27. Desbr. hævdedes den ved Forord. af $\frac{1}{10}$ 1801 og $\frac{1}{11}$ 1809 paahbudne Udforfelsesgift for Ost og Emor, men ei for Korn og Kornvarer.

1821.

1. Januar ægtes Landinspektør Karl Esborg August Jerven. 2.: Den første Epistles overrættles Kongen. Til denne ny Kont, der prægedes ifølge Kongl. Resolusjon af $\frac{20}{10}$ 1818, skal Hofmedaillør Konradsen. Stemplets efter Kongens Byske af Thorvaldsen. (S. D. fejrer Børgense Præst Andresen sin 44de Fødselsdag). 3.: Herredsfoged Marsilius Knudsen bejendtgjor, at der ifølge Dom og Eksekusjon skal holdes Auktioner over de Gienomme, som tilhørte Falskmændterne, Gaardmændene Jens Larsen Greve i Morud og Lars Rasmandsen i Vade Der havde en Gaard paa 7 Ldr. Partkorn) og Husmændene Nils Nordstø i Morud Skov og Jørgen Nielsen i Skillebøl, alle her i Herredet. 7.: Ras. Larsen til Evencehjør ved Vigerslev efterlyser sin 17aarige Datter Abelone Marie, som er løben bort af sin Aendrisjon i Vigerslev Præstegaard med en Stomagerforvend Frederiksen. 11. 12.: Politimestererne faa Lov til uden Overtvrighedens Døde at anlægge og paahende offentlige Politifager i deres

risdiftjener, men Dommene skulle anerkjendes af Overøvrigheden, før de maatte fuldbyrdes. 15: Gerhard Sønderfō + i Odense, 53 Aar gl. 18.: Byfoged Friis bekjendtgjør, at den 17aarige Johanne Marie Larsen af Harendrup var død i Bogenſe og havde efterladt ſig 500 Rdt. 19.: Bogtrykkerne paalægges det, at afgive Exemplarer af de trykte Blade og Bøger ligesaa vel til Universitetsbiblioteket ſom til det kongl. Bibliotek. 28.: Karl Bardenſteth bekjendtgjør at det fynſke Bibelfeſſkab allerede havde uddelt 1750 Bibles og ny Teſtamente og den 18. Oktbr. 1819 bevirket Gjenoprettelſen af Bibelfeſſkaberne i Vigerslev og Ørsted. — 7. Februar fik den fynſke Skueſpiller og Romanforfatter Johannes Wildt kongelig Tilladelse til at opføre Skueſpil i de danſke Provindſkæder. Hans lille Seſſkab gjeſtede flere Gange vor By. — 23. Febr. ægter A. Jensen til Skovbo Ane Jørgenſen af Vigerslev i St. Hans Kirke i Odense. — 25. Febr. brænder Bøvlinge Skolehuſ i Bøvlinge By. — 1. Marts omkom en Kone fra Sletten paa Hjemveien fra Odense Marked ved løbſte Heſte, og ſaa Dage efter, da man førte til Odense for at beſørge Indtjeb til Begravelſen, bleve de ſamme Heſte løbſte paa ſamme Sted, og en Kone af den Omkomnes Familie blev ſaa ilde tilredt, at hun døde Dagen efter. — 8. Marts + den 88aarige Veteran Eiler Raſmuſſen paa Margaard, forhen Underofficer, ſiden „Staldmæſter paa Margaard“. — 15. Marts forordnedes det, at naar Gylttedagen indtraf i den ſikke Uge, ſkulde den udfattes til Torsdagen efter Paaske. — 17. Marts kom følgende Lotterigevindſter til de fynſke Stæder: 50 Rdt. til Bogenſe (Fabnæs Kollektion), 50 til Odense, 50 til Jaaborg (Klaſſen) 100 til Middelfart (Brandt), 200 til Høſenſe.

(Postmester Kühle) og 200 til Nyborg. Ved næste Trækning ($1\frac{1}{2}$) kom 400 Rdl. til Alsens og 700 til Svendborg, men intet til de andre Byer, ved 3die Trækning (i September) kom 5700 Rdl. til Svendborg, 300 til Odense, 100 til Middelfart og 100 til Nyborg. — 19. Marts † Pastor Pd. Krysfing Bestergaard i Vesterhøisinge 74 (født i Vigerslev?). — 28. Marts † Silke og Klædefrømmet Hvid i Kjøbenhavn, født paa Oplendsten. — 2. April † den fortjente Patriot Geheimkonferensraad Grev Ulrik Vilhelm Koepstorff paa Eiensidelsborg, 91 A. gl. (født 1730 den 11. Juni). Fra Eskadet steg han til Generalguvernør i Bestindien og efter at have nedlagt dette Kunsbede stiftede han Grevskabet Koepstorff, som han stænkede sin Søstersøn Alexander Petersdorff. Grev Koepstorff var ogsaa Forfatter af flere Skrifter og har ogsaa gjort sig fortjent som Legatskifter. — 11. April: heftigt Tordenveir over det nordlige Fyn. — 12. April blev ifølge Stiftsavisen en Mand ved Hindevad af tvende Stimænd ndplyndret og dødeligt mishandlet. — 26. April † i Bøgense Apoteker Reineses Svigermoder den 82aarige Oberstinde Rühorn. — 29. April † Fru K. Bryggemann, 70 Aar gl. — 22. Mai blev Landvæsenskommisæreren for Odense og Ruggaards Aunter Jens Jørgen Reefs (Broder til den endnu levende Provst K. R.) Kammerraad. — 25. Mai fik de, som i 15 Aar havde været Sognefogder og Lægdemænd Ret til at erholde en Søn eller Slægtning fritagen for Udstrivning til Krigstjeneste. — 29. Mai fødtes Joakim Vilh. Krøyer, i sin Tid Kapellan i Sønderfø. — 2. Juni ægter den fra Frankrig hjemkomne Kriger Anders Rudmudsen Slaarup (Gaardeier i Kjørby) Karen Griffen i Skovby Kirke.

14. Juni henrettedes ved Odense (hvor det dengang var 29 Aar siden en Dødsdom blev fuldbyrdet) Forbryderen Frands Jensen formeddelt hans Hestekyveri her i Herredet og hans Mordforsøg paa Medfangen Mads Marslev. — 15. Juni fik K. B. Elers Bevilling som Skuespildirektor. Ogsaa hans Selskab har gaaet og glædet vor By. Faa Dage efter (29. Juni) fik Regissøren ved det kongelige Teater, Hr. Fredstrup, Tilladelse til at opføre Skuespil i Distriktets Provindsstæder. — 20. Juni holdtes tredje Koffion over Kristianslund ved Bogense (ifølge Dom af 27. Febr.). Gaarden havde dengang 214 Edr. Land med 23 Edr, Stk. og dens Bygninger vare forskrede for 10,500 Rdl. — 28. Juni † Skovrider Dgmd. Kristian Bøggvad paa Bregentved, født i Bogense 1736. — 3. Juli holdtes tredje Koffion over Pd. Ottesens Gaard i Gilstov. S. D. brændte Knud Andersens og Erik Klavsens Gaarde i Fraugde; Oldingen Erik Griffen indebrændte. — 4. Juli blev ovennævnte Augustinus Etenbuch Præst for Frue Menighed i Odense. — 8. Juli † den fynske Landvæsenskommisær Knud Jens Sparrevohn (ogsaa kaldet Sparrevohn) til Pilegaard, født 1744 paa Ruggaard og Fader til Præsten Jens Bloug Sparrevohn. — 16. Juli feirede Kanselliraad Bedel Simonsen til Elved sin 71de Fødselsdag og sin Gaards Sekularfest. Elvedgaard var næmlig bleven ombygget og fuldført af Oberst Ulrik Bryggemann for 100 Aar siden. S. D. † Præsten Hans Fæster i Kørup, Præst for Dalby og Bindblæs ved Randers, født 1770 ved Bogense. S. D. kom følgende Lotterigevindster til de fynske Stæder: 3000 Rbd. til Rdf., 2500 til Faaborg, 2400 til Odense, 600 til Svendborg, 400 til Kjørteminde, 150 til Rudkjøbing, 50 til Nyborg og

— O til Bogenfe. — 18. Juli blev J. K. F. A. Pernidorff fra Gyldesten Forst og Jagtjunker. — 19. Juli læstes en Lovtale i Stiftstidenden over den fynske Landsdommer Gustav Ludvig Baden, hvori han kaldes en Mand uden Lige, en Mand med Hoved og Hjærte, med Praxis og Teori i den listigste Harmoni! — 20. Juli paalagdes en extraordinær Skovstat, 6 Etp. Rug og 6 Etp. Byg af hver Ld. Htt. — 3 Juli † i Bogenfe: Kjøbmand Krist. Kroll's Kone, Ane Margrete Kroll, Skindbereder Ernst Jørgensens Enke, Bodil Margrete og Jfr. Johanne Marie Margrete Grebe. — 3 Juli købte Simon Andersen Amager til Ruggaard Husene „Kanselliet“ og „Grevens Kjælder“ for 900 Rbd. — 1. August bleve den fynske Stiftslandinspektør Arnstrup og Landvæsenkommissær Jørgen Hvid til Sandagergaard Justitsraader. — 3. Avg. † Skomager Kr. Holst i Odense, født i Bogenfe 1737²⁰/₁. — 24. August † Generalinde Vibeste Karlire Trolle Schøller til Margaard, født 1756²⁰/₁. E. A. (1821) fødtes hendes Sønnesøn Kaptein Kasper Schøller. Samme Dag, som Generalinde Schøller døde, døde ogsaa Toldbetjent Knud Andersens Kone, Katrine Rasmussen, i Bogenfe 34 Aar gl. — 26. August døde Degnen Niels Peter Bøch i Brænderup, født 1793²⁰/₁. — 1. Septbr. holdt Virkedommer Andfær Risttassen over Dødsfællen af en Gjordemoderbolig i Gylby. — 3. September fødtes Ptr. Holger Gjesing. S. D. † Edvard Borm i Blodstrup Præstegaard, Broder til Præsten i Sønderse. — 4. Septbr. † Toldassistent Lars Horn i Odense, født i Horn ved Bogenfe 1766 den 6. Juli. Hans Død fremkaldtes ved at han i Nørre-Port vilde gribe nogle løbste Heste, men han blev mishandlet af dem og overført

Befordringen tilhørte en Mand paa Eletten. -- 8. September
 raste et heftigt Tordenveir over Fyn; i Hørselager afbrændte
 Lynet 3 Huse, ved hvilken Leilighed den 80aarige Kone Katrine
 Vestfal indebrændte. -- 19. Septbr. † Kapt. Kr. Fr. Lud.
 Bryggemann i Norge, 54 Aar gl. Han var en Son af oven-
 nævnte Oberst Bryggeman til Elved og Brøder til Kubersteinde
 Benzou paa Kristiansdal. Han var den sidste Adelsmand med
 dette Navn. -- 25. Septbr. holdtes paa Huggat Auktion over
 25 Malkekøer. -- 2. Oktober † Provst Lavrits Langhoff til
 Lyndelse og Hsiby, over 83 A. gl., født 1738 den 20. Septbr.
 Han var to Gange gift, og havde 15 Børn, 7 Sønner og 8
 Døttre; med sin efterladte Enke, Kristiane Elisebet Hvalfsø, en
 Datterdatter af Justitsraad Bonde Simonsen til Elved, var han
 gift i 46 Aar. Han var Præst i N. Lyndelse i 56 Aar. Ved
 denne Tid kom atter store Lotterigevindster til Fyn, ialt 20,800
 Rbd., hvoraf 13,800 faldt i Ribers Kollection i Svendborg.
 -- 3. Oktbr. indfalder Herredsfoged Knugen Arvingerne til en
 lille Kapital efter afdøde Kristine Vædele til Ruggaards Mølle
 ifølge hendes Testamente af 7. Jan. 1807. Blandt Arvingerne
 nævnes Jeppe Jensen til Margaard's Mølle, Anders Thorsen i
 Andebølle, Kr. Jeremiczen i Eskovby osv. S. D. blev Erik
 From Præst til St. Hans Menighed i Odense 1776 den 29.
 Jan., blev Kapellan i Rudkjøbing 1805 den 3. Mai, Præst i
 Rosap ved Bogenfse 1809 den 25. September Efter at have
 været i Odense i 9 Aar blev han 1830¹⁰/₂ forflyttet til Veiby
 og 1834 den 28. Februar til Bordingborg. -- 11. Oktober,
 Frederik den Fjerdes Fødselsdag, feiredes den første Jubelfest i
 240 Skoler, som han oprettede og hvoraf der ogsaa findes et

Par i denne Egn. Til denne Fest stænkede Regeringen enhver af disse Skoler et Exemplar af Grundtvigs Danmarks og Norges Krønike. — 17. Oktober foretoges Ekste efter de for faldte Bankofedlers Forsærdigelse og Udgivelse domte Forbrødere: Hans Jørgen Morkeboog, Jørgen Hanssen Lejrning, Jørgen Larsen Morud, Lars Greve, Lars Bøde, Niels Marsleff og Niels Jørgen Skillebæk, alle her fra Herredet. Deres Giendomme vare da solgte ved Auktioner. — 19. Oktober solgtes ved Auktion Reblager Nr. Engelbækts Hus i Bogense. — 20. Oktober aabnedes J. Borcharts Njebmandshandel i Bogense. — 22. Oktober skrev den ovenfor omtalte Præst Niels Drejer et smukt Digt til Proest L. Ranghoffs Minde. 2. Novbr. † hans Svoger, Bedstef. Jakobsen i Odense (f. 1781 i Bogense) i hvilken Anledning Eveldrup Præst atter stemte sin Harpe til et Digt („Til min Søster“), som læses i det Nummer af Stiftsavisen, der udkom Nyaarsaften d. 9. — 23. November fik G. Frank af Faaberg Tilladelse til at opføre Skuespil i de danske Provindsstæder. — 26. Novbr. † den unge Frue Isabelle Schøller Lund til Jerstrup. — 1. Desbr. † den afholdte Toldinspektør Schaf Grønvold i Bogense, efterladende Enken Anne Kristine Smidt. S. D. var der betydeligt Joivaande ved Bogense. — Juledag † Toldbetjent Andreas Tostgaard i Bogense. — 3 d. N. (Den 27. April) blev den sortjente Filolog Prof. L. E. Borring fra Bogense teologisk Kandidat. S. N. vedtoges Dpretelsen af en Skole i Skovgaardene i Haarslev Eogn. — Af Lotterigerindster kom 1821 ialt 24,100 Rdl. til Fyn, deraf de 20,200 Rdl. til Svendborg. — 1821 viedes i Fyns Stift 1052 Par, fødtes 4797² (beriblandt 82 Tvillinge) og † 3782, beriblandt

Lipoldemoder Trine Tomsen, efterladende 70 Efterkommere, og en 106aarig Enke, Else Abeloue Andersen i Svendborg, der døde den 10. April. — Kapittelstagen for Fyns Stift var dette Aar kun 2 Rd. 12 Sk. for Rug og 1 Rd. 93 Sk. for Byg. — I Slutningen af 1821 og i Begyndelsen af

1822

huserede Skarlagensfeber paa de fleste Steder i Fyn; der fødtes i d. A. i Fyns Stift 4884 (deriblandt 613 uægte) og døde 2800, deriblandt 2 over 100 Aar. — 5. Januar blev Jørg Undgaard Rentekammer-Rovist, nu Stiftamtmand over Fyns Stift. — 13. Jan. † Anna Børring, 78 Aar gl. — 23. Jan. blev Vilb. Neefs fra Ruggaard Præst til Bindblæs og Dalky. — 25. Januar ægtede Sekretær Tvile G. Barenfen fra Børgense i St. Knuds Kirke. — 26. Jan.: Storm og Høivande. — 1. Febr. ordinerede Fyns Biskop tvende unge Præster: L. Bredsdorff og P. Dalhoff. — 2. Febr. blev Premierlieutenant ved Kongens Livkorps Krigskansellisekretær M. B. Brünnich Told- og Konsumtionsinspektør i Børgense. — 4. Febr. † den 88aarige Kristine Koepstorff paa Gensidelsborg, Søster til den forhønnede Patriot Grev Koepstorff, Grevskabets Stifter. — 15. Febr. † den lille Ferdinand Worm, Broder til Edvard Worm se 1821. — 26. Febr. † Stiftsphysikus for Fyns Stift Justitsraad Ridder Bo Bojesen og 3 Dage efter indbød Stiftsavisen til at vise hans velsignede Minde et værdigt Monument. Dr. Faber (Siden Biskop) skrev et smukt Mindediigt over ham. — 6. Marts udstædtes et kongl. Reskript, som tillod Skorstensfeierne i de fynske Stæder at maatte ved Udpantning inddrive deres Betaling, som Byfogden havde at fastsætte og Amtet at approbere; men selvs

Regningen skulde Amtmanden approbere efterat Byfogden havde forsynet samme med Paategning om, at Feieren førte Bøg overensstemmende med Forordningen af 24. Januar 1761. Man kan være vis paa at ingen Skorstensfeier har benyttet sig mere end en Gang af dette delilige Privilegium: — 7. Marts folgtes ved Avfsjon Fallenten Jens Kuffs Gaard i N. Esterbølle. — 8. Marts atter betydeligt Høivaude og den 11. raste et frugteligt Uveir, der gjorde megen Skade paa Land og Vand. — 18. Marts folgtes ved Avfsjon hos Kjøbmand Holst i Bogense 220 Edr. Rug og Byg, tilhørende Amj. Bedel Heinens Høllits (Kjærsgaard). — 20. Marts † en Slægting af Konfistorialraad Zich i Bogense, den 94aarige Anne Katrine Zich Limkilde, Enke efter Klokker L. Limkilde i Odense og Søster til Stifteren af Jyds Stiftstidende og Adresskontor Kr. Bjerring. (Stedet Limkilde, hvorfra Slægten med dette Navn er udgaaet, ligger her i Herredet). — 2. April † Birkedommer Andreas Andsjær til Birkeholm, efterladende Enken A. D. Stein, (som først er død ganske unlig) og 7 Børn. Af de 5 Sønner er en Kæmmer i Kudsjøbing, en er Dejn i Harrislev, en er Smedermester i Bogense, en anden Smedler paa Gyldensten og en er Gartner paa Harrislevgaard. Af de to Døttre er Petrine Andsjær gift med Dyrsløge Karl Scharnveber til Huggat. — 14. April holdt Pastor Andrejen sidste Gang Konfirmasjon i Bogense Kirke. S. D. var blandt Konfirmanderne i St. Hans Kirke i Odense en sønst Dragon paa 26 Aar. — 17. April blev L. Fr. Frem (se 1819) Præst til Verst og Bække. — 25. April † Proprietær Knud Fred. Frederiksen til Skovsgaard, 38 Aar gl., efterladende Enken G. Wald. — 4. Mai blev Profurator.

Ryde Lindemann Kontroller i Bandholm. Han blev siden Toldinspektør i Bogenfse. S. D. blev A. Albertus Brandkontrollør for hele Vestkysten af Fyn. — 6. Mai † Lene Vorm, 5 Aar gl., Søster til ovennævnte Edvard og Ferdinand Vorm, der alle tre døde af Skarlagens Feber. Deres Broder er nu Præst i Sønderf. — 16. Mai (Kristi Himmelfd.) døde i Ullerlev Frederik Drejer, Enke efter Pastor Holst til Uvnslev og Bogenfse. — Søndag den, 19. Mai brændte Hundsløv By, saa at der af 28 Gaarde og Huse kun bleve 1 tilbage, og 30 Familier (133 Personer) mistede i et par Timer alt, hvad de eiede, ja 1 Menneſte mistede endog Livet og 5 fik farlige Brandsaar. Men fra enhver Egn af Fyn (ogsaa fra Bogenfse og Omegn) rattede de Ulykkelige en hjælpsom Haand baade med Penge og Korn (Bymændene i Ørrislev gave saaledes flere Ldr. Korn). — 21. Mai † Major Adam Didrik Bülow til Løistrup, en Datterføn af Oberst Adam Grambov til Sandagergaard. — 22. Mai fik G. Steiner Tilladelse til at opføre Skueſpil i de danske Provindsſtæder. — 24. Mai † Birgitte Brandt, 74 Aar gl., hos sin Svigerføn Johannes Schjøf i Bogenfse. — 2. Juni † Stiftsrevfser G. Baadsgaard i Viborg, 70 Aar gl. — 10. Juni blev K. B. Fich Underretsprofurator for Fyns Stift. — 19. Juni blev Kristoffer Otto Andresen forflyttet til Randers efter i noget over ni Aar at have været Præst i Bogenfse. S. D. fik den ny Fundats for Fyns og Laalands Hølfers Stifts geistlige Brandforsikringsofſetlet kongelig Stadfæstelse. Stifternes Bisper og Provſter ſkulle altid være Foreningens Direktører. — 21. Juni blev Kristian Anker Vilh. Guldbrand Fyns Stiftsſyſtus (født 1780; † 1847^{15/10}), Regimentskvartermester og Fy.

ditor ved de syvte Dragoner, Krigsraad G. P. Bedertink (der som tidligere paavist stammede fra Bogense) By- og Herredskriver i Afsens, Examinand juris J. P. Røller Birkedommer og Skriver paa Grevskabet Bjldensten og J. L. Røller Underretsprocurator i Halsborg. — 24. Juni blev Pt. Schmidt Læge i Skillebæk. — 2. Juli udkom Forordning om Proklamata og Judfaldelser. S. D. var der Marked i Bogense, hvor alt var saa billigt, at man isølge Stiftsavisen kunde kjøbe en god Hest for 35 Rdd., et par Vænder for 24 Sk., et par Høns for 12 Sk. osv. — 9. Juli † Stiftamtmandens Gader Kmj. Gedersfeld de Simonsen til Erholm, 70 Aar og 1 Dag gl. — 13. Juli mistede Gaardeier Jens Pedersen i Rouninge og hans 12 Børn deres Hjem ved Ildbrand; ogsaa til ham indkom der Bidrag fra flere Byer paa denne Egn. — 17. Juli † Dragonen Nils Brænderup i Odense. — 18. Juli raste et frygteligt Uveir over Byen, hvor Lynet slog ned flere Steder og gjorde Skade, f. Ex. i Arreskov (hvor det dræbte en Mand), Nørskov (hvor det dræbte en Mand), Grorup (hvor det splintrede et Stueur osv.), Lunde (hvor det dræbte 2 Heste), Odense (hvor det splintrede en Alf i Kirkealleen og vinduebruderne i de nærliggende Huse), Dre (hvor det dræbte to Køer), Svendstrup (hvor det ibjælslog et Evin) og i Vindeby (hvor det dræbte en Kari). S. D. blev Johan Kristian Balslev fra Haarslev teologisk Kandidat. Han blev siden Præst i sit Fødesogn. Samme Aar blev hans Broder Karl Frederik Balslev Student fra Odense Skole, nu Stiftsprovst i Ribe. Og samme Aar var det 100 Aar siden dets Bedstefader Ludvigs Luja Balslev blev født. Han var ogsaa Præst i Haarslev. Fr. Kr. Jürgensen (Præst i Bogense) og

Even Kristoffer Meldal (forhen Kateket i Bogense) ere Studenter fra det samme Aar. Ved samme Tid fødtes Joh. Kr. Laurup Winther, der en Tidlang var Kapellan i Særsløv. — 19. Juli † Byfoged Ole Kristian Friis, efterladende Hustru, Anne Lindhard, og 6 Børn. — 25. Juli † Oldingen J. M. Bøgvad, forhen Urtekræmmer i Kjøbenhavn. Han var en Uetling af den gamle Bøgvadste Familie i Bogense. — 2. August † Smedker og Glarmester Johannes Fredricksen i Bogense. — 15. August fødtes paa Dallund i Sønderøs Sogn Karl Frederik Ugel Bror, Baron af Blixen Ginecke, der 1829 efter sin Fader arvede Stamhujet Dallund, Friherfskabet Næsbyholm i Sverige samt sin Slægts Stamgodsfer i Pommern, studerede i sin Ungdom ved flere tyske Universiteter, blev tidlig Højsjægermester og Kammerherre, men renonserede baade paa Titlen og Røglen den 21. Mai 1856, var 1848 Sjef for et Jægerkorps, var nok den egentlige Stifter af som han ogsaa siden blev Formand for Grundeierforeningen, deltog i den tredie Rigsdagsamling; men i denne Sæksjon optraadte han endnu som Urtekaristokrat, hvorfor han ikke blot blev karriferet i Hovedstadens Smudsblade, men ogsaa blev udmagget og forfulgt af den bedre Del af Pressen. Han faldt derfor ogsaa igjennem ved Folkethingsvalget i Odense Amts 6te Kredts mod Gaardfæster H. K. Johansen. Imidlertid lykkedes det ham 1858 at komme ind i Rigsdagen igjen, og nu vidste han at tilvende sig almindelig Opmarksomhed. Hans Forbindelse med det høieste Aristokrati, hans Giftermaal med Prinsesse Auguste Frederike Marie Karoline Julie af Hessen, født 30. Oktbr. 1823 og er Søster til den eventuelle Dronning Lovise til Danmark), og endelig hans fordelagtige Ydre og noble

Dyrtæden vare dog ingenlunde de eneste Marsager til den Dyrmarksomhed, man viste ham; den havde hans naturlige Begavelse, navnlig som Taler, ogsaa givet ham god Adkomst til. Det var imidlertid ikke hans Beltalenheds første Seir. Dengang han endnu blev bitterst forfulgt af Pressen, vare Slagterne paa Besterbro bleve fuyfende vrede over nogle Uttringer, som tilslagdes ham. Slagtersvendene holdt da et Møde paa Herberget for at aftale kraftige Forholdsregler til Hævn over Baronen og til Advarsel for alle Ligefinde. Stemningen var afsjort for Anvendelsen af haandgribelige Repressalier. Tilfældigvis faar Plixen Zinecke Kundskab om dette Møde og begiver sig strax derhen. Ved at navngive sig for nogle af Oldgesellerne faar han dem, men kun med uegen Møie, til at skaffe sig Drenslud, derpaa træder han frem midt i Forsamlingen, holder en syndig Forsvarstale, hvori han retfærdiggjør sig paa en saa bumoristisk Maade, at hele Forsamlingen udbryder i tordnende Bifaldsraab og vil paa enhver Maade hædre og hylde ham. — Det var dog især ved Landmandsforsamlingen i Gaderbølv isjor Sommer, hvor han som Forsamlingens Præsident og som Taler indvandt sig almindelig Popularitet. I det Rotvittske Ministerium var han som bekjendt Udenrigs- og Slesvigsk Minister og gjorde sig i den korte Tid fortjent ved sine kraftige Forholdsregler mod Lystheden i Slesvig. Professor Madvig forsøgte vel paa at skære Møse og Drer af ham, men skamfædede kun sig selv. Den Mand, der efter mange Udmyggelser og Krænkelser har kunnet tilveiebringe et saadant Omflag i Pressens og den offentlige Menings Domsomme, som Baron Plixen, maa vistnok have en stor politisk Fremtid. Den 3. Marts d. 1861.

blev han i Folketinget med 64 Stemmer (mod Rosenørn, der fik 36 St.) valgt til Rigsraad.

Man har besyldt hans Bedstefader, Baron Blixen, for, at det var ham, der førte de første Husmaarer til Fyn, da han 1802 indvandrede fra Everig. De omtales første Gang i Stiftsavisen for 1822 i Juli og August. Paa det første Sted besyldes „Maarkatten“ for at have bidt „Lam, saa store som Faar“, og paa det andet Sted hedder det saalunde om disse svenske Emigranter: „Maarkattene vedblive som sandede Rovdyr at udbrede sig i en gruelig Grad her paa Fyn og de hosliggende Smaaøer, hvor Harene før var en Mangfoldighed, men nu næsten en Ejeldenhed. I Husene tage de jævnlig Tiende af Grise og Lam, Høns og Duer. Skaderne have de aldeles udryddet, og Utallet af Krager, Ugler og Biber, samt Drosler og Rattergale have Maarene mærkeligt formindsket, saa man maa befrygte, at Fuglesangen snart vil forstumme i de for saa store Skove paa Fyn. Det er derfor paa den høie Tid at træde paa en storartet Angrebskrig mod disse blodtørstige Vaggabonder. Eiden jeg er kommen til at nævne Fyns Stiftsavis, skulde jeg vel ogsaa gjerne anføre, at den i d. A. feirede sin 50aarige Jubelfest, hvortil 60 af Byens og Fyns første Mænd vare indbudte. Af den Mængde Skaaltaler, som bleve holdte, vare hele 13 af Bladets Udgiiver, som samme Dag feirede sin 47de Fødselsdag og sin 25aarige Jubilæum som Redaktør og sin 9aarige som Forligskommissær. Blandt de andre Skaaltalere vare Ghf. Vilov, Grev Ahlefeld, Stiftamtmand Tederfeld de Simonsen og Biskop Plum; (den sidste udbragte hele 8 Skaaler.) Kap. Bregneberg, Borgerrepræsentanternes Formand, overrakte

den fejrede en smuk Sølvpokal med følg. Indskrift: „Borger-
vennen Søren Hempels virksomme Borgerfund erkjendt af Byens
Repræsentanter“) paa den 3dobbelte Festsdag den 3. Jan. 1822.
Maa Byen aldrig mangle Mænd som dig, da Byd og Met skal
her besætte sig!“ Blandt de 6 Sange, som i den Anledning
bleve trykte var og en til Pressens Pris af Typograferne, hvis
Antal samme Dag forøgedes med tre, som da vare udlærte,
næmlig Kr. Binan, Søren Hartmann og Søren Tryde.

3 August † Herredsfoged Holst i Brændstrup, 56 A. al.,
en Vtling af Byfoged Holst i Børgense; og ved samme Tid døde
den danske General-Konsul Kapt. Ridder Holsten fra Langes
af Pest i Algier. — 21. August † Katrine Johansen Naby i
Åaborg. Hun var født 1746 paa Bølsgaard i Vigerslev Sogn,
hvor hendes Mand Ditlev Naby i mange Aar var Kapellan,
for han blev Præst paa Lys. S. D., udfom kongl. Resol. om
Indførelsen af indbyrdes Undervisning i Borger og Almue-skoler.
— 23. August † Storkorsridder General Grev Fred. Sighard
Ranzau til Frederikslund i sit 79 Aar, efterladende Enken Sofie
Krag-Juel-Vind. En patetisk Ven satte ham følgende ret mær-
kelige Minde: Ejou som Apollo, fyrriq som Mars traadte
J. S. Ranzau frem paa Heltebanen, ved hvis Maal helteme-
modige Forsædres straalende Etiketter vinkede ham. Men i
Fredens Skygge skulde Dana trives, medens Mandemkaanden
svulmede hans Parm og det svingede Sværd bugnede i hans
kraftfulde Arm. Alderstegen traadte han tilbage i Egelunden for
at vinde af dens Blade en liflig Krands om sin sølverne Lunde,

*) Stiftstidenden skriver endnu „Befjendtere“, et Ord, der er ligesaa
rigtigt som „Repræsentanter“.

en Strands, der kunde flygte og jynske, uden at blænde eller tygge. End ikke Larens Lov kunde pryde den hjemfærdige Olding eller føle ham i Dødsfampens brændende Hede som Egens liflige Lovkrands: thi den ædle Borgers Hæder, den vennebulde Hgtefælles Fred, den hjærlige Faders Trost, den ædle Velgjørers Glæde omslyggede hans Leie og forvandlede Dødens Kamp til en sød og salig Slummer." — Den 27. Avgust † Soren Svensen Nagaard, Degu i Drosselbjerg, 30 A. al.; født i Nagaarde ved Bogenf. Et Aar før sin Død ægtede han Andrea Hansen fra Odense. — Den 29. Avg. raste atter et heftigt Lørdensveir over det nordlige Fyn, Lynet slog ned i Melby og Marslev og afbrændte Herregaarden Klarskov, tilhørende Enkemadam Leth, den berømte Taler Alb. Leths Moder. — 6. Septbr. blev Fyns Guvernør Kronprins Kristian Frederik og Gemalinde paa det høitideligste modtagne i Odense, fra hvilken By de før næsten 3½ Aar siden (21. Mai 1819) havde tiltraadt deres Udenlandsreise. Paa Skomagernes Laugshus læstes i Transporent: „Fra Alpens høie Top i Sky, fra London, hin Stad med Verdens Nav, velkommen hjem i Odins By!“ — 7. Septbr. † Præsten Knud Knudsen i N. Næraa Præstegaard, hvor han ogsaa var født 1752 den 2. Juni. Hans Fader, Hans Knudsen, der ogsaa var Præst her, var født i Næraas ved Bogenf og i denne By var hans Moder Anna Hyllemyr født. Knud Knudsen var gift med Anna Ewald og deres Søn Provst Hans Joakim Ewald Knudsen efterfulgte sin Fader og Farfader i Embedet; nu er han Præst i Gislev. — 11. September udkom Forordning om Estergivelsen af den ved Forord. af 15. April 1818 paabudne aarlige Landskat af Præste

gaardsjorder og Opbøvelsen af den ved Forord. af 12. Juni 1770 paalagte geistlige Embedeskat. — 18. Septbr. afløredes Monumentet over Stiftsphysikus Bo Bojesen (f. 22. April 1769, † 26. Febr. 1822), hvortil 135 Mænd fra By og Land havde bidraget 400 Rbd.; et Dverfud af 42 Rbd. tilfaldt hans Stiftelse for fattige Syge. S. D. blev den ovennævnte By, og Herredsskriver Krigsraad Vedertink, Raadmand, By- og Raadsstueskriver i Odense (han byttede Embede med R. T. Helms), og ægtede den 12. Oktbr. Esfilie Holm Jørgensen i Kværndrup. — 19. September † Jens Pøg Børtelsen i Sørslev. — 24. Septbr. aflod Regjeringen sin Eneret til Handel med Epillevkaart til de privilegerede Kaartfabrikanter og dem som de dertil benyndigede i de forskjellige Kjøbstæder. Samtidigt stredes Resolutionen af 26. August 1818 om Straffen for Brug eller Salg af ustemplede Kaart. Stemplingen blev indført ved Forord. af 10. Novbr. 1756. Indtægten tilfaldt Frederiks Hospital og udgjorde for Aaret 1806 hele 8800 Rdl. — 1. Oktbr.: Mandt de 17 Dimittenter fra Odense Katedralskole til Universitetet vare Karl Fred. Balslev fra Gaarslev (nu Stiftsprovst i Ribe), S. E. Larsen fra Kjærteminde (Professor; Broder til Distriktslæge L. i Bogense), R. P. Baludan-Müller ogsaa fra Kjærteminde (nu Rector og Professor i Nylsbing), Fr. Nicgels osv. — 2. Oktober blev Lærer ved Landkadetakademiet Konfistorialassessor Hans Jakob Fich Præst for Bogense og Skovby Menigheder. Han var en Landshypøvers Søn fra Usfum ved Odense, blev 1811^{22/1} Lærer ved Landkadetkorpset og 1819^{10/11} Konfistorialassessor. — 6. Oktbr. † Toldbetjent Kr. Hjereseu i Bogenie. — 7. Oktbr. † Bogholder Dgmd. P. Jakobs paa Et. Kro.

— (9. Oktober † den 91aarige Kanselliraad Søren Hempel i
 Faaborg). — 28. Oktbr. solgtes ved Auktion paa Toldvæsenets
 Pothus i Bogense 1100 Pd. Kaffe. — 8. Novbr. blev Pres-
 mierlieutenant Kr. Elers Herz Byfoged i Bogense (Søn af
 Digteren Bisshop H. og født 28/3/1795). S. D. sluttede „i den
 allerhelligste og udelelige Treenigheds Navn“ den danske Uden-
 rigsminister Niels Rosenkrands (der var smykket med 10 Ordener)
 og den norske Statsraad Povel Holst Konventionen mellem de
 nordiske Konger om Udbetalingen af 1,133,333 Rbd. til Dan-
 mark som Norges Andel i det forrige danske Monarkies Stats-
 gjæld. — 10. Novbr. † den norske Amtsskifus Dve Guldberg
 Arctander i Frederikstad, 42 A. gl., en Skægtning til Præsten
 i Kiinte. — 13. November ægtede Skræder Andreas Adamsen
 i Odense Margrete Mørk fra Bøvlinge. — 15. November fik
 Skomagerne i Bogense og Nyborg kongl. Tilladelse til at op-
 rette Laug i disse Byer. — 19. November fødtes Gjæstgiver
 Hans Kr. Andersen i Bogense, Søn af Brændevinsbrænder
 Fred. Andersen. — 22. Novbr. indkalder Stiftamtmand Geder-
 feld de Simonsen Arvingerne efter nyskafede Skrædermester Joh.
 Ludvig og Sønmand N. Lorensen i Bogense. — 3. Desember
 brændte Jørgen Rielsens ny og smukke Eiendom Dre Ellegaard.
 3 Heste indebrændte. — 6. Desbr. † Marie Poulina Arensbak
 i Bogense. — 3 Julen døde: Murrmeister Mat. Drejer og Told-
 bejant Burchards Hustru i Bogense og Postfører Dgmd. Skaarup
 i Mariager. Han var født i Skaarup ved Bogense og var med
 i Anden-Åprilslaget. — 4. Juni † Toldfuldmægtig Exam. jur.
 Jens Kristian Mourad i Bogense, Dyretter af Søndagsskolen
 der. — Fredag den 28. Juni indviedes Sætrmonumentet ved

Efted. — 22. Septbr. feiredes Mindefesten for Holberg og det kongl. Theaters Jubelfest. I Øblenschlægers „Forspil“ til denne Fest hedder det: „Nu læser Officer i Bog“, hvilket vel skulde sige saameget som, at dannede Officerer vare i vor Tid ligesaa almindelige som de paa Holbergs Tid vare sjeldne, men en vis fynsk Lieutenant skal dog derover være bleven saa smækket, at han skal have udfordret Digteren. — 24. September † Fru Ruuger til Ruggaard i sit 44de Gytefaarsaar. — 24. Oktbr. blev Lykkesborg, som dengang beboedes af Birkedommer Møller, og bestod af ialt 145 Fag Hus, med Besætning (34 Koer osv.) tilslaaet en Hr. Schusen ved 3die Auktion. — Læsefælleskabet i Sønderlev fornyedes. — 3 d. A. bygte Kjøbmand J. Fahnø Gaarden Nr. 10 & 11 i Nidalgade; s. A. Ruuger til Ruggaard opførte et Udbus og en Hestemølle. — Af Lotterigevindster kom i d. A. ialt 26,000 Rbd. til Fyn deraf 20,200 Rbd. til Svendborg, 3750 til Odense, 1550 til Nyborg, 250 til Middelfart, 200 til Faaborg og 50 til Bogenfse; Alsens og Kjørteminde fik intet. — Fyns Stifts Kapittelstagt var 2 Rbd. 27. Sk. for Rug og 2 Rbd. 2 Sk. for Byg, men

1823

sank den endog ned til 1 Rbd. 90 Sk. for Rug og til 1 Rbd. 54 Sk. for Byg. — 10. Januar eftergav Kongen for de næste tre Aar af den ved Forord. af ¹⁰/₄1818 paabudne Landskat af Jorder og Liender ialt 1,200,000 Rbd., samt erklærer, at, paa Grund af de flette Lidet for Landmændene, skulde i de næste tre Aar ingen Kornudskrivninger finde Sted. (Saadanne Kornskatter vare blevene udfrevne 1820²/₆ 1821³⁰/₇ og 1822¹⁰/₇).

— 17. Jan. † i Horsens Generalmajor Lassen, forhen

for det syvende Dragonregiment. Hans Fader var sødt paa Hær-
 rislevgaard. — Søndag den 26. Jan. † en Mand i London,
 der ogsaa har gavnet Menneskebeden i denne By og Egn, næm-
 lig Opdageren af Kopperne Dr. Jenner, 74 Aar gl. — 11.
 Febr. frøs to Mennesker ihjel paa Eletten ifølge Stiftsavisen.
 — 18. Febr. blev P. Freiesleben (Broder til den daværende
 Forvalter paa Gyldensten) Ritmester og Grev G. Petersdorff
 fra Eiensidelsborg Lieutenant ved det syvende Dragonregiment. —
 19. Febr. † Kjøbmand, Postmester Kanselliraad Brandt i Mid-
 delfart; Elægtninger af ham levede dengang (og endnu) i Bo-
 gensø. — 26. Febr. blev Andreas Ostermann (født i Bogenfse)
 Præst i Randlev (hvor Sten Blicher siden blev Præst) og Axel
 Ribet (født 13/7 79) Præst i Nale og Lørring. — 27. Februar
 holdt Herredsfoged Knugen Aulffson over Hoved Hedehus i Bøv-
 linge og over Jens Springers Lykke paa Skovby Mark. — 1.
 Marts † Joh. Gyldenabild i Odense, „forhen Barber, Frisør
 og Parfymager paa Gyldensten“. — 10. Marts † Eierinden
 af Bøvlinge Skovmølle, Enken Anne Larsen. — 14. Marts
 ægtede Guldsmed Alex. Bernb. Poulsen Povline Kristine Knudsen.
 — 20. Marts holdt Herredsfoged Knugen Aulffson over Fallenten
 Nr. Knudsens Gaard i Melby, og Dagen efter Aulffson
 over „Kellerød“ i Hærsløv Sogn, tilhørende Enken efter den
 1821 afdøde P. Rasmussen. 26. Marts Aulffson over afdøde
 Byfoged Friis's Gaard i Bogenfse. — 28. Marts fik Skuespiller
 Bekker i Odense Bevilling til at opføre Skuespil i Kjøbstæderne
 paa Fyn, Laaland og Sjælland. S. D. feirede den 28aarige
 Byfoged Herh i Bogenfse for første Gang sin Fødselsdag der.
 — 2. April † Skipper N. Eriksen i Bogenfse (f. i Middelfart

²/₁₁1760). — 11. April indviede Biskop Plum Konfistorialassessor Hans Jakob Fich til Præst i Bogenf. Ordinanden prædilede i St. Knuds Kirke over 2 Kor. 3, 4—6. — 15. April befaledes at Rekrutterne skulle medbringe Koppattester eller stragvaskinæres. — 16. April holdt Herredsfoged Knudsen Skifte efter N. Jepsen til Lyflegaard. 24. April holdt han 4de Udfijsen over Raffelbro i Gaarslev Sogn, en Gaard paa omtrent 4 Ld. St., forhen tilhørende Hr. Friis. — 25. April † Lærer S. Winthers Hustru Kristine Laurup i Hindevad Skole. — 29. April dimitteredes fra det fynske Skolelærerseminarium 12 unge Mennesker, deriblandt S. B. Reimer, Degn i Gaarslev og N. Lorengen. (Den nuværende Degn i Gaarslev N. Lorengen er nok sødt i d. N.). — 7. Mai † Proprietær Mikfelsen til Helligaard, efterladende Enken M. S. Balslev. — 9. Mai (Kristi Himmelfdg.) † i Bogenf. forhenværende Kjøbmand og Proprietær (til Rønnemosegaard) Søren Borring 89 Aar gl. (født 1735; Svigerfader til Etatsraad Steffen Jørgensen). — Midt i Mai inspiserede Fyns Gubernør Kronprins Kristian Bogenf. — 20. Mai udkom en ny Toldforordning, ifølge hvilken Udforselstolden paa Raps (Forord. af ²/₁₀1802) nedsattes til 8 Sk. Tonden. Indførselstolden paa Vin nedsattes ogsaa en Smule, men var endda for høi, nemlig 20 Rbd. for et Dgch. og 16 Sk. for en Glaske Vin. — 21. Mai blev M. Hans Præst til Tørring og Hildum. — 23. Mai observeredes en Ildfugle paa flere Steder i Fyn, ogsaa i Bogenf. — 30. Mai blev den forhenværende Kateket Edsberg i Bogenf. fra Alles forflyttet til Præstefaldet i Pedsted (s: Pederssted) og Gaarslev. — 31. Mai efterlyste Herredsfoged Knudsen en Dyne, som Niis Laan

havde Njaalen og gjemt i Holse Skov, men den fandtes der ikke. — 2. Juni blev Kmjtr. Baron A. K. Holsten til Langeho, N. af D., Gesandtskabssekretær i Berlin og Kmjtr. Vedel-Heinen Høiesteretssekretær. — 4. Juni ægtede Bogense Byfoged Kr. Elers Hertz Frøken Inger Sofie Kornerup (født 3. Febr. 1798), Datter af Toldkasserer Kammerraad Fred. Kornerup i Kjøbenhavn (han † 1834 den 25. Juli). — 25. Juni ordineredes to nye Præster i St. Knuds Kirke Hs. Naby og Fr. Sigfred Sehnur. — 26. Juli erklærede Skindbereder Ole Traane i Bogense sig fallit. — 9. August beftigt Lørdensveir over Bogense og Omegn. — 22. August ægtede Grev A. B. Moltke Komtesse Elise Knuth, Søster til hans afdøde Gemalinde, (se 1785, 1817). — Lørdag den 23. August fødtes i Dyrehavehuset paa Elved Mark Ras. Møller Madsens og Hustru Maren Henriksens Trillingsønner: August, Kristoffer og Rasmus Rasmussen, der leve som Familiefædre paa Elved Mark og Bogense, ligesom ogsaa deres Forældre leve endnu, 80 Aar gamle. Trillingerne bleve, saavidt vides, fødte paa deres Moders Fødselsdag. De vare de eneste Trillinger, som d. A. fødtes i Kjøns Stift; derimod var der blandt de 4811 fødte (574 nægte) 110 Trillinger; blandt de 2489 Døde vare 2 over 100 Aar gl. 1050 Par viedes, deraf 58 Par i Odense. — Ved denne Tid ægtede Professor L. E. Borring fra Bogense Frøken Kristiane Bülow, Datter af Toldkasserer Oberst B. i Alsens. — 1. September udkom Beretning om, at der i afsigte Aar (1822, der var det 21 Vaffinassjonsaar) vare vaffnerede i Danmark 29,321, deraf de 24,640 af Løger, 2020 af Præster og Skolelærere og Resten af andre Godtsfolk. — 2. Septbr. bekjendtgjorde Byfoged Hertz

i Bogenſe: „Ifølge Teſtamente af 1/2 1807 mellem Kanselliraad P. S. Bonniffen og Fru Margrete Magdalene Naby er beſtemt, at den Længſtlevende beholder hele Boet, imod, hvis den indlader ſig i nyt Ekteſkab, at betale til den Afdodes Arvinger 10 Rdl. Da nu Fru B. er død og Kanselliraad B. nylig har giftet ſig paany og til mig betalt de 10 Rdl., ſaa indfalder Fru Bonniffens Arvinger at møde og legitimere deres Arveret“ (til Andel i denne ſtore Kapital!) — 1. Oktober: Blandt de ved Univerſitetet fra Odense Skole indſkrevne Studenter vare ogsaa Folger Hald, nu Provſt over Lunde, Stam og Skovby S. — 7. Oktbr. † den forrige Bogenſe Præſts Tante Mikalle Ottelle Andrefen, 85 Aar al., i N. Lyndelſe Præſtegaard, Moder til de 15 Børn og Bedstemoder for flere. — 15. Oktober feirede den 39aarige Konſtorialaſſ. Fich. for første Gang ſin Fødselsdag i Bogenſe. — 18. Oktober feirede Auguſtinus Etenbuch (forhen i Sønderſø) ſit Studenterjubileum. S. D. viede han Rebſlager A. Bonniefen og Fru. L. Ring. — 20. November: Arkſjon over Monnemofegaard i Haarslev S. (13 1/2 Td. Hfl.; 170 Td. Land). — 28. Novbr. døbtes den beſſiſke Prinsſſe Auguſte Sofie Frederike Marie Karoline Julie i Kjøbenhavn, en Uetling af det danſke Kongehus (Frederik den femte var hendes Oldefader). Prinsſſen, der havde 12 fyrſtelige Gaddere, er gift med Baron Aligen Zineke (ſe Side 513). — 3. Decbr. viſtes paa Odense Kirkegaard et ſmukt Monument, hvortil forſkjellige Mænd i Høns Stift havde ydet 402 Rdl. Indſkriften lyder ſaaledes: „Dr. med. Johannes Eifel, Høns værdige Stiftsſyſtus i 52 Aar; død den 19. Septbr. 1817 88 1/2 Aar al. Fortjent Minde, opført af hjulpne Syge og Venner 1823.“

5. Desbr. Oversvømmelse i Bogenſe og flere af vore Kystſtæder. Ved denne Tid proklameredes i alle danſke Blade, at en rig danſk Mand, Hansabu, var død den 19. Oktbr. 1819 paa Frankrigs Sydſpydſe, Kap Godthaab. Det oplyſtes ſnart, at den Afſdeds rette Navn var Hans Naby, at han var en Præſteſøn fra det nordlige Jyn (maaffe en Broder til eller Søn af den originale Præſt i Sørſlev). Allerede 1770 kom han ſom frivillig Soldat i hollandſt Tjeneste til Kap og ſvang ſig ſiden op til Reſident og Guvernør i Moſtälbayen. — ²³/723 var det 25 Aar ſiden Paſtor Bang Eidenius i Sørſlev blev Kandidat. — I Slutningen af 1823 talte Bogenſe Handelsſtaade 7 Skibe med 60 Køſters Drægtighed; Middelfart havde ligesaamange, men kun med 40 Køſters D.; Kjærteminde havde 30 Skibe med 176 Køſter og Odense 21 Skibe med 275 Køſter.

1824.

8. Jan. brændte Sørſled Skole, hvorved Lærer Nielsen led et ſtort Tab, ſom menneſkefjærlige Folk ſøgte tildeels at erſatte denne brave Familiefader, (ſaaledes indſamledes i Odense 62 Rbd., deriblandt 5 Rbd. fra Juſtitsraad Jørgenſen, 3 Rbd. fra Lærer Sørenſen i Frorup, 2 Rbd. fra Lærer Thorup i Avnøſlev, 10 Rbd. af D. osv.). Men ſnart blev Egnet Skueplads for en langt ſtørre Ildbrand, der udbrød Tirsdagſten Kloften 10 i Bogenſe i en Gaard, ſom beboedes af Kjøbmand Pt. Kr. Laſen og tilhørte Garverentzen Katrine Raffenberg. Branden, der omtrent varede hele Natten, fortæredes 5 Gaarde (tilhørende S. Børring, J. Jybr, Mdm. Raffenberg, J. Thomſen og Boldiderſ) med hele Indavlingen, det meſte Bohave og alle til Familiernes Handel og Hæringſvei hørende Været. 30 Aar

og 13 Heste (hvortaf de 22 R. og de 9 H. tilhørte E. Borring) indebrændte. Først efterat man havde nedbrudt et Hus og flere Spreiter vare ankomne fra Landet, lykkedes det, især ved Byfoged Ferges, Grev Petersdorffs og Major Bardenfleths Ledelse og Virksomhed, at standse Ilden. De Brandlidte havde ikke deres Indbo eller Været forsikrede. Nøden var altfaa stor, men snart daanedes en Komitee til Indsamling af Bidrag til de Brandlidte, bestaaende af Pastor Fich, Byfoged Ferg, J. Fahnøe og K. F. Schov, og i Løbet af et par Maanedes indkom 900 Rbd., deriblandt 222 Rbd. indsamlet i Odense og Omegn, 214 indsamlet i Bogense (deriblandt 30 Rbd. af Krigsråd Harestrup), 204 Rbd. fra Åsens (indsamlet ved Garver Raffenberg), Jyns Gubernør Kronprins Kristian 100 Rbd., 80 Rbd. fra Middelfart (ved Kanselliraad Etabell), „Ubenævn“ 50 Rbd., fra Kaalshave By 50 Rbd., fra Tjenestefolkene paa Lundsgaard 48 Rbd., fra Tjenestefolkene i Bogense 41 Rbd., Pastor Fich i Bogense 25 Rbd., Pastor Omann i Bispenbjerg 20 Rbd., „Erendsen i Helsingør“ 20 Rbd., Biskop Plum 10 Rbd., Pastor Andresen i Randers (forhen Præst i Bogense) 8 Rbd., Apoteker Rieffesthal i Nyborg 5 Rbd., Oberst Bardenfleth 5 Rbd., Pastor Scidelin i Odense 5 Rbd. Fra andre Steder indkom diverse Tdr. Korn, saaledes 11 fra Kaalshave, 10 fra Høirup, 7½ fra Veirup i Jndsløv Sogn, 7 fra Elved, 5½ fra N. Naby, 5 fra Ugerslev By og 2 fra Ugersløggaard; Deguen Nielsen i Skovby, Forpagter Brandt til Hørrislevgaard og Rasmussen til Lundsgaard gav hver 1 Td. Major Bardenfleth gav 3 Favne Brænde og Grev Petersdorff og Kjøbmd. J. P. Fahnøe betydeligt af Bygningsmaterialier. — 24. Jan.

† Præsten P. Riber i S. Næraa, 76 Aar gl. (Pastor P. Riber den yngre er født $\frac{20}{s}$ 1817). — 15. Febr. viede Pastor From i St. Hans Kirke i Odense Informatoren paa Veirupgaard (siden Lærer i Bogenf) Pt. Lud. Abildgaard og Fr. Dortea Elisebet Olsen. — 26. Febr. † Mdm. M. Margrete Ewald Brast til Slovgaard, 3 Aar efter sit Estvbrlyllup ($\frac{22}{s}$ 21). — 6. Marts † i Sønderfö Præstegaard den 14aarige Emilie Kosod, Datter af Pastor Jørgen Kosod (født 1772, Kandidat $\frac{11}{s}$ 1802, † 1831 som Præst i Tjæreby) og Hustru Jakobine Møller. — 10. Marts ægtede Dagleier Bonde Simonsen i Odense Pigen Kirstine Rasmussdatter. Han var en nær Slægtning til Konferensraad Bedel Simonsen til Elved. — 26. Marts † Hr. Maar til Marieto, forhen Forvalter paa Margaard. Han var født 1760 $\frac{3}{s}$ og ægtede 1800 $\frac{3}{s}$ (paa sin 40de Fødselsdag) Lovise Katrine Aagaard. S. D. † Præsten Knud Knudsen i Svendborg, 86 Aar gl. Han var født i Nyborg, hvor hans Fader var Kjøbmand, 6. Septbr. 1738, og var i 22 Aar Kapellan i Bogenf før han 1794 blev Præst til Frue Kirke i Svendborg. Hans efterladte Enke, G. Hoffmann, var født i Bogenf. — 31. Marts rømte en forgjældet Borger (Eksindbereder Karl Fangel) bort fra Bogenf. — 18. April feirede Earslev Sognepræst Sidenius sin 50de Fødselsdag, og saa Dage efter ($\frac{2}{s}$) sit 25aarige Præstetjubilaum. — 21. April blev Joh. Fred. Holst teol. Kandidat, nu Præst i Magleby paa Langeland. Han var født i Kjærteminde den 11. Desbr. 1802, men hans Fader Kjøbmand Holst var født i Bogenf. — 28. April holdtes den sidste Diuissjonsbegamen paa Brabroeløborg Seminarium, som nedlagdes den 1. Oktober d. A. Blandt de

16 Dimittenter vare tvende her fra Egnen, nemlig P. Svaffs og P. Larsen. — 23. April blev Kammeraad R. Heilmann Konsumtionskasserer og Premierlieut. J. G. Anthon (født paa Nagaarde ved Bogense) Toldinspektør i Ringsted. S. D. blev Ulrik Kr. Melby Toldinspektør i Kjøbenhavn. — 2. Mai blev Præsten N. Drejer Mindediget over Stovvorde Sognepræst, hans „Ungdomsven og Brøder“ J. P. Hoff. — 11. Mai præfiderede Kronprins Kristian i Høns Stifts patriotiske Selskab. → 12. Mai ordineredes Karl Guul Suho og Jøns Nil. Lund. → 16. Mai konfirmeredes i Frederiksberg Slotskirke Prinsesse Wilhelmine Marie, og i den Anledning blev Rmb. Kr. Fr. A. Koepfstorff Lund. af D., Amtspræst Ridder Münster (født i Bogense) Døgm., Toldinspektør Krag i Odense Ridder og Oberst J. L. Bardenheft Rmb. — 3. Mai fandtes to store sprælleformede Krurringe af Kobber ved Lyftekborg. — 24. Juni fødtes i Bogense Byfoged Herges Søn Rand, jur. Fred. Mikael Herg, Forfatter af „Livet under en Opløsning i Aarhus 21. Juni—24. Juli 1849“ osv. S. D. † en ung Kjøbmands søn, Georgine Klod Borring i Bogense (født 1787^{24/6}), efterladende sin Mand, E. Borring, med 6 Børn). — 1. Juli blev P. B. Bekker Amtsforvalter over Odense Amt ist. den cutledigede Justitsraad A. Andresen. — 12. Juli holdt Høns Stifts patriotiske Selskab atter Møde og valgte sine Embedsmænd. — 20. Juli fik den syvte Soldat Mads Louisen Hjarby Dainebrogskorset, for med Livsfare at have frelst en Kone og tvende Børn fra at indebrænde. — 21. Juli blev A. C. Delholm Underretsprocurator for Høns Stift. — 25. Juli indbødes til Stiftsteden af Bistesselskabet i Ribe af Biskop Herg.

Byfoged Hertz og Fru Zich i Bogenſe). — 3. Auguſt eſterlyſtes fra Bogenſe Løuermæſter Jakob Larſen, miſtænkt for flere Indbrudstyverier for 10 Aar ſiden. — 10. Aug. † Landmaaler Licent. Kuhl Liendekommiſſær for Odense Amt. — 24. Auguſt blev den ſiden ſaa berømte Dieſtøge (Juſtitsraad) Anders Nielsen (født i Odense 1794) Regimentslæge ved det ſyſſke Infanteri. — 13. Septbr. † Paſtor Jens Balſlev i Berringe, 75 Aar al., og Fru Karoline Wilhelmine Drejer Merk til Lundsgaard, 35 Aar al. — 22. Septbr. dør Krigsraad Joh. Fred. Utſe til Brolyſte, eſterladende Enke S. Heilmann og flere Børn, hvoraf en (Fr. Kr. Utſe) i de ſamme Dage blev Student fra Nyborg Skole. S. D. blev K. J. S. Jørgenſen Underretſprokurator for Fyns Stift. — 23. September † Barbra From Magaard paa Mariero, 83 Aar al. (ſe 26. Marts). — 26. Septbr. indkaldte Stiftamtmand Gederfeld de Simonſen de Krigere, ſom 1813 havde været med til at tage Skibet „Zuannel“ i ſtore Bælt, for nu 11 Aar eſter at modtage deres Priſpenge. Blandt diſſe Krigere nævnes Hans Haarslev, Søren Kjørby, Pd. Svendsſtrup, Hans Skovby og Søren Sønderſø. — 1. Oktober blev Pd. Veſlei Brown fra Brænderup Student fra Odense Skole. — Ligefom Fyns Faſtmarkeder vare blevne regulerede ved Reſkript af 12. Marts 1819 ſaaledes bleve nu ogſaa paa Guvernørens Andragende de ſvrige Markeder i de ſyſſke Stæder regulerede ved Reſkript af 20. Oktober. Iſølge denne Regulering ſulde der holdes Markeder i Uſens 23. Juni og 24. Oktbr., i Bogenſe 2. Juli (med Kram) og 18. Oktbr. (med Heſte, Kræg, Kram, Korn og Fedevarer), Kjørteminde 12. Juni og 16. Oktbr., Middelfart 31. Jan. (Heſte og Kræg),

30. Juni (Kram) og 21. Oktbr. (Heste, Kvæg, Korn, Kram og Fedevarer) osv. I Faaborg og Nyborg skulde kun holdes 2, i Svendborg 3 og i Odense 4 Markeder. Med Hensyn til et af disse, nemlig Wikkels-Markedet i Odense fornyedes Reskriptet af 14. Mai 1647, der forbyder alle udenbys Sælgere med Undtagelse af Nyborgenserne at indfinde sig med deres Varer. Ligeledes fik det selvgjorte Hønsemarked i Sønderse, der havde en slags Høvsret, kongl. Tilladelse. — 29. Oktbr. indførtes Hundetegnene i alle danske Kjøbstæder. For enhver Hund, der var $\frac{1}{2}$ Aar gammelt, og blev truffen uden dette Tegu, kunde Eierens idømmes en Mulkt fra 1—3 Rdl., anden Gang dobbelt saameget og saa fremdeles. — 14. Novbr. brændte 2 Gaarde i Rueby ved Langejss. — 17. Novbr. † Byfoged Herz's og Frn Richs Bedstemoder, Digterinden Justitsraadinde Birgitte Katrine Herz Boye, 83 Aar gl. Hun var blandt andet Forfatterinde til det heroiske Sørgeepil „Gorm den Gamle“ (1781). — 18. Novbr. blev Bogense Kirke og mange andre Bygninger bestadigede af en særdeles voldsom Orkan. — 1. Desbr. blev Fr. Kr. Rannevorff Præst i Lemvig (født i Sønderse 1790^{6/11}). — 12. Desbr. † Stifteren, Redaktøren og Udgiveren af Laaland-Falkens Stiftstidende Pastor Kr. Georok Schulz. Hans Moder, Anise Rassenberg, var en født Bogensianerinde. — 13. Desbr. † Holger Zahns Borring af Bogense i Kaalkhave Præstegaard, 30 Aar gl. Der døde i det hele i dette Aar i Jynd Stift 2753 (3 over 100 Aar), men der fødtes 4773 (deriblandt 601 nægte). Der viedes 1147 Par. Blandt de Hedengangne var den titnævnte Bogense Præst K. D. Andresens Moder Mette Hedevig Ebbesen, født 1748 og blev gift med Pd. Andresen.

født 1727, Præst i Søllinge 1767^{2/7} og døde 1802^{4/11}. — 3 d. A. fik Fynboen Niels Jakobsen Tommerup Landhusholdningsselskabets Solvbøger for i de 4 sidste Aar ved Hjælp af sin Hund at have fanget 220 „Maarkatte“ ikke at tale om enbeldel Oddere og Røve. — 6. Novbr. forandrede Resoluffionen af 11/8 1787 angaaende Godtgjørelsen for den militære Indfartering i Kjøbstæderne saaledes, at denne for Estertiden skulde udrædes af Stiftets Repartiffionsfond, og at alle Omkostninger og Udslag, som Indfarteringen forarsagede Byerne og disses Borgere, skulde i Fremtiden godtgjøres tilstrækkeligt. — 15. Novbr. Doversømmelse. — 18. Desbr. blev Lieut. S. Scheffed ved de fynske Dragoner Kmj. — 29. Desbr. Thor Melbys 50aarige Præstefebildium (se 1660). — Kapittelstøtten for Fyns Stift var d. A. kun 1 Rbd. 80 Sk. for Rug og 1 Rbd. 65 Sk. for Byg, men steg

1825

til 2 Rbd. 32 Sk. for Rug og 2 Rbd. 6 Sk. for Byg. — 3. Jan. lynede og tordnede det, og store Strækninger ved Børgense vare oversvømmede af Havvand. — 7. Jan. blev Kammerherre og Kommandør Friherre S. Holsten til Langesø militær Deputeret. S. D. skrev Kong Frederik den fjettede saalunde til Fyns Guvernør, Kronpind Kristian: „Vor ventlige Hilsen og hvad vi ellers formedelst Slægtskab mere hjært og godt formaaer, hoibaarne Fyrste! Os elskelige Hr. Fætter! Paa Grund af det af Eders Kjærlighed gjorte Forslag angaaende Anvendelsen af nogle det forhenværende under 17. Februar 1748 oprettede fynske Enkesofstet tilhørende Kapitaler, ville vi allernaadigst have fastsat, at af sin Sum — ialt 9414 Rbd. — skal skæntes

Odense Borgervæbning og Brandvæsen 1000 Rbd.; Resten skal oprettes til et Laanefond under Navn „Fyns Stifts Kommunes fond“ og anvendes til Understøttelse og Udlaan for at fremme nyttige Foranstaltninger i Fyns Stift. Denne Fond skal bestyres af Amtmændene og Biskoppen, der aarlig have at indberette til vor Guvernør over Fyns Stift og til vort danske Kanselli, hvorledes Fonden forvaltes. — Derefter Eders Kjærlighed Eder underdanigst haver at rette og Bedkommende det Fornødne at tilkjendegive. Vi forblive Eders Kjærlighed med al Kongelig Naade stedse tilgedan og bevaagen.

13. Jan. † Lavrits Rosenfrands From til Hedevigslund 65. — 17. Jan.: Plakat, som fastsatte Indsørsfæstholden af Solfalt til 1 Rbd. og af kogt Salt til 2 Rbd. Tonden. For Udsørsfæsten af 8 Edr. saltet Fleis eller Kjød, ligesom ogsaa for større Kvantiteter i Forhold dertil. — 19. Jan. efterlyste Vagtmeisterlieutenant J. Sommer i Nyborg den udbrudte Slave Rasmus Rasmussen, „født i Esildstrup ved Bregense 1790, godt bygget, med brunt Haar, blaa Øine og friskt Udseende“. (Det var ogsaa Synd at en saa smuk Mand skulde indespærres i Slaveriet). I midlertid blev han et par Maaneder efter attraperet i Hjørring. — 23. Jan. blev Premierlieut. N. Vederfink Toldassistent i Kjøbenhavn. — Mandag den 24. Jan. skulde Verden have forgaaet, en Spaadom, der navnlig skal have sat de lettroende Aarhusianere i megen Besværgelse og Benaelse; paa Fyn, „Humørets Hjem“, tog man det mere gemytligt; saaledes skrev end Indsender T. til Stiftsavisen: „Kjære, opvakte Kreditorer! Da Verden skal forgaa paa Mandag og jeg desværre luffer Butikken paa Lørdagsten, anseer jeg det rigtigst, at alle af mig

ndstødte Obligationer og Regninger med Udbetaling og med den
 Baategning: „afgjort 3 Dage for Verdens Undergang“ blive
 mig remitterede. Des frimodigere kunne vi da mødes i Ewig-
 heden!“ Dagen kom og gif og „Undergangen“ blev foreløbig
 udsat, og da den frygtelige Orkan reiste sig den 3. Februar og
 drev Bølgerne høit op paa Landet, var der mange, der troede,
 at Spaamauden kun havde forregnet sig 10 Dage. Imidlertid
 undergif ikke hele Verden, men noget af den gif dog tilgrunde
 og forsvandt for stedse. Det var ved denne Leilighed, at Lim-
 fjord forvandlede til et Sund eller Stræde og Benschysel og Ty
 til en Ø. I Husum overraskedes Folk i Sengene af Vandet,
 og ikke alle lykkedes det at komme op i det øverste Stofværk eller
 at komme ud paa de til Redning i Gaderne omslappende Færtsier.
 Hvordan det maa have set ud paa Nerne i Vesterhavet, kan man
 slutte deraf, at alene paa Søvertstrand var ilanddrevet 2—300
 Bogulæs Møbler og Husgeraad og deriblandt 25 Bigger. I
 Aarhus, Bogense, Gellingsø, Middelfart og flere Byer vare ogsaa
 store Partier oversvømmede af Vand den 4. Febr. Den 17.
 Febr. udstødte Stiftamtmand Gederfeld de Simonsen og Biskop
 Plum følg. Opfordring til Fynboerne: „Den store Skade, som
 Storm og Vandflod den 3. og 4. Februar har anrettet paa
 Fædrelandets Bestyfter, er bekjendt af de offentlige Tidender.
 Diger og Dæmninger ere gjennembrudte og Huse bortskyllede.
 Mennesker have maattet redde sig paa Roster og i Baade og
 nogle ere omkomne. Meget Kvæg er tabt og Indboet fordærvet.
 I store Strækninger er Vintersæden ødelagt og de overskyllede
 Markers Istandsættelse kræver Anstrængelse og Bekostning. I
 denne Nød er det vor allernaadigste Konges Villie, at der ved

en alm. Kollekt skal indsamles Bidrag til de Stadelidte. Vi annode desaarfaa Dyrigheden i de fynske Kjøbstæder og Dhr. Præster paa Landet at besørge Kollektbøgernes Ombærelse Hus for Hus uden Ophold og ellers at virke, hvad Omstændighederne tillade til Hensigtens Fremme. Iovrigt ere vi forvisede om, at ingen Retsindig vil være ligegyldig med Medborgeres Nød, og at Fyns Stifts Indvaanere ville ved denne Leilighed vise sig som Medmennesker og Kristne".

16. Februar † Justitsraad Salomon Kolding Lindegaard til Lyfkesholm, 59 A. gl., hvem Pastor N. Drejer fra Bogenfæ skrev et taknemmeligt Mindedigt. I de samme Dage skrev han sit smukke Digt „til Minde om min Ungdomsven, Præsten Fr. Ludv. Friis i Herrested“, († 12. Febr., 50 Aar gl.) og kort efter sin „Mindeblomst paa Pastor Gebh. Helms Grav i Langaa“ († 19/3, 32 1/2 A. gl.), samt sit „Kvad ved Sogupræsten N. Lasjens Grav i Kværndrup“ († 27/4, 71 Aar gl., efterladende Enken M. E. Lantrop). Men et langt skjønnere Mindedigt („Kværndrup Kirkegaard, helliget Pastor Lasjens Minde.“) skrev Jordløse Præst, L. Barfoed (Fader til Brødrene B. i Bogenfæ), hvori han kalder den Afdøde „en Herrens Hjerde god, der mandig stod paa Kampens Plads, som Troens Hjerde Kæmpe; ei kunde Vantro rokke her hans Sind, ei Lyffens Vind hans varme Jær dæmpe. — Skjønt Olding krantset med det hvide Haar, og mæt af Aar, han glad dog var i Ungers Kreds tilstede; hans Die smilte klart med Ungdomslyst; høit slog hans Bryst for Alnaturen og dens rene Glæde. Nu slumrer han i Gravens dybe Fred; hans Hvilested omblostrer huldt af venlige Skjærminer — dem elsked han, dem pleied om hans Haand

— nu støvfrei Vand Udødeligheds Krands sig hisset vinder. Ei stolte Marmor tolker Vandens Savn, men fremt hans Navn blandt Tusindfjøn og Liljer sig indsllynger; hans Vinde her skal grønnes blidelig, naar Flora sig hver Vaar og Sommer møderlig forynger. Etig, Lærke, fro i aarle Morgenflugt, syng høit og smukt, mens op fra Graven du mod Himlen stunder! Lon, søde Rattergal, fra dunkle Blad dit sømme Kvad hver Aften for din Ven, der saligt blunder.

22. Febr. fik Landsbyffomagerne, der hidtil kun maatte sy Bønderko, Lov til at sy allehaande Fodtøi ogsaa til andre end Bønder, dog ikke paa Bestilling til Kjøbstadsoff, men vel indfinde sig med deres Arbejder paa Kjøbstadmarkeder. — 26. Febr. † Gaardeier Næs. Kristofferfen i Skaarup ved Bogenfe, 77 A. gl. — 27. Febr. bleve de udbrudte Forbrydere og Fallskusntnere Lars Berggren (25 A. gl.), Niis Møller Høberg (32 A.) og Per Nilfen Skovby (27 A.) paagrebne i den vestlige Egn af Skovby Herred og under Ekte af ræbuede Bønder bragte tilbage til Arresten i Odense. — Mange havde troet, at Verden skulde have forgaaet hin frygtelige Nat, som Blicher har forevigt i sin Digtning „Stormnatten den 4. Febr. 1825“; deraf tog en Humorist Anledning til at berette, at Verdens Undergang var udsat en Maaned, eller til 4. Marts. Da der i d. A. saa hyppigt herskede heftige Naturoptrin og enkelte Partier paa Danmarks Vestkyst allerede vare gaede tilgrunde, vare Gemytterne bleve noget ængstelige; nok er det, (Hr.) Sørensen var ikke ganske fri for Kometskræf og havde urolige Drømme om „Verdens Ende“. Den 4. Marts kom og — gif — uden videre Hurlumbei. I Kjøbenhavn var (Hr.) Sørensen gaet

paa Maffebal for at gaa glad ud af Verden; men da Kloffen slog 12 og de tængstede Hjerter sloge friere, traadte en Maffe frem med Morgenstjerne og i Bægterdragt og sang midt i Salen med den sædvanlige Bægtermelodi følg. Vers: „Hov Bægter! Kloffen er slagen tolv! Den 4. Marts er funden, og Faren er forbi, se Dagen er udrunden, og endnu leve vi; saa inget Rød det har: end Jordens Bøld er i Behold — Profeten var en Nar! — 21. Marts † Landmaaler Lorenz Lütken i Lumby, 77 Aar gl., Broder til Provsten for Odense og Ruggaard A. — 26. Marts bekyndgjorde Biskop Plum de Bidrag, han havde modtaget til de Bændlidte: Vigerslev og Bøvlinge Pastoral havde givet 296 Rdl., Brænderup og Dre 121, Skovby Sogn 63, Gaarslev S. 58, Bogense By 57, Sønderfo Sogn 51, Klinte og Grindløse S. 50, Earslev S. 24 og Silby og Melby S. 16 Rdl. — 2. April ægtede Kr. Mørk til Lundsgaard Konstanse Schov. — 9. April † Amb. Baron Ditlev Holsten til Langeso, 72 Aar gl. og Amb. Oberst Etie Lønsberg Ladson (f. 1758 paa Harrislergaard). — 14. April holdt Simon Amager Adfijon over sin Eiendom Lyfkegaard i Gaarslev S. — 20. April konfirmeredes tre Tillægsartikler til Fundatsen for Jyds geistl. Enkelsk. — 23. April † Professorinden Elisebet Hvid Sibbern i Odense (f. 1756 paa Gyldesten). S. D. trak et beftigt Tordenveir over Jyn, og Lynet slog blandt andre Steder ned i Afsby, i Bellinge og i Messinge Præstegaard, hvor det dræbte flere Kreature. — 26. April † Majoren ved de fynske Dragoner Grev Fred. Moltke, N. af D., 49 Aar gl. Ved f. L. fødtes Premierlieut. Dbrd. Teodor Freiesleben (paa Gyldesten) og Ritmester og N. af D. Kr. Karl Gustav Schou

(paa Margaard). — 5. Mai † Matias Burford Fausø, Præst til Lørring (født 1786 i Bogense). — 13. Mai ægtede Inspektør Pd. Eilshov Jfr. Edel Kristine Nielsen. — 27. Mai ægtede Bogense Præst, Konfistorialass. Fich, 40 Aar gl., den 25aarige Fruen Luse Elise Hørg, Datter af Digteren Biskop Jens Mikael Hørg i Ribe, som døde 6 Dage efter Brylluppet, Torsdagen den 2. Juni. Han var født i Drølev ved Bordingborg, hvor hans Fader, Herman Hørg, var Skovrider og var gift med Digterinden Birgitte Katrine Johansen, hvis poetiske Talent gik i Arv til Sønnen. 1800 blev han Præst i Korsør, hvor han skrev sit berømte Epos „Det befriede Israel“. Han blev siden Dom- og Amtsprovst i Roskilde, Dr. theol. og R., og 1819 Biskop i Ribe. Et par Aar efter blev hans Søn Byfoged i Bogense. Bispens Svanesang var en smuk Elegi over den berømte Filolog og Matematiker Dr. og Prof. Karl Ferdinand Vegen, „en af Viddommens frommeste Souer“ († Fredagen den 8. April 1825, 58 A. gl. Han havde i 5 Aar været Overlærer i Odense). — 3. Juni blev Højjægermester Grev Bernstorff til Gyldeusten, Laufen og Botersens Landraad for Lauenborg. — 7. Juni udkom en kongl. Resol. om de Drødensdeforeredes Rang i „Gang og Sæde“. — 14. Juni befalede det at Ansøgerne om Skolelærereembeder skulle godtgjøre deres Færdighed i indb. Undervisning. — Ved d. L. fremhævede Bladene Nytten af Forord. af 4/6 19 ved at fortælle, at en Kone paa Eletten, hvis Frygt for Loven var større end hendes Frygt for en Hængt, havde havt Mod til at nedstøere sin Ejesnekkel, som hun traf hængende i Loden og derved frelste hans Liv. — Ved Gaardslev Kirke, som havde faaet nyt Tag osv.

folgtes den 27. Juni 6600 Pd. Bly af Kirkens kasserede Lag-
 tavler. — 4. Juli ægtede den nuværende Udgiver af Jøns
 Stiftstidende Morten Kr. Hempel Metta Kristine Lund. — 6.
 Juli † Justitsraad N. Andsjær, 83 A. — 9. Juli holdt Fuld-
 mægtig Bøberg Hofjion over Fallenten Enecker Bækkes Hus i
 Bogenf. — 10. Juli † Herredsfoged M. Knuzens Eriger
 moder Eftlie Margrete Fischer Knuzen, 95 Aar gl. — 11.
 Juli † Amj. inde Hedevig Softe Levebau, 32 Aar gl., eneste
 Søster til Grev Petersdorff til Einsfeldsborg. — 6. Avg. æg-
 tede Hs. Klavsén Sandager M. Rasmusén i Odense. — 10.
 Avg. blev Karl Evelmoe Degn i Sønderfs. — 24. Avg. blev
 L. Fr. From (forhen Kateket i Bogenf) D. D. Lütken Efters-
 mand som Præst i Korup. — 25. Avgust fik enhver Tilladelse
 til at opfiste Aukertorpe og andet Gods, som kunde forefindes
 paa Havbunden; og hvis Eieren ei inden to Maaneder reflek-
 werede det Fundne, maatte det tilhøre Finderen. — 26. Avg.
 K. farm. Kandidat Kr. Ragen Bevilling til at anlægge og
 drive et Gjæstgiveri i Bogenf. Han er nu Gjæstgiver paa
 Kongebro ved Rdf. — 10. Septbr. † Bæver Jakob Ditlev
 Fich i Nafum, 89 A. gl., Bedstefader til Konfistorialadj. Fich
 i Bogenf, der ¹⁰/₁₀25 fyldte sit 40de Aar. — 13. September
 fyldte Hofjægertmester Grev Gregers Kristian Frederik Petersdorff
 til Einsfeldsborg sit 25de Aar, og f. D. døbtes hans forste
 Barn, den nuværende Besidder af Grevskabet Kristian Alexander
 Petersdorff, der havde sin Moder, Grevinde P., og alle Grev-
 skabets Gaardmænd, 240 i Tallet, til Faddere. De bleve ber-
 ester, Kallge med andre Indbudne, ialt 325, beværtede ved 4
 meget længe Borde. Eiden indfandt Grevskabets Husmænd

med deres Roner, og der dansedes hele Natten. Det var en sand Føllefest, der bivaanedes af over 1000 Mennesker. „Det skjøne Veir, den herlige Musik, Illuminationen, Kanonerens Torden og Overflødighed af alt, hvad der kunde snffes, oplivede Enhver, og intet forstyrrede Bløden eller den selskabelige Orden“.

— 17. September † Kjøbmand Mittel Lunds Enke Eleonore Sofie Magdalene Lund i Bogense. — 2. November sluttedes den sidste Dimissionsexamen paa Brabetsrodsborg Seminarium; to af de 14 Dimittenter fik „Udmærketduelig“, nemlig K. Blom og P. Hansen. — 11. Novbr. † den 72aarige Provst Peter Mejer Drejer af Østrup paa Kristiansminde, hvis Eier, R. V. Seilmann, var gift med hans Datter, Valborg Drejer. — 24. Novbr. † Godsforvalter Fred. Østrup paa Dallund, 52 Aar gl., efterladende Enken K. Brun med 6 Børn. — 27. Novbr.: atter Dikan og Høivande. — 1. Decbr. † Fru Katrina Marie Borring Bartselsen i Nyborg. — 21. December oprettedes i Odense Evangsarbejdsanstalten for Fyns Stift. — 28. Decbr. † den velsignede Legatslifter Fyns Stifts Generalkrigskommissær Storkors af Ob. Karl August Vilh. Driberg, 76 Aar gl. I d. A. bosatte Pt. Kl. Larsen sig i Bogense som praktiserende Læge. Han er født den 11. Juni 1795 i Kjærteminde, hvor hans Fader, P. Larsen (g. m. Esllie Clausen Bork), var Kjøbmand. Doktor Larsens Frue, Sofie Ulke (Datter af Landinspektør Krigsraad Joh. Fred. Ulke og Frue Sofie Hedevig Seilmann) var født paa Brolykke i Juni 1797 og døbt i Biby Kirke den 7. Juli. En Datter af Doktor Larsen er gift med den poetiske Præst Ledder Herg. — Med d. A. begyndte Lyngby Præst Bonne Gals Rønne (født i Fredericia Julestien

1764) sit „Danst Religionsblad“, hvis første Nummer deputerer saaledes: „I mangfoldige Aar have de dannede Folkeslægter høvt Blade og Tidender om Tildragelserne i de verdslige Riger; men Tidender om hvad der tildrager sig i det langt vigtigere, det himmelske Rige, har man hidtil savnet, skjønt disse dog burde vække langt mere Deltagelse end hine og maatte have velsignede Følger“. Det var den samme Præst, som 1823 i August be- reiste Fyn for at vække levende Interesse for Missionsvæsenet. Han medbragte Missionskasser, som ophængtes i Præsternes For- stuer. Disse Bøsser vare firkantede, fortlakerede Blikdaaser med to Laase for og med følgende Paaskrifter paa de fire forskjellige Sider: „Missionsbøsse for N. N. Sogn“, „En Ekjært til Hedningers, Jøders og Tyrkers Omvendelse“, „Tilkomme dit Rige“ og „Gud elsker en glad Giver.“ — I d. A. kom 12,000 Rdl. som Lotterigevindster til Fyn, næmlig 11,200 til Evend- borg, 400 til Odense, 250 til Middelfart, 100 til Bogenie og 50 til Nyborg. I d. A. viedes i Fyns Stift 1179 Par, fødtes 4923 (598 Uægte; 74 Tvillinger) og døde 2889, deriblandt 43 i en Alder mellem 90 og 100 Aar. Blandt de fødte var Lorens Kristian Ditlev Heilmann, der en Tidlang var Kapellan i Særslev.

1826.

24. Jan. blev Morten Madsen, Lægsmand i Odense Amt (Vrølev), Døgm. — 6. Febr. † Major (ved de syvste Dra- goner) Jens Engelsted til Julskov, 68 A. — 7. Febr. saaes i det vestlige og nordlige Fyn en Ildugle eller Meteor. — 1. Marts † Hofbogtrykker Boas Brännich i Kjøb., 58 Aar, en Slægtning til Postmester B. i Bogenie. — 16. Marts blev

den fynste Falskmontner Niels Møller Høesberg lagitrogen paa Odense Hede og derfra ført til livsvarigt Fængsel. Høiefæret havde dømt ham fra Livet; men Kongen benaadede ham. — 20. Marts † Pient. G. Arctander. -- 25. Marts blev Landvæsenkommissæren for Odense og Ruggaards Ruter Proprietær Peth Kurd. — 1. April blev Kr. Skov Hvid fra Byldensten Lødbetjent i Ribe. — 2. April (Konfirmationsøndag) feiredes Skærtorsdagsflagets første (25aarige) Jubelfest paa flere Steder, saaledes i Kjøb. hos Seirherren fra hin Dag, Admiral Olfert Fisser. — 8. April † Hedevig Stenstrup Møller i N. Broby Prstgd, 92 A. — 13. April † Adjunkt Kløcker J. J. Rosen-gård i Odense, 73 A., til hvis Minde hans forrige Elever, de titnævnte Præster L. Barfoed og N. Drejer, skrev smukke Digte. — 15. April paalagdes det Overformynderierne at føre autoriserede Overformynderiprotokoller. — 30. April † Pastor N. Drejers Søn Jens Bloch Drejer, 9 Aar. — Pintsedag, den 14. Mai, holdtes her, som i alle Landets Kirker, Jubelfesten for Kristendommens Indførelse i Danmark for 1000 Aar siden. Ifølge Kanselliskrivelse af 25. Marts indsamledes i. D. i alle Landets Kirker Bidrag til Fruetirkes Fuldendelse i Kjøb. Dagen i Forveien indleddes Festen ved Ringning med alle Landets Kirkeklokker fra 6 til 7. Georg Hollard Nielsen i Haarslev Prstgd. udgav et Digt i den Anledning kaldet „Guddomslyset i Danmark“. S. D. indviedes Kristiansborgflotkirke, hvor vor nuværende Konge konfirmeredes 8 Dage efter, nemlig Mandag den 22. Mai, og allerede 6te Dagen derefter blev hans Forlovelse med Prinsesse Vilhelmine deklareret. Han var dengang kun 17½ Aar gl. 25. Mai bleve mange i den Anledning der

forerede med høie Ordener, deriblandt Greverne J. og J. J. Bernstorff og Brødrene Bardenfleth: Kmh., Hoffjægermester J. J. B. Storkors af Dbg., Kmh. Oberstl. J. L. B. Rønd. af Dbg. og Oberstl. J. K. B. Dgmd. (i Forveien Ridder). Kmh. Baron K. D. Holsten, Oberst og Kommandør for Kronprins Kristians Regiment, blev Kmnd. af Dbg., Dr. og Prof. Vedel Simonson til Elved blev Ridder, ligeledes Overkontroløren for Sjælland og Fyn Kmrd. S. G. Hans o. m. fl. — 30. Mai tillodes det Sognefogderne paa Kirkegaardene at opøse de Bekjendtgjørelser, de havde at meddele, dog ikke før Degnene vare færdige med deres eventuelle Dplæringer. — 3 Juni fejrede Amtmand Arctander paa Frederiksborg sit 50aarige Jubilæum og modtog i den Anledning en Hæders- og Taknemligheds-Adresse fra Embedsmændene i Frederiksborg Amt, ledsaget af et smagsfuldt Taffelur med Indskrift. Om Formiddagen indfandt sig næsten alle Amtets Embedsmænd for at lykønske den afholdte Jubelbærer. Om Aftenen var Byen illumineret, og Borgerne bragte ham et kraftigt og velment: „Lange leve vor gode Amtmand“. Kort Tid efter blev han Konferensraad. Saavidt vides er Pastor Arctander i Klinte en Søn af denne Amtmand A. — 16. Juni blev Premierlieut. ved de fynske Dragoner, P. M. Bülow Kmjfr. — 27. Juni gik Kong Frederik, der havde gennemreist Jylland, ombord paa Dampskibet ved Fredericia for atter at vende tilbage til sin Hovedstad; ved Forbiseilingen blev efter Dyrighedens og Borgerskabets Foranstaltning saluteret fra Høiderne ved Bogense Strandport med 27 Kanonstod. — 28. Juni blev Joakim Lund Drejer (Søn af ovennævnte Pastor K. Drejer fra Bogense) med. Lisenst. —

3. Juli faldedes første Gang Agerdyrkningsskedsfaber paa Markedet i Bogense. Dette var $\frac{21}{12}25$ bleven tilladt for alle Kjøbstadmarkeder. — 4. Juli fik B. Ehlers Tilladelse til at opføre Skuespil i Provindsbyerne. — 18. Juli ægtede Regimentskirurg (Dielægen) A. Nielsen Vilhelmine Grube i St. Knuds Kirke. — 3. August † i Odense Enken efter Proprietær H. A. Reess til Ruggaard osv., den 90aarige Sefilie Brandt, Moder til 13 Børn, hvoraf endnu leve Provst B. Reess og Konsistorialass. K. Reess. Hun var født i Bogense 1736. — 16. Avg. blev J. B. Bardenfleth den yngre Kunstr. — 22. August † i Faaborg paa sin 84de Fødselsdag Agentinde Barbara Hempel Bloug, Sølgermoder til de forannævnte Pastor Kannevorff fra Sønderfø og Landvæsenkommisær Sparrebohn (se 1821). S. D. † i Nyborg Generalinden Baronesse Daniele Klavdine Svane Gylsdenkrone, 75 A. gl. — 17. Septbr. var Forvalteren paa Langsø Dievidne til et mærkeligt Fænomen, som han meddelte saalunde til Stiftsavisen: „Da jeg spadserede i Skoven ved Søen, frængledes min Opmærksomhed ved en underlig Larm i Søen. Jeg saae nøjere til og saae da en uhyre Mængde Fisk med Hovederne over Vandet, styrte over til den modsatte Bred med saadan Ihærdighed, at mange af de forreste ikke formaacede at standse deres Fart, men slængedes op paa det tørre Land, hvor de opsamledes af tilstedeværende Folk, som ved hurtig udflastet Landdræt desuden fangede hele 12 Læs Fisk. Ved dette Syn fik jeg ligesom Forestilling om, hvorledes det vil se ud paa Dommедagen, thi Af, Aborrer, Brasen, Gedder, Karper, Krebs osv. fulgtes helt fortroligt sammen til det Sted, hvor der blev holdt Dom over dem.“ Denne Beretning gif senere over i de

tusse Blade, der imidlertid gjorde Lange sø til Langense, Fyn til Finland og Forvalteren til Intendant. — 6. Oktober approberede Generaltoldkammer- og Kommersekollegiet Konsumsionelinien om Bøgense, Kjærteminde og Middelfart, ifølge hvilken al Kreatur- og Vareførsel kun tillodes ad følgende Veie til Bøgense: den saakaldte Odense Landevei, som fører til Bøgense Sønderport, Sletten's Veie eller den saakaldte Skovveie, som fører til Østerport og Dønningsveien, som fører til Strandporten; til Kjærteminde: Hindsholms-, Langebro- og Munkeboveien og til Mdf.: Odense-, Hindsgavls- og Kongebroveiene, som føre til Øster-, Sønder- og Knurre-Bone. Dette Reglement traadte i Kraft 1. Novbr., og naar nogen efter den Tid befandtes at ville føre told- og konsumsjoussbare Varer eller Kreaturer ad andre Veie eller Stier, blev det betragtet og straffet som iværksat Emugleri. — 31. Oktober skrev Hollard Nielsen i Haarslev et smukt Mindedigt over Jens Baggesen. — 2. Novbr. sluttedes en Handelsstraktat mellem Danmark og Sverig. — 3. Novbr. † ovennævnte Pastor L. Barsoeds Hustru Kristine Qvist, født i Svendborg ^{15/2}1790. — 23. Novbr. blev J. F. Bardenfleth Admiral. — 25. Novbr. † Præsten Kristoffer Nyholm i Nyborg, Broder til forannævnte Godskforvalter N. paa Dallund. — 2. Desbr. blev Kammeraad N. J. B. Schjern (se 1764) Amtsforsalter over Svendborg Amt istf. Justitsraad N. Arone, der døde ^{16/1}27. — 5. Desbr. blev Oberstl. F. L. Bardenfleth Overadjutant. — 6. Desbr. blev Joh. Kr. Balslev Kapellan (nu Præst) i sin Fødeby Haarslev. — 13. Desbr. blev Jørgen Rosod efter i næsten 8 Aar at have været Segnepræst i Sønder søs Præst til W. Marie paa Bornholm. — 19. Desbr. blev

blev Kmjtr. Baron F. N. Holsten Hofjægermester. — 22. Desbr. † Generalkrigskommisær Kmj. Karl Heinen, født 22. August 1763 og gift 22. August 1803 med sin nu efterladte Enkefrue, Mine Bülev. — 23. Desember fastsattes Bognmandstaxten for Fyn til 1 Rbd. 12 Sk. pr. Mil, 12 Sk. billigere end paa Sjælland. — 26. Desbr. blev Livgarde-Major H. H. Lovenskjold Lands- og Søkrigskommisær for Fyns Stift istf. A. G. Løpverdt, der blev Generalkrigskommisær for hele Landet. — 31. Desember skrev Hollard Nielsen i Haarslev Præstegaard et smukt Nyaarsdigt til Fyns Guvernør Kronprins Kristian. — 3 d. A. viedes i Fyns Stift 1230 Par, fødtes 4965 (78 Tvillinger, 575 Uagte) og † 3386, deraf 49 i en Alder mellem 90 og 100 Aar og 1 over 100 Aar. — 3 d. A. bragte Lotteriet 7000 Rdl. til Fyn, næmlig 4600 til Svendborg, 2000 til Odense, 200 til Nyberg, 100 til Middelfart, 50 til Faaborg og 50 til Bogenfse. — Den fynske Kapittelstaxt var for Aug 4 Rbd. 48 Sk. og for Byg 4 Rbd. 17 Sk. Men

1827

dalede den atter ned til 3 Rbd. 2 Sk. for Aug og til 2 Rbd. 3 Sk. for Byg. — Nyaarsdag † Kjøbmand N. Hvid i Aarhus (født paa Dreagaard). — 3. Jan. † Dbgsridder Kapt. ved det fynske Infanteri Fred. Mik. Lilienskjold, 46½ A. gl. — 6. Jan. † Soborg Sognepræst Andr. Karl Kjerulff, 43 Aar gl. (født 20/6 1783). Han var Broder til den daværende Kateket Kjerulff i Bogenfse. — Ligesom det den 25. Juli 1825 var bleven enhver tilladt at købe Biværk, saaledes fik alle Landmænd den 6. Jan. d. A. Tilsladelse til at „præparere“ Mjød og til at sælge samme til Kjøbstæderne. — 10. Jan. ordineredes i St. Knuds Kirke Joh. Str. Bals-

lev til Kapellan (nu Præst i Gaarslev), Henrik Godfred Henningsen Kapellan i Gudme (entlediget iaar den 2. April som Præst i Lysabild) og Jens Ludvig Buchmann, Sognepræst til Syders, hvor han allerede døde 1829, 28 Aar gl. — 12. Jan. bleve Pogueuse Dyfsged Premierlieut. Kr. Clerus Høj og Høys Stifts Revisor K. K. L. Ostenfeldt Kanselliraader. S. D. ophævedes Udforsølsstolten af Kreaturer til Hertugdømmerne og nedsattes for Udenrigsudførelse til 3 Rbd. for hver Hest, 1 $\frac{3}{4}$ Rbd. for hver Stud osv., 1 $\frac{1}{2}$ Rbd. for hver Kalv, $\frac{1}{4}$ Rbd. for hvert Evin og $\frac{1}{8}$ Rbd. for hvert Faar og Lam; men for at dække det deraf følgende Tab i Intraderne paalagdes s. D. et ekstraordinært aarligt Paalæg af 60,000 Rbd., reparteret paa Hartkoret. — 31. Jan. resolverede Kongen at de Soldater, som havde udgjort ved den staaende Hær og havde faaet Gaard i Gie eller Fæste, kunde fritages for Tjeneste ved Linietropperne mod at erlægge en Kjendelse (fra 20—50 Rbd.) til Landmilisefonden. — 9. Febr. † Ane Katrine Knudsen Born i Blodstrup Præstg. (f. 1750), Bedstemoder til Præsten i Sønderlø. — 24. Febr. døbtes i St. Hans Kirke Grev Gr. Petersdorffs første Datter, Hedevig Sofie, der havde til Faddere: Baronesse Vedell Vedellsborg og Grafen J. Heinen, Kmh. Benzon og Baron Bligen Fincke, samt Ridderne: Oberst Guldborg, Etatsraad Holten og Ritmester Schulz. — 8. Marts skrev Jano Arrobono Albas (Jens Trebo Hvid) et latinsk Mindedigt over Digteren Nestor Prof. Thorup. — 15. Marts † Generalen Friherre Fred. Inel Storos af D. og Døgsind., „hvis udmærkede Fortjeneste som Oplysningsens Ordens og Bindssibeligheids. varme Ven og nidhjære Befordrer Efterlægten vil erkjende og paastjønne“.

var en Søn af Gehfrid. Karl Juel til Lørbøng og Nuggaard (Stiftamtmand over Fyn) og Baronesse Ane Margrete Juel, der døde kort efter at have bragt ham til Verden den 29. Mai 1761 paa Odense Slot. Han var under Krigen Kommandør for det fynske Kystværn. Hans Søn og Efterfølger Baron Amh. Juel døde ogsaa den 15. Marts (1859). — 17. Marts ægtede Forpagteren af Jerstrup Kr. Hønr. Hansen Jfr. M. A. Ammentorp og Koller Ludvig Kolding af Holme Jfr. Gyde Hartvig. — 21. Marts blev Joh. Hønr. Edeberg efter at have været den første Kateket baade i Middelfart og Helsingør Præst i Sønderfø. — 3 Marts udkom Oberstl. Karl Bardenfleths Krigsmemoirer. — 2. April † Gaardeier Dinis Jørgensens Huse i Verrislevgaard. — 4. April druknede to Drengene i Brønnerup Gadesløse; de vare Tvillinger og deres ulfkelige Forældres eneste Børn. — 11. April blev Fallenten fra Kjærsgaard Høiestegetskriver A. K. Bedel Heinen By- og Herredsfoged i Varde. — 21. April † Joh. Katarus Eilshov til Sofiedal, Gudsforvalter paa Skelenborg, 32 A. al. — 22. April † Søstereu til forannævnte Avgustinus Stenbuch, Ane Hillerup Stenbuch Jensen til Østrupgaard. — 24. April blev Egen Kristoffer Meldal teol. Kandidat og 3 Aar efter den 3die Kateket i Børgense. — 9. Mai indkaldte Byfoged Hertz Debi- og Kreditorerne i Dødsboerne efter Præstenken A. Binding Gjesling, Skindbereder Kr. Jensens Hustru, Dorteia Guldbrandt og Sadelmager Mads Lunds Hustru Ane Marie Lund. — 10. Mai † i Raals- have Guldbjerg Præst Fred. Schmidts 91aarige Moder, Bodil Marie Frank Schmidt (født 10/10 1736), Huse efter Overmaaler og Veier S. i Odense. — 19. Mai sluttedes Overenskomst

om Opførelsen af en Skole i Nørreby. Ved denne Tid udkom forannævnte Etatsraad Steffen Jürgensens Biografi og Reisebeskrivelser, hvori han blandt andet godtgjør sin Afstamning fra Morten Luther. Han var gift med en Jfr. Borring fra Børgense. — 7. Juni udkom Lov til bedre Sikring af Umyndiges Midler. — 12. Juni faldt Mikard Roat ned i Kjøbenhavn og omkom idet det 110 Fod høie Lovg brast med ham. Roat var sin Tids største Skvilbrist, var født i Middelborg paa Den Balkern, fereteg sine første Liniedandse og Lustspring i Byen Slesvig, var i flere Aar Gæstgiver i Odense og gift med en agetet fynsk Embedsmands Datter, efter hvis Død han ægtede en ung Hannoverancrinde. Alle de fynske og de større jydskke Byer havde seet hans forbausende Uensjoner, og selv franske Blade indeholdt Digte til hans Ros ved Rygtet om hans Død. Samme Tirsdag bivaandede Fyns Guvernør, Kronprins Kristian, Dimissionsexamen paa Skaarup Seminarium; 3 Dimittender (Hs. Meyling Kjærting, Kr. Fr. Lausen Nyborg og Nils Kjærbølling, nu Dr. og Prof. i Kjøb.) fik „Udmærketduelig“, 5 „Regtduelig“, 3 „Duelig“ og 3 „Eubekvem“. — 23. Juni: Forordning om Omtagning af Kjøbstadbygninger. — 25. Juni † Oberst, Obgrdr. og Kmjfr. Povl Kr. Ditlev Bardenfleth til Hærstøvsøgaard, kun 53 A. gl. (f. 1774) efterladende Huse og 3 Børn. Den 2. Juni bares han af sine sorgende Bønder til sin Grav paa Skovby Kirkegaard, hvor Konstitorialadsesfor Fich toskede hans høie Værd som Embedsmand og Fader, som Hovidsmand for de fynske Dragoner og som Kongens og Fædrelandets trofaste Stridsmand, som Mennekken og som Kristen. Med sine mange gode Egenheder

forbandt han ogsaa et sjeldent musikalsk Talent. Digte til hans Minde stredes af F. v. Scholten og Pt. Ddr. Jbsen (i. 2/1793, Præst i Lunde 7/1825, i Svendborg 11/1831, i Kongens Lyngby 4/1833, Ridder 22/40, † 1855); han var en Søster søn af den forrige Præst i Børgense Konsistorialass. Andresen. Dennes Digt var især smukt, hvorfor et par Vers af samme her skal meddeles: „Som Barn jeg ofte, naar din Kunstnerhaand med Toner spogte, i Beundring lytted, usynligt da som Tonen blev det Baand, der dog saa fast mit Hjærte til dig knytted. . . . Dit Billed altid tegnet for mig stod, mens gjennem et bevæget Liv jeg ilte, og tit, naar Tonens Magt mit sjunkne Mod opjived — o, saa huldt det til mig smilte. Med Glæde hørte jeg dit gamle Navn, at prised høit igjennem Kampens Barne, hvor Heltmod for elskte Fødestavn lod Fjenden føle Vægt af danske Arme. Jeg saa dig siden, viis i gylde Fred, med Sværdet Plov og Spade at ombytte, dit Hjem at ofre Faders Kjærlighed, at blive dine Børn en trofast Støtte.“ Den 16. Juli feirede Musiksekskabet en smuk Fæst til hans Minde paa Odense Raadhuus, der var smukt dekoreret og oplyst. Til Fæsten vare den Afdødes Baabenbrødre indbudte. Efterat en Koralt og en Mindefang vare aflagne holdt Prof. Ridder Sagtorp en gripende Mindetale, hvori han hjærteligt takkede den Høndgangs Hæder som Menneſte, Borger og Kunstner, hvorefter atter opførtes Koralmusik. Fæsten sluttedes med et almindeligt Kor. Den høitidelige Stemning vidnede om, hvor levende Sangens Ord fandt Gjensvang i Hjærterne: „Fred med den, der elsket døer, han har levet, som han bør!“

Tirsdagen den 10. Juli ankom Dampskibet „Dania“ for

Gang til Bogenfe med 64 Passagerer fra Njbb. til Bogenfe, Fredericia og Middelfart. Det var, saavidt vides, første Gang, at et Dampskib anløb Bogenfe. — 19. Juli døde den dramatiske Digter og Publist Hr. Kr. Vellib Proft, 31 A. gl. Søn af Universitetsboghandler Kr. Proft og Broder til Dyrretøren af det første store Skoleinstitut i Bogenfe, Høvinghoff Proft. — 25. Juli fødtes Hs. Vilb. Bekker, (Søn af Amtsforvalteren over Odense og Ruggaards Amt) og bared den 17. Avgust tilbaabs af Stiftamtmandinde Gederfeld de Simonsen. S. D. ægtede L. Fr. From (forhen Kateket i Bogenfe, da Præst i Norup, født i April 1782, alfaa 45 $\frac{1}{2}$ Aar gl.) Karen Brun. Aaret efter (1828 $\frac{15}{16}$) fødtes deres eneste Barn Lars Pt. From, Bogbinder i Odense. Karen Brun From † 20/10 1843. — 15. Avg. fik 47 af de ringere Præstefald i Fyn og Jylland ifølge kongl. Refol. betydelig Lettelje i Skatterne; de fem i Fyns Stift, fom begunstigedes vare Avernaf, Norup, Esby, Sønderfå og Landerup. — 11. September indeholdt Stiftsavisen et poetisk „Farvel til Grevinde Gyldensten“, hvori hun kaldes „Ideal et for den pragtelte Kunstneraand og Skaberhaand, ja for „Schillers Dronning“ og at det Farvel, der lod, var suerteligt; thi den Egn, hun forlod, var Frihedsbaandet blevet løst, Dplysningen beskyttet og udbredt og Fattigdom fjernet. — 15. September blev Lold- og Konsumfjons-Infpektor Martin Barthold Brünich i Bogenfe tillige Postmester og Dyrspandsmand for Befordringsvæfenet der. — 28. Septbr. † Karenverdenen Katrine Bonniffen Raffenberg i Bogenfe (f. 1769 $\frac{28}{10}$), Svigermoder til Njbbmand P. A. Lassen. Hendes Gaard var den første, fom brændte hin Skabnesvangre Rat mellem 13. og

14. Jan. 1824. — 29. Septbr. Sluttedes Afford om Opførelse af to ny Broer paa Veien mellem Afsens og Bogense ved Bæde og Knold mellem „Kronborg“ og Drøbjerg. S. D. fastfattedes Kullter for Udeblivelse fra de tilslagte Slapjagter. — 12. Oktbr. bar Ruherreinde Baronesse Holsten til Langesø Premierlieut. Kmjfr. Vinds Søn Fred. Kr. Vind tilbaabs i St. Hans Kirke; blandt Fadderne vare Friherreerne Blixen Zinecke, Gølf og Vedell og Ritmester Sehested. — 17. Oktbr. † Kateket Karl Kjørulffs Kone, Jakobine Henriette Knorr Kjørulff i Bogense. — 1. Novbr. raste en frygtelig Storm, der drev Vandet høit op paa de nordsynste Kyster. Til alle Sider var Bogense ombølget af Stategattet, saa det saa ud som om Byen laa paa en Holm. Overfømmelsen gjorde ikke alene stor Skade paa Digerne (hele Dæmningen mellem Lillestegs og Østers bortreves), men ogsaa Markerne ødelagdes, ikke blot de tilsaaede, men ogsaa Græsmarkerne ved at bedækkes med Grus og Stene. Ligeledes blev den 1809 ved Østrupgaard anlagte 9 Fod høie Dæmning for første Gang overstrømmet. I Odense Kanal stod Vandet 3 Fod høiere end under Stormfloden 1809. En Mængde Gist opstilledes paa Sjøs Nordkyst, deriblandt en Aal paa Dre Strand, der veiede 22 Pund og var 60 Tommer lang. — 2. Novbr. ægtede Murmester A. Braad fra Elved Gods Fru. A. M. Petersen i St. Knuds Kirke. — 22. November † Pastor Kristian Tidemand Lind (eller Lend) i Silby. Han var født 22. Mai 1758, tog teol. Embedsexamen 1784^{12/1}, blev Kapellan og 1798 Præst til Hønsted, Rør og Bigsø ved Listed og 1803 til Silby og Melby i Stovby S., i hvilket Embede han virkede paa 25de Nov. 1809^{12/1} og 1823 fejrede han 25

Kars Jubilæum som Kandidat og som Sognepræst. Han efterlod Enken D. P. Enkev. — 1. Desember brændte Jørgen Nielsens Gaard i Skildstrup; en Hest, syv Køer og hele Gaardsflokken indebrændte. — 18. Desember blev Kopist J. Hvid fra Gyldensten Toldinspektør i Ribe. — 29. Desember blev Karl Emil Bardenfleth fra Hærislevgaard Rujfr. (fiden Stiftamtmand over Fyn). — 1827 blev Informator Abildgaard paa Veirup Lærer i Børgense, hvor han saaledes nu har levet og virket i 33 Aar. S. A. af Lærer J. P. Nielsen i Sønder Landhusboldningselskabsets Solsvæger, og Præmier for Frugttræplantning uddeltes til Kas. Jespersen i Bjørnsbo i Haarslev Eegn (han skal have plantet og pødet 1400 Frugttræer der), Hans Jensen Fangel, Hans Rasmussen Snekstrup og Jørgen Jørgensen-Laarny. — Af Lotterigevindster kom 11,100 Rbd. til det lotterityffelige Svendborg, 1200 til Odense, 600 til Nyborg, 250 til Rdf. og 50 til Aalborg, men intet til Åsens, Børgense eller Kjærteminde. — Til de betrængte Grækere indsauledes i d. A. i Fyn 1375 Rbd. — I d. A. viedes i Fyns Stift 1166 Par, fødtes 4670 (deriblandt 640 Uægte, 76 Tvillinge og 3 Trillinger) og døde 3170, deriblandt 2 over 100 Aar. Blandt de Døde var ogsaa Guldbruden Kanselliraadinde Ane Marie Drejer Steby Vedel-Simonsen, der † den 10. Mai, Tongersdagen før hun fyldte sit 70de Aar. Hun var gift i 51 Aar og var Moder til Konferensraad Lavr. Steby Vedel-Simonsen. Om denne ædle Dame se Eiderisk 399 og 433.

1828.

Nyaarsdag myrdedes Gaardeier Pd. Bonniffen (født i Børgense) paa Veien mellem Gram og Hjelmsbo af Stratenrøvet.

— 9. Jan. † Handslemager Hs. Braad i Odense, født 1751 ved Elved. — 10. Jan. † Elise Margrete Aaby (født 1751), Søster til Præsten Ditlev Aaby (se 1794 og 1827). — 13. Jan. † Eufem Ane Elisebet Lundager Franzen i Odense, født 1750 i Børgense. — 16. Jan. udfom Forordning om en bedre og hurtigere Retspleie. — 20. Jan. blev Degnen M. Lind i Bigerslev ved et Indbrudstyveri berøvet sit Søløst. — 22. Jan. † Kunst- og Videnskabsdyrkerens velsignede Belynder den fortjenstfulde Patriot Gehfrd. Joh. Bülow til Sanderumgaard, 77 A. gl. Han var Ridder af Elefanten, Storkors af Ddg., Komd. af Nordstjernen osv. Blaudt hans mange Legater er ogsaa et for Dyrettelsen af et Museum for Høns Stift, der endelig skal oprettes iaar. — 23. Jan. blev Kandidat L. N. Balslev udnævnt til Præst for Silby og Melby. — 26. Jan. blev Kand. jur. Friherre F. K. Holsten til Langesø Amjfr. — 1. Febr. jordfæstedes ovennævnte Bülovs Lig i Høien paa Davinde Kirkegaard; Laler holdtes af Biskop Plum, Rektor Dr. Bjørn og Præsterne Joak. Vilh. Holm fra Traugde (født 1775 † 1852) og Kr. Jver Hvalsø (født 1762, Præst til Allerup og Davinde 1788, † 1850). — 4. Febr. † forannævnte Pastor Stenbuchs Søster Ebbe Ovidie Stenbuch Sabro, født 5. Avg. 1774 i Ugerslev og giftede sig 1809¹⁸/₂ med Konfistorialassessor Albert Sadolin Sabro til Bork, der efter at have taget sin Afsted 1827 flyttede til Kristiansminde ved Odense og siden til Kolding, hvor han først døde ¹⁸/₆1847, 71 A. gl. I Anledning af hans Frues Død skrev Præsten Nils Olivarius (f. 1781, † 1849 som Præst i Høien) følgende originale Mindevers:

„Kærlige Inge af Kong og af Lyne
 saa smilende, høvisse komme tilsyne
 medbringende Breve, Aviser og Bud:
 „O Ekke Dvidie Sabro blandt Døde!“
 Strax magter jeg ikke de Inge at møde
 med Lædom om Livet, om Døden og Gud.
 Min Fustro og Børnene, af hvor de klynke;
 den Hgtemand, Sønnen og Dotire de ynke!
 Saa hjar var Grindring, vort Haab blev saa kort:
 i ventlige Fyn vi dig ventet at gjæste,
 at hilse fra Jylland, fra Bork og de Bedste,
 i Egnen, hvorfra du saa savnet drog bort.
 I Bork, ja der græde nu Kirsten og Karen;
 saa sorgmodig siger det Kirkefolkskaren:
 „Der Frue, vor Moder, den fromme er død;
 hun trosted ved Jord'færd, hun pryded ved Gilde;
 hun bedrede Sagen, der, hvor det gif ilde,
 taalmodig hun led for, hvad andre forbrød!“

18. Februar fremsagdes paa Odense Teater et episk Digt
 „Grækerne“ af Hollard Nielsen i Haarslev. — 22. Febr. blev
 Joh. Fred. Holst (se 1802) Kateket i Kallundborg og S. Storck
 Retsfagsfører i Fyns Stift. — 14. Marts seirede Præsten Au-
 gustinus Stenbuch (se 1806) sin 50de Fødselsdag. — 29.
 Marts † General Brev Ludvig Schulenburg, 73 A. gl., Kom-
 mandant i Kjøb., Koud. for Livgarden osv. En Time før sin
 Død bivaandede han som Overdirektør for Garnisonskolerne frisk
 og sund Examnen i Sølvadens Kasernes skole. Han var en af
 Scieherrene fra Esked. (Se Side 479). — 8. April † Præste-
 enken Salome Lantrop i Haderslev, 74 A. gl., Svigermoder
 til Præsten N. Halslev i Haarslev. — 11. April forliste
 „Duen“, Kapt. Krabbe af Gøteborg, ved Uebel. — 20. April

† Enkefrue Jøger Pors Melby paa Bramstrup, 86 A. gl. — 21. April Orkan og Tordenveir. — 22. April blev Ove Vilb. Høgh Guldberg Sekondlieut. ved de fynske Dragoner (se 1848). — 25. April ordineredes i St. Knuds Kirke L. Mik. Balslev (Præst i Gilby og Melby ved Børgense, prædilede over 2 Tmr. 4, 5. Han døde 1834), Rt. Hornemann Bredsdorff († 1848), Hnr. Rud. Buchhave, Rt. Graa og Ulrik Kjerulff Schmidh. — 1. Mai ophævedes Høverlet til Dregaard. S. D. ægtede Kapt. ved de fynske Dragonregiment J. G. Stokfeth Jfr. M. Rosengaard. — 12. Mai anløb Dampskibet Diana første Gang i d. A. Børgense og Strib. De næste Anløbsdage vare 15., 26. og 29. Mai; 9., 12., 23. og 26. Juni; 7., 10., 21. og 24. Jull; 18. og 21. Avg.; 1., 4., 15., 18. og 29. Septbr. og sidste Gang 2. Oktbr. Betalingen for Turen fra Børgense til Kjøb. var for første Rabyt 9 Rbd., for anden Rabyt 6 Rbd. og for Dæksplads 3 Rbd. Personen. (Fra Strib var det 10, 7 og 3 Rbd.). For Turen fra Børgense til Fredericia eller Strib betalttes 2 Rbd. — 30. Mai fødtes i Haarslev Skole Anton Gregers Harald Reimer, der har taget teologisk Embedssegamen og er Lærer i Kjøb. S. D. udfom Evangeloven om Barnedaaben, ifølge hvilken Børnene, idetmindste dem, som vare fødte fra 1. Marts til 1. Oktbr., skulde døbes, før de bleve 8 Uger gamle. Dengang var det ikke saa ualmindeligt, at Børnene vare saa gamle, at de selv kunde have gaaet til Døbefonten. Den første Følge af hin Lov, som først blev proklameret en Maanedstid efter, var derfor den, at Kjøbstadkirkerne i næste Maaned vare opfyldte af Børn og Faddere; således døbttes i Odense i August Maaned ikke mindre end 130, et Antal, som

aldrig nogen Maaned før eller siden er bleven fristnet i denne By. — 2. Juni blev J. G. Blicher Drejer Kapellan i Sønderby (født 1800^{6/11}; 1847^{15/12} Præst i Ørsted). — 15. Juni befalede Gynnaftikundervisningen indført i Borgers og Almue-skolerne. — 16. Juni † Meierforpagter Hs. Pedersen paa Dallund. — 17. Juni reiste Kong Frederik fra Viborg til Vogster; ved Simons- eller Simberdshøi havde Præsten Nils Drejer (der, som før meddelt, var en Bogenstianer) opreist en smuk Ereport, hvorunder Majestæten behagede at holde, mens Præstens Hustru og Børn, samt nogle faa Sangere af hans Menigheder afgang en af Præsten forfattet Velsigningsbilsen, der tilligemed en Krands af Hedeblomster overræftes Kongen af Præstens ældste Datter. — 18. Juni † Povl Ulmark i Sandager ved Bogenfse; kort efter folgtes hans Eiendom Ulvemarkgaard ved offentlig Vortfalg. I en af de samme Dage † Eierinden af Grevskabet Gylldensten: Grevinde Frederike Henriette Konstanse Knuth Gylldensten. Hun var en Datter af Stiftamtmand Kmh. Storkorsbridder Ghrd. Grev Joh. Henrik Knuth Gylldensten, (som døde 1802), en Datterdatter & Sønnedatter af Grevskabets Dporetter og Bedstemoder til dets nuværende Besidder. Hun var næmlig gift 4 Gange, og havde med sin første Mand, Kmh. Joh. Hartwig Ernst Bernstorff, en Son, Grev Andreas Erik Ernst Henrik Bernstorff, Greve til Ranken og Botersen i Lauenborg, der døde 1837, hvorefter den nuværende Besidder arvede Grevskabet og de øvrige Godser. Ovennævnte Grevinde Knuth-Gylldensten, der døde i Lybæk, men bisattes i Sandager Kirke ved Bogenfse, sildres som en fjælden smuk og aandrig Dame, og en „Beundrer af hendes Aand og hendes Ande“

besang hendes Minde i et Digt, der ender saaledes: . . . „D
syng i Kirkens Lund, I Matteredale, omme Melodier! Belgjører-
indens Støv nyd rolig Blund — din Land fortrylle Engles
Harmonier!“ Ved samme Tid gif en anden af Egnens Udle
til det evige Hjem, næmlich Emil Holsten fra Kongsø, Lieutenant
i Søetaten. I den Anledning skrev Digteren Professor Kristian
Vilster følgende meget smukke Digt:

Lær jeg nærme mig til dem, som græde?
vil en velkjendt Kest ei vække Gru?
fordum den hos Eder lod om Glæde,
at, hver ganske anderledes nu;
vel jeg ved, min Sang kan ei hufvate,
dertil var ser bitter Smertens Pil;
høre maa I dog en Sorgens Tale
fra en Ven, som elskede Emil.

Fra en Ven, der huser ham saa nøie
end som Gut med lysgule Haar,
røde Kinder, blaat og livfuldt Die,
som til mig han havde suilt igaar;
fra en Ven, der gjemmer tro i Minde
Ungersvendens Eljemt og aabne Smil
og vist aldrig nogen Gut vil finde,
hvem Munterhed kan klæde som Emil.

Kjære Minder vække mangan Klage,
han er mangan ærlig Laare værd;
gjennem Rakker af heurundne Dage
ser jeg ham saa æstelig, saa kjær;
mig hengiven som en yngre Broder
smestet tit mlu Sorg han hen i Smil.
Gamle Fader, ellegode Moder,
hvor er Trøst ved Tabet af Emil?

Kjære, stirrer ikke saa paa Graven ;
 let det fortuer der for Støvet's Blik,
 naar det taarefyldt i Dødningshaven
 leder efter den, der heben gik.
 Vender, Kjære, eders gamle Die,
 der saa bittert græd ved Smertens Pii,
 op mod Trøstens Sijarne i det Høie,
 søger der den levende Emil ;

Did han drog til hine bedre Lande ;
 hit i Havn den frelst Sømand staar ;
 han er reist til hine Himmelsstrande,
 hvorfra Bud og Brev ei Hjemmet faar,
 men hvor til en evig Morgenrøde
 Diet vaagner med et saligt Smil,
 der skal Faderen sin Søgt møde,
 Moderen omfavne sin Emil !

1. Juli blev Lægen Børstel Friis Lorbjørn Ribes Kammer-
 raad og siden Distriktslæge i Nyborg. Hans Søn er Jern-
 skober i Bogenfse. S. D. raste et vældigt Storm- og Haglveir
 idetmindste over denne Egn og 5. Juli et stærkt Lørdensveir. —
2. Juli blev Hs. Kr. Fahnse Kapellan i Magleby (født ¹⁵/₂98,
 Rand. ¹⁶/₁27, Præst i Sønderup og Nordrup ²¹/₄48. — 5.
 Juli befalede, at Indsidderne skulde gjøre deres Sognepræst en
 Høstdag eller ofre ham i det mindste 24 Sk. aarlig. — 10.
 Juli blev Hs. Kr. Ebeling teol. Kand. og siden Kateket (den fjerde)
 i Bogenfse. — 16. Juli blev B. Nees (fra Ruggaard) Provst.
 — 18. Juli ordineredes i Stiftets-Domkirke følgende fire Kan-
 didater: J. G. Blicher Drejer, J. K. Jakobsen (præfede over
 Job. 7, 17) A. A. Petersen og Fr. Storm. — 31. Juli fødtes
 Kladdine Kolby, Datter af Kofmester, Amrd. Kolby. — 3.
 August † Barnet Julius Herg i Bogenfse. Ved samme Tid

ndgav dets Fader, Byfoged Kanselliraad Kr. Clerks Herzb, sin
 Haandbog for Fattigforstanderne, indeholdende Fattigreglementerne
 af 7/7 1803 og 14/12 1810 med nærmere Bestemmelser og Anmærk-
 ninger. — 9. August entledigedes paa Ansøgning den gamle
 Generalmajor Amb. Baron D. K. Holsten til Langebo. — 10.
 Avg. slog Lynet ned paa flere Steder i Jyds Stift; saaledes i
 Svenstrup og i Tryggelev; paa sidste Sted dræbte det Lærer
 Rasmussen og Bonden Hans Rasmussen. — 12. August †
 Kateket Jens Mikael Herzb i Hjørring (født 19. Febr. 1802),
 Broder til Byfoged Herzb og Fru Rich i Bogense. S. D. †
 i Kjærteminde Kjøbmand Søren Eskildsen i sit 93 Aar, efter-
 ladende Enken Kristine Klausen Bork, Søster til Dr. Larsens
 Moder. — 3 Begyndelsen af September inspiserede Kronprins
 Kristian de offentlige Anstalter i Bogense. — 8. Septbr. † Jor-
 gine Brandt Sibbern (høi sin Svoger Farver Lopp i Evende-
 borg), Enke efter Klokker Sibbern i Bogense, der døde 1812.
 — 24. September † Simon Evers Simonson paa Huggaard
 (født Julcasten 1826). Ved samme Tid var hans Fader, Bonde
 Simonson, nylig bleven færdig med Opførelsen af en hollandsk
 Beirmølle ved Huggaard. Da man lagde Grundten til samme-
 fundt man Stumperne af en itusprungen ældgammel Kanal.
 Ved samme Tid paabegyndtes Opførelsen af Beirmøllen i Ør-
 rislev i Sønderbo Sogn. — 1. Oktober ægtede Enefermester
 Fabritius af Bogense Ifru M. Jørgensen i St. Knuds Kirke.
 — 3. Oktbr. † Fru Kristine Vedel Bang i Bogense, 67 A. gl.,
 Enke efter Byfoged Bang og Moder til Rdm. N. Bang Juul.
 Samme Lørdag blev den ny 800 Fod lange Kanal med Bakfin
 (Begyndelsen til Bogense Havn) for første Gang befaret.

de Fremmede, som deltog i den festlige Seiltads vare Gjøfird. Amb. Baron Schubart og Urtekammer Struf, som Passagerer ud til Dampskibet Dania. Det var som Tor vilde indvi Værket, der efter vore Forhold at slutte fortjener at kaldes en Storbefrielse; thi medens Fartøiet gik ud ad Kanalen, løsnede Tordensgudens Skjartilleri en vældig Salve. — 16. Oktober blev L. N. Lund (født 1800 i Njærby) Lærer ved den ny Skole i Nørreby og Degn for Alinte Sogn. En Søn af ham er Skolelærer i Maderup. — 18. Oktober † Morten Johansen Billmann som Sognepræst i Skællør, 64 A. gl.; i henved 6 Aar var han Præst for Gilleby og Melby Menigheder ved Bogenf. — 24. Oktober ægtede Gilleby Præst Lavrits Mik. Balslev, 27 Aar gl., den 19aarige Gertrud Kirstine Effardine Eidenius i Carlslev (født 17/11 1809), Søster til Sognepræsten Eidenius til Branderup og Dre. S. D. † ovennævnte Distriktløge Larsens Fader, Kjøbmand og Forvalter H. Larsen i Njærteminde, efterladende Enken Esfilie Klausen Bork. S. D. † den forannævnte Jordløse Præst L. Barfoeds anden Hustru Katrine Elisabet Haugsted efter 10 Maaneders Egteløb (siden 21/12 1827, født 2/5 1807 paa Julstov). S. D. † Proprietær Ditto Sveistrup til Gjettrup, hvis Enke, Ane Poulina Boldt, var født i Bogenf. (eller Bogenfseegn). — Lørdag den 1. Novbr. ægtede vor nuværende Konge Frederik den fjettes Datter Wilhelmine Marie, begge i en Alder af 20 Aar. I den Anledning feiredes Dagen allevegne saa loyalt og livligt som muligt. Bogenf. Byes Borgerklub paraderede Kl. 9 om Eftermiddagen paa Torvet, hvor Byens samtlige Embedsmænd og øvrige Indvaanere vare tilstede. Borgerkapteinen Kjøbmand Jørgen Zahne

enslede Held og Lykke over de høie Formælede og over hele Kongehuset, et Længelere, der ledsagedes af gjentagne Gurraraab, Klokkernes Rimen og 27 Kanonstød. Det Aftenen var hele Byen illumineret. Dagen var naturligvis ordenlig frugtbar, og det vidtforgrenede Træ, som kaldes Rang eller Wren (som Ordspøget jo kalder det feireste Træ i Skoven) fød samme Dag en Mængde ny Stud. Jeg skal her kun nævne nogle faa af de Lykkelige, som paa en eller anden Maade have lokal Interesse for denne Egn, nemlig Bisfop Plum og Oberst (ved det fynske Regiment) Kr. Høgh-Guldberg bleve Rmd. af Ddg.; Friherre A. K. Holsten blev Rmh.; Admiral J. J. Bardenfleth blev Ordensstatmester; Landvæsenkommissær J. P. Holst blev Overskriftskommissær; Kr. Nees blev Konfistorialraad; Joh. Karl Rastenskjold — siden Stiftamtmand over Fyn og Amtmand over nærværende Amt — blev Ridder. (S. A. $\frac{23}{4}$ + hans Fader Rmj. Joh. Avg. Rastenskjold, Borgemeester i Korsør, 63 Aar gl.) S. Festsdag den 1. Novbr. indførtes den indbyrdes Undervisning i følgende fynske Skoler, i: Brændekilde, Falsled, Gislev, Gjøstev, Lunde, Millinge, Dre, Vanting og Veistrup. — 3. Novbr. + Eiby Præstefone Eufemadam Lunds Brødre: Kapt. Fr. Kr. Suckov, 40 A. gl., og Karl Joh. Mag. Suckov, 51 A. gl., født 1767, Rmd. $\frac{10}{793}$, Præst i Gjøellerup. — 14. Novbr. + Baronesse E. K. Holsten, 72 Aar gl. — 8. Novbr. ægtede Smedmester Jørg. Haugsted (fra Haugsted i Vigerslev Sogn) Karen Nikoline Nielsen. Han har i en lang Aarrække været Borgerrepræsentant i Odense. — 25. Novbr. resolverede Kongen, at, hvis der $\frac{21}{12}$ 1830 endnu fandtes Skoler, hvor den indb. Undervisning ikke var indført, da skulde ved

kommande Skoledirektion indgive bestemte og vægtige Grunde, hvorfors den ikke var bleven indført. — Den 27. November † Guldbjerg Præsts 67aarige Søster, Marie Schmidt, i Kaaletshave Præstegaard, hvor hun havde tilbragt sine sidste 34 Aar. — 3. Desbr. udkom en ny Præsteforordning. — 9. Desbr. deltes Syn i følgende Provstier, overensstemmende med Resol. af 17. Jull 1822 saaledes: Odense Amt: Odense Stiftsprovsti med Odense Herred, Rasum-Bjerge S., Lunde-Ekam- og Skovby S., og Baag- og Bends S.; Svendborg Amt: Gudme-Binding S., Salling-Sunds S., og Langeland-Lorseng med Stryø og Dreie. S. D. † Gaardeieressen Margrete Ottesen i Giltsov. — 7. Desbr. befaledes det Garde-Rekrutterne at møde hvert Aar 1. April „for at blive dresfere.“ — 11. Desbr. † Lars Jorgen Steen, Møller i Nørud. — 28. Desbr. † Kasimus Bendigsen; født 1768^{11/2}, Kandidat ^{18/7}93 og kort derefter Præst paa Stryø, 1816 i D. Sjøarminge. Han efterled 8 Børn og Enken, Matea Monrath, Søster til den daværende Præst Palle Saaby Monrath i Klinte. — 3 d. A. fødtes i Syns Stift 4744 (76 Tvillinger, 3 Trillinger, 583 Uægte), døde 3735 (51 i en Alder af 90—100 Aar og 4 over 100 Aar) og viedes 1258 Par, deraf 78 i Odense. — Som Lotterigevindster kom 12,000 Rdl. til Syn i d. A., næmlig 9400 til Svendborg, 850 til Bogenfse, 600 til Odense, 450 til Middelfart, 300 til Baaborg, 250 til Nyborg, 100 til Rjærteminde og 50 til Nelsens. — Til de betrængte Græferes Hjælp gavede forskjellige Rand i Syn i d. A. hænded 400 Rdl., deriblandt 30 Rdl. af Grev Villé Brahe; 10 af Pastor Seidelin i Dresflette, 10 af Told-

forvalter Aurd. Escsing i Alesens, 10 af Pastor Krug i Gjedsted, 10 af Pastor Bang i Horne osv.

I Slutningen af 1828 opgives Indbyggers og Eftbæretallet, samt Told- og Konsumtions-Indtægterne i de fynske Stæder saaledes:

Alesens . . .	2240	Jubb.	47	Eftbe	med	288	Rdt.	15,800	Rd.
Bogense . . .	1100	—	6	—	—	98	—	12,030	—
Faaborg . . .	2130	—	40	—	—	697	—	14,950	—
Hjærteminde	1600	—	28	—	—	195	—	14,129	—
Middelfart .	1580	—	7	—	—	50	—	5,540	—
Ryborg . . .	3600	—	18	—	—	513	—	27,000	—
Odense . . .	8350	—	32	—	—	453	—	—	—
Svendborg .	3000	—	95	—	—	1842	—	—	—

(Toldindtægterne i de 2 sidstnævnte Byer for 1828 har jeg foregjæves søgt Oplysning om). — Den fynske Kapittelstagt var d. 2. 3 Rdl. 64 Sk. for Rug og 2 Rdl. 74 Sk. for Byg, men sank

1829

ned til respektivt 3 Rdl. 30 Sk. og 2 Rdl. — Med dette Aars Begyndelse indførtes den indbyrdes Undervisning i følgende nordfynske Skoler: Hærsted, Hasmark, Hjallesø, Høiby, Nørreby (i Alinte Sogn) og Skovby Skoler. — 3. Jan. † den titnævnte Præst N. Drejers Svigermoder, den 74aarige K. J. Bøgh Kenge fra Allerup, Enke efter Præsten Ove Guldberg Kenge, født i Vigerslev. — 13. Jan. bekendtgjorde Byfoged Hertz, at en af Bogense Indvaanere, Karsten Hertz Anders, var sporløst forsvunden siden 7. Novbr. f. A. — 4. Febr. † Lærer Nielsens Hustru i Skovby, Gertrud Marie Pedersen, født

1781, gift 1818 i Desbr. — 5. Febr. blev S. Zverfen i Børgense norsk og svensk Konsul. — 18. Febr. † Seierherren fra 2. April 1801, Admiral Olfert Fischer, Storkors af Dp. og Dbgmd., 83 A. gl. S. D. † Biskop Plums Frue i Odense: Marie Sofie Munk Hvid, 64 A. gl., og begravedes den 26. Ved samme Tid døde Kammerherreinde Ewald Bardenfleth og Grosserer Hvid i Kjøbenhavn, 41 A. gl. — 19. Febr. døde Degnen Jørg. Rif. Navn Rue i Norup, 55½ A. gl. — 7. Marts † Amtsprovst Ridder og Dbgmd. Nils Holm til Sandager, der begyndte sin præstelige Virksomhed som Kapellan for Brænderup og Dre. Hans smukke Gravtale holdtes af hans Efterfølger Pastor Scidelin (14/3), og Pastor J. Braudt stred ham et smukt Mindedigt. Han var født den 4. Novbr. 1758 i Viborg, hvor hans Fader, Kr. Holm, var Skræder, blev Kandidat 1787, residerende Kapellan i Br. og Dre 4. Jan. 1793 og s. A. den 24. Mai Præst til Sandager og Hølerød, 1807^{12/12} Amtsprøfst, 31. Juli 1815 Ridder og 1. November Dbgmd. Hans Hustru, der udgav flere patriotiske Sange og Digte, hed Johanne Vest, var født i Nefstige ^{20/7}1756, ægtede ^{17/10}1783 Sandager Præst Pd. Lerpager (født ^{12/2}1732, Præst i Sandager ^{12/2}1782 og † ^{20/2}1793) og ^{30/8}1793 hans Eftermand Nils Holm. — 8. Marts: Povl Vedels Bryllup (se 1803). — 13. Marts † paa Lavindsgaard en af Stifterne af Kjøns Stifts patriotiske Selskab Generalmajor Ridder Andreas Gram Heide, Sjef for Veikorpset, 69 Aar gl. „Paa Bortastenen“ over ham hedder det, at „Verden tabte i ham en herlig Borger, Fædrelandet en trofast Støtte, Kongen sin kuarede Mand, Familien den sømteste Fader, Dønnen den trofaste Hængive“.

Aene sin prunkløse Dyrker, Pallas sin gjære høimodige Sen
 og Sandhed sin djerveste Felt. Rundtom hævder varig Daad
 hans Minde!" — 15. Marts optraadte den med. Student Hvid
 første Gang paa det kongl. Teater som Kasper i det af Ohlens-
 schlæger oversatte Epygestykke „Jægerbruden". — 3 Marts op-
 førte N. Berlighs Selskab følgende ret respectable Stykker paa
 „Bogensse Teater": „Misforstaaelse paa Misforstaaelse", et Lyf-
 spil af Dverflov (opført f. G. paa det kongl. Teater 30. Mai
 1828), „Landsbypoeeten", Komedie oversat af Jfr. Viehl (opf.
 f. G. ^{13/10}1762), „Den lige Vej er den bedste", Lyfspiel af
 Kogebue, oversat af N. T. Brun (opf. f. G. 20. Febr. 1819),
 „Bennerues Fest", Lyfspiel af Rosenkilde (opf. f. G. 2. April
 1826), „Bortførelsen af Serraillet eller Konstanse og Belmonte",
 Epygestykke, oversat af N. T. Brun (opf. f. G. 2. April 1813),
 „Bed Vist seirer Kjærlighed", Kom. af Kogebue, oversat af N.
 T. Brun (opf. f. G. 2. April 1812), „Fred med de Døde",
 Lyfspiel (opf. f. G. 18. Septbr. 1828) og Leeflings Sørgespil
 „Emilie Galeotti", der f. G. opførtes paa det kongl. Teater
 den 8. Desbr. 1775). Fra Bogense tog Selskabet til Odense
 og derfra atter til Bogense, hvor det altsaa vist har gjort ret
 gode Uffærer. — 20. Marts holdt ovennævnte Even Kristoffer
 Meldal sin Dimisprædiken. — 23. Marts holdt Nils Olav
 Mynster (født ^{15/11}1781, Præst i Rønninge ^{29/5}1824) Vigalen
 over ovennævnte Generalmajor Heide. — 26. Marts gik man
 endnu over Bæltets Is baade ved Bogense og ved Middelfart
 og først den 2. April kunde Postdampskibet Merkur for første
 Gang gaa over store Bælt. — 2. April † den 84aarige Kmh.
 Kommandør af Dbg. Karl Fred. Arenstorff til Nishorn, født

1754^{o/10} paa Harrislevgaard. Samme Dag fæstede Karl Adolf Aagaarde ved Bogenfse; han blev siden Forligskommissær, Stensderdeputteret og Landstingsmand. S. D. Kjøbte Greven til Gyldeken, Andr. Ernst Erik Henrik Bernstorff-Gyldeken, Harrislevgaard og Gods for 82,000 Rdl. og indlemmede det i sit Grevskab. I de samme Dage løsfedes en Kæmpeboi mellem Gamy og Gaardslev, hvori fandtes et par kæmpestore Kjennefleletter og mellem disse endel stattede Stenknive og Stenspyd. Og ved samme Tid modtog Gaardeier Niels Jørgensen i Trislev i Sønderfse Sogn 250 Rdl. og Møller Jeppe Klemmensøn i Bogenfse et Solbager som Præmier fra det kongelige Landhusboldningssekskab. — Paaschedag den 19. April 1829 † Præsten Ludvig Bøchmann, 28 Aar gl.; født i Hvirring 2. April 1801, hin Skærtorsdag, da Slaget stod paa Kjøbenhavns Red. Han var en Søn af Præsten Hans Gram Bøchmann, født 2. April 1759 og † Nyaarsaften 1837 som Præst i Raarup (se Side 546). — 20. April brændte Gaarden Laaning ved Ragsbølle i Bisfensbjerg Sogn; 6 Heste, 15 Faar og 20 Kæer indebrændte; Eieren, Lom. Nielsen, havde intet forsvaret. — Torsdag den 23. April 1829 døde af et Slagtilfælde den næsten 70aarige General, Kmh. Karl Giliy Blixen-Gincke til Dallund, dansk Friherre og svensk Rigsherre, Storkors af Dannebrog, Kommandør af Nordstjernen og Sværdordenen og Ridder af Serafimer og St. Johannes-Ordenen. Hans Søn og Efterfølger, samt dennes Gemaltinde fulgte ham, mærkelig nok, endnu samme Aar i Graven, og saaledes blev den nuværende Besidder, Gudenrigsminister, Baron Blixen-Gincke, 7 Aar gl., 1829 Eier af Dallund, hvis gamle Bygninger han forbedrede og for

skjønne saameget, tilbygte et Taarn osv. — 25. April † Kjøbmand Peter Holst i Bogenſe; født Juledag 1764 og ægtede i April 1817 Ane Dſſen. — Mandag den 4: Mai 1829 deflareredes Forlovelſen mellem Arveprins Frederik Ferdinaud (Kriſtian den aattendes Broder, født 22. Novbr. 1792) og Prinsesse Karoline (født 28. Oktober 1793), en Datter af hans Fætter, Frederik den ſjette. Samme 4. Mai fremlagdes og drøftedes de ny Love for Kyns Stifts patriotiſke Œlſkab og det vedtoges fremtidig at offentliggjøre Œlſkabets Forhandlinger i Stiftets Avifer. Amtſprovſt Ridder Rütken oplæste ſin Fremſtilling af Anvendelſen af de 1828 forſkrevne 28 Tønder rigaiſt Hørſe, der i Bogenſe og Odense Egne havde givet god Høſt, og foreſlog at forſyne de øvrige ſyſte Byers Omegne med Hørſe fra Riga; ligeledes fremlagde han Beretning om Fordelingen af tilſtaaede 50 Rdl. i Præmier for flittige Skolebørns Induſtri i nordſyſte Skoler. Samme 4. Mai holdtes Uvſjion over den gamle Skolebygning i Haarſlev og Viſtation over Opførelſen af en ny, og endelig holdtes ſ. D. Uvſjion paa Gyldeſten over en ſtor Del af den afdøde Grevinde Bernſtorff-Gyldeſtens Indbo. — 8. Mai udkom en ny Børnepligtſlov, iſølge hvilken Børnepligten udſtraktes til Møllere, Kromænd og Haandværkere paa Landet, Ladefogder, Skovfogder og Skytter, ſamt Sønner af Skolelærere, ſom fremtidig anſattes. Derimod ſulde Sønnerne af de allerede anſatte Lærere være fritagne, ligesom de ogſaa vare fri, ſaafnart de bleve Seminarifter. Ligeledes bleve Gartnere, Godsforvaltere, Kontorbetjente og Skovridere frendeſes fritagne for Børnepligten. — 20. Mai 1829 † Kammerherreinde Baroneſſe Gyldeſtrog Blixen-Ginecke til Dallund, 32³/₄ A. g.

Student Edvard Man (der 1831^{11/2} blev teol. Kandidat) skrev hende et smukt Mindedigt:

Glæden veg fra Riddersalen —
af, den bor ei varig her;
Køfen blomstrer vel i Dalen,
men tilsvuldes ikke mer.
Diet, vendt fra Jordens Muld,
strirer kun med Himlens Guld.
Ihi til Himlen nys hun søaved,
fulgt af Dybdens Genier;
fro de Hærvingen hæved,
ihl hun var dem alle kjær;
og hos Gud hun nu til Køn
vorden er en Engel stjon.

Sødt det er for Eders Hjærte,
værd hun Himlens Glæde er,
bitter er dog Savnets Smerte,
men ei Sorgfri leve her.
Livet her er Dag og Nat;
Sorg og Glæde sammensat.
At, mit Hjærte troste vilde,
rørt af Tal og Kjærlighed,
men som stormoprørte Rilde
selv det trænge kan til Fred.
Bed, mit sorgopfyldte Bryit,
da for disse Vædes Trøit!

22. Mai + Forvalter Henning Anthon paa Bramstrup, født paa Aagaarde ved Bogense 1773. — 2. Juni 1829 blev Holger Hald Kandidat, nu Præst i Lumby og Provst for Lunde, Eskam og Skovby Herreder. — 5. Juni blev Kandidat Carl Høsbager Præst til Felding og Løvs ved Hølstebro, nu Præst i Særslev. — 9. Juni ægtede Skræder N. Rasmussen i Odense Ifru Dorthea Holst af Bogense. — 10. Juni holdtes 5te og sidste Afskjon over Hs. Jørgensens Gaard i Sadserud. — 16. Juni + Marie Nissen Burckhardt i Bogense, født 1769^{20/7} og ægtede 1798^{20/7} Jak. Burckhardt i Bogense. S. D. + Jubelpræsten Tor Melby i Middelfart, 85 Aar gl., efterladende 14 Børn og 21 Børnebørn. Samme Dag (16. Juni 1829) præsiderede Kronprins Kristian i Fyns Stifts patriotiske Selskab, hvis ny Lovudkast Punkt for Punkt blev drøftet og ledsaget med hans R. Hs. Bemærkninger; ligeledes drøftedes Forslag til Indførelse af Uldkæmning, til Forbedring i Linnedvæveri og til

Understøttelse af Gangst, Tilvirkning og Salg af Baarsild og
 Smaatorst. — 17. Juni præfiderede Kronprins Kristian i Fyns
 Stifts litterære Selskab. S. D. † Karsten Riber til Ensomhed,
 efterladende Hønen Eline Binding. — 18. Juni gjæstede Kron-
 prins Kristian Bogenf. og inspiserede Byens offentlige Anstalter.
 Han reiste herfra til Odense for at feire sin Jæger A. Bierlevs
 og Jfr. A. Bøchs Bryllup. Den 23. Juni forlod han Fyn.
 — 4. Juli brændte et Hus i St. Annegade i Bogenf., tilhø-
 rende Kjøbmand Kroll og beboet af Murmester Henrik Hansen;
 ligeledes brændte Taget af trende tilstødende Huse. — 6. Juli
 1829 blev Peter Væsel Brown Kandidat, siden Kapellan for
 Brænderup og Dre og nu Præst i S. Høirup og Marslev. —
 8. Juli ordineredes i St. Knuds Kirke Ladv. Kr. Jbsen som
 Præst i N. Broby († 1860^{24/5}) og Karl Ludvig Steen som
 Kateket i Nyborg (siden 7/5 1846 Præst i Rudkjøbing). —
 28. Juli † Grise Povline Mourath hos sin Broder, Præsten
 Palle Saaby Mourath i Klinte. — Lørdag den 1. August æg-
 tede Arveprins Fredrik Ferdinand Frederik den sjettes Datter Prin-
 sesse Karoline i hvilken Anledning Dagen her, som overalt blev
 fejret med Flagning og Borgerparade og Aftenen med Festmaal-
 tid og Illumination. At der samme Dag faldt en frugtbar Ordens-
 regn (isfæng som ethvert andet Regnsfald) er begribelig. Af de
 Lykkelige, til hvem den velsignede Rang-Regn naaede, skal jeg
 kun nævne følgende i denne Egn velbetsjendte Personer: Ober-
 staldmester Kristian August Røepstorff, der fik Rmh.-Røglen,
 Gehlfrd. Fred. Kr. August Røepstorff, der fik Storlorset af
 Dbg., Rmj. Prov. Martin Bülow, Ritmester ved de fynske Dra-
 goner, Oberst Karl Ferdinand Krag og Major Tomas Georg

Scholler, begge ved det syvende Infanteri-Regiment, samt Løge ved samme N. Nielsen, der alle bleve Riddere af Dgb., Stiftsamtmand Ridder Ederfeld de Simonson blev Dgbmd. og Søren Hempel i Odense Kanselliraad. S. D. løb Konsul Ridder Clausens store og smukke Brig „Prinsesse Karoline“ af Stabel i Nakskov. — 21. August udkom kongelig Forordning om, at Løsgængerne i Fyens Stift skulde hensejtes paa Tvangsarbejdsanstalten i Odense. — 25. August blev Amb. Grev Bernstorff til Gyldensten — Skytteprins i Odense ved eget Skud. — 27. August døde Degueenten Mdm. M. M. Hansen Brun i Skovby Skole, 89 Aar gl. — 28. Avg. blev Bogense Byfogeds Broder H. H. Boje Herz Præst i Roskilde. — 29. Avg. døde i Aarhus Sekretær Joh. Karl Døker til Nisfvinggaard, 28½ Aar gl., Svoger til Dr. Larsen i Bogense. — 1. Septbr. holdtes offentlig Bortsalg af afdøde Mdm. Grønvolds Eiendomme i Bogense. — 5. Septbr. † Enkeprovstinde Elisebet Hvalfs Langehoff hos sin Svigersøn Oberst Hommel i Nyborg, 77 Aar gl. Hun var en Datterdatter af Justitsraad Bonde Simonson til Skved. S. D. blev forannævnte Kurd. Torbjørn Ribber Distriktslæge i Aalborg. — 12. September fødtes paa Bogense Mølle Karl Julius Rasmussen, nu Skolelærer i Odense. (Dattrent ved J. L. fødtes Niis Nielsen, 2den Lærer i Sønderis, nu Dean i Smidstrup ved Bogense. — 29. Septbr. fødtes i Ellby Præstegaard Lavra Kristiane Balslev, Søster til Pastor M. Balslev i D. Skjærninge. — 24. Oktbr. 1829 † Kambrr. og Ridder Baron Karl Fred. Kr. Blizen Ginecke til Dallund i Sønderis Soan og Næsbyholm i Sverig, 5 Mdr. efter sin Brues Død og 6 Mdr. efter sin Faders Død, og saaledes blev

hans syvåarige Søn, den nuværende Baron Blixen Finecke, Eier af ovennævnte Godser. — 8. Novbr. † Entemadame Gibe paa Konnemosogaard i sit 85de Aar. — 20. Novbr. † den 25aar. Henriette Marie Drejer, Datter af den titnævnte Præst Drejer i Evedrup. — 4. Desbr. blev Bogense Bysfoged Premierlieut. Kansjelliraad Kr. Elers Herz Herredsfoged og Skriver for Bøsling og Nørre Herreder i Ringkjøbing Amt. — 6. Desbr. døde i sin kraftigste Alder Major og Dbgsridder Grev Erhard Rangkau til Skovgaard, Søn af General R. til Frederikslund, hvis Enke levede endnu. — 15. Desbr. † Koustd. Bedel Simonsens Tante Graderike Østrup Rasmussen til Bubbelgaard, 61 A. gl. (født 16/8 1769). — Juledag 1829 indviedes Dr. Pd. Mønster i Frue Kirke i Kjbb. af Bisshop Münster til Bisshop over Aarhus Stift. Bisshop Mønster var født i Bogense. Samme Juledag døde i Odense Margrete Valborg Østrup Seidelin, 54½ Aar gl., efter 22 Aars Ægteskab med Præsten Iver Seidelin. — 30. Desember blev Kr. Rud. Hjørulff efter i 10 Aar at have været Kateket i Bogense Præst paa Feis ifødetfor den afdøde Didrik Pt. Lund; selv døde han her 1840. — 1829 viedes i Jyns Stift, 1322 Par, fødtes 4800 (108 Tvillinger, 3 Trillinger, 593 Uægte) og døde 4362 (deraf 54 mellem 90—100 Aar og 2 over 100 Aar gl.) I Odense fødtes kun 273, døde 231 og viedes 67. — 1829 indførtes den indb. Undervisning i følgende femogtyve syvstue Skoler: Aastrup, Anneslev, Bederslev, Broby, Bøiden, Djernæs, Ellested, Jaaberg, Frørup, Gislev, Hærrislev, Høsmark, Hjallese, Høiby, Kørup, Martofte, Rørup, Nørreby, Ringe, Skrillinge, Sønderfå, Tommerup, Ubbølle, Biby og Binding. — Af Lotterigevinster kom 1829 11,700

Nbl. til Jyen, næmliq 5700 til Odense, 5200 til Svendborg, Næsens 220, Middelfart 160, Nyberg 140, Bogense 100, Faaborg 100 og Kjærtemiude 80.

1830.

12. Jan. feiredes en høitidelig Afkedsfest paa Raadhuset i Ringsted for Biskop Mønster (født i Bogense) for hans Afreise til Aarhus, hvor han modtoges blandt andet med et smukt Digt af den gamle Præst Niels Blicher. — 13. Jan. bleve den nuværende Præst i Bogense, Fr. Kr. Jürgensen, og den afdede Præst i Svendborg, Anton Silfverberg (f. ^{26/1806}) teologiske Kandidater. S. D. omkom Gaardmand Pd. Hansen Allerup i Sønderso Skov ved Vaadestub. — 18. Jan. † forannævnte Skuespildirektor G. Frank i Horsens, 70 A. gl. — 26. Jan. fødtes Kjøbmand Hs. Kr. Jørgensen i Bogense. — 1. Febr. vedtoges endelig de nye Love for Jyens Stifts patriotiske Selskab. — 6. Marts † Skolelærer Hs. Peter Vestergaard i Hærrislev, og efterfulgtes i Embedet af sin Søn, Kr. Vestergaard. Ved samme Tid (?) fødtes Nis Nielsen i Kølstrup, Dean i Smidstrup ved Bogense. — 8. Marts feirede Kanselliraad Vedel Eimonsen sit 50 Aars-Jubilæum som Eier af Elved. (Ved samme Tid † hans 90aarige Jæger Jens Jensen, der havde været Skutte paa Elved i 66 Aar. — 12. Marts ordinerede Stiftsprovst Paludan-Müller Præsterne Lavrits Peter Bang (født ^{28/1802}, Præst endnu i Haarby siden ^{30/121829}) og And. Mat. Barfod (født i Odense ^{27/111801}, Præst i Dilby ^{21/121829}, i Sandager ^{10/1836} og ^{14/111850} i Allerup. — 14. Marts fyldte Præsten Augustinus Stenbøch sit 50de Aar (se 1806). — 15. Marts † Smedermester Karl Kr. Møller i Bogense.

53 Mar gl. — 27. Marts † Præsten Lars Fred. Frem i Norup, forhen den første Kateket i Bogense (se 1819, 1825). — 2. April 1830 † Fru Abelone Sommer Hvid i Ørsted (se Side 443). S. D. blev Præsten Fr. Frem jordet paa Norup Kirselegaard. — Natten efter Palmesøndag den 4. April raste en overmaade stærk Orkan, der omstyrkede flere Huse og Træer i Fyn og Jylland, men var dog værst paa Laaland. — 14. April undrøntes Guldmægtig i Statsgjælds Direktionen Rand. jur. Hans Hofod Baadsgaard til Byfoged og Byssriver i Bogense. (S. D. blev Kanselliraad Fr. Kristoffer Gundersen Byfoged i Lemvig. — 16. April blev Egen Kristoffer Meldal Kateket (den tredje) i Bogense og Hans Isob Drejer Kateket (den femte) i Rudkjøbing (født $\frac{4}{10}$ 1803, Præst i Trykølev siden $\frac{14}{2}$ 1832). — 20. April † Gjæstgiver og Kjøbmand Jakob Burckhardt i Bogense, 57 Mar gl. (født $\frac{20}{11}$ 1772), Sviqerfader til Gjæstgiver Iver Rudebeck. — 22. April † Digteren Rabbel, hvis gemytlige Selskabsfange ogsaa vil erindres i denne Egn. — 3. Mai feirede Augustinus Stenbuch sit Kandidatjubilæum (se 1806). — 10. Mai henrettedes ved Næslev Margrete Sørslev, der havde forgivet sin Mand. — 11. Mai † pensioneret Feldkontrollør Mathias Hansen i Jersore. — 20. Mai † Birkedommer J. D. Holm i Odense, Ketting af forannævnte Provst Holm i Bisgerdlev. — 21. Mai ægtede Bager Niels Henrik Møller af Bogense Hfr. Elisebet Hansen i St. Knuds Kirke i Odense. — 22. Mai bivaandede Fyns Guvernør Kronprins Kristian paa sin 15aarige Bryllupsdag Indvielsen af Raadhuset i Svendborg, hvortil han havde lagt Grundstenen den 28. Mai 1829. Dagen efter inspiserede han Byens offentlige Anstalter og fortsatte fra

Zuspeljonsreise til Faaborg den 24., til Afsens den 25. og til Middelfart den 26. Mai. S. D. fik Karl Vilh. Elers Bevilling til at opføre Skuespil i de danske Provindsstæder. — 1. Juni † paa Løistrup Karl Ad. Bülow, Premierlieut. ved de syvste Dragoner, 32 Aar gl. — 2. Juni præsiderede Kronprins Kristian i Fyens Stifts litterære Selskab; den 3. inspicerede han Bogense og den 4. alle Skoler i Odense og St. Hans Kirke, ved hvilken S. D. udnævntes til Præst Lavrits Kristian Ditlev Westengaard, hvis Stamfader i sin Tid eiede Dallund. B. var født 8. Juli 1795, Kandidat ^{19/10}1827. — 9. Juni præsiderede Kronprins Kristian i Fyens Stifts patriotiske Selskab, hvis ny Love nu endelig vedtoges og Medlemskontingentet fastsattes til 2 Rdl. aartlig). — 10. Juni brændte Rymark. — 12. Juni løb Dampskibet „Frederik den sjette“ af Stabel i Kjøbenhavn. — 13. Juni prædikede Biskop Konster i Aarhus Domkirke for over 4000 Tilhørere, deriblandt Kong Frederik den sjette og hans Svigersøn Arveprins Frederik Ferdinand, vor nuværende Konge Frederik den syvende osv. — 18. Juni † paa Skjoldemose den 18aarige Gustav Berg, som den 24. befattes i den ved samme Leilighed indviede Familiebegravelse, hvorom Pastor L. Barfod sang: Her i Lundens dunkle Hal, elskte Gustav født du hviler; paa din Gravhøi Blomsten smiler, oven staar en Nattergal. Tiden stærkt sin Vingel staar, Haabet vinker fra det Hjerne — bisket bag den lyse Stjerne samler os en evig Vaar. — 4. Juli † Sønnen Edvard Eidenius Zanzen i Gjernelsev Præstegaard. — 9. Juli fik Jøer Rudebel Bevilling som Gjernelseviver i Bogense. S. D. viedes ovennævnte Præst Ad. Mat. Barfod og Sofie Margrete Hempel i St. Knuds Kirke i

Odense. — 28. Juli ordinerede Biskop Plum i St. Knuds Kirke Even Kristoffer Meldal til Kateket i Bogense, Kr. Holger Gald til Præst i Norup (nu Provst over nærværende Egn), Hans Jakob Drejer til Kateket i Rudkjøbing og Joh. Fred. Leth til Kateket i Aalborg. Eidsnævnte var en Søn af Præsten Jens Mathias Leth og Salome Balslev her fra Herredet; selv var han født i Ewaninge den 7. Mai 1803, blev Kandidat ^{20/4}1828, Præst i Ewaninge ^{23/6}1835 og Provst for Calling s. 16. Juni 1851. — Lørdag den 31. Juli, nectop Firengersdagen efter Biskop Dr. J. Blochs Død i Viborg, døde Aarhus Biskop Dr. Peter Hans Mønster af Koldfeber. Han var født den 12. Juli 1773 i Bogense, hvor hans Fader, Karl Kr. Mønster, var Toldkontrollør († 1794 som Toldinspektør i Stubbskjøbing). Hans Moder Kristine Sofie Rosenqvist var en Søster til Regimentskriver Rosenqvist i Frederiksborg, i hvis Hus han boede som Elev paa Frederiksborg Latinskole, hvorfra han dimitteredes 1790, blev Kandidat 19. Jan. 1795 og holdt 5. August s. A. sin Dimisprædiken; levede derpaa i 4—5 Aar i Kjøbenhavn som Manuduktør for teologiske Studenter og som Lærer ved Efterfølgelselabets Realskole. I Begyndelsen af Sommeren 1800 reiste han til Gatte i det sydlige Frankrig med den som dansk Konsul ansatte Generalkrigskommissær som Huslærer for hans Børn. Da denne kort efter blev sendt som Gesandt til Genua, bestyrede Mønster i hans Fraværelse Konsulatets Forretninger, og fik Leilighed til at vise de danske Søfarende vigtige Tjenester. Ved sin Hjemkomst i Slutningen af 1801 blev han strax igjen Lærer og 1803 Inspektør ved ovennævnte Realskole, i hvilken Stilling han forskaffede sig Navn som dygtig

Skolemand. 1805 blev han Præst i Gyrstinge og Hinterup og 1807^{27/12} tillige Provst for Sorø Amt, 1813^{19/2} Præst i Ringsted. Den 28. April 1819 Medlem af Kommissionen for den indbyrdes Undervisnings Indførelse i Almueskolerne og i forbindelse med Oberst Abrahamson udgav han i Aarene 1821—28 et meget udsørgt Værk „Om den indb. Undervisnings Væsen og Værd“ (i 3 kolossale Bind). Efterat Münster 1812^{26/1} var bleven Ridder af D., 1824^{19/2} Døgnmd. og 1826^{27/2} Doktor i Teologien, blev han den 13. Novbr. 1829 udnævnt til Biskop over Aarhus Stift. Han var gift med Frederike Sofie Gleischer, en Datter af Guldmægtig Søren Gleischer. 1797 vandt Münster den akademiske Pris for sin grundige „Sammenligning mellem Grækerne og vort Opdragelses- og Undervisnings-Væsen“, 1801 udgav han en Samling af Folkefange, 1803 et lille Eritium Legemsøvelser og 1805 et om „Modersmaalets Dyrkelse“. 1810 prægede han ved St. Hans Landemøde om „den Kamp, den ærlige Guds Ord's Tjener harat kæmpe, og det store Haab, der skal styrke ham i Kampens Stund; 1826 stiftede han Bibels foreningen for Ringsted og Omegn. I Roskilde Domkirke holdt han 1829 den 7. Oktober en epistotvækkende Synodalpræken mod Intoleranse. Den 6. August blev Biskop Münster's Lig ledsaget af et overmaade stort Følge og under Sørgermæssig bisat i Aarhus Domkirke. Fra Kirkegaarden bærer hans Kiste af Præster op i Kirkens Kor, hvor Sørgetaler holdtes af Stiftsprovst Mogens Lindhard (f. ^{23/9}1769, † ^{13/8}1845) og Konfistorialraad Jens Kr. Brig (f. ^{3/12}1780, † 1849 som Hospitalspræst i Aarhus). Samme Dag indeholdt Statistidenden et Mindedigt over Biskop Münster af Præsten ved Roskilde Dom-

firke Giejer Gad (f. $11/7$ 1771, † $20/11$ 38), hvori det blandt andet hedder:

Som Egen paa sin dybe Rod
 med livfuld Krone — Stovens Snylke,
 saa stærk og fast du nylig stod,
 udbredte om dig Læ og Lykke!
 da Sternen med et vældigt Stød
 din hjærnefulde Stamme brød,
 ja hjærnefuld i al Forstand:
 saa lyg i Mand, saa fri, saa rolig,
 saa dant, saa dygtig, virksom Mand
 saa med dit Rald tilgavus fortrolig,
 saa sorg, mit arme Fædreland!
 din Trang er stor til saadan Mand.

Da han flyttede fra Sjælland til Aarhus Bispestol, sagde Biskop Münster: „Mønster var en Mand, som næppe kan erstattes i de Embeder, han nu forlader!“ Han efterlod 15,000 Rdl., som han legaterede til Skolelærere. Et andet smukt Træk af Mønsters Karakter huffer jeg endnu fra et andet Værk, jeg engang har læst, og som jeg ikke kan undlade her at meddele efter Hukommelsen: Ved vor berømte Historiker Kmhrr. Pt. Fred. Suhms († $7/6$ 1798) Begravelse fik Hertug August Fred. Kristian af Anhalt-Köten (født $18/11$ 1769, † $23/6$ 1830, altsaa 3 Uger efter Biskop Münster), som dengang opholdt sig i Kjøbenhavn, det Jufald at sprænge det hæderlige Ligfølge fra hinanden; men Studenten Münster fra Børgense, der var et Hoved høiere end alle de øvrige, springer ud af Rækken og griber med kraftig Haand Hertugens Hest ved Tøilen og fører den om i en nærliggende Gade (saavidt jeg mindes i Sillegade) hvor Byrsten kunde fortsætte sit Rit, der spætes at have saa stor

Høst. Hertugen saa med Herbovelse paa den sømpeboie sorte Mand, der saa kært og uden at sige et Ord lærte den „gros-geschnoene“ Første at agte et fremmed Folks Ret til uforstyrret at begrave sine store Mand. Den 16. Oktbr. 1830 † Biskop Mønsters Moder Kristine Sofie Resenkviist Mønster, Datter af Pastor H. Resenkviist i Søsten ved Aarhus. Hun var i sit 83de Aar (født 1748). — Den 13. Juli og 7. Oktbr. haves tvende længere Artikler i Stiftstidenden om Børgense Kanal, hvori Heren for samme sterartede og fortjensfulde Anlæg især tillægges Byfoged Herk og Kjøbmændene Jørgen Fabnø, Niis Hansen og Lassen, ligesom det ogsaa bedder, at Stiftets Guverner, Kronprins Kristian ivrigt interesserede sig for Sagen. „Ved flere Gange — siges der — at gaa fra Hus til Hus til Byfoged Kanselliraad Herk samlet 300 Rdl., og Løste om 50 Dages Kjørsel“. Med disse ringe Hjælpe midler begyndte han dette store Værk, ved den 18. Oktober 1827 at danne en Havnekommission, der foruden ham selv bestod af de ovennævnte Kjøbmænd Fabnø og Lassen. Samtidig tegnede flere af Byens Indvaanere sig for 600 Dages frivilligt Arbejde, og nu begyndte Kanalgravningen. „Fra den tidligste Morgen til den sildigste Aften vare Kommissionens Medlemmer flitende tilstede, bleve næsten daglig gjenneublødte, stode i Vand til midt paa Benene og maatte dæmme sig frem i Bjelekasser. Et ubeldigt Veirlyd det meste af Sommeren gjorde Arbeidet yderst byrdesuldt, idet Søen ofte gjennembrød de oplastede Dæmninger og fyldte det Udgravede med Vand. Da Arbeidet, sjønt usuldent, havde staaet sig Vinteren over, henvendte Byfogden sig til Byens Stifts Kommisjonsfond og erholdt af samme 200 Rdl. tilfaane med

sjen for Tilbagebetaling i 4 Aar, og da det derpaa i Sommeren 1829 blev taget i Diesyn af Guvernøren, Kronprins Kristian, saavel som af Generalmajor Klavs Christensen, (der $\frac{1}{11}$ 1828 blev Komd. af D.) og Kapt. Leth, gjorde de Indstilling om, at der af Rigets Finantser maatte tilstaaes Byen til Værkets Fuldførelse et Laan af 2000 Rdl., som skulde tilbagebetales i 8 Aar. „Paa denne Maade er Arbeidet nu tilendebragt og en Baadefanal af c. 1300 Fods Længde, 24 Fods Brede og 10 Fods Dybde med tilhørende Baszin, 120 Fod langt og 60 Fod bredt, fuldført, og derved aabnet en forhaabenlig Velstandskilde for Byen, samt en Lettelse af egne og fremmede Handlendes Vares-Inds og Udffibning og en stor Bekvemmelighed for de Rejsende, der maa bidrage til at flere end hidtil vælger Overtarten mellem Fyn og Jylland over Bogense.“ — 11. August og følgende Dage holdtes Avffjon paa Dallund over afsøde Ambr. Baron Konrad Fr. Kr. Blixen-Gineckes Indbo og Besætning, deriblandt „12 gode Jagthunde“. — 14. August blev Karl Adolf Balslev (født $\frac{1}{5}$ 1798) Adjunkt i Frederiksborg ($\frac{26}{1}$ 1836 Præst i Hørby). Samme 14. August 1830 blev Holger Hald Præst i Korup. — 18. August blev Pd. Fred. Nielsen fra Sarslev Skole Adjunkt i Slagelse. — 24. August blev Grev E. Bernstorff Forst- og Jagtjunker. — 25. August blev Fyns Stiftsprovst Paludan-Müller Biskop Mønsters Efterfølger i Aarhus. — 26. August ægtede Ritmester ved de fynske Dragoner Teodor Vilh. Wegener Nielsen Ludolfine Sofie Leth. — 9. Septbr. bejendtgjorde Biskop Plum, at der fra Fyn var indkommen og offendt 124 Rdl. til unge Græskeres Undervisning. — 19. Septbr. blev Amf. Røntreadmiral Baren P. Holsten Forstemediciner af

Kommisjonen til at forfatte en alm. Lødsforordning for Danmark. — 28. September ægtede General Kastouier Enkefru Ambyinde Vedel Heinen paa Sønderbygaard. — 14. Oktober † Postmester J. R. Lundager i Slagelse, født i Børgense 1765. S. D. † Enkefrue Katrine Smith Vedel, Datter af Magister Pt. Smith og Edel Dortea Barsfod, født 1752^{12/7} og gift 1785^{10/3} med Pape Matias Vedel, født 1752^{7/12}, dimitteret 1774 fra Odense, Kand. 1782, Præst i Everdrup 1786 til sin Død 1827^{12/7}. Han var en Ketting af den kongelige Historiograf N. S. Vedel, efterlod en Mængde, mest landesonomiske Skrifter og Reiseskildringer; blandt andet har han ogsaa berejst og beskrevet nærværende Egn, hvor han havde Familie i Børgense, paa Ulved og Højsgaard. — 12. Novbr. blev Dr. N. Faber Provst for Jyds Stift. — 18. Novbr. fødtes hans Sønsen Torp, i flere Aar Hjælpe lærer i Dre, nu Lærer i Odense. — 7. Desbr. Drkan. — 8. Desbr. † Distriktslæge Ptr. Kristoffer Boos i Børgense (født i Perleberg i Preussen) 72 Aar gl., efterladende Enken Elisebet Gomard. — 11. Desember † Kanselliraad Ptr. Hartvig Bonniffen i Børgense. — 20. Desbr. feirede L. S. Vedel Simonson til Ulved sin 50de Fødselsdag. — 31. Desember † Lødsassistent Dre Høegh Risum i Børgense, 42 Aar gl. — 1830 bragte Lotterispillet 8200 Rdl. til Jyds, nemlig 50 til Ålborg, 100 til Børgense, 950 til Svendborg, 1000 til Middelfart, 2100 til Odense og 4000 til Åarborg. — 3. „Evang. Kirchenzeit.“ af 22. Oktober 1830 anmeldes „Opbyggelige Betragtninger for Eyge“ af Præsten N. Balslev i Åarslev, tredje Udgave af dens tydske Oversættelse i Bremen. Anmelderen anbefaler den paa det Bedste baade for sit Hjemme

og værdige Sprog og Indhold. — 17. Decbr. udkom Forordning angaaende Gudstjeneste-Tiden paa Landet: Her Præsten kun en Sogneskirke, begynder Gudstjenesten Kl. 10; her har to, da Kl. 9 og 1 skiftevis i begge; det samme gjælder ogsaa for Njbstadkald med annekterede Landsbykirker. Disse Bestemmelser skulde træde i Kraft første Søndag i Marts 1831, altsaa den 6. Marts. — 12. Desember blev F. L. Hindenburg Ritmester ved de syvte Dragoner. — 1830 viedes i Fyns Stift 1207 Par, fødtes 4920 (deriblandt 122 Tvillinger, 6 Trillinger, 666 Uægte) og døde 3265, hvoraf de 44 vare mellem 90 og 100 Aar, men ingen over 100. 3 Odense viedes 59 Par, fødtes 291 og døde 211. — Fyns Stifts Kapittelstaxt var d. A. 5 Rdl. 80 Sk. for Aag og 3 Rdl. 5 Sk for Byg. Middelpreisen for de 10 foregaaende Aar var derimod kun 3 Rdl. 6 Sk. for Aag og 2 Rdl. 31 Sk. for Byg.

1831.

3. Jan. indkaldte Byfoged Baadsgaard Kreditererne i Dødsboerne efter Kanselliraad Peter Hartvig Bonnifsen og Soldatskient Dre Høgh Guldberg Risom. — 10. Jan. døde Skolelærer Teodosius Ernst Frederik Frydendahl, 87 Aar gammel, født 1744. S. D. blev Postmester og Toldinspektør Martin Bærtel Brünich i Bogense Krigstraad og Amtsforvalteren for Odense Amt H. H. B. Bekker blev Kammerraad. — Kong Frederik den sjettes 63de Fødselsdag den 28. Jan. feiredes paa følgende Maade i Bogense: Efter forudgaaende Bekjendtgjørelse fra Byfoged Baadsgaard og Byens Præst Konfistorialraad fik om, at en Høitidelighed vilde blive afholdt i Kirken denne Dag, blev der paa denne fra 10½ til 11 ringet med den store Klokke.

Byens og den nærmere Omegns Beddere strømmede nu til Kirken i saadan Mængde, saa Kirken blev saa overfyldt, som aldrig før i Nords Minde. Fra Kåret holdt Præsten en smuk Tale, hvori han viste, at en saadan Fyrstes Fødselsdag bør være en Jøkkelfest. Før og efter Talen bleve passende Sange aflængne af endel Herrer og Damer fra Orgelet og afkompaneret af dette. Siden hen paa Dagen deltog Byens Embedsmænd, mange af Borgerne og endel Mænd fra Omegnen i et Festsmaalid, hvor naturligvis Kongens og Kongehusets Staalet bleve udbragte under levende Glædes og Hengivenheds Ytringer; ligesom man ved denne patriotiske Fests heller ikke glemte at betænke Byens fattige. Næste Søndagaften den 30. Jan. blev i samme Anledning holdt Bal. — 7. Febr. var det 25 Aar siden Augustinus Stenbuch blev udnævnt til Præst (i Sønderfø) og den 12. Novbr. s. A. 25 Aar siden han blev gift med Hebeffe Sofie Verlauff. — 3 Marts fallerede Kjøbmændene Valentin Buchhardt, P. Hartmann og Ditlev Klafen i Bogense og kort efter til Kjøbmand Laksen den samme Vej. — 9. April 1831 fejrede Simon Andersen Almager sin 80aarige Fødselsdag og sin Jubelfest som Besidder af Ruggaard i 50 Aar. Ved samme Tid skriver Provst Jens Frederik Boesen i sin Topografi over Værlinge Sogn, at Ruggaard ligger i en meget behagelig Egn ved en lille Na, omgivet af frugtbare Markter, bakkede og saare vundige Skovpartier og en Mølledam paa 7 Lønder Land. Borgegaarden bestaaer af en Hovedbygning med to Sidesloie, alle teglhængte og opførte paa en temmelig høi Kjelderetage. Hovedbygningens Kvist er forsynet med Slagværk og Altan. Et Stakit adskiller Borgegaarden fra Ladegaarden, der bestaaer af

3 Straatafte Kængder og et par Smaahuse udenfor samme. Fra Haven, der just ikke er stor, men udmærket sig ved sin Frugt- og Humleavl, kommer man over en Hvidebro til en et par hundrede Alen derfra i Mølleedammen beliggende Holm, der ligeledes er dyrket som en Have og beplantet med Frugttræer. De Ruggaard da tilhørende Jorder, der med Skov og Møllestyld stod ialt for 32 Tdr. Hartkorn, udgjorde ialt $444\frac{1}{4}$ Td. Land (ca 14,000 Kvadrat-Alen), hvoraf de 104 Tdr. var Skov. De 140 Tdr. England gav aarlig 300 Læs Hs og Meieriet bestod af 50 Møllekøer osv. Til Ruggaard hørte Gaardene Bentesylke med $7\frac{1}{16}$ Td. Hfl., Kongsle med $1\frac{3}{16}$ Td. Hfl., en privilegeret Kro, en Vandmølle, en Veirmølle og 12 Huse, samt et Teglværk, i hvis Døn hvergang brændtes 36,000 Mursten og 3000 Tagsten med 80 Læs Løv. — Siden jeg nu engang er kommen ind paa Talstørrelser her, vil jeg med det samme anføre at Lotterisylken i Aaret 1831 bragte 15,500 Rdl. til de syvte Kollektioner, nemlig 9300 til Odense, 2500 til Svendborg, 2350 til Ålbens, 750 til Bogense, 300 til Middelfart (deraf de 200 til en Bonde i Veilbysskov, vundne paa 1 Mk.), 200 til Nyborg og 100 til Faaborg. — 28. April † Hans Adolf Skod, Præst i Krogsbølle i 45 Aar, født 1760^{28/10}. Hans Minde blev besungen af forannævnte Præst N. Drejer fra Bogense. Dette Sogns Kirke, den nordligste paa Fyn, ligger i Krogsbølle, forhen kaldet Hundstrup, 2 Mile øst for Bogense, $2\frac{1}{2}$ Mile fra Odense og 3 Mile fra Skjertemunde. Præstegaarden ligger paa Ågernæs (maaaske af Ågerunæs, vis a vis til Bognæs, hvorpaa Bogense ligger). Krogsbølle Sogn udgjorde tidligere to Sogne: Ågernæs og Hundstrup. Men Ågernæs

Kirke blev allerede nedlagt 1601 og Menigheden lagdes til Hundstrup Kirke. Dog vedblev der at være et Bedehus i Agernæs til 1787, da det omdannedes til et Hospital, der afbrændte 1855, men Muret efter gjenopbyggedes. Hundstrup Kirke er ogsaa forlængst forsvunden; den blev maasse ødelagt samtidig med Byens totale Afbrændelse. Den ny By og den ny Kirke fik Navn af Krogsbølle, dog kaldes Kirken endnu sædvanlig Hundstrup Kirke, om ikke i Skrift: saa dog i Tale sproget. Den er smuk og anseelig, fik en Hovedreparation i Murene 1839—41, da den blandt andet fik et nyt Taarn med Kluppel og Kors, en smuk Altertavle, nyt Orgel osv. 1845 blev den end yderligere forskjøttet. I dette Sogn ligger Gienfjeldsberg og Kjørup, hvis første Baron, Ralte Putbus, døde 1750. Sognets vigtigste Legat, det putbuske, stiftedes 1798 den 14. November af Wre Putbus. — I det patriotiske Selskabsmøde den 2. Mai 1831 valgtes til Præsident Kmh. Stiftamtmand Gederfeld de Simon sen; til Landvæsen- og Kunstflids-Komiteen: Rektor Dr. Bjørn, Proprietær Hofman til Hofmandsgave og Amtsprøfst Lütken; til Lovkomiteen: Kmh. J. Benzen og Overlærer Brohm. Som ny Medlemmer optoges Stiftsprøfst Faber, Prof. Sægtorph, Præsterne Stenbuch og Westengaard og Sagsfører Søren Hansen. Las Rasprisen i Troense foræredes et Sølvbæger med den Indskrift: „Fra det patriotiske Selskab til Las Rasprisen! Høitids-tegn for Havfiskeri“. — 8. Mai aabnedes Jver Rudebøks ny Gjæstgiveri i Bøgense. — 10. Mai feirede Sønder sø Egnens præst Joh. Jak. Edsberg sin 50de Fødselsdag. — 25. Mai † Skolelærer N. Petersen i Sønder sø, 79 Aar gl., efter 42 Aars Høitidskab. Han var født 1752 den 12. August og ægtede

1789^{14/11} Marcen Johanne Jørgensen. — 1. Juni blev Pt. Kl. Larsen Distriktslæge for Bogense By samt for Slam og Eskovby Herreder. — Den 7. Juni mønstrede de spuste Dragoner for Kong Frederik den sjette ved Odense. — Den 28. Juni 1831 fejrede Præsten Andresen i Randers (forhen i Bogense) sin Sølvbryllupsfest. — 1. Jult blev Kr. Fr. Baadsgaard den første Postmester i Mariager. — 17. August blev Kapellan Joh. Kr. Balslev i Haarslev Præst i Ugerslev, nu Præst i sit Fodestegn Haarslev. Hans Formand i Ugerslev Hans Wandall var en Bondesøn fra Sletterød mellem Odense og Bogense, født 10. Oktbr. 1774, Student fra Odense Skole ^{20/10}1794, Kandidat ^{27/4}1798, Præst paa Bøns ^{3/1}1801, i Baarbaaske og Ørene ^{7/1}1803, af Grev Bernstorff til Gyldensten kaldet til Præst i Ugerslev og N. Søirup og ^{4/6}1831 kaldet til Præst i Guldbjerg, hvor han døde den 14. Juli 1846, efterladende sig 2 Døttre og 7 Sønner, deriblandt Præsten Erik Adolf Wandall (født 1807^{12/12} i Ugerslev, Præst i Toldstrup ^{17/6}1842, i Strø ^{20/2}1849). Samme 17. August som Balslev i Haarslev blev Præst i Ugerslev blev Gerhard Esfild Toldorff til Mars og Havbro Provst for Mars, Wiklum og Slet Herreder († ^{11/2}1846), Joh. Kristoffer Ambrosius Krebs (født ^{9/10}1776, Kateket i Rudkjøbing ^{9/2}1813, Præst i Svendborg ^{20/12}1819) Præst i Jdestrup (død 2. Febr. 1848), Andreas Binding Præst i Sønderhaa (nu i Paarup ved Odense), Frands Vilh. Trojel (f. 2. Juli 1782) Præst i Kornum († der i Oktober 1855), Andreas Kr. Brønsted Præst paa St. Tomas (siden ^{3/12}1842 i Skovlænge) og Andreas Jørgen Rielsen Kateket i Svendborg (siden ^{20/4}1849 Præst i Glostunde). — Søndag den 21. Aug.

fødtes Pastor N. Balslev i Gilby Præstegaard ved Bogenſe. — 12. Septbr. † Student Karl Heilmann paa Harrislevgaard. — 17. Septbr. † Bøvver Karl Ditlev Fich i Naſum. — 20. Septbr. blev Rasper Schøller (Margaard) Major ved de ſynde Dragoner. — 21. Septbr. blev Suenibjerg Sognepræst L. M. Arthur Arctander Præst til Næraa og Bederslev, nu i Klinte. S. D. blev Peder Rasmuſſen (f. $\frac{3}{12}$ 1801) Kapellan hos Amtſprovsen for Luude, Odense, Slam og Skovby Herreder ($\frac{21}{10}$ 1835 Præst i Lomberg, $\frac{11}{2}$ 1848 i Hø) og Magiſter L. Ranneſtad Boiſen i Uſens Præst i Veſterborg, hvor han endnu lever og virker. — Den 28. Septbr. blev Hans Jørgen Gjedſing Præst i Lorkildſtrup efter Karl Frøderik Jønſen, en Parſelmagerſøn fra Kjøbenhavn, ſom † 26. Juni 1831. Pastor H. J. Gjedſing var en Søn af Bogenſe Præst N. J. Gjedſing og var født den 3. Mai 1784. 1804 den 9. Juli blev han theologisk Kandidat med Udmærkelse, blev ſiden Adjunkt og Overlærer i Viborg, Præst i Herlev og Biv og nu til Lorkildſtrup og Lillebrønde, ſiden for Ballerup og Maalev, hvor han døde 1854. Han var Ridder af Ddg. og Medlem af flere landeſonomiſke og kommunale Kommiſſioner. Af 11 Børn eſterled han ſig 9, 3 Sønner og 6 Døttre; Sønnene have alle taget theologisk Examen. En af Døttrene er boſat her i Bogenſe. — 1. Oktober døde Søren Langkilde af Bogenſe i Gilby Mølle, ſom han fødte 1821, 76 Aar gl. — Onsdag den 5. Oktober ſtiftedes Jyſke Stiſts Sparekaſſe. — 6. Oktober aabnedes J. H. Kochs ny Farveri i Bogenſe, hvor Farver og Kjøbmand Pt. Kriſtoffer Laſſen fort før havde gjort Opbud. — 7. Oktbr. † Enkefru Eliſebet Gomard Boſt i Bogenſe (født Juleſdag 1776).

Enke efter Distriktslæge B., saa Dage efter † hendes Søn Handelsbetjent Adolf B. — 9. Oktober fødtes Gartner Karl Hansen, Forpagter af Haven ved Dallund. Omtrent ved samme Tid fødtes Mathias Hansen i Bisby, i nogle Aar Hjerdelærer ved Børgense Borger-skole. — Søndag den 24. Oktober fødtes paa Krogsgaard ved Høstebro Seminarist Karl Mathias Thrige, Stifter og i flere Aar Bestyrer af en privat Undervisningsanstalt i Børgense og nu Lærer ved den betalende borgerlige Pige-skole i Odense. — 3. November udkom Bedel Simonsens Digtsamling „Livets Speil i Naturen“. — 28. November holdtes Auktion over afdøde J. P. Zahnes Gaard Nr. 10 & 11 i Udelgade i Børgense.

1832

viedes i Jyds Stift 1185 Par, fødtes 4452 (deriblandt 90 Tvillinge, 3 Trillinge og 635 udenfor Ægteffab), og døde 3660, deraf 11 i en Alder mellem 90 og 100 Aar. Blandt de Døde vare her i Herredet blandt andet to Dreng, som vare omkomne i en Grusgrav og en Karl, der uheldigvis fik en Kglefugle i Hovedet. 3 Stiftets Hovedstad viedes 68 Par, fødtes 250 og døde 220. — Kapittelstaxten for Jyds Stift 1832 var 3 Rdl. 72 Sk. for Rug, 2 Rdl. 54 Sk. for Byg og 1 Rdl. 63 Sk. for Havre. — 5. Jan. 1832 aabnedes Jyds Stifts Sparekasse. — 29. Februar † Kanselliraad Bedel Simonsen til Elved. Samme Aar udgav hans senere saa berømte Søn og Efterfølger L. S. Bedel Simonsen sine Digtsamlinger, „Ung Harald“ og „Alfos Harpe“, og stænkede 800 Rdl. til Oplyselsen af en Skole i Bøvlinge (der fuldførtes næste Aar) og 300 Rdl. til Skolens Præmiefordeling samt 300 Rdl.

til et Sognebibliothek. — Den 16. Marts døde i Middelfart Alexander Hvid, født paa Oregaard 1772 og i mange Aar Forpagter af Gyldensten. Dagen efter døde hans Hustru, Ovidie Neefs Hvid. De efterlode ikke mindre end 13 Børn. — 14. Marts holdt Fr. Kr. Jürgensen (nu Præst i Bogenſe) ſin Dimidprædiken og blev ſ. A. Premierlieutenant ved Livforpſet og Lærer ved Søetatens Drengeskole. — Den 6. April udkom Byggesoven for Kjøbstæderne. — Den 1. Mai blev D. Nadsen i Bogenſe Toldbetjent. D. D. brændte Røde-Mølle ved Langſø og ſire Dage efter brændte Trovengaard, ogſaa ved Langſø. — Ved denne Tid udjævnedes Erikshøi og Klemens Høi i Haarslev Sogn, og man fandt ved denne Leilighed endel Oldſager. — Den 9. Juli 1832 toges den teologiſte Embedsgegnen af Pt. Kr. Berg (født $28/6$ 1808, † 1858 $15/11$ ſom Præst i Sværdborg), Aft. Kr. Holm Eidenius (f. $12/6$ 1805 i Sørslev ved Bogenſe, Præst til Brænderup og Dre) og Pt. Avg. Wendelbo (f. 9. Mai 1807, 1853 $25/6$ Præst i Kroghølle). — Den 17. Avguſt blev Kapellanen i Haarslev Joh. Kr. Balslev Præst i Ugerslev iſt. den til Guldbjerg forflyttede Hs. Wandall. Balslev blev ſiden Præst i Haarslev. Som Kapellan hos Faderen, Præsten K. Balslev, udnævntes dennes Søn Maſ. Vilh. Balslev (en yngre Broder til Formanden) den 19. September 1832. Han var født i Haarslev den 30. Juni 1807, dimiteredes til Univerſitetet af ſin ovennævnte Broder Joh. Kr. B. 1826, blev teol. Kand. 28. Oktbr. 1831, 30. Jan. 1841 Præst til Hammer og Hørſens og 20. Marts 1854 i Skydebjerg og Orte paa Fyn. 1841 ægtede han Frøken Nikoline Klavdine Frederiſe Fofſ Meyer, Datter af Amtſforvalter Juſtitſraad Kr. Fr. Meyer

i Haderlev. Han har blandt andet skrevet sin Fader, Haarslev Præst „N. Balslevs sidste Dage“ i „Kristelig Samler“. Hans Broder Stiistsprovst og Dbygd. Karl Fred. Balslev er den 5. Juli 1860 udnævnt til Præst i Nørrebroby. — 19. Septbr. † Gaardeier Eiler Kristoffer Rasmussen i Slaarup ved Bogense, 41 Aar gl. — 18. November 1832 fødtes i Bogense Byfoged Baadsgaards Søn, Fred. Vilh. Baadsgaard, Student 1853 fra Odense Skole med sidste Karakter. (1833 fødtes hans Broder Lieutenant L. Baadsgaard). — 20. Desember feirede Evaneke Sognepræst, Joh. Kr. Melby, sin 50aarige Jubelfest. Han var den 8 af 15 Sossende og født 16. Oktbr. 1754 i Odense, hvor hans Fader var Postmester. Om denne Families Nedstamning fra Melby ved Bogense, se 1660. — Zuledag 1832 † Apoteker Henrik Hansen i Bogense, efterladende Enken El. Sønderkov Hansen. S. A. † Præsten Bogislavs Mathisen, forhen Kapellan i Særsløv og Præst siden 1802 i Gudme og Brudager, hvor han 1. Novbr. 1832 efterfulgtes af Hs. Magnus Rjør, født 1/11 1801. S. A. (1832) fødtes teol. Kand. Kr. Mort Jungerfen, Huslærer i Bogense.

1833.

20. Jan. udnævnte den preussiske Konge Kmh. Grev Eric Bernstorff = Gyldesten, Baron Vile-Brabe og Kmfr. K. B. Moltke til Johannitteriddere. — Den 31. Jan. laa Sneen 4—5 Fod høit i Bogense Gader. — 3 Februar † Hoffjet, Admiral Joh. Fred. Bardenfleth fra Harrislevgaard. — 7. Februar † Kmh. Grev Eric Eskel Schaffaligky de Muckadell,

57 $\frac{1}{2}$ Aar gl. I Præsten I. Barfoeds jائفke Windedigt over ham hedder det blandt andet: „Velgjørende og blid med hjælpsom Haand han løste mange ud af Armods Paand; i fattig Lytte som i Stormands Berg han elsked Mennesket i Fryd og Sorg“. — 9. Februar † Enkegrevinde Sofie Magdalene Krag Suel Vind Rangan til Frederikslund, 79 A. gl. — 14. Febr. † Kjobmand Kr. Rimkilde i Odense, 74 Aar gl. (Familien L. stammer fra Rimkilde her i Herredet). — 13. Marts var det 25 Aar siden Frederik den sjette blev Konge, i hvilken Anledning Stiftstidenden blandt andet indeholdt et Digt paa 17 Vers med Overskrift: „Den sunste Bondes Tanker den 13. Marts 1833“. — 15. Marts † Gierinden af Rode Mølle Wdm. Marie Møller Lund. — 25. Marts † Farver J. P. Raffenberg i Afsens (født i Bogense). — 29. Marts 4de og sidste Avskjøn over Kjobmand og Gjæstgiver Jver Rudebæks Eiendomme i Bogense og 3. April 6te og sidste Avskjøn over afdøde Kjobmand J. P. Fanoes Gaard Nr. 10 & 11 i Adelgade. — 13. April † Fru E. M. Torstensen Thorballefson, født 1755 $\frac{3}{4}$, Suse i 44 Aar efter Provst Thorballefson i Bogense. — 30. April † Fru Belette Bülev Hansen i Bogense, 73 Aar gl., Svigermoder til Apoteker Hansen. — 5. Mai † Proprietar N. Møller til Ørrikslevgaard i Sønderjys Eegn, 68 Aar gl. — 9. Mai † Peter Karl Sev. Gjesfing Krøll i Bogense i sit 6 Aar. — 13. Mai † Hø. Kr. Karl Reimer i Haardslev Eskel i sit 9 Aar. S. D. blev Justitsraad L. K. Reimer i Kjobenhavn begravet, 45 A. gl. — 28. Mai † Bødkermester A. Skristensen i Bogense. — 24. Juni † Kristen Bürk i Bogense.

Stiftstidenden indeholdt kort efter et langt Digt til hendes sørgende Slægtninge". — 15. Juli † Haarslev Præsts Hustru Anne Salome Lentrup Balslev, 58 Aar gl., efter 36 Aars Hgteskab, Moder til den nuværende Præst i Haarslev, til Stiftsprovst Balslev oiv. — 23. Juli † Seminarist Job. Lud. Nielsen i Særølev Skole, 24 Aar gl., Broder til den nuværende Præst i Frørup. — 2. Avg. fejrede Fru Sofie Stenbuch (se 1806) sin 50 Fødselsdag. — 3. August brændte Skolen, en Gaard og 7 Huse i Haarslev. Paa Præsten N. Balslevs Opfordring indkom endel frivillige Gaver til de Brandlidte, deriblandt 4 Tdr. Korn fra Justitsraad Hvid til Sandagergaard, 2 Tdr. fra Gorgius til Pyffesborg, Gjelsted og Rorup Sogne 7 Tdr. Korn og 20 Rdl., Knud Møller til Aagaards Mølle 1 Td. Malt, Bedel Simonson 20 Rdl., Mølleren i Maderup 4 Rdl., Mændene i Gillskov 9 Rdl., Lærer Vinther i Hindervad 5 Rdl., Skovby 30 Rdl. (indsamlet ved Lærer Nielsen), Hærsløv 31 Rdl. (indsamlet af Lærer Vestengaard), Børgense 25 Rdl. (indsendt af Byfoged Baadsgaard) og desuden 10 Rdl. af en Ubenævnt, Provst Boesen i Bigerløv 5 Rdl., Huslærer Man paa Gyldesten 2 Rdl., Gartner Krag paa Hærsløvegaard 1 Rdl. og Korpagter Hansen paa Dreagaard 6 Rdl. og 12 Tdr. Gryn, Malt og Mel. — 5. August: heftigt Tordenveir over denne Egn. — 17. August fødtes Anne Salome Elisebet Balslev (Jøhøi) i Gilby Præstegaard. — 20. August † Soldberjent Hs. Jak. Bedel i Børgense, født 1758 i Jellinge ved Beile, hvor hans Fader var Præst og Amtsprovst og Broder til Krigsraad Hans Jakob Bedel til Hølsegaard. --

30. Septbr. † Forligs- og Landvæsenkommisær Kanselliraad
 Joh. Nif. Kannevorff i Aalborg, 76 Aar gl., født i Sønderho
 1757, gift 1816 med Auguste Ulrike Ploug. — 24. Oktbr. †
 H. K. S. Gilstov i Odense. — 4. November: Fyns Stands
 patriotiske Selskabs Møde. — 14. Novbr. † Gaardeier Pd.
 Lind Hansen i Sadsferd. — 9. Desember † Martin Kjølving,
 74 Aar gl., i 51 Aar Grevskabsforvalter paa Einsidelsborg.
 — 11. Desember † Apoteker N. K. Leth i Børgense, 37½
 Aar gl. — 17. Desember † Kmj. Matias Bærtel Gedersfeld de
 Simonsen, 55½ Aar gl., Kaptain ved de fynske Dragoner og
 Broder til Fyns Stifamtmand. — 31. Desember havde Bø-
 gense 6 Skibe med en Drægtighed af ialt 56 Læster. — Lotte-
 rispillet indbragte de fynske Kollektjener i D. A. 15,470 Rdl.,
 deraf 8000 til Svendborg, 7200 til Odense, 150 til Middelfart,
 50 til Børgense, 50 til Nyborg og 40 til Aalborg. — 1833
 viedes i Fyns Stift 1182 Par, fødtes 5285 (126 Tvillinger,
 708 udenfor Ægteskab) og døde 3580. I Odense viedes 57
 Par, f. 270 og † 220. — Kapittelstaxten var 3 Rdl. 4 Sk.
 for Rug og 1 Rdl. 80 Sk. for Byg.

1834

fleg den til 3 Rdl. 25 Sk. for Rug og til 2 Rdl. 22 Sk.
 for Byg.

3. Jan. 1834 blev Pastor Kr. Dr. Andr. Andresen i Randers (forhen Præst i Bogense) Præst i Kjeldby paa Møen, og Pastor J. N. Kannevorff i Lemvig (født i Sønderlø) Præst i Butterup. — 10. Jan. † Kanselliraadinde Sestie Brandt Petersen i Abenraa (født i Bogense) g. m. Postmester Kanselliraad Petersen i Abenraa. — 14. Jan. blev K. B. Boof fra Bogense Bataillonskirurg. — Lørdag den 18. Jan. † Dr. Frederik Plum i sit 74 Aar, efterat han paa 23de Aar havde været Biskop for Fyns Stift. Han havde fra tidligere Aar været bekjendt som heldig og grundig Dyrker af den klassiske Literatur; som Biskop vedblev han at fortsætte sine lærde Studier, og berigede Literaturen med flere filologiske Arbejder, hvoriblandt en Udgave af den latinske Satiriker Persius (1827). Han arbejdede som Forfatter ligeledes meget i Pædagogiken; udgav (med Sander og A. K. Holm) et pædagogisk Tidsskrift („Egeria“ 1804—1808) og hørte overhovedet til Danmarks lærdeste Bisper i den nyere Tid. Ved Siden heraf var han en ivrig Befordrer af Almuens Skoleundervisning og skrev selv en Føllelæsebog („Anders Kjerby i Bispenbjerg Sogn“ 1821). Af det fynske Stiftsbibliotek havde han ikke mindre Fortjeneste end af videnskabelig Kulturs Fremme i sit Stift, til hvilket Diemed han i en lang Aarrække, og indtil sin Døds udgav „Efterretninger om udenlandsk teologisk og pastoral Literatur meddelte Fyns Stifts Geistlige ved Landemoderne“ (Odense 1818—1833). „Længe — hed det i Stiftstid. paa hans Begravelsesdag, Fredagen den 24. Jan. — har vor By ikke været Vidne til en almeenhøitideligere Sjæls-oplevelsende Scene end vor bortgangne Biskops Jordfærd, der med rette kan kaldes en sjon, frivillig

eg offentlig udtalt Hylsing af det Gode, det Bøde og det Ædle." I Kirken blev den af den Afdøde selv digtede deilige Salm: „Korsets Død min Jesus døde“ affungen, hvorefter Stiftsprovst Faber holdt Ligtalen, hvortil Filip. 1, 23 var lagt til Grund. Derefter bleve følgende Strofer affungne:

„Fredens Engel sin Binge sankede, bragte Evigheds Slummer; Sjæl, som Støvet ei mere sankede, søvder høit over Nummer.	Ravnet: Frederik Plum adskeltede Døden, al! til vor Smerte. Livets Engel af Blomster steltede Mindets Krands i vort Hjerte.“
--	---

„Kristelig Kirketidende“ Nr. 4 f. d. A. indeholder hans Biografi og hans Evangeliang, et saare smukt Digt om Livets Kamp og Livets Maal, aandende den inderligste Tro og det freidigste Haab, med hvilket hans Sjæl saa Timer efter himlede. — Mængfoldige Digte skreves til hans Mindes Forherligelse, blandt andet et paa 16 Vers af en forhen omtalt Præst P. D. Ibsen, hvori det blandt andet hedder: „Han elsted' Dødsstadens grønne Enge, hvor Drengen havde vandret med sin Bæg, hvor Naen bugter sig i Blomsterfenge, og Skolebarnet meder med sin Krog.“ — En Anonym skrev saalunde:

„Biblen under det tætteste Løv besteden sig skjuler;
 næppe af Mængden den seek, saa kun sandse dens Duft.
 Uden Glands og Pragt er dens Strønaal, dens Bæger og Blade;
 rolig ved Varme og Lys, nærer den sig, yder Frugt.
 — Guders og Menneskets Glæde — som tvæger, dulmer, opstiver,
 Himlen huldrig den gav, Frelsens Symbol er dens Blod.
 Saa var dit Liv, din klassiske Vandel, din Jbræt sig Biomikens.
 Muser, medtager en Søn, himmelsk forklaret han er!“

Han var en Søn af Præsten Klavs Plum i Korsør, der igjen var en Sønneson af den Dr. Klavs Plum, der under Kristian den fjerde var juridisk Professor ved Universitete.

Endnu skal jeg kun tilføie at hans Kiste af 8 af Stiftets Præster blev baaren ud af Kirken.

S. D. bekjendtgjorde Haarslev Præst de Gaver, han siden sidste Bekjendtgjørelse havde modtaget til de Brandlidte i Haarslev, deriblandt 2 Tdr. Rug fra Hr. Wiiffelsen til Hølsegaard, Pastor Knudsen i Allse 3 Rdl., Grarup og Fyllested Rind 2 Tdr. Korn, 5 Tdr. Korn fra Stiftamtmand Cederfeld de Simeonsen til Erholm, 1 Rd. af Mads Jørgensen til Dybmose osv. — Den 28. Jan., Frederik den sjettes Fødselsdag, feiredes i Børgense ved Borgerkorpsets Paradering paa Torvet „hvor Borgerkaptainen og nogle af Byens Embedsmænd og Honoratiørens tolkede samtlige Indvaaneres Fryd over Dagens Fest, nedbad Held og Lykke over den gode Konge, hvem man under Kanonernes Lødning ønskede et „Længeleve!“ Om Aftenen var der Bal paa Gjøstjivergaarden, hvor Byfoged Baadsgaard efter Aflyngelsen af en til Dagens Høitidelighed forfattet Sang udbragte Kongens Skaal, der ledsagedes af nifoldig Hurra og Kanonsalut. Paa Gyldensten gav Grev Bernstorff et storartet Middagstafel hvortil vare indbudte Grevefamilien fra Roepstorff, mange Familier fra Børgense, alle Grevskabets Præster og Lærere samt alle dets verdslige Embedsmænd. Den gyldenstenste Kongefest havde ogsaa sit Bal og sine Kanonsaluter. Ogsaa i Diget i Haarslev sogn feiredes Dagen ved en halv offentlig fest idet Gaardeier N. Hansen havde indbudt sine Venner med Familie, som han bevertede med et festligt Maaltid og diverse Klasser Vin, der nødes med disse simple, men hjertelige Dnsfer: „Gid det gaa Kongen og Landet vel!“ „Gid Kongen endnu leve længe og Velstand fremmes under hans Baretøgt!“

„Det gode gamle Danmark skal altid bestaa med Hæd og Hæder og fostre Sønner, der freidigt vil værne om deres Moders Ære og Ære!“ og endelig „enhver stittig og brav Landmands Skaal!“

-- Den 31. Jan. udstødte N. Faber, Fred. Bagger Jentzen (Sognepræst i Elamby, † 1851) og Eidenius (Sognepræst i Særslev) en Indbydelse til Dyrettelsen af et Gravminde over Nissey Plum. -- 2. Februar gjorde Kjøbmand S. Iversen i Børgense Opbud. Ved samme Tid vilde Gjestgiver og Kjøbmand Iver Rudebæl sælge sin Gaard med Gjestgiveri og Brænderi og Kjøbmand Krøll i Børgense indbyder Lyshavende til at affjøre ham Skibet „Haabet“. -- 11. Febr. † Degnen J. P. Petersen i Korup, 33 Aar gl. og den 14. Febr. † Kordegn Jaf. Pt. Schmidt i Rudkjøbing, der en kort Tid var Lærer her i Herredet. -- 18. Febr. bleve Indbyggerne i Børgense talte, og deres Antal befandtes at være 1212. -- Den 26. Februar ordinerede den konstituerede Biskop Faber Pt. Kr. Georg Westergaard til Kateket (den første) i Kjærteminde. -- 5. Marts ægtede N. Kristiansen i Odense Else Marie Simonsen af Haarslev. -- Tirsdag den 18. Marts stiftedes Læseforeningen i Børgense. -- 19. Marts blev Nif. Faber den 17de evangeliske Biskop over Jyds Stift. Han var en Søn af Sagsfører Naf. Faber i Odense og født den 19. Juni 1789, blev Student fra Odense Skole 1807, Kandidat ^{20/4}1811, holdt sin Dimisprædiken ^{4/4}1812, blev Lærelærer ved Metropolitanskolen 1813, Grosserer i Kjøbenhavn 1814, Dr. filosof. ^{15/10}1817, Præst i Middelfart samme Aar, 1830^{12/11} Stiftsprovst i Odense. -- 20. Marts † Enkebispinde J. W. Raff Hansen i Odense, 78 Aar gl. -- 21. Marts indeholdt „Tidshistorien“ en sexspaltet

Artikel om „Juddigninger ved Bogense“, hvoraf jeg her skal meddele det, som ikke tidligere her er bleven meddelt: Ved en Raadstuesamling den 15. August 1666 blev af Borgeriskabet samtykt „at eftersom nogle fornemme Folk skal være findet Stranden at inddæmme, da maatte dette ske.“ Derpaa har Borgermester Hs. Jørgensen erholdt Kong Frederik den tredies Bevilling af 15. Oktbr. f. A. paa at inddæmme fra Stranden paa begge Sider af Byen, denne til almindeligt Gavn. Denne Bevilling, som er konfirmeret af Kristian den femte den 7. Oktbr. 1670 og paragraferet af den berømte Griffensfeldt opbevares endnu som Original i Byens Arkiv. Sandsynlig har denne dristige Borgemeisters Død forhindret Værkets Udførelse; thi der er hverken Tegning eller Tradisjon om en Juddignings Paabegyndelse i hin Tid. Det var forbeholdt den nyere Tid. Den i Anledning af Fælledens 1793 nedsatte Kommission blev det tillige paalagt at undersøge, hvorvidt Stranden bør anses som Byens offentlige eller anden Mands private Eiendom og afgive Betænkning om Muligheden og Fordelen af Strandens Juddæmning. Kommissionen afgav den 30. Oktober 1795 den Erklæring, at den inddæmmede Jordstrækning vilde blive privat Eiendom for dem, som befestede Juddigningen; med mindre det kunde ske ved nogen offentlig Understøttelse, da den saaledes inddæmmede Grund vilde blive „publik Eiendom for Byen, under Bestyrelse af Byfogden og Byens eligerede Mænd.“ Hvilken Herlighed havde det sidste Alternativ været for Kommunen, men Høiesteret kjendte den 18. Jan. 1798 hin Kommissionsdom for uesterretlig at være. I Marts 1805, 8 og 13 er ventileret meget om den paatænkte Juddigning. Digeinspektør Salkov var her 1815 for

at lægge en Plan. Hans Arbejde og Ophold her kostede Byen 370 Rdl., og derved blev det indtil Desbr. 1816, da Kjøbmd. Hs. Ditlev Klafen m. fl. ansøgte om Tilladelse til at maatte inddæmme den vestre Strand og derefter dele det Inddæmmede mellem sig som fremtidig Eiendom, hvorpaa Reuefamneret 15. Febr. 1817 resolverede, at det intet havde derimod „forfaavidt Inddæmningen iværksættes uden Fornærmelse for de tilgrændsende Jorders Giere“. Nu blev en Subskription aabnet, hvorpaa tegnede sig 25 Afkøbere, hvoriblandt Kmj. Major P. Bardenfleth havde 3. Den 4. April 1817 holdt Selskabet sin første Generalforsamling, hvor da til Formænd blev udvalgte Kjøbmand Klafen og Sadelmager P. Lund. Tillige blev Planen lagt til Dæmningens Linie, som skulde gaa over begge Galserne. Men da Byen derved vilde miste en fortrinlig Grusgrav opstod der en Krævlion desangaaende, som først afsjordes i en Raadstueforsamling den 29. Mai 1817. Den vestre Stranddige fra Byens Grund til Jørgense er 2244 Fod lang. Med megen Møie og Bekostning er Værket udført; en Etuse er anbragt omtrent midtvejs til at aflede det indvendige Vand. Arbeidet toges i Diesyn af Stiftets Guvernør Kronprins Kristian den 7. Mai 1817. I Foraaret 1818 blev den inddæmmede Strand (250 Tdr. Land) opmaalt af Landmaaler Olsen og uddelt i 44 Lodder til Afkøberne. Den 9. Juni 1819 fik Interessenterne kongl. Bevilling paa, at denne Jord maa ægtes som Kjøbstadsjord og i 20 Aar (altsaa til 1/39) frigjøres for Skatter. 1827 døde Kmj. Bardenfleth og hans Andel (40 Tdr. Land) solgtes til nogle Gaardbrugere i Eskovby Sogn ifølge kongelig Resolution af 23. August 1828. Samtlige inddigede Strand

lodder ere ifølge Forordningen af 8. Januar 1810. tiendefri. — Det Feld og den Jordel, den vestre Inddigning lovede, gav snart Lyft til at foretage en østlig dito. Denne blev be-
 gyndt 1819 efter kongl. Tilladelse af 24. Mai 1817, hvorved
 80 Ldr. Land indvandttes fra Havet. 1823 blev Arealet op-
 maalt og udfistet af Lieut. Kppl. Over denne Eng gaaer
 Veien til Gyldensten og Sletten, hvilken Bei Interessenterne i
 en Raadstueforsamling den 19. Novbr. 1829 have forpligtet sig
 til at vedligeholde (approberet den 28. Novbr. 1829). Af de
 Fæderesmænd, hvem disse fortrinlige Anlæg især skyldes, levede
 1834 endnu kun to, nemlig Kjøbmand Jørgen Zahnoe og
 Koller Jeppe Klemensen.

22. Marts † Barnet Jens Fred. Balslev i Ugerslev Præ-
 stegaard, Søn af den nuværende Præst i Gaardslev. — 23.
 Marts † den 19aarige Karl Krøll paa Skovgaard. — 13.
 April holdt Biskop Haber sin Afskedsprædiken i St. Knuds Kirke
 som sammes Segnepræst. — 14. April fejredes overalt i Dan-
 mark Frederik den sjettes 50aarige Regeringsjubilæum, i hvilken
 Anledning Grundtvig skrev saa sandt:

„Om adlere Drotter med Landefaders-Navn
 maaste man engang kun opbæge,
 dog Vtten i Lejre og i Kjøbenhavn
 vel søger endnu om sin Røge;
 thi prise vi Vtten af Skjold og af Dam
 Gid evig den blomstre i Fædrenes Land!“

I samme Anledning skrev „en fynst Bonde“ 21 Vers hver
 paa 6 Linier til Stiftsavisen. — 23. April holdt Justitsraad
 Hvid til Sandagergaard Afskjon over sit Ind- og Udbo. —
 Torsdag den 15. Mai udkom endelig Forordning om Stænder-

institutionens Indførelse i Danmark. — 22. Mai holdtes of-
 fentlig Vertsals af Ferpagter Mariboes Juds og Udbø og Be-
 sætning paa Jerstrup. — 28. Mai † Enke Else Kristine
 Truelien i Estraberg i Haarslev Sogn, 88 A. gl. — 9. Juni
 indviede Præsten Jø. Fr. Boesen Vigerslev Skole. — 10. Juni
 fik Kand. farm. J. L. Richter Bevilling som Apoteker i Børgense.
 — 15. Juni indviedes Høns Biskop Faber i Frue Kirke i
 Kjøbenhavn. — 23. Juni † Margrete Katrine Laurup, Evi-
 gerinde til Haarslev Præst N. Baldelev. — „Næt af Dage, i
 den heie Alder af 96 Aar, blev Johanne Margrete Trojel Ede-
 berg, i 44 Aar Enke efter Præsten N. Edeberg til Brænderup
 og Dre, kaldet til Hvile den 29. Juni. Hun var den sidste af
 de berømte Wiisensbjerg-Trojeler. 3 af hendes Børn ere forud-
 gangne, men 5 leve endnu med Bern i 3die Led, at plante en
 Kjørminde paa hendes Grav i Pedsted.“ — Den 11. Juli 1834
 blev Kaspar B. B. Lund (nu Præst i Vigerslev) teologisk Kan-
 didat. — Den 12. Juli blev Frederik Jespersen teol. Kand.
 Han studerede siden Jura, blev Sagfører i Børgense, Branddis-
 rektor for Lunde, Eskam og Eskovby Herreder, Folketingsmand
 osv. Ved sin brave Karakter og sit djærve Frihedsfind har han
 vundet sig et godt Navn i en vid Kred. Hans Fader, Hans
 Kristiansen Jespersen, var en Søn af Boldmand Kr. Jensen i
 Høstrup og født 8. Desbr. 1775, blev Kapellan i Bork 8. Desbr.
 1800, Præst i Deibjerg den 19. Desbr. 1806 og i Rødsager
 ved Hørgens den 28. Mai 1824 og her døde han den 12. Mai
 1844. Han stilledes som en meget godmodig Mand og gemytlig
 Selskabsbroder. Hans Enke Karen Kristiane Bork, en Datter
 af Byfoged Bork i Ringkjøbing og født den 13. Desbr. 1784,

flyttede efter Mandens Død til Bogenſe. I Deibjerg Præſtegaard, ſom Lynet afbrændte den 26. Juli 1819, ſaa ovennævnte Fr. Jeſperſen første Gang Lyſet den 25. Novbr. 1811, en yngre Broder, Præſten og Rigsdagsmanden Niſ. Thomas Job. Jeſperſen, fødtes her den 11. Auguſt 1816, en anden Broder var en særdeles afholdt Læge i Veile og blev almindelig ſævnet, da han omkom ved et Ulykkestilfælde. — 24. Juli dode Kateket Hans Arent Barfed i Odense, født 1758 den 20. Jan., alſaa næſten 77 Aar gl. — 31. Juli fejredes paa mange Steder Frederik den ſjettes 44de Bryllupsdag. — Den 1. Auguſt var Kronprins Kristian (den aattende) i Bogenſe og paa Gyldenſten. — Den 6. Auguſt brændte Kr. Hansens Gaard i Bre i Brænderup Sogn. — Den 7. Auguſt anmeldte Hyns Stiſtst. følgende Dødsfald blandt Præſterne: 1) Hans Henrik Haſſager til Veierølev, Aigt og Lørſø, født 1767, Præſt for diſſe Menigheder ſiden 1795. Hans Søn, Carl Haſſager, er nu Præſt i Særølev; — 2) Hans Lorp Hanſen til Bregninge og Bjergſted, født 1779; — 3) Anker Høgaard til Eſtvad og Rønberg, født 1801; 4) Fr. Kr. Vocatus i Aarhus, født 1805; — 5) Niſs Kristoffer Ntrup til Lerløſe, født i det nordlige Hyn 1774; — 6) Bert Munk til Hammelev og Enſlev, født 1773 og 7) Pt. Lærfild Juſt til Høve og Flakkebjerg, født Nyaaarsdag 1774. — Den 12. Auguſt holdt Hans Kr. Ebeling ſin Demisprædiken; han blev ſiden Kateket i Bogenſe. — Den 23. Auguſt dode Laurits Nikolai Rødslev, Sognepræſt for Gilby og Melby Menigheder ved Bogenſe, 33 Aar gl., efter næppe 6 Aars Egteſkab med Gertrud Kirſtine Ekſkardine

Sidenius, Søster til Pastor S. i Brænderup. S. D. døde paa Bjørnemoose J. Nadsens Hustru, Ditlevine Brandt. — 1. Septbr. præsiderede Kronprins Kristian i Jvns Stifts litterære Selskab. — Den 3. Sept. døde i Kjøbenhavn den dygtigste Jurist, Etatsraad, Ridder Steffen Jørgensen, en Uetling af Morten Luther. A. S. Ørsted omtalte ham altid med megen Agtelse, som sin første Lærer i Jurisprudensen. Han var gift med sin Søskendebarne, Sybilla Borring fra Bogense. En af hans Elever, P. P. Langkilde til Juellstor, besang hans Minde i et lille Digt, der ender temmelig stærkt saalunde:

„Nu dækker Graven Dig! men paa dens Sten jeg sætter:
Her hviler han, hvis Liv var uden Pletter!“

Faa Dage før hans Død udkom i Odense hans sidste Skrift: „Nogle Frugter af mit Orium.“ — Den 14. Sept. ægtede Præsten David Borgen Karoline Kristine Vilhelmine Hammond af Bogense (hvor hendes Fader havde været Soldkammeret). — Den 29. Sept. ægtede Rjøbmand P. J. Edsberg, Jomfru A. M. Ullein. Den 29. Sept. døde Præsten P. Kr. Mat. Krarup i Beile (født i Olby, Nyaarsaaten 1768). Som Student dismitterede han flere unge Mennesker med Berømmelse til Universitetet, blandt andre Ansd. Vedel-Simonsen til Elved her i Hærredet. At sine 10 Børn med sin Hustru, Magdalene Vielsing, efterlod han to Sønner og syv Døttre. — Den 2. Oktober foretoges det første Stændervalg paa Bogense Raadhus. Rjøbstedernes 7de Valgdistrikt havde ialt 85 Valgbare, nemlig Afsens 22, Bogense 23, Kjørteminde 18 og Middelfart 22. Udfaldet af Valget, der bekendtgjordes den 7. Oktober, var at Agent

H. B. Brun i Afsens blev Afsens Deputeret med 95 St. og Skipper Erik Olsen Rdf. Supplacent med 39 St. Sidstnævnte fratog sig siden Valget. — Næst efter dem havde Amtsforvalter Amrd. Benzen og Brandinspektør H. J. Schwarz, begge af Afsens, de fleste Stemmer (29 og 24). — Den 4. Oktbr. dimitterede Rektor Professor Saxtorph fra Odense Skole til Universitetet Martin Julius Balslev fra Haarslev. Hans Meddimitteater vare J. F. B. Langhoff, K. K. E. Langhoff, B. A. Larsen, J. Larsen, F. B. Milo, M. A. K. Erone, S. K. J. Hein og L. Stenbuch, alle fra Odense, L. F. S. J. Lange fra Orbællunde, J. G. la Cour og K. J. Linde, begge fra Evendborg. — 7. November ægtede Dyrclægen paa Eienfidsborg, Karl August Brun, Frederike Kristiane Hansen. — Lørdag den 29. Novbr. reistes det ovennævnte Monument paa Odense Kirkegaard over Biskop Plum. Dets latinske Indskrift lyder paa Dansk saalunde: „Den sunnste Geistligheds barnlige Kjærlighed reiste dette for den meget hørderværdige og lærde Dr. Fred. Plum, Jyens Biskop, født den 12. Oktbr. 1760, † 18. Jan. 1834.“ — Den 11. Desbr. gjorde Kjøbmand Kr. Jansen i Bogense Dypbud. — Den 13. Desbr. døde Lærer Lunds Hustru, Helene Lund, i Nørreby, næppe 23 Aar gl., efterladende tvende Smaa. — Den 19. Desbr. blev Kristoffer Arnt Holm Sidenius Præst til Gilby og Melby efter sin afdøde Evoger, N. L. Balslev. S. D. blev Præst Lerkes Jørgensen Præst i Veile, i hvilket Embede han endnu vidner. — 21. Desbr. døde Jørgen Strøgberg, 68½ A. gl., i 42 A. Præst i S. Broby, Sønneson af den forannævnte Pastor Strøg,

berg her i Herredet. -- Den 31. Desbr. blev Huslærer Edvard Raugon Gyldensteen Sognepræst for Haarslev og Lingjellinge. Samme Aarsaaften døde i Svendborg Adam Bülow, 83 Aar gl., Oberst ved det syvende Regiment. -- 1834 viedes i Fjens Stift 1229 Par, fødtes 5266 (3 Trillinger, 92 Tvillinger, 708 Uægte) og døde 3826, deraf 32 mellem 90 og 100 Aar og 1 over 100. I Odense viedes 173, fødtes 315 og døde 289. 1835.

Fredagen den 9. Jan. præsteviedes følgende Kandidater af Bispefaber i St. Knuds Kirke: Frederik Vilb. Bagger til Tanderup (f. 5. Jan. 1805; siden 1855 Præst til Brabrettelsholm), Mathias Frederik Glerup til Jons og Drølev (f. 12. Juni 1808, † 9. Desbr. 1841), Otto Konrad Laub til Nydalinge (f. 6. Avg. 1804, siden 7. Novbr. Bispe i Viborg), Pt. Carl Junius Rasmussen til Katedet i Horsens (f. 1. Juni 1808, nu Præst til Niise siden 1855) og Kristoffer Arent Holm Eidenius til Gilby og Melby ved Børgense (f. 13. Avg. 1805, siden 12. Mai 1847 Præst til Brænderup og Dre). Glerup præsteviedes over Hill. 4, 13. Ved samme Tid blev Bispefaber Ridder af Dannebrog. Samtidigt bekendtgjordes at M. G. Magen til Uggerølevgaard den 23. Desbr. 1834 var udnævnt til Lænderkommisær for Odense og Ruggaards Distrikter. -- Den 22. Jan. døde en Slægtning af Bedel-Simonsen til Elved, Barbra Ræraa Skeby, 72 Aar gl. -- S. D. Aftedsfest for den bidtillværende Sjef for det syvende Dragonregiment, Oberst Høgh-Guldberg. -- Den 15. Febr. † Skolelærer Amrd. Isak Adolfsen i Brylle, f. i Svendstrup 1771 den 15. August. --

— 18. Febr. † Enken Dortea Kristine Brandt Fahnø i Odense, født i Bogenfse 1780. — Den 20. Febr. blev Isak Sidentus Præst i Børslev, siden i Gubbjerg. — Den 7. Febr. † Præsten Eggert Kristoffer Brygmann til Skælby (en Vtling af foransnævnte Oberst Brygmann til Elved) f. $10/6$ 1783 og blev Rand. $21/4$ 1807. S. D. ($7/2$ 35) † den sidste Præst for Braa, Emb og Serrislev, Pt. Gadsing, 78 Aar gl., efter hvis Død Anbedet blev delt i to. — Den 28. Febr. † den forhen omtalte Lærer Lavrits Grønlund 90 Aar gl., forhen Sogndegn for Brylle og Lommerny. — Den 1. Marts skænkede Bedet Simonsen 300 Rdl. til Oplysningens Befordring i Haarslev Sogn. S. D. fejrede Bager P. J. Brandt i Bogenfse sit Sølubryllup. — 8. Marts † paa Kjærsgaard Fru Gedste Louder Lange Petersen, Enke efter Postmester P., $51\frac{1}{2}$ Aar gl. — Den 20. Marts døde Degnen Rand. fl. Dve Juel Heilman i Asperrup, født den 9. Septbr. 1764. Da det maasse kunde interessere hans mange her paa Egnen levende Slægtninge at opbevare det lille Digt Pastor J. Schjøtt skrev til hans Kinde, meddeles det her:

„Irette Gamle — godt og blidt du sover
i din forte Scug i Jordens Skod,
mærker ei til Stormen ovenover,
hører ikke Lidens mørke Bover
brusende om Kammer, Sorg og Rod. —
Hellig, hærlig gik du gennem Livet,
fredelig du var i Ord og Daad;
lød det onde Ord som Pust i Sivret
og blev Freden dig ei Ridsje givet,
fremt du hvied' dig for Herrens Raad. —

Baaren gaaer nu smilende i Enge;
 Det Hensjarne rører sig igjen —
 Livets Engel gaaer til Dødens Senge,
 Manden sjunger til nystemte Strænge:
 han er ikke død — han sov kun hen.

1. April holdtes 4de Auktion over Kjøbmand K. Jørgens Gaard Nr. 10 & 11 i Udelgade. $2\frac{1}{2}$ holdtes 5te Auktion. — 11. April † Fru Margrete Brandt Pilev til Skovlyst, 38 $\frac{1}{2}$ A. gl. E. D. dede Degnen N. Brink-Høgh i Østrup, 70 A. gl., Svoger til den afdøde Lærer Rue i Nerup. — 15. April holdtes offentlig Bortsalg paa Børgense Raadhus over den Byens Skolevæsen tilhørende 10,670 Kvadratalen store Jordled paa Skappelsmark. — 3. Mai † Mariane Lime Brandt, 70 A. gl., Moder til den nys afdøde Præst J. S. Brandt i Eskby ved Børgense og til Fru J. M. B. Hempel i Ålbens. — 5. Mai strandede „Familien“ Skipper Knudsen af Jans ved Ålbens. — 7. Mai: Auktion over Kjøbmand P. K. Larsens Gaard i Børgense. — 26. Mai † Joh. Henning Faaborg i Brændrup, 22 Aar gl. — Den 29. Mai † den siddstnævnte i Staten staaende Anden-Aprils-Helt Kontre-Admiral, Ridder og Digtbnd., Joh. Pt. Blengel, 69 A. gl., Direktør for Bibelselskabet og i 30 Aar Navigationsdirektør og Lærer ved Søfadetakademiet. — Stiftets Gubernør, Kronprins Kristian, inspicerede Børgense den 2. Juni, Hjærteminde den 4. og Odense den 5. Juni. — Den 3. Juni dede Johannes Schjots Hustru i Børgense, Karen Brandt Schjots. — Den 5. Juni ordineredes Pt. Utr. Fred. Schjott (Kapellan i Bispenbjerg) og Hr. Mik. Sev. Mikkelsen (Kateket i Faaborg, $12\frac{1}{2}$ Præst i Brensted og Lise, f. $7\frac{1}{4}$ 1806). Schjott (f. $3\frac{1}{4}$ 1802) prædikede over 1 Tes. 2, 4.

Dage mistede denne Pastor Schjøtt, der har vundet et Navn som Leilighedsdigter, ved en Ildbrand i Alsperup, alt hvad han eiede. Forsikringstiden var kort for udløben, og da han nu skulde flytte til Bispenbjerg, vilde han opsætte Jernvælsen saalænge, men dette vilde Luerne ikke respektere. Men Biskop Faber og Kanselliraad Hempel stillede sig strax i Spidsen for en Indsamling til hans Fordel. — Den 14. Juni ankom Kronprins Kristian til Odense fra Svendborg og Dagen efter præsiderede han i Jyds Stifts patriotiske Selskab. — Den 16. Juni tiltraadte han sin Reise til Fredericia og paa Tilbagereisen derfra visiterede han Middelfart og den 19. Juni Nyborg. Paa disse Reiser ledsagedes han af Digteren Adam Ohlenschläger, der i disse Dage blandt andet skrev „Langelandsreisen“ og den deilige Nationalsang „Du Plet af Jord, hvor Livets Rost led første Gang fra spæde Bryst osv.“, der første Gang blev sungen den 28. Juni ved Karoline Amalies Fødselsfest paa Augustenborg. — Den 19. Juni ægtede Gaardeier H. Larsen i Svendstrup Karen Jensen Hunderup. — 1. Juli indfattes Stiftsprovst Ortved ved Jyds Stifts Landemøde. — 10. Juli blev Pt. Mikael Andresen (Søn af forhenværendu Præst Otto A. i Bogenfse) teologisk Kandidat; født $\frac{3}{2}$ 1810. — Den 22. Juli blev Overlærer ved Soetatens Drengeskoler Jr. Kr. Jürgensen Præst til N. og S. Omsild (nu i Bogenfse). S. D. blev Kateket H. P. K. Koch Præst i Udby ($\frac{1}{2}$ 50 Provst), Kand. J. N. Damfjær Præst (siden tillige Provst) i Rjetterup, K. U. Boesen Præst i Krebel (f. $\frac{14}{2}$ 1, Provst $\frac{10}{11}$ 48). — 31. Juli mindedes man ogsaa her ved Flagning Kongens (45de) Bryllupsdag. — 7. og 8. August gjorde en stærk Orkan ogsaa megen Skade i denne Egn.

— 9. Avg. † Hattemager Mads Gredsted i Skive, efterladende 17 Børn. Han var en Slægtning af den dengang her i Byen boende Kommissionær Gredsted, Fader til Stomager og „kgl. Patent-Galofte-Fabrikant“ G., Formand for Haandværkerforeningen i Odense. — 10. Avg. † Fru M. S. U. Baudberg paa Håstruplund. — 24. Avgust fødtes i Aaleby i Sørslev Sogn Landbrugs- og polyteknisk Kandidat Nils Jørgensen Afl. — Den 1. Septbr. holdtes Hestevæddeløb ved Odense, ved hvilken Leilighed Grev Bernstorff til Gyldensten ved Bogense tog de to første og største Præmier (920 Rdl. og den af Kronprins Christian udfatte Sølvpokal), idet hans 3aarige „Alfildes“ (der løb 3000 Alen i 1¹/₂ Minut) seirede over Hertugen af Argunens bergs 3aarige Hingst „Balæmons Søn“ og over Inspektør Lorensens 3aarige Hoppe „Dodona“; i andet Løb seirede ligeledes Grev Bernstorffs 11aarige „Fair-Forester“ (3 Jagre Forster) over Tyggesons 4aarige Hingst „Eklipsen“, Sehesteds-Zuchls 3aarige Hoppe „Bespa“, Baron Holstens 6aarige Hoppe „Mira“ og Hertugens 3aarige „Moses Datter“, idet Fair-Forester treende Gange kom først til Maalet (3000 Alen i 2¹/₂ M.). Tredie Præmie (500 Rdl.) vandt Nathanson ved sin 5aarige Hoppe „Arguste“ (4000 Alen i 3¹/₃ M.) og Fjerde Præmie (200 Rdl.) vandt Tyggeson ved sin 4aarige Hingst „Eklipsen“, der løb 6000 Alen eller 1/2 Mil i 5¹/₂ Minut, men „kun med et halvt Hestehoved foran Grev Petersdorffs 4aarige Hingst „Rimrod“. I Løbet for Bønderhæste deltog 11 Heste, hvoraf en afstøede sin Rytter, der fik en slem Kontusion. Præmie fik Jakob Mortensen Beldringe (50 Rdl.), Hs. Nielsen Giby (20 Rdl.) og Jørgen Andersen Ullerup fra Sønderby (10 Rdl.). Efter Væddeløbet

lebet holdtes Dyrskue og Udfjion over „forædlede Heste, Fuld-
blods- og Landhopper med ædle og forædlede Føl, samt forædlet
Kvæg“. — 18. Septbr. † Kuj. Fr. Kr. Romer, 78 A. gl.,
Oberst ved det syenske Regiment. S. D. indbødes til „Stif-
telsen af 18. Septemher“. — 30. Oktober blev Konsistorialraad
Kr. Neefs i Ryfjøbing Præst i Strøby. Aaret tilforu i Julen
døde hans Broder Kristoffer Neefs, født ^{24/12}1779 paa Rug-
gaard, Kandidat ^{5/5}1800, Præst ^{5/5}1808 paa Hirtsholmene,
1811 i Stenløse og Fangel, hvor han var Præst til sin Død
den 29. Desember 1834. Han var gift med Etatsraad Bangs
Datter og efterlod 3 Søner, August (Kæge i Bogenfe), Ed-
vard (Maler) og Peter N. (Volontør). — 5. November holdt
Kjøbmand Levinson Udfjion over 450 Lyft Brædder i Bogenfe.
— 6. Novbr. fødtes paa Gyldensten Kandidat Joh. Fred. Uffe
Damm. — 7. November fødtes i Brandstrup Skolelærer Kas.
Nielsen. — 11. Novbr. indbragte Deputeret Jørgen Matisen
Husemose i den roskildeffe Stænderforsamling et Andragende fra
Beboerne i Skamby og Sønderjs Sogn om Høveriets Afløs-
ning. S. D. foretog Deputeret Kanselliraad Hempel sit For-
slag til Provindsstædernes Opkomst, blandt andet ved Bankren-
tens, Bvgningsstættens og Loldens betydelige Nedsættelse, Kon-
sumtionens Opbøvelje og Dyrettelsen af Fjilialbanken og Laane-
løkker. — 15. Novbr. † Lughusinspektør Lavr. Mik. Faber,
forhen Eier af Jyds Stifts Adresskontor, 79 Aar gl. — 25.
Novbr. † Kjøbmand A. Ostermann i Bogenfe 56 A. gl., født
1779 den 24. Febr., den 11. Desbr. 1804 ægtede han K. U.
Krensbaek. — Den 3. Desbr. ordinerede Biskop Faber Kr. S.
Jakobsen (f. 8. Mai 1808, Skand. 14. Jan. 1833, Kapellan

i Lunby hos Lütken, Amtspræsten for Odense og Ruggaards Amt, 28. Oktbr. 1835, Præst i Hørboøre 6. Jan. 1838. — 15. Desbr. anmeldtes i Stiftsavisen Ebleuschlægters nyudfæmte „Fyns-Reisen“. — 18. Desbr. Orfan (og Overfømmelse ved Bogense). — 23. Desember blev Kandidat Pt. Bøffel Brovn Kapellan for Brænderup og Dre. — 24. Desember † Præst Halds Fader Fattigkasserer og Kommissionsær Hs. Pt. Hald i Odense, 80 Aar gl., efterladende Enken Matie Basse. — 31. Desbr. blev Hs. Arnt Holm Heilmann Degn i Grindløse (i Grenløse eller Skovløse). — I Foraaret 1835. etablerede Postvæsenet Færgesforbindelsen mellem Bogense og Klakring med et Færgesartoi paa 8 Laster. Ved s. Tid etablerede James Brovns Søn & Rouy. en større Kjøbmandshandel i Bogense. Samtidig kjøbte Grev Bernstorff til Gyldeusten Drelund. — 1835 viedes i Fyns Stift 1296 Par, fødtes 5253 (3 Trillinger, 152 Tvillinger, 802 Uægte) og døde 3227 (25 mellem 90 og 100 Aar og 1 derover). I Odense viedes 57 Par, fødtes 227 og døde 191. — Kapittelstaxten for Fyns Stift var 1835 3 Rdl. 69 Sk. for Rug og 3 Rdl. 37½ Sk. for Byg.

1836

var den noget lavere, næmlig 3 Rdl. 60½ Sk. for Rug og 3 Rdl. 19 Sk. for Byg. — Den 22. Jan. fejrede Konsistorialsassessor Fich i Bogense sit 25aarige Jubilæum. — Den 5. Febr. ordinerede Biskop Faber Pt. Bøffel Brovn (født 24. Juli 1806), Ernst Kr. Fijcher (i. 29. Jan. 1806, nu Præst i Viby) og Gomme Graae (i. 23. Avg. 1810). til Kapellaner respektivt i Brænderup-Dre, Udby ved Kalundborg og Lindelse. Graae prædede over Mat. 11, 25—30. — 9. Febrnar cutledigedes

Præsten Fred. Schmidt til Guldbjerg og Sandager, født 1753, resid. Kapellan i Stoffemark, Præst i Guldbjerg og S. siden 1793, altsaa i 43 Aar. Han † 1839. S. D. (3: 2/236) blev S. P. Sviger Præst i Nykjøbing, siden Præst og Stiftsprovst i Odense. — 12. Febr. † Mdm. H. K. Brandt Trolle i Hjærteminde, 71 Aar gl., født i Bogenfse 11/11 1765. — 16. Febr. † Præsten Palle Saaby Monrad (eller Monrath) i Klinte. Han var født 20. April 1769, blev Student 1/6 1788, teol. Kandidat 20/10 1796, holdt sin Dimispræken 7/12 s. A., blev residerende Kapellan i Brændrup og Dre, Præst til Klinte og Grindløse 1807, hvor han saaledes var Præst i 29 Aar. Hans Lig jordfæstedes den 24. Febr. — Den 25. Febr. † Gaardier Aud. Rasmussen Staarups Hustru, Maren Griffen, i Kjærby ved Bogenfse, og allerede den 13. April ægtede han sin anden Kone, Katrine Kristensen af Eskildstrup, der døde den 19. Marts 1839 og i s. A. ægtede han sin tredje Kone, Maren Knudsen fra Harendrup, efter hvem han for 3die Gang er bleven Enkemand. — Den 8. Marts brændte Hr. Heilmanns Molle ved Hjærteminde. — Den 25. Marts † den seksaarige Agnes Julie Simonsen paa Ruggaard, i hvilken Anledning Stiftsavisen indeholdt et ret smukt Digt af K. J. — Konfirmationsøndag den 9. April † Landvæsens- og Tiendekommissær Justitsraad Zver Peter Hvid til Sandagergaard, født den 3. Novbr 1794. Han var gift med Mariane Døkker, der efterlevede med 7 Børn, hvoriblandt Alexander Johannes Hvid, der i mange Aar var Forpagter af Margaard. — Den 12. April entledigedes Lieutenant Kypf som Tiendekommissær for Odense og Ruggaards Distrikter og udnævntes Hr. Buchhave til hans Efterfølger.

21. April † Eufeyrovstinde M. I. Friis i Marslev i sit 90 Aar. — 24. April fødtes Præstens ældste Søn i Gilby (nu i Brænderup) Frands Benjamin Eidenius. — 30. April holdtes Afskjon over alt Ind- og Udby paa Erærupgaard i Vigerløv Sogn. — I dette Foraar blev Bogense Fartøjer foretaget med „Margrete Elisebet“. — Den 5. Mai † Kmh. R. af D. og Dbmd. H. B. Gederfeld de Simonsen, næppe 59 A. gl. Han var Amtmand over Odense Amt og Stiftamtmand over Ryns Stift. Den 13. Mai blev hans Lig bifat i St. Knuds Kirke, hvor det holdtes Taler af Biskop Faber og Stiftsprovst Orved. Næste Morgen blev Liget ført i en firspændig Vogn til den Afdødes Herresæde Erholm, hvor det modtoges af endeel Uærbødsmand fra Bogense og Middelfart samt af Bønderne fra Erholm og Søndergaarde Godser. Her blev Liget indsat i et med Sært betrukket Bærelse „oplyst med 8 Kirkelys“. Efter en Times Dphold blev Kisten af Bønderne baaren til Horns Kirke (næsten ½ Mil). Den Afdødes Ordener bares af Justitsraad Reidunth og Postimester Klauman. Efterat Liget var nedført i en muret Grav paa Kirkegaarden, holdt Præsten Krag fra Gjørdsted en smuk Tale, „hvorimellem der blev affungen en Sørgefang af te hvidklædte Piger“. Sangen var komponeret af Joersom og lod saalunde:

Hvi traudses Lyren med Sørgeflor,
 mens Demodølad fra fagte Strænge lyder?
 hvad Sorg bebuder Sagens, — Talens Ord?
 og Sørgeflørens Demod? — Alt det tyder
 et Tab, som alle Stænders Smerte ser:
 „Vor Gederfeld er ikke mer!“
 I Kammer stille
 ser Smerte fri nu hviler Stevet stille.

I gjæstfrit Hund forstummed' Blæden nu
 og veg fra ædle Hustru, Søn og Datter;
 til Himlen stiger Bøn af forfuld Hu,
 en bitt i Himlens Hjem at samles atter,
 mens trindt det lyder fra hver enkelt Stand:
 „Han var en ærlig Kongens Mand!“
 Og Vandringsskaven
 med disse Ord nedlægges brudt i Graven.

Den 17. Mai 1836 blev Præsten i N. Næraa og Bederslev, T. M. Arthur Arctander Præst for Klinte og Grindløse Menigheder, Kateket Ewen Kristoffer Meldal i Bogenfse Præst til Guldbjerg og Sandager og Ole Naresstrup Smith Præst i Egenfse (født ²²/₆1800, Aand. ²⁵/₄26). — 19. Mai brændte Præstegaarden, Degneboligen og 5 andre Gaarde i Marslev. Faa Dage efter døde Præsten Erik Friis, samme Søndag, den 5. Juni, som han havde forrettet Gudstjenesten i begge Kirker. E. D. (5. Juni) † Jens v. Haven Trane, i 32 Aar Degn paa Sletten (for Skeby og Ditterup Menigheder), 73 A. gl. — Den 24. Mai brændte Smidstrup Skole og Degnebolig ved Bogenfse. Degnen Groll havde strax efter sin Tiltrædelse af Embedet 1804 ladet Degneboligen opbygge paa egen Regning, og da den kun var maadelig forskret, led han et stort Tab, som Egnepræsten Eidenius søgte at formindste ved at stille sig i Eydsen for en Indsamling af frivillige Bidrag. — 18. Juni † Mdm. Henriette Sara Bamberg paa Elved, 56 A. gl. — 28. Juni blev J. M. Niels Krydsbetjent i Bogenfse. — 29. Juni ordiueredes ved Høys Stifts Landemode ovennævnte Ole Naresstrup Smith. — 6. Juli mistede Hø. Naresjens Enke og hendes 12 Børn til Koborg i Bispenbjerg Sogn denne deres Eiendoms-

gaard ved Ildbrand. — 7. Juli blev Ludvig Bitmann fra Gilly teologisk Kandidat. — Den 19. Juli † Zomfru Elisabet Marie Mackeyrang paa Langevej, 17 Aar gl. -- Den 28. Juli † den fynske Skuespiller, Digter, Novellist og Historiker Joh. Wildt, 54 Aar gammel. — Den 26. Juli blev E. Vest Aretanders Eftersølger som Præst i Næraa. E. D. blev Provst. K. Trelle til Marielund Medlem af Tiendekommisjonen for Odense og Ruggaards Distrikter. — Den 2. August blev Hs. Kr. Ubeling Kateket og Forstelærer i Bogenje. — 12. August afbrændte Lynet Teglværkshuset ved Ruggaard. — Den 14. August skædte Vitmejer Büllov, Biskop Faber, Amb. Holsten (Langevej) og Grosj. Grut Indbydelsen til Dyrettelsen af en Mealtale i Odense for Fyns Stift. — 17. August † Frederik den fjettes Eviqerfader, Landgreve Karl af Hessen paa Gøttery Slot. — Den 27. August entledigedes paa Ansøgning Præsten P. B. Lütken i Lumby som Provst for Nafum, Hjerge, Lunde, Elam og Skovby Herreder, og udnævntes Præsten H. B. Bengien i Hjærteminde til Provst for de to forstnævnte og Krogøkke Præst Hs. Joak. Evald Knudsen som Provst for de tre sidstnævnte Herreder. — 29. August præstede Kronprins Kristian i Fyns Stifts litterære Selskab, hvor det blandt andet vedtoges, at udgive Hs. Lavsens Manuskript. — Den 1. Septbr. inspiserede Kronprins Kristian som Stiftets Guvernør i Alsens, den 2. i Odense og den 3. i Bogenje, hvor hans Son, vor nuværende Konge, mødte ham. Efter tilsendt bragt Synsforretning fulgtes Prinserne ad til Gyldesten, hvor der dinedes hos Ambr. Grev Bernstorff. Fra Gyldesten tog Prins Frederik over Strid til Fredericia, og hans Fader, Guvernøren, til Odense

og derfra den 6. til Skjerteminde; den 8. tog han til Regustens-
 berg, hvor han den 18. feirede sin 50. Fødselsdag. — Den
 14. Septbr. ordinerede Biskop Faber H. Kr. Ebering til Ka-
 tetet i Bogense, Jørg. Seidelin til Kapellan i Søllested
 (præfede over 1. Tim. 2, 3—4.) og Edvard Fanning Vest til Præst
 i N. Næraa og Bederslev. — Den 18. Septbr. stænkede Brænde-
 rup og Dre Segne 10 Rdlr. til de ved Hagelflag skadelidte Beboere
 i Fangel Sogn. — 5. Oktober demitteredes fra Odense til
 Universitetet følgende: N. Andresen fra Erenborg, H. A. Bay
 fra Rudkjøbing, A. G. Blædel og N. G. Blædel fra Alsens,
 M. T. Pecher fra B. Hæringe, J. M. G. Bülow, H. S. N. Faber,
 J. T. Petersen, L. R. Petersen, N. Rasmussen, G. R. V. Sten-
 buch (født i Sønderfø) og J. B. Øhlenschläger, alle 7 fra Odense,
 J. J. F. Friis og A. P. Olsen fra Faaborg og B. Strøm
 fra Dyrupgaard ved Odense. E. D. ankom Stiftets og Amt-
 mand Km. Ridder Kastenfeld til Odense (den 30. Septbr.
 var der Afskedsfest for ham i Aalborg). — Den 7. Oktbr. †
 Lieut. Jørg. Saaby til Helmegaard, Fader til Lødbetjent H.
 E. Saaby i Bogense. — 24. Oktbr. Afsk. i Raalshave Præste-
 gaard over Pastor Schmidts Inds. og Udbs. — 31. Oktbr.
 Reformationens 300aarige Jubelfest mindes i alle danske Kirker.
 — 9. Novbr. † Kjøbmand og Borgerrepræsentant Nils Jensen
 i Bogense, 65½ Aar gl., efter 22 Aars Ægteskab (siden 8.
 Mai 1815) med Kristiane Bölddierich. Et Mindevers i Stifts-
 avisen over den Afdøde begynder med de Ord: „Din Pligt
 som Borger, Mand og Fader, Du fulgte tro i Livets Færd.“
 — 22. Novbr. blev Nils Andsjær, født 1802 (paa Birke-
 holm?) Præst i Føl. — 7. Decbr. holdtes offentlig Bortvalg

af Hs. Jønsens Gaard og Rolle (byggt 1833) i Maderup. I
 Decbr. 1836 ægtede Pastor Joh. Ernst Heilmann Frøken Petrea
 Karoline Arendine Ulke (født paa Brolykke i Juli 1810, Evi-
 gerinde til Dr. P. N. Larsen i Børgense og Pastor Lehn i
 Mefinge). Pastor J. E. Heilmann er født i Odense 1810^{17/1},
 blev Kandidat 9/7 1834, Præst i Maarset 22/11 1836 og i
 Pjergeby paa Lørbøng 10/12 1840. 1851 skrev han sin drama-
 tiske Digtning „Agel Porse“, 1852 „Vor Tids Aladdin“ og
 Novellen „Et Husaar“, og antages at være Forfatter til „En
 Rejsebeskrivelse af Høstemeje“ 1854. — Den 9. Decbr. † Gule-
 baronesse, Kammerberreinde Sofie Magdalene Rønne Holsten
 paa Langeis. — 31. Decbr. † Gaardeier Simon Hansens Enke
 i Kosterløv ved Børgense. Til Sørslev Egnens fattige testa-
 menterede hun 400 Rdlr. — I Fyns Sitt døde ialt 1836
 3378, hvoriblandt 30 i en Alder mellem 90 og 100 Aar; men
 der fødtes 5238 (deriblandt 3 Trillinger, 198 Tvillinger og
 772 udenfor Ægteskab). I Fyn fejredes i dette Aar 1208
 Bryllupper, hvoraf de 60 stode i Odense, i hvilken By der
 fødtes 290 og døde 250.

1837.

1. Jan. udstedte Herredsfoged Justitsraad Nr. Elers Hørb
 paa Petersminde ved Ringkjøbing Subskriptionsindbydelsen paa
 sine „Bemærkninger til Kong Kristian den femtes danske Lov,
 hentede fra den senere Lovgivning“. Dette Værk, der først uds-
 tededes med det 17de Hæfte 1842 er et fortrinligt Arbejde, men
 dets Pris, 16 Rdlr., var for høi til at Bogen kunde erholde
 nogen hynderlig Udbredelse. Forfatteren havde som bekendt, tid-
 ligere været Byfoged her i Børgense i flere Aar. — 9. Jan. †

Præsten Joh. Fred. Skannevorff i Rudkjøbing, født i Sønderfö. — 5. Febr. † i Kjøbenhavn Literaten Guldmægtig Joh. Fred. Volt, der stammede her fra denne Egn. — 18. Febr. † Oberst Frederik Henrik Kyhle i Bergen, 52 A. gl., R. af Ddg. og Sværdordenen. Han var Broder til den forhenomtalte Lieutenant Kyhle, der var Licentekommissær for denne Egn, og til Postmester Kapt. A. Kyhle i Åsens. — 18. April † Holme Møller Hs. Kernelinssen, 66 A. gl. — Den 26. April † Loldbetjent P. J. Rosers Hustru i Bogenfö, Bodil Kristine Mortensen, 70 Aar gl. og efter næsten 50 Aars Ægteskab (gift den 27. Decbr. 1786). — Den 19. Mai ordinerede Biskop Faber den ved Odense Skole konstituerede Adjunkt Sofus Vilh. Viberg til Præst for W. Nykirke og Faaborg, Hs. Andr. Viborg til Kapellan i Bjergeby paa Lørbøng, Fred. Vilbjelm til Kapellan i Snøde (hos sin Fader). Viborg præfede over Joh. 10, 11—16. — Den 27. Mai inspicerede Prins-Guvernøren i Bogenfö og dinede derefter paa Langefö efter Indbydelse af Kmh. Baron og Ridder Holsten. Her traf Guvernøren sammen med sin Gemalinde Prinsesse Karoline Amalie. Dagen efter bivaandede de Gudstjenesten i St. Hans Kirke i Odense. Den 30. Mai inspicerede Guvernøren i Faaborg og den 31. i Åsens, den 1. Juni i Kjertemünde, den 2. i Odense. Fredag den 9. Juni bivaandede han Demissionen i Skaarup og Indvielsen af den ny Seminariebygning. Den 12. Juni præfiderede han i Fyns Stifts litterære Selskab. — 19. Juni † Johanne Kristiane Lantrop i Haderslev, en Slægtning til Præsten i Haderslev. — Ved Fyns Stifts Landemode den 28. Juni præfede Helger Hald fra Korup ved Bogenfö. De ny Distriktsprovster

Benkjen, Ewald Knudsen (for Skovby og fl. Herreder) og Seidelin bleve høitideligt af Bissen indsatte i disse Embeder. — 4. Juli omkom en Bondemand ved løbste Heste paa Hjemveien fra Bogense Marked. — Den 10. Juli blev Ulrik Boesen teologisk Kandidat, blev siden Kapellan for sit Fødefoged Vigerslev, nu Præst i Bøvlinge. — Den 20. Juli † Jomfru Sofie Engberg fra Sværnypgaard ved Bogense paa Hofmanngave. S. D. kjøbte Grev Bedell til Bedellsberg Dreilund Hovedgaard og ndlemmede samme i sit Grevskab. — Den 25. Juli blev Olsenstruy Præst, Larr. Esbern Dahl, Præst for Brænderup og Dre. — 8. August brændte et Hus i Dre, hvis Eierinde indebrændte. — Den 22. August fødtes i Kjøbenhavn Kand. teol. L. P. Gunnemann, Huslærer i Vigerslev Præstegaard (forhen i Sønder sø Præstegaard). — 30. August † Adjunkt Jver Hvid i i Slagelse, fød paa Sandagergaard. — Ved Hestevæddebet ved Odense den 25. August vandt Grev Bernstorff-Gyldensten den af Odense Borgere og Embedsmænd udsatte Sølvposal ved sin siraarige Hingst „Atilles“, der løb 3000 Alen (en Hjerdingvei) i 2 $\frac{1}{2}$ Minut og seirede over Sehested Juels „Hamletoniau“, Grev Petersdorffs „Minrod“ og Lassons „Sofie“. — Den 4. Oktbr. † i Odense Kmh. Obgstridder Grev Andreas Erik Ernst Henrik Bernstorff til Gyldensten, kun 46 $\frac{1}{2}$ A. al., efterladende Enken Grevinde Lotte Bernstorff, fødte Komtesse Kielmannsegge. Foruden Gyldensten ved Bogense eiede han Lanken og Boterjen i Larnborg, hvilke tre Eiendomme tilfaldt den Afdødes Son, den nuværende Besidder, Højskermester Grev Hs. Hartvig Ernst Bernstorff-Gyldensten. Grevskabet Gyldensten bestod dengang af 7 Hovedgaarde med tilhørende Bøndergods i Lunde, Esker,

Eforby og Bends Herreder, ialt privilegeret Hartkorn 844 Td. og 1507 Td. uprivilegeret, eller ialt 2351 Td. Skf.; dertil 12 Kirker med Kirkeficender og 4 Kongelicender, ialt Matr. 481 Td. Skovarealet var 550 Td. Land. Der fandtes paa Grevskabet 300 Bøndergaarde, 11 Bolsteder, 303 Huse, 1 Veitavolle, 4 Vandmøller og 1 Stampemølle. De 7 Hovedgaarde vare: Gyldesten, Harrislergaard, Hugget, Jerstrup, Dregaard, Sandagergaard og Uggerstevgaard. — 14. Oktbr. ægtede Skolelærer Karl Vestergaard (af Haarslev? eller Harrislev?) Jfr. Karen Dorthea Hansen i Odense. — 15. Oktober brændte Bispenbjerg Sogns Præstegaard i Julevig. — 24. Oktbr. udkom Forordningen om Kjøbstædernes Bestyrelse. — Ved denne Tid døde Amtmand Afred. Dvgridd. S. Nil. Arctander, 80 Aar. gl. — 6. Novbr. ægtede Skærdmester Jofom Kr. Keiser i Odense Jfr. Johanne Koll fra Gyldesten. — Den 22. Novbr. fødtes i Silby Præstegaard Emma Adelaide Eidenius, men den 4. Decbr. † Moderen, Emma Adelaide Ramus Eidenius, født 14. Decbr. 1804, gift 1833 med Præst Kristoffer Arent Holm Eidenius (nu Præst i Brænderup og Dre). — Den 28. Novbr. blev Distrikt Præst, Jens Grebo Hvid, Konsistorialraad. Han var født paa Dregaard og havde en Tidlang været Kapellan for Brænderup og Dre. — Den 8. Decbr. indbøde 6 Mænd i Odense (Konsul Grut, Ruffd. Holten, Kjøbmand Kr. Jürgensen, Dr. Kalkar, Statsraad Pontoppidan og Kjøbmand Schjerbeck) til Stiftelsen af en Læseforening for Byns Stift.

1838.

6. Jan. blev Kapellanen for Brænderup og Dre, Peter Bøffel Brown Præst paa Hellenæs. — Natten mellem 13. og

14. Jan. brændte Kappelsmølle ved Bogense. — 17. Jan. udfædtes den Kanselliskrivelse, som anordnede Realklasser ved Bergerstelerne. — 28. Jan. fyldte Kong Frederik den sjette sit 70. Aar, hvorfor Dagen feiredes end mere almindeligt og end mere breittideligt trendt i Landet. E. D. † Degnen for Gilby og Melby ved Bogense, Fr. Hvalso. — 11. Febr. forliste Jagten „Victoria“, Kapt. Nielsen af Bogense ved Norges Kyst og Jagten „Falken“, Kapt. Raab ved Uebelø. — Den 13. Marts havde Frederik den sjette været Konge i 30 Aar. — 7. April blev J. G. Bentzin Toldbetjent i Bogense. — 10. April blev forannævnte Branddirektør Frederik Jespersen juridisk Kandidat. 23. April † Propiter S. Jbsen til Maderupgaard, 76 A. al. — 12. Mai blev Ulrik Boesen Kapellan for Vigerølev og Bæklinge, siden Præst for sidstnævnte Menighed. — 22. Mai var der Følkefest ved Langeø, i Anledning af Guvernøren Kronprins Kristians Nærværelse; den 25. Mai inspiserede han i Bogense og aflagde et Besøg paa Gyldensten. — 27. Mai † Præsten Andreas Østerman, han blev født i Bogense 1771, Kandidat 1796 og strax efter Missionair i Grønland, i Begyndelsen af Aaret 1808 Præst til Sønderbjerg og Odby, efter den Aaret tilforn afdøde Niels Bjerregaard Vilse, hvor han igjen efterfulgtes af Fred. Hangaard (der maasse stammer fra Havggaard i Vigerølev Eegn) 1823, da Østermann blev forflyttet til Randlev og Bjergager, hvor der siden 1795 har været følgende Præster: N. Blicher † 1839 (Sten H. S. Jøder), N. Østerman, Søren Tang Høpøth, Provst Helle Teodor Nygind og Jørgen Lørdleff, hvilke sidste tre leve endnu. — 20. Juni stiftedes Læseforeningen i Særslev. — 26. Juni ordineredes

orennævnte Ulrik Boesen som Kapellan for Vigerslev og Bævs-
 linge, hvor Præsten, Provst Jens Fred. Boesen den 16. Juli
 fejrede sit 50aarige Præstetjubilæum; Taler holdtes af Biskop
 Faber, af Provsterne Ewald Knudsen, Lassen og Rütten og af
 Bedel Simonsen, som i Anledning af Dagens Høitidelighed stjæn-
 kede 600 Rdl. til Fordel for Børnene og Bogsamlingen i Bævs-
 linge Skole. (1840 hed det i en Avisberetning at Bedel Si-
 monsen dengang ialt havde stjænket 15,000 Rdl. til Skoler,
 Sognebiblioteker og Arbeidsanstalter og til Kirken i Bævslinge).
 — 17. Juli blev Hans Peter Gjesling Kontrollør ved Frem-
 medbureauet eller, som det ogsaa kaldes, paa Kontoret for Rei-
 sende. Denne bekendte historiske Forfatter er født i Bogense
 den 30. Septbr. 1801, blev jur. Kandidat med bedste Karakter
 1828 og blev Skopist ved Kjøbenhavns Politiret den 7. Jan.
 1832. 1835 $\frac{1}{2}$ s ægtede han sit Kæstjøskendebarn Katrine Vin-
 ding (født i Kristianssand i Norge den 2. Mai 1807; hendes
 Moder, Sofie Vinding, døde 1849 i Frederikshavn. — 13.
 August: Pastor N. Verms 25aarige Præstetjubilæum i Flodstrup.
 — 9. Septbr. var det 60 Aar siden en Balslev blev Præst i
 Gaarslev, i hvilken Familie Præstekaldet nu uafbrudt har været
 i 82 Aar. — 7. Oktbr. † Sagsfører Fred. Kr. Fich paa Lan-
 gelsø, 45 Aar al. — 3 Novbr. nedfattede Kand. Jens Henning
 August Rees sig i Bogense som praktiserende Læge. — Jule-
 aften † Amtmand Kmh. Jens Benzon i Odense, den egentlige
 Stifter af „Byns Stifts Sparekasse“, Medstifter af „Byns
 Stifts patriotiske Selskab“, osv. — Den 26. Desbr. blev skudt
 en Kengeørn ved Bogense med en Vingestrækning af 86 Tommes.
 — 6. Novbr. blev Dybbøl Præst Benniksen (født 1780²⁰⁰%)

Præst i Heilø; 1834^{31/10} feirede han sit 25aarige Præstiejubilæum.

1839.

1. Jan. 39 blev Dve Drejer (Søn af Pastor N. Drejer fra Bogenf) botanisk Dozent ved Universitetet. — 13. Marts 1839 blev Karl Adolf Maals til Nagaarde ved Bogenf Medbestyrer af det nyeste Brandforsikringselskab. — 15. Marts 39 var det 25 Aar siden Kronprins Kristian blev Guvernør over Fyn. — 16. April fødtes i Sandager ved Bogenf Student Pt. Rif. Dama, Søn af Skovrider D. til Gyldensten. — 15. Mai blev Ludvig Harbo Skanneborff (f. 1764, † 1854) til Naby og Hjersted Konsistorialraad. — 27. Juni † Præsten Hans Brøchner, Gader til Pastor Brøchner i Bogenf. Han var født 7. Oktbr. 1776, Kand. den 21. Jan. 1799, holdt sin Dimisspræken 7. April 1799, blev Præst til Gangsted og Søviind ved Horsens efter Pastor Fred. Gram Jordhøi, som døde 27/3 1809, var saaledes Præst her i 30 Aar og efterfulgtes af Svend Saxtorph. — 10. Juli † Katrine Jørgensen i Aaleby, Søster til Kand. J., se Side 608. — 23. Avgust † den berømte Præst og Forfatter Jens Fred. Boesen, Præst for Bispeker og Bærlinge i 51 Aar. Han saa første Gang Lyset i Rynkeby 1765 den 3. Septbr. — 24. Avgust inspiceredes Bogenf sidste Gang af Stiftets Guvernør. — 3 Septbr. fandt man ved at udjævne en Høi paa Harsbølle Mark ved Bogenf 9 Skeletter (hvoraf et især var overmaade stort og kæmpemæssigt) af Mennesser, der maa have været begravet opretstående; ligeledes fandt man en 9 Tommer bred og 9 Tommer lang særdeles glat Stein, der maa have været brugt til at sibe Stein

redskaber paa. — Dntrent 1. Oktbr. funde Arctander i Klinte feire sit Studenter-Jubilæum. — 13. Novbr. var det 50 Aar siden N. Balslev blev Præst i Haarslev, hvor han efterfulgte sin Fader L. L. B. og hvor han atter efterfulgtes af sin Søn. — 16. Novbr. blev det ogsaa paalagt de Lærere, som ikke sade inde med reglementerede Embeder, at bidrage noget Bist til den under 1. August 1817 oprettede Skolelærnehjælpeklasse. — 12. Desbr. brændte en Gaard i Sønderlø. — 13. November blev Pastor N. Balslev i Haarslev Kousistorialraad. — 20. Desbr. overrakte Bysoged Baadsgaard og Kjøbmand S. Hyldegaard Hyldegaardadressen. — 28. Desbr. † i Børgense Fred. Schmidt, født 1753 i Odense, Aand. 1783, residerende i Stoffemarf, Præst til Guldbjerg og Sandager ved Børgense 1793, entlediget 1836 efter Ansøgning. — S. A. blev Herredsfogden for Skovby og fl. Herreder, Marsiltus Knugen, Etatsraad.

J. d. A. døde den gode, gamle Kong Frederik den sjette og en kort Skildring af ham og hans Regering vil derfor her være paa sin Plads. Han var Kristian den syvendes og den skønne men utyffelige Dronning Karoline Matildes Førstefødte. En ublid Skæbne berøvede ham tidlig hans Moder, og man kan sige ogsaa hans Fader, og Tronarvingens Barndomsfjend vare ingenlunde blomsterstroede; men hans haarde Opdragelse blev ikke uden Indflydelse paa at udvikle den Karakterfasthed, Alvor og Læroffighed, der i Forening med en høi Grad af Retfærdighed og en redelig Stræben efter at fremme sit Folks Vel vare Grundtræk hos denne Konge. Den 14. April 1784, 10 Dage efter sin Konfirmation, overtog den 16aarige Kronprins Statens Røer, som hans svagelige Fader ists selv kunde styre,

i sine Hænder, og han holdt det trofast og utrætteligt — indtil den Stund, da Døden lukkede den alderstegne Konges Dine — i 56 Aar, der vare rigere paa Afvegling end nogen anden Periode i Danmarks Historie. Især har Bondestanden ham meget at takke for. Hveriet havde saaledes udviklet sig til et sandt Slaveri: Godsejeren havde nindskrænket Raadighed over Fæstebondens Tid og Arbejde og Ret til at straffe ham paa enhver Maade, saasom med Halsjærn, Hundebul, Træhest, den spanske Kappe osv. Men det er Kronprins Frederiks og hans ædle Raadgiveres uheldige Fortjenester af Fædrelandet, at de have udrevet Landets talrigste Stand af den Underkuelss- og Jernedressetilstand, hvori den gjennem Aarhundreder havde trællet, gjengivet Bonden hans naturlige Menneskerettigheder og gjort ham til en fri Mand, lige med de andre Statsborgere. Den 20. Juni 1788 udkom den evigminderværdige Forordning om Starnsbaandets Løsning. Bel indgave 102 jydste Godsejere 1790 i Aaledning af Kronprinsens Bryllup et Tillidsbrev om Tilbagekaldelse af de fleste Forandringer, men Frederik lod sig ikke stramme, og Frihedsstøtten udenfor Kjøbenhavns Vesterport, hvortil Kronprinsen selv lagde Grundstenen den 31. Juli 1792, er med Rette bleven kaldt „det skønneste Mindesmærke noget Land kan opvise“. Sin Forordning efterfulgtes snart af flere som havde Agerdyrkingens Fremme og Landbosforholdenes hensigtsmæssige Ordning til Formaal. Handelen paa Jøland blev frigivet for alle Kongens Underfaatter (1786) og ligeledes paa Finmarken (87). Jæderne fik Adgang til Lavgene (88), hvorved det første Skridt stete til deres Ligeberettigelse med de andre Bergere; Pressen frigjordes for Politimesterens Villkaarlighed og

de andre guldbergske Indskrænkninger (90). Den 3. Juni 96 udkom den fortræffelige Forordning om Rettens bedre og hurtigere Pleie; et ganske nyt og frifindet Toldsystem grundlagdes (97). Den 27. Marts 94 sluttedes med Sverig en væbnet Neutralitet paa Grundlaget: „frit Skib gjør fri Ladning“. Men Forordn. af 27. Septbr. 99, hvorved Trykkefriheden atter blev betydelig indskrænket, fordi den herskende politiske og religiøse Hæring havde medført adskillige Misbrug af Pressen, var et færgeligt Misgreb af Regeringen, der ikke vilde have fundet Sted, hvis Bernstorff, denne Trykkefrihedens varme Ven og utrættelige Talsmand, endnu havde levet. (Han † 21/6 97). 1805^{23/1} oprettedes istedetfor de gamle Landsting to Landsoverretter, for Verne i Kjøbenhavn og for Jylland i Viborg. Sædegaardsciernes Raldret indskrænkedes til en Forslagsret og til et mindre Antal Privilegerede (1809), ligesom ogsaa Adelsens Forstrandsret indskrænkedes (1815). For Skolevæsenet, baade det høiere og lavere, gjordes overmaade meget. Men samtidig med Forordn. om Provindsialstændernes Indretning (15. Mai 34) fik desværre det danske Land Slesvig og det tyske Land Holsten en fælles Regering, fælles Overappellationsret og adskilligt andet misligt Makkerskab, et skjændigt Misgreb af Regeringen, der væsentligt har befordret „Schleswigholsteinnismens“ Udvikling. — Af de Love, som ved Stændernes Medvirkning udkom under hans Regering er Kommunalloven for Kjøbstæderne (24. Oktbr. 37) den vigtigste. — Det var forbeholdt denne Fyrste at gjøre den tapre danske Hær national-dansk, for havde den været fransk-tysk. Der var kæmpet ved Kvistrum, ved Alasens Have, ved Stralsund, ved Ralsbed, Bornhoved og Sested, ligesom i Konge-

dybet, i Kanalen, ved Sciro og ved Lyngør og der var kæmpet heltemodigt og hæderligt. Men Slottet var brændt og Byen brændt, Flaaden rovet og Norge fravrislet os; men Stændersforfatningen indført og Tungebaandet derved løst. For første Gang i 700 Aar lod det danske Folk — ikke enkelte begunstigede Samfundsklassers — Nøst paa Tunge.

Og alt dette var sket, mens en og den samme Mand stod tiltrods. Men nu var Kong Frederik ogsaa saare gammel. Med Undtagelse af Kristian den anden have ingen af de kronede Oldenbergere opnaaet saa høi en Alder og ikke engang fjerde Kristian stod saalænge for Styret som han. Han havde overvundet forskjellige Sygdomme, og navnlig gjennemgik han en saadan i Sommeren 1833, af hvilken næppe nogen havde ventet, at han atter skulde have reist sig. Han blev nu atter syg; det var den sidste Efterhøst 1839. Den haardnakkede Hoste, som altid havde plaget ham, tog stadig til, og daglig aftog hans Kræfter. Dog vilde han ikke holde Sengen, og til det sidste vedblev han at modtage dem, der søgte ham; thi hele hans Folk, Rige og fattige, havde stedse havt den frieste Udgang til ham. Endnu den 2. Desember var han, skjønt næsten halvdøende, i Uniform ved Parolen, og den følgende Nat lod han sin Kammertjener læse høit for sig. Men Kl. 8½ om Morgenen den 3. Desbr. sov han rolig hen, 72 Aar gl.

„Et Hjærte brast, der banked' om
for Landet og for Folket;
et Hjærte brast, der mildt har dømt
og Dommen mildt fæstloster“ —

var det Vidnesbyrd, hans Folk gav ham med i Graven, og aldrin

har vel nogen af vore Kongers Død gjort saa dybt og almindeligt Indtryk. Hele den Slægt, som da levede, var opvoget under ham, og kun saa vare de, som kunde mindes nogen anden Herre. Man havde næsten vænnet sig til at ansee Danmarks Drot for ubodelig, da man sagde, at det var 73 Aar siden en dansk Konge var død. Vel var han ingen meget stor Konge, og saa Regeringer have været betegnet med saa mange Ulykker, som hans, men det var næsten som om han og hans Folk bleve nærmere sammenvægede i enhver ny Ulykke. „Han var dansk som Danrigets bedste Mand“ — derom vare alle enige; og fandt man end stundom at nogle Regeringsffridt kunde have været klogere anlagte og kraftigere gennemført, saa prisste man dog hans Jævnhed, Mildhed, Trofasthed og Ærlighed. „Han har os alle kjær“, sagde man med Stolthed og aldrig har noget Folk hyklet mindre, end naar det danske sang om den elskede Fyrste: „ham skinner Kjærlighed af Die.“ Smerten over den Giegodes Død udtonede sig i en Righed af deilige Sange, og

„hans Bønder ham bar
 (til Graven), som Baldemar
 som Frede omsand med Laare klar.“

Det taknemmelige Folk opreiste ham Mindestøtter paa Skanderborg Slotsbanke og paa hans Jndlingsopholdssted i Frederiksberg SlotsHAVE. Hans Ungdomsbrud, den ædle Dronning Marie, overlevede ham i 12—13 Aar. Af deres 8 Børn levede kun det 3die (Arveprinsesse Karoline) og det 8de (Hertuginde Wilhelmine af Lyksborg). De øvrige, 2 Søner, som begge hed Kristian, og 4 Døttre, døde spæde. Men det var en almindelig Tro, at deres ældste Søn ikke var død, men hjemmelig

staffet tilside og ombyttet med et dødt Barn (se J. O. Poulsen i n. Afst.)

Før jeg begynder paa Narene 40 vil jeg her til Lettelse for Læserne og Opbevarerne af denne Beskrivelse meddele en kort Oversigt over Provstiets forhenværende og nærværende Præster i dette Aarhundrede:

Allesø og Næsbyhoved-Broby: J. H. Smidth 1800, Joh. Jak. Edsberg 1805 (før den sidste resid. Kapellan i Bogenf), Herman Ptr. Gudme 1823, Kas. Knudsen 1829, Joh. Brorsen 1844, Even Kristoffer Meldal 1848 (forhen Kateket i Bogenf).

Bogenf og Eskovby: Kas. Jørg. Gjesfing 1798, Krist. Otto Andr. Andresen 1813, Hs. Jak. Fich 1822, Frs. Kr. Jürgensen 1852. — Det residerende Kapellani nedlagdes ved Reskript af 30. Septbr. 1803. — De 8 ordinerede Kateketer, som hidtil have været i Bogenf, ere følgende: Lars Fred. From 1813, Kr. Rud. Skjærulf 20, Even Krist. Meldal 30, Hs. Kr. Ebeling 36, Pd. Pedersen 41, Joh. Georg Dohner 46, Kr. Pds. Høfing 50 og Jens Karl Bröchner 54.

Eilby og Melby: Morten Joh. Wiilmann 1798, K. Tidemand Lend 1803, L. Mik. Balslev 27, Krist. Arent Holm Eidenius 34, Kas. Kr. Heilmann 47.

Guldbjerg og Sandager: Fred. Schmidt 1793, Even Krist. Meldal 36, Wikmann Blauenfeldt 49.

Haarslev: Kas. Balslev 1789, Joh. Kr. Balslev 1841 (Fader og Søn).

Klinte og Grindløse: Jørgen Kampmann, født 1755, Kandidat ^{19/10}78, Præst her 90, † ^{18/6}1807, Palle Saaby Mourath † 36, Tomas Mainvering Artur Arctander siden 1836.

Krogsholte: Hs. Adolf Klod 86; Hs. Joakim Ewald Knudsen 31 (Provst over Lunde, Skam og Skovby Herreder); Edv. Henning Best 44 og Pt. Avg. Vendelbo, født 1807, Kandidat 1832, Præst her 1853.

Lumby: Provst Pt. Vilh. Lütten 1791; Provst Kr. Holger Hald siden 1844, Provst over Lunde, Skam og Skovby Herreder.

Lunde: Hs. Christensen, f. 1769, Kandidat 99, resid. Kapellan i Dalum 1800, Præst her 1, entl. 23, † 30; Fred. Sigfred Selmer, f. 1787, Kandidat 1812, Præst her 23, i Herrested 25; Pt. Didrik Jbsen 23; Provst Arve Kr. Linde Heiberg, f. 1805, Kandidat 29, Præst her 32 (i Kjørteminde 40); Provst Holger Hald 40; Dve Walling Hoffmann-Bang, født 1808, Kandidat 36, Præst her 44.

Norup: Konsistorialraad Jak. Kr. Schmidth, f. 1764, Kand. 96, Præst her 1800 (i Mesinge 1809); Eric From 9, Otto Did. Lütten, f. 93, Kand. 16, Præst her 21 (i Kern 25, i Karleby 41); L. Fr. From (forhen Kateket i Bogense) † 30; Holger Hald 30; Dve Walling Hoffmann-Bang 40; Kr. Sotost f. 14, Kand. 38, Præst her 45, † 54; Hs. Abel Leonh. Hansen, f. 16, Kand. 40, Præst her 54.

Nørre Næraa og Bederslev: Knud Knudsen, f. 52, Kand 76, resid. Kapel. i Bogense, Præst her 91, († 22); Hs. Joak. Ewald. Knudsen, efterfulgte sin Fader, der entledigedes 1817; Arthur Arctander 31; Edv. Henning Best 36; Karl Kr. Lorenzen 44, 1860 forflyttet til Skeby og Otterup og efterfulgtes her i Næraa af — —

Skamby: Knud Grønvold, f. 19. Oktbr. 1717, Kand. 16. Mai 1743, Præst i Allejs og Næsbyhoved Broby, 1791

forflyttet til Eskamby, † 28. Juni 1804, og efterfulgtes af Fred. Bagger Zeuthen, født 1768, Kand. 90, Præst i Skallerup og Høfs Binding 96, i Eskamby 1804, † 1851; Kr. Commerfeldt, f. 96, Kand. 21, Præst her 51, † 1860 og efterfulgtes af Karl Kr. Ludvig Hansen, født $27/13$, Kateket i Eskanderberg $11/30$, Præst i Føvling og Hølsted $16/36$, i Feldballe og Nedsager $17/47$, i Eskamby $16/60$ (feirede $11/55$ sit 25aarige Jærbilæum).

Eseby og Otterup: Pt. Fost, født her $21/71747$, Kand. 1770 $26/4$, Præst her efter sin Fader 1777, † 1812; Hs. Kr. Frelisch Hansen, f. 1770, † 1851; Jens Henrik Brandt, f. i Ddenie 1803, † 1860; Karl Kr. Lorenzen, født 1817, Kand. 40, Skapellan i Eseby, Præst i Næraa 44, i Eseby 1860.

Særølev: Pt. Jaf. Naby, født 1717, Kand. $5/1740$, Præst i Guldbjerg 1741, i Særølev 1743, † $11/41804$, (om denne kuriøse Præst, „Særlingen i Særølev“, skal ved Slutningen af denne Fortegnelse meddeles endnu nogle morsomme Historier); Benjamin Eidenius, † 1854; Fred. Hangaard, † 1857; Karl Hafsager.

Sønderjøs: Rads Jaf. Kannevorff, født 1725, Kand. $22/111756$, suffederende Præst 1763; Augustinus Herman Stenbuch; Jørg. Kosob; Joh. Henrik Edsberg og Rogens Nilfen Worm. Siden 1774 er kun død 1 Præst her, nemlig Kannevorff 1808.

Uggerølev og Nørre Høirup: Hs. Stenbuch, født $20/111737$, Kand. $21/1259$, Præst her 1770, † $17/610$ og efterf. af Hs. Wandall, som 31 efterf. af Joh. Kr. Balslev, 41 af M. N.

Vorm og 58 af Lavr. Bartol. Spreckelsen, født 1818, Kand. 43. Siden 1770 er kun død 1 Præst her.

Vigerølev: Jens Fred. Boesen (født 1765, Kand. 87, Præst 88, † 39) var den sidste Præst for Vigerølev og Bævlinge; thi efter hans Død blev Pastoratet ifølge Reskript af 24. Juli 39 delt i Vigerølev (hvor Kasper Volter W. Lund blev hans Efterfølger) og

Bævlinge: hvor Ulrik Boesen siden har været Præst.

Vstrup og Hjadstrup: Pt. Drejer, født 1753^{15/8}, Kand. 1777^{31/7}, Præst her s. A., entl. 1818 († ^{11/11}1825) og efterfulgtes af Søren Peter Lassen, født 1784, Kand. 1806.

Endnu skal tilføies et Pastorat, hvis Hovedsogn ligger i Wends og Annexet i Skovby Herred, næmlig

Brænderup og Dre: Holger Fred. Bessel Brown, født 1758, Kand. 1782, Kapellan i Stokkemarck, Præst her 1790, † 1837; Lavr. Esbern Dahl, † 1847; Kristoffer Nr. Holm Eidenius.

I samme Tid har Fyns Stift haft følgende Biskopper: Lønne Bloch, Pt. Hansen, Plum, Faber, Stenersen Gad og Engelstoit, og følgende Stiftsprovster: Ptr. Klod, født 1753, Kand. 1779, Stiftsprovst 1798, † 1804; Fred. Jul. Bøch, født 1758 i Middelfart, Kand. 1783, Stiftsprovst 1804, Biskop i Kristiania 1805; Ps. Ptr. Thostrup, født 1752, Kandidat 1777, Stiftsprovst 1805; efterfulgtes 1811 (da Præst i Sagfjøbing, † 1815) af Steffen Letens, født 1773, Kand. 92, siden Biskop paa Als; Jens Paludan Müller, født 1771, Kand. 1793, Stiftsprovst 1819, Biskop i Aarhus 1830; Nif. Faber, siden Biskop over Fyns Stift, Søren Rosbjerg Drved.

født 1796, Kand. 1817, Stiftsprovst 1834, 1841 i Roskilde; Hs. Pt. Eviser, født 1798, Kand. 1822, Præst i D. Hæsinge 1838 efter sin afdøde Fader Zenthen Eiler Eviser (der var født 1769, blev Kandidat 95 og s. A. Adjunkt i Nyborg, 97 Præst i D. Hæsinge, og Hillerslev, hvor Hs. Agerbek, født 98, først er den 3die Præst i dette Aarhundrede.) 1858 blev Anders Knudsen Damgaard den 9de Stiftsprovst i dette Aarb. Han er født paa Bondegaarden Damgaard ved Skive den 1. November 1808, blev Kand. 1834, Præst i Kullerup og Refs Binding 1855, hvor han 58 efterfulgtes af Hs. Karl Lud. Bagger (f. 1807). Af disse 9 Stiftsprovster er ikke en eneste død i dette Aarbede; thi den første (Pt. Klod) var kort før sin Død udnævnt til Stiftsprovst i Roskilde.

Det ovenfor lovede Supplement til Sørslev Sognepræst, Hr. Aabyes, Biografi følger her.

En Dag traf han en Jæger paa Præstegaardens Mark, som han saaledes tilfældigvis: „Hei — stop lidt I allerbetvedes Krybskytte! Hverdan tør I nederdrægtige Bildttyv komme her at skyde, hvor kun jeg, Herrens Tjener, har Lov til at jage?“ Den Tilstalte, der var en dannet Mand, bad høfligt hans Betsærværdighed om Forladelse, undskyldende sig med Ubejendtskab med Forholdene der paa Eggen. „Hvem er da I forbandede Menneſte?“ spurgte Præsten videre. „Jeg er Skappelen“ — „Hvor er I da Kapellan?“ — „Nei, jeg er ikke Kapellan, men jeg er Skappelen paa Elved.“ „Naa, saa I er Kapellan hos Kanselliraadinden paa Elved?“ „Nei, jeg siger jo, at jeg er Skappelen, Ritmester v. Skappelen, der ligger i Kvarter paa Elved.“ — Naa, saa, hille min Salighed, saa I er Ritmester,

kan I da ogsaa slyde noget?" „Ja det skulde jeg mene; jeg træffer Haren i Løbet med en Kugle." — „Ja Pral har vi nok af; — men jeres Hund, duer den til noget?" „Min „Bildtsnap" veirer en Hone paa 100 Skridt og staar som en Piss, baade for Høns og Hare, Bekkasiner og Snepper." — „Det vil jeg m. G. P. se, før jeg tror det". De fulgtes nu ad til Mosen, hvor Hunden ganske rigtigt stødte den ov, og Kappelen sled den, hvorpaa Præsten i Genrykkelse udbrød: „Godt stadt! For al Verdens Parpykker! I er ikke saa taabelig, som I seer ud til; kom nu med mig hjem og spiiis til middag hos mig". Fra den Dag vare Ritmesteren og hans „Bildtsnap" Præstens Berlevenner.

Efter at have kastet Jord paa en Mand, der drak sig ihjel ved et Bryllup, sagde han, idet han henvendte sig til Følget: „Han levede som et Asen, døde som et Asen og begravedes som et Asen, uden Rigtale, Sang og Klang, det kan vi spare til en anden Gang; Amen.

Over Liget af et Barn, der fandtes druknet i en Bandgrav, hvor det tildels var opædt af Fissene, forandrede han Jordpaakastelsesformularen derhen: „Af Jorden skal det opstaa, som her er; thi hvad der er gaet i Gjedder i et Gadekjør, kan min Himmelrigs Part ikke staa op her! Amen.

Naar Aaby døbte Børn, tog han Barnet under sin venstre Arm, mens han øste Vand paa dets Hoved med sin høire Haand. En Kone fra et Nabofogn, der enten ikke kjendte denne Skik eller ogsaa fordi hun misbilligede den, traadte tilbage med Barnet, da Præsten rakte efter det; og da hun heller ikke vilde lypstre hans høit udtalte Dypfordring „Hid med Un-

gen!" lod han Konen for saavidt røpde, at hun beholdt Barnet; men da hun nu holdt det hen over Daaben, brugte han begge Hænder til at vife med og øste saa rigelig, at baade Barnet og Konen bleve drivvaade. Med Ordene „Er det nu godt!" sluttede den værdige Præst den bellige Daabsaft.

En Søndag prædede han om Forræderen Judas, og spurgte i sin Tale: „Hvorledes mene I vel at denne lumpe Forræder saa ud? det skal jeg fortælle jer: det var en hæklig, rødhaaret, koparret, puffelrygget, stumpnæset, stævbenet og skelsiet Karl, affurat som den Navlegæsling til Skræder, der sidder dernede i Kirken“.

En Søndag prædede Naby om Peters Fornægtelse og benyttede sig af følgende Lignelse: „Men da nu Skoffen galede og Kristus saa om til Peder, blev han saa slufsøret som en Hund, der nylig er skaaren!“

— En Høstdag gif Præsten paa sin Mark. Paa den anden Side af det høie Skilledege høstede Nabosøskene, og han hørte Maren sige til Mette: „Her skal vi binde smaa Neg; thi her skal Præsten tage Tiende.“ Næste Søndag messede han saalunde ved Alteret: „Maren og Mette binde smaa Neg, dem skal Præsten have; men hvad skal der da gøres ved de to forbandede Kvinder? De skal bindes i et Knippe og kastes i Helvede, hvor de skal brænde til evig Tid.“

Mange Medlemmer af Menigheden havde naturligvis længe været fede af den underlige Præsts mange Unoder. Endelig besluttede de at klage til Bispen, der skulde komme til Bispestad. Præsten saaer Nys derom og holder fra Brækestolen følgende Tillysning: Fredag den 8. Juni kommer Bispen paa Bispestad

og vil vel sagtens, som han pleier, spørge om nogen af Menigheden har noget at klage paa Præst eller Dequ. Derksom I saa har noget paa Samvittigheden, træd her kun frem og snak fra Leveren. Bær ikke rød for jeg er det ikke! — Men saa paa Mandag, saa skrive vi den 11., saa holde vi Snaps-ting; glem saa ikke at kom med jer Rentepenge til Vuust og Priske. Mange af jer resterer baade med Rentes og Lænderpenge; men paa Mandag vil jeg have hele Klatten og I skal se al Landsens Ulykke hvis I busse bedre paa Fredag end paa Mandag. Annamer herpaa Herrens Betsignelse!" Dette gif hjalp; thi hans mere eller mindre fattige Sognesfolk sad alle mere eller mindre dybt i den rige Præsts Lomme og de vovede derfor ei at klage over ham.

Da hans Kapellan (Eidenius), der siden blev hans Eftersfølger i Embedet, holdt sin Tiltrædelsespræken, var Naby ogsaa i Kirke, hvor han midt under Præken giver sig til at kritijere samme og spørger blandt andet Menigheden høit, om nogen nogenstunde havde hørt ham (o: Naby) saaledes staa og vaase paa Stolen og give saadan Sludder og Ristepærl tilbedste? Kapellanen holder naturligviis strax op med at præke. Naby betragter ham tavst nogen Tid, hvorpaa han, staaende med Hænderne, tilraaber ham: „Na—a, sa—a! — Gille min Salighed, I blev ganske vred? Præk I kun væk, for jeg skal min Gimmerigos Part ikke forstyrre jer!" Svorefter Guds-tjenesten fortsattes uden videre Skandale. — Da Kapellanen derpaa kom til Middagsbordet, spørger Naby ham atter: „Naa, I blev nok vred i Kirken idag? Efter dette Spørgmaal tager Kapellanen Bladet fra Munden og giver den gamle Præst en

ordenlig Lektion, hvori han fremstillede ham som Menighedens skændigste Forargere og Fredsforstyrreter og sluttede med den Forsikring, at hvis sligt ofte skete, lod han ham siebliffelig trække ud af Kirken ved Sognefogden. Naby hørte tavst paa ham, indtil han var særdirig, hvorpaa han ganske rolig svarede: „J behøver ikke at være rødt for at sligt oftere skal ske; thi jeg har min Gimmeriges Part faaet nok af jeres Ristepreke idag og skal m. G. o. G. aldrig gaa et Skridt mere for at høre jer; og lad os saa læse tilbords. (Denne Beretning er fortalt af vedkommende Pastor Eidenius selv til min Meddeleler.)

1840

talte Bogenfe By 1303 Indvaanere og 6 Skibe med 80 Lfr. Drægtighed. I dette Aar viedes i Fyns Stift 1319 Par, † 3609 og fødtes 5459, deriblandt 160 Tvillinger og 859 udenfor Høttestab.

16. Jan. begravedes Kong Frederik den sjette. Havde han levet til 31. Juli d. A. kunde han have feiret sin Guldbryllup. — 24. Jan. blev Bøvlinge et selvstændigt Sognekald, der fik Kapellanen i Vigerslev, Ulrik Boesen, til Præst. S. D. blev Kand. Kasper B. B. Lund Præst i Vigerslev. Han ordineredes den 8. April. Den 15. April (Skærtorsdagsaften) † Præsten Kristian Rudolf Kjørulff paa sin 23aarige Bryllupsdag. Han var født 1788, blev Student 1808, filosof. Kand. 1⁵/₄₉, teol. Kand. (med bedste Karakter) 20/10 15, holdt Demispræken 2/20 og blev i. A. Kateket i Bogenfe, hvorfra han 1829 forflyttedes til Feis som Præst, hvor han døde (og efterfulgtes af Rudolf Berg). 1817¹⁵/₄ ægtede han Jakobine Henriette Knor, der døde fra ham og to Smaa i

Vogense den 17. Oktbr. 1827. — 1. Mai brændte Gaarde i Fartstrup. Ved denne Tid forsøgedes Bogense Fartstier med det ny Etik „Solid“ paa 35 Læster. — Fredagen den 22. Mai feirede Kong Kristian den aattende sit Sølvbryllup. Blandt dem, som i den Anledning bleve Riddere vare N. Hofmann-Bang til Hofmannsgave, Præsten Augustinus Stenbuch i Odense, den forraanvorte Præst Pt. Ddr. Ibsen og Grundtvig. — Den 26. Juni brændte Stedet „Hanover“ i Haarslev Sogn. Søndagen den 28. Juni salvedes og kronedes Kong Kristian den aattende og hans Dronning i Frederiksborg Slotskirke af Biskop Wynster; blandt dem som i den Anledning bleve Ridder af Dannebrogene vare Obersten ved det fynske Regiment, Grev Anton Albert Lüttikau, Iver Joh. Unsgaard (Amtmanden), Byfoged og Politimester Gregorius Klauman; Røj. Major Kr. Schøller til Margaard, Justitsraad Kr. Estrup, Vilh. Teodor Wegener Nielsen, Major ved de fynske Dragoner, Stiftsprovst Søren Ortoed, Provst Vilh. Bengien, Kaptein Kr. Naby, Agent Hs. Brøker Brun i Afsens, Agent Kr. Pt. Boigt i Faaborg og Præsterne Kr. Joh. Bredsdorff, Hs. J. Gjesling, Jens Klint Bagger o. fl. Bedel-Simonsen til Elved blev Etatsraad, Karl Emil Bardenfleth, N. Basse Jønsø og Kr. Sebested-Juul bleve Røj. Obm. bleve: Røjbmænd Hs. Jg. Baagø i Svendborg og Hs. Kruse i Nyborg, Simon Hempel i Odense, Skibsbygger J. H. Røller ved Faaborg, Lærerne B. Nyborg og David Schjær i Allerup, Organist Pt. Joersom i Odense, Vagtmester Jg. Stegsted og Sergeanterne Joh. Jak. Ebeling og Gotlib Jakobsen samt Baabenmester Joh. Dan. Løde, alle i Odense. — Den 13.

Juli brændte Gaarden Himmelstrup i Bigerslev Sogn og Gaarden Lingsled i Sandager Sogn. S. D. † Kristian den aattendes frastille Gemalinde Karlotte Frederike i Rom, hvor hun blev begravet. Hun var født $\frac{4}{12}$ 1784 paa Ludwigsøst i Mecklenberg og gift sammesteds $\frac{21}{6}$ 1806, separeret 1812, førte derpaa et noget tvetydigt Liv i Horsens i nogle Aar, før hun reiste til Rom, hvor hun gif over til den katolske Religion. Hun var en Datter af Kristian 8des Morbroder, Storhertug Frederik Frans, der † $\frac{1}{2}$ 37; Kristian 8. var saaledes baade hendes Gemal og hendes Fætter. Hun var Moder til vor nuværende Konge, der s. A. blev Guvernør over Fyn. — 14. Septbr. † By- og Herredsfoged Joh. Ernst Heilmann i Varde, født $\frac{12}{2}$ 1772. Han efterlod flere Slægtninge her paa Egnen. — 26. Oktbr. fødtes Erhard Kr. Borgen (Fætter til Ekultusminister B.), eneste Søn af Præsten David B. og Frøken Hammand fra Bogenf. — Den 2. Novbr. blev L. Kr. Dehlholm (f. 1813 paa Etrib), Kr. Ferd. Veis (f. paa Skjolden i Odense $\frac{19}{4}$ 15, 1850 $\frac{14}{7}$ Kapellan i Sønderfj) og Jens Kr. Møller (f. 1811 i Odense) teologiske Kandidater. — 7. Novbr. blev J. R. Gramberg Toldbetjent i Bogenf. — 17. Novbr. † Karl Emil Rees i Bogenf., 22 Aar al. — 27. Novbr. blev Kr. Georg M. Thomsen Lærer i Smidstrup. — 18. Desbr. ægtede Eithy Præst, Kst. A. H. Sidenius, Petra Holm fra Maribo. — Juledag døde Konfistorialraad Ridder Rasmus Balslev, efter i næsten 52 A. at have været Præst i Gaardslev.

1841.

1. Jan. blev L. Hansen Lærer i Maderup og Pt.

i Stillebæk. — 30. Jan. blev Kapellan Ras. Bily. Balslev i Haarslev Præst i Hammer og Horsens. — 3. Febr. blev Karl Adolf Maals til Aagaarde ved Bogenfse Stænderdeputeret. — 13. Febr. blev Uggerløv Præst Job. Kr. Balslev sin afdøde Faders Efterfølger i Haarslev. — Den 2. April blev Pt. Fred. Nielsen (født i Sørløvs Skole) Seminariefjorstander i Jellinge. — 16. April indbødes til Stiftelsen af en Landboforening for Bends Herred og Omegn. — 21. April udfkredes som Soldater fra denne Egn blandt andre Hs. Mat. Petersen Karlsbøi (til Kronens Regiment). — 1. Mai blev Kateket Hs. Kr. Ebeling i Bogenfse Præst for Rold og Vebbestrup, hvor han døde og efterfulgtes af Ras. Løyn Worm $\frac{4}{10}49$. — 1. Mai ophørte Høveriet til Jerstrupgaard. — 21. Mai blev Etatsraad J. Unsgaard Medlem af den befalede Forstegemenskommission. — 29. Mai blev Skolelærer J. J. Hansen Underretsprorurator i Odense Amt, saaledes at han, skjønt boende i Odense, skulde betragtes som boende i Bogenfse og der udføre offentlige og private Sager uden at beregne sig Reisevænge eller Diæter. — Torsdag den 10. Juni ægtede Kyns Guvernør, vor nuværende Konge, Karoline Karlotte Mariane, født $\frac{10}{12}21$, separeret $\frac{20}{10}46$. Hun var en Datter af Storbertug Georg Fred. Karl til Reflenborgs Stralitz, født $\frac{12}{10}1779$, Storbertug $\frac{6}{11}16$, gift $\frac{12}{10}17$ med Marie af Høssens Kassel. Han lever endnu som den ældste af Europas Monarker. I Anledning af denne Formæling blev Fred. Levenørn Bardenfleth Storkors af D., Baron Adam Krstf. Holsten til Langesø, Kommandør Fred. Lütken, Digteren Adam Ohlenhlæger, Sjefen for de fynske Dragoner, Generalmaj. Hs. Fred.

Hanibal Levehau og Kmh. Vilh. Lud. Avg. Bernstorff, Rmd. af D. Til Ridder af D. udnævntes: Joh. Fred. Bardenfleth, Fred. Rubæl Genr. Bülow (Seirherren), Povl Kasu. Reflenborg (Major ved det fynske Infanteri-Regiment) og Provsterne Ulrik Adelf Plesner og Leonh. Abel osv. Til Døgnd. udnævntes blandt andre Statsraad J. Unsgaard, Lærerne Pt. N. Schaldemose i Svendborg og Pt. Hansen i Troense, og følg. Mænd i Odense: Klofter N. Jensen, Bøsseremager Genr. Karl Delkomyn og Hoboist Georg Ulrik Gimbel. Blandt de 15 ny Kammerherrer vare Baron Fred. Sigsfrid Bille Brabe og Herredsfoged Georg Herman Moltke i Nyborg. — 12. Juli var det 25 Aar siden N. Worm blev Præst til Flodstrup og Ullerslev. — 1. Avg. blev Peder Pedersen Karretet i Bogense (ordineredes ^{15/9}). — 13. Avg. udfom Forordningen om Dpretelsen af Sogneforstanderskaber og Amtsraad. — 16. Septbr. stiftedes ovennævnte Landbosforening, der holdt Møder 14. og 28. Oktbr. (tillige Præmiepløining ved Kjærsgaard) og 29. Novbr., da Foreningen uddvidedes til tillige at omfatte Baag og Eskovby Herreder. — 29. Septbr. udfom Forordningen om Bevæsenet. — 5. Oktbr.: Pastor Dahls Jubilæum i Brænderup. — 16. Oktbr.: Sundersø Sognepræst, N. Worms Bryllupsdag. — 7. Novbr. fløvede Stormen det største Træ ved Elved, den saakaldte „Jomfruens Bøg“, der stod ved Veien, var 23 Fod i Omfang og udgjorde ialt 66 Læs.

1842

opdagede Gaardmand Peder Nielsen i Sæserud (skrives ogsaa Sæserud og Særserud) ved Bogense ved Pløining paa

Marf i Eiden af en Banke en Rjælder med Bægge af overordenlig tykke og lange Murstene. Rummet var 5 Alen langt og bredt og næsten indrettet som en Teglovn. Nogle mente, at det havde været en Stæmpebegravelse, andre, at det havde været en Røverkule, medens andre ansaa Grotten for at have været en Smelteovn for det der i Egnens Jordlag temmelig almindelige Myrejærn, og endelig mente nogle, at den kunde have været en Ovn til at koge Tjære af Naaletræerne, hvilket stete ved i den Grad at ophede de i Ovnen indsamlede Naaletræers Rødder, indtil de udsvedede den flydende Harpiz, som vi kalde Tjære. Da Bedel Simonsen fik Nys om denne Ovdagelse, reiste han strax derhen, men fandt Ovnen eller Grotten aldeles demoleret, idet Manden havde bortført og benyttet dens uhyre Murstene. — Den 5. Febr. (Fasteavondstien) † Rugsgaard's driftige Eier, Simon Andersen Amager, 91 Aar gl. (han var nemlig født den 9. April 1751) efter i 61 Aar at have eiet Gaarden, som han ved sin Død efterlod til sin Søn, Bendt Simonsen, der ikke besad den længere end et Aar, da han efter 1842 at have forøget dens Besiddelser ved Indkjøbet af „Skrappeborg Skov“ for 1100 Rdlr. og at have solgt sin Part af Morudskov til Rmhvr. Høsten til Lange sø for 28,000 Rdlr., allerede døde den 18. Mai 1843 i sit 44de Aar; men ligesaa beklagelig, som denne korte Besiddelsestid var, da den Afdøde var en i enhver Henseende velvillig og redelig Mand, saa mærkværdig er derimod hans Faders lange Besiddelsestid. — 20. Marts (Palmesøndag) fødtes paa Kappelsmølle ved Bogense Nasmus Rudolf Nielsen, Student 1859 fra Ribe Skole, Søn af farm. Kandidat Niels Nielsen, dengang Røller

i Bogense, nu Apoteker i Skive. — 1. April optoges Anton Meimer fra Haarslev Skole som Elev paa Odense Katedralskole. — 28. April bleve forannævnte Tomas Andreas Jespersen og Erik Kr. Verlauff Stenbuch teol. Kandidater. — 1. Mai ophørte Høveriet til Hærslørgaard. — Torsdagen den 26. Mai ægtede vor Tronfølger, Prins Kristian, Prinsesse Lovise paa Amalieborg. — 15. Juni † i Kjøbenhavn Literaten Mads Sibbern, født i Bogense. — 20. September holdt Baag, Skovby og Vends Herreders Landbosforening Præmiepløining ved Kjærsgaard. Den 23. November opfordrede Proprietær Delholm til Katrineberg denne Forening til at tage sig af Kvægavlens Forbedring og Forædling ved Præmier for gode Husdyr og Indfjeb af fortrinlige Tillægsdyr, hvilken Opfordring ogsaa blev tagen tilfølge. — Blandt Præstene, som døde dette Aar 1) Andreas Brännike til Skovlænge (en Slægtning til den omtalte Postmester Brännike i Bogense). Han † $\frac{2}{3}$ og efterlod sig Enken Hanna Plum. 2) Konfistorialraad Reinhold Ipsen til Babenæs, † $\frac{19}{4}$ som Jubellærer og som den ældste Præst i Slesvig (f. $\frac{17}{11}$ 1764); 3) Pt. Avg. Bedel, Søn af Bogholder Søren Bedel († 1805) og som flere forhen omtalte Mænd her i Egen en Uetling af den navnkundige af vor Historie og vort Sprog saa fortjente Anders Sørensen Bedel. Pt. Avg. Bedel var født i Kbhvn. $\frac{29}{1}$ 1768, Kand. $\frac{5}{2}$ 89, Præst i Allestø og Nørrebroby $\frac{2}{3}$ 92, i Esaarup og Tved $\frac{14}{2}$ 94, tillige Forstander for det af ham selv oprettede Seminarium $\frac{3}{6}$ 3, Amtsprovst for Svendborg Amt: $\frac{16}{12}$ 7, Dbgbrdr. $\frac{29}{6}$ 9, fik Rang med Bisper $\frac{9}{6}$ 35, blev Dbgømd. $\frac{29}{10}$ 36 og Jubellærer $\frac{2}{3}$ 42; † f. A., Dagen efter Trinitas

tirsøndag, den 23. Mai. Pastor Barfod i Jordløse skrev om ham:

„I raskes Birken hans Dag hengled,
med Hæder hans Jæse var kronet,
i Kirke, i Skole, paa Lærestol
han lytte blid som den varmende Sol“.

Hans Enke Marie Sofie Bett Bedel † 11/244. — Den 3. Decbr. blev foranvænte Hs. Jg. Gjesfing Præst til Ballerup og Naalev.

1843

bygtes Bøvlinge Bindusle „Skovmøllen“. — Efterat Bogense Handelsflaade i d. A. var bleven forøget med „Victoria“ og „Karoline Lovise Fabnøe“ (55 L.), talte den ialt 9 Fartøier med 144 Læster (Middelfart 8 med 196 Læster). — 1843 blev Fr. Mik. Hørb fra Bogense jur. Student med Laud. — 19. April f. Kristiane Sidenius i Gilby Præstegaard. — 13. Mai † Mdm. K. Berg i Bogense. — 3. Juni (Pintselørdag) fødtes Tronfølgerens Søn Prins Kristian. — 7. Juni Forordning om Kjøbstædernes Beskatning. — 14. Juni bifaldt Kongen Kollegiets Indstilling om: 1) at ved den daværende Herredsfoged i Lunde, Skam og Skovby H., Statsraad Knuthens Afgang, Herredsfogeds og Skriverembedet i Skovbye H., dog efter Afgang af Sønderfø og Vigerslev Sogne, men med Tillæg af Klinte og Grindløse Sogne af Skam H., skal overdrages Bogense Byfoged Kanselliraad Baadsgaard, med Forpligtelse til af det ham da af den engl. Kasse tilstaaede Gagetillæg at afltaa Halvdelen, 150 Rdl.; 2) at da ogsaa Lunde og Skam H. med Afgang af Klinte og Grindløse, men med Tilgang af Sønderfø og Vigerslev Sogne i Skovby H. og for

saavidt muligt i uadskillelig Forbindelse med Noeystorff og Langesø Virker, skulle udgjøre en Jurisdiktion for sig, hvortil ved Vakans i Odense H. vil blive at soie Næstbyhoved Broby, Kerup, Paarup og Treårup Sogne, hvorhos Embedet, indtil denne Færelse kan foregaa, allernaadigst gives i Gagetillæg af den kongl. Kasse de ovennævnte 150 Rdl., som derefter inddrages; 3) at Herredsfoged og Skriver for Lunde og Skam H. tager Bolig i Odense, og 4) at den Afgift af 60 Rdl. aarlig, som hidtil har hvilet paa Herredsfogedembedet i Vends H. til Byfogedembedet i Børgense, bortfalder ved Kanselliraad Baadegaards Afgang fra dette Embede, fra hvilken Tid ogsaa det Gagetillæg af 150 Rdl., der fremdeles udbetales Kanselliraad Baadegaard, bliver at inddrage."

Ovennævnte Resolusjon, som traadte i Kraft ved Statsraad Knuthens Entledigelse den 18. Oktober, meddeltes først i „Ny Kollegial-Tidende“ af 11. Novbr. 43. I samme Numer optoges for første Gang Herredsfogeds- og Skriverembedet for Lunde og Skam Herreder vakant. Førend de juridiske Forhold bleve ordnede saaledes var der forhandlet meget denne Sag angaaende, ikke blot i Kollegierne, men ogsaa i Amtsraadet og Stændersforsamlingen, og i en lang Tid af 1841 glædede Beboerne i og om Sønderø sig til at den nye Herredsfoged skulde bo der; men Hensynet til de store Bekostninger som Opførelsen af en Embedsskole og en Arrestbygning vilde medføre, blev den Klippe, hvorpaa dette Projekt strandede, der igjen havde den ontalte Deling af Embedet tilfølgende. — Ved kongl. Reskript til Amtmanden af 21/10 43 bestemtes, at det ved Reskript af 20/10 44 sanktionerede Hønsemarked i Sønderø efter

tidigt skulde holdes den 5. Juli istf. den 2. — Den 7. Avg. blev Joh. Georg Ochsner Kapellan i Bogenſe, og ordineredes den 20. Septbr. — 30. Oktober foretog Baag, Skovby og Bends H. Landboforening Præmiepløining ved Kjærsgaard. — 7. Novbr. † Wibekke Hejs Heiberg paa Dallund, 45 Aar gl. — 10. Novbr. ægtede Kapt. Gustav Valen Maler (f. 17/1015) Prætedatteren Maren Katrine Sidenius i Særølev (f. 9/16). — 23. Decbr. udfom Plakat om, hvormegret enhver Kjøbstad ifølge sit Folkeantal havde at svare af hvert 100 Rdl., som paalignedes samtlige de danske Kjøbstæder, (Bogenſe 140 Sk., Middelfart 173 Sk., Odense 7 Rdl.). — Den 26. Marts skrev Vedel Simonsen Fortalen til Ruggaards Historie, 1. Del, 1. Afd.; den 24. Mai til 1. Dels 2. Afd.; 29. Novbr. til 2. D. 1. Afd. og den 3. Mai 1844 til 2. D. 2. Afd., samt endelig den 27/44 til 3. og sidste Del. — 31. December † Gjæstgiver Rudebæks Hustru, Kristiane Burkart i Bogenſe, næppe 42 Aar gl. og efter 18 Aars Ægteskab. — I d. A. døde ialt i Jyds Stift 3347 (27 Oldinger mellem 90 og 100) fødtes 5343 (156 Tvillinger, 6 Trillinger, 892 udenfor Ægteskab), ægteviet 1319 Par. (I Odense viedes 85, f. 282 og † 203). Stiftets Kapittelstøt var 3 Rdl. 74 Sk. for Rug og 3 Rdl. 45 Sk. for Byg.

1844

var den 3 Rdl. 43 Sk. for Rug og 3 Rdl. 39 Sk. for Byg. — 2. Jan. † Julie Sofie Borſenius paa Lundsøgaard, 13 Aar gl. — Den 3. Jan. bekendtgjorde Baadsøgaard i Bogenſe at han havde overtaget sine tillagte ny Embeder som Herredssoged og Skriver for Skovby Herred, at Herredstinget herefter

skulde holdes paa Bogenſe Raadhus og at By- og Herreds-
fogedkontoret var i Skindbereder Kr. Jensenſ Gaard i Øſter-
gade. — 12. Jan. † den 70aarige Bogtrykker, Forligskom-
miſſær, Raadmand; Stænderdeputeret, Kanselliraad Søren Hem-
pel, i 47 Aar Udgiver af Jyſk Stiftstidende, der indeholdt
ikke færre end 9 Digte til hans Minde af Forfatterne Karl
Bagger, St. Plicher, A. G. Müller, Prokurator Peterſen, J.
Schjern, D. Seidelin, Vilhjelms osv: Bagger ſkrev blandt andet:

„O, du, ſom paa Jord har elſket hver Broder,
din Løn vorder ſtor i lyſere Kloder.
du elſted' de Smaa,
dit Dief Solgſimt beſtyrte Armodens Braa,“

mens Plicher ſang ſaaledes:

„Saa ſil han ogſaa Bud, og maatte hort!
Sees paa hans Birken, da han var her kort.
Saa han er død! — Nei, han kan ikke dø;
vil leve længe paa Zionſ D,
ſaa længe Dannedheden er ikke,
hans Daad og Mindet om den der vil blive.
En Dannemand foruden Frygt og Edig!
Blandt Stridende en Stifter af Forlig,
en ærlig Raadmand, — dieſelig hans Raad
holdt Proben ud ſaa velform hver hans Daad.
For hjælpeløſe Børn han var en Fader!
Nu dem og ſine egne han forlader —
nei, han bliver hos dem med ſin bedſte Del;
hans gamle Krop lad Graven have hel;
hans Aand uſynlig virkſom dem omſøder,
og op fra Jordens Støv og Laage hæver,
paa Haabets Vinger did, hvor Fryd og Fred
har ewigtforſkyret Hvileſted.

Den 19. blev han af over 1000 Menneſker, rige og fattige,
fulgt til ſit ſidſte Hvileſted og det fortjener at bemærkes at han

Gronncrup Eskole ved Gaaborg, hvor han nød sin Barndoms- undervisning blev sendt en smuk Krands til hans Kiste og hans Grav. Faa Dage (24. Jan.) efter døde en anden af Jyds mærkeligere Mænd, den 88aarige Bogbinder og Dbgmd. Fred. Vilh. Miso, i 36 Aar Borgerrepræsentant; — født $14/12$ 1756 i Odense, hvor hans Fader, Job. Miso, ogsaa var Bogbinder. 1787 $3/4$ s ægtede han A. M. Schmidt, med hvem han saaledes var gift i 57 Aar (1837 $3/4$ s Guldbryllup). $3/2$ 34 Dbgmd. S. D. som han blev begravet, næmlig den 30. Jan. † Jyds forrige Stiftamtmand, Ambr. Job. Karl Kasten- skjold, 56 Aar gl., og blev efter Duffe begravet i al Stilhed paa Odense Kirkegaard den 6. Febr. — 25. Jan. † Baldemar Vilh. Rønning i Eilby, 24 Aar gl. (født 24. Oktbr.) — 3. Febr. † Juliane Marie Røller paa Christianslund, 16 Aar gl. — 6. Februar † Kapt. Gøde Gødesen paa Bubbølgaard, f. $4/4$ 94. — 9. Febr. blev skudt en Havorn (*Aquila alba cilla*) med en Vingestrækning af 88 Tomme, mellem Bogenfse og Mids- delfart. — 17. Febr. opsluges Procuratoræmbedet i Bogenfse va- kant. — 20. Febr. † Lærer J. G. Grosss Hustru, S. Kappelen- Gross i Smidstrup ved Bogenfse, 70 A. gl. Hendes Datter, gift 1840 $1/11$ med Kirkesanger Thomsen i Smidstrup, † $10/11$ 43, — 24. Febr. udkom Forordning om Skattevæsenet paa Landet. — 1. Marts foranstaltede Jyds Stijs patriotiske Selskab et Hingstefue ved Gribsvad. Af de 18 fremstillede Hingster toges Præmier (60—40—25 Rdl) for Hans Hansen Korups, Hs. Jensen Harendrups og Hs. Knudsen Korups Hingster, der brandtes med det nye Mærke: F. P. S. 44 og deres Ciere overræftes hver en Protokol til Register over de bedæffede

Hopper. — Eiterat Kanselliet havde bragt i Erkiaring, at der 1843 var indført en paafaldende Mængde brugt Humle til Middelfart for at blandes med Egnens gode Humle, forbød det efter Odense Amtmands Forslag, at henlægge fremmed Humle paa Kreditoplag, naar Bedkommende ikke kunde bringe tilstrækkeligt Bevis for, at den indførte Humle bestod af gode usforfalskede Varer. Denne Regel blev ved Kanselliskrivelse til Stiftamtet af 12. Marts 44 gjort gjældende for hele Fyn. — Politimesterne skulde undersøge Humlens Godhed. — 14. Marts † Skolelærer Hs. Krenberg Winther i Hindevad ved Bogense, 60 Aar gl. — 16. Marts † Anna Bay Zahns, 83 Aar gl. — 21. Marts † Kristoffer Trolle Bekker til Holmelund; født $\frac{5}{6}$ 1800. — 27. Marts anmeldtes 1. Hæfte af „Projekter af danske Herregaarde“, indeholdende Prjpt. af Gisjelsfeldt, Gyldeken og Hvidkilde (K. Richard og T. A. Becker). — 28. Marts † Provstinde K. Niessstahl Crone, 80 A. gl. — 1. April † Proprietær Holger Zahns til Brændekildegaard i sit 44de Aar. Hans Enke, Edel Stensen, er død iaar (1860). — 5. April † Konfistorialraad Joh. Henrik Kolding til Gislev og Ellested, født $\frac{20}{4}$ 64, Præst i Trbæk $\frac{9}{7}$ 91, i Gislev $\frac{9}{2}$ 99, feirede $\frac{20}{3}$ 39 sit 50aarige Præstjubilæum og blev $\frac{2}{11}$ 39 Konfistorialraad; ægtede $\frac{30}{4}$ 92 Ulrike Eleonore Svihler (født i Høiby $\frac{9}{2}$ 68, † $\frac{9}{2}$ 1, derpaa Amalie Gregersine Svihler, f. 1776 i Nyborg, Datter af Loldinspektør Knud. Jens Tavlov S., der var født her i Herredet. — 9. April † Gaardmand Knud Hansens Enke, Sidsel Sørensen Smidstrup, i Vigerslev. — 15. April Høfjion over Gaarden Række i Melby Eogn ($10\frac{1}{4}$ Ed. Hf.) — 3. Mai fødtes Landvæsenstevr Hr. Vorn,

Søn af Præsten i Sønderj. — 6. Mai † Kristiane Lorentine Drejer Ammentorp, Guse siden 1820 efter Dalum og Sønderum Sognepræst, Kr. Ditlev Ammentorp. — 7. Mai blev Fr. Jespersen Profurator i Bogenf. — 23. Mai Møde i Baag, Skovby og Vends Herreds Landboforening i Jadslev Kro. — 12. Juni † Præstefonen Kristiane Holm Eidenius i Særsløv, 66 Aar gl. Af hendes 8 Børn vare dengang † 2 (Nial Eidenius, f. $^{29/7}12$, † $^{17/7}17$ og Pd. Kr. Eidenius, Kjøbmand i Maribo, f. i Særsløv $^{9/6}14$, gift $^{6/7}41$ med Julie Schrøder [f. paa Esboldt $^{13/3}17$] og † $^{15/6}43$, efterladende Sønnen Benjamin Eidenius, født $^{10/4}42$. — 13. Juni blev Provst P. J. Gwald Knudsen for Lunde, Skam og Skovby P. Præst i Gislev og Ellested. — 4. Juni befjendtgjorte Byfoged Baadsgaard en kongl. Resolusjon af 7. Mai, ifølge hvilken der oprettedes et Krammarked i Bogenf. hver 26. Septbr. (istf. det den 18. Oktbr.) og et Marked hver 8. Novbr. med Gødes og Fedevarer. — 18. Juni befjendtgjorde det danske Kanselli, at Udgiverne af Jyds Stiftsavis (M. K. Hempel), Jyds Avis (Dre Thomsen), Aalborg Stiftst. (J. K. Bork og J. Ree), Aarb. Stt. (Elnqvist), Ribe Stiftsavis (Hypshoff) under denne Dag vare beordrede tiltalte for Overtrædelse af Trykkefrihedslovgivningen med Hensyn til en i disse Blade indrykket Artikel med Overskrift „Ekstrakt af den fredsige Forenings Protokol“. — 25. Juni døbttes Stiftamtmandens Søn Karl Emil Bardenfleth i St. Knuds Kirke. — 26. Juni udfom Forordning om Befordringsvæsenet. — 28. Juni † Kr. Sofus Teodor Krarup paa Gyldensten. — 1. Juli Adf. over Sværup Mølle i Vigerslev Sogn. — 6. Juli dimitte

redes fra Skaarup Seminarium Andfær fra: Gyldesten, nu
 Degn i Hærrislev. — Den 8. Juli † den forannævnte Præst
 P. D. Jbsens Hustru Dortea Elisebet Falkendahl, 58 A. al.
 efter 27 Aars Ægteskab. E. D. holdtes Dyrskue ved Junds-
 lev Kro, foranstaltet af Baag, Skovby og Vends Herreders
 Landbosforening. Præmier for Hingste toges af Gaardmand
 Pd. Hansen af Sandager ved Bogense (25 Rdl.), Gaardmand
 Kristen Pedersen af Kjærby ved Bogense (15 Rdl.) og Hs.
 Lørup af Jundslev (10 Rdl.). Judebrændte bleve Erik Hansen
 Ruds af Vigerslev, Knud Jensen Harendrup, Jørg. Jensen
 Kjærby's, Pd. Møller Hjedsted's, Proprietær Rasmussen Lun-
 degaards og Kristian Zverfen Korslev's Hingste. For Hopper
 toges Præmier af Anders Jensen Bramstrup, Proyt. Petersen
 til Kjærsgaard og Proyt. Krag til Skillinggaard. 6 Hopper
 indebrændtes, alle for Vends H. — Præmier for Tyre til
 Jørgen Holme til Holmegaard, Hs. Hansen Jundslev og Møl-
 ler Møller til Ruggaards Skovmølle. Blaudt de 5. indebrændte
 var Møller Nielsens fra Kappelsmølle. Præmier for Køer
 toges af Gæstgiver Bied, Lars Muuf fra Skovshøirup og J.
 Nielsen Hønnerup. 9 Køer bleve indebrændte. — 15. Juli
 † Skolelærer Broder Thorsfeld Clausen. i Svindinge 74, Læret
 i 45. Aar. — Samme Dag holdt det landøkonomiske Selskab
 for Jyds Stift sit første Møde. — 17. Juli blev Hofjæger-
 mester Grev Bernstorff Gyldesten Ridder af Gvelseordenen.
 18. Juli blev Holger Hald i Lunde Provst for Lunde, Skam
 og Skovby H. — 20. Juli. blev Edvard Emil Fred. Alb.
 Skive Kapellan i Brænderup og Dre. — 23. Juli blev Jøh.
 Kr. Lantrup Vinther Student (siden Kapellan i Sønder-)

Ved f. T. blev Teodor Harestrup fra Bogenſe medifinift Kaus-
 didat. — 28. Juli ſtittedes „den almindelige Ligkaſſe i
 Odense“ og traadte i Kraft $\frac{1}{10}44$). — 30. Juli † Gaard-
 eier Andr. Jørg. Simonsen i Gadstrup, 42 Aar gl. — 10.
 Avg. ægtede Hr. Karup Eline Belsner og Garver Hr. Frands-
 ſen Dorthea Holst. — 18. Avg. † Amtsprovst Pt. B. Lütken
 i Lumby, 83 A. gl., forhen Provst for Skovby og fl. Herre-
 der. — 9. September blev Provst Hald Præst i Lumby. —
 11. September ordineredes ovennævnte Pastor Elive, Lavr.
 Frands S. J. Lange til Kapellan i Binding og Povl Joh.
 Bndg. Sidstnævnte prædikede over 1 Kor. 12, 4—6. —
 19. Septbr. Baag, Skovby og Vends H. Landboforenings-
 Røde. — 27. Septbr. † den titomtatte Præst og Keiligheds-
 digter Niels Drejer i Gvældrup, en Urmagersøn fra Bogenſe.
 1847 $\frac{2}{5}$. † hans Enke Tomassine Nikoline Keuze, en Sønnes
 datter af Pastor Keuze i Vigerslev. Deres Søn „Regens-
 digteren“ Ove Kristian Drejer, født $\frac{3}{5}6$, blev med. Kand.
 $\frac{2}{4}34$, siden Læge i Løgstør og † $\frac{12}{12}36$. Aaret efter udkom
 første Samling af hans Digte og 1840. anden Samling. S.
 A. blev hans Broder, Botanikeren Salomon Drejer Magister;
 han ægtede $\frac{20}{4}39$ Wilhelmine Best og † 1842 $\frac{21}{4}$. — 29.
 Septbr. ægtede Loldinspektør Klavs Drog af Kristiania (født
 $\frac{22}{12}7$) Anne Margrete Sidenius i Særsløv (f. $\frac{14}{2}7$), Søster
 til Præsten i Brænderup. — 1. Oktober optoges N. Balslev
 fra Gilby i Odense Katedralskole. — 9. Oktober ægtede Joh.
 Schröder til Søhest Præstedatteren Ingeberg Isafine Sidenius
 i Særsløv, f. $\frac{12}{10}18$, † $\frac{30}{4}47$, efterladende Sønnen Benj.
 Sidenius Schröder, f. $\frac{27}{8}45$. — 15. og 16. Oktbr. holdtes

første Gang Esbjøn i Bogenſe; for maatte Bogenſe Omegns unge Mandſkab møde til Esbjøn i Odense. — 25. Oktober holdt Baag, Skovby og Vends H. Landboforening Præmiepløining ved Hindsgard, ved hvilken Leilighed Medlemsantallet ſtog til 140. — 27. Oktbr. holdt Erik Kr. Berlanſ Stenbuch ſin Dimisprædiken. — 29. Oktbr. † Zubellærer Konſistorialraad Provſt Jens Kolding i Bolle, ſiden ¹⁴/₇41 (eſter Konſistorialraad Niſ. Holſts Død i Skibſted) Viborg Stifts Senior. Han var født ¹⁰/₇1766 og ægtede ¹⁰/₇93 Ellen Katrine Hanſen, født ²⁵/₂71. — 30. Oktober blev Skadet J. K. G. Scholler fra Margaard Sekondlieut. — 31. Oktober entledigedes den værdige Præſt og Zubellærer Konſistorialraad Henrik Stilling, f. ²⁹/₁65. Hans Fader, Peder Stilling, var Bager i Skanderborg, ſiden i Viborg. — 7. November nedlagdes Langeſe Virk, ſom inddroges under Lundeſkam H. Jurisdiktion og udnævntes Kand. Hans Jørgen Hillerup til Herredsfoged og Skriver for denne nyoprettede Jurisdiktion. — 8. Novbr. viedes: Skovrider Beſt Jfr. Vandall i Guldberg, Lærer Kronholm i Aarhus Jfr. Hvid, og Hoſjægermeſter Olev J. Nangan Komteſſe R. Vedell-Vedellsborg. — 11. Novbr. † i Odense Fru Katrine Ortmann Gravenhorſt, født 1780 i Middelfart, Enke eſter Diſtriktſlæge Gravenhorſt i Kolding og Moder til den ovennævnte Paſtor G. Særſlev. — 17. Novbr. † Gaardeierinden M. M. Nielsen i Sarferud, 42 A. gl. — ²⁰/₁₁ blev ovennævnte Stenbuch Kapellan til Frue Kirke i Odense. — ²⁵/₁₁ ankom Kronprind Frederic til Odense, hvor han Dagen eſter bivaanede det ſynſte Stifts literære ſelfſkabs Møde. — ¹¹/₁₂ ordineredes Ferdinand Jul. Bjergager Lang-

hoff (f. $\frac{4}{14}$ i Odense, Kand. $\frac{9}{740}$, Kapellan i Steby og Otterup) og Erik Kr. Verlauff Stenbuch (født i Sønderfø). Langhoff prægede over 2 Tim. 2, 15. — $\frac{17}{12}$ stiftedes Hjælpeforeningen for trængende Haandværkere i Bogenfe. — $\frac{19}{12}$ Møde i Judslev af ovennævnte Landbeforening. S. D. † Korvalter Jens Barjod Bildt, $45\frac{1}{2}$ A. gl., Broder til den fynske Digter Joh. B. — $\frac{21}{12}$ reiste Kronprins Frederik fra Odense til Frederiks. — $\frac{27}{12}$ † Provst Dankvart Gaaborg i Dalum, en Kjøbmandsøn fra Odense, f. $\frac{21}{184}$. — Nyaarsaften † Asperup Præst Jg. Ldv. Brandt, f. $\frac{9}{1188}$, gift $\frac{2}{419}$ med Elise Gjorup.

1845.

1. Jan. oprettedes den første Brev- og Pakkepostforbindelse mellem Bogenfe og Middelfart. Posten afgik hver Onsdag fra Bogenfe og vendte tilbage hver Torsdag. — 4. Jan. brændte Kappelsmølle ved Bogenfe. — 8. Jan. † Elise Kastrine Borring Thomsen i Bogenfe; $25\frac{1}{2}$ A. gl., efter $5\frac{1}{2}$ A. Egteskab. — 12. Jan. † Godsforvalterenken Marie Elif. Fabno Nybo, $47\frac{1}{2}$ A. gl. — 14. Jan. † Fru Elif. Krogh Bedel-Heinen i Mdf. (født paa Kjærsgaard eller Dallund). — 16. Jan. udstødte Skovrider Gottskovsly paa Dallund en skarp Trusel til Krybslytterne. — 31. Jan. blev Sotøst Præst i Korny. — 1. Februar havde Bogenfe 1419 Indb. (1840: 1303) og Skovby S.: 9445 (1840: 9141). — 2. Februar etablerede sig den første Bogbinder og Paparbejder i Bogenfe, J. G. Schjøtt. — 15. Febr. ankom Kyns Guvernør, Kronprins Frederik fra Middelfart til Odense. — 18. Februar † Organist Jørgen Friis Larsen i Sarov Skole, 73. — 1. Mars

†. Anc. Margrete Larsen af Hørlinge. i Grotelund ved Årsens.
 — 6. Marts † Gjæstgiver Jørgen Poul Buch i Gaardslev,
 48½ A. gl., efter 25. A. Hgteffab med Fredrike Kristoffers-
 sen. — 9. Marts † Kmh. Rind. af Dby., Oberst Engel
 Henrik Bülev paa Vedelsborg, 84 A. gl. — 11. Marts †
 Præsten Ridder Augustinus Herman Stenbuch i Odense, forhen
 Præst i Sønderlø og blev den 17. af et meget stort Følge
 (deriblandt Kronprinsen) ledsaget til Graven. Karl Bagger
 sagde om ham: „Det er ikke fordi han var en brav og god
 Præst, ikke fordi han var en søm Forsorger. for de Fattige, ikke
 fordi han var en begejstret Elsker og Beundrer af Naturen;
 ikke fordi, at han kunde — udrustet med fjeldne Gaver — fra
 Prækestolen fremsige begejstrede Ord, det er slet ikke derfor, at
 vi omtale Stenbuch, men det er fordi han var et Kunneske;
 en Mand, hvis Puls slog for hans hele Dnuverden, en Mand,
 der elskede alt og hadede og frygtede intet.“ Han var imid-
 lertid en stor Rationalist og hans „Baaslepræken. maa endnu
 tit holde for. Dve Thomsen og F. Schjøtt satte „Blomsterens
 Ben“ og „de Betrængtes Troster“ smukke Minder.. — 17.
 Marts foranstaltede det patriotiske Selskab et Hingstefue,
 hvortil der indstilledes 44 Hingste. Høieste Præmie (60 Rdl.)
 til Grev Petersdorff til Giensfidelsborg. Som de bedste Hingste
 her paa Egnen fremhævedes Erik Hansens i Rne, K. Petersens
 Kjørby, Rasmusens paa Amagergaard, Rasmus Knudsens i
 Esterbølle og Hs. Jørgensens i Hjeldsted. — 23. Marts †
 Nils Voldbiderik Jensen i Bogense, 22 A. gl. — 27. Marts
 holdt Egnens Landboforening Møde i Jundslev. — 3. April
 blev L. P. Bülov Lødsforvalter i Bogense. — 17. April

holdtes Visitation over Leveringen af en betydelig Del Lømmen til Bogense Havneanlæg. — 23. April holdtes Adfjion paa Hugget over Indbo og Besætning, deriblandt over 50 Kreature. — 24. April ægtede ovennævnte Hs. Jg. Hüllerup Kroen. Nikoline Jespersen, Datter af Stiftsphysikus Justitsraad Jaf. Vilh. Jespersen i Aarhus (f. ²⁵/₇₅, † ²⁷/₇₆₀). — 28. April blev Teodor Herz Kandidat, siden Kapellan i Bogense. (¹⁶/₁₂₄₅-Hjælpepræst hos Pastor Gudme. i Rørsløv). — 3. Mai fik Haarslev sin ny Altertavle. — 13. Mai (3die Pindsedag) † Præsten i Rynkeby Jaf. Kr. Bloch, f. ¹³/₁₁₇₄, Præst her siden ²⁵/₁₆. — 14. Mai † Biskop Jens Paludan Müller, forhen Stiftsprovst over Fyn. — 2. Juni † Svaneke Sognepræst David Borgen, efterladende Enken Vilhelmine Hammond fra Bogense. S. L. holdt Egnens Landboforening Møde i Indslev. — 19. Juni † Sønderjys Præstekone Bodil Baar Edsberg paa sin 71aarige Fødselsdag. — 25. Juni brændte 3. Gaarde i Fraugde. — 30. Juni. Dyrstue ved Indslev: Grev Bernstorff-Gyldensten og Blixen Fineke til Dallund gavede 20 Rdl. til disse Præmier. — 1. Juli skrev Bedel Simonsons Fortalen til Elvedgaards Historie. Elved havde da i 100 Aar tilhørt hans Familie. — 4. Juli † en Slægtning til Haarslev Præst, de flesvigske Præsters Senior, Jubellærer og Ridder Joh. Kr. Laurup i Brede (f. ²¹/₁₆₃). — 9. Juli † Gæstgiver Iver Joh. Rudebel i Bogense, 51½ A. — 10. Juli brændte Pastor Jbsens Præstegaard i Lyngby. — 28. Juli jorlod Kronprinsen Odense for at bivaane Indvielsen af Frederik den sjettes Mindestøtte ved Skanderborg, ledsaget af Hs. Kr. Andersen, der havde forfattet Indvielsesbogen. — 6.

Avg. † Sadelmager N. Lund i Bogenfse, 55 A. — 12. Avg.
 † Jordløse Præst Tomas Barfod, en elsket og agtet Person-
 lighed. Flere af hans hjærtelige Mindedigte ere meddelte i
 nærværende Beskrivelse og hans skønne Sang „Du, som ene
 blev tilbage“ er næppe endnu forstummet. Han efterlod sin
 3die Hustru (Ane Katrine Clausen, f. 27/25 i VesteraaBy, gift
 2/1130, boer i Bogenfse) og 15 a 16 Børn, af hvilke toende,
 Krist B. (f. 2/113) og Harald B. (f. 22/115) ere Kjøbmænd
 i Bogenfse. — 28. Avg. vedtog Odense Amtsraad at følgende
 Embedsmænd ifølge Loven af 26/744 om Afgiftløsning skulle
 have følg. aarlige Godtjorelse (foreløbig i 3 Aar): Stiftsamt-
 manden 250 Rdl., Provsten for Lunde, Eskam og Skovby 6.
 64, Provsten for Bjerre og Nafum 6. 60, Provsten for Odense
 6. 40, Herredsfogden i Odense 6. 267, Herredsfogden for
 Lunde og Eskam 6. 204, Herf. for Skovby 6. 100, Herf.
 for Bjerre og Nafum 6. 192, Birked. paa Gyldensten 110,
 Birked. p. Skelenborg 262/3, Distriktslægerne i Bogenfse 2412/3,
 i Hjærteminde 152, i Odense 128. Næsens Amtsraad cuedes
 den 25. Avg. med Næsens Embedsmænd saaledes: Provsten
 for Baag og Vends 6. skulde for Fribefordring have 75 Rdl.,
 Herf. i Baag 6. 175, Herf. i Vends 6. 150, Birked. paa
 Hjørtingehjerg 75, Branddirektoren 200 og Distriktslægen i
 Næsens 150. Distriktslægen i Middeifart vilde indgive sine
 Regninger. — 1. Septbr. optoges N. L. Balslev af Gislby i
 Odense Latinskole. — 8. Septbr. brændte „Hønegaard“ eller
 „Hønegaard“ i Næsbyhoved Broby. E. D. † Landdrøjs-
 og Liendekommissær Amts- og Justitsraad Jens Brass til Ra-
 udelund ved Næsens. — 14. Septbr. gjenaabnedes den reffar

rerede St. Knuds Kirke. — 16. Septbr. ankom Kronprinsen
 atter til Odense. — 20. Septbr. f. Niels Kr. Katarus Vorm
 (Søn af Sønder sø Sognepræst), ^{22/6}59 optagen i hte stude-
 rende Klasse paa Odense Katedralskole. — 15. Oktober over-
 raftes høitideligt det Diplom til Kronprinsen, som gjorde ham
 til Kresborger i Odense. — 17. Oktbr. ægtede Præsten M.
 Melby Betty Hansen. — 24. Oktbr. foranstaltede Sjyds Stifts
 landsøkonomiske Selskab en Præmiepløining ved Korbæk. —
 14. November ægtede Tobakksfabrikant Rasper Fred. Brandt
 Dorteia Briuk. — 15. Novbr. afreiste Kronprinsen fra Odense
 til Frederiksgave og tilbage til Odense igjen den 23. — 16.
 Novbr. ægtede Serene d'Acqueria Fruen J. S. Utke i Odense.
 — 24. Novbr. f. Pt. Kr. Edv. Sidenius i Gilby Præste-
 gaard. — 25. Novbr. † Skovrider Leopold August Dam paa
 Gyldesten, f. ^{2/1}1802, efterladende Eken J. S. Utke og 7
 Børn, hvoraf det yngste, Sofie Dam, † kort efter (^{9/12}). —
^{9/12} skrev Bedel Simonsen Fortalen til Elvedgaards Hist. 2.
 D. — 11. Desbr. reiste Kronprinsen fra Odense til Frederiks.
 — 22. Desbr. f. Ras. Sidenius. — 23. Desbr. † Marie
 Gregorie Jensenius, Søster til Propt. J. Jensenius til Luns-
 degaard. — 28. Desbr. var det 100 A. f. den første Grevinde
 til Gyldesten døde.

1846

blev Bigerølev Kirke smukt restaureret. — 20. Jan. skrev
 Bedel Simonsen Fortalen til Elvedgaards Historie 3die Del
 (1730—1746). Saume Aar udgav Hans Peter Gjesfing
 (født i Bogenf, se Side 621) sin historiske Skildring „Øst-
 sensfeldt“ og 1847 et lignende historisk Værk „Løvenørn“.

15. Febr. † Jørgen Hjerslev Navnet skrives ogsaa Jerefen, Herefen og Hærefen) i Smidstrup ved Bogenſe, 26 Mar gl. Hans Brødre, Johannes (20 A. gl.) og Peter H. † ¹⁰/₄₄ og ¹⁹/₁₀₄₀. — 26. Marts skrev Vedel Simonsen Fortalen til Elvedgaardſ Historieſ fjerde og ſidſte Bind, hvorved han ſluttede dette Værk, der omfatter Tidrummet fra 1436 til 1776. — 11. April (Paafſteften) † Danmarks ældſte Præſt Peder Valle, født ⁴/₉1755. Han var „den ſidſte Rattalavr“ i Danmark og var den danſke Geiſtligheſ Senior ſiden Provſt Anders Hoſtmars Vibes Død ¹⁴/₁₄₁ (f. ²⁰/₁₅₅, Søn af Præſten P. V., † ¹⁶/₆₅). — 1. Mai paabegyndtes den ny Raadhuſbygning i Bogenſe af Arkitekten Kr. Raſmufſen (født 1819 i Svendberg), ſom imidlertid døde den 5. Mai. (J. Amtſtraadsmødet den 24. Febr. 45 beſtemtes at Bogenſe By ſkulde udrede de ²/₃ og Skovby Herred de ²/₃ af Byggeſummen, der var anſlaet til 7781 Rdl. — 25. Juni blev Kr. Schøller til Margaard Rnh. — 30. Juni fik forannævnte Steffen Lindemann Jørgenſen (Datterſøn af S. Borring i Bogenſe) Bevilling til at give deklamatoriffe og improvisatoriffe Foreſtillinger. — 8. Juli udfædtes det aabne Brev om Arvefølgen. — 14. Juli † tvende Præſter, ſom begge vare fødte her i Naboeugen, nemlig Niſ Schaldemoſe og Hans Bandall i Gudbjerg. Forſtnevnte var født i Høneruplund ²/₆1782 og var Præſt i Søby i 28 Aar. Hans Huſtro, Eliſebet Selmer, f. ⁸/₁₈₆, † ²/₁₂₄₅. Bandall var 2 Gange gift. Hans forſte Huſtro, Marie Viborg fra Odense, † ¹⁷/₁₁₂ og i. A. ²⁷/₉ ægtede han Magdalene Lavenberg fra Ekamby. — 22. Juli blev Kapellanen i Bogenſe Joh. Georg Dønner Kateket ſamt

medledd. 29. Kr. Gravenhörst blev hans Eftermand som Hjælpepræst i Bogense. (Foran staaer feilagtigt, at G. var Kapellan i Særdlev istf. i Bogense). — 23. Juli blev Provesprocurator Fr. Jespersen i Bogense Underretsprocurator. — 18. Arg. afskedigedes Slesvigs og Holstens General og Statsholder, den utro Prins Frederik af Ror. — 18. September fyldte Kristian den aattende sit 60 Aar. Blandt dem, som i den Anledning bleve Kmhr. var Overtolddirektør Grev Syonnes; blandt de ny Riddere vare Kmhr. Kr. Schøller til Marsgaard, Fred. Eiler Eschering, Karl Kr. Hall og Hs. Kr. Andersen og blandt de ny Dannebrogsmænd vare Krigssekretær (for Fyn og Jylland) Andr. Hieronimus Norup i Odense, Lærer Hs. Ravn Friis i Haarby og Vaardmand Rasmus Rasmussen i Davinde. — 27. Septbr. † den ældste af alle Danmarks Præster, Ole Kruttsen, f. 1761¹⁸/₁. — 29. Septbr. udkom Forordningen om stadeligt Bands Afledning. — 30. Septbr. separeredes Fyns Guvernør, Kronprins Frederik, og hans Gemalinde Karoline Karlotte Mariane efter 5¹/₄ Aars Ægteskab. S. D. † Præsten Ditlef Dickmann i Ording. — 25. Oktbr. † Provst Joh. Henrik Stabell i Armslev (f. 27/181) citer at have havt N. J. Meidal til Kapellan siden 2/1042. Samme Søndag (den 20de efter Trinitatis) † Redaktøren af Fyns Stiftstidende, Digteren Karl Kr. Bagger, almindelig bekjendt som en ualmindelig begavet Lyriker, men ogsaa som en særdeles lystig Broder, der vedblev at føre et vildt og voldsomt bevæget Liv til det sidste. Han var en nægte Søn af Justitsraad Ridder Pd. Kr. Bagger, der døde 10/10, 33 A. gl. Selv saa han Lyset Søndagen den 11. Mai

1807. 1827 tog han filosof. Examen i Sorø med første Karakter. 1838^{14/s} ægtede han Lora Ulvilde Fiedler paa Basnæs (f. 1810^{14/s}), som efter hans Død ægtede Suedker Borum, den 2. April 1851. Hendes Fader, Justitsraad Fr. Kr. Fiedler til Basnæs † ^{23/s}29. „Paganinis Bielin“ var det første Digt, som ret skaffede Karl Bagger Drenlyd, men efter det fulgte „Den engelske Kaptein“ og mangfoldige andre. En Del af hans poetiske Virksomhed findes samlet i „Emaadigte“ (1834) og „Digtninger“ (1836); hvad han endnu kunde opsamle af de spredte Rester, gav han os i „Diebliffets Børn“ (1845). I sin Ungdom skrev han Sørgestykket „Dronning Kristine og Ronaldesky“. Under Navnet Joh. Farring skrev han 1835 „Min Broders Levnet“, der har opnaaet flere Uplag baade paa Dansk og Tysk. „Pedellens Datter“, en Fortælling (35) og „Havets Konge“, et Eventyr. — 5. Febr. † Gaardeier Hs. Petersen i S. Esterballe, 66. (^{12/s}16 ægtede han Anne Marie Mathisen). — 12. Febr. † Balsborg Drejer Heilmann p. Harrislevgaard, f. 1783^{3/4}, gift 1811^{1/4}. — Ved denne Tid udkom Beskrivelse over Jyns Skolelæreræmbeder. — 22. Febr. † Fru Emilie Sof Andjær paa Gyldesten, f. i Bogenfæ ^{17/s}10. — 28. Febr. † Andr. Jansen paa Østrupfoggaard, 16 A. gl. — 21. November 45 og 9. Febr. 46 vedtoges Regulativet for Biveiene i Baag, Vends, Skovby, Bjerge og flere Herreder. — 28. Marts † Provst Halds Sivigermoder, den 73aarige M. Dahl Kristensen i Lumby. — 23. Mai udstødtes Lovudkastet for Jyns Stifts Diskontokasse. — 27. Mai det patriotiske Selskabs Dyrstue ved Odense; blandt Præmietagerne vare Gaardeier Kr. Andersen

af Sønderfjeld og Mackeprang fra Langefjeld. — 2. November f. Edvardine Sidenius. — 17. Novbr. † Karl Emil Neesb i Bogenfjeld, 28 A. gl. — Paa et Møde i Odense ¹⁹/₁₁ af Fyns ansetteste Mænd vedtoges at aabne den projekterede Diskontobank i Fyns Stift i Desembertermin. — ¹¹/₁₂ bed det i Stiftst. at en Komite i Bogenfjeld ved velvillige Bidrag saa sig istand til at afhænde 8 Pd. Brød til fattigfolk for 1 Mk., medens Bøgerne der kun gavede 4½ Pd. for 1 Mk.

1847

var Fyns Kapittelstift 5 Rdl. 6 Sk. for Rug og 4 Rdl. 24 Sk. for Byg. — 10. Jan. † Tomas Breddedorff, f. ²¹/₆95, Præst i Ollerup ²⁸/₁₁21, i Bispenbjerg ³⁰/₆38. ¹⁷/₁38 † hans Frue, Mine Marie Møller, f. ¹⁹/₁₀5. — Ved Stændervalgshandlingen i Rjærteminde den 11. Jan. mødte af 48 Bølgere 18, der afgave til Pastor Leth 16 St., til Agent Brun 10 og til Redaktør Ove Thomsen 10 St.; i Bogenfjeld mødte den 13. Jan. 38 af 63 Bølgere, der afgave til Pastor Leth 26, til Agent Brun 26 og til Amtsråd Brygger Kr. Fr. Hansen (f. paa Holmegaard ⁴/₆97, forhen Forvalter paa Gyldensten, siden Forpagter af Jerstrup ved Bogenfjeld); den 14. Jan. mødte i Mdf. 47 af 56 Bølgere, der afgave til Leth 46, til Brun 19, til Sagfører S. Hansen 5, til Ass. Ruus 1 og til Brygger Hansen 1 St.; i Assens mødte den 15. Jan. 35 af 72 Bølgere, der afgave til Leth 30, til Brun 34 og til Læge Hømpel 3 St. Udfaldet, som Stiftamtmand Bardenfleth beskjendtgjorde den 16. Jan. var altsaa, at Leth blev valgt med 118 St. og Brun med 89 St. (Suppleant). — 14. Jan. † den 85aarige Etatsråd Marsilius Knudsen. I sin lange

Embedstid som Herredsfoged for Lunde, Skau og Skovby
 f. vandt han alm. Agtelse for sin Humanitet og Retfærdighed.
 Dette vidtløftige Embede styrede han til han gik i sit 81 Aar,
 (1843), da han havde den Sorg at miste sin Søn i den kraf-
 tigste Alder. 1839 feirede han sit Guldbryllup og blev kort
 efter Statsraad. ²⁵/₁ begravet. — 20. Jan. † Prof. J. f.
 Smidth, i 5 Aar Præst i Allerup. — 5. Febr. druknede Mdm.
 K. K. B. Bønneløkke ved Bogenf. — 6. Febr. † Præsten
 L. E. Dahl i Brænderup, 56 A. gl. — 26. Febr. gjenvalgte
 tes Karl Maalsø til Aagaarde ved Bogenf. til Stænderdeputeret.
 — 16. Marts † Gaardeier Hs. Jespersen i Svendstrup, 79
 Aar gl. — 18. Marts f. i Gilby Lotte Lovise Auguste Bil-
 helmine Eidenius. — 10. April ægtede Præsten Arg. Brandt
 Auguste Stenbuch (f. i Sønderf.). — 29. April † Fru Abel
 Katrine Eidenius Knipschildt paa Billesborg, en Broderdatter
 af Præsten i Særsløv. 12. Mai blev hendes Fætter, Pastor
 K. A. f. Eidenius i Gilby, Præst i Brænderup og Dre. —
 19. Mai † Søren Hillerup Jørgensen, siden ¹⁶/₁₀38 Præst i
 Dalby, f. i Kullerup ⁹/₀₆, Kand. ³⁰/₄₃₀ og strax Huslærer
 paa Hækselagergaard, ¹⁰/₁₁31 Kapl. i Gudme og ordin. ²⁰/₁₁.
 — 4. Juni brændte Margaard. — 19. Juni blev Ras. Kr.
 Heilmann Præst for Gilby og Melby (Svoger til Distriktslæge
 Larsen i Bogenf. og Mefinge Præst Ras. Kr. Lehn, f. ¹³/₁₀₇,
 Kand. ¹⁴/₇₂₉, Kapl. i Gislev ¹³/₂₃₈). — 26. Juni entledigedes
 Eten Blicher. — 28. Juni: Dyrskue ved Indslev. J.
 Radsen Brænderup og N. Hansen Dregaard vare Medlemmer
 af Præmickomiteen. — Blandt dem, som denne Dag bleve des-
 ,orerede med Dbr.ordenen vare Engelstoft, Rektor Genrissen,

H. P. Holst, Major And. Hvid og Jul. Bedel Heinen. Hs. Hr. Orsted Storkors. Blandt de ny Døbsmænd vare Sadelm. Lausfen i Rjtm., Sognes. Hs. Rasmussen i Paarup og Lærerne Christiansen i Rudskb., Ferslev i Alsens og Skjøtt i Rjærte. — 13. Juli tog Jak. Eidenius fra Gudsberg teol. Examen. — 25. Avg. ordineredes N. K. Heilmann (præfede over Mat. 10, 32) og Jak. Georg Thaning f. 26/16. — 13. Septbr. foretoges den festlige Indvielse af det for Bogense By, Skorby H. og Gyldensten Birk osv. Ting- og Arresthus, der forherligedes ved Nærværelsen af den daværende og den nuværende Konge. Om Middagen ankom Kongen med Følge, ledsaget af Stiftamtmanden og fl. Embedsmænd efter et Besøg hos Hofjægermester Grev Bernstorff paa Gyldensten, der ved Grevskabets Brændse modtog og ledsagede Kongen med en talrig Skare tilhest, hver Deltager med en Fane og med røde Baand om Hatten. Fra Østerport til den paa Adelgade oprettede Krepport førte Kongen under Folkets Jubel gjennem den af Brand- og Politikorpsjet dannede Espalier, 300 Md., alle forsynede med Nationalkofarden og modtoges ved Krepporten af de fra Byen og Omegnen talrig forsamlede Embedsmænd osv. Byfoged Baadsgaard ønskede her Kongen velkommen og takkede Borgernes alm. Glæde ved for første Gang at se Hs. Maj. som Konge i deres Midte. Efter endt Kur paa Ustrædelsesstedet begav Kongen sig med Følge tilføds til Raadhuset, hvor en til Dagens Fests forfattet Folkesang blev affungen, hvorefter den i tusindvis forsamlede Folkemængde under idelige Jubeltraab tilkjendegav Glæden over Kongens og Kongesønnens høie Nærværelse. Efter Aflyngelsen af en Kantate besteg By- og Hs.

reddsfoged Baadsgaard Talerstolen og i smukke, velaffattede Ord indviede han den ny Bygning. Efter denne Tale udtalte Kongen i kraftige Udtryk sin Forventning om, at Ketsfærdigheden her aldrig maatte roffes og at Vedkommende altid her vilde vide at behandle alle med Humanitet. Høitideligheden endtes med, at Bysfogden udbragte et Længeleve for Kongen, der samme Dag udnævnte ham til Justitsraad. Derefter besaa Kongen Raadhuset, Arbejdsanstalten, Fattighuset, Havnen og det ved samme nyopsførte Soldpavhus og i en Toast med Bysfogden og Borgerrepræsentanterne bevidnede Kongen sin Tilfredshed og gode Vnske for Byens fremadstridende Dypkomst. 68. Maj. gav derefter Abdients paa sin Bopæl og forlod omsider Byen paa samme festlige Raade som ved Ankomsten. Under Festsmaaltidet paa Raadhuset udbragtes Skaaler for Kongen, Kronprinsen, Stiftamtmanden osv. og sluttedes endelig Festsdagen med Bal paa Raadhuset, der bivaanedes af 2—300 Personer. Musikken (9 forskjellige Instrumenter) var Fredericia Brigadens.

— 7. Septbr. † Johanne Arensbak Eskou paa Brolund ved Bogenfse, 70 A. gl. — 11. Septbr. ægtede Kjøbmand N. B. Thomsen Jir. Lovise Eoldin af Bogenfse i Særsløv Kirke. — 13. Septbr. † Mdm. A. J. S. B. R. Brom Møller paa Ørritslevgaard, 24 A. gl. — 20. Septbr. † N. D. Rugev. Han var f. 21/593 og havde været Præst i Biby i Fyn i 28 Aar. — 21. Septbr. stiftedes den musikalske Forening „Harmonien“ i Bogenfse. — 23. Septbr. brændte Hjulskovgaard i Rigerslev Sogn. — 18. Septbr. feirede Kristian 8. for sidste Gang sin Fødselsdag og den 27. udnævnte han for sidste Gang en Elefantridder, den svenske Prins, Hertug Frans Gustaf

Dødsr af Upland. — 29. Septbr. fødtes Vilh. Bille Sidenius, Søn af Rigsdagsmand Blicher Sidenius. — 30. Septbr. fyldte Arthur Arctander sit 50de Aar. — 2. Oktober havde Konfirmandskolef. Fich været Præst i Bogenf i 25 Aar. (S. d. A. blev han i en fræs Avis Artifel befyldt for Inhumanitet mod Konfirmanderne, men en Ven forfvarede ham i et Vers). — 14. Oktbr. † Enkemadam Elife Holm Knudfen til Tværfløv Mølle, 83 Aar gl. — 15. Oktbr. † Stiftsfyflikus Etatsraad Kr. Anfer Vilh. Guldbrand, 67. — 16. Oktbr. † Konfirmandskolef. Jens Grebe Hvid, 87 Aar gl., i en lang Aarsrække Fyfl og i 13 Aar. hele Danmarks Geiffligheds Senior. Han var født paa Dreagaard og begyndte fin geiffl. Virksomhed fom Kapl. for Brænderup og Dre. — 23. Oktbr. var det 25 Aar fiden Lys Præst, Hs. Aaby, blev Kand. og $\frac{5}{12}$ f. A. 50 A. fiden han blev født i Vigerslev. — 21. November † General Knud Fr. Juel til Juelsberg, 81. — 24. November indbød Lærer Avg. Proffit i Bogenf til Stiftelfen af en Agerdyrkningfcole. — 26. Novbr. udnævnte Kristian 8. for fidsle G. en Ambr. (B. G. Bülov). — 2. Desember blev Teodor Hertg Kapl. i Bogenf. — 6. † Præftenken A. M. Bunkelod, 90. — 18. erklæredes Student J. Schou i Bogenf for umyndig og befliffedes J. Zahus til hans Væрге. — 19. druknede ved at glide paa Is en 12aarig Dreng og en 14aarig Vige, Børn af en Husmand i Bøvlinge. — 22. fødtes Sofus Karl Fred. Vorm. S. D. † Gaardeier Jg. Holme til Holmegaard, 62 Aar. — 26. † Pastor Pd. Ag. Stensfeldt i Korup, forhen Kapl. for Vigerslev og Bøvlinge. — 28. udnævnte Kristian 8. for f. G. en Døgstridder, næmliq Prof. Lav. Stef. Bors

ring fra Bogense; den 29. udnævnte han for f. O. en Rnd. af D., næmlig Ad. Bilhard og den 30. de sidste Dødsbud.: Kasp. Eimers og Andr. Baadmand. — 28. † Veteranen (1801) Lars Olsens Kone i Klinte. — 1847 bygtes Vigerslev Skole. — 1847 viedes 1285, f. 5417 (144 Trillinger, 959 Uægte), † 4016 (29 i en Alder mellem 90—100 og 1 derover); i Odense viedes 88, f. 335 † 272.

Vi komme nu til det mærkeligste Aar i dette Aarhundrede:

1848.

Januar: Kjøbmand Thomsen vælges til Borgerrepræsentant (Rnd. Borsfod frabad sig Gjenvalg), Murmester Lund og Smedker Rasmussen til Skattelignere og Rnd. Wagner til Revisor. — 14.: Arthur Arctanders Kandidatjubilæum. Høisteret afgjør Arvesølgestriden mellem Admiral Baron Hs. Holsten, Rnh. Baron Adam Kristf. Holsten og hans Døttre: Emilie, Regitze og Sofie Holsten og Rnh. Baron Fr. Kr. Holsten-Lehn paa den ene Side og Rnh. Amtmand Baron Fr. Kr. Holsten og Baronesse Edcl Elise Sofie Holsten paa den anden Side saaledes: „De fra Admiral Hs. Holsten nedstigende Liniens ægte Descendenter af Mand- eller Kvindesjøn bør være arveberettigede til Holstenhus og Langesø fremfor de Indkøbte.“ — 17.: † Dødsbud. Jørg. Nielsen, 73, og hans Hustru Ane Pedersen, 84 A., paa Bædelegaard. De havde været gift i 48 A. og vare først bosatte i Rørup Sogn, hvor J. Nielsen i 30 Aar var Sognefoged og Lægsmand. — 19.: † Enkefru Karoline Kristine Frederike Melby i Rdf., 72. — Torsdag den 20. † Kong Kristian 8. og den 21. fremtraadte Gehejmestatsminister Stemann i Overværelse af Prinserne, de yngre

Ministre og Kollegiesjefer og fl. høie Embedsmænd paa Kristiansborgsløts Altan og udraabte med høi Røst tre Gange: Kong Kristian den aattende er død! Længe leve Kong Frederik den syvende! hvilket Udraab hvergang gjentoges af den kongl. Herold paa Slotspladsen, hvorhos en Loue af Pauker og Trompeter paafulgte. Derefter traadte Kong Frederik ud paa Altanen og hilsede Mængden. De kongl. Herolde gjentog derpaa Udraabet paa alle offentlige Pladser. Den 22. udn. Frederik den 7. den første Dbgmd. (Zens Hoff). S. D. † B. Skærninge Præst Kr. Hornemann Bredsdorff. S. D. blev Jyds Stiftamtmand Kmh. Bardenfleth Geheimstatsminister. Først den 23. naaede Budstabet om Kongens Død til Bogense. Den 24. bekjendtgjorde Biskop Faber Frederik den 7. Forordn. af 21., ifølge hvilken der skulde ringes med alle Landets Kirkeklokker fra 10 til 12 og fra 4 til 6 indtil Kongens Bisættelse og al kirkelig og offentlig Musik ophøre. — 25. † Gjæstgiversken Stine Jørgensen i Skovshøirup, 68. — 26. udn. Prins Fred. Ferdinand til Arveprins. — 28.: Et kongl. Reskript tilføjer Forandringer i Statsforfatningen.

Februar. 1.: Kongen udn. de første Dbgr.: Adam Strølein og Karsten Rolfebur. — 4.: Bl. Finecke til Dallund bliver Kmh. — 8.: Minister Bardenfleth bliver Høiesteretsadj. — 10.: En Gaard brænder i Orbak. — 12.: Gaardeier H. Andersens Hustru Karen Margrete Jørgensen i Gaardslev †, 40 Aar gl. — 22.: Anne Margrete Hansen Buch paa Brandholt i Skovby S. †, 77 A., efter 53 A. Ægteskab. — 24.: Grev Bernstorff Gyldensten bliver Kmhr. (S. D. blev

Franrig en Republik). — 26.: Kristian den 8. bifat. — 29.: Møde af Stiftets Borgerrepræsentanter i Odense.

Marts. 1.: Fr. Zedersen i Bogenfse, N. Madsen Andersen og Trydemand bebude en Petition til Kongen. — 2.: Bardenfleth blev Kansellipræsident. — 3.: Forbudet mod Dands, Musik og Orgelspil hæves. † Skomager Jg. Pedersen i Bogenfse, 53 Aar. — 17.: Ehlers Etskab begynder en Række Forestillinger i Bogenfse. — 18.: Evinginge Sognepræst Anton Brølund †. Dyrskild Forsamling i Rendsborg, hvor Oldkausen kalder det danske Folk „dovent, dorst og usammenhængende“. En Deputation (Guzel, Gülich, Klanssen, Neergaard og Oldhausen) skal gaa til Kjøb. og forlange Slesvigs Indlemmelse i Tyskland. — 20.: Forsvarskommissionen oprettes (paa høie Tid!); Forsamling og Tale i Kasino; med næste Dag oprinder Frihedens Morgensol i Danmark: en Deputation af 10—12,000 Borgere gaaer til Kongen — det gamle Ministerium opløses. — 22.: Dyrskildkomiteen kommer til Kbh. — 24.: Et nyt Ministerium udnævnes „Kasinoministeriet“ (Bardenfleth, Bluhme, Hvidt, Knuth, Lehmann, Moltke, Mourad og Tscherning). Dyrskild i Hertugd. tager sin Begynd. med Dyrskild af en provisorisk Regering. Prinsen af Nor overrumpler Rendsborg. — 26. (Søndag): Den patriotiske Sanger og Novelledigter Eten Blicher †. En Komite for Fyn til Indsamling af patriotiske Bidrag, navnlig til Dyrskildelsen af et mobilt Korps, dannes i Odense ved et Folkemøde (en lignende dannes den 31.). Til denne indkom bl. andet 400 Rdl. fra Grev Bernstorff-Gyldensten, 120 fra Bigerslev Sogn (der desuden gav 10 Heste og c. 250 Lagener, Ejfjorter osv.)

Gilby og Melby S. 300 Rdl., Sønderfå S. 115 osv. Præpt. Møller til Østrupd. 130, Huslærer Vorkhorst paa Kjærsd. 10 Rdl. osv. I det første Hjerdingaar tegnedes hos „Komiteen af 26. Marts“ 36,000 Rdl. — 27.: Kongens Afskedsbilsen til de bortdragende Krigere, 28.: hans begejstrende Proklamasjon til det danske Folk. — 30.: De fynske Dragoner befættede Haderslev under General Bedell. — 31.: General Hedemanns Proklamasjon til Hæren.

April. Efter Kommunalbestyrelsens Indb. møde mange af Byens og Herredets Beboere paa Bogenfå Raadhus den 4. En Komite (af 2 Md. fra hvert Pastorat) vælges med det Hverv at samle Pengebidrag til Krigsforsellen. — 6.: Den første danske Krieger, Jægeren Esir Steffensen, falder i en Rekognosering ved Ringenæs. Zahrtmann bliver Marineminister indf. Grev A. B. Moltke. — 9.: Slag ved Bov og Flensborg mod de tyske Fristarere; Kapl. Joh. Fred. Hegermanns Lindenkrone og Lieut.: Fred. Jak. Karl Regenburg og Ul. Kr. Bedege falde. Bl. de f. Menige er Lars Scrup, her fra H. — 11.: Kongen udn. for f. G. en Slesviger (L. Skou) til Døgnid. — 12. † Mdm. K. M. Lindballe Bul i Bogenfå, 28 Aar. — 13. er Oberst Høg-Guldberg i Alsens og 14. i Mdf. og Bogenfå for at organisere en Borgervæbning. — 15.: Konst. Amtmand Bille-Bræbe befyndtgjort, at Gilby-Melby S. have ydet 300 Rdl. til Krigsbrug, Lumby S. 440, Grev Bedell til Vdb. 2000 Rdl. og 4 Heste, Lørup i Indslev 1 Hest osv. osv. — 17.: Ovennævnte Komite holder Møde i Bogenfå; følgende Bidrag tegnedes: Bogenfå By 657 Rdl., Særsløv S. 695, Dre S. 128, Guldbjerg og Sandager S.

268, Klinte og Grindløse S. 424, Værlinge S. 541, Gaarlev S. 327 og Eskovby 330 Rd., 15 Tdr. Korn og 1 Hest. Bernstorffs Gyldesten skjænkter 100 Tdr. Rug. — 18.: I Træningen ved Væffel miste vi 16 Mand. — I Træf. ved Egernsørde miste vi 20 Mand. Gjæstgiverstedet i Eskibhus brænder. Adam Kristf. Holsten Klement † paa Høsthus, 23 A. — 23.: I Vaaffeslaget ved Eledvig faldt Oberstl.: Kr. Kristf. Godtke Holm og Kr. Vilh. Magius, Kapteinerne: Bonke Bennissen (fra Bogense, † 25. i Glensborg), Bk. Adolf Frederiksen, Karl Hveberg, Fred. Kr. Kurtsbals, Karl Emil Møllenberg, Frands Godfred Næraa og Karl Fr. Obel, Præs.: Fr. Harald Baldvin Hoyer, Fr. Ferd. Romeling, Karl Fred. Stricker og Bk. Tronier, Sekondl.: Lud. Blom og Nils Joh. Lund. Bl. de faldne M. er Ole Larsen Sandager og Jens Jak. Eskovby. Vi miste ialt 852 Md. og den 24. ved Oversø: 314 Md., deriblandt Oberstl. Jak. Hansen Styruv. — 25.: Ovennævnte Komite er atter samlet i Bogense; det oplyses at i Herredets Sogne have allerede 1300 Md. meldt sig til Folkevæbning, af hvilke 450 have Væbner, de øvrige skulle forsynes med Lær og Spyd.

Mai 48. 1: Hele Fredericia Feltlasaret flytted til Bogense; Raadhuset og mange private Leiligheder tages i Beslag. Af Patienter og Refonvalesenter tilføres i tem. Fartøjer, bugseret af Dampskibet „Maagen“, henved 300; hvoraf flere haardt saarede og amputerede. Lasaretlægerne ere Jusitsraad And. Nielsen (født 94), Overlæge Randrup og Underlæge Haar, Lient. Baldemar Brum (f. 30) er Lasaretsinspektør. Foruden denne uventede Indkvartering bliver Bogense i disse Dage be-

leiret af jydſke Familier i hundredevis. Hele Havnen er odfyldt med Skibe af alle Størrelser, kort, her er et Rore, ſom næppe nogenſinde før eller ſiden. — 2.: Preuſſerne beſætte Kolding, Frederis og Veile. K. Kramer, Præſt i Skjærvinge. Hareſtrup fra Bogenſe bliver Læge paa alm. Hoſpital. — 3.: Oberſtinde Anne Kriſtine Bruun Hvid †, 78 A. — 4.: Dampſkibet „Eſterner“, bugſerende Barkſkibet „Gammelholm“, ankommer til Bogenſe med 2 Batterier af 84pundige Kanoner og 150 Md. De jydſke Poſter afgaa tvende Gange daglig med Dampſkib fra Bogenſe. 6. og 7.: Ovennævnte Batterier afgaa til Mdſ., ſom den 8. bombarderes af Brangel. Mdm. A. M. Jaffan (Eidenius) † i Aſkeby, 20 A. al. — 11.: Rmb. Bille beſøger ſine Eaarede paa Bogenſe Laſaret. — 12.: Rjvsmand B. Møller i Bogenſe gjør Dvbud. — 13. † den førte paa Bogenſe Laſaret: Kr. Jenſen Lory. Tom. Georg Schøller til Margaard bliver Rmb. af Dnbg. — 15.: Biſkop Faber †; ſaa Dage efter udfom hans „Realkonfordans og homiletifk Parabolik“. † Generalkrigskms: Loxværdt, 83. I en Traf. i Sundeved ſaaes 3 Md. Den 16. ſlaes ligel. 3 Md. — Paa Nyborg Laſaret † Konſtabel Kr. N. Olſen Brænderup. — 17.: Patrioten Juſtitsraaden Ridder Raſ. Lange til Orbæklunde †, 71 A. al. Det forbydes at oprette Etamhuſe. — 18.: Brangel udſriver en Krigsſtat af 4 Mill. i Jylland. — 19. (Storebededag): Studenteſteſt for de norſke og jvenſke Frivillige, ved hvilken Leilighed Hoſtrups Digt „Hedelærke! Gaardt maa du mærke, Ornen er kommen med Alor ſtærke“ blev til. — 20. † Lærer P. Lagoni, 72. — 22.: Biſkop Faber begravet. — 25.: Preuſſernes pludſelige Til-

bagetog fra Jylland. — Digteren og Komponisten af „den tapre Landsoldat“, Kr. Faber og Emil Hornemann blive Rid. af Dubg. — 27. : Det norske Storting vedtager enstemmigt at bidrage til Danmarks Forsvar. — Til Kapt. udnævnes: Andr. Bernstorff (f. 11, Prl. 1¹/₂36), Karl Lud. Wb. Drejer (f. 12), J. L. A. Hein (f. 11), Karl Knud Møller (f. 11), Just Ob. Schelten (f. 14) osv. — 28. (Himmelfartsdag): Sciren i Sundved kjøbes med et Tab af 151. Bl. de Faldne ere Kapt. : Georg Jul. Hauch Benzen, Hagbart Kollstrup og Ernst Henrik Lestrup. De 2 sidste Minder blive smukt besungne af Præsterne Bloch-Suhr og G. Krag i Gjøldsted. Jens Jørgensen her fra Herredet mister her den høire Arm. (Digtet om Hagbart Kollstrup begynder saaledes: Kuglerne fuse, Krigsraab henbruse, Væbnerne fualde, Gjenderne falde, Skudtdampen bolger, Lørdenbrag følger, Hornene sralde, Trommerne falde, Krigerne ile med Gjenderne frem, Hurra! — Døende smile til Fædrenehjem.) — A. M. Døcker Faaborg, Enke efter Degnen L. Kæraa Faaborg i Brænderup, † 72 A. gl. i Bogenfse. — 3 Mai bygges den ny Skole i Sønderfö.

Juni 48. 2. : Den saarede Kapt. Benzen †. — 4. : Kr. Elers Herg (forhen Bysfoged i Bogenfse) fejrer sit Ektebryllup. Ved Bedsted (Sivekroen) miste vi ialt 27 Mand, deriblandt Korporal Pt. Hansen Hindervad, Hs. Larsen Njærby, Kas. Svendstrup, Kas. Proby, Kas. Gummerup, Kas. Bostoft, Korporal Kas. Lykkeby, Kas. Arndlev og Jørg. Nielsen Sønderfö. — 5. : I Dybbølslaget falde Oberst Otto Lud. Munte Mergensstjerne, Premierl. : Knud Otto Erik Lejonhufvud og Gustaf Lorenz Sommelius (svensk Digter), Sekondlieut.

Baron Leopold Løvenskjold (Søn af den norske Statholder) og Nils Muns, de Frivillige: Fred. Arctander, Alb. Ditleffen osv. Seiren kostede os ialt 248 Rd. — 6.: Hs. Berg til Mørud Rolle †, 55½ A. Jul. Thorvaldsen Schevelin bliver Kaptein. — 7.: Ved Høptrup miste vi 55 Rd. — 9. og 10. ankomme Evensterne til Fyn. — 11.: Korporal Hindevad begravnes i Haderslev. — 12.: de svenske Regimenter Elfsborg og Skaraborg ankomme til Odense, hvor de under Folkets Jubel beværtes paa det store Torv. — 14. † Nils Klim og Steffen Strib paa Bogense Lasaret og begravnes den 16. 1100 Svenske lande ved Faaborg; en svensk Garde begravnes i Faaborg under Taler af Stedets Præst og den svenske Digter Pastor Mellin. — 18 j. Karoline Emilie Sidenius. — 21.: † Dragonen H. H. J. Kjørby paa Bogense Lasaret. — 22.: † Sognefoged Jg. Jørgensen i Bæde, 52. — 23. † Forvalter Hs. Kr. Skaarup Holm paa Dallund, 30 A. gl. — 24. † Job. Henrik Nielsen, 67, Skolelærer i Særsløv siden 1801, fader til Præsten i Frørup. — 25. er det 25 A. siden Hs. Naby fra Vigerslev blev præsteviet. — 26. begravnes Dragon Kjørby i Bogense. — 28.: Jæger Kr. J. With Lory † paa Bogense Lasaret. Ved Stiftets Landemode præker Provst Hald. 29.: I Kampen ved Haderslev miste vi 15 Rd. og Dagen efter ved Bjerring ialt 38 Rd.

Juli 48. 1.: Jæger With Lory begravnes i Bogense. Andr. Pt. Rohde (f. 27/215) bliver Kateket i Faaborg. — 8.: Kr. Elers Herzh, forh. Byfoged i Bogense, bliver Borgemeester i Aarhus. — 10.: Jak. Sidenius tager theol. Embedsexamen. J. Fahnø & Gylding i Bogense gjør Opbud. A.

Lorenzen bliver Skolelærer i Eårslev. — 17.: N. R. Nrenfeldt bliver Oberstl. og Kr. Krabbe Major. — 20.: Sergeant P. P. Larsen † paa Bogense L. K. E. Thura bliver Præst i Tommerup. — 21.: 400 Soldater overføres fra Bogense til Jylland. — 22.: Sergeant Larsen begravet. — 23.: Fra Udby indkommer 48 Rdl. til Dyret. af et mobilt Korps (ialt 36,170 Rdl.). — En Pladskommandant med en Kommando Dragoner beordres til Bogense. Soren Evenstrup † i Bogense. — 25.: Soldaterne N. N. Barløse og D. Nif. Jarum † i Bogense. — 26.: Konfistorialraad Jak. Kr. Schmidt i Messinge †, 84. — 27.: Krigsminister Tscherning og Lehmann inspicerer Kasareterne i Bogense og paa Hærisledgaard. Pastor J. H. W. Evendfsen ægter Regise Sofie Kristine Nils: — 28.: Eårslev Sognepræst Sidenius fejrer sit 50aarige Kandidatjubilæum. Joakim Kr. Møller (Kateket i Nyborg, født 10/4 12), Andr. Pt. Rohde (Kateket i Faaborg f. 29/2 15) og Jul. Benj. Sorterup (Præst for Langaa og Dzendrup, f. 9/7 15) ordineres. (Sorterup præker over 1 Pt. 3, 8—15). Soldat Jens L. Olsomagle † paa Bogense L. — 29.: Barløse og Jarum begravet i Bogense. — 30.: General Hedemann bliver Ambr. — 31.: Sømand Graves Nilsen Bogense † paa „Havfruen“. — I Begyndelsen af Juli stiftedes en Givskillingssubskription i Bogense til Fordel for de Saarede og Esterladte, der i Juli Maaned indbragte den ret anseelige Sum af 60 Rdl.

August 48. 1.: Soldaten J. L. Olsomagle begravet i Bogense. — 3.: Paa Bogense L. † Pt. Kr. Niff. Syngebak, begravet den 5. Paa Horsens L. † Korporeal Nils Matias Petersen Bogense. — 8.: Træfning ved Stepping. — 11.: 39

Larsen (Fridvillig) † paa Bogense L. Fru Elis. Toste Bagger † i Bispenbjerg Pstgd. — 12.: Soldinspektør J. K. Anthou i Horsens (f. paa Aagaarde ved B.) bliver R. af Dub. — 13.: R. Pt. Hallkov † p. Bogense L. Den brave Premierl. Ove Vilh. Høgh-Guldberg flyder sig selv i Skovbølling. Kjøbmandsenken Elle Israel † i Bogense, 70. Juelsberg Ladegd. afbrænder. — 15.: Sappør R. N. Hersleb † og J. Larsen og N. Hallkov begravet i Bogense. — 16.: Somand Jens Larsen Skovsgaarde † paa Orlogsskibet „Bellona“. — 17.: Anders Buch til Brandholt † i sit 85de Aar. — 18.: Sappør Hersleb begravet i Bogense. — 19.: Prl. Høgh-Guldberg bliver paa det Høitideligste begravet i Jellinge. — 20.: Hieronimus Laub (Fader til Biskop L.) †, f. 10/171, Præst i Frørup siden 27/11. — 21.: Dragon R. Pt. Ørsted † paa Bogense L. (efter en anden Beretning p. Mdf. L.). 23.: Kjøbmændene Levinsohn og N. B. Thomsen og 10 Mænd af Bogense Omegn indbyde til et Rigsdagsvalgsmøde i Haarslev Kro 2/9. — 26.: Jæger R. Pst. Rorup Libertshave † paa Harrislevgd. L. En 7 Mdr. Baabenstilstand sluttet i Nakms. — 27.: R. Brorup † p. Bogense L. — 29.: Jæger Libertshave begravet paa Skovby Rgd. Schøller til Mergd. bliver Major. — 31.: Hovetiet til Holstenshus og Langejs ophører.

September 48. 1.: Jæger Pt. Joh. Ringsted † paa Harrislevgd. R. Rosenstand aabner en ny Kolonial- og Urtekræmhandel i Bogense. Brødrene Dam fra Gyldensten optoges i Odense Katedralskole. — 2.: Jæger H. K. Sørensen Sortploug † paa Bogense L. og Pt. K. Andersen Haarslev paa Odense L. H. J. Leth bliver Kateket i Rudkøbing. — 5.

Provritær Vb. Møller til Vrisløvgd. †, 40 A. gl. Jæger
 Ringsted begravet i Skovby. — 7.: Sortploug begravet i
 Bogense. — 8.: J. Kr. Ser. Bindsløv † paa Bogense L.
 Justitsminister Bardenfleths Cirkulære til Amtmændene ang.
 Ophævelsen af Feltleiren og Indøvelsen af yngre Mandstabs.
 — 10.: Restauratør Pt. Røge i Bogense †, 42 A. gl. —
 12.: Bindsløv begravet. — 13.: Blandt de udn. Dnb-Mid.
 ere Offisererne A. Bernstorff, Karl Kr. Sev. Lunddahl, Otto
 Kr. Sev. Avg. Bülov, Schøller osv. Al. Dnb-mændene ere
 Dines Drejer, Kr. N. Gilby, N. D. Effildstrup, J. B. Far-
 strup, N. M. Hærisløv, P. J. Hølskov, H. L. Jersore,
 N. Skaarny, J. D. Særsløv og N. P. R. Niemoje. — 16.:
 Anton Gr. Par. Reimer fra Hærisløv Skole bliver Student.
 Enken efter Egnens afdøde Herredsfoged Etatsraad Carl
 Knuzen, Mette Kristine Knuzen, † i sit 84 Aar. — 17. †
 Johannes Brorson, født 29. Juni 96, Præst i Alleø og N.
 siden 10/1144. — 23.: N. Kr. Lehn bliver Præst i Mesinge.
 — 28.: Jæger N. Kliff. Sal † paa Hærisløvgds. L. og
 N. J. Weistrup p. Bogense L. og den 30. † S. M. Klint
 paa Hærisløvgaard's Laaret.

Oktober 48. 4.: Soldaterne Sal og S. Klint begravet
 paa Skovby Kirkegd. Paa Gamborgsjord drukne 1 Baadfører
 og 7 Soldater, deriblandt N. Jensen fra Gillskov. — 5.: Den
 grundlovgivende Rigsforsamling vælges; i Bogense vælges Pro-
 kurator Fr. Jespersen med 365 St. (Adolf Maals til Nagaarde
 sit 129 St.); i Sønderø modte hele 7 Kandidater, hvoraf
 Gaardmand H. Kr. Johansen af Østrup blev valgt med 192
 St. (H. Jg. Trydemand sit 166, Bliogen Zinecke 44, Høst

mann Bang 32, Skoleforstander Sørensen fra Odense 24, Kanalfoged Dnbmd. Petersen fra Odense 23 og Gaardmand N. Hansen fra Grindløse ingen, da han trak sig tilbage; i Bispebjerg valgtes Amtsråd N. Madsen Asperup (Husmand og „Versmager“ Tomas Hansen var hans Modkandidat og fik — 18 St.), i Høiby valgtes Kornelius Petersen. — 7.: Seminarieforsnder P. J. Nielsen fra Særsløv Skole bliver Præst i Frørup. — 8.: Soldaten Hs. Nsker Borg † p. Bøgense L. og begravet den 11.; f. D. † Korporal Klavs Fr. Pt. Mark p. Bøgense L. — 12.: Møde af Egnens Landboforening i Jndsløv. — 13.: Strøm ordineres til Præst i Marslev. — 14.: Klavs Mark og Kr. Vette fra Gyldensten begravet. — 18.: Bliken Finccke bliver Rd. af Dnbg. Den ny Jagtrekstript udkommer. — 20.: Garder J. Kr. Egved † p. Bøgense L. — 22. holdes ifølge kgl. Bef. af 12. Oktbr. Gudstjeneste for Rigsdagen, som aabnes den 23. — 25.: D. P. Salløv † p. Harrislevgd. L., begr. i Sløby den 27.

November 48: 1.: Gustav Bedell Bedellsborg, Knud Bh. Trone og Joh. J. Schroll (f. 29, 30 og 31) blive Dsfiliterer. — 4.: H. L. Salling † p. Bøf. L. — 11.: Ryslinge Præst Jak. Jg. Laub Hvalfsø † (Søn af Allerup Præst K. J. Hvalfsø). Joh. Lud. Ammentorp til Barløsgd. †, 59. — 13.: Rebekke Sofie Verlauff Stenbuch †. — 15.: Kabinministeriet opløses. — 16.: Ny Ministre. Propt. Fr. Kr. Utte †, 44. — 25.: Ed. Stenbuch bliver Kateket i Odense. — 29. † Organist Hartvig Friis i Sarup, 38.

December 48: M. Jacobi Rosenberg bliver Kjøbmand i Bøgense. — 6.: Student Knud Fr. Bagger Knudsen i Gislev

†. — 9.: Pastor Meldal i Guldbjerg bliver Præst i Allest. — 22.: J. Unsgaard bliver Rnd. af Dbg. — 28. † Jg. Trolle til Ræsbvghoved Rølle, 62. — 29. bliver Stenersen Gad Bisp over Fyn. — 31.: Pastor Arthur Arctander fejrer sit 25aarige Præstjubilæum.

1849.

Januar: 7.: Edv. Sidenius † i Brænderup. — 10.: Remontekommissionen kjøber Heste i Bogense. — 18. f. Joh. Sidenius. Holger Gjesfing bliver theol. Rnd. — 22.: Karl Buchvald, Hannibal Adelsen Sæhested og fl. blive Ritmestere; N. J. K. Sæhested og Otto Vestengaard blive Prmt.

Februar: 2.: Vikmann Blauenfeld bliver Præst for Guldbjerg og Sandager Sogne. — 12.: Værnepligtsloven udfømr. — 16.: Lærer Abildgaards Søldbryllup i Bogense. — 17.: Maj. Pt. Bülow bliver Kapt. — 22. til 24. holdtes Sessjon i Odense over det unge Mandskab i Odense Amt, der ifølge Forord. af 23. Septbr. 48 og den fgl. Kundgjørelse af 22. Juni f. A. vare blevne værnepligtige. Blandt disse „Frisfødte“ vare 238 Udskrivningspligtige i Odense Amt (og alle fødte c. 1824), deriblandt: Ex. jur. Fuldmægtig Fr. K. Meldal, Maler Pt. Andr. Bardram, Tjenestekarl J. Jørgensen, Bødler Sønnef. Olsen, Brænderibestorer Holger Henriksen, alle fra Bogense, Lømmemand N. Veldorff Alwinde fra Dre Skole og Forvalter Ernst Pt. Brandt fra Harrislevgaard.

Marts: 10.: Jg. Kr. Gravenhorst bliver Hjelpepræst i Bogense. — 12.: B. Sidenius, Sognepræst i Sørdlev, bliver Ridder af Dnbg. — 13.: Det fynske Brandforsikrings-selskabs Fællesmøde: Til Repræsentanter vælges Forvalter

Kloos paa Dallund, Propt. Bülow til Lauggaard og Volkesgaard til Rosegd.; Hansen til Dreagaard og 11 andre gjenvalges; Propt. Møller til Kristianslund og Mads Madsen i Bøllinge bliver Suplstr. Blandt de Medlemmer, som f. D. optoges i Selskabet ere 5 fra Bogense (Brun, G. Levin, Abind. Karl Ostermann, Apoteker Richter og Bogumd. Bestfall) 16 fra Skovby S. (Pastor Heilmann i Gilby, Jg. Anderssen i Haarslev, L. Hansen Aaleby, N. Johansen Maderup, Kristi. Hansen Evenstrup, L. Povlsen Slagstrup, S. Knudsen og N. Rasmussen Harrislev, Pastor Edsberg i Sønderfø, S. Rasmussen Ørrislev, J. Martinsen Løvring, N. Matisen Bøde, N. Kristensen Sasjerud, Skovgd. Bøge i Morud og J. Hansen Rue.) -- 17.: S. P. Falk bliver Præst i Binsding. -- 25.: Fyns Stifts Kasserer Karl Adolf Schlegel bliver Ridder.

April: 3.: Krigen begynder paa ny med Træfningen ved Alsboil. -- 5. (Skærtorsdag): Linieskibet „Kristian VIII“ springer i luften og Fregatten „Gefion“ maa overgive sig ved Egernsørdæfjord. -- 6.: Træfning ved Uderup („Uderupjægerne“). -- 12.: Alb. Fr. Bülow bliver Auditor. -- 13.: Ved Tyskernes saakaldte Bestormelse af Dybbøllskanterne falde bl. a. Hs. Lørfen fra Melby ved Bogense. Gen. Bülow faar Overkommandoen. -- 17.: S. J. L. Raub bliver Præst i Langaa. -- 21.: Nils N. Balslev † p. Bogense L. og begravet den 25. -- 23.: Slag ved Kolding; -- endel af Byen brænder; -- Ryes Tilbagetog. -- 25.: Jens Hf. Ulved Rebel (faaret ved Kolding) † p. Bogense L. -- L. Pt. Johansen fra Sørølev † p. Avgustenborg L. -- 26.: Bl. de mange ny Præml. ere:

Joh. Adolf Bardenfleth, Jr. Alb. Borring (f. 24), Kr. Mat. Ludv. Bülow (f. 17), Vald. Emil Adelbert Bülow (f. 23), Viktor Jr. Of. Bülow (f. 27) og Baron Hs. Rud. Vedells Vedellsberg. — 27.: Jæger Jak. Torning † p. Bogenfse L. — 30.: N. Kr. N. Skaarup (saaret ved Kolding) † paa Bogenfse Lafaret.

Mai: 1.: Hovetiet til Slerny opbærer. S. M. J. Egtved (saaret ved Kolding) † p. Bogenfse L. — 2.: Jak. H. Falked Lund og Pt. A. Viv (saarede ved K.) † p. Bgf. L. Jakob Torning begravet i Bogenfse. — 3.: Eidenius's 50aarige Præstefjubilæum i Særsløv. — 5.: Soldaterne S. Egtved og N. Skaarup begravet i Bgf. — 6.: Kr. Jp. Besterberg † p. Harrislevgs. L. og Fred. Ditt. Jensen Randlev (saaret ved K.) † p. Bgf. L. — 7.: Træfning ved Gudfs. Mik. Torp bliver Major. Hs. Jørgensen Ueberud og Pt. Kr. Andersen Torss (begge saarede ved K.) † i Bogenfse, hvor Krigerne Pt. Andersen Viv og Jak. H. F. Lund f. D. begravet. — 8.: Pd. N. Kr. Boldstrup, And. Maltbæk og Julius Søby (saarede ved K.) † p. Bogenfse L. — 9.: N. Knudsen Vesterby † p. Bgf. L. og Pt. Petersen fra Birkeholm p. Odense L. — 10.: Soldaterne Torss og Besterberg begravet, denne i Skovby og hin i Bogenfse. Anton Falbe bliver Oberstl. Kr. A. Skaarup (saaret v. K.) †. — 11.: Seg Soldater (P. K. Andersen, A. Maltbæk, Ditt Randlev, Kr. Jul. Søby, H. Ueberud og B. Boldstrup) begravet i Bogenfse. A. Bøgtorp † p. Bgf. L. — 12.: N. Kr. Ulsted og N. Kr. Loderup (saarede ved Beile den 8. Mai) † p. Bgf. L. og Korporal N. Sjelde † p. Harrislevgs. L. — 13.: Dragon

Poovl Rosenlund (saaret ved Gudfø) † v. Bgf. L. og N. Høsbørg Krag † p. Harrislevghs L. — 14.: Jørg. Kr. Nielsen fra Eskildstrup † paa Mdf. L. og Pd. Hansen fra Farstrup (altsaa begge fra Bogenfse Egn) † p. Odense L. — 15.: To Soldater (J. L. Skød og Ole Dretning, saar. v. Beile) † og fire (Bøgtorp, Løderup, Ulsted og Besterby) begravet i Bogenfse. — 16.: Korporalerne Høsbørg Krag og Sjelde begravet i Eskobby og J. Nielsen fra Eskildstrup i Mdf. Frederiks beleires og bombarderes af Insurgenterne. Mart. Ant. Kr. Cronc bliver Præst i Herrested. — 18.: Krigerne Rosenlund, Skød og Dretning begravet i Bogenfse. — 23.: Korporalerne Ras. Berg og Kr. Fr. Witb (saarede ved R.) † p. Bgf. L. S. D. udstædte Dr. Viborg (Præst i Rynkeby) sin Opfordring til Fynboerne om ikke længre at lade Beboerne i Bogenfse og Mdf.-Egnen være ene om den Glæde at vise Gjæstfrihed og Broderskab mod vore ved Krigen forjagne jydsk Brødre; hele Fyn — siger han — maa være et Asyl for de Flygtende og han foreslaar desaarfag hvert Eogn paa Fyn til at indbyde idetmindste en af de flygtende Familier som Gjæst. — Det var imidlertid ikke blot de flygtende Korre- og Sønderjyder, der tyede til Fyn. „Danmarks Hjæerte“, som vore Digtere kalde Fyn, blev det Moderhjæerte, hvortil Danmarks Søner tyede, naar de under den treaarige Kamp mødige og trætte maatte trække sig tilbage for Overmagten; men som Kampen Antæns „Jordens Søn“ fordom vogede i Kraft hvergang han kastede sig til sin Moders Barm, saaledes vogede ogsaa Danasønnernes Kæmpkraft, naar de kastede sig til deres Moders Barm. Var det ikke her de udhvilede efter Slaget ved Sles-

vi, var det ikke her. Fredericias Forsvarere og Befriere bleve vederkvægede og styrkede. Efter at have vaaget i fem Døgn i Frederits, hvor de kunde sige som Jakob forduum „Heden fortæredede mig om Dagen, Kulden om Natten, og der var ikke Søvn i mine Dine“, fandt de den trygge Hvile bag Lillebelt, over hvilket hver Nat et Tusind for frem og et Tusind tilbage. Og som det var Fyn, der vederkvægede de Udvaagede, saa var det og dets Brød, som styrkede de Skæmpende og Fredericiaslaget, Sjettejuli-seiren, viser, at „der var Kraft i det fynske Brød“; og over til Fyn førtes de saarede Helte, hvor man fappedes om at vise dem Deltagelse og søgte ved alle de Midler, man havde ihænde, at lindre deres Lidelser. — Den 28. Mai † Soldaten Søren Danemare p. Bgf. 2. Den 29. begravedes Korporalerne Berg og Vilh i Bogenst.

Juni: 1.: Soldaten Danemare begravet i Bgf. — 2.: Andrine Møller † i Bgf., 26 A. — 3.: Soldaterne Søren Bred og Kr. Jennum †, hin p. Hærlgds. og denne p. Bgf. 2. — 4.: Kr. Elers Herg's Sølvbryllup. — 5.: Frederik VII undertegner Grundloven. Krigeren Kr. Vesterhøll † paa Hærlgds. 2. — 6.: Jæger Jennum begr. i Bgf. — 7.: S. Bred og K. Vesterhøll begravet i Skovby. — 8.: Engelbrecht bliver Provst p. Fyn. — 9.: Mads Kr. Johansen af Diget og Hornblæser A. Sørensen fra Sønderso † p. Odense 2. — 10.: Bager N. Møller i Bgf. †, 44. — 11.: Konstabel Kr. Pt. Hf. Kjøbelsø (aaaret $\frac{7}{8}$ ved Veile) † p. Bgf. 2. — 12.: Jæger N. Rasmussen fra Skodstrup ved Bgf. falder ved Frederits og begr. den 14. — 14. var det 100 A. i den første Greve til Gysdensten †. — Den 15. begr. Konstabel

Kobelov i Bgf. — 16. † Sergeant J. Hoffensberg p. Hrlgds. L. — 17.: Karl Ernst Joh. Bülow bliver Oberstl. — 18.: Garder N. Johansen: fra Melby ved Bgf. † p. Augustenborg. L. og begravet den 24. — 26.: Skibskapt. J. Jørgen fra Kolding † i Bgf. — 27.: Pd. Kr. Larsen Hallund † paa Bgf. L. — 29. og 30.: Soldaterne Kr. Olsen Blødstrup, N. Rilsen Lang og Kr. Madsen Paarup † p. Hrlgds. L.

Juli: 1.: Fred. Lovensørn Bardenfleth bliver General. — 2.: Hs. Henrik Fastrup † p. Hrlgds. L. Pt. Hallund begravet i Bgf. — 3.: Soldaterne Blødstrup, Lang og Paarup begr. i Skovby. — 5.: Fastrup begr. i Skovby. P. K. S. Møller i Bgf. — 6. Juli: Seiren ved Frederiks! Fjendens Skanser stormes og løses. Rye falder. Seirherren Bülow bliver General. Blandt de mange Faldne*) ere søgt fra denne Egn: Hs. Pds. Sæserød, Jens Hf. Ewenstrup, Jens Pds. Skovby, Jens Povlsen Skovby, Jens Jgs. Vigersølv, Lars Ditlev Fastrup Aagaard, Povl Himmelstrup og Søren Ejerssen Skovsgaard. Flere af de Saarede † paa Transporten til Bogenfse, s. Ex. Hs. Joh. Naaby og N. Pd. Ehrige. De efternævnte afdøde Krigere vare næsten udelukkende Saarede

*) J faldt for Danmarks rejsjærdige Sag
og hvile nu efter Striden.
Lavren, J vandt paa Kampens Dag,
hynger sig om eders Sarkofag
og visner ikke i Liden.
Sjette Juli! hvor du var støn,
om end med Bemod blandet; —
Hæder og Seir, det var den Løn,
du stjælede Fædrelandet. —

fra Frederikts: 8.: Lieut. Edv. Nyborg Laksen og Soldaterne N. Lofdam, Kr. Orved og N. Veilby † p. Bgf. L. og Kr. Ejsfeldborg † v. Hrlgds. L. — 9.: Jæger J. D. Petersborg † p. Hrlgds. L. — 10.: Pt. Kr. København, R. Pd. Adf. Søballe og Andr. Jak. Tolstrup † v. Børgense L. Frivillig Jæger Andr. John Kanbau † paa Hrlgds. L. Fr. Bagger Helms (f. $^{22}/_{5}20$) bliver Kapl. i Eskaby. S. D. er det 25 N. s. Kanjelliraad Fr. Kr. Bayer oprettede Apoteket i Skallundborg; hans Søn og Efterfølger Apoteker Gustav B. er gift med Distriktslæge Larsens Datter fra Bgf. — 11.: Lieut. Laksen og Soldaterne Lofdam, Møller, Orved, Naaby, Tolstrup, Lbrige og Veilby begr. i Bgf. — 12.: Pd. Søllerød † p. Bgf. L. Krigerne Petersborg, Kanbau, Ejsfeldborg og Søballe begr. i Eskoby. — 13.: Gaardeier Løyer Eiholt Knudsen ægter Joh. Dortea Eidenius i Gubbjerg (f. $^{9}/_{2}25$, † $^{18}/_{5}50$). — 14.: Jens Hansen Evcnstrup † p. Odense L. — 15.: Konstabel Hs. Kr. Povl Bonnebo og N. Ferslev † p. Bgf. L. — 16.: Jæger Fr. Borch † p. Bgf. L. Soldaterne Jens Alodborg († i Bgf. d. 11.), Pt. København og Pt. Søllerød begr. i Bgf. — 17.: Kr. A. Græse † p. Bgf. L. — 24.: Magleby og Møller-Kragelund begr. i Bgf. — 25.: Pt. Alexandersen Ulhøi † p. Bgf. L. — 26.: Jæger J. B. Melgaard † p. Hrlgds. L. — 27.: Jæger Ole Kristiansdal † p. Bgf. L. — 28.: Overkonstabel Pt. Kr. Adf. Drost † p. Bgf. L. — 29.: R. Rasmussen bliver Kapl. i Børninge. — Adolf Ingomar Vorm f. i Sønderfj. Soldaterne Alexandersen, Drost og Kristiansdal begr. i Bgf. og Melgaard i Eskoby. — 31.: Jæger Jens S. Jønsø † p. Bgf. L.

August: 2.: Jøns begr. i Bgf. Kr. Mat. Eltang + p. Hrlgds. L., begr. den 6. i Skovby. — 8.: Pd. Jgf. Udby + p. Bgf. L. — 9.: Overjæger Pt. L. København + p. Bgf. L. — 10.: Vaabenstilstand med Tyfland i 6 Mndr. — 11.: Otto Kr. Sev. Bülov bliver Major. — 12.: Soldaten N. J. Andersen flyder sig i Brænderup. — 12.: Overjæger København og Udby begr. i Bgf. — 19.: Fr. Kristf. Giffstedt Bülov (f. 25) og Edv. Borgen blive Prml. — 20.: N. Stofkeby + p. Bgf. L. — 23.: J. J. J. St. Lyngby + p. Bgf. L. og Mg. M. Østerild + p. Hrlgds. L. — 24.: Gnev. Skovsbøll + p. Hrlgds. L. — 27.: Lyngby begr. i Bgf. — 28.: H. P. H. Bonde + p. Hrlgds. L. Skovsbøll og Østerild begr. i Skovby. — 29.: Prins Kristian bliver Major (Ritmester siden 14/35). — 30.: Hs. Pt. Hf. Hveifel + p. Hrlgds. L.

September: 1.: Sofus Kr. Barfod, Søn af Pastor B. i Allerup og f. i Sandager ved Bgf. 12/39 og Pt. Kl. Larsen, Søn af Distriktslæge L. i Bgf. f. 10/39, optages i Katedralskolen i Odense, hvorfra de dimitteredes 1858. Bønderup og Hveifel begr. i Skovby. J. P. Landsgrav + p. Bgf. L. og Pd. Engdal + p. Hrlgds. L. — 2.: L. Dnstorp + p. Hrlgds. L. — 4.: Landsgrav begr. i Bgf. — 5.: Engdal og Dnstorp begr. i Skovby. Knud R. Brænderup, Urban Birkeholm, Jens Havggaard, Mads Haarslev, Nils Klinte, Jørgen Skovby og Lars Svenstrup blive Dnbgmd. — 8.: Frivillig Andr. Pt. Nif. Vinther + p. Bgf. L. — 9.: Overlægen ved Bgf. L., Andr. Brynuil Schyff, bliver R. af Dnbg. — 11.: H. Aastrup + p. Bgf. L. — 12.: Vinther begr. i B. — 14.: Aastrup

begr. — 21. : M. H. Rosenørn bliver Indenrigsminister istf. Bang. — 24. : Korporal J. Høg † p. B. L. Afvisjon over den nybygte Kro „Konigien“ ved Langevej. — 28. : Korporal Høg begr. i Bogenfje.

Oktober: 18. † L. H. Barfod i Bgf., 18 A. gl. — 20. † Ole Jensen fra Eskildstrup p. Garnisons Hospitalet i Kbh. — 24. : En Mængde Udnævnelser.

November: 1. : Jak. Borf Herk og J. J. Zanhen blive Licent. — 13. † Etatsraadinde Sybille Borring Jørgensen fra Bgf. — 18. : Abnd. Grimm ægter A. M. A. Gjesfing i Bgf.

December: 4. : De første Følketingmænd vælges (i Bgf. v. Fr. Jespersen). — 13. : Ovennævnte Borgemeister Herk og Olemøller Schytte blive R. af Dnbg. — 26. : Elis. Nergaard Becker † (hendes Mand var i 6 Aar ref. Kapl. for Br. og Dre). — 29. : De første Landstingsmænd vælges. — 1849 viedes i Fyns Stift 1320 Par, deraf kun 7 Par i Bogenfje; de fødtes Antal var 5566, deraf kun 56 i Bgf.; de Dødes Antal var 4809, deraf 108 i Bgf. (51 i Rdf.) — 1849 † de 4 første Medlemmer af den grundlovgivende Rigsdag: Bisshop Tage Müller den 2. Oktober. (f. ³/₁₀80), Albert Leth den 9. Oktbr., Amh. Jørg. Fr. Steel til Birkelse den 22. Desbr. (født i Ddenfje ²⁰/₅2) og Raadmand Preben Brandt i Ddenfje (f. ⁷/₉7)

1850.

Januar: 17. : Joh. Kr. Laurup Winther tager teol. Ex. med Udm. og bliver siden Kapellan i Særsklev. — 20. : Digterkongen Adam Ohlenslæger †.

Februar: 2. : (Følketælling). Blandt Bogenfje 1497

Indb. ere 741 Mandf. (233 Hgtemænd, 21 Enkemænd, 85 Ungerfvende fra 20—30 Aar, osv.) og 756 Kvdf. (231 Skoler, 63 Enker! og 128 Piger i en Alder fra 15—25 Aar. Blandt de 124 Industridrivende vare 1 Barber, Bogbinder, Bundtmager, Glarmester, Guldsmed, Handskemager, Hattemager, Hørsvinger, Skibbygger og Skorstensfeier; 2 Bryggere, Kædere, Gjørtlere, Hjulmagere, Kobbersmede, Kunstdreiere, Møslere, Slagtere og Urmagere; 3 Bødfere, Malere, Lømmere, 4 Bøvere, 5 Smede, 6 Brændevinsbrændere, 7 Bagere, 8 Skræder, 12 Snektere og 22 Skomagere (Kjærteminde, Åsøns og Odense havde 38, 40 og 154). Bgf. havde forholdsvis mange Kjøbmænd, 21, medens Md. og Odense kun havde 18 og 44. Værtshusholdernes og Høskernes Antal vare 4 og 5. Skovby H. havde 9600 Sjølc, nemlig 4777 Mandf. og 4823 Kvdf., deribl. 174 Enkemænd og 357 Enker. — Den 21. udn. 55 Prlieutr.

Marts: 4.: Nils Munk, Degn i Herrested, bl. Dnbnd. — 13.: Edo. Efive bl. Kapellan i Skjoldbjerg (forb. Kapl. i Br. og Dre). — 22.: Kr. Fr. Båløv bl. Kapl.

April: 2.: Kr. Sidenius bliver Præst i Nyløbing. — 14.: Amtsforvalter Justitsrd. Povl Povlsen, Folketingsmand og forb. en af Østifternes Etdpt. †.

Mai: 1.: 18 Prlieutr. udn. — 15.: Karl Torp bl. Oberstl. — 24.: Lavr. Hansen †, 38 A. gl., efter at have været Lærer i Maderup i 19 A. — 25.: Adam Arenfeld bl. Oberst (f. 94). — 27.: Pastor Richs Sølvbrøllup i Bogense.

Juni: 2.: Jæger Kr. Larsen Mønde † p. Bgf. L. og begr. d. 5. — 20.: 22 Sekondl. udn. — 26.: Julius Lum

bl. Overadvitor. -- 29.: Den første Rigsdagssamling, der aabnedes den 30. Jan., sluttes. J. Richter † i Bogense.

Juli: 2.: Skovby Skole brænder. Freden sluttes med Preussen. — 4.: Loven om Hoveriafsløsning udfommer. — 14.: J. D. From Lund bl. Præst i Korup og Man i Skælskerup. L. F. S. J. Lange (f. 22/1014) og Kr. F. F. Weiss blive Kapellaner i Ringe og Sønderso. — 16.: Den danske Hær rykker ind i Eslöv. — 20.: Sønand Joh. Kr. Petersen fra Bgf. falder paa Hekla. — 25.: Blandt Istedseirens Døtre ere Jens Karlisen og Jens Nilfen fra Effildstrup, N. Kristensen Farstrup, L. P. Jensen, P. Nilfen og H. Hansen fra Haarslev, Jb. Mikkelsen Sandager, P. Jepsen, Kr. Johansen og N. Pedersen fra Skovby, N. Sørensen fra N. Høirup osv.

August: 2.: Karl Fr. Simony og Fyns Stiftamtmand Joh. Kr. Baron Bille Brabe bl. R. af Dnbg. Den første Landstingsmand Statsraad Karl Neergaard † (f. 2/1800), forb. en af Vstift. Etdpt. — 7.: Frederik VII ægter Grevinde Danner. — 8.: 3 Træf. ved Stentemølle miste vi 18 Md. — 10.: Karl Kr. Trøinger (f. 2/42) bliver Marineminister istf. Jahrtmann. Skolelærer Svendsen Jubileum i Sønderso. — 15.: H. Hansen fra Haarslev † p. Gottorp L. — 18.: 40 Eskondl. udn., deriblandt Adam Boldt, Berg Boldt, Edv. Kolding, Erik Clausen og H. Bald. Emil Zanzen (f. 26; nu Rbmd. i Bgf.). — 21.: Jb. Nilfen fra N. Effildstrup † i Flensborg (saaret ved Isted). — 27.: N. Krff. Farstrup (saaret ved Isted) † i Frederiks.

September: 2.: Læseforeningen i Bogenstift, 16½ A. gl., men staar op igjen adaaere til et nyt og bedre Liv. — 8.: Kamp ved Sønderstapel; vi miste 29 Mand, deriblandt Knud Kristensen Sønderst. — 10.: Der udn. 44 Prltr. — 12.: Midfundsfejren koster os 58 Md., deriblandt Joh. Mik. Clausen, A. Dinsen, Korporal Due, Iver Dre og S. Rulf. Giltkov. — 17.: M. M. Elise Sidenius †, f. 9/91 i Gudshjerg, ægtede 20/11 Krigsraad J. F. Laason og 15/26 Lærer Avg. Janzen i Gjøstalev (f. 21/11). — 20.: R. Balslev fra Gylby bliver Student. — 29.: Frederiksstad bombarderes; bl. de Faldne er Krstf. Nilsen fra Ørritslev.

Oktober: 4.: Stormen paa Frederiksstad tilbagestaaes. — 5.: Den anden Rigsdagssamling aabnes. — 6.: Joh. Freiesleben (f. p. Gyldensten?) og Nat. Lüttkau blive Oberster, Avg. Grønlund, Karl Kr. Brokkenhus Lovenhjem, Kasper Schøller og Karl Gustav Schøller blive R. af D., Lieut. Joh. Bonnifsen, Korporal J. Baadsgaard, Hs. S. Melby, Julius Schøller, N. P. Skovby, Jnl. Jgsf. Svenstrup, J. Hf. Skaastrup og Korporal A. Hf. Særsløv blive Obgmd. Hs. Knudsen Langsø † p. Gottorp L. — 8.: L. Feilberg bliver Præst i Sværdrup. — 13.: Pd. Frederiksen fra Hølseløv † p. Slesvig L. — 18.: Korporal H. Jensen fra Vedby † p. Gottorp L. — 20.: R. Wildorff Alminde fra Dre Stole † p. Gulum L. — 25.: E. Kristensen fra Melby † p. Afsens L.

November: 1.: Hs. Hansen Lorp bliver Hjælperlærer i Dre. — 7.: Fr. Vitales Joh. Harder † i Bgf. — 8.: R. Nilsen bliver Lærer i Stillebæk, f. 27. (12/49 bl. David Pt. Kjær Degn i Vigerslev). Hs. Kr. Larsen Gamby † p.

Sønderborg L. — 9.: H. Kr. Frederiksen Ordbæk † p. Graa-
sten L. — 14.: N. M. Barfod bliver Præst i Allerup. —
16.: Blijen Gineke stifter Grundeiersforeningen.. Abjalon Dre
(faldt ved Veltorp) og Pioner J. D. Harrislev begravet i
Elesvig. — 25.: Karl Edv. v. Doxum (f. 29/24) bliver Ma-
rineminister istf. Jrminger. Jal. P. Morup og H. Kr. Dr-
ritslev bl. Dnbud. — 26.: S. Langø bliver Præst i Hjøld-
sted. — 27. † Rigsdagsmand Major Kr. Fr. Eugen. — 29.:
Korporal N. Ebb. Bierno † p. Glensborg L.

Desember: 5.: Jæger Vilh. Kr. Rijsen fra Melby †
p. Gottorp L. — 10.: Holberg bl. Præst i Jndeslev. — 31.:
Kr. P. Ulfing bl. Kateket i Bogense, Lautrup bliver Kapellan
i Særsløv. Pastorinde M. E. Lautrup Løfsen † i Haarslev.
Nviserne indeholde en Mængde Taksigelser ogsaa til flere Byer
her i Eggen fra Soldaterne for de dem tilsendte Gulegaver. —
1850 viedes i Bogense 11 Par (i Mdf. 9), i. 47 (i Mdf.
70) og † 40 (i Mdf. 43). I Særsløv Sogn viedes kun 3
Par, i Gilby-Melby S. 4, i Dre S. 5, i Guldbjerg-Sand-
ager S. 7, i Bigersløv S. 7, i Eskovby S. 8, i Sønderlø
S. 8, i Bøvlinge S. 14 og i Haarslev S. 16 Par. Føds-
lernes Antal vare i Gilby Pastorat 14, Dre 20, Sønderlø
21, Guldbjerg P. 27, Særsløv 30, Eskovby 38, Bigersløv
40, Bøvlinge 50 og Haarslev 54. De Dodes Antal vare
13 i Guldbjerg P., 15 i Dre, 16 i Sønderlø, 27 i Gilby,
32 i Eskovby, 35 i Særsløv, 46 i Bigersløv, 49 i Haarslev
og 54 i Bøvlinge. I Bøvlinge † saaledes 7 flere end der i.
— Fyns Stifts Kapittl.: 3 Nd. 93 Ek. for Rug og 3 Nd.

7 Efl. for Byg (Aaarsmiddelpriiser: 4 Rd. 54 Efl. for Rug og 3 Rd. 55 Efl. for Byg), men

1851

steget den til 5 Rd. 85 Efl. for R. og 4 Rd. 1 Efl. for Byg.

Januar: 3.: Biskop Gad holder for sidste Gang Ordinationen (B. R. Bestefen). — 10.: Prins Kristian bliver Oberstl. — 19.: Prof. Jespersen bliver Stutterikommissær. De syvte Stæders Brandforsikringsforening stiftes. I det første Aar forsikres for 1,359,825 Rd., deraf de 39,300 i Bogense. — 20.: Dyr lægen ved det syvte Reg. Dbm. Alb. Norden †, 57½. — 24.: Kongens Proff. til Marinen. — 27.: Rdm. Joh. K. Larsen i Bgs. †. Stiftst. indeh. siden et smukt Digt til hendes Minde.

Februar: 9.: R. J. Moltke bl. Gen. — 11.: Hent. Vandall (f. i Uggerslev Prstgd.) † p. Egertorpe L. — 12.: Stiftspr. Sviger ordinerer Kr. Ulfing til Kateket i Bgs., Joh. Kr. Laurrup Vinther til Kapl. i Særølev og Karl Nif. Hansen til Kapl. i Sorup. Bisp Gad, der i Jdl. var sigtet for usømmeligt og ugrundet Angreb paa Rigsdagen ved et Festsmaalid, søger at forsvare sig den 14. i Sttd. S. D. † Justitsraadinde M. Matr. Elis. Bederfink Engelsted til Rorbæk, 92. — 15.: Ditt. Lund til Rørkeborg Kro † (15/240 ægtede han Mine Lind). — 21.: Soldaterfest i Bjellerup. — 22.: Lærer H. Gregersen i Frederiksmunde †, næppe 53, f. 5/98 i Efterskole; han var Lærer her siden Skolens Indvielse 12/428. — 27.: Lærer Kjærns unge Hustru, Petra Kristiane Lind, † i Vigerslev Skole. — 28.: Soldaterfester i Allested, Hillerslev og Lørringe.

Marts: 1.: Soldaterfest p. Ruggaard og 3. i Veilby Frstgd. R. P. Gbels + v. Glensborg L. — 5.: Lillisch bl. Minister. L. G. Scheller bl. Genm. — 6.: Soldaterf. i Allested og Klite, 8. i Udby. B. Møllers Kjobmandshandel i Pqf. gjenaaabnes. — 9.: Hs. Kr. Ørsted †*). — 10.: Soldaterf. i Barløse, Gumbj, Kadslund, Kjærsgaard, Kosterlev, Taarup og Vinding. — 11.: Bedel Heinen (nu til Elved) bl. Kmh. Soldaterf. i Brænderup og Ryslinge og 12. i Buckerup og Naarup. — 13.: 18 ny Medl. af Skovby H. optoges i det synte Brandfors. selskab. — 15.: Birkebo. Knst. Kr. Elias Møller til Skelensborg † i Dbl., 74; ligel. † Hs. Hvr. Kjærungaard Hammerich til Grøtvejbjerg. Soldaterf. p. Breholm, den 16. i Ellern, Gaardslev, Hærisklev, Hølse, Lunde- gaard, Skaderod, Skovby og Ørsted. H. Schested, Baron Vedell og 10 andre blive Ritmestere. Margrete Duns † i Maderup Mølle. — 17.: Soldaterf. i Ullern og Ørsted, 18. i Lunde, Rønder, Stubberup og Rissensbjerg, 19. i Agernæs, Øislev og Hølse, 20. i Nibeby, Brændefilde, Bro, Grind- løse, Hindevad, Hemmerslev, Krogsbelle, Refinge, Rynkeby, Skalsbjerg og Taarup, 21. i Ellern, Gubbjerg, Lindeskov, Lyfkesholm, Orte, Revninge, Ustovsgd. og Urup, 22. i Bol- ting og Trunderup. Kr. Fr. Bülow bl. Kapt. — 23.: Sol- daterf. i Bogense (250 Deltagere p. Raadhuset), Skovby, Biby og Bøvlinge, 24. i Gundsland, Skællern, Søby, Ulbølle,

*) Søarer gennemfør hans huse Klud
bragte Hø til Millioner Lanter,
skabte Telegrafen, Verdens Underbaand!
Herlig Glands end en hans Grav sig lanter.

Beile, Vest Kraaby og Bædelegaard. 25. i Andebølle, Rørup og Skaadstrup. Schurmann bliver Præst og Seminariforst. i Skaarup. — 26.: Soldaterf. i Kavstunde og Skrilling. Den 2 Rigsdagsforsamling sluttes. — 27.: Pastor Ridder Hs. Kr. Hansens 50aar. Jubilæum i Ekeby. Soldaterf. i Frangde og Erenstrup, 28. i Glænsbjerg, Gummerup, Kullerup, Magtenbølle, Skovgaard (ved Næsens), Ueberud, Veirup og Volby, 29. i Farndrup og Hønerup. — 30.: Zahns & Gyldings Bo ekstraderes. — 31.: N. Rasmussen til Lundegaard †.

April: 2. †† to fynske Kmhr., Oberster og Riddere: Grev Fr. Karl Rangan, 74, og Hs. Brokkenhus Schaf til Veirup, 81. Soldaterf. i Avernak, Brylle, Eliasminde, Hundstrup, Mønderup, Rørup, Nybølle, Ravnholt, Saksrud, Stensstrup, Stillebæk, Sønderfj, Taagerød, Tarup og Torpegaard. — 3.: Soldaterf. i Rasmose, 4. i Farstrup, Havggaard, Morud, Rue og Tværskov, 6. i Hillerlev. Jubellærer Hansen i Ekeby †. Hans Enke var Søster til Pastor Andresen i Bgf. S. D. † Lærer Reimers Hustru i Haarslev, Marg. Kristiane Lund, efter 27 A. Hgteffab. — 9.: Invalidloven udkommer. — 10. † for f. G, en Landstingsmand (Adj. Pt. Kr. Adler i Ribe, f. 1806). — 11.: Soldaterf. p. Margaard, i Serup, Bedby, og Ørrislev. Enkefru Heiberg til Ruggaards Mølle sælger ved A. sit Ind- og Udbo. — 12.: J. A. Bardenfleth og Baron Bedell bl. Riddere. — 13.: Lov om borg. Hgteffab udf. — 16.: Soldaterf. i Dre, 23. i Taagerød og 25. i B. Skærninge. A. over Ind- og Udbo p. Dregd. — 29.: Allesø Præst, N. Ruudsen, 77 A., † efter 41½ A. Hgteffab med N. Simonsen fra Ruggaard. Skolen i Ekeby bygges.

Mai: 4.: 3 Skovby Skole p. F. f. Tvilling.: Nikolai og Katrine Eidenius. — 14.: Listtassjon over Dpf. af en ny Skole i Særsløv. Hs. Nr. v. Vesten Berg til Skovsbo †. — 15.: Karl Torp bl. Oberstl. — 19.: Bedel Simonson bl. Knjrd. — 25.: Adam Arensøldt bl. Oberstl. — 30.: Hvit-holmsmølle i Birkende S. brænder. — 20.: Kongen bifalder, at Loven af $1\frac{1}{2}$ om Toldæmbedsmænds Lonning skal træde i Kraft

Juni 1.; ifølge samme skal Inspektør Bülow freudeles være Toldforvalter i Bgj. (Gage 1400 Rdl.), Gramberg og Rid (forh. i Ddf.) og Madsen (sb. i Afsens). Toldassistenten, hinc med 400 denne med 300 Rdl. aarlig; derimod affediges Toldassisterer Heinsvig og Betjentene Valle, Friis, Lund og Petersen. — 2.: Rbmnd. B. Reefs i Odense †, 90 A. gl. Han var f. p. Ruggaard og hans Enke, S. Krøll, var i. i Bgj. Ved f. T. † Landvæsenkomissær Justitsraad J. J. Reefs. — 3.: J. Benzou, F. Torp og H. Trepska blive Ritmestere. — 9.: Soldaterf. p. Dallund. — 12.: Pastor Fr. Bagger Zeuthen i Skamby †, 84. — 16.: Graa, Hall og Leth bl. Provster i Fyns Stift.

Juli: 2.: Fru Sofie Hederig Heilmann Utte † p. Brolyffe. — 7.: Bor Ironsølgers Svoger, Prins Fr. Wh. G. Ad. af Hessen (f. $26/1020$) bl. dansk Gen. — 11.: P. Møller til Stærmosøgd. †. — 13.: Juliministeriet dannes. Oberst Ridder S. Utte til Brolyffe †. — 19.: Kmj. Pri. Joh. Ad. Bardenfleth ægter Annette Dortea Whm. Theodore Klaumann i Ddf. — 23.: Fem fynske Sognesogder bl. Dnbmd.: A. Larsen

Gamby, N. K. Gangerup Østved, H. Radsen S. Breby, N. Rasmussen Ulbølle og J. Sørensen Rønninge.

August: 11.: Gh. K. Krogh bliver General. — 25.: Fædresmanden Joh. Kr. Drensen †; Md. af den grundlovg. Rigsforslg. og forb. af Østst. Eidsflg. (f. ²³/₁₂77).

September: 10.: Kr. Brandt bl. Præl. — 16.: Efterat Bgf. Læseforening i 54 Uger havde været skindød lykkes det ved nogle yngre Børgeres Virksomhed atter at kalde den tilbage. — 27.: Jens Brandt Risby, i 46 A. Præst for Aunslev og Bogense, †, 78 A. al. — 30.: J. Hoffmann og J. Dahl bl. Oberstl.

Oktober: 1.: Blixen Finede bl. Rigsdagsmd. Baron Juel Brokdorff bl. Præl. — 3.: Maals til Aagaarde bl. Forsligskomiser. — 4.: Den 3 Rigsdag aabnes. — 6.: D. Bülow og F. K. Lange bl. Oberstl., Baron K. Holsten Md., Cederfeld de Simonson Rmh., Kasper Schøller og Julius Grønlund bl. Kapt. Hs. Nabys Jubilæum som Præst p. Lys i 25 A. — 12.: Biskop Dr. P. K. Stenersen Gad †, 54, efterl. 6 Børn og Enken Sofie Georgia, Søster til Prof. Clausen. — 18.: Oktoberministeriet dannes. — 20.: Gad begravet; Taler holdes af Sviger og Prof. Clausen.

November: 1.: 24 Sekondl. udn., deribl. J. Bloch og K. Norup. — 4.: Seminarist Thrige aabner en Privatskole i Bgf. — 5.: N. Kr. Bendz †, efter at have været Præst i 42 Aar, deraf de sidste 38 i Søllinge og Hellerup. — 7.: Kapt. K. Baland ægter K. Kronberg. — 16.: Engelstoft bl. Bisp i Odj. og Bindeshøll i Aalborg.

December: 1.: Overkommandør Bardenheft tager de hol

stenske Tropper i Od. — 7.: Bang bliver Kultusminister isst. Rading. — 8.: Enken Job. Borring Andrefen † i Od. (i Bgf. 2/1267). — 13.: N. Vorm, Præst i Flodstrup og U., † (Fader til Pr. i Sønderfj.). — 1851 viedes, døde og fødtes jølg. i: Børgense 15, 24 og 59, Kærtm. 20, 53, 56, Rdf. 24, 31, 53, Ellby 7, 13, 23, Guldbjerg 8, 10, 19, Gaardlev 21, 35, 44, Dre 5, 10, 7, Eskorby 15, 21, 38, Eærdslev 9, 19, 24, Sønderfj. 7, 12, 21, Vigerslev 16, 32, 36 og Bøvlinge 14, 29 og 38.

1852.

Januar: 1.: J. K. Lembke bl. Toldfuldmægtig i Børgense. — 27.: Januarministeriet (Bluhme) dannes; det vedvarer i 450 Dage. — 28.: Den stæbnesvangre kgl. Kundgjør. om Høllstaten.

Februar: 7.: Baron Bille Brabe bliver Amb. — 11. f. Terese Olive Eidenius. — 18.: Høllsten overleveres til vor Konge af de tyske Forbundsdomsarerer, Forbundsropperne forlade Høllsten. — 20. † den 83aarige Aoff. J. P. Aagaard — 22.: Engelskost og Bindebøll indvies til Bisper.

Marts: 8.: Nis Nielsen bliver Andenlærer i Sønderfj. — 20.: Den 3 Rigsdagsamling sluttes. — 21.: Frederik 6tes Enkedronning Marie †. S. Davidsen giver Konferti i Børgense.

April: Abildgaard havde da været Lærer i Bgf. i 25 A. — 1.: Fyns Stiftetd. bl. 3spaltet. — 2.: Gaardeier Frans Andersen Rodstrup † i Eskamby, 78. — 7. † † den unge Rdm. N. Bhmme Knap i Bgf., Joak. Bb. Holm, Præst (ialt i 48 A.) i Fraugde i 35 A. efter 46 A. Hgteflab med

G. Krøyer. 29.: † Præsten Konsistorialass. P. J. Fich i Bogense.

7. Mai: † Jaf. Esberg i Mdt., sb. i 12 Aar Kapl. i Pgi. 8.: Den danske Arvefølge frigjøres ved Londontraktaten. 19.: † Hærnefeged og Kirkeværges J. Bahns; hans G. E. Brandt † 6 Juli, 74 A. gl.

3. Juni: Simon bliver Kultusminister istf. Bang. 4.: et Hus afbrænder i Pgi.

22. Juli: Kateket J. Kr. Jürgensen i Helsingør bliver Præst i Pgi. 23.: Krigsminister Gen. Karl Jul. Glensberg † (i. 2. Juli 4).

4. Avg. foretoges det andet alm. Riksfetingsvalg. 3 Pgi. vælges P. Nielsen i Hemmerløv med 367 St. (Overst. Eide fik 333 St.). 10.—12.: alm. Lærermøde i Odense. 17.: Præs. W. Høgen ægteskabs Enevise Echeled v. Dalum. 19.: General Fred. Lorenzen Bardenheub † i Kiel. Den 28. foretoges Rigt. Dampskib til Pgi., hvor Risten ved Ankomsten befrantjedes af Damer, hvorefter den af et meget stort Følge udder Afsejling ad blomsterstrøede Gader og Veie førtes til Eskerby Kirkegaard, hvor sørgklædte Piger strøede Blomster, og Taler holdtes af Tbd. Herz og B. Eidenius.

13. Sept.: Toldass. Heinsvig i Pgi. bliver Toldass. i Raffev. 14.: udkom Loven om Fribed i Møllenæringen.

4. Oktbr.: Den 4de Rigsdagsamling aabnes. 12.: Tbd. Herz, der var udnævnt til Kapellan i Løngelse, holder sin Aftedsprediken i Pgi. og Eskerby K. 1848 udgav han sine „Mindeblade“, Taler holdte ved Krigernes Grave i Pgi. og Eskerby, vandt 48, 49 og 50 Præmier for Prædikener, udgav 51 og 52 sine Prædikener, blev 14. Avg. 53 Kapl. i Odense hos Pastor Vestengaard og bestyrede efter hans Død

Embedet til 17. Juli 54, da han blev Feltpræst i Kiel og Rendsborg, ægtede 3. Juli 54 Fruen Esfilie Larsen i Bgf. (f. 28. Juli 29). 31.: Præsten J. K. Jürgensen holder sin Tiltrædelsesprædiken i Bgf. og Eskerby K.

31. Decbr. † Fru Edvardine Eidenius paa Prindsøholm og hendes Sooger Pastor Bjal Eidenius i Gubbjerg (f. 21. Sept. 93, gift 8. Septbr. 20 med Cl. Møller, D. af Bispe M. og f. 4. Okt. 97).

1852 fødtes 60 i Bgf., 71 i Rdf. og 104 i Afsens. Antallet af Fødsler udenfor Høstetab var i Afs. 4, Bgf. 7, Rdf. 8. I Haarslev S. f. 64. Af Prylluxer holdtes 15 i Bgf., 24 i Rdf. og 33 i Afs., 18 i Vigerslev men kun 5 i Ellby, Guldbjerg og Sønderis Pastorater. Af Dødsfald 24 i Bgf., 36 i Rdf., 34 i Haarslev S., men kun 6 i Dre S. Kaptj., 5 Rd. 17 f. R. og 4 Rd. 27 f. P. Reg,

1853

til 8 Rd. 83 f. og 6 Rd. 10 f.!

13. Jan.: Folketinget opløses.

3. Febr.: Lars Jesps. Beldt til Høllested Mølle †, 81 A. 26.: Folketingsvalg.

1. Marts: Adrian Møller i Sønderis døer, 70 A. 2.: Fru Ivare Fabnic Jakns Rasmussen † p. Kjærsgaard. 7.: endel frivillige Mænd stiftede „Danst Forening“. Den opløste Rigsdag gjenaaabnes.

15. April: stiftes Skydeforeningen i Bgf. Marineminister Karl Risi. Zahrtmann † (f. 21. Decbr. 93). 19.: Rigsdagen opløses atter. 21.: det Ørstedste Ministerium dannes.

27. Mai: Folketingsvalg; i Bgf. vælges P. R. Petersen istf. P. Nielsen.

14. Juli † Landtingsmand Karl Ad. Raals til Hagarst

v. Pgf. i Abb. af Kolera, efterl. 9 Bern. 17.: Adresse fra Herredet til Rigsdagen om Hæstefloening. 22.: Baadegaard fra Pgf. og Damm fra Gyldensten div. fra Odense med bedste Karakter.

4. Avg.: Kristine Kam Simonsen † v. Rønnemose, 34 1/2 A. 19. anløb Dampsk. „Eyliden“ f. G. Pgf. og Wdj.

1. Sept.: Pastor W. Klauenfeldt til Guldbjerg ægter Fr. Nikoline Andersen i Skorby Kirke.

3. Oktbr.: den 5te Rigsdag aabnes.

1. Novbr.: A. V. Baadegaard fra Pgf. bliver Lieutn. 15.: Gaardeier Hjert Jørgensen i Evenstruy †, 63 A.: 23.: Den 93aarige Kjøbmand L. Perriing i Pgf. † (Ader til Prof. P.) 24.: Frøken Alandia Kolby †, 25 A. al.

2. Decbr. † Frøken v. G. Larsen i Pgf., 26 A. al. 29.: Den 74aarige Marie Ellegaard † i Sønderlev.

3 d. A. brytes Høgenstelen og Præstegaarden i Pgf., og viedes 18, † 24 og f. 68 i Pgf., i Haarlev S. † 41, i Dre kun 11, i Vigerslev S. f. 56, i Gilby-Melby P. kun 14. 1854.

6. Mars: Helene Raaborg Knudsen † i Pgf. efter 25 A. Hæsteflo. Jubelpræsten Ridder Benj. Eidenius i Sønderlev †, 80 A. al., og den 8. † Fru M. Møller Eidenius. 11.: † Wdm. Dlovine Samueline Møller i Pgf. 20.: Brøchner bliver Kateket i Pgf. (ord. 5/6). 24.: Den 5te Rigsdag sluttes.

5. April.: Bogense Sparekasse aabnes. Bestyrelsen: Baadegaard, Parloed, Jacobsen, Jørgen, Krarup og Richter. 12.: Kjørsgaards Brand. 27.: Pastor Evelms ægter Fr. Edsberg i Sønderf. 29.: „Vesper“ anløber Pgf. f. G. —

Zillisch bliver Indenrigsminister iif. Orsted. 30.: Kornp
Præst, Kr. Setevite, †.

1. Mai: Sagfører N. Arftander Holm †. 10.: G. P.
Møller, Korp. af Lyfkesholm, nu af Margaard, ægter Matilde
Kumme. † Rigsdmd. Hs. Vandborg Utrup, Sagsf. i Høns
Eufst siden 13. Mai 41, f. 28. Mai 99.

14. Juni: Hørgaard bliver Præst i Sørslev.

28. Juli: Lærer Melchior i Bøgl. bliver Førstelærer i
Mariager.

31. Avg.: † Skovfogd. Herm. Frelman i Brossø, 48.

15. Sept.: Præmt. Ridder P. B. Høglstad ægter C. D.
F. Krog i Etillebæk Skole. 29.: Lærer Almind i Kornp †,
66 A. al.

2. Oktbr. aabnes den 6te Rigsdag; til f. affendtes den
svenske Adresse med 6646 U. 4.: frydteelig Orkan (= 4 Okt.
60). 21.: Folketinget oplaeset. 24.: † Bønde Simonen til
Rugaard, 70. 25.: † Rif. Pt. Pent. Sedorff, Redaktør af
Høns Etd. i 9 Aar ligesom hans Femand Karl Bagger, der
ogsaa † 25. Oktbr. Begge bleve 66 A. al. 27.: Pastor
E. Skive ægter Beate Dorteia Dahl i Brænderup. 28.: Pas-
tor Veiss ægter Kar. For. Møller i Seder.

29. Novbr. † p. Rugaard Pastor Knudsens Enke Karen
Simonen fra Allese.

1. Decbr.: Folketingsvalg. 17.: Amtsforvalter Bb. Bøf-
ter †. 18.: Den 6te Rigsdag ajenaabnes.

1854 v. 14, † 26 og f. 54 i Bøgl., 18, 25 og 71 i
Mdf. 3 Higerølev v. 17 Par, i Sønderfø kun 4. 3 Hørg-
lev E. f. 52, i Gilby og Melby Sogne tilfammen kun 18.
3 de sidste 5 A. var ialt fødte, døde og fødte: 73, 138 og
288 i Bøgl. og 93, 168 og 317 i Mdf. — Røpftg.: 6 A.

84 p. R. og 4 Rd. 94 p. B. 1854 udf. fra Bgf. 40,170 Td. Korn, men

1855

53,610 Td. 3 d. A. viedes 11 Par, f. 58 og † 26 i Bgf. S. A. udgjorde Byens kommunale Udgifter 5,960 Rd., dens Indtægter 6,617 Rd., men Skattebyrden var ogsaa forholdsvis høi (3 $\frac{1}{2}$ Rd. paa hvert Menneske i Gjennemsnit), høiere end i alle de andre Stæder i Stiftet med Undtagelse af Odense (i Rtm. kun 1 $\frac{3}{4}$ Rd. og i Rdf. 1 $\frac{7}{8}$ Rd. pr. Rste.) Men dens Rtm. kun anvendte en Sum af 1200 Rd. til Skolevæsenet i d. A. og Rdf. kun 1250, anpændtes dertil ikke mindre end 1770 Rd. i Bgf., en Sum, der kun blev overtruffen i d. A. af Odense, Svendborg og Ålbens.

Ryaardsdag Orkan og Oversvømmelse i den Grad, at Bgf. syntes at ligge paa en Ø som i gamle Dage. S. D. fik Kongens Gemalinde Patent som „Grevinde Donner“. 15. Jan.: Bang (f. 3. Oktbr. 97) bliver Premierminister, Simoni (f. 28. April 6) Justitsminister og Michelsen Marineminister.

6. Marts † Andr. Rosp. Clausen p. Bedbo p. sin 16de Fødselsdag.

2. April sluttes den 6te Rigsdag. 14.: Bysojed Baadsgaard 25aar. Jubilæum fejres ved en Fæst paa Hæstgiversgaarden. Som Baaftjønne for hans humane Færd og Embedsførelse overraktes ham et smukt og værdifuldt Gøldservice.

3. Mai † Deagnekonen Marie Lind i Vigerslev. 23. † Apoth. R. Arktander Keineche i Bgf., 77.

14. Juni: Folketingsvalg. 20.: Landstingsvalg. 19. blev Anton Reimer fra Haarslev Skole theol. Kand.

21. Avg. affagedes Dommen over 60 fynske Forbrydere (Bøje og hans Bande).

4. Septbr. † Toldfuldmægtig Lud. Ihd. Uildgaard fra Bøf. i Horsens. 18. blev Lærer S. P. Clausen ved Rdf. Realskole Lærer ved Realskolen i Slagelse. 24. † General Jens Karl Vardensteth.

7. Oktbr. † Eedelmager L. Hanting i Bøf., 64 A. gl., Svigerfader til Profurator Schmidt i Rdf. 16. brændte 2 Gaarde i Vigerslev.

11. Novbr. † den fynske Rigsdmd. J. Dallild.

1. Decbr. oabnes den 7de Rigsdag. 2. † Gustav Skosterslev i Sønderis, 50 A. gl. 19.: Rigskraadsvalg. S. D. † Fru Mynster Friis v. Margaard, 83 A. gl. 21. † Dreier Otto Fred. Røller i Bøf., 44 A. gl.

1856.

14. Jan.: Rjsbmd. S. R. Jørgensen i Bøf. †, 26 A. gl. 24. og 28. blive Ras. Balslev fra Gilby og Kr. Mork Jungeren (Lærer i Bøf., nu i Nyborg) theol. Kandidater.

10. Febr. † Gjøstgiver S. Kr. Andersen i Bøf., 33. 28. † Birkedommer Job. Pt. Røller, 74 A.

13. Marts † Vilh. Lud. Røffing til Holme Røffe, 52. Ved f. T. † egsaa Degnen Almind i Dre og Konsistoriraad A. D. Andresen i Kjeldby, ih. i en halv Snees Aar Præst i Bøf. 28. ægtede Murmester Lund Jfr. M. Riffelsen.

18. Mai † Bager J. Svbr i Bøf., 73. 21. nedlagde Baron Blixen til Dallund sin Hofjægermester og Ambr.-Titel.

13. Avg. dræbte Lynet en Pige i Roderup.

8. Oktbr. † Birgitte Dortbea Lauesen Boldiderich i Bøf., f. 19. Marts 25. i Rdf. 23. † Gjøstg. Jfr. Andersen i Bøf., 68.

J d. A. blev Byens Handelsflaade forøjet med „Balskyrien“.

1857.

Den 1. Jan. ciede Ryns Skift 670 Skibe med 14,175 Klstr. eller omtr. 30% af Kongerigets Handelsflaade: Evendborg 222 Skibe med 6122 Kl., Odense 84 Skibe med 2500 Kl., Aalborg 77 Sk. med 2052 Kl., Aalborg 62 Sk. med 993 Kl., Nyborg 74 Sk. med 891 Kl., Åtm. 48 Sk. med 505 Kl., Mdf. 31 Sk. med 492 Kl. og Bogenfse 17 Skibe med 319 Klstr. Ryn indtager med Hensyn til Skibefart en betydelig Plads og har, hvad enten man lægger deto Støttelse eller Folkemængde til Grund, forholdsvis langt flere og større Skibe end det øvrige Danmark. I Løbet af Aaret 1856 erholdt det en Forøgelse af 22 Skibe og 1348 Klstr. S. A. vare Toldindtægterne i Bogenfse 19,509 Rd. (i Skjærmende kun 13,332 Rd. o: $\frac{1}{10}$ af Toldbeholdet i Odense). I Paf. udg. Prænderiaffigten 11,717 $\frac{1}{2}$ Rd., hvilket var betydeligt mere end i Rudfjøbing, Nyborg, Mdf. og Rjtm. (2553 Rd.). Fra Udlandet ankom til Paf. 56 Skibe (til Åtm. kun 39) og afjil til samme 68 (fra Åtm. 60).

1857 henstod følgende Summer i Overformyndighederne: i Odense 167,844 Rd., Evendborg 62,672 Rd., Nyborg 53,608 Rd., Mdf. 44,429 Rd., Aalborg 37,433 Rd., Aalborg 30,479 Rd., Bogenfse 19,916 Rd., Rudfjøbing 16,664 Rd. og Åtm. 13,859 Rd., Baag Herred 216,720 Rd., Bends H. 196,890 Rd., Skovby H. 128,956 Rd. osv., ialt i fynske Overformyndigheder 2,822,281 Rd.

30. Jan. 57 blev Lærer S. Harris Clausen ved Skole Realskole og K. M. Ibrige i Bogenfse Lærere i Odense.

6. Febr. † Minister Holger Needy.

4. Marts udfom Lovene om Bærnedaa og om Brandforsikringer for Landbygninger samt Reskriptet om Nedlæggelsen

af Gyldenstens Birl (fra 1. Juli) og sammes Fordeling mellem Lunde, Skam og Eskovby Hrd.

8. April blev Schollet til Margaard General (see 1793).

13. Mai døde Ministeriet Andæ og sødtes Ministeriet Hall. S. D. døde Særølev Sognepræst, Fred. Havgard, Søn af Konsild. Tøger S. til Als (i. $\frac{2}{3}$ 51 paa Kongstedslund) og Dortes Pram (i. 2. April 1761). Fr. S. var sødt i Als 13. Mai 1794, blev i Sept. 1823 Præst og Høttemand (Elise Pentig S. † 13. Juni 51). Den 14. Juni 54 blev han Præst i Særølev og havde da været Sjælesorger for 8 jødiske Sogne.

7. Juni † i Særølev Pt. Holst Jørgensen, f. i Bgl. $\frac{19}{2}$ 23. 10. † Lægen J. Henning Avg. Nels i Bgl., 48, og en Maaned efter hans 13aarige Datter Lovise N. 26. blev R. L. Palslev fra Haarslev theol. Kand.

4. Juli: Schollets Stødbryllup p. Margaard. Taknemlige Bønder forærede ham et Tafelubr. 7.: Hansen til Kjærsgaard bliver Amtsråd. 19.: Skruedamperen „Hermes“ anløber Bgl. første Gang.

1. Avg.: Karl Hadsager bliver Præst i Særølev.

3. Septbr. † Justitsminister Bardenheft. 14. † R. Pt. Sof. Frejlsleben til Sandagerød., 33. Ved d. L. raste Koleraen i Korsør (den 14. † 20). Børgense Borgere skændte Byen i den Anledning c. 200 Rd.

3. Novbr. † Organist S. Kr. Lindballe i Bgl., 73. 26. † Toldkass. Gramberg i Bgl., 67. 29. † Justitsraadsinde Elise Baadsgaard i Bgl.

5. Decbr. † Kjøbmand Borrings Enke, R. M. Fabus, i Bgl. 88 (Moder til Prof. B.) 29. † Dequen M. R. Lund i Bøvlinge 74. S. D. udfom Næringsloven og Myndighedsloven.

1858.

9. Jan. † N. Hansen til Orelund, fh. Korpagter af Dreegaard, 73. 12. udkom Byggeloven for de danske Kjøbstæder.

11. Febr. † Lud. Boesen i Bøvlinge Prægd., 14.

14. Martz † Rudsapt. Tid. Vb. Helsten. 20. blev E. J. Larsen Lærer, Organist og Graver i Vgs. 21. vedtoges i Odense Adressen til Kongen i Anledning af hans Helbredelse og „hans høihjertede Trofasthed mod vor konstitutionelle Forfatning“. Den fik 75 Underskr. i Amt., 111 i Vgs., 146 i Rdf., 281 i Afsens og 800 i Odense.

22. April blev Nsf. Jespersen Underretssagsfører for Odense Amt. 23. etablerede sig i Odense Kjøbmand Preislær fra Vgs.

24. † Gaardeier A. M. Pedersen i Eilerbølle, 72. 29. † Justitsraadinde M. D. Hvid paa Margaard, 86.

31. Mai blev R. Balslev fra Gilby Kapellan i D. Ekærninge.

9. Juni blev M. N. Borm Præst i Sønderf. 14.: G. M. Petersen vælges ved Raaring til Rigsdagsmd.

6. Juli dim. fra Odense til Universitetet Sofus Kr. Barfod (født i Sandager v. Vgs. 12. Mai 39). 10.: Hall bliver Udenrigs- og Krieger Minantominister. 12. † Patrioten, Oldgranskeren og Lokalhistoriker Ried. Rmd. af D. Vedel Simonsen. Lærer E. G. Clausen besang hans skjønne Minde i Høns Avis. 17. fød Møllerkarl Gs. Hnr. Rasmussen efter Spurve paa Hugaards Bindmølle, som derved afbrændte tillige med de hosliggende Bygninger (Skaden = 13,000 Rd.). R. (der er f. ^{12/11} 40) dømedes til 10 Dages Fængsel paa Vans og Brød.

1. Avg. blev Høns Stifts Amtmand Unsgaard Indenrigsminister.

10. Septbr. aabnedes i Odense Industriudstillingen, ved hvilken Børgense forholdsviis var meget godt repræsenteret.

10. Novbr. † Sognefoged Ebmd. A. Larsen i Gamby, 86.
13. † polpt. Kand. R. Jørgensen af Afsby. 27. † Laura Kunigunde Paludan i Bøgl. 29. stiftede Kæmner Jg. Fabns og Kjøbmand Detleffen Kreaturforsikringsforeningen for Bøgl. og Omegn.

30. Decbr. † General Schøller paa Margaard. S. D. udkom Bygningsloven.

1858 var Indtægten i Bøgl. 7203 Rd., hvoraf 2200 anvendtes til Skolevæsenet. Den 30. Juni eiede Bøgl. Sparekasse 146,956 Rd., den 30. Juni 59: 152,700 Rd.

1859.

Ettag i Egevdelsen af Aaret sluttede Hærnekommissionen Kontrakt med Ingeniørerne Karlé & Kauffmann om Hærne's Uddybning for en Sum af 8475 Rd., men da de siden fers drede 4000 Rd. forudbetalte, opbavedes Kontrakten.

8. Jan. † Lærer L. Hunderup i Maderup. 10. til Ly. pograf Detleffen i Odense kongl. Bevilling til at oprette og drive et Bogtrykkeri i Bøgl. 13. dimitteredes fra Odense til Universitetet Ptr. Clausen Larsen, Søn af Dr. Larsen i Børgense, f. 10. Juli 39.

9. Marts holdtes den første Generalforsamling i Kreaturforsikringsforeningen for Børgense og Omegn.

17. April † Klokkerenken Dort. Kat. Rye Lindballe i Børgense.

6. Mai blev Jenzler Hinand, Krieger Indenrigs og Kønrad Kultusminister. 11. † Gaardeier G. M. Hansen til Travnølund i Vigerslev S. 28. druknede ved Badning i Dal

lund Sø den 24aarige Steffen Stensky. 3 Mai blev Underofficer N. Pringlau ridende Politiasistent for Eskovby S.

1. Juni udkom det første Nummer af Bogense Avis og Eskovby Herreds Tidende.

1. Juli † Hasselager Præst Eidenius, født 14. Mai 95, Præst siden 21. Oktbr. 1821. 5. ægtede Bager J. Johr N. Jensen i Judslev. 6. indviedes Kriegernes Monument paa Eskovby Kirkegaard. S. D. † Sadelmager Lund i Bgs. 11. † Fru Petra Holm Eidenius i Brænderup Præstegaard. 13. ægtede Møller S. K. Berg i Norud K. Andersen i Ubberud. 28. † Sofus Møller paa Kristianslund, 22 A. gl. 31.: Læseforeningens Udflugt til Langesø osv.

5. Avg. † Mdm. Elise Møller i Bgs., 54 A. gl. 13. † L. P. Jespersen i Bgs., 49 A. gl.

9. Septbr. ægtede Garver Voldbiderik Jfr. Duer. 30. ægtede Kjøbmand Preisler M. M. Møller af Kristianslund i Eskovby Kirke.

6. Oktbr. † Toldinspektør Søren Nyde Lindemann i Horsens, forben Toldinspektør i Bogense. 13. blev S. Søgaard fra Horsens Gjæstgiver i Bogense. S. D. brændte Gotfred Andersens Hus i Haarslev. 14. † Skomager Henrik Thies i Bøvlinge. S. D. ægtede Bognmand S. Andersen af Bogense Sara Bind i Eskovby Kirke. 24. Oktbr. fangedes en 400pundig Eildehai ved Bgs., 10 Fod lang og 8 Fod tvk i Omkreds. 29. † Gaardmand Pt. Rielsen i Sadsrød paa Veien til sit Hjem.

8. Novbr. ægtede Restauratør S. P. Jensen i Mdf. Jfr. D. Jensen i Bgs. 11. fejrede Pt. Jensen i Ribe (født i Raalshave) sit Guldbryllup.

2. Decbr. blev Baron Bligen til Dallund Udenrigs- og

flesvigsk Minister. 9.: General Schøllers 50aarige Jubilæum fejres paa Margaard. 18. brændte Frederiksborg Slot, til hvis Gjenopførelse Rikste og Grindløse Sogne have givet 300 Rd. (Heriblandt 100 Rd. af Pastor Arctander), Særslev S. 97, Bærlinge 83, Haarslev 77, Sønderjød 68, Vigerslev 40, Dre 35, Melby 28, Gilby 22, Guldbjerg 18, Sandager Sogn 15 og Børgense 84 Rd. 22. † Rdm. A. M. J. Simonsen paa Rønnemosegaard og Karen Røller paa Drelund, enke efter Propt. Hansen til Dregaard. 27. blev Arkitekt F. Meldahl Prof. 28. blev Exam. jur. (Seminarist) S. C. Røller Professor i Børgense.

1859 produceredes ikke mindre end 12,242 Potter Brændevin i Børgense, Aaret tilforn 12,000 P.

1860

betød Børgense Budget sig til 7070 Rd., deraf 2350 til Skolevæsenet. Aaret tilforn var Budgettet 7076 Rd., hvoraf de 2176 til Skolevæsenet.

9. Jan. stiftedes Haandværkerforeningen i Børgense. 10. blev R. Balslev fra Gilby Kapellan for Eleby og Litterup (ordin. 28. Marts, men blev 1. Juli Kapellan i Dræbette). 14. tilstodtes OrganistKorsen en aarlig Gødtgjørelse af 20 Rd. (istf. de hidtil opkrævede Klokkerpenge (approb. af Indenrigsdep. 15. Mai). 14. stiftedes Pæstetorfringsforeningen for Bærlinge og Rabosognene.

1. Febr. talte Børgense 1899 Mennesker og havde saaledes i det sidste Gemaar haft en Tilvæxt af over 11 Procent; kun 26 af Danmarks 81 Kjøbstæder havde forholdsvis haft en større Tilvæxt. Haarslev Sogn talte 1766 Mennesker, Bærlinge S. 1653, Elvby S. 1262, Særslev S. 1154 osv. 6. Febr. blev den fra Børgense nedstammende Joh. Frd. Hoff

Præst i Magleby i Jyens Stift. 17. Ministeriets Cirkulære til Kjøbstæderne om aarlig at indgive Skattes og Skøteregnskaberne.

1. Martz feirede Bager P. S. Jg. Brandt sit Guidbryllup, men døde pludselig Morgenen derpaa, 84 Aar gl. E. D. blev Andenlærer Steffen Jørgensen i Sønderøs Degn i Rolund. 3. † Ubrmager E. Brøndum i Bogense, 32 Aar gl. 10. † Dortehea Margrete Baidtløv, 79 Aar gl., 13de og sidste Barn af den forlængst afdøde Pastor Vestergaard i Vigerslev. 20. Stadshædede Indenrigsministeriet Statutterne for Kreditorer eningen af Grundeiere i Jyens Stift (traadte i Kraft 18. April). 31. udkom Loven om de kommunale Valg.

2. April ægtede Gaardeier Jesper Hansen af Hiterbølle Jfr. Marie Pedersen af Sørølev i Odense. 6. (Langfredag) † Enkefrue Dortehea Stein Andsjær paa Birkeholm (f. i Midtelfart 1776^{1/11}). 11. † i Aarhus den mod Gattigdommen og Skoleungdommen særdeles velgjørende Dannelvinde, Stiftsamtmand Gyldenkrønes Enke, Geheimeraadinde Lovise Knuth G. (f. paa Gyldensteen) (se „Bogense Avis“ Nr. 45 for 1860). E. D. † Hr. Sommerfeldt, Sognepræst i Skamby. 18. konfirmeredes Fundatsen for Kjøbmand Niels Jensen og Hustrues, Kirstine Voldideriks Stiftelse, en Frivolig for to trængende Famillier, med et Fond af 1000 Rd. 15. konfirmeredes 18 i Bogense Kirke (den 20. Septbr kun 10). 23. blev Lærer Holger Fabus Gjæsting Kapellan. 24. udkom Loven om Embedsmands Lønninger. 26. vedtoges i Bogense en Adresse til Mindretallet i den slesvigske Stænderforsamling. 28. ægtede Herman Sigfred Jakobsen Jfr. Marie Sofie Fabus, begge af Hølse.

5. Mai blev Hjerdelærer Math. Hansen i Bgf. Skole-

lærer og Organist i Gyugstrup. 11. † Provr. Holger Jahnsens Enke, Edel Etenersens Jahns.

8. Juni: Lektion over Opførelsen af en ny Skole ved Langesø. 11. blev F. R. L. Bardenfleth Ritmeester og Oberst A. Bernstorff Ridder af Sværdordenen. 21. Kirkekoncert i Bogenfse.

5. Juli blev Stiftsprovst Balslev Præst i N.-Broby. 10. viedes i Vigerslev Kirke Løitnant Ludv. Alfred Mourier og Fruen Anna Charlotte Henriette Schøller af Margaard. 16. † i Sandager Daniel Henrik Petersen, Skovfoged paa Lyfsholm, 35 Aar gl. 19. konstitueredes i et Fællesmøde paa Odense Raadhus „Den nordiske Museums Forening“ og til sammes Bestyrelse valgtes Adjunkt og Folketingsmand G. Faber, Grosserer, Rigsraad V. Petersen, Apotheker Gustav Løke, Lærer og Redakteur S. S. Clausen og Kand. jur., Redakteur Krabbe. Museet omfatter fortrinsviis Oldsager og ældre mærkelige Gjenstande fra Svensk Stift, og har det ogsaa fra Bogenfse By og Skorby Herred modtaget endeel Sager. I et senere Bestyrelsesmøde (Den 25. August) valgtes Adjunkt Faber til Formand, Apotheker Løke til Viceformand og Lærer S. S. Clausen til Kassierer og Sekretær.). 22. var det Bogenfse Præstis, F. R. Jürgensens 25aarige Jubilæum. 25. vistede Biskop Engelstoft Bogenfse Skole og i de følgende Dage Herredets.

17. August viedes i Bogenfse Lærer R. W. Ehrige og Fruen Betty Barfod og den 21. Telegrafist A. D. Lund og Fr. E. Holst. 26. druknede Færgemanden af Trelde, J. Bjerggaard, i Lille Belt, og den 7. Septbr. druknede Styrmand Baldemar Bernil ved Bogenfse.

2. Oktbr. † Madam R. S. Rosenberg i Bgf., 25 Aar.

(S. D. † Danmarks ældste Kvinde, Maren Pedersen i Sønderholm, 114 Aar gl.) 21. blev U. Aarestrup (født i Bogense) Overlæge ved Alm. Hospital. S. D. døbttes 6 i Bogense Kirke.

26. Decbr. † Apothekerinden Fru Margrete Reineke i Bogense, 92 Aar gl. 1860 var der 7 Ildbrænde i Eskovby Herred (Erstatningssummen 2450 Rd.) 1860 fødtes i Bys. 68, konfirmeredes 28, viedes 12 og † 38.

Tillæg.

1440 foretog Bliigen Zinckes Stammefader, Hofmarskal Joakim Z., en Rejse til det bellige Land. Hans Sønnesøn, Gvathber Z., ægtede 1580 Elise Bierregen. Hans Broder, Oberst Joakim Z., blev 1563 fangen i Polen.

1501 † Ebbe Andersen Ulfeldt til Krogsbølle, Dreogaard og Dre Birk, efterladende Sønnen And. Ebbesen Ulfeldt, der † 1527, efterl. Sønnen Marsken Hartvig Ulfeldt.

1537. 1. Juli udfæred Kongen af Bogense By en Stat af 300 Lød Sølv.

1553. 22. Juli paalægger Kong Kristian III sine Landsmænd Hans Jobansen til Hindsøavl, Jørgen Skinkel til Næsbyhoved og Ruggaard osv., at indtræve og indsende Skatterne: — efferti Vi formerke thenn store farlige Thid, som begiffve sig vdi Tyschelandt med Krigisjolkes Forsambling och Vi ise vide hvadt Døds, vore Riger och Lande hasteligen mett offvervoldt paakomme kunde, tha paa thett att Vi kunde sidde vdi godt forraadt, udskriffve almyndelig Kannichatt off Rigenes Zundbyggere: De jordvugne Beundere hverje 2 Zofims Daler, hverje Smedt, Schowager, Schredde og hverje Møllere 1 Zofims Daler; sammeledis Indstedmændt, Pøbbertsvende, Husmændt og Lienstedrennge hverje 1/2 Zofimsdaler; thenn rige hielper thenn fattige." — Undertiden udfæredt ogsaa Madskatter. Saaledes maatte hver 10 Hynboer 1535 udrede 1/2

Læst Øl og 6 Eider Glæst, Langelænderne ligeledes, men Læserne maatte levere Væster.

Den 6. Febr. 1562 udfreves af Bogense By 40 Eider Glæst, $\frac{1}{2}$ Læst Øgefjød, $\frac{1}{2}$ Læst Faarefjød, 1 Td. Smør og 5 Læster Øl; dette var ligesaameget som Holbæk, Ringsted, Præsto, Bordingborg, Rudkjøbing, Middelfart og Kjærteminde udredede; altsaa have disse Byer vel dengang været omtrent lige store. Ifølge Brev af 16. Oktbr. 1563 skulde hver 20 Bønder i Jyn osv. levere 2 gode stærke Heste og en Karl til at „vaagte och vare“ dem. 1564, 15. Decbr., maatte Bogense By udrede 1000 Klipping-Daler i Skat (Middelfart 1200). 1568, 1. Juni, atter 200 og ligeledes 12. Marts 1570. 10. August 1570 udfreves en Kvægskat, 8 $\frac{1}{2}$ af hver Ko eller Oge (en lignende Skat var alt udredet 1566 og 1569). 1570, den 3. Juni, udfreves af Bønderne i Jyn osv. til Proviant til Orlogsskibene „en halff madskatt“, hvorefter hver 20 Mand maatte levere 1 Otting Smør, 5 Eider Glæst, 5 Faarefroppe, 5 Tdr. velbagte Ravringbrød, 5 Skyr. Gryn, 10 Tdr. Øl og 10 Gæs. 1562, 6. Febr., udfreves 6 Baadsmænd af Bogense Borgervæbning, der dengang udgjorde 86 Md. 1564, 22. Marts, udfreves 10 Mand og 1566 den 22. Febr. atter 8 Mand.

1560 blev Anders Masnussen Præst i Gylby og Melby; under Bakansen bleve Bibelen, Disken og Kalken bortstjaalne af Melby Kirke. S. A. f. Jesper Lauridsen, se 1647.

1562 lod Otto Brabe til Elved Bøvlings Kirke restavere.

1565, 28. April, † Ejler Rønnow, Svigersfader til Penning-Kvizov til Sandagergaard, hvis Søn, Ejler Ko., kort efter blev født. Denne blev siden Eier af Kvizovholm (nu Hof-

mandsgave) og Lænsmand over Ruggaard Læn, hvortil Bogense og Jaa hørte.

1568, 18. Decbr., f. Martvard Bille til Hvidkilde, Lænsmand paa Ruggaard.

1569 blev Hs. Knudsen Rødding Præst i Dre.

1572, 1. Febr., f. den bekendte Ellen Marsvin, g. m. Ludvig Munk til Nørlund og Lundsgaard og siden med Kund Rud til Enggaard og Sandholt, Lænsmand paa Ruggaard.

1577, 20. Oktbr., ægtede Karl Bryffe til Margaard 3de Ulfstand.

1578 f. Sofie Brahe paa Elved.

1579 f. Truid Bryffe til Langesø og Margaard.

1581, 30. Jan., holdt Kongen Mønstning ved Odense.

1582 lod Kongen Ejler Brokkenhus til Søndergaarde fængsle som beskyldt for at have „beligget“ sin Søster og siden at have forgivet hende og deres Barn og deres Moder, Fru Mette Friis (1562). Denne grusomme Forbryder var g. m. Talia Emmiffen fra Jerstrup.

1584 befalede Kongen, at de fynske Kirker skulde til Et. Knuds Kirkes Restauration yde $\frac{1}{3}$ af deres Tiender og Indkomster.

1593, 15. Jan., f. paa Elved Lyge Brahe, Befalingsmand paa Skivehus, Herre til Allernup, Kulla = Gunnarstorp, Eborstrup, Ullinge og Ørtost i Skaane, Bekmetøfte i Sælland, Effehjerg og Vedtøfte i Fyn og Mattrup i Jylland. Han † den 28. August 1640 og blev begravet i Et. Knuds Kirke.

1594 f. i Bogense en Jørgen Jørgensen, der den 2. Juni 1626 blev ordineret til Præst i Allernup og Davinde (hvor hans Formand Provst L. Oluffson nylig pludselig var død i sin Bog

ved Broby). Denne Pastor Jørgensen var saa flem ved sin Kone, at Piben maatte tage sig af hendes Sog.

1603 f. i Odense Hans Sørensen, der 1632 blev Rektor i Middelfart, 1538 Hjelpepræst i Lunde og Aaret efter Præst i Guldbjerg og Sandager.

1606 bygtes endel af Hærtslevgaard.

1607 f. Kaspar Hansøn, Kapellan i Gilby og Melby.

1608 f. (i Nyborg) Bert Stampe, Præst i Høarslev og Hø. Rasmussen, Præst i Gilby.

1614 f. paa Bergenhus i Norge Margrete Bind, g. m. Niels Lyffe til Elved. Hendes Fader, Niels Bind til Grundet, † den 10. Avg. 1615. S. A. f. (i Trøstrup) Laurids Madsen, Præst i Gilby og (i Helsingør) Daniel Prenter, Kapellan i Dre.

1622 f. And. Sørensen, der næppe 26 Aar gl. blev Kapellan i Sørslev. S. A. f. Baron Oluf Rosenkrands til Enggaard.

1623 f. Nils Ibomsen i Sønderfö, hvor han 29 A. gl. blev Kapellan og 2 Aar efter Præst i Vigerslev.

1625 blev Konrad v. Hovels Frue, Sybille Gøpe til Brandholm, halsbugget.

1630 f. i Viborg Knud Eadelmagers Søn Hans, der blev Admiralitetssekretær og Eier af Sandagergaard ved Bogenfse. S. A. f. Guldsmedsønnen Hø. Jak. Sperling i Odense, der 28 Aar gl. blev Præst i Bogenfse.

1642 † Aigel Brabes Evigerfader Holger Rosenkrands.

1655, 18. Decbr., † Gregers Krabbe til Enggaard (O: Gyldensten).

1660 skal Hovbønderne have slaet Ruggaards Krænge

Ratefoged Spørre ibjel. Stedet kaldes endnu „Spærrestoft“ (ved Hinderød).

1664, 23. Novbr., holdt Pastor Hs. Fangel af Guldbjerg Rigtalen over Præstens Datter i Gilby.

1665, 21. Oktbr., f. i Børgense Jal. Sperling, der 1693 den 22. Septbr., blev theol. Kand.

1666 f. Oberst Felix Hs. v. Hagedorn til Hærrislevgaard. S. A. f. i Melby ved Børgense Peder Jensen Melby, der blev theol. Kand. 1702 ^{20/4} og siden Præst.

1670, 15. Novbr., f. i Særslev Præstegaard Martie Elisabeth Bang, der 17^{1/2} Aar gl. ægtede Aad. Balslev, Amtsforvalter i Odense. I d. A. udkom den første Forordning om Skovfred, en Forordning, der ogsaa for denne Egn var meget nødvendig og nyttig. I den Aaledning skrev Anders Bording omtrent saalunde:

Hav Tak I gjæve Fædre, som elskede op af Rode
de hjære Bøge og Ege, som her saa trodigt stode;
men Skam de Uale høste, som huggede ned for Gode,
istedenfor som hine at plante og at yode.

Da vi og vore Børn maa lide for den Skandfal
af Trang paa Byggetræ, ja selv paa Ildbrændsel,
men Dannerkongen vil, at Eløvene skal fredes
og Jagen, bremsomhelst, skal efterdags tilstedes
at hugge til Uplygt, som sket er hidindtil,
saafremt han derfor ei til Straf hendsømmes vil.

1678 f. paa Dallund Søren Mortensen Haderup til Købstov.

1680, 19. Mai, f. i Bigerslev Sogn Præsten Morten Høgaard (theol. Kand. 1701 ^{22/12}).

1681 f. Nils Peter Sølle, Kapellan i Bigerslev osv.

1684, 6. Mai, f. i Bigerslev Præsten Jørgen Fedder.

1688, 23. Febr., f. i Mecklenborg Oberst Gynter Didrik Ginecke til Dallund (1699, 26. Oktbr. f. hans Gemalinde Klare Levehau). 1688 blev Jakob Ulfeldt stude, og hans Enke, som han havde været grusom imod, blev fort efter g. m. Rosgens Kaas, Broder til Ritmeister Jrd. Kaas til Hølsegaard (Sønner af Amtmand og Rigsraad Jørgen Kaas).

1693 f. i Odense Kjøbmand og Proprietær, Kanselliraad Jens Drejer, Konferensraad Vedel Simonsens Oldefader.

1694 f. Oberst Joh. Fred. Bardenfleth til Hærsløvsgaard.

1698, 28. Juni † den fynske Stiftamtmand Gbrd. General Eiler Eilersen Hølk, den første Baron til Hølsenhavn, som han købte $\frac{1}{2}$ 1671 af en Buchwald (Denne Gaard har efter ham heddet: Eilersborg, Ulfeldtsholm, Kogsbølle og Nygaard). Denne Baron Hølk eiede ogsaa Elsjær og Kjergaardsholm og endeel Strogods i Buaag, Skovby, Vends og Bindinge Herreder. Som Oberst fældede han i Ducl en Oberst Kapell 1662, 29. Mai) og blev selv saaret i Armen. 1692—3 førte han med sin leiefærdige Frue, Ingeberg Dorteia Wind, en Ekidsmisseproces, der vakte megen Opsigt og satte næsten alle Landsdets geistlige og verdslige Autoriteter i Virksomhed. Han var f. 1627, d. 4. Juni.

f. 1699, 28. Novbr. bliver Mag. Jg. Karstens efter i 15 Aar at have været Præst i Brænderup-Dre og Hærsløv, Stiftsprovst i Odense, hvor han holder sin Tiltrædelsesprædiken 7. Mai 1700. Han † 1717, 23. Juni.

1704, 8. Decbr. f. i Raalshave Præstegaard ved Bogenfse Kristoffer Didrik Hjort (Faderen, Jaf. Hjort, der † 1711 som Præst i Dalum var først gift med Pernille Rosenberg, siden med Johanne Baden). Theol. Kand. den 4. Juli 1724 og

blev den 23. Septbr. f. A. Hjælpepræst ved Jrelsers Kirke paa Kristianshavn, blev siden Eftidspræst og siden Præst i Stubbefjebing hvor han døde 31. Marts 1762. Som Eftidspræst var han 2 Gange i Kina, men havde engang ved en Stranding næsten mistet Livet. En Datter af ham, Vilhelmine Hjort, f. 25. Juli 1751, blev gift med en Møller i det vestlige Jyn.

1705, 2. April, f. i Odense Degnen Nils Efsjærs Søn P. Kr. Efsjær, der blev Præst til Guldbjerg og Sandager og siden til Gaarølev. 1741 ægtede han Katrine Margrete Suhr.

1706, 22. Juli, f. Nils Juels Sønesøn Obfred Karl Juel, Amtmand over Jyns Stift og en Tidlang Eier af Ruggaard.

1708, 9. Oktbr., ægtede Peder Klarffov (Præst til Guldbjerg og Sandager) Jfr. Maren Magdalene Volhoff. Deres Søn, Lavrits Hjort Klarffov, blev Præst i Eskelær og ægtede Elise Margrete Resenhæl den 24. Jan. 1738.

1709, 9. Febr., f. i Bogense Kjøbmand Per Matsens Søn, Herman Melhof, der blev Præst i Gaarølev.

1711, 2. April, f. Krigsraad Lavrits Eskby til Østrupgaard og Ørrislevgaard. 1716 se seran 1742.

1718, 12. Oktbr., f. i Aarhus Kristen Ekaarny Bestersgaard, i 32 Aar Præst i Vigerølev og i 11 Aar Provst over Eskodby Herred.

1720 f. Henrik Schytte, i 10 Aar Kapellan i Vigerølev og Bøvlinge.

1725, 1. Juni, f. i Odense Rath. Jak. Kannevorff, i 40 Aar Præst i Sønderf. (Hans Fader Klotter ved St. Hans Kirke).

1727, 3. Marts, f. paa Margaard Hervalterjennens Ee-
ren Feldt Henriksen, 1749 Præst i Guldbjerg og Sandager,
1755 i Haarslev; † 1778 den 18. Febr.

1728 † Amtmand over Næsens og Hindsgarls Amt,
Justitsraad Jørgen Andersen, Eier af Høllusgaard ved Dønsø
og Uebels ved Bogense.

1731, 11. Febr., f. Fru Hansau Holsten til Langeø,
se 1749.

1733 f. i Norge Jørgen Næs (Nees), der 21 Aar gt.
blev Dejn i Guldbjerg og Sandager, og f. Aar f. hans Eie-
termand Peter Timilde.

1738, 30. Marts, f. i Bogense Kristian Bøgvad, Post-
mester og Feldinspektør der.

1739, 6. Septbr., f. i Nyborg K. Knudsen, se 1772.

1741 † Provst Alex. Hansen, eierat have været Præst
for Eskby og Otterup i 51 Aar. Han var Fader til Krigs-
raad Laur. Eskby til Vitruggaard og Ørrislevgaard.

1746 f. R. Jg. Gjesling, Præst i Bogense.

1748, 1. Juli, f. ved Bogense Præsten (til Haarslev og
Hørning) Fred. Kr. Hvid † 1814.

1762, 16. Feb. besjendtgjorde Frederik den femte at han
„Allernaadigst havde for got befunden at forbyde negenslags
Kornvandre (Kærter i beareben), malet eller umalet af Bore
Riger udjøre, under Vahernes Konfiskation og anden vilkaar-
lig Straf, hvorimod enhver land levere Rug til nærmeste Amts-
forvalter til Bore Magastner mod 2 Rigsdaler Kourant a Lønde.“
(Dette Forbud blev hævet i August.)

Den 5. Marts fandt han ligeledes „for got i Henseende
til de nærværende Tidets Omstændigheder“, at forbyde al Ud-

forfel af Bæst, Ost, Smør og Evin." (Siden tilladt fra 1. Mai af.

10. Marts udsedte han en Generalpardon for de militære Desertører („som paa en menedig Raade haver forladt Bøvres Tjeneste“). Saasnart de atter indfandt sig ved Regimentet skulde deres Navne nedtages af Galgen og „ærliggjøres.“ Denne Generalpardon blev oplæst paa alle Prædikestole og opslaaet i alle Krostuer og Gjæstgivergaard. Den 2. April udsedte Frederik den femte paa Kristiansborg en mærkelig Forsordning mod „Kvindes Personer, som istædenfor at tage skadig Tjeneste hælde paa egen Haand foregivende at være sig af Syning, Spind og Væven, men som oftest udi ledig Gang og paa anden ulovlig Raade have søgt at skaffe sig Opbold. Vi ville saadan skadelig Frihed og deraf flydende Uærlighed forekomme og aflaffe ligesom Vi og befale at nogen Uagte og Ledige Kvindes Personer maa begive sig ud af Landet uden lovtlig Afsted og Pass fra vedkommende Dørigbed.“ Denne snurrije Forsordning maatte Præsterne aarlig de første Søndage i Marts og Septbr. oplæse paa Prædikestolene. 6. Aug. fandt samme Konge „det for nødigt at forordne at hvo som stæler paa de Kongl. Slotte eller i de Kongl. Herfjæbers Gemakker, hvad heller det er lidet eller meget, skal have sit Liv i Galgen forbrudt.“ Den 3. Septbr. udsedte han en Forsordning angaaende anstalter mod „den fordervelige Svog Svog, som sig haver indfunden i Kolding Amt og paa sine Stæder i Fyn“. Den 23. Septbr. paalagde han en Skat af „Aate Skilling Danske, som enhver Person, der var over 12 Aar gl., uden Hensæt til nogen slags Bilskaar eller Omstændigheder, maanedlig skulde svare.“ 15. Novbr. udsedte han en Kornskat: Af hver Td. Øst. i Fyn og Langeland, $1\frac{3}{4}$ Skp. Rug og $2\frac{1}{2}$ Skp.

havre „got, dygtigt og velrenset“ til Amtsforsv. Rørd. Kr. Brun i Alsens, Justitsr. Jens Baar i Odense og Lars Aabo i Nyborg.

1765 f. Morten Johansen Bismann, Præst til Gilby og Melby.

1768, 1. Mai, f. Karl Zin, Skovrider paa Gyldensteen.

E. A. † Præsten Kristoffer Nyholm, Kader til Præsten Kristoffer N. i Nyborg og til Godsforvalter Kristian N. paa Langeø.

1771 udgav Klokker Kristian Rasmus Jerslev i Bogense sine „Fritanker“. Han blev 1775 Klokker og Kateket i Odense og døde 1818.

1776, 11. Febr., f. i Rørreby den endnu i Altiite levende Andenaprilshelt Lars Olsen.

1778, 18. Febr., † Præsten Esen Boldt Hentzen i Haarslev.

1782 † Bispebjerg Præst Immanuel Smøls og efterfølges af Kapellan Fred. Gruner fra Prænderup og Dre. Eitermanden der — Even Bønnelykke — ægtede Smølses Enke.

1784, 3. Mai, f. Præsten Ridder Hs. Jg. Ojesing, Søn af ovennævnte Præst N. Jg. O.

1794 f. By- og Herredsfoged Justitsraad Hans Kofod Baadsgaard og Toldforvalter Lorens Peter Bülow.

1795, 28. Marts, f. Statsraad Nr. Elerz Herzh, By- og Herredsfoged i Bogense i 8 Aar.

1798, 7. Oktbr., f. Proprietær L. B. Mikkelsen til Hølsegaard.

1803, 15. April, f. i Bøvlinge Kansellist Kayt. N. Jul. Eibe.

1807, 2. August, † Møller H. Bedel til Ruggaards Mølle. (S. D. gif den første Luftballon over Lille Bøst mellem Frederik og Hvn).

1808 † Pastor Mas. Andersen Eibe i Bøvlinge (f. 11. Juni 1769).

1812, 14. Febr., † Klokker Eibbern i Bogense.

1818, 18. Juni, f. i Bogense Kristoffer Otto Lindballe, Lærer i sin Hødeby.

1820 opfandt Uhrmager Ridder af Db. Sparrevogn Restals-Lommes-Libermontret.

1824, 4. Juni, f. i Bøgense Rand. jur. Fred. Mikael Herzh.

1831, 6. Jan., f. J. Holger Asenius Pache, Læge i Bøgense siden 8. Mai 1857.

1837, 15. April, † Holger Vexiel Provst efter at have været Provst til Brønderup og Dre i 43 Aar.

1838, 31. Decbr., † Proprietær L. B. Wiffelsen til Hølsegaard.

1842, 24. Marts (Eskærtdag), f. i Bøgense Kjøbmandsønnen Job. Pt. Brandt, der 1860 dimittiredes fra Odense Katedralskole til Universitetet.

1861. 2. Jan. vælges i G. efter den ny Valglov til Borgrepræsentanter Sagfører E. Møller og Kjøbmændene Deltffen, H. Paried og D. Jensen. Den 4. vælges Skomager Vinberg, Farver Kogstrup og Sadelmager Kruse. 1. Juli drukner 7 Mennesker i Lillebælt mellem Bøgense og Middelfart. 25. Oktbr. ægter Pøger Jul. Skjær af Odense Jfr. Job. Bamberg paa Elved. 30. Okt.: Blandt de 135 til Reserveselondsøimantter Udnævnte ere de forben. Ruldmægtige i Bøgense Hørpeb og Eyør. 7. Novbr. aabnedes D. Heilmanns Kolonial- og J. Nielsens Mannfakturbuandel i Bøgense. 3. Mæret 1861 fødtes i Bøgense 48 (23 Dreng og 25 Piger) og døde 30, deriblandt 4 en voldsom Død. (3 Middelfart Menighed fødtes 91 (48 Dreng og 43 Piger) og døde 34, deriblandt 1 en voldsom Død), i Høsens f. 57 Dreng og 57 Piger og døde 27 Mandfolk og 25 Kvindfolk.)

1862. 1. Jan. † Kjøbmand Mat. Weber i Odense, Eier af Storepederstrup mellem Bøgense og Odense, 68 A. al. E. D. overtog Kanselliraad Drejer Høns Stifts Fogtstøfferi, Stiftstidende og Adresselontoir. E. D. traadte den ny Næringslov i Kraft. 23. Jan.: Fællesmøde i „Eufelassen for Høns af 1859“; den havde en Følbødning af 12,351 Rd. 31. Jan. fattes Kapittelstøgt for Høns St.: Rug 7 Rd. 25 f, Pvg 5 Rd. 33 f. 3 Febr. Maaned taltes og Krens meget om de Indbrudstjeverier, der da gik i Erang paa Eufel-

ten. 18. Marts: Amts- og Skoleraadsmøde for Odense Amt. Ved denne Tid folgtes Haarslev Kro for 9000 Rd. 22. Marts: Paag, Eskovby og Bends Herreders Landbofor- enings Møde i Juddlev Kro. 4. April † Gaardeier Knud Nielsen i Høllus (i. i Hølle ved Bogense 1784; han giktede sig først da han var 65 Aar). 12. April blev Grediererne W. Petersen og Provensen Medlemmer af Odense Amts Skoleraad. 14. April † Haarslev Segueisgæds 19aarige Søn Kr. Hansen. 16. April † Vilb. Gueloff til Havggaard, 67 Aar gl. 23. April oabnedes Odense Amts Evgebuss i Odense. 3 April dimitteredes fra Landbeholdningen i Kamby 9 Glevor, deriblandt J. S. Rasmussen fra E. Esterbølle ved Bogense. 3 Mai † Koller N. Rasmussen i Harendrup, 73 Aar gl. 7. Mai brændte 27 Huse i Etage, hvorved 90 Personer bleve budvilde; til de Brantlidte indkom ogsaa endel Bidrag fra Eskovby S. 12. Mai: Møde paa Odense Raadhus i Anledn. af Incendurignis mysteriets Skr. af 23. Okt. 1861 om Ordningen af Marskedstors- holdene. Som Delegeret for Bogense medte Kjøbmand Tet- lessen, for Odense Amtsraad Prokurator Jørgensen fra Dallund, for Middeltart Brandevinsbr. Rammeskov, for Alsens Koller Schwart, for Alsens Amtsraad Proprietar Hansen til Hjørds- gaard osv. 14. Mai † Gaardeier H. Madsen i Eskovskaarde, 61 Aar gl. 15. Mai † Gaardbestyrer. J. Nielsen i Mades- rup. 24 A. gl. 20. Mai: Paag, Eskovby og Bends Herre- ders Landboforeningsmøde i Juddlev Kro. 22. Mai † Karen Birgitte Høyer Hartvig i Holme Rølle ved Bogense i sit 92 Aar. 5. Juni: Grundlovsfest i Kredsløven ved Bogense og paa Løvenbjerg mellem Bogense og Odense. 19. Juni † Stu- dieus Karl Lorenz Hansen af Hjørdskaarde, 18 Aar gl. 10. Juli fejrede den i Bogense ledte Pastor Mikkel Andreien sit 25aarige Jubilæum. 19. Avg. † Enken Kristine Knudsen i Nordfløv i sit 79 Aar. 7. Sertbr. gav Organist Larsen en Kirkekoncert i Bogense til Fordel for Kirkens Skole. 22. Sertbr. dannedes Aktieselskabet til Orettelse af en Telegraffor- bindelse mellem Bogense og Telegrafstationen i Odense.

Ved denne ret mærkelige Begivenhed i Bogense Bys Hi

Horie ville vi standse og blot til Slutning give en ganske kort Overtag over den Bardenfleth'ske Familie, som er nævnt paa saamange Steder i denne Beskrivelse:

Admiral Joh. Fred. Bardenfleth til HARRISLEVGAARD var gift med en Søster til den berømte Admiral Lovén og havde følgende 3 Sønner: 1) Admiral Joh. Fred. Bardenfleth, f. 19. August 1772, † 3. Februar 1833, udmærkede sig allerede i Andenaprilslaget som Premierløjtnant. 2) General Jens Karl B., f. 26. Febr. 1780, udmærkede sig i Kampen mod Preiserne ved Boden 6. Decbr 1813., blev Kommandant i Rendsborg, men blev 1845 afskediget fordi han ikke vilde finde sig i Regjeringens Daabsløbede ligeoverfor det ulmende Dyr. 3) General Fred. Lovénorn B., f. 15. Juli 1781, indtog Stralsund 1809, var Guverner hos vor nuv. Konge 1819—26, derefter Sjef for den milit. Højskole. † 19. August 1852. Den brave Stats- og Embedsmand Karl Emil B. var en Søn af den ferntn. af disse Brødre, var f. 9. Mai 1807 og blev Stiftamtmand over Høns Stift, Domænedirektor osv. Det var ham der jern (friskudet) Justitsminister var med til at forelægge Rigsdagen Udkastene til Grundloven og Valgloven, som han ogsaa var med til at gjennemføre og udføre. Han døde d. 3. Septbr. 1857. Han var en grundfærdig og grundhæderlig Karakter, der aldrig drev Hjel med Pligt eller Ære, flittig og uførtroden som saa. Harrislevgaard kan være stolt af en saa hæderlig Kræftsamling. I det hele taget har Bogen og Omegn fortjret ikke saa mere eller mindre fortjenstfulde Personligheder; gid dette No fremdeles til maa forny sig! Held og Lykke følger hver dannede Mand og Kvinde!

Kjæller og Trykfeil.

Paa Grund af at Forfatteren formodentlig Gravetelse har været forhindret i selv at besørge Korrekturlæsningen paa **Bogenses Byes og Omegns Historie**, er der naturligvis indløbet endel Feil, som herved bedes undskyldte og rettede.

Side 4 L. 5 f. n. regelmæssige l. regelmæssigt. S. 9 L. 2 og 10 Bogenses l. Bogense. S. 15 L. 1 f. n. opraver l. opgraver. S. 20 L. 12 f. n. gunstigt l. grundigt. S. 21 L. 2 f. o. Grandsie l. Grandsie. S. 22 L. 9 f. n. Hougsted l. Hougsted og L. 5 f. n. sang l. sang om. S. 24 L. 11 f. n. selv l. alle og L. 9 f. n. de 3/4 l. den tredie. S. 26 L. 7 f. n. Wüselrutben l. „Wüselrutben“ og L. 2 f. n. ei kan l. nu kun. S. 33 L. 11 f. o. skælvende l. skjælvende. S. 55 L. 11 f. o. Paag l. Bang. S. 69 L. 8 f. o. Wintorp l. Wintorp. S. 88 L. 14 f. n. om l. som; paa samme S. staar Krihov' ist. Krihov. S. 112 skal mellem Linierne 14 og 15 staa 1483. S. 116 L. 12 f. o. 1485 l. 1498. S. 117 L. 1 f. o. første l. første. S. 140 L. 13 f. o. forfæret l. forfæret, og L. 18 til og l. og til. S. 143 L. 1 f. n. for l. hos. S. 161 L. 7 f. n. brændte l. bleve brændte og L. 6 f. n. skæbne l. skæbnesrauger. S. 165 L. 10 Brodsen l. Bændsen. S. 173 L. 6 f. n. Raadmandsbold l. Baadsmændsbold. S. 183 L. 17 f. o. gaffn l. gaffve og gaffn l. gaffve. S. 186 L. 6 f. o. Hans l. Jens. S. 219

K. 9 f. o. Bejrærbed l. Beivar. S. 242 K. 10 f. n. Abrahams i Bodebuss l. Abb. Bodebuss. S. 253 K. 10 f. o. hvís l. vis. S. 260 K. 1 f. o. Desbr. l. Eyrtr. S. 265 K. 17 og 18 Efrud l. Etud. S. 266 K. 19 Efuno l. Funo. S. 275 K. 4 f. n. Justitsminister l. Justitsraad. S. 276 K. 2 f. n. Gindevaard l. Gindevad. S. 284 K. 2 f. n. tilægnes l. betegnes. S. 287 K. 7 bortfalder Parentesen. S. 308 K. 4 f. o. Son l. Sonesøn. S. 315 K. 6 l.: døde den norske Biskop Lud. Etud, Fader til Præsten Otto Etud i Sønderho. S. 322 K. 12 f. n. Urenstorff l. Urenstorff. S. 323 K. 11 f. o. Brummer l. Prammer. S. 329 K. 1 f. n. l. druknede en Pige fra Dre sig i Stranden. S. 331 K. 7 f. n. o: l. og. S. 345 K. 9 f. o. Præstens l. Pegaens. S. 356 K. 1 f. n. Enive l. Evine. S. 357 K. 5 f. o. Røller l. Røllen. S. 424 K. 12 f. o. K. D. 1. Hun var en Datter. S. 445 K. 16 f. o. oprettede l. indrettede. S. 446 K. 9 f. o. Esberne l. Esbernsen. S. 450 K. 4 Langels l. Kongelse. S. 467 K. 9 f. o. Schöffmann l. Schoffmann. S. 473 K. 6 f. o. nationalistisk l. rationalistisk. S. 477 K. 9 f. n. derfra l. derhen. S. 478 K. 5 f. o. Bøgegaarden l. Borgegaarden. S. 479 K. 3 f. o. Søren Busse l. Jørgen Busse i Tofte og Anud Pedersen i Smidstrup. S. 493 K. 9 f. n. spilte l. spildte. S. 501 K. 8 Kjærn l. Kt. Lud. Kjærul. S. 507 K. 6 f. n. l. — ; fedt. S. 509 K. 6 f. n. vise l. reise. S. 511 K. 2 f. o. Brandkontrollør l. Strandkontrollør; f. E. K. 7 Kredert l. Grederise. S. 524 K. 23 vistet l. reistes. S. 525 K. 3 f. o. Frankrigs l. Afrikas; f. S. K. 7 f. n. l. Tirsdag Aften d. 13. Jan. S. 527 K. 2 f. n. sidste l. næstsidste. S. 528 K. 2 f. o. Eebr l. Eubr. S. 530 Naær Hædsret, gammelt og Egorol isti. Hædsret, gammel og Egebrøf. S. 531 Naær Kronprins isti. Kronprinds. S. 532 K. 14 f. o. Skal det Naæ: For Udførel af 8 Ld. saltet Blesk eller Rjød sou ogsaa for 64 Huder Skal godtgjøres 2 Rd. osv. For Udførel af 25 Ldr. Emør tillades toldfrit at indføre 1 Ld. lynesborgf Salt. S. 534 K. 6 f. o. med l. ved. S. 540 K.

9 j. o. Missioner l. Missionsbøger, og i næste Linie Maa-
 daaser l. Plukkaser. E. 542 staer øse og Lydelbæret istf.
 løse og Jubellærer. E. 544 L. 11 i. o. Bone l. Bem. E.
 554 L. 12 Kirken l. Kristen. E. 558 L. 2 f. n. Kvæmester
 l. Postmeister. E. 564 L. 11 i. 1. Novbr. 1828. E. 568
 L. 7 f. n. l. Kjøbmand og Hjørtgæver J. Partbædt. E.
 572 L. 6 f. o. for l. før. E. 589 L. 8 sidst l. bedste. E.
 598 L. 5 øyted l. øytes. E. 601 L. 3 f. n. Røstev l.
 Røstev. E. 602 L. 8 f. n. sin l. sit, og L. 18 Ulein l.
 Ullum. E. 603 er følgende 6 Zeil: Wdi. f. i Middeltart,
 frated l. frabad, Meddimisbeater l. Meddimittønder, Præt l.
 Prøvt, vidner l. virker og Strogberg l. Strovberg. E. 604
 Mangon Gyldensten l. Man paa Gyldensten, 7. Novbr. l. 7.
 Novbr. 1853 og Kurd l. Knud. E. 606 L. 11 i. n. sidst
 nævnte l. næstsidste. E. 607 L. 14 f. o. Røst l. Stemme.
 E. 614 L. 14 f. n. og l. uv. E. 629 L. 10 j. n. 45 l.
 41. E. 630 L. 2 f. o. 1768 l. $\frac{10}{11}$ 67. E. 631 L. 11
 f. o. 1784 l. $\frac{10}{4}$ 85. E. 635 L. 3 ber l. saa, L. 6 kom
 l. komme og L. 23 gausse l. maasser. E. 642 Mar l. Mar
 røre. E. 644 staer Jurisdiktion og øytoget istf. Jurisdik-
 tion og øytleget. E. 647 L. 13 l. $\frac{24}{10}$ 19 og Gubv og L.
 17 l. Tommer. E. 658 l. Palkatør. E. 671 L. 10 i.
 n. slaac l. saares. E. 678 Raj l. Magnæ. E. 696 Ma-
 ding l. Madrig. E. 697 L. 4 friggjores l. friggjeres. E. 700
 L. 9 Sotøite l. Sotøst og L. 12 Krog l. Krog.